TOBIAS SMOLLETT

Aventurile lui Peregrine Pickle

Vol. I

Editura Univers

clu

Clasicii

Literaturii Universale

Coperta colecției : *Vasile Socoliuc*

TOBIAS SMOLLETT
THE ADVENTURES OF PEREGRINE PICKLE
Oxford University Press, 1964

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii
UNIVERS

Tobias Smollett

AVENTURILE LUI PEREGRINE PICKLE

în care sînt incluse

MEMORIILE UNEI DOAMNE DIN LUMEA BUNĂ

— vol. I —

Traducere, prefaţă şi note de VIRGIL STANCIU

Bucureşti, 1987

Editura Univers

TOBIAS SMOLLETT ŞI ROMANUL PICARESC

„...Smollett e încîntător, dacă n-ai nimic împotrivă să ţi se sucească gîtul..."

RICHARD CHURCH [1]

DINTRE CEI PATRU scriitori importanţi care au consolidat, în secolul al XVIII-lea, temeliile romanului englez, se pare că Tobias George Smollett [2] a fost cel mai puţin apreciat de public şi s-a bucurat în cea mai mică măsură de atenţia criticii. Scrierile lui au avut un succes modest în timpul vieţii romancierului dar, în ciuda faptului că Dickens îşi declarase deschis admiraţia pentru ele, au fost curînd îngropate în uitare ; abia la începutul acestui secol exegeza descoperă şi alte merite trainice în romanele sale, în afara vervei narative ieşite din comun. Se subliniază acum importanta contribuţie a lui Smollett la întărirea tradiţiei romanului comic englez, arătîndu-se că a jucat, în mai multe privinţe, un rol de pionier, fiind primul romancier important care a turnat o povestire picarescă în tiparele romanului epistolar, primul cu o operă publicată în serial, cel dintîi scriitor notabil inspirat de viaţa de pe navele flotei de război, un literat extrem de prolific şi multilateral — semnînd, în afara romanelor, tragedii, poeme, cărţi de călătorie, pamflete, traduceri, reconstituiri istorice, articole de ga-

---

[1] *The Growth of the English Novel*, London, Methuen and Co., 1968, p. 70.

[2] Vom rememora, foarte succint, momentele cele mai importante ale carierei lui Smollett, trimiţîndu-l pe cititorul amator de detalii biografice la informata prefaţă semnată de Dan Grigorescu pentru ediţia românească a *Aventurilor lui Roderick Random* (E.L.U., 1965). Născut la Cardross, Dumbartonshire, în Scoţia, Smollett (1721—1771) petrece, se pare, cîţiva ani la universitatea din Glasgow şi apoi se formează ca doctor în cabinetul unui medic din acelaşi oraş. La numai optsprezece ani debarcă la Londra, aducînd cu sine manuscrisul unei tragedii, *The Regicide (Regicidul)*, cu care spera să cucerească lumea teatrală. Ca şi Fielding, Smollett se înşela asupra naturii talentului său literar, considerîndu-se în primul rînd dramaturg şi recurgînd la roman mult mai tîrziu, fără îndoială dintr-un impuls autobiografic şi din dorinţa de a

zetă — și, mai ales, exploatatorul cel mai abil al sarcasmului și grotescului, trăsătură ce-l apropie, peste veacuri, de proza vituperantă a unui Céline. Se pare că proza lui Smollett a fost citită, în timpul vieții sale, în special pentru calitățile ei pamfletare, jurnalistice și caricaturale ; lumea se delecta cu ea ca și cu un fel de bîrfă superioară, meșteșugit adusă din condei, degustînd în special atacurile *ad hominem* — ascunse de vălul foarte subțire, intenționat transparent, al personajelor și intrigii unui *roman à clef* — prin care erau ridiculizate, adesea pe nedrept, personaje ale epocii ca actorul David Garrick, pictorul William Hogarth sau confratele și rivalul lui Smollett într-ale scrisului, romancierul Henry Fielding, dar și ciudatele inserturi (redactate, poate, de o altă mînă), ca amintirile *lady*-ei Vane din *Aventurile lui Peregrine Pickle* (vezi capitolul „Memoriile unei doamne din lumea bună") sau părtinitoarea expunere a faptelor celebrului (în epocă) caz Annesley, din aceeași carte. Este firesc ca aceste întîmplări să nu mai stîrnească nici un fel de patimi în mintea cititorului de azi al lui Smollett și nu încape îndoială că declinul reputației sale de romancier s-a datorat acestei ancorări prea ferme în contingent ; respectivele episoade rămîn, totuși, interesante, nu doar pentru valoarea lor documentară certă ca portrete sau tablouri de epocă, ci și pentru modul scînteietor în care este demascată corupția sau țesătura de intrigi, josnicii și tertipuri din jurul unor venerabile instituții ale secolului al XVIII-lea (familia, justiția, curtea) și satisfacția pe care o procură batjocura crîncenă, neiertătoare, a micimii sufletești, a goanei după profit, a fățărniciei și duplicității, a asumării pe nedrept a meritelor, păcate împotriva cărora Smollett folosește un arsenal de arme adecvate, de la bastonade și ru-

---

plăti polițele celor ce-i minimalizaseră talentul. Înainte de a se dedica scrisului însă, obține o numire ca medic de vas în marina militară și participă la tragica expediție de la Cartagena, în 1741. Locuiește o vreme în Jamaica, de unde își alege soția, fiica unui bogat plantator. Revenit la Londra, deschide un cabinet în Downing Street, dar nu reușește să atragă o clientelă suficient de numeroasă. Scrie și publică, mai întîi poeme minore, ocazionale, apoi două satire în versuri, *Advice (Povața)* și *Reproof (Dojana)*, primite destul de rece. În 1748 apare *The Adventures of Roderick Random*, roman picaresc de factură autobiografică ce-i impune stilul violent, sarcastic, înclinat spre caricatură și grotesc, stabilindu-i reputația de scriitor satiric neîndurător ; romanul face și dovada altor calități literare smollettiene : vigurozitatea narării, precizia expunerii, simțul înnăscut al comicului, concretețea redării, înaripărea retoricii. Gustul pentru farsă, bîrfă și violență îi

şinări publice pînă la ironia insidioasă sau hiperbolizarea grotescului. Dar, chiar presupunînd că vom considera introducerea unor astfel de texte în corpul romanelor o greşeală majoră de concepţie, o lectură, cît de grăbită, a celor cinci texte româneşti produse de Smollett între 1748 şi 1771 ne va convinge de însuşirile sale deosebite de prozator, printre care se cer menţionate puterea de a menţine o naraţiune de dimensiuni foarte mari la un nivel ridicat al interesului, capacitatea de a identifica şi reda, cu o paletă bogată, aspectele comice satirice sau groteşti ale vieţii, sarcasmul, dispreţul sardonic ce are întotdeauna o ţintă precisă, dar care şi-a cîştigat, cu timpul, o anumită valoare de generalizare. Pe de altă parte este evident că romancierul e pus în dificultate de cerinţele impuse de reţeta romanului de succes, în special de necesitatea de a se ocupa şi de dimensiunea amoroasă a vieţii eroilor săi şi, implicit, de a concepe personaje feminine credibile ; cînd nu sînt persiflate sau luate în derîdere, cînd nu sînt tratate în registru comic, ca episodul cu iubirile de la mînăstire sau cel al tinerei ţigănci transformate, în manieră shawiană, în doamnă de lume (ambele din *Peregrine Pickle*) scenele de iubire devin greoaie sub povara convenţionalului, iar eroinele simple încarnări ale virtuţilor admirabile pe care epoca le considera a fi însemnele bunei creşteri şi ale unui suflet delicat. Semnificativ, în această privinţă, este faptul că demonul ce răscoleşte imaginaţia romancierului îl îndeamnă mereu să submineze, prin orice procedeu, idilismul dulceag ce ar putea rezulta din astfel de scene, fie transformîndu-le în momente hilare, ca în episodul cununiei comandorului Trunnion, fie folosind o strategie a amînării, ce face ca reconcilierile să nu fie decît parţiale, iar eroii să-şi poată relua

---

va da lui Smollettt posibilitatea să înfăţişeze, de acum încolo în romanele sale un mod de viaţă esenţialmente brutal şi egoist, ascuns sub o spoială de civilizaţie, în care interesul personal este afirmat sau apărat cu orice mijloace, subtile sau rudimentare, iubirea pentru semeni devine o vorbă aruncată în vînt, trufia şi prostia triumfă asupra politeţii şi bunelor maniere. Exploatînd succesul primului său roman, Smollett îşi publică tragedia *Regicidul*, cu o prefaţă în care se răfuieşte cu toţi cei ce se opuseseră montării ei. Următoarea sa întreprindere literară este traducerea lui *Gil Blas* de Lesage, carte ce-i folosise de model pentru *Roderick Random*. Traducerea apare în 1749, iar după alţi doi ani vede lumina tiparului *The Adventures of Peregrine Pickle*, considerată de unii critici a fi capodopera lui Smollett, „mai puţin încordată, mai puţin violentă şi scrisă mai cu artă" (Cazamian) *Peregrine Pickle*, este de părere şi George Simpson, în *The Concise Cambridge History of Englisch Literature* (Third Edition, Cambridge, The University

aventurile neîmpovărați de lanțuri matrimoniale. Mai putem observa că dacă femeile idealizate, supuse „normei" etice ale secolului al optsprezecelea, nu au, cum observă Robert Donald Spector în *Tobias Smollett* (New York, Twayne Publishers, 1958, p. 51), decît o „funcție narativă", celelalte personaje feminine sînt supuse aceluiași tratament caricatural ca și bărbații, Miss Snapper din *Roderick Random* sau Mrs. Grizzle din *Peregrine Pickle* fiind deosebit de reușite portrete satirice. Mai puțin dispus pare Smollett să geometrizeze acțiunea romanelor sale, să producă structuri estetice ce ar putea satisface pretențiile de credibilitate și verosimil, îmbinînd, atent, un lanț cauzal care să împingă firesc povestea spre un final dorit, fără a violenta bunul simț. Ca și majoritatea contemporanilor, preferă să dea frîu liber imaginației sale epice, luînd fără rușine din tot ce-i poate servi drept materie romanescă, fără a se lăsa impresionat de posibila incongruitate a acestor materiale, fără teamă de redundanță, fără a se limita la ceea ce are o relevanță strictă. Aceasta explică prolixitatea romanelor, abundența de material faptic, senzația caleidoscopică de bogăție și culoare pe care cărțile lui Smollett o degajă cu o putere egalată poate numai de Dickens și Fielding. În ochii multor romancieri de astăzi, formați în spiritul unei înalte exigențe estetice, cu un adevărat cult al formei, Smollett trebuie să pară un primitiv. Să stea însă lucrurile cu adevărat așa ? Dacă autorul scoțian ar fi fost capabil de o autocenzură mai fermă, romanele lui ar fi fost, desigur, mai puțin diforme, mai puțin repetitive, mai realizate artistic, dar este foarte posibil că ar fi avut de suferit însuși farmecul caracteristic al manierei narative a lui Smollett, acel mod franc, brutal, dar nu neapărat neplăcut prin care ni se oferă ima-

---

Press, 1970, pp. 422—423), este romanul cel mai debordant în invenție comică, cel mai plin de culoare, cu cele mai bune portrete comice, gravate cu acidul ironiei și sarcasmului. Prima ediție conținea atacuri aproape fățișe împotriva unor contemporani, îndepărtate, împreună cu alte pasaje „ofensatoare" din ediția a doua, din 1758. Al treilea roman al lui Smollett, *The Adventures of Ferdinand, Count Fathom (Aventurile lui Ferdinand, conte de Fathom)*, apărut în 1753, povestește, într-o manieră asemănătoare cu cea a lui Fielding din *Jonathan Wild the Great*, peripețiile unui escroc, într-o rapidă succesiune de înșelătorii, seduceri, păcăleli, culminînd cu o incredibilă pocăință a înrăitului protagonist.

După o nouă încercare, neizbutită, de a se dedica medicinei, deschizînd un cabinet în foarte populara stațiune Bath, Smollett înființează la Chelsea (pe atunci un orășel-satelit al capitalei), o

ginea anarhică a vieții, așa cum era ea trăită în secolul al XVIII-lea. Dacă pînă și John Barth, un post-modern extrem de agasat de convențional (imitator parodic al manierei smollettiene în romanul *The Sot-Weed Factor* (*Negustătorul de tutun*, 1960) găsește cuvinte de laudă pentru *Roderick Random*, atunci trebuie să acceptăm ideea că proza lui Smollett are o dimensiune modernă care o face palatabilă pentru lectorul secolului douăzeci. Iată ce spune Barth :

„Marinari, soldați, gentilomi și doamne alese, tîrfe, homosexuali, trișori, vînători de avere, negustători de toate categoriile, clerici, filfizoni, cărturari, nebuni, tîlhari de drumul mare, țărani și poeți, de ambele sexe, umplu o scenă ce se întinde de la Glasgow pînă în Guineea, de la Paris pînă în Paraguay și pun la cale între ei încălcerări, înșelătorii, destrăbălări, sechestrări, salvări, farse, poeme, naufragii, acte de eroism, asasinate și căsătorii. Se vaită și hohotesc de rîs, blestemă și cîntă, fac dragoste și-și murdăresc nădragii, pe scurt *trăiesc*, într-un ritm și o *joie de vivre* pe care spiritul nostru modern le înțelege greu..." [3].

„fabrică de literatură" (Simpson). Printre produsele acestei fabrici se numără o traducere a lui *Don Quijote* (1755), o *Istorie a Angliei* (1757), un *Compendiu al călătoriilor* (1756), o traducere a operelor lui Voltaire. Întrucît folosea condeieri angajați cu ora (după cum aflăm din *Roderick Random* și din capitolele din *Peregrine Pickle* consacrate activității colegiului de autori), nu se poate stabili cu precizie contribuția lui Smollett la toate aceste scrieri.

Următorul roman scris de Smollett este *The Adventures of Sir Launcelot Greaves* (1762), o imitație nu lipsită de interes, prin stranietatea ei, a capodoperei lui Cervantes. Rod al călătoriilor în străinătate, efectuate mai ales pentru a-și îngriji sănătatea, este *Travels Through France and Italy* (*Călătorii prin Franța și Italia*, 1766), însemnări amuzante dar și caustice, în nota obișnuită a celorlalte scrieri. În 1769 publică satira *The Adventures of an Atom* (*Aventurile unui atom*). *The Expedition of Humphrey Clinker* (*Voiajul lui Humphrey Clinker*), din 1771, este ultimul și cel mai agreabil dintre romanele lui Smollett — tonul este aici îmblînzit, iar umorul devine jovial.

Smollett a coeditat, cu Oliver Goldsmith, publicația „British Magazine, or Monthly Repository" („Revista britanică, sau arhiva mensuală"), inaugurată în 1760. A petrecut cîteva luni în închisoare, acuzat de calomnie. Moare în septembrie 1771, în urma unei infecții intestinale acute, lîngă Leghorn, în Italia. *Odă independenței* și traducerea *Aventurilor lui Telemac* de Fénelon apar postum, în 1773, respectiv 1776.

[3] Apud Malcolm Bradbury, *The Novel Today*, London, Fontana/Collins, 1977, p. 221.

Analiștii romanului au arătat în repetate rînduri că „există o relație semnificativă între forma romanescă și modalitatea comică"[4]. Frye încadra, dealtfel, romanul în al patrulea mod narativ, corespunzînd comediei și prozei realiste. Propensiunea către comic și burlesc este prin excelență caracteristică uneia dintre cele două tradiții narative principale ale prozei britanice. Ea continuă neîntreruptă, de la Fielding și Smollett pînă în zilele noastre. Cum vorbim aici despre opera unuia dintre pionierii romanului, nu e lipsit de interes să întîrziem o clipă asupra acestei probleme de taxonomie. „...dacă realismul, empirismul și istoriografia individului", scrie Malcolm Bradbury, „constituie o parte familiară a materialului genetic al romanului, atunci în Anglia am văzut mereu alături de ele și spiritul comic, în așa măsură încît un element identificabil al tipului generic îl constituie modalitatea comică și mai apoi ironia, parodia, stilul eroi-comic, burlescul, toate expresii formale ale acestei modalități"[5]. Definind romanul drept o „scriere epică comică în proză", Fielding se referea, desigur, la un tip de discurs antieroic, nepreocupat de a inspira sentimente înălțătoare sau de a oferi modele de perfecțiune etică și morală, mai degrabă ludic decît sublim, o formulă generoasă, atotcuprinzătoare, înglobînd reprezentanți ai tuturor rangurilor și păturilor sociale, o acțiune bogată și felurite alte elemente de viață, mai numeroase decît în tragedie, comedie sau romanț. Autorul lui Tom Jones concepea deci romanul ca o formă încăpătoare și elastică, o structură neîncorsetată de restricții, încărcată cu experiență personală, socială, morală și etică. „Se pare că Fielding a considerat drept structură reprezentativă pentru scrierea sa epică și comică în proză tocmai reversul tragediei, în care eroul coboară constant spre punctul cel mai de jos al destinului, pentru a începe apoi să urce, izbîndind. Nenorocul și haosul sînt constituenți ai formei comice ; concepția poetică este însă aceea a unui univers deosebit de favorabil, unde operează legi speciale ; de aceea nenorocirile eroului nu vor părea niciodată severe și ireversibile. De aici ne-realitatea, ca și realitatea, lumii născocite a mitului comic."[6] Așa cum îl practicau Fielding și Smollett, romanul englez tindea spre baroc, dezvoltîndu-se în special

[4] Malcolm Bradbury, *Possibilities : Essays on the State of the Novel*, Oxford, The University Press, 1973, p. 31.
[5] Ibidem, pp. 32—33.
[6] Ibidem, p. 33.

în funcție de elementele externe, constituindu-se ca un agregat de aventuri și personaje memorabile.

Însuflețiți de dorința de a construi lumi alternative — „ficțiuni mimetice de factură reprezentațională", cum le-ar numi Scholes și Kellog [7] — romancierii comici englezi aveau puține căi de înaintare deschise în față și un număr redus de modele de urmat, cele mai importante dintre acestea fiind *Don Quijote* și *Lazarillo de Tormes*. Ei știau, totuși, ce formule erau inacceptabile : proza excesiv moralizatoare, dulceag-sentimentală a lui Richardson, precum și tradiția rigidă, aristocratică, a romanului francez de tipul practicat de Mme de Scudéry. În prefața sa tactică, la *Joseph Andrews*, pornind de la postulate aristotelice, Fielding delimita romanul comic de „romanțul" serios. Ideea sa despre roman a fost influențată de buna cunoaștere a narațiunilor picarești spaniole și franceze. Formula picarescă a fost adoptată cu entuziasm, întrucît „permitea investigarea straturilor de jos ale societății, refuzul posturilor eroice, o abordare firească a materialului de viață și posibilitatea de a ridiculiza oamenii" [8].

Cea mai nepretențioasă definiție ce i se poate da romanului picaresc este de cronică de factură (auto)biografică ce prezintă povestea vieții unui mărunt răufăcător ce se descurcă în viață mai mult datorită inteligenței sale decît hărniciei și seriozității. Prin faptul că aventurile sale îi dau posibilitatea să cunoască diferite secțiuni ale vieții sociale, să vină în contact cu persoane de condiție modestă sau cu oameni suspuși, iar farsele pe care le joacă acestora le dau în vileag adevăratul caracter, *picaro*-ul oferă creatorului său soluția ideală pentru satirizarea oamenilor, obiceiurilor și moravurilor. Romantic într-o oarecare măsură — este, totuși, un roman de aventuri — romanul picaresc se caracterizează prin realismul descrierii lumii exterioare, prin atenția acordată amănuntului revelator, prin stilul direct, prin preferința pentru zonele mizere ale vieții. Primul care a practicat o narațiune de acest tip în Anglia a fost Thomas Nash(e) cu al său *Unfortunate Traveller (Peripețiile năpăstuitului călător*, 1594, traducere românească 1984), pentru ca Defoe și apoi Fielding și Smollett să-i dea demnitatea unei forme preferate de romancierii britanici.

Pentru Smollett — ale cărui mizantropie, irascibilitate și impacientă față de prostia omenească erau bine cunoscute în

[7] Robert Scholes and Robert Kellog, *The Nature of Narrative*, London, Oxford University Press, 1968, p. 15 și 234.
[8] Ibidem, p. 235.

epocă și care trăise destule experiențe amare —, narațiunea picarescă a fost o modalitate ce s-a impus de la sine. Ca și contemporanii săi, se simțea atras de formula romanescă de factură istorico-biografică și erotică, evitînd intriga, pe care unii din realiștii victorieni aveau s-o folosească cu mult succes. „Pentru romancierul Smollett, distanțat spiritual și social de comunitatea în care trăia, perspectiva scriitorului satiric era cea mai tentantă, iar tehnica picarescă cea mai potrivită", constată Spector[9]. Romancierul s-a servit în mod conștient de arma eficace rezultată din combinarea satirei cu narațiunea picarescă, ba chiar a încercat să-i dea o justificare teoretică. În mult citata „Prefață" la *Roderick Random* Smollett spune: „Dintre toate felurile de satiră, nici una nu este mai amuzantă și mai universal îndreptătoare decît cea introdusă accidental, chipurile, într-o povestire interesantă, care face ca fiecare incident să devină semnificativ și, reprezentînd situații familiare dintr-un unghi distractiv și neobișnuit, le investește cu toate atributele noutății, în timp ce pentru orice detaliu se recurge la natură"[10]. Smollett continuă prin a spune că și-a modelat povestea peripețiilor lui Roderick Random pe *Aventurile lui Gil Blas* de Lesage, luîndu-și totuși libertatea de a se îndepărta de model, adaptîndu-l la situațiile specifice țării sale. Apoi își justifică recursul la maniera satirică, menită a stîrni „acea indignare generoasă ce ar trebui să-l ridice pe cititor împotriva condiției sordide, vicioase, în care se află lumea"[11].

Adaptarea formulei picarești la realitățile engleze și rolul principal acordat satirei sînt, prin urmare, cele mai importante caracteristici ale prozei lui Smollett. Dacă „romanul drumului mare" nu constituia, de fapt, o noutate pentru romancierii englezi ai veacului său, Smollett l-a folosit în modul cel mai consistent, reorientîndu-l pentru a cuprinde realități ale vieții sociale britanice, altoind pe trupul lui viguros elemente ale altor formule narative, modificîndu-i forma în așa fel încît s-o transforme într-un vehicol potrivit pentru romanul realist de mai tîrziu.

Chiar dacă arborescența intrigii și disprețuitoarea neglijare a stilului trădează nerăbdarea cu care au fost scrise romanele, Smollett nu s-a mulțumit niciodată să aplice mecanic formula.

---

[9] *Op. cit.*, p. 19.

[10] *The Adventures of Roderick Random*, Leipzig, Bernard Tauchnitz, 1845, p. XIII.

[11] Ibidem, p. XV.

Dimpotrivă, fiecare nou roman o îmbogățește și o transformă, căutînd, în același timp, să i se conformeze, în limitele rezonabilului. În *Aventurile lui Roderick Random* s-a apropiat cel mai mult de picarescul tradițional. Romanul constă dintr-o serie de episoade narate viguros și colorat ce formează viața protagonistului egoist și cam lipsit de scrupule care este și naratorul, întocmai cum pretinde formula originală. Romanul este interesant în special pentru tabloul pe care îl prezintă — autentic, fondat pe experiență trăită, întrucît *Roderick Random* este în mare măsură autobiografic — al vieții micii burghezii, a marinarilor din flota de război și a nobilimii de țară. *Aventurile lui Peregrine Pickle* este mult mai apropiat de romanul de moravuri. Narațiunea se face de data asta la persoana a treia, iar eroul (sau anti-eroul) nu-și face intrarea decît după ce s-a consumat o bună parte din poveste ; capitolele pregătitoare conțin o minunată galerie de portrete satirice și eboșe extrem de sugestive ale vieții rurale. E adevărat că, odată născut, protagonistul, așa cum îi stă bine unui *picaro*, nu mai părăsește scena nici măcar pentru o clipă. Devine repede un tînăr arogant, pus pe șotii și pe pozne, cu care cititorului îi va veni greu să simpatizeze, deși e înzestrat cu un fizic atrăgător, inteligență, curaj și o bunătate funciară. Și această carte este o acumulare de episoade, secvențe ale vieții aventuroase a eroului. Viața lui Peregrine, trăită într-o grabă ce poate părea neverosimilă, conținînd evenimente suficiente pentru a umple cu romane un raft de bibliotecă, e mai bogată decît a lui Roderick Random, întrucît cuprinde mai mult. Eroul este purtat prin toate cercurile sociale, de la pitoreasca „garnizoană" a lui Trunnion pînă la anturajul miniștrilor și societatea înaltelor doamne ; este trecut prin școli, călătorește de cîteva orî pe continent, avînd posibilitatea să compare stilul de viață englez cu cel al altor națiuni, cunoaște lume de o uluitoare diversitate și se angajează cu tovarășii săi într-o nesfîrșită serie de feste și farse, în dispute despre cele mai variate subiecte, de la economia Franței pînă la teatrul contemporan, își pierde întreaga avere și, după ce a atins punctul cel mai de jos al vieții, întemnițarea în închisoarea Fleet, este salvat miraculos și repus în drepturi, în conformitate cu rețeta standard a romănului comic, discutată anterior. Și acest roman modifică întrucîtva forma picarescă, anexîndu-și o semnificație morală gravă, schimbare ce pregătește transformarea romanului picaresc în romanul realist de moravuri al epocii următoare. *Aventurile lui Ferdinand, Conte de Fathom* se apro-

pie cel mai mult de romanț, peripețiile protagonistului fiind proiectate pe un fundal mult mai puțin realist, ceea ce dă intrigii aspectul unei fabule moralizatoare. *Aventurile lui Sir Launcelot Greaves* (serializat în „British Magazine") combină eroul quijotesc cu satira moravurilor contemporane, hibridul obținut fiind numit „picarescul quijotesc" [12]. Chiar și *Voiajul lui Humphrey Clinker*, adesea etichetat drept o schimbare radicală în spiritul și tehnica scriitorului, continuă experimentul. Aici, inovația principală constă în recursul la forma epistolară, dar interesante sînt întrebuințarea unui „personaj colectiv" și stratificarea personajelor, care permit o mare elasticitate narativă și o organizare mai bună a intrigii. Folosirea a patru unghiuri de vedere îngăduie o mare mobilitate a privirii și o concertare a faptelor ce sînt departe de fixitatea obișnuită a romanelor picarești.

Formula picarescă are anumite trăsături distinctive, pe care cei ce o practică le acceptă odată cu asumarea formei, dar care permit o anumită libertate. Mai întîi, am văzut că o povestire de acest tip consemnează viața — sau o parte din viața — unui vagabond. Narațiunea poate fi la persoana întîi, fiind deci un fel de autobiografie, sau la persoana a treia, devenind biografie ficționalizată. Rezultă că romanul picaresc va fi o combinație de scriere biografică sau confesivă cu strategii tipic romanești, întrucît unitatea de bază, „viața", trebuie să fie prezentată ca fiind fictivă. În ceea ce privește vocile narative, Smollett folosește atît povestirea *héterodiegetică*, cît și pe cea *homodiegetică* [13], prima fiind rostită de un narator neimplicat în evenimente, a doua de protagonistul lor. Povestirea *homodiegetică* este, dealtfel, tipică romanului picaresc (Genette o exemplifică prin *Gil Blas*). *Roderick Random* este o astfel de narațiune *homodiegetică*, dar celelalte romane ale lui Smollett nu se mai conformează tipului. Trei dintre ele au o narațiune „obiectivă", la persoana a treia, în timp ce al patrulea, fiind conceput în formă epistolară, se situează la un nivel *intradiegetic*, rămînînd *heterodiegetic* în ceea ce privește relația naratorului față de diegeză.

Protagonistul unui roman picaresc este recrutat din straturile cele mai de jos ale societății și este un om lipsit de scrupule morale. Or, Smollett se îndepărtează foarte mult de formula con-

[12] Spector, *op. cit.*, p. 47.

[13] Gerard Genette, „Discours du récit", în *Figures III*, Paris, Editions du Seuil, 1972, p. 256.

venţională tocmai în alegerea personajelor centrale. Din Roderick Random el face un fel de „jucărie a soartei", victimă a multor adversităţi şi vicisitudini, iar nu un anti-erou picaresc tipic care să ţină în mînă hăţurile propriei sale vieţi. Dar, dacă Random e un personaj mai mult pasiv, Peregrine Pickle este sursa nesecată a celor mai multe întîmplări amuzante sau pasionante ce formează trama narativă a romanului al cărui protagonist este. El se apropie de *picaro*-ul original mai mult decît Random, cu deosebirea esenţială că nu se află aproape niciodată într-o poziţie subordonată, ci este de obicei iniţiatorul şi conducătorul, iar succesele sale sînt mai numeroase decît eşecurile. Nu provine din păturile sărace ale societăţii ci, ca şi Random, dintr-o familie respectabilă ; deşi poate fi considerat un „bastard" arhetipal — protagonistul tipic, după Marthe Robért [14], al romanului timpuriu — a primit o educaţie temeinică şi, prin calităţile sale, se situează cu mult deasupra oamenilor pe care-i păcăleşte sau de care-şi bate joc. Deşi nu inspiră simpatie, este de fapt un gentleman, dar şi un poznaş expert, care-şi foloseşte inteligenţa pentru a ţintui prostia şi aroganţa găunoasă, dînd uneori impresia — din cauza acestei funcţii precise atribuite de creatorul său — că e mai degrabă o piesă a angrenajului narativ decît o personalitate credibilă. Ferdinand, falsul conte de Fathom, este turnat în forma *picaro*-ului original, caracterul său avînd însă ceva diabolic. Sir Launcelot Greaves e un *picaro* pe care s-au grefat trăsăturile unui *alazon* quijotesc, în timp ce în Humphrey Clinker există mai mulţi observatori, individualizaţi prin stilul epistolelor redactate de ei, înrudiţi toţi cu *picaro*-ul prin faptul că-şi dobîndesc cunoştinţele despre oameni cu ajutorul motivului căsătoriei.

Tipologia romanului picaresc este, dealtfel, rigidă. Protagonistul începe şi sfîrşeşte ca un *picaro* ; rareori se poate vorbi de o evoluţie internă a personajului. Smollett lucrează cu personaje de tipul celor numite de E. M. Forster „plate", uşor de ţinut minte şi cu un rost precis în naraţiune. După cum s-a observat, resursele romancierului erau destul de reduse în această privinţă ; de cele mai multe ori el se limitează la caricatură, insuflînd viaţă grotescului, îngroşînd ciudăţeniile fizice ale excentricelor personaje, surprinzîndu-le ticurile verbale. Dintre oamenii de rînd, sau personajele secundare ale romanelor, memorabili sînt comandorul

[14] *Romanul începuturilor şi începutul romanului*, Bucureşti, Editura „Univers", 1983, pp. 218—223.

Hawser Trunnion şi secundul Jack Hatchway din *Peregrine Pickle*, Morgan din *Roderick Random*, Timothy Crabshaw din *Sir Launcelot Greaves*. Revenind la protagonişti, ei sînt portretizaţi cu simplitate, dar cu mîna sigură, iar motivaţia faptelor lor este limpede. Se aseamănă între ei, datorită faptului că sînt proiectări ale eului ascuns al autorului. Atît Random, cît şi Pickle îşi ies uşor din fire, au un temperament prăpăstios, dar sînt fundamental cinstiţi şi generoşi. După cum observă Spector, cuvintele cheie în ceea ce-i priveşte sînt „mîndrie" şi „răzbunare". „Atinge-te de primul şi al doilea va urma automat" [15]. Personajele aproape că nu cunosc schimbarea, dar par să devină mai înţelepte, mai reţinute pe măsură ce aventurile lor se apropie de sfîrşit.

Romanul picaresc are o intrigă rudimentară — de obicei constă într-o serie de episoade necondiţionate unele de altele. După Crane [16], intriga nu poate fi însă concepută într-un sens restrîns, făcînd abstracţie de personaje, incidente, de procesele mentale ale „agenţilor". Ea trebuie văzută ca o sinteză a cel puţin trei elemente : acţiune, personaj şi gîndire şi, în funcţie de preponderenţa unuia sau altuia din aceşti constituenţi, vom găsi romane cu „structuri de acţiune", „structuri de caracterizare" sau „structuri de gîndire". Romanul picaresc, precum şi romanul comic englez al secolului al XVIII-lea, va avea o intrigă de primul tip, principiul sintetizator constînd în schimbarea situaţiei externe a protagonistului în funcţie de interacţiunea incidentelor şi personajelor. Romanul picaresc este încă foarte apropiat de cea mai veche formă de naraţiune, poemul eroic ; ca şi în vechile antologii de fapte măreţe de arme, unitatea este asigurată de protagonist, care structurează cronologic evenimentele, consumîndu-le în ordine, dar şi tematic, prin trăsăturile permanente de caracter şi situaţiile create de acestea. Diferenţa se găseşte în faptul că naraţiunea picarescă înfăţişează aventurile comice ale unui escroc şi nu actele de bravură, idealizate, ale unor prinţi cu sînge albastru. Oricum, protagonistul unic — descris de el însuşi sau de autorul simpatizant — este cel mai important liant şi elementul structural principal. Este semnificativ că, deşi narat la persoana a treia, *Peregrine Pickle* se concentrează cu încăpăţînare asupra aventurilor eroului, nepierzîndu-l din ochi decît în inserturile

[15] *Op. cit.*, p. 52.

[16] R. S. Crane, „The Concept of Plot", în *Approaches to the Novel*, ed. de Robert Scholes, Scranton, Chandler Publishing Co., 1966, p. 239.

menționate, ce pot fi considerate povestiri *metadiegetice* [17]. Chiar și în narațiunea picarescă episodică intriga este conținută în conceptul de protagonist, concept ce nu se clarifică însă decît în acțiune.

În unica definiție a romanului pe care a lăsat-o, Smollett subliniază importanța personajului. El spune, în prefața la *Ferdinand, conte de Fathom*:

> „Un roman este un tablou de mari dimensiuni, puțin neclar, înfățișînd personajele vieții, dispuse în mai multe grupuri și surprinse în diferite atitudini, pentru atingerea unui scop unic, căruia îi servește fiecare exemplu individual. Acest plan nu poate fi executat cu succes dacă lipsește un personaj principal, care să concentreze atenția, să unească incidentele, să ne conducă prin labirint și în ultimă instanță să tragă cortina, totul în virtutea importanței sale proprii" [18].

Și această definiție este tactică, ca și a lui Fielding; ea încearcă să-l convingă pe cititor că simplitatea caracterizării și dezlinarea acțiunii sînt virtuți, mai degrabă decît rezultate ale lenei auctoriale. Adevărul este că Smollett își lasă materialul să se organizeze singur. În bună tradiție picarescă, el permite romanelor sale să crească organic, folosindu-se de motivul călătoriei și de avatarurile protagoniștilor. Mișcările sale sînt simple și repetate, cu o oarecare variație, mereu și mereu, în așa fel încît un roman ar arăta exact ca altul, dacă n-ar exista diferitele ipostaze narative asumate și importantele deosebiri de concepție deja discutate. Smollett lucrează prin acumulări, ignorînd principiul economiei de organizare și al unității structurale. Structura episodică, fundamental picarescă a romanelor sale „face să fuzioneze ambianța și experiența, permițîndu-i autorului să demaște societatea și să-și releve personajele în adevărata lor natură" [19].

În sfîrșit, satira este elementul cel mai important al unei narațiuni picarești. Călătorind în toată țara și în străinătate, intrînd sub pielea oamenilor pe care-i cunoaște, *picaro*-ul află multe despre semenii săi și găsește nenumărate prilejuri de a rîde de slăbiciunile și de prostia lor. Satira lui Smollett are de obicei două

[17] G. Genette, *op. cit.*, p. 242.
[18] Apud Spector, *op. cit.*, p. 90.
[19] Ibidem, p. 48.

tăişuri, fiind îndreptată atît înafară, cît şi înăuntru : protagonistului i se permite să smulgă măştile altora, dar nu este cruţat nici el de sarcasmul şi ironia autorului. Viziunea satirică globală este, fără îndoială, marca stilistică inconfundabilă a lui Smollett. Dacă n-ar exista rarele momente de bonomie, pasajele puţine caracterizate printr-un comic jovial şi rezolvările fericite impuse de reţetă, am fi tentaţi să vedem în el un Céline al secolului al XVIII-lea (era şi el medic !), dar unul care-şi transformă mizantropia (mai moderată) în efecte comice, burleşti sau groteşti, nu tragice sau sumbre. Satira lui Smollett este uneori crîncenă şi greoaie, uneori chiar scatologică. În slujba ei sînt puse calităţile de scriitor ale lui Smollett, cu deosebire talentul de caricaturist şi priceperea de a folosi potenţialul comic al limbii. Aşa cum remarcă Spector, „pornind de la cazul individual, satira repetată acumulează un efect ce se va degaja numai din întreg. Fiecare episod înglobează satira precedentă, contribuind, în final, la un comentariu satiric general mai amplu decît secţiunile individuale, care devine, după cum declara Smollett ulterior, o satiră a întregii omeniri“ [20].

În rezumat, care este relaţia lui Smollett cu romanul picaresc ? Şi-a însuşit fără ezitare formula, văzînd în ea posibilitatea de a supune satirei sale nimicitoare şi părtinitoare orice aspect vrednic de ridiculizare. Avea însă o imaginaţie prea bogată, o inteligenţă prea ascuţită ca să nu simtă nevoia de a modifica şi perfecţiona metodele şi ticurile naraţiunii picareşti, respectînd, totuşi, în linii mari convenţia. A încercat să insufle o nouă viaţă acestei formule, recurgînd la felurite experimente tehnice. Dacă scopul său a fost să „deschidă spaţiu larg spiritului şi umorului“, a fost şi didactic, în mod indirect : dorea să-şi înveţe cititorul să se teamă de ridicol. Geniul său pentru caricatură şi invenţie comică, folosirea îndemînatică a retoricii comediei au deschis drumul pentru Dickens şi Thackeray, precum şi pentru mulţi alţi scriitori satirici şi realişti ai secolelor următoare.

VIRGIL STANCIU

Notă. *În traducerea* Aventurilor lui Peregrine Pickle *am folosit textul complet al primei ediţii a romanului, cea din 1751. Cititorul*

[20] Ibidem, p. 58.

va putea gusta limbajul frust al versiunii inițiale (mult îmblînzit la revizuirea romanului, în 1758), se va putea delecta cu portretele satirice ulterior omise, precum și cu unele episoade (cel al oalei de noapte sau cel al iubirilor la mînăstire) considerate obscene sau jignitoare în epocă și îndepărtate de Smollett din ediția a doua.

CAPITOLUL I

O relatare despre domnul Gamaliel Pickle. Descrierea firii surorii sale. Cedează rugăminţilor ei şi se retrage la ţară

Într-un anumit comitat al Angliei, mărginit pe o latură de mare şi aflat la o distanţă de o sută de mile de metropolă, locuia Gamaliel Pickle, Esq., tatăl eroului ale cărui amintiri ne propunem să le povestim. Era fiul unui negustător londonez înălţat (ca şi cetatea Romei) de la nişte începuturi modeste pînă la cele mai mari onoruri civice; adunase acest negustor o avere considerabilă deşi, spre regretul său fără margini, a murit înainte de a strînge o Prună [1], conjurîndu-şi fiul ca, din respect pentru ultima dorinţă a unuia cu acelaşi sînge, să-i imite hărnicia şi să adere la maximile lui pînă cînd va fi completat el lipsa ; o sumă considerabil mai mică de cincisprezece mii de lire.

Patetica rugăminte avu efectul dorit asupra odraslei, care nu şi-a cruţat eforturile pentru a îndeplini voinţa decedatului ; dimpotrivă, şi-a pus la contribuţie toate însuşirile naturale într-un mare număr de străduinţe care, cu toate astea, n-au dat nici un rezultat ; căci, după cincisprezece ani dedicaţi negoţului, se trezi că posedă cu cinci mii de lire mai puţin decît avusese cînd pusese stăpînire pe averea tatălui ; împrejurare ce-l afectă într-o asemenea măsură, încît nu mai simţi nici un fel de chemare spre afaceri şi-i veni cheful să se retragă din lume într-un locşor unde ar fi putut să-şi deplîngă în linişte nenorocul şi,

---

[1] Explicaţiile furnizate de ediţia engleză, îngrijită de James L. Cliffoerd, sînt însoţite de menţiunea „n. ed. engl.", în timp-ce notele suplimentare, aparţinînd traducătorului, poartă obişnuita specificaţie „n. tr.".

Prună — termen argotic pentru o sută de mii de lire (n. ed. engl.).

trăind frugal, să nu cadă pradă nevoilor şi coşmarurilor întemniţării, de care închipuirea îi era chinuită fără încetare. Era deseori auzit exprimîndu-şi temerile de a nu fi nevoit să ajungă o povară pentru parohie şi mulţumindu-i lui Dumnezeu că, de vreme ce era de atîta timp membru, se putea bucura de această clauză. Pe scurt, însuşirile sale nu erau de natură să-l îndemne la acţiune, iar caracterul îi suferea de o oarecare nestatornicie fiindcă, în ciuda dorinţei de acumulare a oricărui cetăţean, era împovărat de un fel de indolenţă şi puturoşenie care triumfau asupra speculaţiilor interesate, împiedecîndu-l, chiar, să profite de acea înţelegere unilaterală a vieţii şi de acea moderaţie a poftelor ce conduc adeseori la dobîndirea unor averi imense, şi cu care domnia sa era înzestrat din belşug. După toate aparenţele, Firea amestecase prea puţine substanţe inflamabile (sau poate chiar deloc) în compoziţia din care fusese clădit ; sau se prea poate ca seminţele excesului aruncate în lutul lui să fi fost înăbuşite şi distruse fără urmă de austera educaţie primită.

Nebuniile tinereţii, departe de a fi fost neobişnuite sau de incriminat, nu depăşiseră niciodată limitele veseliei decente pe care un individ extraordinar, în împrejurări extraordinare, se poate presupune că o stîrneşte uneori într-un club al contabililor gravi şi aşezaţi, a căror imaginaţie nu e nici rodnică, nici luxuriantă. Senzaţiile rafinate fiindu-i cunoscute prea puţin, nu era aproape niciodată conturbat de emoţii violente, de nici un fel. Patima iubirii nu i-a întrerupt vreodată tihna ; şi dacă, după cum spune domnul Creech [1], imitîndu-l pe Horaţiu :

„A nu admira, o ştiu, e arta-ntreagă
De a-i face fericiţi pe oameni şi de-ai ţine aşa",

atunci nu încape îndoială că domnul Pickle poseda nepreţuitul secret ; cel puţin nu l-a văzut nimeni vreodată dînd nici cel mai neînsemnat semn de emoţie, cu excepţia unei seri petrecute la club, cînd a observat, demonstrînd o anu-

[1] Thomas Creech (1659—1701), poet şi traducător al lui Horaţiu şi Lucreţiu (n. tr.). Smollett citează însă o traducere a lui Pope (n. ed. engl.).

mită vioiciune a spiritului, că se ospătase cu o delicată spată de viţel.

În ciuda înfăţişării flegmatice, îi era imposibil să nu trăiască dezamăgirile comerţului şi în clipa cînd dădu faliment un anumit birou de asigurări, provocîndu-i o pierdere de cinci sute de lire, îşi declară intenţia de a renunţa la afaceri şi de a se retrage la ţară. Fu sprijinit şi încurajat în a lua această hotărîre de sora sa, domnişoara Grizzle, care, de la moartea părintelui lor, condusese treburile familiei şi se afla acum într-al treizecilea an de feciorie, cu o avere personală de cinci mii de lire şi provizii nesecate de devoţiune şi spirit de economie.

Te-ai fi putut gîndi că toate calităţile mai sus amintite puteau deveni mijloace de prescurtare a celibatului femeii, cu atît mai mult cu cît ea nu şi-a exprimat vreodată aversiunea faţă de căsătorie ; se pare, cu toate acestea, că era mult prea pretenţioasă pentru a putea găsi în oraş un partener pe plac, fiindcă nu pot crede că mîna i-a rămas atît de multă vreme necerută, chiar dacă farmecele personale nu erau fără cusur şi nici purtarea nu-i putea fi socotită deosebit de agreabilă. În afara unui ten foarte palid — ca să nu-i spunem gălbejit —, efect poate al virginităţii şi mortificării trupului, avea în ochi o expresie deloc atrăgătoare şi o gură de asemenea dimensiuni, încît nici un fel de artă sau de afectare nu reuşea s-o reducă la proporţia firească. Mai apoi, pioşenia îi era mai degrabă ţîfnoasă decît resemnată şi nu-i diminua cîtuşi de puţin maiestuozitatea ţinutei şi conversaţiei ce se concentra cu deosebită încîntare asupra importanţei şi onorabilităţii familiei, a cărei obîrşie nu putea fi reconstituită pînă la vechimea a două generaţii, cu tot efortul heraldicii şi al tradiţiei.

Se părea că renunţase la toate ideile însuşite înainte de a fi fost ales tatăl ei în funcţia de şerif, iar criteriul ce-i orînduia toate elementele conversaţiei era perioada cînd papa îndeplinise funcţia de primar. Ba mai mult, atîta preocupare arăta preabuna doamnă pentru sprijinirea şi propagarea renumelui familiei, încît, înăbuşindu-şi toate motivele egoiste, reuşi să-şi determine fratele să-şi înfrîngă propria înclinaţie, ba chiar să se ridice deasupra ei în aşa măsură încît să declare că făcuse o pasiune pentru

persoana cu care avea, mai apoi, să se însoare, după cum vom vedea mai jos. Da, ea fusese, cu adevărat, pintenul care-i dăduse ghes în toate extraordinarele lui acţiuni, şi mă întreb dacă ar fi fost sau nu în stare să se desprindă de felul de viaţă în al cărei curgere se lăsase purtat, mecanic, atît de multă vreme, de n-ar fi fost ţinut treaz şi însufleţit de predicile ei fără sfîrşit. Londra — observase femeia — era leagănul nedreptăţii, unde omul modest şi nebănuitor era zilnic ameninţat de pericolul de a cădea pradă înşelăciunii, unde puritatea era expusă unor continui tentaţii şi virtutea nu înceta să fie persecutată de rea-voinţă şi calomnie, unde capriciile şi corupţia domneau peste toate cele, iar meritele erau descurajate şi disprețuite pe faţă. Rostea această ultimă imputare cu atîta emfază şi mîhnire, încît reieşea limpede în ce măsură se considera a fi ea însăşi un exemplu al afirmaţiilor făcute şi acuzaţia era cu adevărat justificată de răstălmăcirile date retragerii la ţară de către prietenele ei care, departe de a o pune pe seama lăudabilelor motive ce o îndemnaseră la acest pas, insinuau, prin complimente sarcastice, că avusese perfectă dreptate să se simtă nesatisfăcută într-un loc unde fusese atîta vreme ignorată şi că cel mai înţelept lucru era, într-adevăr, să mai facă un ultim efort la ţară unde, după toate probabilităţile, talentele n-aveau să-i mai fie eclipsate, iar averea sa putea exercita mai multă atracţie.

Oricare ar fi fost situaţia, admonestările ei, deşi destul de puternice pentru a convinge, n-ar fi putut învinge singure lîncezeala şi *vis inertiae* [1] ale fratelui, dacă nu şi-ar fi întărit argumentele punînd în discuţie solvabilitatea a doi sau trei negustători cu care avea el relaţii de afaceri.

Alarmat de informaţiile acestea vagi, el se puse cu sîrguinţă pe lucru şi după ce-şi retrase banii, învestindu-i în depuneri de bancă şi bonuri de India, se mută la ţară, într-o casă construită de tatăl său în apropierea mării, pentru a-i servi la afectarea unui anumit comerţ de mărfuri în care fusese vîrît pînă-n gît.

În acest loc, prin urmare, îşi fixă domnul Pickle reşedinţa permanentă, în al treizeci şi şaselea an al vieţii ; deşi

[1] Puterea inerţiei (lat.) (n. tr.).

durerea pe care o simți la despărțirea de tovarășii săi intimi și la abandonarea tuturor relațiilor n-a fost chiar atît de ascuțită încît să producă vreo schimbare periculoasă în constituția sa, fu, totuși, destul de deconcertat pășind pentru prima oară pe scena unui mod de viață complet străin. Nu se poate spune că n-a cunoscut la țară foarte mulți oameni care; din considerație pentru averea lui, i-au căutat tovărășia, degajînd din toată ființa lor doar prietenie și ospitalitate ; totuși, doar osteneala de a face față acestor politețuri, și de a răspunde cu aceeași monedă, deveni un calvar insuportabil pentru un om cu obiceiurile și temperamentul lui. De aceea lăsă grija ceremonialului pe umerii surorii sale, care se delectă din plin cu toată frumusețea etichetei, în timp ce el, făcînd descoperirea că prin apropiere se afla un local public, se ducea acolo seară de seară, degustîndu-și în tihnă pipa și halba, foarte satisfăcut de comportarea proprietarului, a cărui fire comunicativă însemna o mare ușurare pentru felul lui taciturn de a fi, căci Pickle evita să rostească vreun cuvînt netrebuincios, la fel cum se ferea de orice cheltuială nejustificată.

CAPITOLUL II

I se povesteşte despre comandorul Trunnion şi partizanii săi, îi întîlneşte din întîmplare şi devine prieten intim al comandorului

Vorbăreţul cîrciumar îi furniză curînd schiţe de portret ale tuturor locuitorilor ţinutului ; printre alţii, descrise şi persoana vecinului său apropiat, comandorul Trunnion [1], deosebit de bizară şi stranie.

— Comandorul şi Înălţimea Voastră (spunea el), vă veţi împrieteni curînd la cataramă ; el posedă puterea banului şi cheltuieşte ca un prinţ — în felul său propriu, se înţelege — fiindcă nu încape îndoială că-i cam plin de toane şi înjură usturător ; deşi mă jur că nu doreşte să facă mai mult rău decît un copil de ţîţă. Dumnezeu mi-e martor ! V-ar unge la inimă, Înălţimea Voastră, să-l auziţi spunîndu-şi povestea, despre cum stătea aliniat lîngă franţuji, vergă la vergă, bord la bord, cum aruncau cîngile de abordaj, bombele cu pucioasă, cum puşcau cu alice, ghiulele şi obuze lunguieţe. Miluieşte-ne, Doamne! Mare războinic a mai fost la vremea lui şi şi-a pierdut un ochi şi un călcîi în slujba Coroanei. Şi apoi nici nu trăieşte ca orice proprietar creştin, ci şi-a făcut din casă garnizoană, de parc-ar fi proptit în mijlocul duşmanilor şi-şi pune servitorii să se scoale în dricul nopţii şi să stea de cart (cum zice el) cît e anul de lung. Locuinţa îi e apărată de un şanţ, peste care este aruncat un pod mobil, iar în curte a plantat *patereros* [2] încărcate tot timpul cu alice, sub

[1] După Edward Hinchliffe, în *Barthomley* (1856), personajul Trunnion e inspirat de amiralul Daniel Hore, care a construit în 1750 la Hull, lîngă Warrington, o casă de forma unei nave, unde ofiţerii dormeau în hamace, clopotul de cart anunţa ora şi conversaţia se desfăşura numai în termeni marinăreşti (n. ed. engl.).

[2] Mici piese de artilerie navală (n. tr.).

comanda unui oarecare domn Hatchway căruia un obuz i-a smuls un picior pe cînd era locotenent pe corabia comandorului şi care acum, plătit fiind cu jumătate de leafă, trăieşte în casa comandorului ca însoţitor. Locotenentul e un bărbat foarte curajos, un mare şugubăţ şi — cum se spune în popor — a găsit cheia sufletului comandantului său — deşi acesta mai are în casă un favorit, pe nume Tom Pipes [1], fost cîndva ajutor al boţmanului, care ţine acum rînduiala printre servitori. Tom e cam scump la vorbă, dar priceput în a face să răsune cîntece, în a fluiera şi a juca rişca ; nu găseşti în toată ţara fluieraş ca el. Prin urmare comandorul trăieşte o viaţă plină de mulţumire în ce-l priveşte, deşi este azvîrlit uneori în periculoase crize de furie şi în mari încurcături de solicitările rudelor sărace, pe care nu le poate suferi, unele dintre ele fiind pricina din care a luat de la bun început calea mării. Pe urmă, îl trec toate năduşelile la vederea unui om al legii, întocmai cum unii oameni nu pot suferi să dea ochii cu o pisică ; se pare că a fost cîndva chemat la tribunal, fiindcă l-a lovit pe unul dintre ofiţeri, şi pus să plătească o amendă zdravănă. Mai mult, este chinuit pînă peste poate de nişte spiriduşi ce nu-l lasă să se odihnească şi-i fac aşa o tevatură prin casă, încît ai crede (miluieşte-ne, Doamne !) că s-au slobozit asupra lui toţi diavolii din iad. Nu mai departe decît anul trecut pe vremea asta l-au torturat noaptea întreagă două stafii răuvoitoare ce i-au pătruns în dormitor şi au făcut o mie de şotii în jurul hamacului (nu găseşti nici un pat între pereţii casei lui). Ei bine, domnule, a tras de şnurul clopoţelului, şi-a chemat toţi servitorii, au adus lumini şi au scotocit peste tot, dar ţi-ai găsit să se lase prins vreun spiriduş! De-abia s-a retras din nou în dormitor, de abia adormiră din nou ceilalţi din casă, că dracii împieliţaţi şi-au început din nou jocul. Comandorul s-a sculat pe întuneric, a pus mîna pe sabia de abordaj şi i-a atacat pe amîndoi cu atîta bărbăţie încît toate obiectele din odaie au fost făcute zob în cinci minute. Auzind zarva, locotenentul i-a sărit în ajutor, iar Tom Pipes, aflînd de la alţii despre ce e vorba, şi-a aprins chibritul şi, coborînd în curte, a pus foc tuturor *patereros*-urilor, ca

[1] Tom Fluiere (engl.) (n.tr.).

semn de pericol. Şi se înţelege, întreaga parohie a fost cuprinsă de spaimă ; unii au socotit că începuse invazia franceză, alţii şi-au imaginat că tîlharii asediau casa comandorului ; în ceea ce mă priveşte, i-am chemat pe cei doi dragoni încartiruiţi la mine, iar ei au jurat pe scumpele lor vieţi că era vorba de o luptă angajată de o bandă de contrabandişti cu un pluton al regimentului lor, cazat în satul vecin ; sărind în şa, ca nişte indivizi setoşi de luptă ce sînt, au galopat cît au putut de departe în cîmpie, pînă le-au obosit caii. Ah ! Domnule ! Grele timpuri trăim, dacă un om harnic nu poate să-şi cîştige pîinea fără să se cutremure de frica spînzurătorii ! Tatăl Înălţimii Voastre (Dumnezeu să-i odihnească sufletul) a fost un gentilom desăvîrşit ce se bucura în parohia asta de tot atîta respect ca orice om care umblă pe pingele din piele de bou. Iar dacă Înălţimea Voastră doreşte un pachetel de ceai din cel mai bun, ori cîteva sticle de Nantz adevărat [1], mă prind să vă servesc după pofta inimii. Tevatura, însă, a continuat, cum vă spuneam, pînă în zori, cînd preotul — după care trimiseseră — a izgonit, prin rugăciune, spiritele tocmai în Marea Roşie şi de atunci domneşte liniştea în casă. Adevărat este că domnul Hatchway se amuză nespus de toată afacerea asta şi i-a spus comandorului, chiar în locul ăsta binecuvîntat, că cele două duhuri nu erau decît o pereche de stăncuţe căzute prin hornul căminului, care au umplut odăile cu bătaia aripilor. Dar comandorul — un bărbat iute la mînie, care nu suferă să-şi rîdă cineva de el — a făcut pe loc o criză de turbare, tunînd ca cel mai înspăimîntător uragan şi jurînd că poate deosebi o stăncuţă de un strigoi la fel de bine ca orice om din cele trei regate. A recunoscut, ce-i drept, că s-au găsit două păsări, dar n-a vrut să admită nici în ruptul capului că ele ar fi provocat tot tărăboiul cu pricina. În ce mă priveşte, domnule, socot că se pot spune multe în favoarea ambelor părţi deşi, fără îndoială, diavolul e mereu prin preajmă, după cum se spune pe aici.

Minuţioasa istorisire, deşi cu totul ieşită din comun, nu provocă nici cea mai mică schimbare pe chipul domnului Pickle care, după ce ascultă pînă la capăt, îşi scoase din

[1] Probabil cîteva sticle de coniac vechi din Nantes (n. ed. engl.).

gură pipa zicînd, cu o expresie de infinită sagacitate și cumpănire :

— Presupun că-i din familia Trunnion din Cornwall. Nevastă-sa ce fel de femeie e ?

— Nevasta, strigă celălalt. Ce bazaconie ! Nu cred c-ar lua-o de nevastă nici pe regina din Saba. Vai și aoleu ! Domnule, nici pe propriile lui fete-n-casă nu le suportă în garnizoană, ci le scoate să doarmă într-o coșmelie de-alături în fiecare seară, înainte să-nceapă cartul. Binecuvîntat să fiți, Înălțimea Voastră ! Este — cum s-ar zice — un gentleman foarte ciudat. Înălțimea Voastră l-ar fi cunoscut deja demult fiindcă, dacă e sănătos, vine încoace seară de seară împreună cu bunul meu domn Hatchway și beau cîte două stacane de rom fiecare ; dar de două săptămîni nu poate ieși din casă din pricina unei afurisite de crize de gută, ceea ce, vă asigur, Înălțimea Voastră, înseamnă că punga mea e mai ușoară cu cîțiva gologani buni.

În momentul acela, urechile domnului Pickle fură izbite de un zgomot atît de neobișnuit, încît pînă și mușchii feței i se tulburară, ceea ce era o indicație sigură că e alarmat. Amestecul de zgomote semăna mai iute cu țipetele prepeliților și orăcăitul broscoilor, dar, pe măsură ce se apropia, se puteau distinge și sunete articulate, pronunțate cu multă violență, într-o cadență la care te puteai aștepta doar de la o ființă omenească ce folosește, pentru a bește pe cineva, vocea naturală a unui măgar. Nu era nici vorbă, nici răget, ci un surprinzător amestec al amîndorura, întrebuințat pentru a rosti cuvinte ce-i erau absolut de neînțeles uluitului nostru negustător, a cărui gură tocmai se căscase pentru a da glas curiozității cînd patronul, tresărind la auzul cunoscutului zgomot, țipă :

— Cerule mare ! Vine comandorul cu trupa, limpede ca ziua !

Și începu să șteargă cu șorțul praful de pe un scaun cu brațe, așezat lîngă vatra focului, păstrat cu sfințenie numai pentru confortul și plăcerea infirmului comandor. Pe cînd se îndeletnicea el cu asta, o voce și mai barbară decît prima zbieră din toți rărunchii :

— Hei ! Ahoi, cei din'lăuntru !

La care birtaşul, apăsîndu-şi amîndouă tîmplele cu cîte o palmă, cu degetele mari vîrîte în urechi, răcni ca răspuns, cu acelaşi ton, pe care învăţase să-l imite :

— Hilloah !

Vocea de afară irumpse iarăşi :

— Aveţi vreun om al legii la bord ? Iar cînd birtaşul răspunse „Nu, nu", omul cu pretenţii atît de neobişnuite trecu pragul cîrciumii, sprijinit de cei doi subalterni ai săi, dezvăluind o înfăţişare ce corespundea în toate privinţele ciudatei sale firi. Era înalt de stat — cel puţin şase picioare — deşi, trăind atîta vreme pe corăbii, devenise cam adus de spate —, pielea-i era tăbăcită iar faţa respingătoare din pricina unei cicatrici mari de-a curmezişul nasului şi a unui petic de stofă neagră ce acoperea orbita unui ochi. De îndată ce se aşeză în scaunul păstrat anume pentru el, birtaşul îl felicită, cu vorbe pompoase, pentru că reuşise să plece, în sfîrşit, de acasă ; apoi, după ce-i şopti numele celuilalt oaspete, nume ce-i era cunoscut deja comandorului din auzite, se duse să prepare, cu toată graba imaginabilă, prima porţie din băutura favorită a noului venit, în trei stacane diferite (fiecăruia servindu-i-se porţia separat), în vreme ce locotenentul se aşeză de partea nevăzătoare a comandorului şi Tom Pipes, cunoscîndu-şi rangul, îşi luă, cu multă modestie, locul în spatele acestuia. După o pauză de cîteva minute, ferocele căpitan începu conversaţia, fixîndu-şi ochiul asupra locotenentului cu o expresie prea aspră pentru a fi descrisă şi adresîndu-i-se în următorul chip :

— Blestemată fie-mi lumina ochilor ! Hatchway, întotdeauna te-am considerat un marinar prea destoinic ca să răstorni trăsura pe un timp atît de senin. Drace ! Nu-ţi spusei că alergăm de-a dreptul spre mal şi nu te-am rugat să ridici velele şi să mergi sub vînt ?

— Ba da (răspunse celălalt, rînjind sarcastic), recunosc că ai dat nişte comenzi de felul ăsta, după ce ne-ai făcut să ţinem cursul greşit şi să intrăm în stîlp, în aşa fel încît trăsura s-a lăsat pe o parte şi n-a mai putut fi dreptată.

— V-am dat eu comanda să intraţi în stîlp ? (ţipă comandorul) fie-mi blestemat sufletul ! Frumoasă creatură eşti, recunoşti, de-mi azvîrli murdăria asta peste bord

drept în față ! Am avut eu comanda căruței ? Am stat eu la timonă ?

— Nu, răspunse Hatchway, trebuie să recunosc că nu dumneata ai cîrmit, dar, cu toate astea, ne-ai dirijat tot timpul și astfel, fiind orb de ochiul de la babord, n-ai putut vedea așezarea țărmului și ne-am trezit iute pe uscat, fără să-ți dai măcar seama ce se petrece. Pipes, care stătea la pupa, mi-e martor că spun adevărul.

— Usca-mi-s-ar picioarele, răspunse comandorul, un cot de parîmă nu dau pe ce spuneți dumneata și Pipes. Sînteți doi răzvrătiți... mai mult n-am să zic, dar nu-ți voi permite să mă iei în bompres. Luate-ar dracu, Jack Hatchway, eu îs ăl de te-a-nvățat să matisezi o parîmă, să ridici o perpendiculară....

Locotenentul, perfect cunoscător al toanelor comandorului său, hotărî să nu împingă gîlceava mai departe și, ridicînd stacana, bău în sănătatea noului venit, care-i întoarse complimentul cu multă curtenie, fără a încerca însă să se amestece în conversație, așa încît aceasta trecu printr-un prelungit impas. În timpul pauzei respective, domnul Hatchway și-a arătat ascuțimea spiritului, făcînd cîteva glume practice pe seama comandorului de care, știa el bine, era primejdios să te legi în orice alt fel. Aflat în afara razei privirii sale, el îi fura tutunul, îi sorbea din băutură, se strîmba și (pentru a folosi o expresie vulgară) făcea cu ochiul, spre marea distracție a spectatorilor (chiar și a domnului Pickle însuși), care dădeau semne evidente că sînt pe deplin satisfăcuți de îndemînarea acelei pantomime marinărești.

Furia comandorului se stinse — între timp — treptat, și el avu dorința ca Hatchway — căruia i se adresa acum cu prietenescul și familiarul diminutiv Jack — să-i citească ziarul aflat în fața lui pe masă. Prin urmare locotenentul cel șchiop se achită de însărcinare citind, printre altele, și următorul paragraf, cu o voce răsunătoare ce părea a prezice un lucru extraordinar : „Sîntem informați că amiralul Bower va fi făcut pair al Angliei, ca răsplată a eminentelor servicii aduse în timpul războiului, mai ales în timpul ultimei încleștări cu flota franceză". Trunnion păru izbit în moalele capului de această știre. Halba îi căzu din mînă și se sparse în mii de cioburi ; ochiul îi sticli ca

al unui șarpe cu clopoței și trecură cîteva minute pînă să poată rosti :

— Opriți ! Mai citește articolul ăla o dată !

De-abia fu citit a doua oară că, izbind masa cu pumnul, se ridică și exclamă cu nespusă furie și indignare :

— Fie-mi blestemate inima și ficații ! E-o minciună afurisită, pricepeți voi, și voi susține mereu că-i o minciună, de la verga de contrarondă pînă la verga velei gabier a artimonului ! Tunete și fulgere ! Will Bower, pair al regatului ăstuia ! Un țînc născut abia ieri, care deosebește cu greu un catarg de o iesle, un băiețoi mucos pe care eu însumi l-am pedepsit fiindcă fura ouă din cotețele de păsări ; iar eu, Hawser Trunnion, eu, care comandam o corabie înainte de a învăța el să socotească pe degete, eu sînt dat la o parte, auziți, și uitat ! Dacă e-așa, dacă astfel stau lucrurile, atunci undeva în constituția noastră există o scîndură putredă care ar trebui trasă afară și reparată, blestemați fie-mi ochii ! Cît mă privește, auziți, eu n-am fost unul dintre cobaii aceia afurisiți, nu m-am ridicat în lume prin sforării politice sau printr-o cățea de nevastă frumoasă ! N-am fost împins în sus peste burțile celor mai merituoși ca mine, nici n-am păsit țanțoș de-a curmezișul dunetei într-un pieptar cu dantele și cum-naiba-le-zice la încheietori ! Blestemate fie-mi mădularele ! Am muncit din greu și am urcat toate treptele de pe bordul unui vas, de la ajutor de bucătar la comandant. Uită-te, Tunley, așa arată o mînă de marinar, ciine !

Spunînd asta, înșfăcă pumnul birtașului și-l onoră cu o strîngere atît de puternică, încît acesta fu nevoit să sloboadă un urlet disperat, spre infinita satisfacție a comandorului, a cărui față încruntată se destinse puțin la acest tribut plătit puterii sale, încît continuă cu un ton mai puțin revoltat :

— Fac atîta caz despre încleștarea lui cu franțujii, dar vai ! n-a fost decît o bătălie de barcazuri, pe lîngă cele văzute de mine. Rook și Jenning, și altul al cărui nume să mă trăsnească dacă-l rostesc, ăia da, știau ce-i aia o luptă. Cît privește rolul meu, vedeți, eu nu-s din cei ce se bălăcesc în lauda de sine, dar dacă s-ar întîmpla să doresc să-mi trîmbițez meritele, mulți dintre mărunții ăia de-și

ţin capul aşa de sus ar rămîne cu gura căscată, cum spune zicala, s-ar ruşina să-şi arate culorile stindardului, blestemaţi fie-mi ochii ! Odată am stat patru ore bord în bord cu *Floor-de Loose...* [1], corvetă franceză, deşi avea tunuri mai grele şi echipajul mai mare decît al meu cu o sută de oameni. Jack Hatchway, călca-te-ar, de ce rînjeşti ? Poate crezi că spun basme, fiindcă n-ai mai auzit povestea asta ?

— Păi, să vedeţi, domnule (răspunse locotenentul), mă bucur să constat că, dacă se iveşte ocazia, puteţi trîmbiţa bine în interesul dumneavoastră, deşi n-ar strica să mai schimbaţi melodia, că tot aceeaşi o suflaţi la fiecare cart, de zece luni încoace. Chiar şi Tunley vă poate spune că a auzit-o de cinci sute de ori.

— Ba să vă aibă Dumnezeu în pază, domnule Hatchway (zice, întrerupîndu-l, proprietarul), dar pe cuvîntul meu de om cinstit şi gospodar că n-am mai auzit nici o iotă din povestea asta.

Declaraţia cu pricina, deşi nu tocmai adevărată, fu apreciată de domnul Trunnion, care observă triumfal :

— Aha ! Jack, m-am gîndit eu că te voi da de gol cu zeflemelele şi batjocurile dumitale. Dar hai să zicem c-ai mai auzit povestea ; este ăsta un motiv să n-o spun altora? Iată-l pe gentilomul ăsta străin, probabil că şi el a auzit-o de cinci sute de ori, nu-i aşa, frate ? (se adresă el domnului Pickle). Acesta, cu un aer ce trăda curiozitatea, zise : „Nu, niciodată" şi atunci comandorul continuă :

— Ei bine, îmi păreţi a fi un om cinstit şi cumpătat, trebuie, prin urmare să aflaţi că — aşa cum spuneam — m-am întîlnit pe neaşteptate cu un cuirasat francez, Capul Finisterre aflîndu-se cam la şase leghe de bordul dinspre vînt, iar inamicul la trei leghe sub vînt, venind cu el, la care am ridicat aripile şi, aliniindu-mă cu el, am înălţat pavilionul şi geacul şi-am tras cu toată artileria de pe flanc, înainte să se scuture de trei ori velele artimonului; căci sînt întotdeauna cu ochii-n patru şi-mi place să deschid focul cel dintîi.

— Mă jur că aşa-i (zise Hatchway) ; în ziua cînd am repurtat victoria ai ordonat oamenilor să tragă cînd nu i se vedeau inamicului decît catargele ; din această pricină

[1] *Fleur de Lys* (n. ed. engl.).

noi, cei aflaţi dedesubt, ne-am aţintit puşcoacele asupra unui stol de pescăruşi şi eu am cîştigat o cană de punci de la tunar, fiindcă am ucis prima pasăre.

Exasperat de sarcasmul locotenentului, comandorul răspunse foarte aspru :

— Minţi, marinar de apă dulce, fi-ţi-ar ciolanele blestemate ! La ce ţi-o fi servind să te pui întruna de-a curmezişul cursului urmat de mine ? Tu, Pipes, erai pe punte şi poţi depune mărturie dacă am dat sau nu comanda prea devreme. Vorbeşte, găgăuţă ce eşti, şi spune, pe cuvîntul tău de marinar : ce poziţie avea inamicul faţă de noi, cînd am dat ordin să se tragă ?

Pipes — care şezuse pînă atunci fără a rosti vreun cuvînt — văzîndu-se provocat să depună mărturie, îşi căscă gura ca un cod scos din apă şi, după diverse gesturi dintre cele mai ciudate, cu o cadenţă asemănătoare cu a vîntului de est ce cîntă prin crăpăturile unui gard, vorbi :

— Juma' de sfert de leghe, cu vîntul la travers.

— Ba mai aproape, găgăuţă cu mutră de marsuin, strigă comandorul, cu vreo douăsprezece braţe mai aproape ; oricum, îndeajuns ca să dovedim ce neadevăruri îi ies lui Hatchway pe gură. Aşa deci, frate, mă-nţelegi (se întoarse el spre domnul Pickle), stăteam lîngă *Floor de Loose*, vergă lîngă vergă, descărcîndu-ne tunurile cele mari şi celelalte arme şi aruncînd cu grenade fumigene, sticle cu praf de puşcă şi grenade aprinse, pînă cînd ne-am cheltuit toată muniţia, şrapnelele, ghiulele, alicele. Atunci am încărcat tunurile cu bare de fier, cîrlige pentru marlin, cuie ruginite, dar, văzînd eu că franţuzul rezistă bine la ciomăgeală şi că ne făcuse praf cu tunurile toată velatura, omorînd şi rănind forate mulţi oameni de-ai mei mă-n-ţelegi, am hotărît că trec la abordaj, poruncind să se pregătească ghearele de pisică şi cîngile ; dar Monsieur, pricepînd cam cum stă treaba, a prins vîntul în velele gabier şi dus a fost, lăsîndu-ne să şedem pe apă ca un buştean, cu sîngele ţîşnind prin găurile de drenaj.

Domnul Pickle şi birtaşul ascultară cu atenţie atît de încordată relatarea vitejeştii isprăvi, încît Trunnion se simţi încurajat să-i mai delecteze şi cu alte povestiri de acelaşi soi, după care făcu observaţia, menită a fi o preamărire a guvernului, că tot cîştigul cu care se alesese în

timpul serviciului era un picior șchiop și un ochi lipsă. Locotenentul, nelăsîndu-l inima să piardă vreun prilej de a-și arăta spiritul pe seama comandorului, dădu încă o dată frîu liber talentului său satiric, zicînd :

— Am auzit eu cum ți-ai cîștigat piciorul șchiop, luînd o încărcătură prea mare de băutură pe puntea superioară, așa încît nu te-ai mai putut ține bine pe picioare și te-ai rostogolit, vezi dumneata, de așa manieră încît, la o mișcare de tangaj, călcîiul dumitale de la tribord s-a-nțepenit într-o gaură de drenaj ; cît despre ochiul lipsă, ăla ți-a fost scos chiar de oamenii dumitale de pe *Fulgerul*, cînd le-ai plătit solda ; aicea-i și bietul Pipes, pe care l-au bătut pînă a luat toate culorile curcubeului fiindcă ți-a ținut partea și ți-a dat timp s-o ștergi, deși nu-mi prea pot da seama în ce fel l-ai răsplătit după merit.

Întrucît nu putea nega adevărul acestor spuse, oricît de nepotrivit ar fi fost ele introduse în discuție, comandorul se sforța să pară că le primește cu umor, ca pe niște glume inventate de locotenent, și răspunse :

— Da, da, Jack, știe toată lumea că limba ta nu ponegrește ; cu toate astea am să scot eu untul din tine pentru ce-ai spus, cîine.

Vorbind astfel, ridică în aer una dintre cîrje, dorind s-o așeze ușor pe căpățîna domnului Hatchway, dar Jack, cu deosebită sprinteneală, își săltă în sus piciorul de lemn, parînd cu el lovitura, în admirația totală a domnului Pickle și spre desăvîrșita mirare a gazdei care, de fapt, își exprimase aceeași uluire față de aceeași performanță, la aceeași oră, seară de seară, timp de trei luni. Apoi, îndreptîndu-și ochiul către ajutorul de boțman, Trunnion spuse :

— Așadar, Pipes, umbli de la unu' la altu' și le spui tuturor că nu te-am răsplătit fiindcă m-ai apărat cînd am fost luat la tăbarcă de pungașii ăia revoltați ; naiba să te ia, nu te-am trecut de-atunci mereu pe statul de plată ?

Tom, care, într-adevăr, n-avea cuvinte de cheltuit degeaba, trase mai departe din pipă, cu mare indiferență, fără să-i treacă măcar prin gînd să dea vreo atenție acestor întrebări, pe care comandorul le repetă și le întări cu ne-

numărate înjurături, nereușind, totuși, să obțină vreun rezultat. Atunci Trunnion își scoase punga, zicînd :

— Poftim, pui de cățea, ia ceva mai solid decît un bilet de voie ; și o aruncă tăcutului salvator, care-și primi prada și o vîrî în buzunar fără să se arate cîtuși de puțin surprins sau satisfăcut, iar dăruitorul, întorcîndu-se spre domnul Pickle :

— Vezi, frate (spuse), eu dovedesc valabilitatea vechii zicale, precum că noi, marinarii, primim bani ca niște cai și-i cheltuim ca măgarii ; hai, Pipes, sloboade un fluier de boțman și veselește-te.

Ascultîndu-i dorința, respectivul muzicant duse la gură un instrument de argint ce-i atîrna la butoniera jachetei, prins cu un lanț din același metal și dacă nu reuși să scoată trilul răpitor al flautului lui Hermes, produse în schimb un sunet atît de puternic și de ascuțit încît străinul (instinctiv, se pare) își astupă urechile, pentru a-și apăra organele auzului de periculosul asalt. După ce executase astfel preludiul, Pipes își fixă privirile asupra unui ou de struț ce atîrna din tavan și, fără a și le mai desprinde de acolo, intonă cantata întreagă cu o voce ce părea a fi un amestec de cimpoi irlandez și de corn de porcar ; comandorul, locotenentul și birtașul se uniră într-un cor, repetînd eleganta strofă :

Iute, iute, bravi băieți,
Să cîntăm și să trudim
Băutura s-o sorbim
Munca-i bucuriei preț !

De-abia fu pronunțat al treilea vers, că duseră cu toții stacanele la gură, cu o admirabilă sincronizare, iar cuvîntul următor fu rostit la sfîrșitul sorbiturii, vibrînd la fel de armonios și expresiv. Pe scurt, cei de față începeau să se simtă bine împreună ; domnului Pickle părea să-i fie pe plac distracția și între el și Trunnion se stabili imediat o bună înțelegere, astfel că acesta din urmă îi strînse mîna, bău pentru o și mai trainică prietenie și-l invită la popota

garnizoanei, la un porc pe mazăre. Pickle îi răspunse în același mod ; peste tot domnea acum un spirit camaraderesc și se scursese deja o bună bucată din noapte, cînd sosi servitorul negustătorului cu un felinar ca să-i lumineze stăpînului drumul spre casă ; după care noii prieteni se despărțiră, promițîndu-și reciproc să se revadă în același loc în seara următoare.

CAPITOLUL III

Domnişoara Grizzle face tot posibilul pentru a-i găsi fratelui o partidă potrivită ; acesta este deci prezentat tinerei doamne cu care se căsătoreşte la timpul potrivit

Prezentînd cititorilor personajul Trunnion am purces la o descriere îndeajuns de minuţioasă, întrucît îi revine un rol destul de important pe parcursul acestor memorii ; acum a sosit momentul să ne transferăm iarăşi atenţia asupra domnişoarei Grizzle care, de cînd s-a mutat la ţară, a fost muncită de o îndoită grijă, anume aceea de a-i găsi fratelui o partidă pe măsură, dar şi de a afla un partener cumsecade de jug pentru ea însăşi.

Nu era cîtuşi de puţin acest ţel rezultatul vreunui gînd sinistru sau uşuratic, ci doar porunca lăudabilei ambiţii ce-i cerea să întreprindă ceva pentru perpetuarea numelui. Se angajă, de fapt, cu atîta altruism în respectiva treabă, încît, amînîndu-şi interesul imediat, sau încredinţînd, cel puţin, propria-i soartă lucrăturii tăcute a farmecelor ei personale, munci cu atîta zel neobosit în interesul fratelui, încît, înainte de a se fi scurs trei luni de la plecarea din Londra, subiectul general al conversaţiei tuturor vecinilor deveni proiectata cununie dintre bogatul domn Pickle şi frumoasa domnişoară Appleby, fiica unui gentilom din parohia învecinată care, deşi nu-şi putea înzestra copiii cu cine ştie ce avere, le turnase în vene (ca să folosim propria lui expresie) sîngele cel mai nobil din comitat.

Această tînără femeie, ale cărei caracter şi fire fuseseră investigate de domnişoara Grizzle şi găsite satisfăcătoare, fu deci sortită să devină soţia domnului Pickle. Prin urmare, tatălui i se făcu o propunere în acest sens ; acesta, nemaipomenit de bucuros că i se cere mîna fetei, îşi dădu consimţămîntul fără şovăire, ba chiar recomandă să se transpună imediat proiectul în faptă, cu atîta nerăbdare

încît se putea presupune fie că nu avea încredere în statornicia domnului Pickle, fie că se temea de toanele propriei sale fiice, socotind-o poate prea pătimaşă pentru a sta liniştită vreme mai îndelungată. Chestiunea fiind în mare discutată, neguţătorul nostru, la îndemnul domnişoarei Grizzle, plecă să-şi viziteze viitorul socru şi-i fu prezentat fiicei avînd, în aceeaşi după-amiază, prilejul de a rămîne între patru ochi cu ea. N-am reuşit nicicum să aflu ce s-a vorbit în cursul acelei întrevederi deşi, judecînd după firea peţitorului, cititorul poate conchide, pe bună dreptate, că fata n-a avut cum să se supere pe îndrăzneala prea mare cu care i se adresa. Dar nu cred să fi fost mai puţin binevenit din cauza asta ; e sigur că ea n-a avut de spus nimic împotriva taciturnităţii domnului Pickle, iar cînd tatăl îi comunică hotărîrea sa, se supusese cu cea mai sfioasă resemnare. Însă domnişoara Grizzle, dorind să-i dea logodnicei posibilitatea de a-şi face o idee mai favorabilă despre intelectul fratelui ei decît cea pe care i-o putea sugera conversaţia acestuia, se hotărî să dicteze o scrisoare pe care fratele s-o transcrie şi să i-o trimită iubitei ca pe un produs al propriei lui simţiri. Ea compuse chiar un bileţel foarte tandru în acest scop, dar intenţia îi fu în întregime dejucată de modul greşit în care îi interpretă îndrăgostitul dorinţa ; acesta, din pricina repetatelor bruftuluieli ale surorii sale, i-o luă înainte, scriind el însuşi o epistolă dulce şi expediind-o într-o după amiază, cînd domnişoara Grizzle se afla în vizită la preot.

Pas ce nu poate fi pus pe seama vanităţii sau a pripelii ; cum soră-sa îl prevenise adesea că e absolut necesar să-şi declare iubirea în scris, se folosi de prilej pentru a acţiona întocmai cum îl sfătuise, într-un moment cînd imaginaţia nu-i era conturbată de nici o altă idee, nebănuind nici pe departe că ea dorea să-l ferească de osteneala de a-şi pune la contribuţie propriu-i geniu. Lăsat, aşadar, — după cum credea el — în voia imaginaţiei personale, se aşeză la masă şi compuse următorul *morceau* [1], ce-i fu transmis domnişoarei Appleby înainte ca sora şi sfătuitoarea lui să prindă ceva de veste :

[1] Aici în sensul de „piesă" (fr.). (n. tr.).

„Domnișoarei SALLY APPLEBY

Domnișoară,

Înțelegînd că aveți a dispune de o bucată de suflet — garantat bun — vă informez că sînt gata să mă tocmesc pentru respectiva marfă, dacă termenii sînt rezonabili ; bineînțeles, spre avantajul amîndurora. Aștept instrucțiuni unde și cînd veți crede de cuviință. **Toate** cele cuvenite din partea

Servitorului Dvs.
GAM. PICKLE"

Laconica epistolă, simplă și lipsită de zorzoane, se bucură din partea adresantei de o primire cu nimic mai puțin călduroasă decît dacă ar fi fost așternută în cele mai delicate vorbe pe care le puteau inventa o pasiune delicată și un geniu cultivat ; ba îmi vine să cred că a fost și mai bine primită, datorită limpezimii ei negustorești ; fiindcă, atunci cînd se ivește la orizont o căsătorie avantajoasă, femeia cu judecată sănătoasă adesea consideră declarațiile înflorite și exclamațiile extaziate a fi doar capcane seducătoare sau, în cel mai bun caz, preambuluri impertinente ce întîrzie doar semnarea pactului pe care se trudesc să-l facă posibil ; iar domnul Pickle înlăturase toate ambiguitățile dezagreabile, atacînd direct miezul problemei.

De-abia-i dusese părintelui ei spre lectură acest *billet-doux* [1] — ca o copilă ascultătoare ce era — că acesta, pătruns de responsabilitatea lui de tată, făcu o vizită domnului Pickle cerîndu-i, în prezența domnișoarei Grizzle, să dea o explicație formală sentimentelor pe care le nutrea pentru fiica lui, Sally. Fără a deveni ceremonios, domnul Gamaliel îl asigură că-i poartă domnișoarei un deosebit respect și că dorește, cu binecuvîntarea lui, s-o ia de soție la bine ca și la rău ; iar domnul Appleby, după ce dădu glas satisfacției că sentimentele acelea nobile își găsiseră împlinirea în propria-i familie, îl încurajă pe îndrăgostit, asigurîndu-l că e pe placul tinerei femei ; după care trecură imediat la întocmirea articolelor contractului de căsătorie care, odată discutate și hotărîte, fură parafate de un avocat chemat în acest scop ; tîrguiră și hainele de

[1] Scrisoare de dragoste (fr.) (n. tr.).

nuntă și se fixă și ziua cînd să fie oficiată cununia, la care fu invitată toată lumea cît de bună din împrejurimi. Nu fură uitați nici comandorul Trunnion, nici domnul Hatchway, ei fiind de fapt singurii invitați din partea mirelui căruia — între timp — îi deveniseră prieteni destul de apropiați, datorită întîlnirilor lor nocturne.

De fapt, birtașul îi informase din timp despre ceea ce se punea la cale, înainte de a considera domnul Pickle că-i cazul să le spună ; în consecință, subiectul favorit al tiradelor comandorului chior, în timpul întîlnirilor respective, deveni (vreme de cîteva seri) nebunia și nenorocirea căsătoriei, subiect pe care-l comenta fără oprire, condimentîndu-l cu vehemente înjurături adresate reprezentantelor sexului slab, declarate a fi diavoli împielițați trimiși din iad cu misiunea de a supune omenirea la chinuri ; tuna și fulgera mai ales împotriva fetelor bătrîne, părînd să le poarte o pică deosebită ; asta în vreme ce tovarășul lui, Jack, îi confirma adevărul spuselor, satisfăcîndu-și, în același timp, propriile-i porniri maliționse cu glume fine (ce subliniau morala fiecărei fraze) despre situația matrimonială, bazate pe o aluzie la corăbii sau viața de marinar. Femeia, zicea el, e ca un tun mare îndopat cu foc, pucioasă și zgomot, care, încălzit peste măsură, sare și zboară și-l joacă pe dracul, dacă nu te ocupi cu multă atenție de culasă. Spunea că e ca un uragan ce nu suflă niciodată dintr-un pătrar fix, ci se învîrte prin toate punctele busolei ; o asemăna cu o galeră spoită, cu greement ciudat și cu o gaură în cală, pe care soțul nu putea nicicum s-o astupe. Observă că semăna, ca dispoziție, cu Golful Biscaya — de ce ? fiindcă oricît ai trage după tine sonda de apă adîncă, tot nu-i dai de fund. Că bărbatul care-și aruncă ancora lîngă o nevastă se poate trezi amarat la un țărm al dracului de nesigur și după aceea nu mai reușește pentru nimic în lume să dezlege odgonul ; și că, în ce-l privește — deși, ca să se distreze, ar mai face cînd și cînd o scurtă călătorie — nu s-ar îmbarca Doamne ferește într-o femeie pentru a parcurge drumul vieții, de teamă că s-ar duce la fund de cum se strică timpul.

După toate probabilitățile, insinuările acestea făcură o oarecare impresie asupra domnului Pickle, ce nu era nici

el dornic să-şi asume nici un fel de risc, dar cicăleala şi cererile stăruitoare ale surorii sale, care-şi pusese tot sufletul în proiectul matrimonial, cîntăriră mai greu decît părerile prietenilor marinari. Văzîndu-l hotărît să se însoare, în ciuda tuturor îndemnurilor lor de a fi mai cu băgare de seamă, aceştia hotărîră să accepte invitaţia şi-i cinstiră deci cununia cu prezenţa lor.

CAPITOLUL IV

Purtarea domnişoarei Grizzle la cununie, cu o trecere în revistă a invitaţilor

Trag nădejde să nu fiu socotit ciinos la suflet dacă voi avansa — prin deducţie logică — ideea că domnişoara Grizzle, cu ocazia măreţului eveniment, şi-a dat absolut toată silinţa să descarce asupra gentilomilor neînsuraţi ce fuseseră invitaţi la petrecere focul de artilerie al farmecelor sale. Sînt sigur că şi-a pus în valoare, cum se pricepea ea mai bine, toate răpitoarele calităţi cu care fusese blagoslovită ; la cină dădu dovada unei volubilităţi cu totul ieşite din comun, faţă de oaspeţi se purta cu multă atenţie şi cu excesivă ospitalitate, vocea îi era învelită în farmecul unei foarte agreabile sîsîieli infantile, tactul ei nu lăsa cu nimic de dorit ; cu toate acestea, conştientă de capacitatea nemaipomenită a gurii sale, nu îndrăzni să rişte vreun hohot de rîs, ci îşi modulă buzele într-un zîmbet afectat, lăsîndu-l să-i joace pe faţă toată ziulica ; mai mult, profită chiar de pe urma defectului de vedere remarcat deja de noi pentru a contempla, fără riscul de a fi observată, chipurile ce-i căzuseră cu tronc, în vreme ce toţi cei de faţă erau convinşi că privirile îi sînt aţintite în direcţia opusă. Cu ce îndatoritoare umilinţă primea complimentele celor ce nu se puteau abţine să nu laude eleganţa ospăţului ! Cu cîtă pioşenie se folosi de ocazie pentru a cinsti amintirea părintelui ei, făcînd observaţia că nu trebuia socotit un merit al său personal faptul că înţelegea ceva din mersul petrecerilor deoarece, cît timp tatăl ei fusese primar, prezidase la multe nunţi. Iar cînd averea familiei deveni subiectul general al conversaţiei, domnişoara Grizzle, departe de a da fie şi cel mai neînsemnat semn de mîndrie şi împăunare, arboră, dimpotrivă, o în-

fățișare severă și după o lungă cuvîntare moralizatoare privind deșertăciunea bogățiilor, declară că cei ce o considerau o partidă bogată se înșelau amarnic, întrucît tat-su nu-i lăsase decît cinci mii de lire amărîte. Acestea împreună cu puținii bani economisiți din dobînzi de la moartea lui, constituiau singura avere pe care putea conta în viață. De fapt, dacă și-ar fi căutat fericirea în bogăție, n-ar fi fost atît de grăbită să-și facă praf propriile speranțe, contribuind cu sfatul și cu fapta la buna desfășurare a evenimentului ce-i adunase, în mod fericit, pe toți ; spera însă că va avea întotdeauna destulă putere pentru a îndepărta de la sine orice gînduri interesate ce-ar fi putut să intre în conflict cu fericirea amicilor ei. Atît de mare îi era modestia și abnegația, încît în cele din urmă îi informă, plină de zel, pe cei interesați de problemă, că era mai vîrstnică decît mireasa cu nu mai puțin de trei ani — deși, dac-ar mai fi pus zece ani la socoteală, calculul i-ar fi ieșit aproape la țanc.

Pentru a-și pune absolut toate puterile în slujba satisfacerii invitaților, după-amiaza îi regală cu o melodie cîntată la harfă, însoțită de propria-i voce care, nefiind cea mai melodioasă din lume, după părerea mea, ar fi contribuit și ea la mulțumirea acestora de s-ar fi putut întrece în cîntec cu Filomela ; iar ca ultimă dovadă de bunăvoință, cînd începu dansul, se lăsă înduplecată de stăruințele noii ei cumnate să deschidă chiar ea balul.

Într-un cuvînt, domnișoara Grizzle fu principala protagonistă a importantei festivități, eclipsînd-o aproape pe mireasă care, departe de a da semne că dorește să-și dispute supremația, o lăsă cu lăudabilă înțelepciune să-și desfășoare din plin talentul, mulțumindu-se, în ce o privea, cu soarta pe care i-o destinase deja norocul și pe care n-o considera de lepădat, dacă avea să reușească în cele din urmă să-și alunge cumnata din familie.

Nu cred să fie nevoie să-mi previn cititorii că pe tot parcursul acestui ospăț comandorul și secundul nu se simțeau tocmai în apele lor. Mirele însuși se găsea, de fapt, în aceeași situație : nefiind obișnuit cîtuși de puțin cu nici un fel de relații politicoase, fu, pe tot parcursul nunții, victima unei foarte dezagreabile îngrădiri a libertății sale de comportament.

Trunnion, care nu stătuse pe vremuri pe uscat decît atît cît să-şi încaseze solda şi nici măcar o dată în viaţa sa nu se aflase în apropierea altor femei decît cele ce ţineau cîrciumă pe premontoriul de la Portsmouth, era mai stînjenit decît dac-ar fi fost împresurat de flota franceză în totalitatea ei. De la naştere şi pînă acum nu pronunţase nici măcar o dată cuvîntul *doamnă*, astfel că, departe de a face conversaţie cu reprezentantele sexului frumos, nici nu catadicsi să le întoarcă cît de cît complimentele, ba nici măcar nu dădea politicos din cap cînd toastau în sănătatea lui şi sînt pe de-a-ntregul încredinţat că ar fi preferat să moară sufocat, decît să deschidă gura pentru a lăsa să-i scape banala politeţe „Sluga dumneavoastră, doamnă". Tot atît de inflexibil era şi în ceea ce priveşte poziţia corpului : fie din încăpăţînare, fie pentru că se ruşina, se ţinea drept şi nemişcat, în aşa măsură încît stîrni veselia unui hîtru aflat acolo care, adresîndu-i-se secundului, se interesă dacă sînt onoraţi la masă de însuşi comandorul, sau de leul de lemn aflat de strajă la poarta acestuia. Imagine cu care, sîntem siliţi să recunoaştem, persoana domnului Trunnion nu avea nici cea mai mică asemănare.

Domnul Hatchway, mai puţin necioplit decît comandorul şi posesor al unor convingeri ce păreau apropiate de ideile vieţii în societate, fu o prezenţă mai puţin barbară. El, însă, era un om de spirit şi, cu toate că avea un fel de a fi ieşit din comun, împărtăşea în mare măsură acea dispoziţie caracteristică tuturor oamenilor de spirit care nu-s în stare să se simtă bine dacă talentul nu le e tămîiat cu semnele de cinstire şi veneraţie meritate după propria lor părere din plin.

Ţinînd deci seama de toate aceste împrejurări, nu ne va mira defel faptul că triumviratul nostru nu avu nimic de obiectat la propunerea, făcută de cîteva personaje serioase dintre cele aflate acolo, de a se muta în altă odaie, unde să se bucure în tihnă de pipe şi clondire, în vreme ce tineretul îşi vedea de distracţia favorită. Salvaţi astfel, cum se spune, de la anihilarea totală, primul chip în care cei doi flăcăi de la garnizoană se folosiră de re-cîştigata lor existenţă fu să-i toarne mirelui pe gît atîtea pahare umplute ochi, încît după mai puţin de o oră acesta făcu

repetate încercări de a intona un cîntec şi curînd după aceea fu cărat la culcare, lipsit cu desăvîrşire de puterea simţurilor, spre marea dezamăgire a cavalerilor şi domnişoarelor de onoare, împiedicaţi prin acest accident de a mai arunca ciorapul şi de a săvîrşi alte ceremonii practicate la astfel de ocazii. Cît despre mireasă, ea trecu peste neplăcutul incident cu umor şi bun simţ, purtîndu-se, de fapt, în toate împrejurările, ca o femeie la locul ei, conştientă de natura situaţiei în care se găseşte.

CAPITOLUL V

Doamna Pickle ia în mînă hăţurile guvernării în familie ; cumnata se angajează într-o acţiune de mare anvergură, fiind, însă, pentru moment, distrasă de la ţelul ei de o foarte interesantă chibzuială

Oricîtă deferenţă, ca să nu spunem supunere, i-ar fi arătat mireasa domnişoarei Grizzle înainte de a se înrudi strîns cu familia ei, de-abia devenită doamna Pickle, consideră de datoria ei să se poarte aşa cum o cerea demnitatea poziţiei sale. Chiar a doua zi după cununie, aşadar, se aventură într-o dispută cu noua ei cumnată, privitoare la propria ei descendenţă nobilă, pe care o considera din toate punctele de vedere mai vrednică de stimă decît a soţului, ţinînd seama de faptul că dintre fraţii ei mai tineri cîţiva se ridicaseră pînă la rangul de lord primar al Londrei, rang cu mult mai suspus decît cele dobîndite vreodată de strămoşii domnului Pickle.

Cutezanţa acestor afirmaţii avu efectul unei lovituri de trăsnet asupra domnişoarei Grizzle, care începu să-şi dea seama că nu reuşise chiar atît de bine pe cît îşi închipuise în misiunea de a alege pentru fratele ei o tovarăşă de jug blîndă şi ascultătoare, care să o trateze mereu cu respectul profund cuvenit — socotea ea — înzestrării ei intelectuale superioare, lăsîndu-se condusă, necondiţionat, de sfaturile şi poruncile ei. Continuă, cu toate acestea, să ţină în mîini hăţurile familiei, ocărîndu-i în continuare pe servitori, misiune pe care o îndeplinea cu un talent deosebit, întrucît părea să-i aducă satisfacţii speciale, pînă în momentul cînd doamna Pickle, sub pretextul că doreşte să-i uşureze viaţa, o anunţă într-o bună zi că va lua povara asta de pe umerii ei, îngrijindu-se, pe viitor, de conducerea destinelor propriei familii. Nimic n-ar fi putut constitui o lovitură mai crudă pentru domnişoara

Grizzle decît această declarație. După o lungă tăcere, cu înfățișarea răvășită, ea replică :

— Niciodată n-am să refuz sau să mă plîng de greutăți cînd e vorba de bunăstarea fratelui meu.

— Draga mea (răspunse cumnata), îți sînt profund recunoscătoare că te dedici cu atîta zel binelui domnului Pickle, bine pe care-l consider a fi și al meu, dar nu pot suporta să văd că prietenia îți aduce suferință, și de aceea doresc neapărat să te cruț de oboseala ce-ți apasă de prea multă vreme umerii.

În van protestă cealaltă că obligațiile îi fac plăcere ; doamna Pickle îi puse asigurările pe seama excesului de serviabilitate și-și exprimă cu atîta zel și tandrețe preocuparea pentru sănătatea iubitei sale cumnate și pentru liniștea ei sufletească, încît fata bătrînă, fără tragere de inimă, se văzu obligată să renunțe la șefie, fără a avea în schimb un cît de mic motiv de a se plînge că e dată la o parte.

Căderea în dizgrație fu urmată de o criză de devotament țîfnos, cu durată de trei sau patru săptămîni ; în acest interval îi fu dat să mai îndure și umilința de a vedea cum tînăra cumnată reușește să-și supună necondiționat cugetul fratelui ei, care se lăsă convins să cumpere o strălucitoare trăsură de gală și să aducă felurite îmbunătățiri gospodăriei, mărind cheltuielile pînă la suma de cel puțin o mie de lire pe an. Prefacerile din economia casnică nu-i schimbară însă și lui dispoziția sau felul de viață ; de îndată ce se termină neplăcuta ceremonie a primirii oaspeților sau a întoarcerii vizitelor, regăsea tovărășia prietenilor marinari, petrecîndu-și cu ei cea mai mare parte a zilei. Dacă era pe deplin satisfăcut de condiția sa, nu același lucru se poate spune despre domnișoara Grizzle. Văzînd cît de mult îi scăzuse importanța în sînul familiei, cît de neglijate îi sînt farmecele personale de către toți vecinii aparținînd sexului bărbătesc, și știind că deasupra capului îi atîrna amenințarea veștejitoare a timpului, domnișoara Grizzle începu să simtă spaima virginității perpetui și, cuprinsă de un soi de disperare, hotărî să scape cel puțin de situația asta neplăcută și nevrednică. Luînd hotărîrea, înfiripă și un plan a cărui execuție ar fi părut cu totul irealizabilă oricărui spirit mai întreprinzător și mai puțin măr-

ginit decît al ei. Planul cu pricina consta, nici mai mult, nici mai puțin, în a pune stăpînire pe inima comandorului pe care — cum își va da ușor seama cititorul — nu-l impresionau cîtuși de puțin drăgălășenia și tandrețea, fiind, dimpotrivă, blindat cu prejudicii și nepăsare față de farmecele întregului ei sex și plin în special de idei preconcepute privitoare la clasa numită de obicei a fecioarelor bătrîne în rîndurile cărora, din nefericire, se găsea de-acum și domnișoara Grizzle. Cu toate acestea, ea ieși curajoasă la luptă și, după ce investigase aparent inexpugnabila fortăreață, începu să cîștige teren într-o zi cînd Trunnion lua cina acasă la fratele ei, lăsînd să-i scape niște laude ademenitoare la adresa cinstei și sinceității oamenilor mării, dînd tacîmului comandorului o atenție specială și afectînd un zîmbet aprobator la tot ce spunea, dacă reușea cumva să priceapă sensul unei glume, sau știa, cu modestie, că el se adresează și urechilor ei. Încă și mai mult, cînd el dădu cu totul uitării decența (cum i se întîmpla deseori s-o facă), cuteză să-l dojenească pentru vorba prea slobodă cu un zîmbet grațios, zicînd :

— Dumneavoastră, gentilomii mării, aveți maniere atît de deosebite !

Măgulirile ei însă n-avură nici un efect. Departe de a bănui adevărata cauză, în aceeași seară, la club, comandorul — în prezența fratelui, cu care, de-acum, își putea permite orice fel de libertate — o blestemă fără milă, numind-o cotoroanță clevetitoare, cap pătrat și bucătăreasă cu privire crucișă, închinînd imediat după aceea pentru damnarea tuturor fecioarelor bătrîne, toast căruia domnul Pickle i se alătură fără rezerve, informind-o a doua zi și pe soră-sa, care suportă ofensa cu surprinzătoare resemnare, dar nu-și abandonă planul, deși nu părea să aibă vreo șansă de a fi împlinit, pînă cînd atenția nu-i fu atrasă și apoi captivată de o altă grijă care întrerupse, pentru un timp, bunul mers al acestui proiect. Trecuseră doar cîteva luni de la cununia cumnatei și iată că apăruseră semne destul de limpezi că femeia era însărcinată, spre marea satisfacție a tuturor celor interesați și spre inexprimabila bucurie a domnișoarei Grizzle, mai preocupată (așa cum am văzut deja) de perpetuarea numelui familiei decît de orice alt fel de interese. De aceea, îndată ce-și văzu speran-

țele justificate și confirmate de realitate, amînîndu-și propriile proiecte, uitînd pica și iritarea însămînțate în sufletul ei de comportarea doamnei Pickle, cînd îi subminase autoritatea, sau neacordîndu-i, poate, celeilalte femei nici o altă importanță decît pe aceea de a fi mijlocul prin care moștenitorul fratelui ei avea să vadă lumina zilei, domnișoara Grizzle hotărî să facă tot ce-i stă în putere pentru a o îngriji, ocroti și răsfăța pe toată perioada importantei ei misiuni. În acest scop își tîrgui manualul pentru moașe scris de Culpepper, studiindu-l cu neobosită grijă, cu acea hărnicie pătrunzătoare înnobilată de numele lui Aristotel, și se folosi cu îndemînare de *Gospodina perfectă*, ca și de farmacopeea lui Quincy pentru a pregăti toate jeleurile de fructe, marmelada și conservele recomandate de respectivii autori, ca fiind extrem de gustoase și sănătoase, putîndu-i asigura cumnatei sale mulțumire și plăcere pe tot parcursul gestației. O opri să mai mănînce rădăcinoase, verdețuri de grădină, fructe și orice fel de zarzavaturi ; într-o zi, cînd doamna Pickle culesese o piersică roșie chiar cu mînuța ei și se pregătea să-și înfigă dinții în ea, domnișoara Grizzle observă necugetatul gest și, repezindu-se la ea, căzu în genunchi, acolo în grădină, implorînd-o, cu lacrimi în ochi, să nu dea chemare vătămătoarei pofte. De abia dădu însă doamna Pickle curs rugăminții sale, că domnișoara Grizzle, amintindu-și că o poftă neîmplinită poate însemna fătul cu cine știe ce pecete îngrozitoare, sau îi poate provoca o boală groaznică, o rugă la fel de însuflețit să înghită poama imediat si alergă între timp să aducă niște apă tonică fabricată de ea însăși, silindu-și cumnata s-o dea pe gît, ca antidot al otrăvii proaspăt mîncate.

Se înțelege că excesul acesta de zel și tandrețe nu putu să nu devină stînjenitor pentru doamna Pickle. Cîntărind în minte diverse planuri pentru a-și recîștiga liniștea, ea hotărî în cele din urmă să-i dea domnișoarei Grizzle o altă însărcinare, de natură a curma continua-i prezență în preajmă-i, pe care o găsea neplăcută și agasantă. Și nu adăstă prea mult pînă să-și pună hotărîrea în practică. Chiar a doua zi, un gentilom care cina cu domnul Pickle pomeni, din păcate, despre un ananas din care gustase o bucățică acum o săptămînă, acasă la o nobilă persoană ce locuia în alt colț de țară, la cel puțin o sută de mile depăr-

tare. De-abia fusese pronunțat numele fatalului fruct, că domnișoara Grizzle, neslăbindu-și o clipă cumnata din ochi, intră în alarmă, crezînd că-i deslușește pe față semnele curiozității și dorinței ; așadar, remarcînd mai întîi că, în ceea ce-o privește, nu putuse pune niciodată gura pe ananas, din cauză că era un produs cu totul nenatural, scos prin puterea arderii artificiale din dezgustătorul gunoi de grajd, întrebă cu vocea tremurătoare dacă doamna Pickle nu-i împărtășea părerea. Tînăra nevastă, nelipsită de șiretenie și de spirit pătrunzător, ghici îndată înțelesul întrebării, răspunzînd cu prefăcută nepăsare, că, din partea ei, n-ar fi nici o nenorocire dacă n-ar exista un singur ananas în tot universul, cu condiția să se poată înfrupta din belșug din fructele ținuturilor natale.

Răspunsul, bine cîntărit pentru a-l feri de neplăceri pe oaspete, care ar fi avut desigur, de suferit, din pricina imprudenței sale, atrăgîndu-și pica domnișoarei Grizzle, de și-ar fi exprimat cumnata ei fie și cea mai mică dorință pentru fructul în chestiune, răspunsul, deci, avu efectul dorit, restabilind între cei de față armonia înțelegerii, nu puțin primejduită de lipsa de tact a gentilomului cu pricina. A doua zi dimineață însă, după micul dejun, femeia însărcinată, urmărindu-și planul pas cu pas, căscă (ca din întîmplare) chiar în fața cumnatei ei fecioare ; domnișoara Grizzle, adînc tulburată de această convulsie și socotind-o un simptom al dorinței, insistă să afle ce anume poftea, și atunci doamna Pickle, arborînd un zîmbet afectat, îi mărturisi că mîncase în vis un prea delicios ananas. Declarația fu urmată de un țipăt spontan scos de domnișoara Grizzle care, văzînd cît de surprinsă e cumnata ei de neașteptata-i exclamație, o luă în brațe, asigurînd-o, cu un fel de rîs isteric, ce exprima mai mult groază decît încîntare, că nu-și putuse opri strigătul de bucurie văzînd că-i stă în putere să satisfacă pofta cumnatei sale; o doamnă din apropiere promisese să-i trimită, cadou, două frumoase ananasuri, în căutarea cărora avea să pornească de îndată.

În nici un chip nu se învoi doamna Pickle să accepte oferta, pretinzînd că dorea s-o cruțe pe cealaltă de o netrebuincioasă oboseală ; îi dădu toate asigurările că, și de-ar fi avut vreo poftă să mănînce ananas, era de fapt

atît de vagă, încît nesatisfacerea ei nu putea produce nici o nenorocire. Dădu însă asigurările într-o așa manieră (pe care se pricepu de minune s-o aleagă), încît, în loc să se descurajeze, domnișoara Grizzle se simți stimulată să pornească imediat la drum, nu în căutarea femeii cu pricina, a cărei promisiune nu fusese decît o născocire menită să o liniștească pe loc pe cumnată-sa, ci ca să scotocească la întîmplare prin tot comitatul după nenorocitul acela de fruct, care se prea putea să abată nenorocul și necazul asupra casei ei și a tatălui ei.

Trei zile întregi și trei nopți călători, însoțită de un servitor, din loc în loc, fără succes, nepăsătoare față de sănătatea trupului și fără a se sinchisi că reputația începea să-i sufere de pe urma întrebărilor puse ; își urmărea țelul cu atîta ardoare și stăruință, încît toți oamenii cu care stătu de vorbă se văzură siliți s-o socotească o persoană nefericită, cu mințile serios zdruncinate.

Însoțită de ghinion în toate căutările prin județ, hotărî în cele din urmă să facă o vizită chiar nobilei persoane în casa căreia băgărețul străin fusese din nefericire (zicea ea) ospătat. Reuși chiar să ajungă pînă acolo cu un poștalion, și-și prezentă cererea ca pe o afacere de care depîndea fericirea unei întregi familii. Dar, vai, sosise prea tîrziu ; nobilul lord își deplînse, folosind cuvinte foarte politicoase și patetice, neputința de a-și dovedi omenia și de a se bucura de plăcerea de a contribui, printr-un gest ce l-ar fi costat atît de puțin, la fericirea semenilor săi ; dar, spuse el, din nenorocire, trimisese cadou ieri, ultimele două fructe de ananas rodite de grădina sa, unei anumite doamne din apropiere.

Atît de afectată fu domnișoara Grizzle de explicația primită, încît leșină pe loc și fu purtată imediat pe brațe pînă la han, unde-și lăsase telegarii, și unde rămase neconsolată de insucces. După toate probabilitățile, dezamăgirea s-ar fi dovedit cu mult mai fatală pentru dînsa decît pentru persoana în slujba căreia se pusese cu atîta pioșenie, dacă seara, prin mijlocirea servitorului ei, n-ar fi primit un mesaj de la grădinarul nobilului, cum că în schimbul a cinci monezi putea căpăta două ananasuri mari și frumoase, cum nu existaseră vreodată mai bune în Anglia. Condițiile (mai e oare nevoie s-o spun ?) fură acceptate cu

lăcomie și, cu fructele în sfîrșit în posesia ei, domnișoara Grizzle porni spre casa fratelui, ajungînd acolo teafără cu prada și fiind primită cu multă efuziune de cumnată-sa, care-și făcuse griji din pricina ei. Nici Înălțimea Sa lordul nu fu uitat în binecuvîntările rostite de domnișoară Grizzle, cînd află de la valetul ce-o însoțise că văzuse, cu ochii lui, peste o sută de poame de ananas, gata coapte și bune de cules, în grădina Înălțimii Sale, chiar în seara zilei cînd îi dăduse toate asigurările că nu mai avea nici unul măcar.

CAPITOLUL VI

Domnişoara Grizzle nu mai oboseşte satisfăcînd dorinţele cumnatei. Vine pe lume Peregrine, îngrijit altfel decît sună indicaţiile şi poveţele mătuşii sale, care e dezgustată din pricina asta ; ea îşi reia planul la care renunţase ceva mai devreme

Succesul stratagemei povestite mai sus ar fi încurajat-o pe doamna Pickle să-şi pună cumnata la alte corvoade asemănătoare, de n-ar fi fost împiedicată s-o facă de o febră foarte violentă căreia zeloasa ei aliată îi căzu pradă ca urmare a ostenelii şi greutăţilor întîmpinate pe timpul goanei după ananas. Febra, cîtă vreme dură, o sili pe domnişoara Grizzle să se odihnească, mai abitir decît orice şmecherie ar fi putut inventa doamna Pickle. De-abia îşi refăcu însă sănătatea, că cealaltă, la fel de incomodată ca şi înainte, se văzu obligată, în legitimă apărare, să recurgă la alte invenţii şi îşi puse în practică născocirile de aşa manieră, încît nici pînă astăzi nu e tocmai clar dacă era într-adevăr atît de capricioasă şi năbădăioasă în poftele sale, pe cît pretindea ; toanele ei nu se limitau la satisfacerea cerinţelor gurii şi stomacului, ci afectau şi celelalte organe ale simţului, invadîndu-i pînă şi imaginaţia, care, în perioada respectivă, părea atinsă de o stranie boală.

Odată i se năzări să-şi ciupească soţul de ureche, şi doar cu mare greutate izbuti domnişoara Grizzle să-l convingă să se supună acestei operaţii. Dar această misiune fu uşoară, în comparaţie cu alta pe care şi-o asumă întru satisfacerea imprevizibilelor pofte ale doamnei Pickle. Nu alta îi fu sarcina decît să-l convingă pe comandor să-şi pună bărbia la dispoziţia doamnei cu burta mare, care aştepta cu ardoare prilejul de a-i smulge trei fire de păr negru din barbă. Cînd respectiva propunere îi fu comunicată domnului Trunnion pentru prima oară de către soţ, răspunsul acestuia nu fu decît o îngrozitoare cascadă de

înjurături, rostite cu o astfel de voce și însoțite de o asemenea privire, încît bietul petiționar fu redus imediat la o tăcere înfricoșată. Prin urmare, domnișoara Grizzle se văzu nevoită să ia pe umerii ei întregul proiect ; deci se duse a doua zi la garnizoană unde reuși să intre cu ajutorul locotenentului care, în vreme ce comandorul dormea, porunci să fie adusă înăuntru de dragul distracției ce avea să urmeze. Așteptă răbdătoare pînă cînd apăru domnul Trunnion și-l abordă în curte, unde acesta-și făcea plimbarea de dimineață. El încremeni ca izbit de trăsnet, văzînd că-i apare în față o femeie, într-un loc pe care-l apărase pînă atunci cu strășnicie de tot sexul slab și începu imediat să-l ocărască pe Tom Pipes, în al cărui cart se întîmplau toate astea ; dar domnișoara Grizzle, căzîndu-i în genunchi, îl conjură prin mii de implorări mișcătoare să-i asculte pasul și să i-l îndeplinească. Abia dădu însă glas rugăminții, că el slobozi un răcnet atît de violent, încît toată curtea răsună de cuvîntul înjositor *cățea* și de cuvîntul *afurisenie*, repetate cu surprinzătoare volubilitate, fără nici o legătură sau potrivealâ ; pe urmă el se retrase în sanctuarul său, lăsînd-o pe derutata femeie devotată în poziția umilitoare pe care o alesese pentru a-i înmuia inima neîndurătoare, fără nici un succes.

Oricît de jignitor ar fi fost refuzul acesta deosebit de brutal pentru o femeie ce-și ținea nasul foarte sus, domnișoara Grizzle nu renunță la scopul său, ci-și dădu toată osteneala să-i atragă sub stindardul nobilei cauze pe toți sfătuitorii și acoliții comandorului. În acest scop, apelă la ajutorul domnului Hatchway, iar respectivul gentilom, nespus de încîntat de această întîmplare, ce avea să dea naștere, după toate probabilitățile, unei nesfîrșite distracții și veselii, se făcu pe dată părtaș intrigăriilor ei, promițînd să-și pună în mișcare toată influența pentru a o mulțumi ; cît despre ajutorul șefului de echipaj, el fu îmbunat cu un cadou de o guinee, strecurată în palmă. Pe scurt, vreme de zece zile domnișoara Grizzle fu, clipă de clipă, ocupată cu respectivele negocieri și în tot intervalul acesta comandorul fu sîcîit în așa măsură de rugămințile femeii, ca și de îndemnurile asociaților lui, încît se jură pe toți sfinții că oamenii săi complotează să-l omoare cu zile.

Devenind toate astea o povară mult prea grea pentru umerii săi, în cele din urmă consimți, și fu condus la scena sacrificiului, așa cum e dusă o victimă spre altar, de către preoții păgîni triumfători ; sau, mai degrabă, mormăind ca un urs îndărătnic, cînd e în sfîrșit dus la tăiere în mijlocul răcnetelor și țipetelor măcelarilor și dulăilor lor. Dar victoria nu era chiar atît de decisivă cît își imaginau învingătorii : după ce pacientul fu așezat într-o poziție bună iar executoarei îi fu pusă în mînă o pensetă, se ivi o mică dificultate ; ea nu fu în stare, o vreme, să găsească măcar un fir negru pe toată întinderea feței domnului Trunnion. În cele din urmă domnișoara Grizzle, grozav de alarmată și derutată, se repezi asupra unei lupe de pe măsuța ei de toaletă și, după o examinare foarte atentă, descoperi un fir de o nuanță mai întunecată, iar doamna Pickle, apucîndu-l cu instrumentul, îl smulse din rădăcină, spre marea durere a posesorului care, simțind că-l ustură mult mai tare decît se așteptase, sări în sus și jură că nu se va mai lăsa jefuit de încă un fir de păr nici dacă-i va înghiți iadul pe toți.

Domnul Hatchway îi ținu o predică despre necesitatea răbdării și resemnării, domnișoara Grizzle își repetă cu desăvîrșită umilință, implorările, dar găsindu-l surd la toate rugăminții și absolut hotărît să plece din casa aceea, îi îmbrățișă genunchii și-i ceru stăruitor, invocînd numele Domnului, să-i fie milă de o familie nenorocită și să mai îndure puțină durere, de dragul unui bebeluș care, altfel, avea să vină pe lume cu bărbia năpădită de o barbă sură. Departe de a se lăsa înduioșat, domnul Trunnion fu cuprins de exasperare la auzul respectivei cugetări, răspunzînd cu sfîntă indignare :

— Să te ia dracu' de cățea cu privirea strîmbă ! O să-l spînzure cu mult înainte de a-i putea crește barba !

Zicînd astea se smulse din brațele ei, trînti ușa de perete și se repezi spre casă cu o viteză atît de surprinzătoare, că secundul nu reuși să-l ajungă din urmă decît în dreptul porții castelului, iar domnișoara Grizzle fu afectată în așa măsură de fuga lui, încît cumnată-sa, milostivindu-se de ea, îi ceru să nu se necăjească prea tare, dîndu-i toate asigurările că-și potolise deja poftele smulgînd,

de la bun început, trei fire deodată, fiindcă nu avusese încredere în răbdarea comandorului. Truda prea asiduei rubedenii nu încetă, însă, după această mică aventură ; elocința și hărnicia îi fură în continuare folosite fără hodină pentru a duce la capăt alte treburi încredințate de iscusita minte a cumnățelei. Odată, acesteia îi veni o poftă de neînfrînat să mănînce tocană din picioare de broască, dar din broaște născute și crescute în Franța, așa că se ivi necesitatea de a trimite un mesager în acel regat pentru a face rost de ele. Cum nu se putea baza, însă, pe cinstea nici unui servitor obișnuit, domnișoara Grizzle își luă iarăși însărcinarea pe umerii ei și navigă cu un cuter pînă la Bologne, întorcîndu-se de acolo după patruzeci și opt de ore cu un poloboc plin de lighioane vii ; dar, după ce fură gătite după toate regulile artei, cumnată-sa nici nu se atinse măcar de ele, spunînd că-i trecuse deja pofta. Curînd însă toanele ei luară o altă întorsătură, rîvnind acum o ustensilă stranie, aparținînd unei doamne de bine din apropiere, despre care se vorbea ca fiind o mare ciudățenie: nici mai mult nici mai puțin decît o oală de noapte de porțelan, făcută cu admirabilă artă după concepția onorabilei posesoare, care o ținea pentru folosința personală și o îndrăgea ca pe o unealtă de valoare inestimabilă.

Domnișoara Grizzle se cutremură cînd auzi pentru prima oară despre dorința cumnatei sale de a intra în stăpînirea acelei piese de budoar, știind că nu era de vînzare; caracterul posesoarei, deloc plăcut în ceea ce privește omenia și înțelegerea pentru alții, îi interzicea să spere că ar putea împrumuta obiectul pe termen scurt. De aceea încercă să-i stingă doamnei Pickle pofta cu argumente raționale, prezentînd-o ca pe o extravaganță a imaginației ce se cerea combătută și reprimată. După toate aparențele, doamna Pickle se lăsă convinsă și satisfăcută de pledoaria cumnatei ; cu toate acestea, nu reuși să se servească de nici un alt obiect similar, fiind amenințată de o foarte periculoasă inhibare. Îmboldită de primejdia în care-și imagina că se află cumnată-sa, domnișoara Grizzle zbură acasă la femeia cu pricina și, obținînd o convorbire între patru ochi, îi descrise trista situație a cumnatei, implorînd bună-

voința doamnei care, contrar tuturor așteptărilor, o ascultă cu multă grație și consimți să-i satisfacă doamnei Pickle pofta. Totuși, cum nu avea plăcerea de a cunoaște familia, spera să nu i se ia în nume de rău dacă insistă să i se ofere o garanție pentru obiectul dat cu împrumut, în caz că i s-ar întîmpla vreun accident cîtă vreme se afla în mîinile lor. Bucuroasă foarte de amabilitatea înaltei persoane, domnișoara Grizzle își dădu zgomotos încuviințarea, acceptă termenii împrumutului și, în consecință, depuse o sută de guinee și aduse acasă ilustrul țucal, cu la fel de multă plăcere și satisfacție ca cele simțite de argonauți cînd au devenit stăpînii lînii de aur. Adevărat este că victoria fu urmată de un mic dezastru, imposibil de prevăzut: a doua zi, conform dorinței doamnei Pickle, țucalul fu încredințat unui servitor de nădejde care, ducîndu-l înapoi stăpînei de drept, avu ghinionul să fie îmbrîncit de unul dintre valeții înaltei doamne, care se izbi de el în curte ; superbul obiect de porțelan, căzînd pe pietrele pavajului, se dezintegră într-un milion de cioburi. În zadar încercă bietul mesager să-și apere nevinovăția, arătînd cauza adevărată a nefericitei întîmplări ; doamna respectivă făcu urechea toacă la toate argumentele și protestele lui și, fără multă ceremonie, reținu zălogul din mîinile ei, nu fără a trezi o vie bănuială că dăduse ajutor sorții, pe seama căreia fu trecută catastrofa.

În orice caz, domnul Pickle începuse să-și cam piardă răbdarea, văzînd la ce cheltuieli îl pun capriciile soției, iar ea la rîndu-i se alarmă după ultimul incident și pe viitor nu-și mai lăsă fantezia să depășească limitele rezonabilului, astfel că, fără a mai fi supusă nici unei alte încercări ieșite din comun, domnișoara Grizzle culese în sfîrșit roadele rîvnite ale speranțelor celor mai scumpe, cînd cumnată-sa aduse pe lume, după cîteva luni, un băiețel frumos și sănătos.

N-am să mai descriu reacțiile de bucurie, nenumărate, provocate de preafericita împrejurare ; voi observa, doar, că nașe au fost mama și mătușa doamnei Pickle, iar comandorul luă parte la ceremonie în calitate de naș al co-

pilului, căruia-i fu dat numele de botez Peregrine [1], spre cinstirea amintirii unui unchi decedat. Mama fiind ţintuită la pat, incapabilă să-şi impună voinţa, domnişoara Grizzle se angajă, în dubla ei calitate, să îngrijească ea copilul, supraveghind, cu o surprinzătoare vigilenţă, tot ce făceau doica şi moaşa pentru a-şi exersa în mod competent atribuţiile dictate direct de dînsa. De îndată ce fu în stare să reia conducerea propriilor sale treburi, doamna Pickle consideră firesc să schimbe cîteva dintre regulile privitoare la bebeluş, stabilite prin poruncile date de cumnata-sa ; printre altele, ea decretă ca pelincile, în care copilaşul fusese strîns înfăşat, ca o mumie egipteană, să fie desfăcute şi date la o parte, pentru a-l lăsa pe copil neîngrădit, cum îl făcuse firea — şi pentru ca sîngele să poată circula în voie ; mai mult, în fiecare dimineaţă, chiar cu mîinile ei, îl cufunda pe băiat cu capul înainte într-o copaie plină de apă rece [2]. Operaţia îi păru atît de barbară domnişoarei Grizzle, cea cu inima duioasă, încît nu se mărgini doar să se îngrozească, făcînd uz de toată elocinţa şi vărsînd din belşug lacrimi în momentul cînd se săvîrşea barbarul ritual, ci încălecă îndată pe un bidiviu şi galopă pînă la reşedinţa unui eminent doctor de ţară, cerîndu-i sfatul în modul următor :

— Vă rog, domnule doctor, nu-i aşa că-i un semn de cruzime şi totodată foarte riscant să laşi un biet copil de ţîţă să se stingă cu zile, bălăcindu-l în apă rece ca gheaţa?

— Aşa-i, răspunse doctorul, ba-i chiar crimă curată, pe cuvîntul meu.

— Văd că sînteţi o persoană cu multă ştiinţă de carte şi înţelepciune (zise cealaltă) şi trebuie să vă rog să-mi daţi în scris judecata dumneavoastră dreaptă, dacă sînteţi bun.

---

[1] În *Dicţionarul* său (1775), Samuel Johnson defineşte cuvîntul *peregrine* ca „străin, neautohton, ne-de-acasă", iar verbul *to peregrine* ca „a călători", „a trăi în ţară străină". Unul dintre înţelesurile verbului *to pickle* era „a asezona", sau „a îmbiba puternic cu ceva rău". De exemplu, *pickled rogue* însemna „un vagabond extrem de înrăit" (n. ed. engl.).

[2] Pe Smollett îl interesa în mod deosebit întrebuinţarea apei în medicină. În 1752 a publicat un *Eseu despre folosirea externă a apei* (48 p.), arătîndu-şi vederile independente asupra acestui subiect (n. ed. engl.).

Doctorul îi îndeplini pe loc rugămintea, exprimîndu-şi, pe o bucăţică de hîrtie, gîndurile privitoare la trebuşoara respectivă :

„Spre folosinţa celor interesaţi, îmi afirm aici credinţa fermă şi părerea de nezdruncinat că oricine are inima să-l lase pe un bebeluş să piară, scăldîndu-l cu apă rece, chiar dacă respectiva apă nu-i chiar rece ca gheaţa, se face, de fapt, vinovat de uciderea zisului bebeluş, şi întăresc cu semnătura mea

COMFIT COLOCYNTH"[1]

În mînă cu acest certificat, pentru care-l răsplătise generos pe medic, domnişoara Grizzle se întoarse acasă triumfătoare, sperînd să înlăture orice opoziţie cu ajutorul unui cuvînt atît de autorizat ; a doua zi dimineaţa deci, la ora cînd nepotul urma să fie supus botezului zilnic, ea scoase scrisoarea, considerîndu-se, prin ea îndreptăţită să pună capăt inumanului procedeu. Speranţele ei însă, oricît ar fi fost de încrezătoare, primiră o nouă lovitură ; nu că doamna Pickle ar fi încercat să fie de altă părere decît doctorul Colocynth, „pentru al cărui caracter (zicea ea) şi pentru ale cărui sentimente nutresc o veneraţie atît de profundă încît voi da toată atenţia îndemnului la grija din acest certificat prin care, departe de a-mi condamna metoda practică, nu afirmă decît că uciderea e crimă, o observaţie al cărei adevăr sper din toată inima să nu-l pun la îndoială niciodată".

Domnişoara Grizzle — spre a spune adevărul — nu dăduse decît o atenţie superficială clauzei prin care se credea împuternicită, aşa că examină mai îndeaproape certificatul şi rămase înmărmurită de lipsa ei de perspicacitate. Dar, deşi-i fusese dovedită greşeala, nu fu cîtuşi de puţin convinsă că obiecţiile-i împotriva apei reci erau lipsite de temei ; dimpotrivă, după ce-l blagoslovi pe medic cu nenumărate epitete insultătoare, pentru lipsa lui de pricepere şi de onestitate, protestă în maniera cea mai serioasă

[1] *Comfit* — fruct zaharisit ; *colocynth* — purgativ puternic, amar (n. ed. engl.).

și solemnă împotriva scufundării sugarului în apă rece, gest de cruzime pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, n-avea să permită să-l comită nimenea împotriva celor din neamul ei. Spălîndu-se pe mîini de răspunderea pentru tristele urmări ce aveau, fără îndoială, să apară, se închise în odăița ei pentru a-și gusta din plin tristețea și supărarea. Cu toate acestea, previziunile nu i se adeveriră : în loc să-și piardă treptat sănătatea, băiețelul părea să tragă forțe proaspete din fiecare îmbăiere, de parcă era hotărît să facă de rîs înțelepciunea și clarviziunea mătușii, care, foarte probabil, n-avea să-i ierte niciodată această lipsă de respect și de stimă. Afirmația aceasta se bazează pe felul cum se purtă față de el în continuare : se știe că l-a torturat nu o singură dată, ori de cîte ori avea posibilitatea să-i înfigă ace în trup, fără primejdia de a fi descoperită. Într-un cuvînt, după scurtă vreme afecțiunea îi fu complet înstrăinată de tînăra speranță a familiei, abandonîndu-l în întregime grijii mamei, de datoria căreia era, desigur, să se ocupe de creșterea copilului ei. Cît despre domnișoara Grizzle, ea reluă ostilitățile împotriva comandorului, hotărîtă de data asta să-l cucerească cu orice preț și să și-l transforme în sclav. Și trebuie să recunoaștem că niciînd n-a strălucit cu atîta putere priceperea ei la chestiunile omenești, ca în metodele puse în aplicare pentru realizarea importantului său plan.

Prin carapacea dură, neșlefuită, care adăpostea sufletul lui Trunnion, întrezărise cu destulă ușurință existența unei mari cantități din vanitatea și mulțumirea de sine ce domnesc, în general, chiar și în pieptul omului celui mai neimblînzit ; la aceste atribute apelă ea neîncetat. În prezența lui, avea mereu cuvinte de ocară împotriva vicleniei oamenilor și a fățărniciei lor necinstite ; nu uita niciodată să rostească invective tăioase la adresa acelor arte ale șicanării la care se pricep de minune avocații, spre nenorocirea și totala ruină financiară a semenilor lor, observînd că în viața de marinar — pe cît se putuse ea informa și din cîte își dădea seama — nu existau decît prietenie, sinceritate și un sănătos dispreț pentru toate cele josnice și egoiste.

Conversaţia meşteşugit condusă, dimpreună cu anumite politeţuri speciale, făcu, pe nesimţite, o bună impresie asupra comandorului, cu atît mai mult cu cît vechile lui prejudecăţi erau construite pe temelii extrem de nesigure ; antipatia faţă de fecioarele bătrîne, formată prin colecţionarea părerilor auzite în treacăt, începu, cu încetul, să descrească atunci cînd văzu că nu sînt nişte animale chiar atît de infernale cum i se spusese ; şi nu după multă vreme fu auzit făcînd, la club, remarca surprinzătoare că sora domnului Pickle nu avea, de fapt, chiar un suflet de căţea, cum crezuse la început. Prin intermediul fratelui, această laudă negativă ajunse repede la urechile domnişoarei Grizzle care, încurajată, îşi dublă eforturile şi concentrarea, în aşa măsură încît, după mai puţin de trei luni, el o onoră, în acelaşi loc, cu epitetul de „cotoroanţă afurisit de cu scaun la cap".

Alarmat la auzul acestei declaraţii, Hatchway, gîndindu-se că ea prevestea o întorsătură fatală intereselor sale, îi spuse comandorului, cu un rînjet sarcastic, că femeia avea destulă minte ca să-l reducă la supunere oarbă, sub comanda ei ; nu se îndoia, de fapt, că era mult mai bine dacă o ambarcaţiune veche şi prăpădită ca el avea să fie trasă la remorcă.

— Cu toate astea (adaugă vechiul lui sfătuitor), ar trebui să ai grijă de suprastructura de punte, fiindcă, odată legat strîns de pupa muierii, văleleu ! are s-o ţină tot într-o viteză şi o să-ţi facă toate traversele din coca să plesnească de efort.

Cît pe-aci fu ca întregul plan al bunei noastre intrigante să fie zădărnicit de efectul avut asupra lui Trunnion de aluzia asta răuvoitoare : mînia şi bănuiala fiindu-i redeşteptate pe loc, culoarea obrazului i se schimbă din roşiatică într-un galben cadaveric, pentru a trece apoi la un roşu adînc, întunecat, cum observăm uneori pe cer, cînd aleargă pe el fulgerele. După obişnuitul preambul de înjurături ininteligibile, dădu următorul răspuns :

— Înhăţa-te-ar diavolii, cîine cu picior de lemn, ţi-ai da tot cargoul din cală să fii zdravăn la trup ca mine ; cît despre remorcare, vezi dumneata, nu-s aşa de neputincios să nu-mi pot stabili singur cursul şi să-mi duc la bun sfîr-

şit călătoria fără nici un ajutor şi, pe toţi Dumnezeii ! n-o să-l vadă nimeni, niciodată, pe Hawser Trunnion plutind leneş în siajul nici unei cutre de femei din toată creştinătatea !

Domnişoara Grizzle, care-şi trăgea fratele de limbă în fiecare dimineaţă, pentru a afla ce subiecte discutase cu amicii în seara precedentă, primi curînd vestea nedorită a aversiunii comandorului faţă de căsătorie şi, punînd, pe bună dreptate, cea mai mare parte a dezgustului lui pe seama observaţiilor satirice ale domnului Hatchway, hotărî să îndepărteze obstacolul aflat între ea şi succes, găsind pînă la urmă chiar mijlocul de a-l face pe locotenent părtaş la planurile ei. Din cînd în cînd, într-adevăr, manifesta un talent special pentru arta de a-şi face prozeliţi, nefiindu-i chiar străin marele sistem de persuasiune adoptat de personalităţile cele mai de vază ale epocii, mai încărcat cu maxime şi pilde decît toată arta oratorică a lui Tully[1] sau Demostene[2], chiar cînd îi venea în ajutor şi adevărul. În plus, credinţa arătată de domnul Hatchway noii sale aliate fu întărită şi de faptul că vedea în căsătoria comandorului ocazia de a-şi satisface pînă la infinit propriile porniri cinice. Prin urmare, convertit şi avertizat cum se cuvine, pe viitor îşi înăbuşi ironia virulentă cînd era vorba de starea matrimonială ; şi, întrucît nu-şi putea în nici un chip deschide gura pentru a aduce laude cuiva, avu toată grija să omită numele domnişoarei Grizzle din toate observaţiile răutăcioase cu care blagoslovea, plin de dărnicie, tot restul femeilor.

— Nu-i o beţivă (zicea el), ca Nan Castick din Deptford, nici o găgăuţă ca Peg Simper din Woolwich ; nici un suflet de pucioasă ca Kate Cuddle, din Chatham ; nici o scorpie ca Nell Griffin de la Point Portsmouth (femei cărora le adresaseră amindoi omagiile, fiecare cu altă ocazie), ci o fată simţitoare, bună la suflet, voinică, care ştie prea bine cum să spună roza vînturilor ; bine dichisită în părţile de sus, bine căptuşită jos, cu marfă bună sub tambuchi.

---

[1] Thomas Tully (1620—1654), polemist englez (n. tr.).

[2] Demostene (384—322 î.e.n.), ilustru orator atenian, autorul *Filipicelor* (n. tr.).

La început, comandorul crezu că lauda era făcută în derîdere, dar auzindu-l cum o repetă mereu şi mereu, fu uimit foarte de neaşteptata schimbare din atitudinea secundului şi, după o îndelungată chibzuire, trase concluzia că Hatchway avea şi el planuri de însurătoare ce o vizau pe domnişoara Grizzle.

Satisfăcut de această ipoteză, îl luă şi el, la rîndu-i, peste picior pe Jack şi într-o seară închină un pahar în sănătatea femeii, ca să-i măgulească patima ; a doua zi, aflînd din sursa ei obişnuită despre această întîmplare şi interpretînd-o ca pe un rezultat al tandreţei arătate de însuşi comandorul, domnişoara Grizzle se felicită pentru victoria obţinută şi considerînd că nu mai e necesar să-i dea înainte cu purtarea rezervată pe care o afectase pînă atunci cu atîta zel, hotărî ca, începînd din ziua aceea, să îndulcească cu atîta afecţiune tratamentul aplicat comandorului, încît să-l convingă fără greş că aprinsese şi el în inima ei flacăra iubirii reciproce. Ca urmare a respectivei hotăriri, domnul Trunnion fu invitat la cină şi, în timp ce se ospăta, fu tratat cu dovezi de stimă atît de numeroase, încît nu numai ceilalţi meseni, ci şi Trunnion însuşi îşi dădură seama cam încotro bătea ; alarmîndu-se pe dată, el nu-şi putu reţine o exclamaţie :

— Oho ! Acuma văd bine uscatul, şi să mă-nghită iadu' dacă nu dublez bine capu' !

Exprimîndu-şi astfel gîndurile în faţa mîhnitei femei înamorate, se retrase în grabă în garnizoană, unde se baricadă pe timp de zece zile, necomunicînd cu prietenii şi cu servitorii altfel decît prin priviri semnificative şi foarte fioroase.

CAPITOLUL VII

Sînt inventate şi puse în practică diverse stratageme pentru a învinge încăpăţînarea lui Trunnion ; în cele din urmă acesta este prins şi tîrît cu forţa în laţul căsătoriei

Plecarea lui bruscă şi nemîloasa-i declaraţie o afectară atît de puternic pe domnişoara Grizzle, încît se îmbolnăvi de tristeţe şi de ruşine. După ce petrecu trei zile în pat, îşi chemă fratele, îl anunţă că-şi simţea sfîrşitul aproape şi că doreşte să fie adus un notar, ca să-şi poată scrie testamentul. Surprins de dorinţa ei, domnul Pickle începu să joace rolul de alinător, spunîndu-i că indispoziţia de care suferea nu era deloc periculoasă şi că va trimite îndată după un doctor, ca s-o convingă că viaţa nu-i era în nici un fel de primejdie şi că, prin urmare, nu era nici cea mai mică nevoie, deocamdată, să apeleze la serviciile unui notar oficial, pentru a-i da o însărcinare atît de tristă. Preaiubitorul frate avea, de fapt, părerea că un testament era oricum lipsit de rost, dat fiind că singur el era moştenitorul legal al întregii averi funciare şi personale a soră-sii. Ea insistă, însă, cu atîta încăpăţînare hotărîtă ca el să-i împlinească dorinţa, încît fratele nu mai putu rezista implorărilor. Sosi deci un grefier şi domnişoara Grizzle îi dictă testamentul şi-l validă, lăsîndu-i comandorului Trunnion o mie de lire pentru a-şi cumpăra un inel de doliu pe care spera că-l va purta în amintirea prieteniei şi afecţiunii arătate de ea. Deşi nu prea încîntat de această manifestare de iubire, fratele îi povesti totul chiar în seara aceea domnului Hatchway, dîndu-i toate asigurările că figurează şi el cu o sumă generoasă în testamentul surorii lui.

Purtînd cu el ştirea aceasta importantă, locotenentul prinde o ocazie bună şi, de-ndată ce văzu cum asprul chip al comandorului îşi pierde ceva din acea fioroasă încrun-

tare în care se complăcea de atîta vreme, îl informă luîndu-şi inima în dinţi că sora lui Pickle e pe punctul de a-şi da sufletul şi că-i lăsase, prin testament, o mie de lire. Ştirea îl zăpăci complet pe domnul Trunnion, iar domnul Hatchway, punînd tăcerea pe seama remuşcării, hotărî să folosească din plin prielnicul moment şi-l sfătui pe comandor să-i facă o vizită sărmanei femei ce se stingea din prea multă iubire. Povaţa nu căzu, însă, tocmai bine; de-abia-l auzi Trunnion că pomeneşte pricina bolii femeii că, redevenind morocănos, izbucni într-un şir de înjurături violente şi se-ntoarse fără zăbavă în hamac, unde zăcu vreme de douăzeci şi patru de ore, rostind, cu o voce scăzută, ca un mîrîit, fără nici cea mai mică pauză, o serie de sudalme şi ocări. Locotenentul se delectă nespus cu ele şi, dornic să-şi mărească şi mai mult plăcerea şi în acelaşi timp să vadă triumfînd cauza îmbrăţişată de el, inventă o stratagemă a cărei punere în practică avu întreg efectul dorit. Îl convinse pe Pipes, omul lui devotat, să se urce pe acoperiş, pînă la hornul camerei comandorului, la miezul nopţii, şi de acolo să lase în jos, cu o funie, o legătură de merlani puturoşi. Cînd Pipes îşi îndeplini misiunea, îşi puse o porta-voce la gură şi strigă în gaura coşului, cu o voce de tunet:

— Trunnion! Trunnion! Ieşi afară să te căsătoreşti, sau zaci acolo şi fii afurisit!

Abia ajunsese la urechile înmărmuritului comandor înspăimîntătorul răcnet, făcut şi mai îngrozitor de întunericul şi liniştea nopţii, cît şi ecoul răsuflătorii prin care trecuse, că acesta, întorcîndu-şi privirile spre locul de unde părea a fi ţîşnit solemna afurisenie, văzu un obiect lucitor ce dispăru într-o clipită; apoi, chiar în momentul cînd teama lui superstiţioasă ridica apariţia la rangul unui mesager supranatural înveşmîntat în haine strălucitoare, părerea îi fu confirmată de o explozie bruscă, pe care o luă drept tunet, deşi nu era decît zgomotul unui pistol descărcat pe horn în jos de ajutorul şefului de echipaj, conform instrucţiunilor primite. Acesta avu suficient timp să coboare de pe casă înainte de a fi în primejdie să-l descopere comandorul, căruia-i trebui mai bine de o oră ca să-şi revină din uluiala şi groaza ce-i amorţiseră simţurile.

Pînă la urmă se ridică totuşi în picioare şi trase, foarte agitat, de sfoara clopoţelului. Îşi repetă de cîteva ori chemarea, dar cum nimeni nu dădea nici o atenţie semnalului lui de alarmă, groaza îl cuprinse din nou cu îndoită putere, membrele-i se acoperiră de sudoare rece, genunchii începură să i se izbească unul de celălalt, i se făcu părul măciucă şi dinţii ce-i mai avea săriră în ţăndări din pricina tremuratului convulsiv al maxilarelor.

În plină agonie, făcu un efort disperat şi, aruncînd de perete uşa odăii, se repezi în dormitorul lui Hatchway aflat, din întîmplare, la acelaşi cat ; acolo-l găsi pe locotenent cufundat într-un leşin prefăcut. El pretinse că-şi iese din nesimţire cu exclamaţia :

— Doamne-ndură-te de noi !

La întrebările îngrozitului comandor despre ceea ce se întîmplase, îl asigură că auzise şi el aceeaşi voce şi bubuitură de tunet ce-l răscoliseră pe Trunnion.

Pipes, căruia-i venise rîndul la cart, depuse şi el mărturie, confirmînd totul, iar comandorul nu se mulţumi să spună că auzise vocea, ci le descrise viziunea avută, exagerînd puţin, aşa cum îi cerea imaginaţia răscolită.

Pe loc se încinse o discuţie, în cursul căreia domnul Hatchway observă, cu multă gravitate, că degetul lui Dumnezeu era uşor de văzut în toate semnalele alea şi că a-i ignora poruncile era în acelaşi timp un păcat grav şi o nebunie, mai ales că partida propusă era mai avantajoasă, din toate punctele de vedere, decît oricare alta la care se putea aştepta comandorul la anii lui, cu infirmităţile sale. În ceea ce-l privea — declară el — n-avea să-şi primejduiască sufletul şi trupul rămînînd, fie şi numai o singură noapte, sub acelaşi acoperiş cu unul ce nu se sinchisea de voinţa sfîntă a cerurilor. Tom Pipes se alătură pe loc pioasei hotărîri a locotenentului.

Perseverenţa lui Trunnion nu putu rezista numeroaselor şi variatelor argumente de care era asaltată. În linişte, răsuci în minte toate motivele de a se opune la care se putu gîndi şi după ce, pe cît se pare, se zăpăci complet, rătăcindu-se în labirintul propriilor sale gînduri, îşi şterse transpiraţia de pe frunte şi, slobozind un geamăt vrednic de milă, cedă, cu următoarele cuvinte, îndemnurilor lor :

— Dacă așa e să fie, gîndesc că trebuie să facem întocmai. Dar fie-mi afurisiți ochii ! Cumplit de grea pedeapsă pentru un individ de anii mei, să trebuiască, mă-nțelegi, să navigheze contra vîntului tot restul vieții, înfruntînd curentul propriei sale voințe !

După discutarea acestui important aspect, domnul Hatchway porni dis-de-dimineață spre casa disperatei păstorițe și fu bine răsplătit pentru noutățile îmbucurătoare cu care-i încîntă urechea. Deși bolnavă, nu putu să nu rîdă din inimă auzind prin ce șmecherie fusese smuls consimțămîntul partenerului și-i dădu locotenentului zece guinee pentru Tom Pipes, ca mulțumire pentru rolul jucat de el în farsă.

După-amiaza, comandorul se lăsă condus în apartamentele doamnei, ca un criminal purtat spre execuție, iar domnișoara Grizzle, îmbrăcată într-un capoțel transparent, îl primi cu gesturi galeșe ; cu ea se găsea și cumnata, extrem de dornică, din motive bine cunoscute, ca planul celeilalte femei să reușească. Deși locotenentul îl dăscălise bine cum să se poarte cu prilejul întrevederii, Trunnion făcu o mie de strîmbături înainte de a-i putea adresa logodnicei simplul salut „bună ziua", iar după ce sfătuitorul său îl îndemnă cu douăzeci-treizeci de șoapte, la care răspunse de fiecare dată cu voce tare : „Fie-ți ochii blestemați, **nu** vreau", **se** ridică și, mergînd împiedicat spre canapeaua unde stătea lungită domnișoara Grizzle, într-o stranie **expectativă,** îi luă mîna și și-o apăsă pe buze. Făcu însă acest gest galant **cu așa** puțină tragere de inimă, atît de stîngaci și plin **de indignare,** încît nimfa avu nevoie de toată puterea de **voință pentru a** suporta complimentul fără a încerca **să se ferească : el** însuși fu descumpănit de gestul său și **se** retrase imediat în celălalt colț al odăii, unde șezu în tăcere, fierbînd de rușine și ciudă. Doamna Pickle, ca o matroană cu bun simț, părăsi camera, sub pretextul că trebuie să vadă de copil, iar domnul Hatchway, prinzînd din zbor aluzia, își aminti că-și uitase punga de tutun în salon și coborî imediat acolo, lăsîndu-i singuri pe cei doi îndrăgostiți să-și adreseze cuvinte de alint. Niciodată în viață nu se aflase comandorul într-o situație mai neplăcută. Rămase așezat, tremurînd de încordare, parcă s-ar

fi aşteptat ca lumea să dispară în orice moment ; suspinele implorînde ale viitoarei mirese nu făceau decît să sporească (dacă mai era posibil) chinurile nefericirii sale. În cele din urmă, nemaiputînd suporta stînjenitoarea situaţie, îşi roti privirile prin cameră, în cautarea unei uşurări de orice fel şi izbucni :

— Înghiţi-l-ar iadu', cu punga lui cu tot ! Îs sigur c-a ieşit în larg şi pe mine m-a lăsat aici, încurcat în straiuri.

Neavînd cum să nu-i observe manifestările de neplăcere, domnişoara Grizzle îşi deplînse cu voce tare nefericita soartă de a-i fi atît de antipatică domnului Trunnion, încît acesta să nu-i poată suporta tovărăşia nici măcar două-trei minute fără a se jelui. Cu vorbe din cele mai tandre, începu să-i reproşeze atitudinea indiferentă, chiar neomenoasă. El răspunde mustrărilor în felul următor :

— Drăcia dracului ! Ce-o fi vrînd femeia ? Să-şi facă preotul datoria cînd o pofti, io-s aici, gata să mă las legat cu odgoane de catargul căsătoriei, mă-nţelegi, şi naiba să ia toate palavrele !

Spunînd asta, ieşi din cameră, lăsînd în urma sa o logodnică defel supărată pe sinceritatea lui tăioasă. Actul de căsătorie fu adus pe tapet chiar în acea seară, întărit fiind, spre satisfacţia ambelor părţi, de semnăturile domnului Pickle şi a locotenentului, deci fără participarea notăraşilor, excluşi în mod expres de domnul Trunnion de la importanta ceremonie, ca o condiţie devenită premiza indispensabilă a înţelegerii stabilite între ei. Văzînd domnişoara Grizzle că lucrurile se aranjează conform dorinţei sale, inima îi crescu de bucurie, sănătatea ei, de fapt niciodată periclitată cu adevărat, se îmbunătăţi ca prin farmec şi, după stabilirea zilei cununiei, se folosi de scurta perioadă de celibat ce-i mai rămăsese pentru a-şi găsi podoabe potrivite măreţei ocazii a intrării în rîndurile femeilor măritate.

CAPITOLUL VIII

Se fac pregătiri pentru nunta comandorului, întîrziată de un accident ce l-a făcut să se grăbească Dumnezeu ştie unde

Vestea extraordinarelor planuri de căsătorie dădu repede ocol întregului ţinut, iar în ziua fixată pentru cununie biserica fu împresurată de o mulţime cît frunză şi iarbă. Dorind să se arate cît mai galant, comandorul, povăţuit de prietenul Hatchway, hotărî să se înfăţişeze la importanta ceremonie călare pe cal, în fruntea tuturor bărbaţilor din anturajul său, îmbrăcaţi cu dichis în cămăşoaiele albe şi beretele negre aparţinătoare, cîndva, echipajului de pe barcazul comandat de el. Pentru sine şi pentru locotenentul său, cumpărase doi armăsari de vînătoare. În fruntea acestui echipaj, porni din garnizoană spre biserică, nu înainte de a fi trimis un mesager să-i dea de ştire miresei că el şi ai săi soseau călare; la care ea se urcă pe loc în trăsură, însoţită de fratele şi cumnata ei, şi se duse direct la locul ceremoniei, unde cîteva strane fură făcute ţăndări şi cîteva persoane fură cît pe-aci să-şi dea duhul, strivite de mulţimea ce invadă biserica, avidă să participe la înălţătoarea slujbă a cununiei. Ajunse în faţa altarului, unde se afla deja preotul şi, împreună, îl aşteptară mai bine de o jumătate de oră pe comandor, pînă cînd, începînd să se îngrijoreze de întîrzierea lui, trimiseră repede un servitor cu misiunea de a-l grăbi. Valetul călări cale mai lungă de o milă, dar în cele din urmă zări grupul comandorului, dispus într-un şir lung, traversînd drumul în diagonală, în frunte cu mirele şi cu prietenul său, Hatchway; acesta, băgînd de seamă că gardul viu îl împiedică să mai înainteze în direcţia dorită, îşi descărcă pistolul şi reveni înspre mijloc, formînd un unghi obtuz cu vechea direcţie de mers, iar restul escadronului îi urmă exemplul, ţinîndu-se mereu unul în spatele celuilalt, ca un cîrd de gîşte sălbatice.

Surprins de ciudatul mod de deplasare, trimisul miresei se apropie şi-i spuse comandorului că stăpîna şi oamenii ei îl aşteaptă la biserică, unde au pierdut deja destulă vreme şi sînt cam neliniştiţi de întîrzierea sa. Stăpîna îl ruga, deci, să se aştearnă mai cu suflet drumului. Domnul Trunnion răspunse :

— Ascultă-mă, frate, tu nu vezi că venim cît putem de repede ? Du-te-napoi şi zi-le ălora de te-au trimis că de cînd am virat ancora s-a schimbat vîntu' şi că ne vedem nevoiţi să navigăm pe porţiuni scurte, în zig-zag, din pricina îngustimii canalului şi că, avînd vînt de şase carturi înaintea traversului, trebuie să ţinem socoteală de variaţiile vîntului şi de derivă.

— Dumnezeule, sir ! răspunse valetul. De ce-i nevoie să vă-mpleticiţi în halul ăsta ? Daţi-le pinteni cailor şi galopaţi drept înainte şi vă garantez eu că în mai puţin de-un sfert de ceas puteţi ajunge la intrarea bisericii !

— Cum ! Drept în ochiu' vîntului ? Ahei, frati-miu, cin' te-a-nvăţat navigaţia ? N-o să-l înveţi tu pe Hawser Trunnion, în momentul ăsta, cum să-şi calculeze cursul, cum să-şi facă socotelile ! Cît despre tine, frate, cunoşti mai bine orientarea velelor de pe fregata dumitale.

Văzînd că are de-a face cu oameni ce nu pot fi convinşi uşor să renunţe la ideile proprii, curierul se întoarse la biserică şi povesti cu amănuntul tot ce văzuse şi auzise, spre marea disperare a miresei, care descoperi în relatarea lui destule semne neliniştitoare. Calmîndu-se puţin, cu toate acestea, în urma ştirilor primite, mai aşteptă cu răbdare timp de încă o jumătate de oră, dar pe măsură ce trecea vremea şi nu se vedea sosind nici un mire, se neliniştea tot mai mult, în aşa fel încît în cele din urmă, cei de faţă îi observară tulburarea ce lua forma unor palpitaţii dese, a bătăilor nebuneşti de inimă şi a schimbărilor la faţă pe care nu le putea împiedica nici cu ajutorul unor săruri mirositoare, duse fără încetare la nas.

Situaţia îi făcu pe cei din anturajul miresei să tragă felurite concluzii : unii îşi imaginară că mirele nu înţelesese bine unde anume trebuia să-şi întîlnească mireasa, avînd în vedere că, de cînd locuia în parohie, nu călcase nici măcar o dată în biserică ; alţii crezură că i se întîm-

plase ceva şi că însoţitorii îl duseseră pe braţe înapoi acasă; a treia categorie, în care se crede că intra şi mireasa, nu-şi putea alunga bănuiala că bravul comandor se răzgîndise. Deşi foarte ingenioase, toate presupunerile nu se apropiau cîtuşi de puţin de adevărata pricină a întîrzierii mirelui, care era următoarea, şi nu alta : tot făcînd viraje şi înaintînd, comandorul şi echipajul lui trecură pe aproape de locuinţa preotului, aflată înspre vînt de biserică, cînd lătrăturile unei haite de ciini ajunseseră, din nefericire, la urechea bidiviilor vînătoreşti călăriţi de Trunnion şi de secund. De-abia auziră animalele flotei îmbucurătoarea zarvă că, nerăbdătoare se gonească vînatul, ţişniră dintr-o dată ca săgeţile şi, încordîndu-şi toţi muşchii pentru a se angaja în urmărire, zburară cu o viteză incredibilă pe faţa cîmpiei, sărind peste şanţuri şi garduri vii şi peste orice le stătea în cale, fără să le pese cîtuşi de puţin de nefericiţii călăreţi. Locotenentul, al cărui armăsar alerga în urma celuilalt, gîndindu-se c-ar fi o mare nebunie şi înfumurare din parte-i să încerce să se ţină în şa cu piciorul lui de lemn, se folosi, cu multă înţelepciune, de traversarea unui lan de trifoi des pentru a-şi da drumul la pămînt şi a se cuibări acolo confortabil ; văzîndu-l pe comandor că galopează mai departe în viteză îl întîmpină cu salutul :

— Ce faci ? Ho !

Aruncîndu-i o privire piezişă din goana calului, comandorul, suferind cumplit, îi răspunse cu o voce slabă :

— Arză-te-ar focu' ! Stai în siguranţă la ancoră. Ce n-aş da să fiu şi eu bine amarat !

Conştient totuşi de călcîiul lui suferind, nu se aventură să încerce experienţa ce-i reuşise lui Hatchway atît de bine, ci luă hotărîrea să se ţină cît putea de ţeapăn pe spinarea calului, pînă cînd pronia cerească avea să facă ceva pentru el. Ca urmare îşi aruncă biciuşca la pămînt şi se prinse zdravăn, cu mîna dreaptă, de oblîncul şeii, contractîndu-şi toţi muşchii pentru a nu cădea şi rînjind formidabil, din pricina efortului. În poziţia asta fu purtat cu mare viteză pe o distanţă considerabilă. Cînd, dintr-o dată, în faţă îi apăru o poartă făcută din cinci bîrne puternice, bucurîndu-i ochii, fiindcă nu se îndoia cîtuşi de puţin că în locul acela cursa nebunească a calului de vînătoare va

trebui să se sfîrşească. Dar vai ! Îşi făcuse socoteala fără armăsar ; departe de a se lăsa impresionat de obstacol, animalul îl sări cu uimitoare agilitate, spre totala uimire şi suferinţă a proprietarului, care-şi pierdu în timpul saltului pălăria şi peruca, începînd să creadă cu tot mai multă putere că de fapt călăreşte pe spinarea diavolului. Îşi încredinţă sufletul Domnului, nu mai fu în stare să cugete, vederea şi celelalte simţuri îl părăsiră, dădu drumul hăţurilor şi, instinctiv, se încleştă de coamă ; în această poziţie apăru în mijlocul celor ce se-ndeletniceau cu sportul vînătorii şi pe care sosirea lui îi dădu gata. Nu trebuie să ne mire uluirea lor, dacă ne gîndim puţin la figura ce le răsărise în cale. Persoana comandorului stîrnise întotdeauna admiraţie ; cu atît mai mult acuma, cînd toate trăsăturile lui excentrice erau scoase şi mai mult în relief de hainele de pe el şi de starea de plîns în care se afla.

În cinstea ceremoniei nupţiale îşi îmbrăcase vestonul cel mai bun, din stofă albastră groasă, tăiat de un croitor din Ramsgate şi ornamentat cu cinci duzini de nasturi de alamă, mari şi mici ; purta pantaloni din acelaşi material, strînşi la genunchi cu o panglică lată de pînză ; vesta era din pluş roşu, cu revere de catifea verde, garnisită cu butoniere de *vellum* [1] ; cizmele sale se asemănau îndeaproape, ca formă şi culoare, cu două găleţi de piele ; umărul îi era împodobit cu o curea lată de piele de bivol, de care atîrna un hanger uriaş, cu mîner ca de spadă ; de ambele părţi ale oblîncului se ţinea cîte un pistol ruginit, vîrît într-un toc acoperit cu blană de urs. Pierderea perucii şi a pălăriei cu dantele, şi ele curiozităţi în felul lor, nu contribuise cu nimic la îmbunătăţirea imaginii ; dimpotrivă, expunerea creştetului chel şi a prelungirii naturale a maxilarelor lui sub formă de felinar dădea un plus de extravaganţă şi ciudăţenie înfăţişării generale. Spectacolul ăsta n-ar fi întîrziat să-i amuze grozav pe toţi cei aflaţi la vînătoare, dacă armăsarul ar fi găsit de cuviinţă să-şi aleagă un alt drum ; dobitocul era însă un prea mare amator de sport ca să caute un itinerar diferit de al cerbului urmărit şi de aceea, fără a se opri să satisfacă curiozitatea spectatorilor, după numai cîteva minute îi lăsă în

[1] Pînză aspră (lat.). (n. tr.).

urmă pe toți vînătorii din cîmpie și, între ei și ciini aflîndu-se o scobitură lungă și adîncă în pămînt, decît s-o ocolească preț de a opta parte dintr-o milă, pînă la o potecă ce traversa rîpa, se avîntă peste ea dintr-un singur salt, spre uluiala mută a unui căruțaș aflat din întîmplare dedesubt și care văzu fenomenul zburînd deasupra carului său. Aceasta nici nu fu măcar unica performanță a lui Trunnion. Cum cerbul urmărit se aruncă în vîltoarea unui rîu ce-i stătea în cale, toate liota se îndreptă spre un pod din apropiere, dar bidiviul mirelui nostru, disprețuind toate înlesnirile, plonjă fără șovăială în apă, înotînd într-o clipită pînă la malul opus. Scufundarea aceasta bruscă într-un element în care se simțea ca acasă îl ajută, după toate probabilitățile, pe comandor să-și redobîndească simțurile rătăcite ; debarcînd pe celălalt mal al rîului, călărețul dădu cîteva semne că e viu, zbierînd cu voce tare după ajutor, pe care n-avea cum să-l primească, deoarece calul era hotărît să mențină avansul cîștigat și nu permitea nimănui să-l ajungă din urmă.

Într-un cuvînt, după o cursă prelungită, cu o durată de cîteva ore și întinsă pe cel puțin douăsprezece mile, Trunnion fu primul care asistă la moartea cerbului, alături de bidiviul locotenentului ; acest animal, însuflețit de același spirit, urmase, fără călăreț pilda tovarășului său.

Văzîndu-se în sfîrșit salvat sau, cu alte cuvinte, ajuns la capătul călătoriei, mirele nostru se folosi de cea dintîi oprire pentru a le solicita vînătorilor o mînă de ajutor ca să descalece ; prin grija lor, fu așezat în siguranță pe iarbă, unde rămase privindu-i țintă pe membrii partidei de vînătoare, pe măsură ce soseau, în ochi cu o uimire atît de rebelă că-ți venea să crezi că-i o creatură aparținînd unei alte specii, picată din nori în mijlocul lor.

Cu toate acestea își reveni înainte ca ei să arunce cîinilor bucăți de vînat și văzîndu-l pe unul dintre vînători cum scoate din buzunar o ploscă și o duce la gură, presupuse că băutura dinăuntru trebuia să fie coniac curat, ceea ce și era ; exprimîndu-și dorința de a-l gusta, fu răsplătit imediat cu o porție modestă, reușind să-și revină complet.

Între timp, persoana sa și cei doi telegari atrăseseră atenția întregului grup ; dacă unii admirau constituția elegantă și neobișnuita înfocare a animalelor, ceilalți erau pierduți în contemplarea stăpînului cu înfățișare stranie, văzut pînă atunci doar *en passant* [1]. În cele din urmă, unul dintre gentilomi, apropiindu-se foarte curtenitor, își exprimă uimirea de a-l vedea astfel echipat. Și-l întrebă dacă nu cumva pierdusé pe drum vreun tovarăș.

— Păi (răspunse comandorul), fii numa' atent, frate, s-ar putea să mă crezi un individ cam scrîntit, văzîndu-mă în dichiselile astea, mai ales că am pierdut o parte a velaturii, dar ia uite cum stau lucrurile, vezi : am ridicat ancora de-acasă azi dimineață la zece, pe timp frumos, cu o briză prielnică din sud-sud-est, punînd cap de compas spre biserica parohiei, într-o călătorie matrimonială ; n-am străbătut însă nici măcar un sfert de leghe, că vîntul și-a schimbat direcția, suflîndu-ne direct în dinți, așa că am fost siliți să navigăm mereu în zig-zag, mă-nțelegi dumneata ; și am ajuns foarte aproape de rada portului, cînd ciinii ăștia afurisiți de cai, cumpărați de mine abia acum două zile (în ce mă privește, m-am convins că-s dracu' gol), veniră în vînt într-o clipită și, refuzînd să asculte de cîrmă, plecară ca din pușcă, cu mine și secundul meu care a aruncat repede ancora într-un loc deosebit de prielnic. Cît despre mine, m-au purtat peste bolovani și cîmpuri, nisipuri mișcătoare, pierzîndu-mi pe-acolo o perucă deosebit de bună și o pălărie cu întăritură de fier. În cele din urmă, mulțumită ție, Doamne, am ajuns în ape liniștite și la o navigație plăcută, dar de-mi voi mai aburca vreodată oasele pe vreun afurisit de porc de cal ca ăsta, atunci nu mă cheamă Hawser Trunnion, fie-mi ochii blestemați !

Unul din cei de față, izbit de numele binecunoscut, se agață imediat de vorbele lui la sfîrșitul nemaipomenitei istorisiri și observînd cît de nărăvași erau bidiviii, îl întrebă cum intenționează să se întoarcă.

— Cît despre asta (replică domnul Trunnion), sînt hotărît să închiriez o căruță sau o sanie, sau ceva cam ca un măgăruș, că naiba să mă ia dac-am să mai urc vreodată pe o spinare de cal.

[1] În trecere (fr.) (n. tr.).

— Şi ce-aveţi de gînd să faceţi cu fiinţele astea ? (întrebă celălalt, arătînd spre caii de vînătoare). Par să fie destul de focoşi dar, se-nţelege, deocamdată mai sînt încă mînji şi diavolului însuşi îi va fi greu să-i dea pe brazdă. Cred că ăstuia de-aici i-a şi sărit umărul.

— Înghiţi-i-ar iadul, izbucni comandorul, mi-ar părea bine să-şi fi frînt amîndoi grumazul, deşi m-au costat patruzeci de bani buni de aur.

— Patruzeci de guinee ! strigă străinul, boiernaş de ţară şi mare călăreţ, băşca proprietarul haitei de cîini de vînătoare. Doamne, cum poate fi dus de nas un om ! Păi vitele astea-s destul de încete ca să le pui la plug ; priviţi ce greabăn turtit ; observaţi, numai ce ascuţite-i sînt ăstuia oasele grumazului ; mai apoi, la chişiţă-i cam aprins.

Pe scurt, bunul cunoscător de cai, descoperind la armăsarii comandorului toate defectele ce se pot ivi la această specie de dobitoace, se oferi să-i cumpere pe amîndoi cu zece guinee, spunînd că va face din ei vite de povară. Proprietarul, foarte dispus (după cele întîmplate) să audă cuvinte de ocară despre bidiviii săi, crezu, implicit, în adevărul afirmaţiilor străinului, slobozi o rafală de sudalme la adresa escrocului care-l păcălise şi bătu cît ai zice peşte palma cu boiernaşul, primind de la el imediat banii cuveniţi ; în urma acestei afaceri, străinul cîştigă cupa cea mare a curselor de cai de la Canterbury.

După ce fu încheiată afacerea, spre satisfacţia reciprocă a ambelor părţi şi spre încîntarea generală a întregii trupe, care făcea haz pe ascuns de îndemînarea prietenului lor, Trunnion fu aşezat pe calul moşierului, purtat de dîrlogi de servitorul acestuia, în mijlocul întregii cavalcade, şi cu toţii se îndreptară spre un sat învecinat, unde comandaseră cina şi unde mirele nostru reuşi să-şi facă rost de o nouă pălărie şi perucă. În ceea ce priveşte cununia, îşi suportă dezamăgirea cu demnitatea unui filosof. Cum mişcarea îi stîrnise pofta de mîncare, se aşeză la masă în mijlocul noilor cunoştinţe, ospătîndu-se după pofta inimii şi stropind fiecare îmbucătură cu o sorbitură de bere, de o calitate ce-l satisfăcea pe deplin.

CAPITOLUL IX

E descoperit de locotenent, dus înapoi acasă ; se cunună cu Domnişoara Grizzle care, noaptea, are o mică neplăcere şi-şi impune drepturile a doua zi ; ca urmare, ochiul soţului e serios ameninţat

—

Între timp, secundul Hatchway se duse şchiopătînd pînă la biserică şi le dădu de ştire celor de acolo despre tot ce păţise comandorul, iar mireasa trecu peste nefericita întîmplare cu lăudabilă demnitate : de cum înţelese la ce primejdii fusese expus viitorul ei soţ, leşină în braţele cumnatei, spre uluirea tuturor privitorilor, incapabili să-şi lămurească pricina ameţelii. De-ndată ce-şi reveni, după folosirea sticluţelor cu săruri mirositoare, ea-i rugă din suflet pe Hatchway şi Tom Pipes să ia trăsura fratelui ei şi să plece în căutarea comandorului. Misiune la care lupii de mare se angajară cu dragă inimă, escortaţi fiind de toţi ceilalţi bărbaţi călări ; mireasa şi prietenele ei fură poftite să adaste în casa preotului, ceremonia amînîndu-se pentru altă dată.

Urmînd itinerarul ţinut de comandorul Trunnion atît de strîns pe cît îi permitea drumul de care şi trăsuri, locotenentul se informă la fiecare casă despre calea luată de acesta, ştiind că o asemenea arătare nu putea să nu fie observată imediat. După ce unul dintre călăreţi îi descoperi pe un drumeag lăturalnic peruca şi pălăria, intrară cu toţii, pe la ceasurile patru după-amiaza, în satul unde era găzduit. Înţelegînd că e încartiruit în deplină sănătate la hanul „George", călăriră în grup strîns pînă în faţa uşii şi-şi exprimară satisfacţia slobozind trei urale cărora cei dinăuntru le răspunseră la fel, de îndată ce Trunnion, cucerit între timp de veselia noilor amici şi deja bine afumat, îi lămuri ce fel de salut era acela. Locotenentul fu prezentat celor de faţă drept fratele lui de cruce, punîndu-i-se

ceva în față ca să mănînce. Tom Pipes și restul echipajului fură ospătați în altă cameră. Pe la șase seara, după ce înhămară la trăsură o pereche de cai odihniți, comandorul cu toți însoțitorii săi plecară spre garnizoană, nu înainte de a fi strîns mîinile tuturor celor ce rămîneau pe loc.

Fără să i se mai întîmple vreun accident cît de mic, ajunse la orele nouă în fața porții garnizoanei și fu predat în bună stare îngrijirilor lui Pipes ; acesta-l culcă imediat în hamac, iar pe locotenent îl duseră cu trăsura la locul unde așteptau mireasa și însoțitorii ei, cu inima strînsă de îngrijorare. Grijile se risipiră însă pe loc cînd el le dădu toate asigurările că Trunnion e teafăr, înlocuite fiind de o explozie de veselie și glume, cu care întîmpinară povestirea aventurilor comandorului.

Se hotărî o altă zi pentru cununie și, pentru a scăpa de curiozitatea celor fără treabă, producătoare de multe necazuri, îl convinseră pe preot să o celebreze în garnizoană. În ziua cu pricina, casa fu împodobită cu steaguri și flamuri, iar noaptea luminată frumos, sub instrucțiunile directe ale lui Hatchway. La comanda acestuia, piesele de artilerie navală traseră focuri de salut de îndată ce fu pecetluit legămîntul cununiei. Nici celelalte aspecte importante ale distracției nu fură scăpate din vedere de ingeniosul maestru de ceremonii ; își dovedi eleganța și arta de netăgăduit cu prilejul ospățului de nuntă, încredințat capacității sale de organizator și supraveghetor. Marele banchet a fost alcătuit în întregime din feluri de mîncare marinărești. Un pilaf uriaș, constînd dintr-un mușchi mare de vacă tăiat felii, două păsări și o jumătate de baniță de orez, fumega în mijlocul mesei ; la fiecare capăt apăru cîte o strachină cu pești bine fierți, înotînd în ulei, cu marginile împodobite de porții generoase din savuroasa compoziție cunoscută sub numele de fiertură de homar, și un platou de carne tocată cu ceapă. Al doilea fel se fălea cu o gîscă monstruos de mare, flancată de două bibilici fripte, un porc prăjit pe cărbuni, o ciosvîrtă de carne de porc sărată așezată în mijlocul unei budinci de mazăre, un picior de oaie fript cu cartofi, și un altul fiert cu cartofi dulci. La al treilea fel mesenii fură serviți cu o spată proas-

pătă de porc cu sos de mere, un ied fiert înăbuşit cu ceapă, şi o broască ţestoasă coaptă în carapace ; la urmă fu adusă o enormă plăcintă marinărească însoţită de clătite şi tăieţei. Pentru ca toate să fie pe măsura acestui delicat ospăţ, locotenentul aduse la masă uriaşe cantităţi de bere tare, flip [1], rom şi rachiu ars, cu apă de Barbados din belşug pentru doamne ; el mai angajase pe toţi scripcarii de pe o rază de şase mile care, acompaniaţi de sunetele scoase de o tobă, un cimpoi şi o harfă galeză, îi delectară pe meseni cu un foarte melodios concert.

Invitaţii, cîtuşi de puţin mofturoşi, părură a fi nemaipomenit de încîntaţi de fiecare amănunt al ospăţului. După ce-şi petrecură seara astfel, în cea mai civilizată manieră, mireasa fu condusă de cumnată-sa în camera ei unde, pe neaşteptate, o întîmplare neînsemnată fu cît pe-aci să distrugă armonia ce domnise netulburată pînă în acel moment.

Deja am semnalat faptul că între toţi pereţii casei aceleia nu se găsea nici măcar un singur pat obişnuit ; cititorul nu se va minuna, prin urmare, aflînd că doamnei Trunnion i-a pierit tot cheful cînd s-a pomenit silită să împartă cu proaspătul ei soţ un hamac — acesta, deşi considerabil mărit cu o porţiune dublă de pînză tare, şi ţinut întins, dată fiind ocazia specială, cu ajutorul unei cobiliţe, nu constituia, în cel mai bun caz, decît o perspectivă neplăcută, ca să nu spunem o situaţie periculoasă. Prin urmare, ea se plînse cu destulă putere de acest neajuns, punîndu-l pe seama lipsei de respect a comandorului şi, la început, refuză cu hotărîre să se supună unei astfel de cazne ; doamna Pickle, însă, reuşi destul de repede să o facă să înţeleagă şi să se resemneze, arătîndu-i că o noapte trece repede şi că, începînd de a doua zi, putea să dispună aranjarea casei aşa cum credea ea de cuviinţă.

Împăcată deci îşi luă inima în dinţi şi se căţără în hamac, iar soţul i se alătură după mai puţin de o oră ; musafirii se risipiseră între timp pe la casele lor, iar comanda garnizoanei fusese încredinţată secundului şi şefului de echipaj. După toate aparenţele însă, cîrligele ce susţineau legănătorul culcuş nu fuseseră în aşa fel calculate încît să

[1] Băutură fierbinte din bere, rachiu şi mirodenii (n. tr.).

poată rezista adaosului de greutate ce le fusese hărăzit acum, şi ele cedară pe la mijlocul nopţii, spre marea groază a doamnei Trunnion ; simţind cum cade, ea slobozi un ţipăt ascuţit, iar Hatchway, auzindu-i exclamaţia, intră în dormitor cu o feştilă în mînă. Deşi căzătura nu-i provocase nici cea mai mică zgîrietură, doamna fu extrem de descumpănită şi înfuriată din pricina accidentului, atribuindu-l în întregime şi cu multă vehemenţă încăpăţînării comandorului şi ciudatelor apucături ale firii acestuia. Folosi cuvinte atît de insultătoare, încît se vedea cît de colo că-şi considera ţelul atins şi credea că nici un accident al proniei nu-i mai putea uzurpa autoritatea. Partenerul ei de culcuş, avea, pare-se, aceeaşi părere, judecînd după resemnarea lui tacită ; nu răspunse în nici un fel insinuărilor femeii ci, cu o mutră mai acră decît oţetul, se tîrî afară din cuibul dragostei şi se duse să-şi continue în altă odaie odihna întreruptă, în vreme ce mîrîioasa lui soţie îl concedie pe locotenent şi-şi confecţionă, într-un colţ al podelei, un pat din ruinele hamacului, fiind absolut hotărîtă să-şi facă rost de un culcuş mai bun pentru somnul din noaptea următoare.

Cum somnul refuza să vină, doamna Trunnion îşi concentră gîndurile, tot restul nopţii, asupra unui plan de reforme pe care dorea să-l aplice de-ndată în sînul familiei ; de-abia slobozi prima ciocîrlie un tril pentru a saluta zorile, că ea se şi ridică din umilul cuib şi, aruncîndu-şi de-a valma hainele pe ea, ieşi din cameră, căutîndu-şi drumul prin locurile acelea necunoscute şi, în timpul cercetărilor sale, dădu peste un clopoţel mare, pe care îl făcu să sune cu atîta elan încît alarmă toate sufletele dintre pereţii casei. După numai o clipă fu împresurată de Hatchway, Pipes şi toţi ceilalţi servitori, îmbrăcaţi numai pe jumătate ; văzînd că nu apare nici o slujnică, începu să tune şi să fulgere împotriva trîndăviei şi puturoşeniei fetelor din casă care, remarcă ea, s-ar fi cuvenit să muncească deja pe brînci de mai bine de un ceas ; abia după aceea înţelese că între zidurile acelea n-avea voie să doarmă nici o femeie.

Nu întîrzie să-şi arate dezaprobarea şi faţă de regula cu pricina şi mai apoi, aflînd că bucătăreasa şi camerista

locuiau într-o căsuță lipită de poartă, porunci să fie coborîtă puntea și năvăli în locuința lor, poruncindu-le să se pună imediat pe curățenie în toate odăile, care nu prea fuseseră ținute curate pînă atunci, iar doi bărbați fură trimiși pe loc să aducă de acasă de la fratele ei patul pe care era obișnuită să se odihnească. În mai puțin de două ceasuri, întreaga administrare a garnizoanei fu răsturnată cu susul în jos, toate fiind făcute cu atîta zarvă și atîtea țipete, încît Trunnion, deranjat și supărat din pricina tevaturii, își făcu apariția numai în cămășoaia de noapte, ca unul cu mințile rătăcite și, înarmîndu-se cu un retevei de măr pădureț, irumpse în camera soției unde, văzînd că doi dulgheri se trudesc să îmbine scîndurile unui pat, le porunci, cu înjurături îngrozitoare și usturătoare batjocuri, să se lase păgubași, jurînd că nu va permite nici unei bulmea sau adăpost de furtună să se ridice acolo unde era el stăpîn ; văzînd însă că meseriașii nu-și apleacă urechea la spusele lui, fără îndoială fiindcă-l luau drept un membru al familiei cu mintea rătăcită, scăpat din odaia în care-l țineau închis, se repezi asupra amîndurora spumegînd de furie și indignare, și fu bruftuluit atît de zdravăn în timpul înfruntării, încît în scurtă vreme se trezi pe podea cît era de lung, în urma unei lovituri zdravene de ciocan ce-i puse foarte serios în pericol vederea singurului ochi bun.

După ce-l aduseră astfel într-o stare de totală supunere, dulgherii hotărîră să-l lege cu frînghii și erau extrem de absorbiți de îndeletnicirea aceasta, cînd comandorul fu scăpat de nemaipomenita rușine de sosirea întîmlătoare a nevesti-sii, care-l scoase din mîinile inamicilor și, printre vorbe de mîngîiere, puse nenorocirea petrecută pe seama nechibzuitei grosolănii a propriului lui caracter.

Comandorului nu-i stătea gîndul decît la răzbunare și încercă de cîteva ori să-i mustre foarte aspru pe meseriași pentru neobrăzarea lor ; aceștia, înțelegînd cu cine au de a face, își cerură cu multă umilință iertare pentru fapta lor, jurîndu-se că nu le trecuse prin minte că ar putea fi stăpînul casei. Departe de a fi satisfăcut de scuzele lor, bîjbîi prin aer căutînd clopoțelul (ochiul inflamat îi răpise și ultima zare de vedere) și, cum prin grija celor doi

delincvenţi coarda clopoţelului fusese ascunsă acolo unde n-o putea ajunge, începu să tune cu un glas incredibil de puternic, ca un leu ce rage în plasa vînătorilor, slobozind nenumărate insulte şi batjocuri şi chemîndu-i pe nume pe Hatchway şi Pipes ; aceştia doi, aflaţi pe aproape, răspunseră la strigătele lui nemaipomenite şi primiră porunca de a-i pune pe dulgheri în lanţuri, fiindcă îndrăzniseră să-l atace în propria-i casă.

Convingîndu-se de tratamentul îngrozitor ce-i fusese aplicat, mirmidonii săi se declarară îngroziţi de insulta suferită, considerînd-o un afront adus demnităţii întregii garnizoane ; cu atît mai mult cu cît răzvrătiţii păreau a dori să adopte poziţii de apărare şi să le sfideze autoritatea. Prin urmare, traseră din tecile lor jungherele, pe care le purtau necontenit, ca semn al rangului şi, după toate probabilităţile, ar fi izbucnit o încăierare disperată dacă n-ar fi intervenit stăpîna casei şi n-ar fi împiedicat declanşarea ostilităţilor, asigurîndu-l pe locotenent că, de fapt, comandorul căutase gîlceavă, iar muncitorii, văzînd că-s atacaţi cu forţă neobişnuită de un necunoscut, fuseseră obligaţi să lupte ca să se apere, aplicîndu-i şi nefericita lovitură ce-i răpise văzul.

De îndată ce află punctul de vedere al doamnei Trunnion, domnul Hatchway, înăbuşindu-şi indignarea, îi declară comandorului, că va fi întotdeauna gata să-i execute ordinele drepte, dar nu-l lăsa conştiinţa să dea o mînă de ajutor la asuprirea oamenilor sărmani, ce nu se făcuseră vinovaţi de nici o crimă.

Neaşteptata lui declaraţie, dimpreună cu purtarea soţiei, pe care o auzi cu urechile lui poruncind dulgherilor să se apuce iar de treabă, umplu sufletul lui Trunnion de mînie şi disperare. Îşi scoase de pe cap scufia de lînă, bătu darabana cu pumnii pe ţeasta lucie, izbi podeaua cu ambele picioare, pe rînd, se jură că oamenii lui l-au trădat şi se blestemă, trimiţîndu-se în străfundurile iadului, fiindcă primise o şopîrlă veninoasă în sînul familiei. Zbieretele lui nu avură însă nici un efect ; au fost doar ultimele încercări de a rezista voinţei soţiei, a cărei putere asupra partizanilor lui o anulase deja pe a sa. Acum ea îl anunţă, fără drept de apel, că va trebui să lase pe seama ei conducerea întregii gospodării, fiindcă ştia mai bine ce

e spre binele și cinstea lui. Porunci apoi să se pregătească o prișniță pentru ochiul comandorului și, după ce i-o aplică, îl încredință grijii lui Pipes, care-l duse de braț prin casă ca pe un urs orb mormăind după hrană, iar harnica lui tovarășă de jug putu pune în aplicare toate amănuntele planului conceput, în așa fel încît Trunnion se pomeni, cînd își recăpătă vederea, că nu-i decît un străin în propria-i casă.

CAPITOLUL X

Comandorul arătîndu-se de cîteva ori îndărătnic, doamna sa recurge la artificii pentru a se instala mai comod pe tron ; ea arată simptome de graviditate, spre nespusa bucurie a lui Trunnion care însă e dezamăgit în speranţele sale

Inovaţiile acestea nu fură traduse în viaţă fără proteste zgomotoase din partea comandorului ; între el şi jumătatea lui se desfăşurară diverse discuţii curioase, dar femeia ieşi întotdeauna victorioasă din toate disputele, în aşa fel încît el îşi pierdu treptat stăpînirea de sine, începu să-şi ascundă şi pînă la urmă să-şi înghită singur supărarea. Pe chipul lui puteai vedea limpede teroarea inspirată de o autoritate superioară şi în mai puţin de trei luni deveni un soţ perfect dresat. Ceea ce nu înseamnă că îndărătnicia deşi biruită, îi fusese cu totul stinsă : în unele privinţe era la fel de inflexibil şi de catîr cum se arătase întotdeauna, dar nu mai îndrăznea să dea din copite pe faţă, redus fiind la necesitatea de a-şi rumega în tăcere ranchiuna De pildă, doamna Trunnion propuse cumpărarea unei trăsuri cu şase cai, deoarece nu putea face drumurile călare şi o caretă era un mijloc de deplasare scandalos pentru o doamnă de condiţia sa. Comandorul, conştient de propria-i inferioritate cînd se punea problema unei discuţii bine argumentate, nu crezu că e bine să conteste propunerea, dar făcu urechea toacă la repetatele ei solicitări, deşi acestea erau întărite de toate argumentele prin care credea ea că l-ar fi putut convinge, linguşindu-l, ruşinîndu-l, îngrozindu-l sau păcălindu-l. În zadar susţinea că afecţiunea disproporţionată ce o simţea pentru el merita, în schimb, o dovadă de tandreţe şi înţelegere ; el rămase netulburat pînă şi la auzul unor voalate ameninţări provenite din înciudarea ei de femeie jignită, şi rezistă tuturor argumentelor legate de demnitate sau dezonoare, ca un spargeval de aramă. Nu se lăsă nici provocat s-o contrazică în

mod necuviincios sau neprevenitor, nici chiar atunci cînd ea îl dojenea pentru proasta-i dispoziție, demonstrîndu-i cît noroc avusese căsătorindu-se cu ea și ce mare onoare-i făcuse. În astfel de momente el părea că se retrage în propria-i carapace, ca o broască țestoasă cînd se simte în pericol, și îndura în tăcere potopul de reproșuri, fără să arate că le simte usturimea.

Aceasta fu însă unica nereușită suferită de doamna Trunnion din ziua cununiei și, neputînd cu nici un preț suporta ideea unui eșec, își chinui imaginația pentru a scorni un plan nou prin care să-și sporească autoritatea și influența. Ceea ce nu-i putuse oferi propriul ei geniu îi fu dăruit de un accident : nu trecuseră nici patru luni de cînd se mutase în garnizoană și, iată, începuseră s-o chinuiască grețuri și ameteli din ce în ce mai dese ; sînii i se întăriră și burta începu să i se rotunjească. Într-un cuvînt, se felicită văzînd semnele fertilității ei de femeie, iar comandorul fu copleșit de fericirea de a avea, în curînd, un moștenitor procreat de el însuși.

Femeia însă știa că venise momentul potrivit pentru a deveni stăpîna absolută a casei și, prin urmare, se folosi de toate mijloacele cu care o înzestrase natura. N-a existat nici o piesă de mobilă rară sau de îmbrăcăminte după care să nu tînjească, iar într-o zi, în drum spre biserică, văzînd cum sosește echipajul doamnei Stately [1] căzu jos și leșină. Vanitosul soț, mai satisfăcut decît oricînd de promisiunea unei recolte crescute din propria-i sămînță, se alarmă imediat și cu scopul de a preveni pe viitor asemenea accidente, ce puteau avea urmări fatale speranțelor sale, îi dădu mînă liberă să angajeze o trăsură, cai și livrele așa cum și le dorea. Primind autorizația, doamna Trunnion dădu, într-un răstimp foarte scurt, un exemplu atît de grăitor de un gust și de dorință de mărire, încît întreg comitatul avu ce comenta, iar Trunnion își simți inima bătîndu-i cu îngrijorare în piept, fiindcă nu întrezărea limitele extravaganței femeii. Aceeași extravaganță o arătă ea din belșug și în pregătirile făcute pentru naștere.

Mîndria cu care se considerase pînă nu de mult o demnă reprezentantă a familiei tatălui ei păru acum să

[1] *Stately* — falnic, mîndru, (engl.) (n. tr.).

piardă orice urmă de respect pentru ereditate, insuflîndu-i, în schimb, dorința de a străluci mai puternic decît cealaltă ramură a familiei și de a o pune în umbră. Față de doamna Pickle se purta cu un soi de rezervă politicoasă, implicînd conștiința superiorității ; între surori începu pe dată o întrecere crîncenă într-ale semeției. Sub pretextul că ia aer în caleașcă, doamna Trunnion își comunica zilnic importanța întregii parohii, străduindu-se să lege cît mai multe cunoștințe în lumea mondenă. Străduință care nici măcar n-a avut de învins greutăți prea mari, deoarece absolut toate persoanele capabile să mențină anumite aparențe vor fi primite oricînd cu brațele deschise în așazisa „lume bună", caracterul fiindu-le prețuit în funcție de propria lor apreciere, fără ca pretențiile să le fie supuse îndoielii sau unei examinări atente. Se folosi de toate prilejurile oferite de vizite sau petreceri pentru a-și anunța condiția de viitoare mamă, anunțînd că medicul o oprise să guste din cutare murătură sau că felul cutare era otravă curată pentru o femeie însărcinată; mai mult, acolo unde-și putea permite familiarisme, începea să se strîmbe în fel și chip, pretinzînd că tînărul ei strengar începe să fie tare neastîmpărat, răsucindu-se și contorsionîndu-se în diferite chipuri, ca și cînd ar fi fost incomodată dureros de prea marea ardoare a viitorului Trunnion. Nici măcar soțul nu dădu dovadă, în comportarea lui, de moderația la care te-ai fi așteptat : la club pomenea adesea de această manifestare a proprei vigori bărbătești, socotind-o o performanță destul de frumoasă pentru un bărbat de cincizeci și cinci de ani și întărind cele spuse despre puterea lui prin strînsori de două ori mai tari ale mîinii birtașului, care obțineau întotdeauna, fără greș, certificate satisfăcătoare ale forței sale fizice. Iar cînd tovarășii lui închinau în sănătatea lui *Hans en kelderr,* adică a lui Jack din pivnița cea mai adîncă [1], nu-și putea stăpîni bucuria care-i lumina fața și-și anunța pe loc intenția de a-l trimite pe individ pe mare, de cum va fi în stare să poarte în spate o tolbă, cu speranța de a-l vedea ofițer înainte de moarte.

[1] Referiri (prima în olandeză) la un copil ce urmează să se nască (n. ed. engl.).

Nădejdea asta îl mai consola oarecum de extraordinarele cheltuieli la care-l supunea extravaganţa nevesti-sii, mai ales atunci cînd îşi spunea că nu va trebui să se arate îngăduitor faţă de risipirea banilor decît pînă cînd se vor fi împlinit cele nouă luni, deja în mare parte trecute. În ciuda resemnării lui filosofice, poftele femeii se ridicau uneori pînă la culmi atît de înalte şi intolerabile ale neobrăzării şi absurdităţii, încît comandorul îşi pierdea răbdarea, surprinzîndu-se că doreşte, pe ascuns, ca mîndria femeii să fie pedepsită prin risipirea speranţelor celor mai dragi inimii ei, deşi el însuşi ar fi suferit cel mai mult de pe urma unei atare dezamăgiri. Asemenea gînduri negre însă erau doar expresia unui dezgust temporar şi se stingeau de obicei de cum apăreau, neprovocînd nici cel mai mic rău persoanei ce le inspira, deoarece comandorul avea grijă să nu ajungă nimic la urechile ei.

Între timp, ea îşi vedea fericită de socotitul zilelor, cu speranţa ca totul să se termine cu bine ; termenul calculat trecu şi la miezul nopţii i se arătară anumite premoniţii ce păreau să vorbească despre apropierea momentului critic. Comandorul se sculă în mare grabă şi o chemă pe moaşă, care dormea de cîteva zile acolo. Cumetrele fură chemate pe loc şi se auziră speculaţii dintre cele mai interesante, dar simptomele naşterii dispărură cu încetul şi, după cum observară cu înţelepciune matroanele, totul nu fu decît o alarmă falsă.

După două nopţi intrară cu toţii în alertă din nou şi, deoarece femeia devenise destul de subţirică în talie, se credea că totul va decurge cum nu se poate mai bine ; totuşi, nici încercarea aceasta nu fu mai reuşită decît prima. Durerile facerii se potoliră, în ciuda străduinţei ei de a le menţine, iar bunele cumetre făcură cale-ntoarsă pe la casele lor, zicîndu-şi că al treilea atac va fi cel reuşit, după cum spunea şi binecunoscuta zicală : numărul trei e întotdeauna norocos. De data asta, însă, apoftegma nu se adeveri : următoarea alertă fu tot atît de inutilă ca şi cea dinainte ; mai mult, o însoţi un fenomen ce tuturor le păru straniu şi, totodată, inexplicabil. Era vorba, nici mai mult nici mai puţin, de o reducere atît de mare a proporţiilor doamnei Trunnion, cum nu era de aşteptat decît în urma naşterii unui sugar normal dezvoltat. Uimiţi de inex-

plicabila minune, se strînseră cu toţii la sfat şi hotărînd că din toate punctele de vedere cazul era nenatural şi rău-prevestitor, crezură de cuviinţă să trimită fără întîrziere un curier după un bărbat, maestru în ştiinţa moşitului.

Fără să aibă habar de adevărata pricină a perplexităţii celor din jur, comandorul îi ordonă pe loc lui Pipes să îndeplinească respectiva misiune şi după nici două ceasuri beneficiară de sfaturile unui chirurg din apropiere, care afirmă cu multă cutezanţă că pacienta nu fusese însărcinată niciodată. Declaraţia aceasta răspicată avu efectul unei lovituri de trăznet asupra domnului Trunnion, care, timp de opt zile şi opt nopţi, aşteptase nerăbdător să fie salutat cu apelativul „tată".

De-ndată ce-şi reveni însă, jură că doctorul nu era decît un ignorant incapabil şi că nici prin gînd nu-i trece să-l creadă pe cuvînt, sprijinit fiind şi aţîţat în neîncrederea sa de insinuările moaşei, care continua să-i insufle doamnei Trunnion speranţe că va naşte repede şi fără dureri, remarcînd că-i fusese dat să vadă multe cazuri asemănătoare, cînd venise pe lume cîte un bebeluş de toată frumuseţea, deşi toate semnele gravidiei dispăruseră. Fiecare rămurică de speranţă, oricît ar fi ea de subţire, e înhăţată cu toate puterea de cei aflaţi în primejdie de a cădea pradă disperării. Toate întrebările adresate de moaşă doamnei în suferinţă, începînd cu „Nu aţi..." sau „Nu simţiţi..." primiră un răspuns afirmativ, fie că se apropiau de adevăr sau nu, persoana întrebată nereuşind să-şi găsească în suflet puterea de a nega vreun simptom încurajător pentru starea în care se complăcuse de atîta vreme.

Experimentata cunoscătoare a artei obstreticii rămase, prin urmare, la căpătîiul pacientei vreme de trei săptămîni, răstimp în care doamna Trunnion simţi de cîteva ori că reîncep durerile facerii, cum îi făcea ei plăcere să creadă ; pînă la urmă însă ea deveni, împreună cu soţul ei, ţinta batjocurii întregii parohii. Înnebunita pereche nu se lăsă însă cu nici un preţ convinsă să abandoneze speranţa, nici măcar cînd doamna se dovedi a fi slabă ca un ogar şi cînd li se serviră multe alte dovezi de necontestat că fuseseră înşelaţi. Nu putură rămîne însă o veşnicie sub farmecul dulcei amăgiri ; în cele din urmă aceasta se irosi şi dispăru cu totul, urmată fiind de un paroxism al con-

fuziei ce-l ţinu pe bărbat închis în casă două săptămîni întregi şi pe doamna o ţintui la pat mai multe săptămîni, timp în care suferi chinurile celei mai aprige ruşinări. Chiar şi durerea asta fu însă alinată de îngăduitoarea mînă a timpului.

Femeia se folosi de primele momente de uşurare a torturii ei pentru a se achita de aşa-numitele datorii religioase, pe care le îndeplini cu severitatea cea mai ranchiunoasă, instaurînd în familie o neîmblînzită persecuţie ce transformă casa într-un loc insuportabil pentru slujitorii de rînd, tulburînd pînă şi indiferenţa aproape invincibilă a lui Tom Pipes. Îl hărţui pe însuşi comandorul, făcîndu-l să-şi iasă din pepeni, şi nu cruţă pe nimeni în afara locotenentului Hatchway, pe care nu dorea nicidecum să şi-l facă duşman.

CAPITOLUL XI

Doamna Trunnion instituie tirania în garnizoană, în timp ce soțul ei începe să-și iubească nepoțelul, pe Perry, care dă dovadă, chiar la anti lui fragezi, de un temperament ieșit din comun

După ce petrecuse trei luni cu diverse îndeletniciri pioase, doamna Trunnion reapăru în lume. Nenorocirea trăită lăsase o urmă atît de adîncă în sufletul ei, încît nu mai putea suporta să vadă în jur copii și o apuca tremuriciul ori de cîte ori se pomenea în conversație despre vreun botez. Firea ei — de la natură destul de lipsită de dulceață — părea a fi absorbit o dublă porție de acreală din dezamăgirea suferită. Prin urmare, prezența ei nu era cine știe ce dorită și găsea tot mai puțini oameni dispuși s-o trateze cu semnele de considerație ce, credea ea, i se cuveneau. Neglijată fiind, se desprinse de cercul unei lumi lipsite de maniere, concentrînd energia tuturor înzestrărilor sale asupra administrării propriei case, care gemu imediat sub împilarea ei arbitrară ; în sticla de rachiu găsi suficientă consolare pentru toate suferințele abătute asupră-i.

În ce-l privește pe comandor, el reuși în scurtă vreme să scape de rușine, după ce îndură fără crîcnire glumele cele mai crude ale secundului, făcînd din a petrece cît mai multă vreme departe de casă țelul cel mai important al vieții sale. Frecventa acum mult mai des cîrciuma, cultiva și mai asiduu prietenia cumnatului său, domnul Pickle, și, ajutat de relațiile intime stabilite între ei, începu să-l iubească pe nepotul său, Perry, cu o dragoste ce n-avea să se sfîrșească decît în clipa morții. Trebuie să recunoaștem, într-adevăr, că Trunnion nu era din naștere incapabil de mari pasiuni sufletești ; acestea, deși ciudat pervertite, deghizate și înăbușite de împrejurările agitatei sale vieți

și educații, se manifestau din cînd în cînd prin tot felul său de a fi.

Cum nu-i mai rămăsese nici o speranță de a-și perpetua propriul nume, iar rudele se aflau sub anatema urii lui, nu-i de mirare că, mulțumită familiarității și relațiilor amicale dintre el și domnul Gamaliel, începuse să-i cadă cu tronc băiețelul care pe atunci își începea al treilea an de viață, fiind un copil arătos, zdravăn și foarte promițător. Dar ceea ce-l făcea și mai drag unchiului era o anumită ciudățenie de temperament, remarcată încă din leagăn. Se spunea despre el că, înainte să fi împlinit un an, obișnuia foarte des, imediat după ce fusese îmbrăcat, în mijlocul mîngîierilor cu care îl copleșea maică-sa, răsfățîndu-se în contemplarea propriei ei fericiri, să o bage în toți sperieții cu o izbucnire de țipete și plînsete a căror violență nu contenea pînă nu era dezbrăcat din nou gol-pușcă, din porunca îngrozitei mame, care gîndea că delicatu-i trupșor era poate chinuit de vreun blestemat de ac prins fără îndemînare. Apoi, după ce-i supusese pe toți îngrijorării și trudei lipsite de noimă, se răsturna pe spate, dînd din mîini și picioare și rîzîndu-le în nas, de parcă-și bătea joc de nejustificata lor agitație. Ba mai mult, se afirma că într-o zi, cînd o bătrînă îngrijitoare ce vedea de copil duse pe furiș la gură o sticlă cu băutură, o trase pe doică de mînecă și, descoperind dintr-o privire furtul, îi făcu cu ochiul cu o mutră foarte șireată, ca și cum i-ar fi zis rînjind : „Ai, ai, uite unde ajungeți cu toții !" Aceste dovezi de gîndire la un țînc de nouă luni îmi par însă atît de incredibile, încît le consider observații *ex post facto* [1] bazate pe amintiri imaginare de la o vîrstă mult mai avansată, cînd particularitățile temperamentului său deveniseră mult mai evidente : la fel ca și ingenioasele descoperiri ale pătrunzătorilor observatori, care pot distinge ceva absolut caracteristic în trăsăturile oricărui personaj de vază al cărui caracter le-a fost descris mai înainte. Fără a avea pretenția să specific în ce perioadă a copilăriei sale a apărut pentru prima oară această singulară trăsătură de caracter, pot să afirm, în spiritul adevărului, că era absolut evi-

[1] Probabil *post factum* — după ce s-au consumat lucrurile (lat.) (n. tr.).

dentă în momentul cînd ţi-a atras atenţia şi iubirea unchiului Trunnion.

Ţi-ai fi putut imagina că-l alesese pe comandor drept calul lui de bătaie, fiindcă aproape toată satira lui copilărească era aţintită asupră-i. N-am să neg că se prea poate să fi fost influenţat, în această privinţă, de exemplul personal şi de instrucţiunile domnului Hatchway, care s-a delectat îndrumînd primele manifestări ale geniului copilului. Cum guta se cuibărise în degetul mare al piciorului domnului Trunnion, de unde nu mai ieşea deloc, nici măcar pentru o zi, micuţul Perry simţea o mare satisfacţie să calce din întîmplare pe acest mădular bolnav ; iar cînd unchiu-său, străfulgerat de durere, îl blestema, numindu-l progenitura iadului, îl potolea întorcîndu-i blestemul cu tot atîta poftă şi întrebînd ce se întîmplase cu bătrînul Hannibal Bătăiosu ; nume pe care secundul îl învăţase să i-l dea întunecatului comandor.

Aceasta nici nu era măcar unica experienţă prin care punea la încercare răbdarea comandorului. Copilul îşi permitea libertăţi necuviincioase cu nasul acestuia, chiar în momentul cînd era răsfăţat pe genunchii lui ; într-o singură lună îl puse să cheltuiască două guinee pe piele de focă, furîndu-i din buzunare mai multe săculeţe de tutun şi încredinţîndu-le pe toate, în secret, flăcărilor. Capriciile sale nu cruţară nici măcar băutura preferată a lui Trunnion : acesta înghiţi de multe ori cîte o duşcă în care fusese golit conţinutul cutiei cu tutun de prizat a cumnatului, înainte să-şi dea seama ce infuzie spurcată bea. Într-o zi, cînd comandorul îl blagoslovi cu o atingere uşoară de baston, Perry căzu cît era de lat pe podea, pierzîndu-şi parcă puterea de a mai simţi ceva sau de a mai mişca, spre uimirea şi groaza celui ce-i aplicase lovitura. După ce toată casa fu cuprinsă de zăpăceală şi consternare, el deschise ochii şi rîse cu poftă, bucurîndu-se de succesul înşelătoriei sale.

Ar fi o corvoadă fără sfîrşit şi poate nu tocmai plăcută, aceea de a înşira toate şotiile nefericite puse la cale de Perry împotriva unchiului şi a altora, înainte de a împlini patru ani. La vîrsta aceasta fu trimis, cu însoţitor, la o şcoală din împrejurimi, pentru a fi (cum zicea mamă-sa) scos din calea răului. La şcoală însă nu făcu prea mare

brînză, remarcîndu-se doar prin năzbîtii pe care le făcea fără a fi pedepsit, întrucît învățătoarea nu dorea să-și asume riscul de a supăra o doamnă sus-pusă, supunîndu-i singurul copil unui tratament prea sever. Doamna Pickle însă nu era atît de oarbă la defectele fiului ei, încît să-i facă plăcere nedorita indulgență a învățătoarei. Perry fu scos din mîinile preacurtenitoarei dăscălițe și încredințat spre instruire unui pedagog, căruia i se porunci să administreze toate pedepsele necesare, după părerea lui, disciplinării băiatului. Pedagogul nu se sfii să-și folosească autoritatea : discipolul era biciuit cu regularitate de două ori pe zi și, după ce fusese supus acestui tratament disciplinar timp de optsprezece luni, fu declarat învățăcelul cel mai încăpățînat, greu la minte și nesupus din cîți se bucuraseră de atenția lui. În loc să se dea pe brazdă, se părea că e și mai călit și mai doritor să dea frîu liber înclinațiilor rele ale firii, cu totul nesimțitor față de teamă sau rușine. Mamă-sa suferi teribil din pricina acestor dovezi de prostie, considerîndu-le o moștenire a spiritului tatălui și prin urmare imposibil de corectat prin eforturile și grija omenească. Comandorul însă era încîntat de firea aspră a nepotului, fiind deosebit de bucuros cînd, interesîndu-se, află că Perry îi cotonogise pe toți băieții din școală, fapt ce-i dădu prilejul să-i prezică, pentru viitor, numai lucruri bune și norocoase și să remarce că nici el, la vîrsta aceea, nu fusese mai prejos. Deoarece băiatul, care împlinise acum șase ani, trăsese prea puține foloase de pe urma nuielii necruțătorului său mentor, doamna Pickle fu sfătuită să-l trimită nu departe de Londra, la un internat ținut de o anumită persoană vestită pentru succesele obținute cu ajutorul unor metode moderne de instrucțiune. Ea se grăbi să dea ascultare acestor sfaturi, mai ales fiindcă era deja de multișor însărcinată cu un alt copil care, nădăjduia, avea s-o consoleze de multele dezamăgiri provocate de atît de puțin promițătoarele însușiri ale lui Perry sau, cel puțin, avea să-i împartă între doi copii grijile materne, dîndu-i posibilitatea să îndure mai ușor absența oricăruia din ei.

CAPITOLUL XII

Peregrine e trimis la şcoala-internat : se remarcă prin inteligenţă şi ambiţie

Înţelegîndu-i hotărîrea, faţă de care soţul ei nu îndrăzni să obiecteze în nici un fel, comandorul se interesă atît de mult de soarta favoritului său, încît îl echipă cu toate cele trebuincioase din buzunarul propriu şi-l însoţi în persoană pînă la destinaţie. Aici achită taxa de înscriere şi-l încredinţă grijii deosebite şi inspecţiei asistentului profesorului care, fiindu-i recomandat drept o persoană de mare valoare şi integritate, primi *per* avans o atenţie frumoasă pentru misiunea la care se angaja.

Nimic n-a fost vreodată mai cu grijă cîntărit decît această dovadă de largheţe. Ajutorul cu pricina era, de fapt, un om instruit, cinstit şi cu mult bun simţ. Deşi fusese obligat de scandaloasa împărţeală a norocului să joace rolul unui profesor subordonat, reuşise, doar prin capacitatea sa deosebită şi prin hărnicie, să ridice şcoala pe culmile unei reputaţii pe care n-ar fi putut-o dobîndi niciodată numai prin talentele superiorului lui ierarhic. Stabilise o disciplină care, deşi regulat aplicată, nu era deloc severă, promulgînd un corp de legi potrivite cu vîrsta şi capacitatea de înţelegere ale fiecărui individ ; fiecare infractor era judecat cinstit de egalii săi şi pedepsit după cum suna verdictul juriului. Nici unul dintre băieţi nu era penalizat pentru neputinţa de a pricepe ceva, ci, prin laude rostite la momentul potrivit şi prin comparaţii meşteşugite, se încuraja apariţia unui spirit de emulaţie, menţinut prin împărţirea de micuţe premii celor ce se distingeau prin hărnicie, disciplină sau inteligenţă. Educatorul acesta, pe nume Jennings, procedă şi cu Perry aşa cum îi cerea deviza sa, începînd prin a cerceta terenul, adică

prin a-i studia firea, pentru a vedea încotro i se apleacă natura, ciudat pervertită de disciplina absurdă la care fusese supus. Descoperi că se află într-o stare de indiferență ursuză, contractată treptat, pe măsură ce pedepsele îi amorțiseră sufletul. La început nu se lăsă deloc înviorat de laudele ce-i însuflețeau pe colegii săi de clasă, nici nu stătea în puterea reproșului să-i stîrnească ambiția, îngropată, cum s-ar spune, în mormîntul rușinii. Prin urmare pedagogul recurse la stratagema unei dispreţuitoare indignări cu care se prefăcea că-l tratează pe acest spirit încăpățînat, prevăzînd că dacă mai rămăsese în sufletul lui vreo sămînță de simțire, climatul acesta avea s-o facă negreșit să încolțească. Judecata îi fu confirmată de fapte: după scurtă vreme, băiatul începu să observe ce se întîmplă în jur, remarcă însemnele de distincție ce răsplăteau virtutea, se rușină de figura josnică pe care o făcea între tovarășii săi care, departe de a-i căuta tovărășia, mai degrabă o evitau ; și începu să-l doară cu adevărat lipsa lui de importanță.

Domnul Jennings observă imediat această suferință și se bucură de ea, străduindu-se s-o prelungească, fără a pune în pericol sănătatea băiatului. Copilul își pierdu pofta de distracții, începu să deteste mîncarea, deveni melancolic și singuratic și fu descoperit adeseori plîngînd pe ascuns. Semnele acestea anunțau limpede că-și recăpătase capacitatea de a simți, la care mentorul socoti că venise momentul potrivit să apeleze. În acest scop, el își modifică încetul cu încetul atitudinea, de la indiferență afectată la început, pînă la o purtare caracterizată prin mai multă atenție și considerație. Ceea ce-l făcu pe băiat să se schimbe în bine ; ochii îi scăpărară de satisfacții într-o zi cînd maestrul își exprimă surpriza cu următoarele cuvinte :

— Așa deci, Perry. Văd că nu duci lipsă de inteligență, cînd crezi de cuviință s-o folosești.

Elogiile de acest tip aprinseră în micuțu-i piept flacăra emulației ; se strădui, cu un zel surprinzător, să dea tot ce putea mai bun, reușind astfel să scape de acuzația că ar fi prost și să obțină cîțiva bănuți onorifici de argint, ca răsplată a sîrguinței dovedite. Colegii îi căutau acum prietenia cu aceeași grabă cu care-l evitaseră înainte și,

la mai puțin de douăsprezece luni de la sosirea acolo, presupusul netot se remarcă prin ascuțimea inteligenței. În timpul petrecut la școală învață să vorbească perfect englezește, făcu progrese mari la scris, se învrednici să folosească, fără ezitare, limba franțujilor și dobîndi unele cunoștințe rudimentare de latină. Învățătorul nu întîrzie să-i transmită comandorului un raport despre rezultatele obținute; acesta îl citi transportat de bucurie și împărtăși neîntîrziat și părinților veștile cele bune.

Domnul Gamaliel Pickle, cu desăvîrșire străin de orice formă de emoție violentă, ascultă noutățile cu un soi de satisfacție fliegmatică, care de-abia se făcea simțită în expresia feței sau în înfățișarea sa generală; nici mama copilului nu izbucni în strigăte de admirație și nespusă fericire, cum te-ai fi putut aștepta, cînd înțelese în ce măsură calitățile primului ei născut depășiseră chiar și speranțele cele mai mari nutrite de imaginația ei maternă. Se declară însă plăcut impresionată de renumele lui Perry, deși făcu observația că dascălii exagerează întotdeauna adevărul cînd aduc asemenea laude, cu gîndul la propriul lor interes; se prefăcu apoi uimită că asistentul nu-și colorase puțin elogiile cu o oarecare reținere. Indiferența ei și lipsa de încredere îl supărară pe Trunnion; acesta, considerînd că femeia devine prea subtilă în judecata-i, jură că Jennings spusese adevărul și numai adevărul; nu profețise chiar el, de la începutul începuturilor, că băiatul va sfîrși prin a face cinste familiei din care se trăgea? Între timp însă, doamna Pickle fusese binecuvîntată cu o fiică, sosită pe lume cam cu șase luni înainte de a primi veștile despre Perry și, atenția și afecțiunea fiindu-i solicitate în altă parte, se arătă cu atît mai puțin dispusă să asculte cu lăcomie laudele la adresa băiatului. Devierea iubirii maică-si fu, în cele din urmă, în avantajul educației copilului, care ar fi fost întîrziată, ba poate chiar distrusă, de indulgența ei vătămătoare și de amestecul fără noimă, dacă iubirea s-ar fi concentrat spre el ca asupra unui unic vlăstar; cum însă dragostea îi era absorbită acum de o altă ființă, care acapara cel puțin jumătate din afecțiunea ei maternă, Perry fu lăsat în întregime în mîinile preceptorului și educat conform planului acestuia, fără nici o întîrziere sau delăsare. De fapt, perspicacitatea

și prudența dascălului abia ajungeau pentru a-l ține în frîu pe tînărul gentilom ; acum că reușise să smulgă de la colegii săi laurii victoriei, în ceea ce privește pregătirea școlară, ambiția i se umflă peste măsură și fu cuprins de dorința de a subjuga întreaga școală prin tăria brațelor.

Înainte de a-și duce la bun sfîrșit planul, se angajă, cu mai mult sau mai puțin succes, în numeroase încăierări ; în fiecare zi se făceau plîngeri împotrivă-i, prezentîndu-se ca dovadă nasuri însîngerate, iar propriul lui obraz purta adeseori însemnele livide ale încăpățînatei lui campanii. În cele din urmă reuși totuși să-și îndeplinească dorința : își învinse adversarii, bravura îi fu recunoscută : și obținu cununa de lauri și într-ale războiului, ca și în deșteptăciune. După noua victorie, succesul îl îmbătă. Mîndria îi spori pe măsura puterii și, în ciuda străduințelor lui Jennings, care aplică toate metodele cunoscute pentru a-l dezvăța de obiceiurile lui scandaloase, fără să-l deprime din nou, deveni nespus de obraznic, iar valul de întîmplări neplăcute ce surveni imediat după aceea nu fu de natură să-i îmblînzească cerbicia. Cu toate acestea, exista în firea lui un fond de bunătate și generozitate ; chiar dacă instaurase tirania asupra colegilor lui, domnia lui senină se sprijinea mai mult pe iubirea decît pe teama supușilor.

În vreme ce-și degusta puterea, nu viola nici măcar o dată respectuoasa adorație pe care mentorul său știuse să i-o inspire pe diferite căi ; nu avea însă nici pe departe aceeași considerație pentru directorul școlii, un bătrîn șarlatan neamț fără carte, ce se ocupase cîndva cu tăiatul bătăturilor în lumea bună și vînduse doamnelor loțiuni cosmetice, prafuri de dinți, lichide pentru vopsitul părului, elixiruri contra sterilității și tincturi pentru a îndulci răsuflarea. Remediile acestea, recomandate cu arta lingușirii, în care era neîntrecut, îl făcuseră atît de popular printre oamenii de vază, încît putuse deschide o școală cu douăzeci și cinci de băieți din cele mai bune familii, cărora le oferea casă și masă în condiții dictate de el, angajîndu-se să-i instruiască în limbile latină și franceză, pentru a-i pregăti să meargă la colegiile din Westminster și Eaton. Proiectul era încă în fașă cînd îl întîlnise pe Jennings și acesta, în schimbul unor amărîte de treizeci de lire pe an, silit de nevoie să le accepte, luase pe umerii

lui toată munca de a-i învăța pe copii. Inventase, în acest scop, un sistem excelent și, cu ajutorul perseverenței și cunoștințelor sale, executase planul în toate amănuntele, spre deplina satisfacție a tuturor celor interesați. Aceștia, de fapt, nu se interesaseră niciodată de pregătirea lui Jennings, ci îi permiseseră celuilalt să se bucure de roadele muncii și ingeniozității sale.

Dincolo de nemăsurata lui avariție, de ignoranța și vanitatea de care dădea dovadă, persoana profesorului superior avea anumite trăsături ridicole, de exemplu o cocoașă și membre strîmbe și diforme. Spiritul satiric al lui Peregrine fu atras de aceste ciudățenii, cu atît mai mult cu cît, deși tînăr, băiatul se simțea jignit de lipsa de considerație cu care își trata profesorul ajutorul, găsind uneori pretexte pentru a-și impune autoritatea asupră-i, ca nu cumva băieții să venereze pe cine nu trebuia. Prin urmare domnul Keypstick, așa cum l-am descris, își atrase disprețul și antipatia întreprinzătorului său elev care, aflîndu-se deja în al zecelea an de viață, avea toată posibilitatea să-i creeze o mulțime de situații neplăcute.

CAPITOLUL XIII

Își exersează talentul pe seama directorului ; cum caracterul și firma acestuia intră în declin, cere să fie chemat acasă

Deoarece neamțul se dădea drept om învățat și uneori încerca să se impăuneze cu asta, examinînd cunoștințele de gramatică elementară ale băieților mai tineri, pe care pretindea că le înțelege, Peregrine, la fel de avansat în acest domeniu ca și Cornelius Nepos [1], obișnuia să-l necăjească și să-l lase mofluz, rugîndu-l adesea să-i explice cîte o frază din respectivul autor, cînd mentorul lui avea altă treabă.

În asemenea ocazii, directorul recurgea la mii de stratageme vrednice de milă pentru a-și ascunde goliciunea din cap : uneori îl admonesta pe băiat că-l conturbă în timp ce meditează, uneori dădea vina pe vederea lui slabă, care-l împiedica să distingă pasajul cu pricina ; alteori îl trimitea la dicționar, ca pedeapsă că fusese neatent la explicațiile domnului Jennings. În ciuda încercărilor de a scăpa, însă, era persecutat cu atîta perseverență de călăul său, încît nu mai putea găsi nici o altă scuză în afara aceleia de a fi extraordinar de grăbit ; prin urmare se vedea silit să șteargă imediat putina, așa că ori de cîte ori Perry și prietenii săi se simțeau incomodați de prezența directorului, recurgeau la această tactică ce nu dădea niciodată greș și-l expediau de-acolo cît ai zice pește.

Nemulțumindu-se însă cu faptul că-l înjosise în așa măsură în ochii discipolilor, neobositul mucalit își puse imaginația la lucru pentru a scorni nenumărate șmecherii cu care să-l bombardeze, să-l tulbure și să-l demaște.

---

[1] Istoric roman (100—25 î.e.n.), a scris biografii într-un stil simplu și clar (n. ed. engl.).

Conştient de statura şi proporţiile sale defectuoase, micul pedant se folosea de toate avantajele artei şi politeţei pentru a-şi îmbunătăţi propria persoană şi a se ridica pe cît posibil la dimensiunile naturale firești : în acest scop purta pantofi cu tocuri de trei incii, păşea ţanţoş ca un păun şi-şi ţinea capul atît de sus, încordîndu-şi grozav muşchii, încît îi era imposibil să-şi dirijeze privirile mai jos de proeminenţa anormal de pronunţată a pieptului. Profitînd de pe urma acestei scliviseli, Peregrine îi presăra adeseori în cale păstăi de fasole şi ori de cîte ori directorul călca pe ele, călciiele zburau de sub el, cocoaşa i se izbea de pămînt şi podoaba de pe cap i se desprindea din pricina căzăturii, aşa că zăcea acolo într-o postură foarte caraghioasă, spre hazul teribil al asistenţei. Mai mult, Perry pîndea ocazia de a-i înfige ace mari în stofa pantalonilor, în aşa fel încît, de îndată ce se aşeza brusc, acestea îi pătrundeau în fese, făcîndu-l să sară imediat în sus şi să scoată urlete înfiorătoare de durere. În plus, văzînd cît de strîns la pungă e într-ale gospodăriei, strica nenumărate oale cu supă excelentă de carne, turnînd pe ascuns în ele pumni de sare sau de funingine, ba chiar vîra ace în capetele orătăniilor pentru ca directorul să tragă concluzia, din moartea lor neaşteptată, că în păsările lui dăduse iama o molimă, şi să scape de ele la jumătate de preţ. Dar nici o şotie pusă la cale de pornirile răuvoitoare ale tînărului Pickle nu-l lăsă atît de perplex şi uluit ca cea pe care am s-o povestesc mai jos.

Încunoştinţat fiind de unul dintre prieteni săi că o înaltă doamnă îi va face o vizită la şcoală într-o anumită zi, fără a-i da din vreme de ştire că vine, pentru a vedea cu ochii ei condiţiile în care se trăia acolo, înainte de a-şi da pe mîna lui copilul, directorul porunci ca toate odăile, ca şi locatarii lor, să fie curăţate lună cu acest prilej şi el însuşi nu precupeţi nici un efort pentru a se împodobi în fel şi chip — îndeosebi petrecu o oră întreagă potrivindu-şi o cravată voluminoasă, cu care dorea să se înfăţişeze. Spilcuit astfel, aşteptă plin de calm şi încredere şi, de cum zări în depărtare trăsura apropiindu-se, se repezi la dulap ca să-şi pună peruca, ascunsă într-o cutie ca să nu fie răvăşită sau încîlcită prin cine ştie ce accident înainte de a apărea cu ea înaintea înaltei doamne. Nu găsi însă acolo

nici cutia, nici conținutul ei. La început crezu că fusese pusă undeva de unul dintre servitori și-i strigă pe toți, agitat, folosind un adevărat torent de cuvinte, alergînd el însuși dintr-o odaie în alta, în căutarea obiectului dorit. Servitorii nu-i putură spune nimic despre perucă. Auzind că se deschid porțile pentru echipajul doamnei, își pierdu cu totul răbdarea ; înjură în dialectul olandez de sus ; zgomotul roților pe pavajul curții îi salută urechile ; sentimentul lui de neputință se dublă și, azvîrlindu-și pe dușumea tichia de noapte, coborî amețit scările în hol, ca să-și pună peruca de toate zilele, pe care se vedea acum obligat s-o poarte. Cum aș putea descrie furia ce-l cuprinse cînd descoperi că și aceasta dispăruse ! Începu să delireze, făcu spume la gură, țopăi pe coridor ca unul care se țicnise complet, blestemînd cînd în englezește, cînd în franțuzește și doamna l-ar fi găsit în toiul acelei frenetice activități, dacă servitorii nu l-ar fi dus pe sus în camera lui.

Nobila vizitatoare fu primită de Jennings, care-o anunță că domnul Keypstick e bolnav la pat și-i explică atît de mulțumitor toată organizarea școlii, încît ea hotărî să le facă onoarea de a le încredința propria-i progenitură. Keypstick se-mbolnăvi de-adevăratelea, iar capacitatea sa intelectuală se părea că primise o lovitură foarte puternică de pe urma violentei crize de furie în care fusese proiectat de potlogăria lui Perry, care ascunsese ambele peruci în pivniță iar acum, după ce se amuzase din plin de șotia sa, le dusese, neobservat de nimeni, înapoi la locul de unde le luase.

Trebui să treacă o săptămînă întreagă pentru ca patronul să-și poată recîștiga destul curaj ca să-și facă din nou apariția în public ; chiar și atunci chipul îi fu înnegurat de nori de furtună și le purta atîta arzătoare pică autorilor rușinării sale, încît promise o răsplată de cinci guinee băiatului capabil să-l descopere pe adevăratul făptaș, sau pe vreun complice amestecat în îndrăznețul complot, declarînd că nici un fel de circumstanțe atenuante nu-i vor putea feri pe delincvenți de pedeapsa dreaptă, odată ce li se va fi stabilit vinovăția.

Pickle nu-şi dusese de unul singur la bun sfîrşit acel *jeu d'ésprit* [1], iar printre cei ce cunoşteau secretul se găseau unii băieţi a căror loialitate nu era încoruptibilă ; păstrarea tainei fu însă asigurată de teroarea inspirată de Peregrine. Acesta se bucura de o influenţă şi o autoritate suficient de mari pentru a zădărnici toate eforturile dascălului de a demasca răutăciosul complot.

Extraordinara discreţie de care se izbi, ca şi amintirea altor şotii criminale puse la cale împotrivă-i, îi inspiră meschine bănuieli împotriva domnului Jennings ; se gîndea că nu e posibil ca acesta să nu se ascundă în dosul tuturor faptelor şi că se străduia să aprindă în şcoală scînteia revoltei, cu scopul de a deveni independent. Obsedat de himera aceasta, cu totul lipsită de orice temei, neamţul merse pînă acolo cu josnicia încît îi trase de limbă în ascuns pe băieţi, sperînd să scoată de la ei cine ştie ce dovadă, incriminatorie. Speranţele îi fură dezamăgite însă, iar asistentul său, cînd îi ajunse la ureche vestea netrebnicei proceduri, îşi dădu de bună voie demisia din slujbă şi, devenind în scurtă vreme interesat să îmbrace rasa călugărească, pleca din regat cu speranţa că îşi va găsi un locşor pe vreo plantaţie englezească din America.

Plecarea domnului Jennings aduse după sine o mare transformare în afacerile lui Keypstick ; din acel moment ele începură să decadă, neamţul neavînd destulă autoritate pentru a se face ascultat, nici destulă prudenţă ca să poată menţine ordinea printre elevi. Anarhia şi haosul puseră cu încetul stăpînire pe şcoală şi el însuşi pierdu mult din încrederea de care se bucurase cîndva în ochii protectorilor săi. Aceştia îl socoteau acum ramolit şi învechit şi-şi scoaseră copiii de sub tutela lui.

Observînd cum se destramă încet grupul din care făcea parte şi pomenindu-se în fiecare zi că dispare un prieten de lîngă el, Peregrine începu să fie nemulţumit de situaţia sa şi se hotărî să scape, dacă-i stătea în putere, de sub jurisdicţia unei persoane pe care o detesta şi o disprețuia. Se puse deci pe treabă şi compuse următoarea epistolă adresată comandorului — prima mostră a felului în care ştia să-şi compună scrisorile :

[1] Glumă, farsă (fr.) (n. tr.).

„Iubitul și onoratul meu unchi,

Cu speranța că te bucuri de o sănătate zdravănă, prin prezenta te informez că dl. Jennings ne-a părăsit și dl. Keypstick nu va putea găsi niciodată un dascăl la fel de bun ca el. Școala e pe cale să se desființeze și elevii rămași pleacă zilnic acasă ; fac apel la toată iubirea dumitale să mă scoți și pe mine de-aici, căci nu mai pot răbda să trudesc sub porunca unuia care-i un ignorant desăvîrșit, de abia știe să decline cuvîntul *musa* și-i mai potrivit pentru slujba de sperietoare de ciori decît pentru aceea de pedagog ; sperînd că vei trimite curînd după mine, transmite dragostea mea mătușii, și cele cuvenite onoraților mei părinți, după ale căror binecuvîntări tînjesc, ca și după ale dumitale. Asta-i totul deocamdată, preaonorat unchi, de la iubitorul și îndatoratul dumitale nepot și fin și preaumil servitor, supus dumitale pînă la moarte,

PEREGRINE PICKLE

Trunnion își ieși din fire de bucurie la primirea acestei scrisori, considerînd-o una dintre cele mai nobile realizări ale geniului omenesc ; îi comunică și doamnei sale conținutul, deranjînd-o în acest scop din rugăciuni, căci trimise un mesager în odaia ei, unde petrecea mult timp de una singură. Femeii nu-i căzu prea bine întreruperea și din această cauză nu examină mostra de inteligență a nepotului cu aceeași plăcere pe care o simțise comandorul ; dimpotrivă, după cîteva eforturi paralitice de a vorbi (limba refuza uneori să-și facă datoria), observă că băiatul e un neobrăzat desăvîrșit și merita mustrări aspre pentru că-și trata superiorii cu atîta lipsă de respect. Soțul ei se ridică în apărarea finului, afirmînd cu multă căldură că-l știa el pe Keypstick ca fiind un ticălos bătrîn, om de nimic și codoș și că Perry arătase multă înțelepciune și bun simț cerînd să fie scos de sub porunca lui. Declară prin urmare că băiatul nu trebuie să mai rămînă nici măcar o săptămînă cu un porc de cîine șchiop ca ăla și-și întări spusele cu o cascadă de înjurături.

Doamna Trunnion, asumîndu-şi şi o înfăţişare de prefăcută pioşenie bisericească, îl mustră pentru vorbele profane şi-l întrebă cu un ton inchizitorial dacă intenţiona să renunţe vreodată la felul lui brutal de a fi.

Enervat de reproşul ei, îi răspunse plin de indignare că ştia foarte bine cum trebuie să se poarte, mai bine decît orice afurisită de muiere ; îi ceru să-şi vadă de treburile ei şi, cu o nouă erupţie de ocări, îi dădu să înţeleagă că se consideră stăpîn în propria-i casă.

Ultima insinuare avu asupra ei acelaşi efect ca şi frecarea asupra unui glob de sticlă. Faţa i se aprinse de ciudă şi fiecare por emitea parcă limbi de flacără. Îi răspunse întrebuinţînd cele mai amare vorbe într-un mod incredibil de fluent. El replică, punînd în voce tot atîta mînie, cu aluzii neîncheiate şi imprecaţii incoerente. Ea reveni cu îndoită furie şi în cele din urmă bărbatul fu silit să-şi ia tălpăşiţa din faţa ei, rostind blesteme împotrivă-i şi bombănind ceva în legătură cu sticla de rachiu, cu destulă grijă însă, ca vorbele să nu ajungă pînă la urechile ei. De acasă se duse direct în vizită la doamna Pickle şi-i dădu să citească epistola lui Peregrine, aducînd nesfîrşite laude promiţătoarelor talente ale băiatului. Găsind că elogiile îi sînt primite cu destulă răceală, îi ceru permisiunea să-şi ia finul sub propria ocrotire.

Doamna Pickle, avîndu-şi familia sporită cu încă un fiu care-i solicita deocamdată toată afecţiunea maternă, nu-l mai văzuse de patru ani pe Perry şi, în ceea ce-l privea, era perfect lecuită de slăbiciunea cunoscută sub numele de dragoste de mamă. Prin urmare, cu multă mărinimie, se arătă de acord să îndeplinească dorinţa comandorului şi-i făcu şi un compliment politicos pentru interesul dovedit pentru binele băiatului.

CAPITOLUL XIV

Comandorul îl ia pe Peregrine sub aripa sa. Băiatul sosește la garnizoană ; propria-i mamă îl primește rece ; pune la cale o alianță cu Hatchway și Pipes și execută cîteva acțiuni poznașe îndreptate contra mătușii sale

Obținînd permisiunea doamnei Pickle, Trunnion îl trimise chiar în după amiaza aceea pe locotenent, cu poștalionul, la Knipstick acasă, de unde reveni după două zile aducîndu-l pe tînărul nostru erou care, aflat acum în al unsprezecelea an al vieții, depășise așteptările tuturor membrilor familiei, devenind un tînăr remarcabil de frumos și elegant. Nașul său fu transfigurat de bucurie cînd îl văzu sosind, de parcă ar fi fost un fruct născut chiar din sămînța lui. Îi strînse cu putere mîna, îl puse să se răsucească de cîteva ori pe tocurile pantofilor, admirîndu-l din creștet pînă-n tălpi, îi ceru lui Hatchway să observe cît de bine făcut era și-i scuturâ încă o dată mîna, zicînd :

— Lua-te-ar naiba, cîine, gîndesc că nu dai nici un capăt de funie pe-un porc de cîine bătrîn ca mine. Ai fi uitat cum te legănam pe genunchi cînd erai un țînc nu mai înalt decît David [1] din poveste și cum făceai o mie de trăznăi pe seama mea, punîndu-mi pe foc pungile cu tutun și otrăvindu-mi băutura ! O, naiba să te ducă, văz că știi să rînjești mult prea bine ; pun pariu c-ai învățat și altele, pe lîngă scris și graiul latinesc.

Pînă și Tom Pipes — lucru neobișnuit — își exprimă satisfacția de a trăi o clipă atît de plină de bucurie. Apropiindu-se de Perry, îi întinse laba dreaptă și-l acostă cu salutul :

— Cum o mai duci, tînărul meu stăpîn ? Mă bucur din străfundul inimii să te văd !

[1] Joc de cuvinte : David — *davit* (gruie de ambarcare) (n. tr.).

După schimbul de complimente, unchiul se opri în dreptul camerei neveste-si și se puse să țipe :

— A sosit ruda ta, Perry, se poate să nu ieși să-i spui bun venit ?

— Doamne, domnule Trunnion, (zise ea) de ce oare nu vrei să contenești a mă agasa și a mă deranja cu atîta impertinență ?

— Te chinui, ai ? (replică Trunnion). Pe toți dracii ! Cred că suprastructura ți-e dusă naibii. Am venit doar spre a-ți da de știre că ți-a sosit nepotul pe care nu l-ai văzut de patru ani și să mă-nghită iadul dacă mai e vreunul de vîrsta lui, pe toate domeniile regale, mă-nțelegi, care să-l egaleze la înfățișare sau destoinicie ; face cinste numelui ce-l poartă, mă-nțelegi, dar blestemați să-mi fie ochii ! n-am să mai scot nici un cuvințel. Dacă vrei să ieși, foarte bine, dacă nu, n-ai decît.

— Ei bine, atuncea n-am să ies (îi răspunse tovarășa de jug) fiindcă, deocamdată, am o îndeletnicire mai plăcută.

— Oho ! Nu mai spune ! Cred și eu (strigă comandorul, strîmbîndu-se în fel și chip și imitîndu-l pe unul care dă de dușcă păhărel după păhărel). Și apoi, adresîndu-se lui Hatchway :

— Rogu-te, Jack, du-te și-ți încearcă-ndemînarea pe epava aia-ncăpățînată ; dacă-i cineva-n stare s-o facă să iasă, apăi dumneata ești acela.

Proptindu-se la rîndu-i în fața ușii, locotenentul încercă s-o convingă cu următoarele cuvinte :

— Cum, nu vreți să ieșiți și să-l salutați pe micuțul Perry ? V-ar face bine la inimă să admirați un tinerel atît de ferchez ; sînt sigur că-i picătură ruptă din dumneavoastră, vă seamănă de parcă l-ați fi scuipat din gură, cum spune zicala, arătați-i puțin respect rudei dumneavoastră, ce naiba !

Acestei rugăminți ea-i răspunse cu voce destul de blîndă :

— Dragă domnule Hatchway, te pricepi de minune să tachinezi oamenii ! Sînt sigură că nimeni nu mă poate acuza de răutate sau că n-aș cunoaște sentimentele firești de iubire.

Spunînd asta, deschise ușa și pășind în holul unde adăsta nepotul, îi ură bun venit cu multă grație, observînd că seamănă leit cu tatăl ei.

După-amiaza, comandorul îl escortă pînă acasă la părinții lui dar, surpriza surprizelor, de-abia îl prezentă mamei sale, că aceasta se schimbă complet la față, îl măsură din ochi dînd semne vizibile de suferință și surprindere și, izbucnind în lacrimi, strigă că fiul ei pierise, iar acesta nu era decît un impostor adus pentru a-i amăgi durerea. Trunnion înmărmuri văzîndu-i inexplicabila criză, care nu avea drept temei decît capriciile și toanele muierești ; Gamaliel însuși fu atît de tulburat și de zdruncinat în credința lui, care începu a se șubrezi, încît nu știu ce atitudine să ia față de băiat ; nașul îl duse imediat la Perry înapoi la garnizoană, jurînd tot lungul drumului că băiatul n-are să le mai treacă de bună voie pragul niciodată. Ba **se** mînie atît de tare din cauza nebuniei și absurdei renunțări a părinților la propriul lor fiu, încît refuză să mai continue schimbul de scrisori cu Pickle, pînă cînd fu îmbunat de rugămințile și umilința acestuia, care-l recunoscu pe Perry drept fiul și moștenitorul său. Recunoașterea se făcu însă fără știrea soției, domnul Pickle fiind de fapt silit să se prefacă mereu că-i împărtășește răutăcioasa aversiune față de băiat. Surghiunit fiind deci din casa părinților, micul gentilom fu lăsat în întregime în grija comandorului, a cărui iubire pentru el creștea zi de zi, pînă-ntr-atît încît nu reuși decît cu multă greutate să se lase despărțit de el, chiar și atunci cînd necesitatea ca băiatul să-și continue studiile îi impuse fără întîrziere o altă cale de urmat.

După toate probabilitățile, extraordinara lui afecțiune fusese, dacă nu produsă, cel puțin întărită de imaginația deosebit de bogată a băiatului, așa cum am menționat mai devreme ; cît timp a locuit în castel, Peregrine s-a manifestat prin diferite stratageme puse la cale împotriva unchiului și mătușii, sub îndrumarea domnului Hatchway, care-l ajuta să conceapă și să execute toate șotiile. Nici Pipes nu fu cu totul străin de îndeletnicirile lor ; fiind un om de încredere, nelipsit în unele cazuri de o oarecare dexteritate, și în întregime resemnat să asculte **de** voința

lor, găseau în el un instrument util pentru ţelurile urmărite şi îl foloseau în consecinţă.

Primul produs al îndemînării lor fu încercat pe pielea doamnei Trunnion. Peregrine îi şterpeli din cameră o anumită ustensilă şi-i ciuruí fundul cu o mulţime de găuri, punînd-o apoi la loc într-o cutie ciudată de lîngă pat, unde stătea gata pregătită pentru a fi folosită noaptea. În seara aceea, buna doamnă făcuse mai multe drumuri pînă la bufet, mişcare ce-i provoca, negreşit, un efect diuretic în organism ; astfel că ea şi bărbatul ei de-abia se încălziseră în pat cînd socoti de cuviinţă să întindă mîna şi să apuce receptacolul cu pricina, vîrîndu-l sub cearceafuri. Abia în momentul acela îşi făcu efectul potlogăria lui Peregrine. Comandorul, abia liniştit în spirit pentru a adormi, simţi dintr-o dată o senzaţie stranie localizată la umărul drept, pe care, în mai multe şuvoaie curgea ceva cald, ; de îndată ce înţelese ce fel de lichid îl scălda acoperindu-l într-o clipită cu broboane din cap pînă-n picioare, exclamă : „Mii de trăznete ! Sînt inundat !" şi, sărind în picioare, o întrebă cu multă amărăciune pe nevastă-sa dacă urinase într-o stropitoare. Femeia, nu mai puţin surprinsă şi jignită de indecenta întrebare, se porni să-l regaleze cu o predică avînd ca subiect tocmai respectul ce-i lipsea cu desăvîrşire, după părerea ei ; văzînd însă şi ea ce-l nemulţumea pe soţ, amuţi în mijlocul primei fraze şi, după o scurtă pauză de uimire, slobozi un ţipăt de furie.

Cum era necesar să schimbe rufăria de pat, doamna Trunnion se sculă în mare silă, scuturâ clopoţelul şi cînd apăru slujnica îi vîrî sub nas noul tip de strecurătoare, ameninţînd-o cu vorbe aprinse de mînie, că o va sparge într-o sută de fărîme, trîntindu-i-o în creştet. Servitoarei, înmărmurită de fenomen, îi trebui puţintică vreme pînă să-şi deschidă gura şi să se apere ; în cele din urmă, totuşi protestă că e la fel de nevinovată ca un bebeluş încă nenăscut şi că ţucalul fusese normal şi neatins cînd îl clătise ea, după-amiază.

Bănuielile doamnei se mutară de îndată asupra lui Perry, la adresa căruia rosti multe ocări ameninţătoare, deşi mai tîrziu îi fu ruşine să-şi arate indignarea. Deocamdată se văzu nevoită să-şi mute culcuşul în altă cameră. Trunnion, după un un lung şir de înjurături lipsite de rău-

tate, smulse de situația neplăcută în care se afla, nu se mai putea opri din rîs, înveselit fiind foarte de incident, iar Peregrine și confederații lui se felicitară pe ascuns de a fi abătut asupra celor doi o atît de caraghioasă calamitate.

Încurajați de faptul că își făcuseră de cap fără să fie pedepsiți în nici un fel, complotiștii puseră la cale o altă poznă, care fu cît pe-aci să aibă consecințe grave. Într-o bună zi, cînd doamna Trunnion fu nevoită să plece de acasă spre a răspunde unei solicitări cu neputință de ignorat, nepotul, mereu atent la ceea ce se întîmpla în jur, se folosi de prilej pentru a se strecura nevăzut în odăița mătușii, și, găsindu-i lada deschisă, puse într-una dintre sticle o cantitate bună de pulbere de jalapa [1], anume procurată din vreme de către locotenent. Acesta-l rugase pe poticar, de la care o cumpărase, să-i dea destulă pentru a putea doftorici doi litri de rachiu, cît socotea el că ar conține fiecare sticlă, fără să viseze măcar că pacienta, chiar lăsată să bea după pofta inimii ar fi putut fi în pericol de a înghiți o doză prea mare. Îl îndrumă deci pe Perry să toarne întreaga cantitate într-una din sticlele pline aflate la oarecare distanță de cea folosită de doamna Trunnion acum, astfel ca alcoolul să aibă timpul necesar să extragă virușii din rădăcina plantei, înainte de a-i veni vremea să fie dat pe gît. Instrucțiunile îi fură respectate întocmai și, după ce sfredeliră o gaură mică în lambriuri, pentru a-și putea pîndi victima din altă cameră, îi spionară pe rînd mișcările, ca să vadă dacă o va alarma sau nu gustul neobișnuit al elixirului pregătit de ei.

După trei-patru zile de veghe, Pipes, aflat în momentul acela la pîndă, o văzu bînd primul pocal de amestec ; abia-l înghiți, că și începu să închidă ochii, să plescăie din buze, să scuipe și să-și exprime în fel și chip dezgustul și neplăcerea ; cu toate acestea, ai fi zis că nu de aroma coniacului se îndoia, ci mai degrabă de propriile simțuri — știa din experiență că băutura e curată. Prin urmare mai bău un pahar, parcă pentru a-și sfida neplăcerea, avînd grijă totuși să-și protejeze cerul gurii cu o bucățică de zahăr, care strecura alcoolul în trecerea sa.

---

[1] Un purgativ foarte puternic (n. ed. engl.).

Hatchway se îngrijoră aflînd că femeia luase o doză atît de periculoasă de medicament, mai ales că imediat după aceea se urcase în trăsură ca să plece la biserică, unde — se temea el — putea răci foarte uşor sau putea păţi alte belele, primejduindu-şi integritatea corporală şi stricîndu-şi reputaţia. Iar temerile lui nu fură pe de-a-ntregul infirmate. Abia ajunsese slujba divină pe la jumătate, că doamnei Trunnion i se făcu dintr-o dată rău : faţa i se înroşi puternic, ca să schimbe apoi culoare după culoare, fruntea-i se îmbroboni de o sudoare rece, lipicioasă, iar măruntaiele-i fură cuprinse de o durere atît de intensă, încît fu nevoită să iasă din biserică, sub ochii uimiţi ai enoriaşilor. Ajunse acasă sfîşiată de cele mai groaznice chinuri, care se mai potoliră puţin cînd medicamentul începu să-şi facă efectul, dar îşi goli măruntaiele cu atîta violenţă, încît se simţi cu totul sleită de puteri şi căzu pradă unei serii de leşinuri care o duseră pînă la marginea mormîntului, în ciuda tuturor leacurilor administrate de un doctor chemat de cum începuse criza. Acesta, examinînd simptomele, declară că pacienta fusese otrăvită cu arsenic, prescriindu-i siropuri uleioase şi injecţii lubrefiante, pentru a apăra învelişurile stomacului şi intestinelor de particulele corozive ale periculosului mineral. În acelaşi timp dădu să se înţeleagă, cu o mină infinit de înţeleaptă, că nu-i era prea greu să dezlege întreaga taină. Prefăcîndu-se că deplînge soarta sărmanei femei, ca şi cum ea ar fi fost expusă mai multor atentate asemănătoare, îi aruncă o privire piezişă nevinovatului comandor. Pe el îl considera mierosul fiu al lui Esculap a fi autorul crimei, înfăptuită — credea el — cu scopul de a se descotorosi de o tovarăşă de jug pentru care, se ştia prea bine, nu nutrea cine ştie cîtă iubire. Impertinenta şi maliţioasa insinuare a doctorului avu efect asupra celor de faţă, furnizîndu-le destule ocazii pentru a calomnia caracterul comandorului şi a-l împroşca cu noroi descriindu-l în tot ţinutul drept un monstru cu adevărat barbar. Ba însăşi victima, deşi arătase multă decenţă şi prudenţă cît timp suferise, nu putu să nu-i arate soţului o anumită neîncredere ; nu-şi închipuia, desigur, că-i pusese gînd rău, ci doar că făcuse tot ce-i stătuse în putere să-i strice rachiul, cu gîndul de a o sili să renunţe la băutura ei preferată.

Nutrind ea bănuiala aceasta, hotărî că pe viitor va acționa cu mai multă prudență, dar nu porni nici o anchetă pentru a descoperi adevărul. Comandorul, punînd indispoziția nevesti-si pe seama cine știe căror cauze naturale, socoti că primejdia se-ndepărtase și nu se mai osteni să se gîndească la problema asta, iar autorilor poznei le trecu frica ; teama le administrase totuși o pedeapsă atît de straşnică, încît nu se mai dedară niciodată la alte șotii de același fel.

—

CAPITOLUL XV

Triumvirii îl supun pe comandor tirului spiritului lor ; prin mijlocirea lor, Trunnion se încurcă cu un avocat şi e-nspăimîntat de o vedenie

Săgeţile spiritului celor trei se aţintiră de-acum asupra însuşi comandorului, pe care-l sîcîiră şi speriară pînă cînd se pierdu cu firea aproape de tot. Într-o zi, la ora mesei, Pipes veni şi-i spuse că-l aştepta cineva în curte, dorind să-i vorbească urgent despre o problemă extrem de importantă, ce nu admitea amînare ; comandorul însă porunci să i se spună străinului că-i ocupat şi mai întîi doreşte să afle cum îl cheamă şi cu ce treabă a venit. Acestei pretenţii i se răspunse cu mesajul că numele persoanei îi era complet necunoscut, iar problema era atît de delicată, încît nu putea fi dezvăluită nimănui, în afara comandorului însuşi, pe care străinul dorea neapărat să-l vadă fără a mai pierde timpul.

Surprins de supărătoarea insistenţă a oaspetelui, Trunnion se ridică cu neplăcere de la masă, în mijlocul prînzului, şi coborînd în salon unde se afla străinul, îl întrebă posac ce doreşte de la el atît de grabnic încît nu poate adăsta pînă termină de mîncat. Deloc descumpănit de nepoliticoasele cuvinte, celălalt veni şi mai aproape, în vîrful picioarelor şi, cu un aer încrezut şi îngîmfat îi şopti uşor în ureche, lipindu-şi gura de o parte a capului comandorului:

— Domnule, eu sînt avocatul cu care doreaţi să staţi de vorbă între patru ochi.

— Avocatul ? zbieră Trunnion, cu ochii holbaţi şi aproape sufocîndu-se de mînie.

— Întocmai, domnule, la dispoziţia dumneavoastră (răspunse omul legii) şi, de nu-i cu supărare, cu cît ne terminăm mai repede treaba, cu atît mai bine, doar s-a

observat demult că întîrzierea aduce după sine necunoscute primejdii.

— Zău, frate (replică scurt comandorul, nemaiputîndu-se **înfrîna**) îți mărturisesc fără ocol că gîndesc și eu ca dumneata, mă-nțelegi ; prin urmare, dispari de-aci într-o clipită. Zicînd asta își ridică bastonul — o corcitură între o cîrjă și un toroipan — și-l abătu cu atîta energie asupra sediului inteligenței avocatului, încît, dacă s-ar mai fi aflat în craniul lui și altceva decît oase tari, conținutul ar fi împroșcat în toate părțile.

Avocatul, deși bine blindat de la natură împotriva unor astfel de asalturi, nu putu rezista forței loviturii, care-l întinse într-o clipă cît era de lung pe podea unde-și pierdu cunoștința și nu mai mișcă. Trunnion urcă scările sărind și se înapoie la masă, adresîndu-și întruna cuvinte de laudă pentru felul cum se răzbunase asupra secăturii ăleia obraznice de cîrciogar.

Abia trezit din transa în care fusese aruncat pe neașteptate, omul legii își roti privirile în jur în căutarea unor martori, ce i-ar fi dat posibilitatea să dovedească mai ușor prejudiciul suferit. Cum nu-și făcu apariția nici un suflet de om, încercă să se ridice în picioare și, cu sîngele picurîndu-i din nas, îl urmă pe unul dintre servitori pînă în sufragerie, decis să-i ceară agresorului o explicație și să obțină de la el o satisfacție sub forma unei sume de bani sau, dacă nu, să-l provoace să-și repete atacul, de data asta sub ochii martorilor. Avînd această intenție, intră în cameră cu mare zarvă, spre uluirea celor de față și spre groaza doamnei Trunnion, care țipă cînd dădu cu ochii de o asemenea arătare, și se adresă comandorului :

— Să știți de la mine, domnule, (îi spuse) că dacă există lege în Anglia, voi face să vă usture nesăbuința dumneavoastră. Credeți că v-ați sustras urmăririi penale, poruncindu-le servitorilor să dispară de la locul faptei ; dar la proces împrejurarea aceasta va apărea drept dovadă sigură a răutății și premeditării cu care ați comis crima, mai ales atunci cînd va fi coroborată cu scrisoarea aceasta, așternută pe hîrtie chiar de mîna dumneavoastră, prin care mă rugați să viu la dumneavoastră acasă pentru a tranșa o afacere importantă.

Vorbind, scoase la iveală misiva şi-i citi răspicat conţinutul :

„D-lui ROGER RAVINE

Domnule,

Fiind, într-un fel, prizonier în propria mea casă, vă rog prin prezenta să-mi faceţi o vizită la ora trei fix după-amiaza, şi să insistaţi să vorbiţi cu mine însumi, deoarece am o problemă de cea mai mare importanţă, îndrumările dumneavoastră profesionale fiindu-i absolut necesare umilului Dvs. servitor,

HAWSER TRUNNION"

Comandorul chior, satisfăcut pînă atunci de lecţia administrată reclamantului, auzindu-l că dă citire unei plastografii atît de neruşinate, produs — socotea el — al propriei lui ticăloşii, se ridică de la masă şi, înşfăcînd de pe o tavă un curcan mare fript, fu cît pe-aci să-l aplice, cu sos şi toată garnitura, pe nasul vătămat al avocatului ca pe o cataplasmă, de nu l-ar fi oprit Hatchway. Locotenentul îi imobilizâ ambele braţe, silindu-l să se aşeze din nou pe scaun, şi-l sfătui pe avocat să-şi ia tălpăşiţa pînă nu mai încasează nişte scatoalce. Departe de a da ascultare binevoitoarei poveţi, omul legii îşi dublă ameninţările, provocîndu-l făţiş pe Trunnion cu acuzaţia că nu-i un om de curaj, deşi comandase cîndva o navă de război ; altfel n-ar fi lovit pe nimeni într-un mod atît de josnic şi de laş. Provocarea şi-ar fi atins din plin ţelul, dacă indignarea adversarului n-ar fi fost domolită de propunerile locotenentului, care-i ceru în şoaptă prietenului său să nu se enerveze, că va avea el grijă să-i dea o lecţie avocatului pentru obrăznicie, aruncîndu-l în sus cu o pătură ţinută de colţuri. Propunerea, întîmpinată cu puternice strigăte aprobatoare, îl linişti pe comandor ; el îşi şterse sudoarea de pe frunte şi chipul i se destinse, arborînd un zîmbet răutăcios.

Hatchway dispăru, iar Ravine continuă să-şi toarne injuriile cu multă elocinţă, pînă cînd fu întrerupt de sosirea lui Pipes. Fără nici o explicaţie, acesta îl prinse de mînă

şi-l tîrî în curte, unde fu vîrît într-un covor şi azvîrlit în aer cît ai clipi din ochi de puterea şi îndemînarea a cinci flăcăi zdraveni, aleşi pe sprînceană de locotenent dintre argaţi, anume pentru acea trebuşoară neobişnuită.

În zadar îi implora uluitul acrobat fără voie, invocînd numele Domnului şi pătimirile lui Christos, să aibă milă şi să-i curme salturile involuntare ; călăii erau surzi la toate rugăminţile şi protestele, chiar şi atunci cînd se jură pe tot ce avea mai scump că, de vor înceta să-l chinuiască, va uita şi va ierta tot ce se-ntîmplase şi se va duce paşnic la el acasă. Continuară să se joace cu el pînă cînd osteniră de atîta muncă grea.

Cînd, în sfîrşit, scăpă de acolo, într-o stare de plîns, Ravine îl dădu pe comandor în judecată pentru acte de violenţă şi-i citâ pe toţi servitorii ca martori ; cum însă nici unul nu văzuse ce se întîmplase, procesul nu decurse după socoteala sa, deşi el însuşi îi interogă pe toţi martorii, întrebîndu-i printre altele, dacă nu-l văzuseră venind acasă la Trunnion ca orice om de treabă şi dacă, mai apoi, văzuseră vreodată alt om plecînd de acolo într-un asemenea hal ca cel în care se tîrîse el înspre casă. La ultima întrebare însă servitorii nu fură obligaţi să răspundă, deoarece se referea la a doua corecţie ce-i fusese aplicată, în care ei — şi numai ei — erau implicaţi ; şi nimeni nu poate depune mărturie împotriva propriei persoane.

Pe scurt, avocatul — spre satisfacţia tuturor celor ce-l cunoşteau — trebui să-şi retragă plîngerea, ba mai mult, se văzu silit să aducă dovezi că primise într-adevăr cu poşta scrisoarea comandorului — declarată la proces a fi o plastografie scandaloasă — ca să prevină o acuzaţie din partea comandorului, căruia nici prin cap nu-i trecea că întreaga afacere fusese gîndită şi tradusă în viaţă de Peregrine şi asociaţii săi.

Următoarea acţiune la care se angajă triumviratul fu un plan de a-l înspăimînta pe Trunnion cu o vedenie, anume pregătită şi expusă cu acest scop. La pielea unui bou mare Pipes ataşă o mască de piele cu o înfăţişare înfricoşătoare, întinsă pe maxilarele unui rechin adus de la malul mării şi împodobită, în loc de ochi, cu două bucăţi mari de sticlă. În spatele sticlelor pusese două lumînări cu

muc de trestie şi dintr-un amestec de sulf şi salpetru confecţionase un focos destul de lung, fixat între cele două şiruri de dinţi. De cum isprăvi de fabricat dihania, într-o noapte întunecoasă anume aleasă, Pipes o îmbrăcă şi, luîndu-se după comandor printr-un coridor lung, pe care acesta îl străbătea avîndu-l în faţă pe Perry cu o lumînare în mînă, aprinse artificiile cu un chibrit şi se porni să ragă ca un taur. Băiatul, după cum se înţeleseseră, aruncă o privire în spate şi se porni să ţipe, scăpînd din mînă lumînarea, care se stinse în cădere. Trunnion, îngrijorat de panica nepotului, exclamă : „Mii de draci ! Ce se-ntîmplă ?" Răsucindu-se apoi pe călcîie să vadă ce-l îngrozise pe băiat, observă o fantomă hidoasă ce vărsa pe gură valuri-valuri de flacără albastră, ceea ce-i dădea o înfăţişare şi mai teribilă. Pe loc începu să dîrdîie de frică şi-şi pierdu controlul raţiunii ; totuşi, cu un gest oarecum mecanic, ridică spre a se apăra fidelul său baston, şi cum vedenia continua să înainteze, o izbi cu toată puterea strînsă în braţ, atît de straşnic încît dacă nu s-ar fi întîmplat ca lovitura să cadă pe un corn al boului, domnul Pipes n-ar fi avut de ce să se felicite pentru invenţia sa. Izbitura, chiar dacă-şi greşise ţinta, îl făcu să se clatine şi, temîndu-se să nu fie urmată de una asemănătoare, se repezi asupra comandorului, îi puse o piedică şi şterse repede putina.

Abia atunci Peregrine, prefăcîndu-se că-şi vine în fire, o rupse la fugă, arătîndu-şi în fel şi chip groaza şi tulburarea, şi chemă slugile să-şi ajute stăpînul, pe care-l găsiră căzut grămadă pe podea, acoperit de transpiraţie rece, cu spaima şi deruta întipărite pe faţă. Hatchway îl ajută să se pună pe picioare şi, după ce-l întremă cu o ceaşcă de Nantz, începu să-l descoase din ce pricină e tulburat, nereuşind însă să scoată nici măcar un cuvînt de la amicul său. Abia după o lungă tăcere, timp în care păru că se înfăşurase în mantia unei adînci meditaţii, acesta spuse cu voce tare :

— Pe toţi Dumnezeii ! Jack, n-ai decît să zici ce-oi vrea, da' să mă-nghită iadul dacă n-a fost chiar Davy Jones. L-am recunoscut după ochii ca farfuroaiele, cele trei şiruri de dinţi, coarnele, coada şi fumul albastru scos pe nări. Ce-o fi vrînd de la mine împieliţatul, pruncul iadului ? Ştiu sigur că n-am omorît pe nimeni niciodată,

n-am făcut nici un rău nimănui de cînd am ieşit prima oară în larg.

Acest Davy Jones, în credinţa marinarilor, e chiar diavolul care domneşte peste spiritele rele ale adîncurilor mării, văzut deseori sub diferite forme, cocoţat pe vergi înaintea uraganelor, naufragiilor şi a altor catastrofe ce ameninţă viaţa celui ce s-a devotat mării ; *prevenindu-l pe bietul ticălos vinovat de iminenţa suferinţei şi a morţii* [1]. Nu e de mirare deci că Trunnion fu zdravăn zdruncinat de presupusa apariţie a acestui demon care, după cîte ştia el, prezicea cine ştie ce dezastru înspăimîntător.

[1] Sursa acestei descrieri a lui Davy Jones este necunoscută. Nu există o asemenea legendă, iar numele, care personifică perinele mării, vine poate de la Iona (n. ed. engl.).

CAPITOLUL XVI

Tot prin urzeala complicilor, comandorul se angajează într-o aventură cu încasatorul taxelor, care nu profită deloc de pe urma propriei glume

Oricît de fără noimă şi inexplicabilă ar fi plăcerea ce-i împinge pe unii oameni, altfel generoşi din fire şi capabili de compasiune, să-şi facă semenii să sufere şi să-i scoată din sărite, e sigur că poznaşii noştri o aveau într-o măsură atît de mare, încît, nesatisfăcuţi de trăznăile puse pînă atunci la cale, continuară să-l persecute fără răgaz pe comandor. În timpul îndelungatei sale vieţi — cu ale cărei detalii îi făcea multă plăcere să se fălească — Trunnion povestise adeseori aventura nefericită a braconajului de căprioare (petrecută în tinereţea sa necugetată). Se pare că, departe de a reuşi ceea ce-şi propuseseră, el şi partenerii săi fuseseră prinşi asupra faptului, după o încăierare îndîrjită cu paznicii şi duşi în faţa unui judecător de pace de pe acolo, care-l umilise nespus pe Trunnion, trimiţîndu-l la închisoare cu ortacii lui cu tot.

Rudele lui de sînge — mai ales un unchi de bunăvoinţa căruia depindea — se purtaseră cu el, în timpul detenţiunii, foarte aspru, chiar inuman, refuzînd categoric să-şi folosească influenţa în favoarea sa, în afară de cazul că accepta să semneze un act prin care se obliga să plece pe mare la cel mult treizeci de zile de la eliberare ; dacă nu se ţinea de cuvînt, avea să fie judecat pentru tîlhărie. I se dădea deci de ales între a pleca de bună voie în surghiun sau a rămîne întemniţat, renegat şi părăsit de toată lumea, pentru a fi supus în cele din urmă unui dezonorant proces ce se putea termina cu o condamnare la deportare pe viaţă. Prin urmare, se arătă de acord, fără multă şovăială, cu propunerea unchiului şi (cum spunea

el) la mai puțin de o lună după punerea în libertate fu aruncat în mijlocul mării, la cheremul vînturilor și al valurilor.

De la acea întîmplare tristă nu le mai scrisese nici un singur rînd rudeniilor ce-și uniseră eforturile pentru a se descotorosi de el ; nici nu se lăsase cîtuși de puțin impresionat de modul plin de umilințe și rugăminți în care unii dintre ei veniseră să se prosterneze în fața-i, aflînd cît de darnică fusese cu el soarta. Ura cea mai adîncă i-o păstra însă unchiului, aflat încă în viață, deși foarte bătrîn și bolnav ; îi pomenea ades numele, cu toată amărăciunea suferinței nerăzbunate.

Perry, cunoscînd la perfecțiune toate amănuntele acestei istorii, fiindcă-l auzise de nenumărate ori povestind-o, îi propuse lui Hatchway să caute un om și să-i dea bani ca să se înfățișeze comandorului cu o așa-zisă scrisoare de recomandare din partea detestatului unchi ; înșelătorie care, după toate probabilitățile, avea să le ofere multe prilejuri de a se veseli strașnic.

Locotenentului îi plăcu ideea și, după ce Pickle redactă epistola potrivită, încasatorul taxelor din parohie — un om lipsit de rușine și cu oarecare umor, în care Hatchway se putea încrede — se angajă s-o copieze și s-o prezinte personal comandorului, jucîndu-l și pe individul spre binele căruia fusese ea compusă. Conform înțelegerii, sosi călare, într-o dimineață la garnizoană, cam cu două ceasuri înaintea orei obișnuite de sculare a lui Trunnion, dîndu-i a înțelege lui Pipes, care-i deschisese poarta, că are asupră-i o scrisoare și că o va preda numai și numai comandorului în persoană. De cum îi comunicară mesajul, șeful garnizoanei (anume trezit din somn cu acest scop) începu să tune și să fulgere, plin de indignare, blestemîndu-l pe mesager fiindcă-i întrerupsese odihna, și jură că nu se va mișca din pat înainte de vremea anume sorocită sculării. Străinul, încunoștințat de acest răspuns, îi ceru intermediarului să se întoarcă și să-i comunice comandorului că e purtătorul unor vești atît de bune, încît știe sigur că destinatarul se va considera cu prisosință răsplătit pentru osteneală, chiar dac-ar fi fost scos din mormînt ca să le audă.

Nici această asigurare, oricît era ea de măgulitoare, n-ar fi avut puterea de a-l convinge pe comandor, dacă n-ar fi fost însoțită de îndemnurile soției, care-i influențau întotdeauna, fără greș, acțiunile. Așadar Trunnion se strecură afară din pat — neîncetînd să-și mormăie dezgustul — și, după ce se-nveli în halatul de casă, fu ajutat să coboare scările, frecîndu-se la ochi, căscînd fioros și bombănind întruna. De cum își vîrî capul în salon, presupusul străin schiță cîteva plecăciuni stîngace și-l abordă, rînjind, cu următoarele cuvinte :

— Sînt preasupusul dumneavoastră servitor, nobile domnule comandor ! Sper că vă bucurați de o sănătate bună ; înfățișarea vă e mîndră și viguroasă și, de n-ar fi nefericirea ochiului pierdut, nimeni nu și-ar putea dori să vadă un chip mai plăcut într-o dimineață de vară ! La fel de sigur cum sînt eu că trăiesc, nimeni nu v-ar da mai mult de șaizeci de ani. Doamne-ndură-te de noi ! Aș fi știut imediat că sînteți un Trunnion și de v-aș fi întîlnit în mijlocul cîmpiei Salisbury, cum se spune în popor.

Comandorul, prea prost dispus pentru a gusta asemenea preambuluri deplasate, îl întrerupse în acest punct, spunîndu-i pe un ton arțăgos :

— Pfui, pfui, frate, nu-i timpul potrivit să scoți pe gură atîta vorbărie netrebuincioasă. De nu-ți poți concentra trăncăneala asupra subiectului propriu-zis, ar fi mai bine să-ți prinzi limba cu o opritoare și să te apropii, mă-nțelegi ; mi-au spus că ai ceva să-mi dai.

— Să vă dau (strigă poznașul impostor), pe sufletul meu ! Am pentru dumneavoastră ceva ce vă va face măruntaiele să joace în trup de bucurie. Iată aici o scrisoare de la un prieten drag și însemnat. Luați-o, citiți-o și vă bucurați ! Binecuvîntată fie-i inima bătrînă ! S-ar putea crede că a-ntinerit, ca vulturii.

Trunnion, simțindu-și curiozitatea stîrnită, trimise să i se aducă ochelarii, și-i potrivi pe nas, luă scrisoarea și, nerăbdător, descifră întîi semnătura. De cum dădu peste numele unchiului făcu un pas înapoi, buzele-i fură apucate de tremur și începură să i se scuture mădularele de surpriză și furie. Cu toate acestea, dornic să cunoască scopul unei epistole sosite de la cineva care nu-l mai deranjase niciodată cu nici un fel de mesaj, se sforță să-și

vină în fire și citi conținutul, care spunea așa :

„Iubitorul meu nepot,

Nu mă îndoiesc că te vei bucura să primești vești de la mine, ceea ce-i firesc din partea ta, cînd te gîndești ce bun unchi ți-am fost în tinerețe și cît de puțin meritai bunătatea mea, căci ai fost întotdeauna un tînăr deșuchiat, cu o purtare destrăbălată și iubitor de tovarăși stricați, prin care-ai fi ajuns la un sfîrșit plin de ocară de n-aș fi avut eu grijă să te scot din calea relelor Asta nu-i însă pricina din care-ți scriu. Purtătorul misivei, domnul Timothy Trickle, ți-e rudă de departe, fiind fiul verișoarei mătușei tale Margery și nu e prea bine înzestrat pentru treburile lumești. Se gîndește să meargă la Londra, să-și găsească o slujbă ca încasator de taxe sau la vamă, dac-ai vrea tu să-l recomanzi vreunui prieten de-al tău cu influență și să-i dai un mic ajutor din care să se întrețină pînă își poate cîștiga traiul. Nu mă îndoiesc, nepoate, că-l vei ajuta cu bucurie, fie și numai din respectul pe care mi-l porți mie, care sînt, iubitorul meu nepot,

unchiul tău drag și servitorul tău supus,
TOBIAH TRUNNION"

Ar fi o sarcină prea grea chiar și pentru inimitabilul Hogarth să descrie înfățișarea grotească luată de chipul comandorului în timp ce parcurgea misiva. Peste trăsăturile feței lui nu se întipări doar o expresie de uimire, doar o strîmbătură de mînie sau vreun înfiorător rînjet răzbunător, ci o combinație din toate trei. În cele din urmă, scoase din gît, cu o sforțare incredibilă, interjecția ah ! care-i stătuse o vreme, se pare, în trahee, și astfel dădu cale liberă indignării.

— În sfîrșit am dat peste tine, mojic bătrîn și putu-res ! Escrocule ! Covată păduchioasă, mincinosule ! Ai făcut tot ce-ai putut să mă trimiți la fund cînd eram un

mucos ; cît despre faptul că eram depravat, destrăbălat și iubitor de tovarăși stricați, iarăși e o minciună sfruntată, hoțomane ; nu exista băietan mai pașnic în tot comitatul și singura tovărășie stricată era a dumitale, mă-nțelegi. Deci, Trickle, sau cum te-o fi chemînd, spune-i pungașului bătrîn de te-a trimis încoace că-l scuip în față și-i spun „Calule", că-i fac scrisoarea bucățele, uite-așa, și că le calc în picioare, cum mi-ar plăcea să-i calc hoitul împuțit, mă-nțelegi !

Cu aceste cuvinte începu să danseze, cuprins de frenezie, pe bucățelele de hîrtie împrăștiate prin toată camera, spre nețărmurita satisfacție a triumvirilor ce asistau de aproape.

Strecurîndu-se între comandor și ușă, pe care o lăsase deschisă ca să aibă pe unde fugi, taxatorul se prefăcu extrem de surprins și uimit de o asemenea comportare și zise, cu un aer de mare suferință :

— Miluiește-mă Doamne ! Oare așa vă purtați cu rudele dumneavoastră de sînge și cu recomandarea trimisă de un bun prieten ? Fără îndoială că nu mai există recunoștință și virtute în lumea asta păcătoasă ! Ce-au să spună verii Tim, Dick și Tom, buna măicuță Pipkin și fiicele ei, verișoarele Sue, Prue și Peg, și tot restul rubedeniilor noastre, cînd or să audă ce primire neobrăzată mi s-a făcut ! Gîndiți-vă, domnule, că ingratitudinea e mai rea decît păcatul vrăjitoriei, după cum înțelept observase apostolul ; nu mă trimiteți de-aci cu atîta grabă necreștinească, care v-ar încărca sufletul cu povara unui păcat prea grav.

— Așadar ești în căutarea unui post, frate Trickle, nu ? zise Trunnion întrerupîndu-l. Îți găsim noi o slujbă cît ai zice pește, băiete. Fă-te-ncoace, Pipes, înhață-l pe porcul ăsta obraznic de cîine și leagă-l de stîlpul din curte. Te-nvăț eu să mă trezești cu noaptea-n cap cu mesaje din astea !

Pipes, dispus să împingă gluma mai departe decît visase perceptorul, îl înșfăcă într-o clipită și execută ordinele comandorului, neținînd cont de clătinăturile din cap, de trasul cu ochiul și alte gesturi pline de înțeles ale victimei, pe care ajutorul bețmanului nu voia să le priceapă în ruptul capului. Încasatorul începu deci să-și re-

grete rolul jucat în comedia aceea ce părea că se va sfîrși tragic și rămase legat fedeleș de stîlp, într-o foarte neplăcută încordare, aruncînd multe priviri îndurerate peste umărul stîng (Pipes, între timp, plecase în căutarea gîrbaciului cu nouă șfichiuri), așteptînd să fie eliberat prin intervenția locotenentului care totuși întîrzia să apară. Tom se întoarse în cele din urmă cu unealta de pedeapsă, îl dezbrăcă într-o secundă pe delincvent și, șoptindu-i în ureche cît de rău îi pare că-i pus la o treabă atît de neplăcută, dar că n-ar îndrăzni Doamne ferește să nu se supună ordinelor comandorului său, învîrti harapnicul pe deasupra capului și, cu o îndemînare demnă de toată admirația, plezni atît de usturător spatele și umerii condamnatului, încît perceptorul, zăpăcit de durere, începu să inventeze figuri noi de dans cu picioarele, răcnind înfiorător de tare, spre hazul nespus al spectatorilor. În cele din urmă, cînd victima era aproape jupuită de la șezut pînă la ceafă, apăru în curte și Hatchway, care lipsise cu bună știință pînă atunci, și intervenind pentru el, îl convinse pe Trunnion să-l oprească pe călău și să poruncească dezlegarea răufăcătorului.

Încasatorul, scos din minți de umilința trăită, amenință că se va răzbuna pe cei ce-l angajaseră, spunînd pe șleau tot ce știa despre complotul lor. Locotenentul însă îi dădu a înțelege că procedînd astfel ar putea fi urmărit pentru fraudă, plastografiere și substituire de persoană, așa că se văzu obligat să se resemneze și s-o șteargă din garnizoană, urmărit de o salvă de blesteme slobozite de comandor, încă extrem de enervat de deranjul și neplăcerea la care fusese supus.

CAPITOLUL XVII

Comandorul descoperă maşinaţiunile conspiratorilor şi angajează un preceptor pentru Peregrine, trimiţîndu-l la şcoala din Winchester

Păţania povestită mai sus n-a fost ultima suferinţă pe care a trebuit s-o îndure Trunnion datorită inventivităţii inepuizabile şi străduinţelor neobosite ale călăilor săi. Aceştia îl hărţuiră cu diferite alte feste răutăcioase, atît de variate, încît începu să creadă că toţi diavolii din iad complotau să-i răpească liniştea ; prin urmare, de acum încolo meditâ mult mai serios şi mai profund la respectivul subiect.

Pe măsură ce cugeta, reamintindu-şi împrejurările fiecărei păţanii şi comparîndu-le între ele, nu putu să nu ajungă la bănuiala că, în parte cel puţin, şotiile fuseseră născocite pentru a-l sîcîi. Cunoscînd prea bine ce fel de om era locotenentul şi avînd o idee destul de bună despre însuşirile lui Peregrine, se hotărî să-i urmărească în viitor pe amîndoi cu cea mai mare atenţie şi grijă. Decizia avu efectul dorit, cu atît mai mult cu cît şi comportarea nesăbuită a conspiratorilor, îmbătaţi de succes şi deveniţi nepăsători şi indiscreţi, contribui la demascarea lor. În scurtă vreme, comandorul descoperi că Perry urzea un nou complot şi, prin mijlocirea unei pedepse uşoare şi a unui noian de ameninţări, obţinu de la el o mărturisire deplină a tuturor maşinaţiunilor în care fusese amestecat. Descoperirea avu asupra comandorului efectul unei lovituri de trăznet ; se supără atît de amarnic pe Hatchway pentru rolul jucat în toate, încît deliberă îndelung dacă n-ar trebui să-i ceară satisfacţie cu spada şi pistolul, sau să-l alunge din garnizoană, renunţînd pe loc la prietenia lui. Trăise însă atît de multă vreme alături de Jack, încît nu-şi putea imagina viaţa fără el ; cîntărind mai rece lu-

crurile şi văzînd că locotenentului, în tot ce făcuse, îi dăduse ghes mai mult firea hîtră decît răutatea şi că el însuşi ar fi rîs cu poftă de şotiile respective, dacă le-ar fi suferit altul, se hotărî să-şi înghită supărarea şi-l iertă chiar şi pe Pipes, pe care în prima izbucnire a mîniei sale îl socotise un mai mare criminal decît un răzvrătit oarecare. Hotărîrea fu însoţită de o alta, considerată absolut necesară pentru propria-i linişte şi pe care o credea folositoare atît pentru sine însuşi, cît şi pentru interesul nepotului.

Peregrine, ajuns acum la doisprezece ani, făcuse progrese atît de frumoase sub îndrumarea lui Jennings, încît purta uneori cu preotul parohiei dispute privitoare la gramatică (fiind considerat adeseori învingător). Fără să-l enerveze superioritatea recunoscută a adversarului, preotul arăta mult respect pentru inteligenţa lui, asigurîndu-l pe domnul Trunnion că ea se va sufoca, lipsită de stimulare, dacă nu-l vor trimite îndată pe băiat să-şi continue studiile la un bun locaş de învăţămînt.

Aceeaşi idee îi fu inoculată în mod repetat comandorului şi de doamna Trunnion care, dincolo de deferenţa arătată întotdeauna părerilor preotului, avea motivele ei să-l vadă pe Peregrine plecat din casă, fiind din ce în ce mai stînjenită de obiceiul lui de a-şi vîrî nasul peste tot. Influenţat de raţiunile acestea, ca şi de rugăminţile tînărului însuşi, foarte dornic să mai poată vedea ceva din lumea largă, unchiul hotărî să-l trimită cît mai curînd la Winchester, în grija şi sub supravegherea unui preceptor, căruia îi stabili, cu acest scop, o leafă foarte frumoasă. Gentilomul cu pricina, pe numele său domnul Jacob Jolter, fusese coleg de şcoală cu preotul şi recomandat de el doamnei Trunnion drept o persoană de mare valoare şi extrem de învăţată, numai bună pentru a fi preceptorul băiatului. Pastorul mai adăugase, laudativ, că Jolter era un om cu multă frică de Dumnezeu şi-şi dădea toată osteneala să contribuie la cinstirea bisericii al cărei enoriaş era, petrecînd pe deasupra mulţi ani în rasa monahală, chiar dacă nu deţinea nici un rang clerical. Cu adevărat zelul domnului Jolter era atît de impetuos, încît existau ocazii cînd îi întuneca discernămîntul ; fiind un membru al acelei părţi a bisericii anglicane care e mai

aproape de catolicism, şi, prin urmare, un circotaş, resentimentul său luase forma nemulţumirii faţă de starea prezentă a lucrurilor, ceea ce făcîndu-l să confunde naţiunea cu clerul, îl împingea adeseori la calcule greşite, dacă nu chiar absurde. Altfel era însă un om foarte moral, priceput la matematici şi la catehismul şcolar, discipline ce nu contribuiseră nici cît negru sub unghie la îndulcirea şi înmuierea acrelii sale naturale şi a înfăţişării lui severe.

După desemnarea respectivului gentilom ca îndrumător al educaţiei lui Perry, se făcură toate pregătirile de plecare ; Tom Pipes, ca răspuns la propria-i cerere, fu îmbrăcat în livrea şi numit valet al tînărului nobil. Înainte de a le da însă semnalul de plecare, comandorul îi făcu domnului Pickle onoarea de a-l încunoştinţa despre planurile cu privire la băiat ; acesta le aprobă, deşi nu îndrăzni să-şi vadă fiul, de frică să nu-l certe nevasta, a cărei aversiune faţă de primul născut devenea, pe măsură ce se scurgeau zilele, tot mai pătimaşă şi inexplicabilă. Nefirescul ei capriciu părea să-şi aibă rădăcinile într-o situaţie ce ar fi trebuit mai degrabă (după părerea noastră) să-i vindece dezgustul. Fiul ei de-al doilea, Gam, aflat acum în al patrulea an de viaţă, fusese, încă din leagăn, o fiinţă anemică şi cu o înfăţişare pe atît de neatrăgătoare pe cît de chipeş era Perry. Cu cît creştea diformitatea lui Gam, sporea şi afecţiunea maică-sii pentru el, iar virulenţa urii faţă de celălalt fiu părea să se mărească în proporţie directă şi ea.

Departe de a-l lăsa pe Perry să guste bucuriile firești ale copilăriei, nici măcar nu-i îngăduia să se apropie de casa părintească, îşi exprima neplăcerea ori de cîte ori i se pomenea, din întîmplare, numele, se-mbolnăvea dacă-l lăuda cineva şi se purta, în toate privinţele, ca cea mai ranchiunoasă mamă vitregă. Chiar dacă renunţase la ridicola idee că Perry ar fi fost un impostor, continua să-l privească scîrbită, ca şi cum ar fi crezut în adîncul sufletului că într-adevăr aşa stăteau lucrurile ; dacă dorea cineva să afle pricina surprinzătoarei ei aversiuni, pe loc îşi pierdea cumpătul şi răspundea cu arţag că are ea motivele ei şi nu se consideră obligată să le dezvăluie, ba era afectată atît de tare de părtinirea-i plină de răutate, încît rupse orice legătură cu cumnată-sa şi cu bărbatul

acesteia, deoarece îi arătau bietului copil multă înțelegere și-l protejau.

Răutatea mamei era, așadar, contracarată de iubirea și generozitatea lui Trunnion. Comandorul, după ce-l adoptase pe băiat, tratîndu-l ca pe propria-i odraslă, îl echipă cu toate cele trebuincioase și-l duse — împreună cu preceptorul — chiar cu trăsura lui pînă la destinație, unde fură instalați în condiții foarte bune, pretențiile fiindu-le îndeplinite întocmai.

La plecarea nepotului, doamna Trunnion avu o purtare demnă de toată lauda, dăruindu-i, ca semn de iubire și stimă, un inel cu diamant de valoare nu prea mare și un medalion de aur, împreună cu multe sfaturi cucernice și cu îndemnul de a se purta politicos și ascultător cu mentorul său. Cît despre locotenent, el îi însoți în călătoria cu trăsura ; se ataşase atît de puternic de prietenul său, Perry, încît în clipa cînd comandorul dădu semnalul întoarcerii acasă, întrucît treburile erau terminate, Jack refuză cu tărie să-i dea ascultare, manifestîndu-și hotărîrea de a rămîne acolo unde se afla.

Declarația locotenentului îl sperie zdravăn pe Trunnion, căruia Hatchway îi devenise extrem de necesar, fie și în cea mai neînsemnată problemă de viață, și-și dădea bine seama că fără el nu o va putea scoate la capăt. Afectat puternic de acest gînd, își fixă privirea îndurerată asupra locotenentului, zicînd cu o voce vrednică de milă :

— Cum ! Vrei să mă părăsești acum, Jack, după ce-am înfruntat împreună atîtea vijelii năpraznice ? Usca-mi-s-ar mădularele ! Socoteam că ți-e sufletul mai cinstit. Pe tine te credeam arborele meu trinchet, iar pe Pipes artimonul ; acum pe el îl duc valurile deja, iar dacă vrei și tu să pleci, cu greementul atît de descompletat, mă-nțelegi, prima rafală mă va prăvăli în apă. Naiba să te ia, de te-am jignit cumva, nu poți vorbi răspicat ? Ca să repar ce-am stricat ?

Jack, rușinîndu-se să-și rostească adevăratele gînduri cu voce tare, răspunse, după o lungă ezitare foarte încurcat și aproape incoerent :

— Nu, fire-aș al dracului ! Nu așa stă problema. Firește că te-ai folosit întotdeauna de mine cum îi stă bine unui ofițer, trebuie să recunosc, ca să-i dau diavolului

ce i se cuvine, cum se spune în popor ; cu toate astea, situația se prezintă astfel : mă bat gîndurile să mă înscriu și eu la școală și să învăț graiul latinesc doar, cum se spune în popor, *mai bine să te-ndrepți tîrziu decît să lucrezi prost toată viața*. Mi s-a dat a înțelege că aici primești, în schimbul banilor, mai multă învățătură decît aiurea.

În zadar se sforță Trunnion să-l facă să înțeleagă ce nebunesc era gîndul de a se apuca de școală la anii lui, spunîndu-i că elevii îl vor lua peste picior, că va fi de rîsul curcilor și-i va merge buhul în lumea largă ; se îndîrji în hotărîrea de a rămîne și comandorul se văzu obligat să apeleze la ajutorul lui Pipes și al lui Perry, care se folosiră de puterea lor de înrîurire spre a-l convinge pe Jack să se întoarcă la garnizoană, după ce Trunnion îi promisese că-i va permite să-și viziteze prietenii o dată pe lună. De cum stabiliră convenția, comandorul și tovarășul său își luară rămas bun de la elev, preceptor și lacheu și porniră dis-de-dimineață spre casă, ajungînd cu bine în seara aceleiași zile.

Lui Hatchway îi fu atît de greu să se despartă de Peregrine, încît se spune că pentru prima oară în viață avusese ochii încețoșați de lacrimi în momentul cînd își luase rămas bun. Nu mă îndoiesc că, în drum spre casă, după o îndelungată tăcere pe care comandorul n-a îndrăznit s-o spargă, locotenentul va fi exclamat :

— Să-mă-nghită iadul dacă nu mi-a dat cîinele ceva de înghițit ca să-l iubesc.

Firile celor doi prieteni aveau, într-adevăr, ceva comun, oricît de deosebite le erau educația, împrejurările vieții și legăturile cu alți oameni ; acest numitor comun n-avea să întîrzie să se facă simțit în evenimentele următoare celor povestite pînă acum.

CAPITOLUL XVIII

Peregrine se distinge între colegi, își demască preceptorul și-și atrage atenția deosebită a profesorului

Lăsat deci să-și completeze studiile, Peregrine deveni în scurt timp o persoană celebră nu numai pentru ascuțimea inteligenței, ci și pentru răutăcioasa fertilitate a imaginației, exemplificată de noi din belșug pînă acum. Cum însă în noua sferă de activitate existau destule stele de mărime egală, însușirile nu-i ieșiră prea tare în evidență cît timp străluci de unul singur, ci apărură în toată splendoarea abia mai tîrziu, cînd izbutiră să concentreze și să reflecte razele întregii constelații.

La început se mulțumi cu distracții ușurele, încercîndu-și talentul asupra preceptorului. Acesta-i stîrnise interesul, încercînd să-și mobilizeze mintea extrem de perspicace cu cîteva maxime politice a căror falsitate Perry o decoperise imediat.

Nu trecea nici o zi fără să găsească vreo metodă de a-l ridiculiza pe domnul Jolter ; prejudecățile puternice ale acestuia, orgoliul ridicol, solemnitatea lui stîngace și completa necunoaștere a treburilor lumești ofereau elevului nenumărate prilejuri de tachinare, șicane și satiră. Perry nu scăpă nici o ocazie de a rîde și a-i face pe alții să rîdă pe socoteala lui.

Cîteodată, la petreceri, îl îmbăta pe pedagog, turnîndu-i rachiu în vin ; în astfel de cazuri, Jolter uita de orice măsură și cădea pradă glumelor partenerilor de chef. Alteori, cînd conversația ajungea la subiecte foarte complicate, Perry începea să practice pe spinarea lui metoda socratică a contrazicerii, pretinzînd că dorește să se informeze și punîndu-i un șir lung de întrebări meșteșugite, cu ajutorul cărora îl făcea, pe nesimțite, să se contra-

zică. Odată, într-o manieră extrem de ingenioasă, puse pe picioare o legătură amoroasă între preceptor și camerista ce deretica prin casă, terminată cu nespusă rușine și zăpăceală pentru domnul Jolter. Muierușca avea pe vino-n-coace, Jolter era sensibil la nurii ei și într-o seară, fiind puțin făcut, o privi cu un ochi pofticios.

Perry, mereu atent la ce se întîmpla în juru-i, îi înțelese dorința și reuși s-o convingă pe fata asupra căreia se concentra pasiunea pedagogului să întrețină flacăra cu mici favoruri, pînă deveni prea puternică pentru a mai putea fi stăpînită ; atunci, cu îndoită ardoare, Jolter își înteți complimentele, făcu zeci de promisiuni și jurăminte, o implorâ și-i oferi bani ; femeia iubită se prefăcu gata să cedeze și-l ferici, anunțîndu-l că-și va lăsa descuiată ușa la miezul nopții.

Credincios înțelegerii, Jolter se sculă la ora fixată și, cu pieptul umflat de cea mai dulce speranță, numai în cămașă, dibui pe întuneric drumul pînă la locul întîlnirii. Inima-i bătu nebunește de bucurie văzînd că nimic nu-l împiedică să intre ; văzu boneta dulcineei sale, care părea cufundată în somn ; sări în pat și strînse la piept..., ceruri ! pe nimeni altul decît pe trădătorul Pipes, trimis de tînărul stăpîn pentru a o face pe fecioara. Pipes răspunse la îmbrățișarea pedagogului cu o încordare atît de puternică a mușchilor, încît nefericitul amorez simți, odată cu dezamăgirea, și neputința de a se desface din brațele celuilalt. Răutăciosul discipol, însoțit de un alt școlar ce locuia în aceeași casă și de șireata cochetă din pricina căreia se întîmplase totul, intră în dormitor cu un opaiț în mînă, descoperindu-l pe disperatul preceptor în toată rușinea nedemnei sale situații.

Aventura aceasta spulberă pînă și bruma de autoritate pe care o mai avea Jolter asupra lui Peregrine, așa că de atunci începînd n-a mai existat între ei nici un fel de ceremonial, toate învățăturile domnului Jolter luînd forma unor sfaturi prietenești, iar Peregrine le urma sau le ignora, după cum socotea de cuviință. Nu-i deci de mirare că Perry putu să dea frîu liber înclinațiilor sale șmecherești și, datorită temperamentului întreprinzător și talentului ieșit din comun, deveni o figură marcantă în clasa școlarilor mai tineri ai colegiului.

Înainte de a fi împlinit un an la Winchester, se remarcă prin atîtea succese în sfidarea legilor și regulilor școlii, încît era privit cu multă admirație, fiind chiar ales *Dux*, conducător adică, de un mare număr de băieți de vîrsta sa. Nu peste mult timp faima îi ajunse la urechile directorului și acesta-l chemă la el pe domnul Jolter, îi comunică ce informații primise, îi ceru să verifice adevărul și pe viitor să-și dubleze vigilența ; dacă nu, se vedea obligat să-i dea lui Peregrine o pedeapsă exemplară, pentru binele întregei școli.

Știindu-se lipsit de putere asupra lui Perry, pedagogul fu cam descumpănit de ordinele primite, pe care nu putea să le execute prin nici o metodă de constrîngere. Se duse deci acasă cufundat în gînduri și, după o matură deliberare, hotărî să discute problema cu Peregrine în termenii cei mai amicali, silindu-se să-l convingă să se lase de glumele ce-i puteau leza atît persoana, cît și interesul. Prin urmare îi spuse deschis de ce se legase directorul în discursul său, îi arătă că ar putea ușor cădea în dizgrație dacă ar ignora avertismentul dat și, cerîndu-i să se pună în locul lui, făcu o aluzie la consecințele pe care le putea avea supărarea comandorului, dac-ar fi fost silit să-și arate nemulțumirea față de comportarea sa. Insinuările pedagogului avură cu atît mai mult efect cu cît fură însoțite de numeroase cuvinte de prietenie și îngrijorare. Tînărul gentilom nu mai era atît de necopt încît să nu recunoască temeinicia poveților domnului Jolter și promise să le urmeze întocmai, mîndria fiind și ea un factor important al hotărîrii sale : vedea în cuminția sa unicul mijloc de a scăpa de o umilință pe care nici măcar în gînd n-o putea suporta.

Observînd că e dispus să asculte, preceptorul profită de momentele de reculegere ale învățăcelului, propunîndu-i — pentru a preveni o recidivă — să înceapă a studia vreun subiect plăcut care i-ar fi stîrnit imaginația într-un mod cît mai agreabil, îndepărtîndu-l pe nesimțite de prieteniile ce-l tîriseră în atîtea aventuri aducătoare de necaz. În acest scop, cu nenumărate laude extaziate, îi recomandă matematicile, care ofereau unei inteligențe tinere mai multă plăcere, izvorîtă din puterea de judecată și din bunul simț, decît orice alt domeniu al contemplației. În

chiar după-amiaza aceea începu să citească cu Perry din Euclid.

Peregrine abordă acest domeniu al ştiinţei cu tot entuziasmul călduros arătat de băieţii de vîrsta lui pentru o materie nouă ; abia trecuse însă de *Pons Asinorum*[1] că înflăcărarea i se stinse. Dovedirea adevărului pe calea demonstraţiei nu-l făcea să se simtă transportat de bucurie, aşa cum îl lăsase să spere preceptorul său. Înainte de a ajunge la al 47-lea postulat, începu să caşte îngrozitor, să se strîmbe în fel şi chip şi se socoti insuficient răsplătit pentru toată strădania cînd împărtăşi cu Pitagora uriaşa descoperire a celui din urmă, înţelegînd că pătratul ipotenuzei este egal cu pătratele celorlalte două laturi ale unui triunghi dreptunghic. Cu toate acestea, gîndul că ar putea să nu reuşească îl umplu de ruşine ; continuă deci să studieze cu multă aplicaţiune, pînă cînd termină primele patru cărţi, îşi însuşi trigonometria elementară şi metoda algebrică de calcul şi învăţă bine principiile geodeziei. Nimic nu-l putu însă face să meargă mai în profunzime cu studiul acestei ştiinţe ; dimpotrivă, se întoarse cu o poftă sporită la vechile-i preocupări, aidoma unui pîrîu zăgăzuit ce acumulează şi mai multă forţă şi, ţîşnind pe deasupra pietrelor, se repede la vale cu neîmblînzită impetuozitate.

Domnul Jolter văzu torentul, cu uimire şi cu supărare, dar nu i se putu împotrivi. Comportarea lui Perry nu mai consta acum decît dintr-un lung şir de necuviinţe şi afronturi ; o trăznaie venea după alta şi insultele se ţineau lanţ, cu o viteză uimitoare. Plîngeri împotrivă-i se auzeau zi de zi ; în van îi administra guvernorul în particular pedepse şi admonestări, în van îl ameninţau profesorii în public : Perry le primea pe cele dintîi cu nepăsare, iar pe celelalte le dispreţuia ; nu mai ţinea cont de nici un fel de norme de bună purtare, împingînd îndrăzneala pînă la culmi atît de înalte, încît profesorii ţinură un conclav ca să-l discute, hotărînd că spiritul rebel al băiatului se cerea potolit şi umilit printr-o severă, ruşinoasă biciuire publică, la prima încălcare a disciplinei de care se va

[1] *Podul asinilor*, a cincea propoziţie din Euclid, test de inteligenţă pentru ignoranţi (n. ed. engl.).

face vinovat ; şi că, pînă atunci, domnul Jolter trebuia să scrie comandorului, în numele directorului, cerîndu-i să-l retragă pe Tom Pipes din serviciul nepotului — numitul Pipes fiind principalul instigator şi actor al tuturor răutăţilor — şi de asemenea să pună capăt vizitelor lunare ale locotenentului olog, care nici măcar o dată nu lăsase să-i scape ocazia de a veni la şcoală, ci sosea punctual chiar în ziua fixată, avînd întotdeauna ideea unei pozne gata pregătită. În tot acest timp, într-adevăr, domnul Hatchway ajunsese la fel de bine cunoscut elevilor şcolii ca şi profesorii care-i instruiau, dar cu mult mai drag, fiind întîmpinat întotdeauna de un mare număr de şcolari, care-l însoţeau pe Peregrine cînd pleca să-şi aştepte prietenul şi-l conduceau pînă la gazada sa, dîndu-i dovezi publice de bucurie şi ovaţionîndu-l întruna.

Cît despre Tom Pipes, el nu era atît servitorul lui Peregrine, cît maestrul de dezmăţ al întregii şcoli. Lua parte la toate petrecerile şi supraveghea distracţiile, hotărînd în favoarea unui băiat sau împotriva altuia, de parcă ar fi acţionat cu împuternicirea marelui sigiliu. Cu fluierul său le indica mişcările, îi învăţa pe elevii mai mici să joace moara, capra şi rişca ; pe cei mai înaintaţi în vîrstă îi iniţia în tainele unor ştiinţe ca jocul de cărţi sau umblatul în patru labe, ca şi în metodele de a lua cu asalt un castel, jucînd comedia prinţului Arthur şi alte pantomime, în felul în care sînt de obicei interpretate pe corăbii. Pe cei mai mari, onorîndu-i cu apelativul „draci", îi instruia cum să lupte cu ciomagul, să danseze dansul Sfîntului Giles [1], să bea *flip* şi să fumeze tutun. Însuşirile acestea îl făceau atît de necesar şcolarilor şi de iubit de ei, încît, şi fără supărarea pe care i-ar fi provocat-o lui Perry, demiterea lui ar fi adus după sine, fără îndoială, o periculoasă zdruncinare a întregii comunităţi. De aceea Jolter, cunoscîndu-i importanţa, îşi informă pupilul despre instrucţiunile primite şi, cu un aer nevinovat, îl întrebă cum le-ar putea îndeplini mai bine ; nu îndrăznea să-i scrie comandorului fără a-l anunţa mai întîi pe Perry,

[1] Sf. Giles : sfînt a cărui zi e sărbătorită la 1 septembrie. Se crede că ar fi trăit în sec. VI sau VII. A devenit patronul leproşilor, cerşetorilor şi ologilor, cultul său răspîndindu-se în toată Europa (n. tr.).

de teamă că micul gentilom, de-ndată ce va bănui ceva, îi va urma exemplul, aducînd la cunoştinţa unchiului unele întîmplări pe care pedagogul avea tot interesul să le ţină ascunse. Peregrine fu de părere că n-ar trebui să-şi dea osteneala de a comunica absolut nici un mesaj comandorului, iar de-l va întreba directorul, să-l asigure că-i îndeplinise dorinţa întocmai. În acelaşi timp promise, cu mîna pe inimă, că de-acum încolo va avea atîta grijă să se poarte frumos, încît dascălii nu vor mai simţi deloc nevoia să redeschidă ancheta. Dar vai, hotărîrea cu care purcese la îndeplinirea acestei promisiuni smulse cu sila, fu prea subţire pentru a dura şi, după nici două săptămîni, eroul nostru se vîrî pînă peste cap într-o aventură din care nu mai putu scăpa cu obişnuitul său noroc.

CAPITOLUL XIX

Are o aventură periculoasă cu un anumit grădinar ; conduce o insurecție la școală, își ia cîmpii cu partizanii săi, străbate ținutul în marș și-și stabilește cartierul general la un han

Într-o bună zi, Peregrine și cîțiva tovarăși de nebunii pătrunseră într-o grădină din suburbii și, după ce-și potoliră pofta, doriră să știe cît au de plată pentru fructele culese din pomi. Grădinarul le ceru un preț exorbitant (după părerea lor) iar ei, vociferînd dezaprobativ, refuzară să plătească. Ursuz și neîndămplecat, țăranul își ceru insistent drepturile ; nu se arătă nici el lipsit de elocință în injuriile sale, nici zgîrcit cu ele. Musafirii dădură să se strecoare afară, dar se iscă o încăierare în focul căreia Peregrine își pierdu chipiul, iar grădinarul, considerîndu-se în inferioritate din pricina numărului inamicului, îi strigă nevesti-sii să-i dea drumul cîinelui. Bestia se repezi imediat în ajutorul stăpînului și, mușcîndu-l pe unul de picior și pe altul de umăr, puse pe fugă întreaga trupă de școlari. Mîniați de sfîrșitul rușinos al înfruntării, aceștia recrutară întăriri printre prieteni și, în frunte cu Tom Pipes, se înapoiară în marș pe cîmpul de bătaie. Văzîndu-i că vin, inamicul își chemă în ajutor argatul, aflat la celălalt capăt al grădinii ; îl înarmă cu o săpăligă, iar el însuși înșfăcă un hîrleț și începu să-l învîrtească deasupra capului ; își zăvori poarta pe dinăuntru și flancat de omul său și de dulău, așteptă atacul fără să clipească. Nu petrecuse nici trei minute în postura aceasta defensivă că Pipes, în rolul singurei speranțe a inamicului, înaintă cu multă cutezanță spre poartă — una nu prea solidă — și, cu o lovitură zdravănă de picior, aplicată cu forța și iuțeala unei petarde, o făcu să sară într-o mie de țăndări. Acțiunea lui hotărîtă avu un mare efect asupra uceniculuí ; el bătu în retragere în mare grabă și-și luă tălpășița

prin poarta din dos. Stăpînul însă se proţăpi în spărtură ca un adevărat Hercule, iar cînd Pipes, învîrtindu-şi bîta, făcu doi paşi înainte ca să angajeze lupta, îşi repezi arma în capul lui cu atîta forţă şi îndemînare, încît, dacă ajutorul de boţman ar fi avut o căpăţînă făcută dintr-un material penetrabil, muchia de fier a hîrleţului i-ar fi despicat ţeasta în două. Craniul fiindu-i însă tare ca un zid de fortăreaţă, instrumentul tăie pielea pînă la os, izbindu-l cu atîta putere de necrezut, încît scîntei adevărate săriră în toate părţile de pe urma loviturii. Iar necredinciosul meu cititor să nu pretindă că se îndoieşte de adevărul fenomenului descris, în orice caz nu înainte de a fi citit cartea ingeniosului Peter Kolben, *Istoria naturală a Capului Bunei Speranţe* [1] unde se arată cum băştinaşii aprind focul ciocnind unul de altul două ţurloaie ale leilor ucişi în partea aia a Africii.

Puţin descumpănit, Pipes, fără să fie cîtuşi de puţin incapacitat de lovitură, îi întoarse complimentul cu bastonul şi, dacă inamicul nu şi-ar fi tras cu mare grabă capul într-o parte, ar fi rămas întins cît era de lung, fără suflare, de-a curmezişul porţii. Din fericire pentru el, încasă pălitura cu umărul drept, strivit imediat de forţa toroipanului, aşa încît scăpă îndată hîrleţul din mîna amorţită. Văzînd avantajul şi nedorind să-l scape, Tom se avîntă cu capul în pieptul acestui fiu al pămîntului, răsturnîndu-l în praf, doar pentru a fi el însuşi atacat în aceeaşi clipă de dulău, care-şi înfipse colţii în coapsa marinarului. Incomodat de noul adversar, ce-i atîrna de fund, Tom îi dădu drumul grădinarului întins la pămînt, spre marea dezamăgire a aliaţilor — care se aruncară asupra omului neputincios ca o haită de lupi — şi, răsucindu-se, apucă grumazul fiorosului animal cu ambele mîini, strîngîndu-l cu atîta încăpăţînare şi cu o putere atît de mare, încît creatura îşi descleştă colţii, îşi lăsă limba să se bălăngăne printre ei ; îi ţîşni sîngele din ochi şi trupul i se legănă fără viaţă în mîinile adversarului.

[1] Peter Kolben (1675—1726). *Starea prezentă a Capului Bunei Speranţe*, Nürnberg, 1719, tradusă în engleză de Mr. Medley, 2 vol., 1731 (n. ed. engl.).

Decesul ciinelui fu spre binele stăpînului ; între timp acesta fusese încolţit de duşmani atît de numeroşi, încît trupul nici nu mai putea oferi destule puncte de contact pentru toţi pumnii care băteau în el darabana ; ca urmare, folosind o expresie vulgară, aproape că dădu ortul popii pînă să găsească Pipes răgazul să intervină în favoarea lui şi să-i convingă pe agresori să înceteze, explicîndu-le că nevasta ţăranului fugise să dea alarma în sat şi că vor fi atacaţi, mai mult ca sigur, la întoarcerea acasă. Dădură deci ascultare îndemnurilor şi porniră triumfători spre casă, lăsîndu-l pe grădinar în îmbrăţişarea strînsă a mamei lui, pămîntul, de unde n-avu destulă putere să se urnească în clipa cînd fu găsit de neconsolata lui nevastă şi de cîţiva prieteni chemaţi de ea în ajutor. Între aceştia se afla un fierar-veterinar care, pipăindu-i cu atenţie trupul, declară, după ce examinase fiecare mădular, că nu-i nici un os rupt, şi scoţîndu-şi lanţeta, îi luă o mulţime de sînge, aşa cum stătea întins acolo. Pe urmă l-au dus în pat, de unde nu s-a mai putut urni o lună întreagă. Familia sa se înfăţişă la parohie şi înaintă directorului şcolii o plîngere oficială, indicîndu-l pe Peregrine drept căpetenia celor ce săvîrşiseră barbara nelegiuire. Se deschise numaidecît o anchetă şi, toate capetele de acuzare fiind dovedite pe deplin, eroul nostru fu condamnat la o pedeapsă severă ce urma să-i fie administrată în faţa întregii şcoli. O ruşine pe care firea cea mîndră a lui Peregrine nu putea nicidecum s-o îndure, nici măcar în gînd. Se hotărî să evadeze mai bine decît să se supună pedepsei la care fusese osîndit ; cînd îşi împărtăşi gîndurile aliaţilor săi, aceştia, pînă la unul, îi promiseră că nu-l vor lăsa de izbelişte, ci fie îl vor scăpa de pedeapsă, fie îi vor împărtăşi trista soartă.

Încrezător în asigurările lor frăţeşti, Peregrine dădea impresia, în ziua sorocită supliciului, că nimic nu-i tulbură seninătatea, iar cînd fu chemat să-şi înfrunte destinul, înaintă spre locul cu pricina, urmat de cea mai mare parte a şcolarilor. Ei îi comunicară directorului hotărîrea lor, cerînd ca Peregrine să fie iertat. Directorul, vorbind cu acea ţinută demnă ce se potrivea funcţiei sale, le arătă ce pretenţie nebunească şi impertinentă aveau, îi certă pentru îndrăzneala faptei lor şi porunci ca fiecare băiat să

treacă la locul lui. Ei însă merseseră prea departe pentru a mai da înapoi şi, în loc să execute ordinul, ieşiră imediat, mărşăluind, din şcoală, făcînd rînduri strînse în jurul căpeteniei şi, oprindu-se pe o colină la mai puţin de o milă depărtare de oraş, ţinură sfat pentru a hotărî ce era de făcut.

Consfătuirea se desfăşură într-un tumult prea mare pentru a se putea lua o decizie unanimă, aşa că domnul Pickle se puse în capul coloanei şi porniră cu toţii la drum, aşteptînd să se potolească agitaţia şi confuzia ce-i stăpîneau. Tom Pipes, sosit şi el între timp, în mijlocul lor, încheia plutonul cu mult calm şi linişte, neîntrebînd nici măcar o dată din ce pricină se pornise extraordinara migraţie. Îşi continuară drumul, fără nici un ţel precis, parcurgînd încă vreo şase mile ; apoi, ajungînd în preajma unui han, se rosti propunerea să se oprească şi să se întremeze, şi fiecare făcu ceea ce dorea după cum permiteau înlesnirile locului. După un substanţial mic dejun alcătuit din pîine, unt şi brînză, pe care avură grijă să-l ude cu o cantitate corespunzătoare de bere, se propuse ţinerea unei noi consfătuiri, de astă dată fără băieţii mai tineri, ca să evite, pe cît se putea, zarva şi rîsetele cît timp se sfătuiau. Peregrine, investit cu puterea supremă, ţinu un discurs membrilor adunării, mulţumindu-le pentru generoasa intervenţie în favoarea sa, cît şi pentru înalta cinste ce i-o făceau alegîndu-l conducător. Observă că peste puţin timp vor putea, după cît se părea, culege roadele atitudinii lor hotărîte, fiind rechemaţi să-şi reia studiile părăsite ; cum era însă necesar să mai reziste puţin, ca să înţeleagă dascălii că nu-s doar nişte băieţandri jigniţi de purtarea lor disprețuitoare, propuse să-i trimită înapoi pe băieţii mai mici, incapabili de a îndura prea multă osteneală şi să-şi depună toţi banii în mîinile unei singure persoane, anume aleasă pentru această funcţie de încredere, chibzuindu-şi cu grijă cheltuielile pe drum, în timp ce vor aştepta răbdători să afle condiţiile de amnistie ce le vor fi, fără îndoială, înaintate. Propunerea a fost unanim aprobată, iar banii — în total zece guinee — scoşi din buzunare şi daţi pe mîna lui Pipes, ales casier şi administrator al întregii cete. Băieţii prea tineri fură îndemnaţi să facă cale-ntoarsă, iar cei rămaşi, douăzeci şi

cinci la număr, porniră la drum, călăuziți de Peregrine, care-i mai purtă încă zece mile pînă într-un sat unde aflară găzduire la un han și putură comanda mîncare caldă pentru cină. După masă, cerură punci și bere tare și băură cu atîta nechibzuință, încît nu peste multă vreme, zbierînd și învălmășindu-se, porniră în căutarea unor dame darnice, pentru a-și încununa dezmățul, și mai făcură multe alte excese, pe care prudența și autoritatea lui Peregrine nu le-au putut înfrîna.

Dimineața, hangiul le cruță oboseala de a cere nota de plată, prezentîndu-le-o el însuși și constatară, înmărmuriți, că extravaganțele de peste noapte îi costau jumătate din întreg bugetul. Achitară socoteala și, cum puțini dintre ei (sau nici unul) aveau poftă să mănînce ceva, se puseră în mișcare și mai făcură încă opt mile înainte de a se opri. Halta avu loc la marginea unei pășuni comunale, unde observară și firma unui birt din cele cunoscute sub numele de „George", spre marea ușurare și satisfacție a unora ce aveau limbile lipite de cerul gurii, din pricina nebuniilor de peste noapte. Făcură deci popas și, de cum își umeziră gîtlejurile cu șuvoaie abundente de bere, începură să aprecieze situația și să-i ceară ospătarului să le aducă bucate pentru prînz. Ai casei s-ar fi lipsit bucuroși de așa o clientelă, neîncrezîndu-se prea mult nici în finanțele, nici în principiile mușteriilor, ce păreau prea tineri pentru a avea destui bani sau destulă cumpătare. Cum însă hanul se afla într-un loc singuratic și nu aveau la îndemînă mijloace de apărare împotriva mojiciei cu care dezordonata gloată și-ar fi putut manifesta neplăcerea, nu îndrăzniră să le arate băieților neîncredere, ci se lamentară că n-aveau în casă nimic bun de dat la masă. Tom Pipes însă văzuse pe pajiște un cîrd de gîște, iar în curte un mare număr de găini ; fără să țină seama de declarația birtașului, ieși afară și după nici cinci minute se întoarse cu provizii suficiente pentru a sătura un grup de două ori mai numeros. Femeia nu îndrăzni să dea vreun semn că-i dezaprobă fapta. Îl asigură însă că orătăniile nu erau ale ei ; apoi, în chip foarte pașnic, își puse întreaga familie să gătească păsările, adăugînd fripturilor slănină și verdețuri ; băieții se împărțiră în cîteva grupuri și se așezară pe iarbă, ospătîndu-se cu multă plăcere

pe săturate, fără a-şi pune problema că încă o masă ca asta le-ar fi epuizat cu totul fondurile comune. Dulcea nepăsare n-a durat însă prea mult ; cam pe la ora patru doriră să plătească şi rămaseră muţi de uimire constatînd că li se cerea nu mai puţin de două lire, unsprezece şilingi şi şase pence pentru alimentele consumate. Socotind preţul exorbitant, contestară socoteala punct cu punct, dar proprietăreasa îi încunoştinţă solemn că suma abia de-o despăgubea, punînd o mare parte din cost pe seama numărului exagerat de mare de găişte şi găini ucise fără consimţămîntul ei şi fără să fi fost cu adevărat nevoie de ele.

Pipes, care în anumite probleme avea o gîndire cam simplută, le propuse s-o pedepsească pe hangiţă pentru absurdele-i pretenţii, plecînd fără a lăsa nici un sfanţ ; Peregrine însă îi respinse dispreţuitor sfatul, considerînd că un asemenea procedeu nu cadrează cu demnitatea corpului de elită pe care avea cinstea să-l comande ; dădu deci, poruncă să se achite numaidecît nota de plată. Afacerea fiind reglată spre satisfacţia ambelor părţi interesate, îşi reluară marşul şi seara ajunseră la un tîrg unde hotărîră să-şi stabilească sediul pînă vor primi veşti de la şcoala de unde fugiseră. Ca reşedinţă îşi aleseră hanul cel mai bun din localitate, hotărînd să-şi administreze cu foarte multă grijă ce le mai rămăsese din suma strînsă. Avînd însă în vedere că printre elevi erau cîţiva care începuseră să-şi piardă entuziasmul, din cauza oboselii călătoriei şi a faptului că se gîndiseră mai bine şi-şi dădeau acum seama de nebunia aventurii lor şi de situaţiile neplăcute ce se vor ivi peste cîteva ore, cînd vor fi dat de fundul pungii ; ideea de economie prudentă fu abandonată, preparară un bol mare de punci şi Pipes primi ordin să distreze adunarea cu un cîntec. În scurt timp îşi uitară toate necazurile şi partea cea mai mare a nopţii trecu în voioşie şi bună dispoziţie, deşi dimineaţa, la trezire, fură cuprinşi de groază şi căzură pradă celei mai crunte deprimări, aflînd că abia mai existau destui bani în vistierie pentru a achita nota de plată, primită imediat după micul dejun şi pe care nu putură să n-o plătească.

Fiind aşadar la ananghie, se văzură siliţi să ţină încă o consfătuire şi hotărîră ca fiecare să-şi doneze medalioanele şi cataramele de argint pentru a face faţă cheltuieli-

lor imediate, iar pentru viitor să-şi încunoştinţeze rudele prin scrisori, avînd grijă să pună lipsa de bani pe seama abuzurilor suferite la şcoală. Cu această ocazie, Peregrine scoase la iveală inelul şi medalionul primite de la doamna Trunnion, iar Pipes nu numai că-şi donă propria-i pungă — foarte bine garnisită — dar îşi sacrifică pînă şi fluierul de argint şi lanţul de care atîrnase mulţi ani la gîtul său. Îi aduseră mulţumiri pentru ataşamentul dezinteresat, dar toate insistenţele lui nu reuşiră să-i înduplece pe conducătorii grupului să profite de acest exemplu de devotament amical ; socotiră că ar fi fost nedrept şi dezonorant să se folosească, într-o asemenea împrejurare, de ajutorul oferit de Pipes.

CAPITOLUL XX

Pedagogii intervin în treburile şcolarilor. Peregrine, abandonat, e convins să se întoarcă şi să se supună pedepsei ; îi vin idei mai înalte ; începe aventurile galante şi face cunoştinţa domnişoarei Emily Gauntlet

Între timp, directorul, surprins şi deconcertat de secesiunea elevilor, fără precedent în analele şcolii, îi convocă pe guvernorii celor implicaţi în periculoasa acţiune, pentru a cădea cu ei de acord asupra celor mai indicate măsuri de a-i readuce la şcoală. După o matură deliberare, părerea tuturor fiind că un număr atît de mare de băieţi nepregătiţi pentru viaţă şi cu minţile înfierbîntate, fără bani, fără o conducere pricepută, fără un plan şi fără experienţă, nu puteau rămîne uniţi prea multă vreme, hotărîră să-i lase să-şi vadă de capriciile lor, neavînd nici o îndoială că, pe măsură ce va slăbi avîntul iniţial, vor renunţa unul cîte unul şi, astfel, confederaţia lor se va dizolva. Întoarcerea băieţilor mai tineri dovedi justeţea presupunerii, dar dascălii se îngrijorară straşnic aflînd că ceilalţi îşi aleseseră un general, se supuneau unui regulament şi adoptaseră un plan bine ticluit. Hotărîră totuşi să-i mai lase un timp de capul lor şi aşteptară douăzeci şi patru de ore ca să vadă ce efect va avea îngăduinţa arătată. Neprimind nici o veste despre dezertori, începură să creadă că revolta era totuşi o treabă serioasă şi dînd urmare sfaturilor şi indicaţiilor dascălilor, pedagogii porniră în căutarea rătăciţilor.

Nu le-a fost greu să descopere pe ce drum apucaseră, fiindcă o caravană atît de neobişnuită n-avea cum trece neobservată ; din loc în loc primiră indicaţii despre înaintarea băieţilor, iar seara ajunseră la un han ridicat la marginea şoselei, la numai două mile de oraşelul unde îşi stabiliseră aventurierii tabăra. De aici, merseră in corpore acasă la un judecător de pace care, după ce le ascultă

doleanțele, eliberă un mandat pentru arestarea și aducerea numitului Tom Pipes, acuzat de vagabondaj și de corupere de minori. Cu acest document porniră în zorii zilei următoare spre orășelul învecinat, găsind găzduire la un alt han, unde rămaseră *incognito* pînă vorbiră cu ofițerul de poliție și cu un număr mare de ajutoare. Atunci trimiseră pe cineva să-l anunțe pe domnul Pipes că este așteptat la „Cerbul Alb".

Mesagerul îl găsi pe Tom îndată după încercarea, pomenită de noi, de a-și oferi contribuția la fondul comun. El îi comunică stăpînului despre ce era vorba, iar Perry, socotind, pe bună dreptate, că problema îi privea pe toți, îi porunci să se ducă. Așadar Tom plecă odată cu trimisul dar, de cum își vîrî nasul în camera ce-i fu indicată, polițistul și potera săriră pe el, înainte să-și poată da seama ce se întîmplă, sau să poată schița un cît de mic gest de apărare.

După ce-l biruiră, îi dezvăluiră și pricina arestării care, după cît se pare, nu-l tulbură cine știe ce, și fu închis de unul singur într-o celulă în temniță, să mediteze pe îndelete.

După succesul acestui prim pas, fiecare guvernor se retrase într-o odaie separată și, trimițînd după învățăcelul său, își construi fiecare în felul său atacul, apelînd la argumentele pe care le socotea cele mai nimerite pentru a-l convinge pe școlar să renunțe la imprudenta aventură împinsă, și așa, cam prea departe. N-avură nevoie de prea multă elocință, pentru a-și atinge țelul, fiindcă elevii înșiși, tot chibzuind, ajunseseră cam la aceeași concluzie ; prin urmare, majoritatea se lăsară înduplecați de cuvintele pline de bun simț ale pedagogilor și consimțiră să se întoarcă la școală, cu condiția să fie iertați cu toții de fapta lor. Guvernorii aveau mandatul să promită tuturor iertarea, cu excepția lui Peregrine ; pe acesta, directorul dorea să-l pedepsească exemplar, ca instigator al răzmeriței și conducător al revoltaților. Știind asta, Perry rămase neînduplecat la toate stăruințele domnului Jolter, care-l imploră în van să accepte o mică pedeapsă, decît să înfrunte riscul unei rușinoase eliminări și să piardă dragostea unchiului, de bunăvoința căruia știa prea bine că depinde. În cele din urmă, văzînd că aliații lui se lasă

convinşi să-şi trădeze legămîntul şi pomenindu-se lipsit de oameni şi de mijloace de subzistenţă, cu mare îndoială în suflet se resemnă să se dea pe mîna soartei. Obţinu eliberarea lui Pipes şi fu condus înapoi la colegiu, iar aici, în ciuda intervenţiei tutorelui său, care se rugă fierbinte să i se îndulcească pedeapsa, eroul nostru nefericit fu biciuit în public, *in terrorem*[1] tuturor celor vizaţi.

Cum Peregrine împlinise deja paisprezece ani şi începuse să aibă sensibilitatea şi mîndria unui bărbat adevărat, ruşinea îndurată i se întipări adînc în suflet. Simţindu-se dezonorat şi stigmatizat, se ruşină să mai apară în lume ; era supărat pe camarazi pentru trădarea şi lipsa lor de curaj ; se adînci, aşadar, într-o reverie profundă, vreme de cîteva săptămîni, răstimp în care se debarasă de toate preocupările băieţeşti, oprindu-şi atenţia asupra unor lucrări mult mai vrednice de interes.

La orele de gimnastică, unde era un adevărat expert, cunoscu mai de aproape cîţiva tineri cu mult mai în vîrstă decît el. Plăcîndu-le îndemînarea şi inteligenţa lui, aceştia îl duseră la petreceri unde aveau loc aventuri galante, lucru ce-i captivă în mare măsură imaginaţia. Natura îl înzestrase foarte generos pe Peregrine pentru a reuşi în asemenea aventuri ; nu numai că era tipul de om ce devine tot mai atrăgător pe măsură ce trec anii, dar mai poseda o siguranţă plină de demnitate, o cruzime plăcută ce-i mărea capacitatea de a o cuceri pe frumoasa ce avusese norocul să-i înrobească inima, o generozitate fără limite şi un simţ al umorului apreciat de toată lumea. Nu ducea lipsă nici de realizările mai trainice ale tinereţii : profitase peste aşteptări de studiile urmate şi, alături de puterea de discernămînt, aflată la baza bunului simţ, prin care reuşea să înţeleagă şi să guste frumuseţile clasicilor, dăduse deja cîteva dovezi ale unui foarte promiţător talent liric.

Cu înfăţişarea şi calităţile lui, nu-i de mirare că eroul nostru se bucura de atenţia şi afecţiunea tinerelor Dalile din oraş, ale căror inimi începuseră să bată cam repejor, fără ca ele să înţeleagă de ce. Se făcură cercetări privitoare la situaţia lui financiară şi, de cum aflară ce-i re-

[1] Spre groaza (lat.) (n. tr.).

zerva viitorul, toți părinții fetelor se întrecură în a-l invita și răsfăța, iar domnișoarele excelau în amabilități. Oriunde apărea, deștepta iubirea și dorința de a plăcea ; aproape imediat, firește, urmau invidia și ciuda geloasă ; ajunse, prin urmare, să fie socotit o persoană dorită, dar foarte periculoasă. Cumpătarea nu-i fu pe măsura succesului : vanitatea înșfăcă frîul pasiunilor, risipindu-i atenția, împiedicînd-o să se concentreze asupra unei singure fete ; era stăpînit de fapt, de furia de a spori cît mai mult numărul cuceririlor. Motiv pentru care putea fi văzut oriunde ieșea lumea la plimbare, la concerte sau la adunări ; se îmbrăca în haine bogate, în ton cu moda, dădea sindrofii pentru domnișoare și era grav amenințat să devină un filfizon ce sfidează limitele bunului simț.

Peregrine se bucura deci de o reputație foarte proastă printre anumiți cunoscuți, dar și de stima altora, oscilînd între ridicol și perfecțiune ; cînd, dintr-o dată, se întîmplă un accident care-i infirma concepția privitoare la un anumit obiect, abătîndu-i gîndul de la deșartele preocupări ce l-ar fi făcut să se prăbușească, după o vreme, în prăpastia disprețului și a nesăbuinței. Într-o seară, aflîndu-se la un bal organizat în fiecare an în cinstea doamnelor, cu prilejul curselor de cai, maestrul de ceremonii al acelei petreceri, știind cît de mult aprecia domnul Pickle orice ocazie de a străluci, veni spre el și-i spuse că la capătul celălalt al sălii se află o tînără frumoasă, extrem de dornică să danseze un menuet dac-ar putea găsi un partener, întrucît gentilomul ce-o însoțea, încălțat cu cizme, nu-i era de nici un folos.

Peregrine, cu vanitatea gîdilată de sugestia primită, traversă sala în căutarea domnișoarei cu pricina și rămase mut de admirație văzînd cît era de frumoasă. Părea cam de vîrsta lui, înaltă și, deși subțirică, desăvîrșită la trup, cu părul castaniu, atît de bogat, încît severa-i coafură nu-l putea împiedica să-i umbrească ambele părți ale frunții înalte și fine ca porțelanul. Avea fața ovală, iar nasul o idee curbat înspre forma denumită acvilină, ceea ce-i conferea înfățișării o și mai mare prestanță și forță de atracție ; gura-i era mică, buzele pline, umede și delicioase, dinții uniformi și albi ca zăpada spulberată de vînt, tenul de o incredibilă delicatețe, strălucind de sănătate, iar ochii

ei, de un albastru adînc, scăpărau de poftă de viață și de iubire. Ținuta domnișoarei era în același timp trufașă și înnebunitoare, vorba extrem de bine educată și toată înfățișarea ei te captiva în așa măsură, încît de la prima privire tînărul nostru Adonis fu îngenuncheat.

Revenindu-și cu multă greutate din uluire, Peregrine păși spre fată cu un aer grațios și respectuos, solicitîndu-i onoarea de a face dînsa cu el un menuet. Fetei păru că-i face multă plăcere invitația lui și-i satisfăcu dorința cu inima deschisă. Formau o pereche prea frumoasă pentru a nu fi remarcați de cei de față : domnul Pickle era bine cunoscut aproape tuturor persoanelor din sală, dar partenera lui era un chip cu totul nou, așa că atrase asupra ei critica tuturor femeilor de la bal. Una șopti :

— Are tenul frumos, dar nu credeți că stă puțin încovoiată ?

A doua o compătimi pentru nasul ei bărbătesc, a treia observă că era cam neîndemînatică, desigur pentru că nu fusese scoasă în lume, a patra distinse o îndrăzneală prea pronunțată în ținuta ei ; pe scurt, n-a existat lucru frumos în alcătuirea fetei pe care lornionul invidiei să nu-l denatureze, transformîndu-l în defect.

Cu alți ochi o priviră însă bărbații ; apariția fetei le smulse tuturor un murmur admirativ, se strînseră în cerc în jurul locului unde dansa, încîntați de mișcările-i grațioase. Dar, lansîndu-se în complimente la adresa domnișoarei, își exprimară și neplăcerea față de norocul ce dăduse peste partenerul ei, numindu-l marțafoi afurisit, mult prea adîncit în admirația propriei persoane pentru a înțelege sau merita așa un hatîr al sorții. Neauzindu-le, Peregrine nu putu răspunde neobrăzaților dar, în vreme ce toți bărbații își închipuiau că se umflă în pene, o pasiune mult mai generoasă pusese stăpînire pe inima sa.

În locul veseliei isterice prin care devenise cunoscut peste tot unde mergea, dădea acum semne vizibile de emoție și nesiguranță de sine ; dansa cu teamă de a nu greși, ceea ce-i făcea mișcările greoaie și roșea la fiecare pas greșit. Dacă gentilomii n-aveau ochiul îndeajuns de bine exersat ca să-i observe agitația neobișnuită, ea nu scăpa neremarcată de doamne; ele o înregistrară în egală măsură cu surprîză și enervare, iar cînd Peregrine o con-

duse pe frumoasa necunoscută la locul ei, dădură glas ciudei printr-o chicoteală afectată, ieșită în aceeași clipă din toate gurile, de parcă aceeași stare de spirit le stăpînea pe toate.

Peregrine se simți jignit de lipsa de maniere cu care-și exprimau dezaprobarea și, pentru a le îndurera și mai și, încercă să înfiripe o conversație cu frumoasa lor rivală. Răpitoarea domnișoară, la rîndu-i nelipsindu-i nici agerimea și nici înțelegerea că izbutise multe prin dansul acela, era indignată de comportarea semenelor, deși exulta în secret, cunoscîndu-le motivul, și-l încurajă pe Peregrine întocmai cum și-o dorea el. Maică-sa aflată și ea acolo îi mulțumi pentru gestul curtenitor de a-și fi oprit privirea asupra unei necunoscute și mai primi un compliment asemănător din partea tînărului gentilom cu cizme, care era fratele fetei.

Dacă frumusețea fetei îl fermecase, conversația ei — inteligentă, animată, veselă — îl entuziasmă. Umorul ei direct și gesturile însuflețite îi stimulară pofta de glume și încrederea în sine ; îi descrise, în propoziții mustind de satiră comică, firile femeilor care-i onoraseră cu comentarii atît de pline de rîcă, iar fata păru că-l ascultă cu atenție deosebită, fixîndu-le pe rînd pe nimfele ridiculizate cu o privire semnificativă ce avu darul să le adîncească ciuda și umilința. Pe scurt, s-ar zice că fiecare fu încîntat de discuția avută cu celălalt și în tot acest timp tînărul nostru Damon [1] făcu față, cu deosebită îndemînare, tuturor obligațiilor sale galante : se folosi de toate ocaziile întîlnite pentru a-i arăta domnișoarei cît de mult îi admiră farmecele, recurse la elocința mută a privirilor tandre, scoase cîteva suspine grăitoare și nu se mai despărți de ea pînă la sfîrșitul balului.

Cînd se sparse petrecerea, o conduse pînă acasă și-și luă rămas-bun cu o strîngere ușoară de mînă, după ce ea-i îngădui s-o revadă chiar a doua zi dimineață, la ea acasă,

[1] Damon era, în mitologia greacă, exemplul clasic al devotamentului în prietenie : și-a pus zălog viața pentru ca prietenul lui, Pythias, condamnat la moarte de tiranul Syracuzei, să poată pleca acasă pe cîteva zile, pentru a-și rezolva problemele familiale (n. tr.).

iar mama ei îl informă că fata se numește domnișoara Emilia Gauntlet [1].

În noaptea aceea, Peregrine nu reuși să închidă ochii, ci se desfătă gîndind la feluritele plăceri la care-l trimitea imaginația în urma cunoștinței proaspăt făcute. Se sculă odată cu ciocîrlia, își potrivi părul în așa fel încît să dea impresia unor bucle frumoase dar neglijente și, îmbrăcînd o elegantă jiletcă gri, garnisită cu șnururi argintii, așteptă nerăbdător să se facă ora zece. De cum bătu ceasul, se grăbi spre locul întîlnirii, unde întrebă de domnișoara Gauntlet și fu poftit într-un salon. După nici zece minute de așteptare, intră în cameră și Emilia, într-o superbă rochie de casă, strălucind prin toate farmecele cu care o înzestrase natura și cît ai clipi din ochi îl înrobi pe Peregrine pe vecie, legîndu-l cu lanțuri atît de tari, că nici o întîmplare n-avea să le mai poată desface vreodată.

Mama ei zăbovea încă în pat, iar fratele plecase să comande trăsura, pentru a se întoarce cu ea acasă chiar în ziua aceea, așa că Peregrine avu bucuria de a rămîne *tête à tête* cu domnișoara Emilia o oră întreagă, răstimp în care îi jură iubire cu cele mai fierbinți cuvinte, implorînd-o să-l lase și pe el să intre în rîndul admiratorilor ce aveau îngăduința de a o vizita și adora.

Ea se prefăcu a socoti toate juruințele și angajamentele lui Perry drept simple gesturi de curtoazie și-l asigură, foarte prietenoasă, că dac-ar locui în apropiere, i-ar face plăcere să-l vadă cît mai des ; dar casa familiei ei se afla la o depărtare considerabilă și nu-i putea pretinde să facă atîta drum pentru un lucru atît de neînsemnat, nici să-și dea osteneala să-i ceară mamei sale voie să o viziteze.

La această aluzie încurajatoare, Peregrine răspunse cu toată înflăcărarea pasiunii lui fierbinți, cum că nu rostise altceva decît adevărurile pe care i le dictase inima și că n-avea dorință mai mare decît să i se dea ocazia să-și dovedească sinceritatea. Mai spuse că și de-ar locui la marginea regatului, tot ar găsi calea să i se arunce la picioare, dacă o va putea vizita cu consimțămîntul mamei, pe care — o asigură el — îl va solicita fără întîrziere.

---

[1] *Gauntlet* — mănușă de armură (engl.) (n. tr.).

Atunci ea îi spuse că reşedinţa familiei se găseşte cam la şaisprezece mile depărtare de Winchester, într-un sat cu numele cutare, unde (deduse el cu uşurinţă din spusele fetei) n-ar fi un oaspete nedorit.

În mijlocul acestui schimb de cuvinte sosi şi doamna Gauntlet şi-i vorbi lui Peregrine cu multă prietenie, mulţumindu-i din nou pentru purtarea cavalerească faţă de Emy la bal. Luîndu-i-o înainte, îi mai spuse că i-ar face multă plăcere să-l reîntîlnească la ele acasă, dacă va avea vreodată prilejul să treacă pe acolo.

CAPITOLUL XXI

Se interesează de situația tinerei femei de care s-a amorezat ; fuge de la școală ; e găsit de locotenent, dus înapoi la Winchester ; îi trimite iubitei o scrisoare în cîteva versuri

Invitația îl făcu pe eroul nostru să se simtă în al nouălea cer, și el le dădu bunelor doamne toate asigurările că va profita de ea ; mai făcu apoi, cum cerea eticheta, puțină conversație pe subiecte generale și în cele din urmă își luă rămas bun de la Emilia și de la prudenta ei mamă, care observase cele dintîi semne emoționante ale pasiunii domnului Pickle pentru fiică-sa și nu-și cruță osteneala de a afla cîte ceva despre familia și averea lui.

Peregrine nu fu mai puțin curios să cunoască starea socială și stirpea iubitei, aflînd despre ea că este unica fiică a unui ofițer și că tatăl murise înainte de a fi avut posibilitatea să strîngă prea multă avere pentru copii ; mai află că văduva ducea o viață modestă, dar decentă, trăind din pensie și din mărinimia rudelor, iar fiul se afla sub arme, voluntar, chiar în compania comandată cîndva de taică-său. Emilia își făcuse educația la Londra, ținută fiind la școală de un unchi bogat pe care, la vîrsta de cincizeci și cinci de ani, îl apucase dorința de însurătoare ; prin urmare, nepoata fusese trimisă înapoi la mama ei, fără să aibă vreun mijloc vizibil de subzistență, în afară de purtarea ei frumoasă și însușirile personale.

Amănuntele acestea, dacă nu reușiră să potolească iubirea lui Peregrine, îi alarmară totuși mîndria ; în imaginația lui înfierbîntată își exagerase propriile perspective, iar acum începea să se teamă că dragostea pentru Emilia s-ar putea să vătămeze demnitatea poziției lui în societate. Lupta dintre iubire și interes avu ca rezultat o dilemă ale cărei efecte se distingeau limpede în comportarea lui : deveni meditativ, solitar și ursuz, ocoli toate distracțiile

publice, iar îmbrăcămintea şi-o neglija în aşa hal, încît pînă şi cunoscuţii îl recunoşteau greu. Înfruntarea gîndurilor dură mai multe săptămîni, iar la sfîrşitul perioadei farmecele Emiliei triumfară asupra oricăror alte consideraţii ; primind o sumă de bani de la comandor — mereu foarte generos în ceea ce-l privea — îi porunci lui Pipes să pregătească nişte albituri şi alte cîteva obiecte strict trebuincioase şi să le pună într-un sac pe care-l putea duce uşor în spate ; echipat astfel, porni la drum într-o dimineaţă devreme, pe jos, înspre satul iubitei şi ajunse înainte de ora două după-amiaza ; alesese această metodă de călătorie ca să nu-i poată fi descoperită uşor destinaţia, cum s-ar fi întîmplat, fără îndoială, dacă ar fi închiriat cai sau ar fi ocupat un loc în diligenţă.

Sosind în sat, se îngriji mai întîi de o odaie bună la han, unde şi prînzi ; pe urmă se schimbă şi, urmînd indicaţiile primite, plecă spre casa doamnei Gauntlet cu inima plină de bucuria speranţei. Agitaţia-i creştea pe măsură ce se apropia ; ciocăni în poartă cu nerăbdare şi îngrijorare, ba chiar apucă să întrebe dacă doamna Gauntlet era acasă înainte să-şi dea seama că îi deschisese chiar scumpa lui Emilia. Nici ea nu rămase rece cînd îşi văzu, pe neaşteptate, iubitul. Peregrine, recunoscînd-o imediat pe fermecătoarea fată, se supuse poruncii neiertătoare a dragostei şi o strînse pe loc în braţe. Ea nu păru supărată de comportarea lui îndrăzneaţă, care-ar fi displăcut poate unei fete cu o fire mai puţin deschisă, sau mai puţin obişnuită cu libertăţile educaţiei bazate pe bunul simţ. Francheţea firii ei fusese însă încurajată şi amplificată de relaţiile fireşti, familiale, dintre oamenii între care crescuse ; deci, în loc să-l pună la punct cu o privire severă, rîse cu bunătate de siguranţa de sine a băiatului, datorată fără îndoială, spunea ea, faptului că-şi cunoştea meritele ; pe urmă-l conduse într-un salon unde se afla maică-sa, iar doamna Gauntlet îşi exprimă, foarte politicos, satisfacţia de a-l avea ca oaspete.

După ceai, domnişoara Emy îi propuse să facă împreună o plimbare la căderea serii şi paşii îi purtară printr-o mulţime de pîlcuri de copaci şi poieniţe, udate de un romantic pîrîiaş, ceea ce-i încîntă nespus de mult imaginaţia lui Peregrine.

Cînd s-au întors din agreabila excursie era deja tîrziu, dar în momentul cînd el le ură doamnelor noapte bună, doamna Gauntlet insistă să rămînă la cină şi-i făcu o mare demonstraţie a stimei şi afecţiunii pe care le avea faţă de el. Rosturile casei nefiind împovărate de un număr prea mare de servitori, prezenţa doamnei era solicitată deseori în diferite locuri, astfel că tînărul gentilom avu destule ocazii de a-şi curta în continuare iubita, cu ajutorul tuturor jurămintelor şi aluziilor tandre inspirate de obicei de dragoste. Declară că gîndul la ea îi pusese stăpînire pe inimă în aşa măsură, încît, văzînd că nu-i mai poate suporta absenţa nici măcar o zi, îşi părăsise studiile, scăpase prin vicleşug de sub observaţia pedagogului, în aşa fel, încît s-o viziteze pe fata lui adorată şi să se desfete în intimitatea ei vreme de cîteva zile fără întrerupere.

Ea îi ascultă vorbele cu atîta bunăvoinţă şi interes, încît era limpede că le aprobă şi e încîntată ; pe urmă îl dojeni blînd că e un chiulangiu nechibzuit, evitînd însă cu grijă să se arate mistuită de aceeaşi flacără fiindcă, sub toată tandreţea lui, distinsese o anumită mîndrie uşuratică şi ştia că nu e cuminte să facă o asemenea mărturisire. Mama ei poate o îndemnase şi ea la precauţie menţinînd cu multă înţelepciune o anumită distanţă ceremonioasă în politeţurile cu care-l trata, atitudine pe care o socotea necesară nu doar pentru onoarea şi bunăstarea familiei, ci şi pentru a se putea disculpa, dacă avea să fie acuzată vreodată că-l încurajase sau instigase în nebuniile tinereţii. În ciuda rezervei lor impuse, ambele doamne îl tratară pe Peregrine cu atîta consideraţie aleasă, încît era nemaipomenit de fericit de situaţia sa şi, pe măsură ce treceau zilele, devenea tot mai înamorat.

În timp ce el se abandona preadulcei lui iubiri, la Winchester absenţa sa produse o destul de mare tevatură. Domnul Jolter fu extrem de afectat de plecarea lui neaşteptată, îngrijorarea fiindu-i justificată în special de împrejurarea că Peregrine dispăruse după o foarte lungă criză de melancolie, care nu trecuse neobservată de preceptor. Jolter îi împărtăşi directorului temerile sale şi primi sfatul de a-l înştiinţa numaidecît pe comandor de fuga nepotului şi de a se interesa în acelaşi timp la toate hanurile oraşului dacă închiriase cai sau trăsură pentru

călătorie, sau dacă-l văzuse cineva pe drum și putea spune în ce direcție o apucase.

Investigația, deși făcută cu multă atenție și conștiinciozitate, nu avu nici un rezultat : nu aflară absolut nimic despre fugar. Domnul Trunnion se înnegri de supărare aflînd de fuga nepotului ; tună și fulgeră împotriva obrăzniciei lui Peregrine, numindu-l, în primele accese de mînie oarbă, un dezertor ingrat ; apoi îi blestemă pe Hatchway și Pipes, jurînd că ei îl stricaseră pe băiat, prin poveștele lor vătămătoare ; în cele din urmă își dirijă injuriile asupra lui Jolter, pentru a nu fi fost destul de vigilent. Încheie prin a apostrofa afurisenia aceea de gută, din pricina căreia nu putea porni chiar el în căutarea fugarului. Totuși, spre a nu lăsa nefolosite toate metodele ce-i stăteau în putere, trimise imediat mesaje urgente tuturor porturilor de pe coasta apropiată, cu gîndul de a-l împiedica pe Peregrine să părăsească regatul; iar locotenentul, conform dorinței chiar de el exprimate, fu trimis să cutreiere ținutul în căutarea celui dispărut.

Patru zile la rînd Hatchway cercetă neobosit, nereușind să dea de urma lui Peregrine. În cele din urmă, se hotărî să se întoarcă acasă prin Winchester, de unde spera să poată culege cîteva informații, oricît de vagi, ce-l puteau ajuta în căutările lui viitoare. Se abătu de la drumul mare, voind să profite de o scurtătură și, prins de înserare în apropierea unui sat, ceru găzduire la primul han spre care îl purtă calul. Comandă ceva de mîncare și apoi se retrase în odaia sa, omorîndu-și timpul cu pipa, cînd, deodată, îi ajunse la ureche zarva confuză și veselă a unei petreceri rustice. Aceasta se întrerupse tot atît de brusc și după o scurtă pauză auzi vocea lui Pipes, care, la rugămintea tovarășilor de chef, începu să-i distreze cu un cîntec.

Hatchway identifică imediat binecunoscutul glas ; dealtfel nici n-ar fi avut cum să se înșele, fiindcă nimic în lume nu semăna cîtuși de puțin cu el. Își azvîrli pipa în șemineu și punînd mîna pe pistol, alergă repede înspre odăile de unde răsuna vocea. De cum intră, văzîndu-și camaradul de echipaj înconjurat de țărani și țărăncuțe, se aruncă asupră-i, îi înfipse pistolul în piept și strigă :

— Înghiți-te-ar iadul, Pipes, ești mort dacă nu-l aduci imediat pe stăpînu-tău !

Porunca rostită amenințător, avu mai mult efect asupra sătenilor decît asupra lui Tom care, privindu-l foarte calm pe locotenent, răspunse :

— Păi, nu mi-e greu s-o fac, dom'le Hatchway.

— Cum ? Întreg și nevătămat ? strigă celălalt.

— Sănătos tun, răspunse Tom, spre marea satisfacție a prietenului său Jack ; acesta-i strînse mîna și-i ceru să-i dea înainte cu cîntecul. După ce-l sfîrși și plătiră hangiului, prietenii se retraseră în cealaltă odaie, unde locotenentul află cum fugise tînărul gentilom de la colegiu, precum și despre alte aspecte ale situației lui de acum — în măsura în care Pipes le putuse înțelege.

Pe cînd stăteau ei așa de vorbă, Peregrine — care-i urase noapte bună iubitei sale — se întoarse acasă și nu mică-i fu surprinderea cînd Hatchway, intrînd în cameră cu înfățișarea lui marinărească, îi întinse mîna în semn de salut. Vechiul lui discipol îi făcu o primire caldă, ca de obicei, dar își exprimă uimirea de a-l reîntîlni chiar în locul acela. Înțelegînd însă cauza și scopul sosirii locotenentului, tresări îngrijorat și apoi, cu obrajii arzînd de indignare, îi spuse că se crede destul de matur pentru a-și chibzui singur faptele și că, în clipa cînd va socoti el de cuviință, are să se întoarcă de bună voie la școală ; cei ce credeau că o să-l poată sili să-și facă datoria, vor afla că se înșală amarnic.

Locotenentul îi dădu toate asigurările că, în ce-l privește, n-are de gînd să întrebuințeze forța. Îi arătă însă cît de primejdios era să-l mînie pe comandor, care mai că-și ieșise deja din minți din pricina dispariției lui. Pe scurt, își înșiră argumentele — toate foarte adevărate și ușor de înțeles — cu vorbe atît de prietenoase și respectuoase, încît Peregrine cedă rugăminților sale și promise să plece cu el la Winchester a doua zi.

Nespus de bucuros de succesul tratativelor, Hatchway se duse imediat la hangiu și angajă un poștalion pentru domnul Pickle și omul lui ; goli apoi o porție dublă de rom cu ei și, cînd noaptea era deja foarte înaintată, îl lăsară pe îndrăgostit să se odihnească, sau mai degrabă să se zvîrcolească în țepii gîndurilor ; de fapt nici nu închise ochii, chinuit fiind fără încetare de perspectiva despărțirii de divina Emilia, stăpîna absolută a sufletului său. La un

moment dat își propuse să plece dis-de-dimineață, fără să mai dea ochii cu fermecătoarea fată, știind că nu poate avea încredere în propria-i tărie de caracter dacă se afla în prezența ei vrăjită. Apoi însă gîndul de a o părăsi într-un chip atît de abrupt și nerespectuos fu alungat în numele iubirii și onoarei. Războiul sentimentelor îl ținu treaz toată noaptea și abia cînd veni ora sculării hotărî să-și viziteze adorata și să-i arate sincer motivele ce-l făceau să plece de lîngă ea.

Se îndreptă deci cu inima grea spre casa mamei fetei, însoțit pînă la poartă de Hatchway, căruia-i venea greu să-l lase singur ; intrînd, o găsi pe Emilia abia sculată și parcă mai frumoasă ca oricînd.

Îngrijorată de o vizită atît de matinală și de fața posomorîtă a iubitului, ea așteptă fără o vorbă să audă veștile triste, iar el nu reuși decît după o tăcere destul de lungă să găsească în sine puterea necesară pentru a-i spune că venise să-și ia rămas bun. Fata se străduí să-și ascundă întristarea, dar natura nu se lăsă învinsă ; într-o clipită toate liniile frumosului ei chip se întăriră și doar cu prețul unui efort deosebit reuși să împiedice lacrimile să-i împăienjenească minunații ochi. El înțelese ce gînduri o făceau să sufere și, pentru a o alina, îi dădu asigurări ca va găsi el o cale de a o revedea peste o săptămînă — două. Apoi îi arătă ce pricini îi cereau să plece, iar Emilia recunoscu temeiul lor. După ce-și spuseră unul altuia cuvinte de consolare, durerea li se mai ușură și cînd sosi vremea să coboare doamna Gauntlet din camera ei, purtarea le era deja foarte cuviincioasă, dar resemnată.

Buna doamnă, aflîndu-i hotărîrea, își exprimă părerea de rău, dar și speranța că va mai avea dorința și ocazia de a le bucura, cît de curînd, cu o nouă vizită.

Neliniștit de prelungita întîrziere a lui Peregrine, locotenentul bătu la ușă și, prezentat fiind de prietenul său, avu onoarea de a lua micul dejun cu doamnele ; cu ocazia aceasta, inima-i fu rănită atît de adînc de farmecele Emiliei încît, mai tîrziu, avea să-i atragă prietenului său atenția asupra merituoasei sale comportări : aceea de a se fi stăpînit în așa măsură, încît să se împiedice de a deveni rivalul prietenului său.

În cele din urmă trebuiră să-şi ia rămas bun de la preaamabilele gazde şi, pornind de la han după mai puţin de o oră, ajunseră cam pe la ceasurile două la Winchester, unde domnului Jolter îi pieri glasul de bucurie văzîndu-i că apar.

Întrucît nimeni — în afara oamenilor de încredere — nu cunoştea adevărata natură a aventurii lui Pickle, toţi cei ce se interesară despre motivul îndelungatei absenţe a lui Peregrine primiră răspunsul că-şi petrecuse cîteva zile la o rudă la ţară, iar directorul, cu mult tact, se făcu a nu observa minciuna. Văzînd deci Hatchway că lucrurile se aranjează în mod satisfăcător pentru tînărul lui prieten, se întoarse la garnizoană ca să-i dea comandorului un raport detaiiat despre expediţie.

Bătrînul fu adînc tulburat aflînd că la mijloc e o femeie şi remarcă plin de emfază că-i mult mai bine pentru un bărbat să se rătăcească în golful Florida decît să fie supt de vîrtejul din sufletul unei muieri ; în primul caz mai există speranţa de a-şi îndrepta corabia — cu un pilotaj priceput — spre apele sigure dintre insulele Bahamas şi ţărmul Indiilor ; în celălalt însă nu mai aveai scăpare şi te luptai degeaba încercînd să-nfrunţi curentul, aşa că, desigur, Peregrine trebuia să se pună la adăpost şi să stea la ancoră lîngă un ţărm ferit de vînt. Hotărî deci să-i prezinte situaţia de-a fir a păr domnului Gamaliel Pickle şi, împreună, să ia măsurile adecvate pentru a-l îndepărta pe fiul acestuia de preocupările deşarte ale iubirii, care aveau să pună beţe în roate, fără îndoială, planurilor de a i se asigura o bună educaţie.

Între timp însă, gîndurile lui Perry erau cu totul absorbite de adorabila-i iubită, mereu vie în imaginaţia lui, fie că dormea sau se plimba ; compuse deci următoarele versuri întru lauda fetei :

I

„Adio apelor cu unda vie,
Vernalei brize ce uşor adie,
Poienilor ce înfloresc în vară
Şi vrăbiilor gureşe de-afară.

II

Întregu-mi suflet zboară **de la tine**
Fără să plîngă, fără să suspine,
Dar bucuria-n inimă **e** moartă
De Celia cînd vor să mă despartă.

III

O, tu, cea mai frumoasă decît zorii
Cînd roua-n cîmp pune cunună florii,
Ca razele cereşti neprihănită
Ce încălzesc, în mai, briza stîrnită.

IV

Frum'seţea ta, divin strălucitoare
Dă anului mai din belşug splendoare ;
Dă faţă nouă zilei care trece,
Cu bucurii tiveşte noaptea rece".

Juvenila compoziţie fu pusă într-un plic, împreună cu un bilet foarte dulce, şi încredinţată lui Pipes, cu porunca de a se îndrepta imediat spre locuinţa doamnei Gauntlet ca să le transmită doamnelor complimente şi un cadou constînd **din vînat** ; Perry îi mai ceru lui Tom să găsească prilejul cel bun de a-i da domnişoarei epistola fără ca mama ei să afle.

CAPITOLUL XXII

Mesagerul are o neplăcere din care scapă printr-un tertip neobișnuit, ceea ce duce la consecințe ciudate

O diligență trecea la numai două mile de satul unde locuia fata, așa că Tom se înțelese cu surugiul să-i dea un loc pe capră și porni să-și îndeplinească misiunea, deși nu avea aptitudini deosebite pentru asemenea comisioane. Întrucît primise dispoziții speciale privind scrisoarea, se hotărî să se îngrijească întîi și-ntîi de ea și, dînd dovadă de mare inteligență, o ascunse între ciorap și talpa piciorului, unde, socotea el, avea să fie bine adăpostită de orice pericol sau accident. Misiva rămase acolo pînă ajunse la hanul unde trăseseră mai înainte și, după ce se răcori cu o halbă de bere, Tom își scoase ciorapul, numai pentru a găsi biata scrisoare mînjită de praf și cu totul ferfenițită de mișcarea făcută de piciorul său cînd străbătuse pe jos ultimele două mile ale călătoriei.

Rămas ca trăsnit la vederea acestui fenomen, dădu drumul unui lung și puternic *măăăi*, urmat de exclamația : „Dracu să-mi ia încălțările ! Pe Dumnezeul meu...", după care-și propti coatele pe masă, își puse fruntea pe pumnii strînși și în poziția aceasta se sfătui cu sine însuși despre felul cum putea îndrepta greșeala.

Nefiind asaltat de un număr prea mare de idei, în curînd ajunse la concluzia că lucrul cel mai bun era să se folosească de priceperea diaculuí parohiei, un om, din cîte știa, foarte învățat, și să-l roage să scrie o altă epistolă, după indicațiile pe care avea să i le dea ; nici visînd, măcar, că originalul rupt i-ar putea fi cîtuși de puțin de folos, îl încredință, plin de înțelepciune, flăcărilor, ca să nu poată fi folosit vreodată drept probă incriminatorie împotriva sa.

Luînd el această înțeleaptă măsură de prevedere, porni imediat în căutarea scribului și-i spuse acestuia ce voia, promițîndu-i, ca răsplată o carafă plină ochi. Diacul — care era și învățător — mîndru că i se oferea un prilej de a da dovada talentului său, consimți repede să facă trebușoara și, plecînd înapoi la han cu cel ce-l angajase, întocmi în mai puțin de un sfert de oră o mostră de elocință ce-l satisfăcu în așa măsură pe Pipes, încît acesta îi strînse mîna ca semn de apreciere și dublă porția de bere promisă. După ce deșertară halbele, curierul nostru se duse acasă la doamna Gauntlet cu ciosvîrta de vînat și cu surogatul de scrisoare. Îi transmise mamei complimentele și cadoul, iar ea le primi cu mult respect, punînd nenumărate întrebări despre sănătatea și prosperitatea stăpînului și încercînd să-l răsplătească pe mesager cu o coroană, refuzată cu îndîrjire de Pipes, ca urmare a repetatelor avertismente primite de la domnul Pickle. Cînd bătrîna doamnă se întoarse către o servitoare spre a-i spune cum să procedeze cu darul primit, Pipes socoti că se ivise momentul prielnic pentru a-și încheia socotelile și cu Emilia, așa că, închizînd un ochi, cu o smucitură a degetului mare înspre umărul stîng și o foarte elocventă strîmbătură, o chemă pe frumoasa domnișoară în camera alăturată, dînd a se înțelege că purta un mesaj important pe care dorea să-l comunice. Ea înțelese aluzia, oricît de ciudat fusese făcută, și păși în camera vecină, îi oferi ocazia de a-i strecura misiva în mînă, pe care Pipes nu pierdu prilejul de a o strînge ușor, ca semn de respect ; apoi, aruncînd o privire piezișă maică-sii, încă întoarsă cu spatele, Tom își puse un deget la baza nasului, recomandînd prin asta discreție și tăcere.

Ascunzînd scrisoarea la sîn, Emilia nu putu să nu surîdă, văzînd politețea și îndemînarea lui Tom. Ca să nu-l surprindă maică-sa în timp ce-și executa pantomima, întrerupse totuși schimbul de semne, întrebîndu-l cu voce tare cînd se gîndește să pornească înapoi spre Winchester. Cînd el răspunse „mîine dimineață", doamna Gauntlet îl recomandă ospitalității valetului ei personal, cerîndu-i acestuia să aibă multă grijă de domnul Pipes jos, în odăile servitorilor, unde fu invitat la masă și întreținut foarte cordial. Tînăra noastră eroină, nerăbdătoare să citească

scrisorica iubitului, care făcea să-i palpite inimioara de o dulce anticipare, se retrase, de-ndată ce putu, în odaia ei cu scopul de a lua cunoştinţă de conţinut, care era următorul :

„Divină împărăteasă a sufletului meu !

Dacă flăcările sclipitoare ale frumuseţii tale n-ar fi făcut să se evapore particulele creierului meu transportat **de** fericire şi nu **mi-ar** fi perpelit intelectul, făcînd din el **un tăciune** al indiferenţei, poate **că** splendoarea pasiunii mele ar străluci, ilustră, prin perdeaua de nisip a cernelii mele, şi ar transcende, prin sublimul ei, galaxia însăşi, deşi e purtată pe aripile unei simple pene cenuşii de gîscă. Dar ah ! celestă vrăjitoare ! Necromanţia farmecelor tale tiranice mi-a încătuşat facultăţile cu lanţuri tari ca diamantul şi, de nu vor fi topite de compasiune, voi fi silit să rămîn pentru eternitate în golful infernal al celei mai jalnice disperări. Milostiveşte-te deci, o tu, cel mai strălucitor luminător al sferei cereşti, să dai căldură, odată cu strălucirea ta, şi lasă razele blînde ale bunăvoinţei tale să topească emanaţiile cu suflu de gheaţă ale dispreţului, care au transformat în gheaţă spiritul admiratorului **tău** extraordinar — o, angelică eminenţă ! **şi sclavului** tău superlativ,

PEREGRINE PICKLE"

Nu se poate imagina o uluire mai paralizantă decît a Emiliei la citirea ciudatei compuneri de mai sus ; o silabisi, cuvînt cu cuvînt, de trei ori, înainte de a-şi da crezare simţurilor. Apoi încolţi în sufletul ei teama neprefăcută că iubirea deranjase foarte rău minţile iubitului. După sute de încercări de a explica stilul extraordinar de bombastic al misivei, conchise că era pur şi simplu rezultatul nestatorniciei, calculat anume pentru a-şi bate joc de pasiunea pe care i-o jurase Pickle cîndva. Enervată de presupunere, hotărî să **nu-i** dea motiv de a exulta şi să se prefacă indiferentă, străduindu-se în ăst răstimp să-l

alunge din locşorul ocupat în inima ei. Ar fi putut, într-adevăr, obţine, fără prea mare greutate, victoria asupra propriilor dorinţe, căci se bucura de un temperament blînd, ce se acomoda uşor cu vicisitudinile sorţii, iar însufleţirea ei, amuzîndu-i imaginaţia, o apăra de săgeţile ascuţite ale tristeţii. Luînd deci această hotărîre, şi aflîndu-se în dispoziţia arătată mai înainte, nu trimise prin Pipes nici un fel de răspuns, nici cel mai mic semn de aducere aminte, ci-l lăsă să pornească la drum doar cu urările de bine ale mamei. Tom Pipes ajunse la Winchester chiar a doua zi.

Lui Peregrine îi străluciră ochii văzîndu-l pe mesager că soseşte şi întinse imediat mîna, pe deplin convins că va primi un semn grăitor al afecţiunii Ameliei sale — şi cît a fost de dezorientat văzîndu-şi speranţele atît de crunt spulberate ! Toată voia bună îi pieri într-o clipită. Rămase o vreme tăcut şi ruşinat, pe urmă repetă de trei ori întrebarea :

— Cum ? Nici un cuvînt de la Emilia ?

Neîncrezător în puterea de judecată a curierului, puse tot felul de întrebări pentru a afla în amănunt cum fusese primit. Îl întrebă dacă o văzuse pe fată şi dacă ea se bucura de sănătate, apoi dacă găsise prilejul potrivit să-i strecoare scrisoarea, şi cum arătase ea cînd i-o vîrîse în palmă ? Pipes răspunse că n-o văzuse niciodată pe Emilia mai sănătoasă la trup şi mai bine dispusă ; că aranjase în aşa fel lucrurile, încît să-i poată preda scrisoarea fără nici un martor, ba chiar să o poată întreba, între patru ochi, înainte de plecare, ce poruncă are să-i dea, iar ea-i spusese că nu era nevoie de nici o misivă de răspuns. Peregrine socoti că ultima remarcă era o manifestare clară de mojicie, şi-şi muşcă buzele de ciudă. Gîndindu-se însă mai bine, presupuse că fata nu voise să-şi încredinţeze gîndurile intime unui intermediar, şi că-i va scrie cu poşta. Ideea aceasta îi aduse, pentru moment, consolarea şi aşteptă nerăbdător să se bucure de roadele speranţei sale, dar, văzînd că trecuseră opt zile fără să fi putut trăi satisfacţia pe care singur şi-o promisese, îşi ieşi din pepeni, începu să tune şi să fulgere împotriva sexului frumos şi făcu, apoi, o criză bruscă de melancolie. În scurt timp însă îi veni în ajutor orgoliul, salvîndu-l de la chinurile cu care îl perpelea demonul melancoliei. Se hotărî să-şi pedep-

sească iubita nerecunoscătoare întorcîndu-i nepăsarea, şi astfel îşi recîştigă buna dispoziţie pierdută ; cu toate că era de-acum aproape vindecat de îngîmfarea prostească de pe vremuri, îşi făcu din nou apariţia la distracţiile publice cu un aer de veselie şi nepăsare, sperînd că Emilia să audă, din întîmplare, în ce măsură îl lăsa rece dispreţul ei.

Niciodată nu lipsesc persoanele înfigăreţe care colportează cu multă plăcere ştirile de felul acesta. Vestea despre comportarea lui nesăbuită ajunse repede la urechile domnişoarei Gauntlet, confirmîndu-i impresia lăsată de lectura scrisorii, astfel că ea se zăvorî înăuntrul sentimentelor mai vechi, suportînd cu resemnare filosofică indiferenţa iubitului. Iată deci cum un schimb de scrisori, pornit din sinceritatea tandră a iubirii, cu şansa de a dura foarte mult, fu întrerupt în faşă de neînţelegerea provocată de mintea puţină a lui Pipes, care nu se mai gîndi nici măcar o dată la tristele rezultate ale fraudei comise.

Dar, chiar dacă pasiunea reciprocă le-a fost, pentru moment, înăbuşită prin aceste procedee, ea nu se stinse cu totul, ci continua să ardă mocnit, cu toate că nici ei nu-şi dădeau seama — pînă cînd se ivi, mai tîrziu, o împrejurare ce aţiţă flacăra adormită, dînd prilejul iubirii să pună din nou stăpînire pe inimile lor.

În timp ce tinerii se mişcau — cum s-ar spune — în sfere de atracţie diferite, comandorul, de teamă că Perry şi-ar putea vătăma interesele printr-o logodnă nesăbuită, hotărî, sfătuit şi de domnul Jolter şi de prietenul său, preotul paroh, să-l recheme de la şcoala unde-şi făcuse atîtea cunoştinţe imprudente şi să-l trimită la universitate, ca să-şi completeze educaţia şi să-i piară pofta de distracţii copilăreşti.

Planul îi fu înfăţişat tatălui — acesta, cum s-a observat deja, avea întotdeauna o atitudine neutră cînd se discutau lucruri privitoare la fiul său. Cît despre doamna Pickle, de la plecarea lui Peregrine de acasă, nu-i auzise nici măcar o dată numele fără să dea semne de enervare sau indiferenţă, în afara datei cînd fusese informată de soţul ei că Peregrine avea toate şansele să fie distrus de un amor imprudent. Atunci se felicitase pentru intuiţia ce-o ajutase să distingă în viciosul ei băiat semnele des-

trăbălării de mai tîrziu, lansîndu-se în comparaţii între Peregrine şi Gammy care — spunea — era un copil cu însuşiri deosebite şi demn de încredere şi avea să fie, cu ajutorul Domnului, o adevărată mîngîiere pentru părinţi şi o mîndrie a familiei.

De-aş îndrăzni cumva să sugerez că fiul ei preferat şi atît de lăudat era, în toate privinţele, altfel decît îl descria maică-sa ; că era un băiat foarte răutăcios şi că, deşi avea un corp neobişnuit de diform, caracterul îi era încă şi mai strîmb ; sau că ea îşi convinsese soţul să adopte aceeaşi atitudine, deşi bunul simţ, ca şi observaţia directă, îi arătau contrariul, mă tem că bunul cititor m-ar socoti un monstru cum n-a mai creat altul natura, şi s-ar simţi înclinat să critice invenţiile mele ; cu toate acestea, nimic nu-i mai adevărat decît faptele descrise de mine pînă aici şi aş dori să nu se creadă că tabloul, neobişnuit cum este, ar putea avea mai multe modele în realitate.

CAPITOLUL XXIII

Peregrine e chemat să-şi ajute unchiul, e urît din ce în ce mai tare de mama lui ; se adresează tatălui, a cărui îngăduinţă e învinsă de autoritatea soţiei

Lăsînd, însă, aceste reflecţii la o parte, să ne întoarcem la Peregrine, care primise poruncă să se prezinte în faţa unchiului său şi sosi, după cîteva zile, la garnizoană, cu domnul Jolter şi cu Pipes, aducînd cu el bucurie şi mulţumire. Schimbarea petrecută cu propria-i persoană cît timp fusese plecat pria din plin înfăţişării sale : dintr-un băiat drăgălaş devenise un tînăr extrem de atrăgător. Era deja mai înalt decît bărbaţii de talie mijlocie, trupul prinsese contururi ferme, ligamentele erau solide, la chip arăta mult mai bine, şi toată silueta îi era atît de elegantă şi graţioasă, încît credeai că fusese turnată în aceeaşi formă ca şi a lui Apollo din Belvedere.

Cu o astfel de înfăţişare, nu-i era greu să-şi cîştige prietenia semenilor. Deşi-i fusese dat să asculte destule relatări laudative în ceea ce-l privea, comandorul văzu că Peregrine în carne şi oase îi întrecea mult aşteptările şi-şi exprimă satisfacţia prin cele mai virtuoase cuvinte. Pe doamna Trunnion o impresionă blîndeţea vorbei lui şi-l primi cu neobişnuite dovezi de afecţiune şi plăcere ; toţi vecinii îl răsfăţară şi, admirîndu-i împlinirea, nu puteau să n-o deplîngă pe sucita mamă, lipsită de nespusa încîntare de care s-ar fi bucurat orice părinte normal la vederea unui fiu atît de admirabil dotat.

Fură depuse multe eforturi de către oameni de bună credinţă spre a învinge, dacă era posibil, monstruoasa ei prejudecată. Stăruinţele lor însă, în loc de a curma enervarea femeii, o aţîţară şi mai tare, şi nu putu fi convinsă nicicum să-i dea băiatului măcar un semn cît de mic de afecţiune maternă. Dimpotrivă, dezgustul iniţial se transformă

într-o ură atît de înveterată, încît nu precupeți nici o osteneală pentru a îndepărta de primul ei născut afecțiunea comandorului, recurgînd chiar la cele mai josnice calomnii pentru a-și atinge țelul. În fiecare zi bombarda urechile bărbatului cu cîte un exemplu inventat al nerecunoștinței lui Peregrine față de unchiul său, știind prea bine că seara vorbele ei vor fi auzite de însuși domnul Trunnion.

Într-adevăr, domnul Pickle îl informă la club că favoritul său îl ridiculizase de față cu anumiți oameni, sau că-i ponegrise, cu altă ocazie, soața, răspîndind astfel calomnia scandaloasă inventată de nevastă-sa. Din fericire pentru Peregrine, comandorul nu punea prea mare temei pe onestitatea informatorului, știind din ce sursă proveneau știrile. În plus, în persoana domnului Hatchway tînărul avea prietenul cel mai devotat, întotdeauna gata să-l apere cînd era acuzat pe nedrept și priceput să găsească de fiecare dată argumente suficient de tari pentru a infirma afirmațiile adversarilor. Chiar dacă Trunnion se mai îndoia uneori de scrupulele tînărului gentilom și făcea urechea surdă la protestele locotenentului, Perry avea la dispoziție un bastion îndeajuns de puternic pentru a-l apăra de orice asediu. Acesta era însăși mătușă-sa, a cărei bunăvoință față de el creștea pe măsură ce scădea a maică-si ; într-adevăr, sporirea uneia se datora, după toate probabilitățile, diminuării celeilalte, întrucît cele două femei, în modul cel mai civilizat cu putință, își îndeplineau toate îndatoririle de bune vecine și se urau una pe cealaltă din inimă cu multă pioșenie.

Ofensată fiind de splendoarea noului atelaj al surorii ei, doamna Pickle se tot străduise de atunci, în vizitele făcute, să înveselească lumea cu glume crude referitoare la infirmitățile celeilalte femei, iar doamna Trunnion se folosise de prima ocazie pentru a porni la represalii, rostind cuvinte de ocară despre comportarea nefirească a cumnatei față de propriu-i copil. Ca rezultat al acestei dispute, Peregrine era pe atît de iubit de una pe cît nu-l putea suferi cealaltă și eu socotesc că cea mai sigură metodă de a-i distruge reputația în garnizoană ar fi fost afirmația că e privit cu ochi buni în casa tatălui său. Dar, fie că vom considera o asemenea experiență rezonabilă sau himerică, sigur este că ea n-a fost niciodată pusă în practică, deci

Peregrine n-a fost în primejdie de a-şi pierde susţinătorii. Comandorul, asumîndu-şi pe bună dreptate tot meritul pentru educaţia băiatului, era atît de mîndru de modul cum creştea, de parcă ar fi fost propria lui progenitură ; ba uneori dragostea lui se înălţa pînă la asemenea culmi ale entuziasmului, încît îl socotea cu adevărat un produs al trupului său. În ciuda bunăvoinţei arătate de mătuşă-sa şi de bărbatul ei, eroul nostru nu putea să nu sufere de nedreptatea pe care **i-o** făceau capriciile mamei. Deşi temperamentul voios îl împiedica să se chinuiască prea mult cu gînduri amare, înţelese curînd că, dacă un accident neprevăzut l-ar lua pe comandor de lîngă el, s-ar pomeni, după toate probabilităţile, într-o situaţie foarte neplăcută. Mînat de aceste gînduri, într-o seară îşi însoţi unchiul la club, unde fu prezentat tatălui său, înainte ca stimabilul gentilom să-şi fi dat seama de prezenţa lui.

Niciodată n-a fost mai descumpănit domnul Gamaliel decît la această reîntîlnire neaşteptată. Firea lui nu-i permitea să facă lucruri prin care se putea crea cea mai mică tulburare, sau să-şi întrerupă distracţia de seară. De asemenea, avea o teamă atît de straşnică de nevastă-sa, încît nu îndrăznea să se lase în voia temperamentului său paşnic — fiind, după cum am observat, înclinat mai mult spre neutralitate. Zăpăcit deci de atîtea consideraţii ce se băteau cap în cap, cînd îi fu prezentat Perry rămase tăcut şi îngîndurat, ca şi cînd n-ar fi observat sau n-ar fi vrut să observe prezenţa lui. Iar cînd tînărul, implorîndu-l să-i arate prin ce-şi atrăsese dezaprobarea lui, îl îndemnă să-şi spună păsul, răspunse cu un ton arţăgos :

— Păi bine, copile, ce-ai vrea să fac ? Mamă-ta nu te poate suferi.

— Dacă mama e atît de fără suflet, n-am să spun că-i nefiresc (zise Peregrine, din ochii căruia ţîşneau lacrimi de indignare) să mă alunge din preajma ei şi din inima ei, fără să aibă un motiv cît de mic ; dar sper că dumneata n-ai să fii atît de nedrept, încît să-ţi însuşeşti antipatia ei neomenească.

Pînă să aibă domnul Pickle timp să răspundă acestei dojeni, care-l luase pe nepregătite, interveni comandorul şi dădu o mai mare greutate reproşului protejatului său, spunîndu-i domnului Gamaliel că i-e ruşine să vadă un

bărbat (oricine ar fi el) navigînd atît de mizerabil sub fustele nevesti-si.

— În ce mă privește — zise, ridicînd tonul și luîndu-și o înfățișare importantă și poruncitoare — înainte de a mă lăsa cîrmuit pe orice vreme de vreo femeie creștină, mă-nțelegi, aș stîrni un uragan atît de mare pe la urechile ei că...

Aici fu întrerupt de domnul Hatchway care, înclinîndu-și capul spre ușă, ca unul care ascultă cu atenție, strigă :

— Ahei ! Vine soața dumitale să ne facă o vizită !

Într-o clipită, fața lui Trunnion își schimbă înfățișarea, stăpînită fiind acum de teamă și derută. Vocea îi coborî de la vociferare la șoaptă.

— Fără-ndoială că te-nșeli, Jack, zise și, foarte încurcat, își șterse fruntea de sudoarea ţîșnită la auzul falsei alarme.

Locotenentul, satisfăcut că-l pedepsise pentru fanfaronada sa, îi răspunse cu un rînjet disprețuitor că-l păcălise zgomotul unei uși de afară, scîrțiind în balamale, pe care-l confundase cu vocea doamnei Trunnion ; apoi îl îndemnă pe comandor să-și continue admonestările adresate domnului Pickle. Nu s-ar putea spune că aroganța arătată se potrivea, de fapt, cu felul de a fi al comandorului, subjugat în egală măsură voinței soației sale pe cît era persoana a cărei supunere încercase s-o batjocorească, cu o deosebire însă provenind din diferența de caracter : supușenia lui Trunnion semăna cu a unui urs, presărată fiind cu izbucniri de furie sau tăceri ursuze, în vreme ce Pickle purta jugul ca un plăvan, fără să crîcnească. Nu-i deci de mirare că indolența lui, apatia, firea mai degrabă lenește îl privau pe Gamaliel de puterea de a rezista argumentelor și stăruințelor amicilor și că în cele din urmă se lăsă convins, recunoscu îndreptățirea observațiilor celorlalți și, luînd mîna fiului său, îi promise că se va putea bucura, în viitor, de iubirea și protecția lui părintească.

Lăudabilă hotărîre dar, din păcate, de scurtă durată. Doamna Pickle, nesigură încă de constanța sentimentelor bărbatului, geloasă pe amiciția dintre el și comandor, nu uita să-l iscodească seară de seară despre discuțiile purtate la club și își potrivea poveștele în funcție de noutățile aflate. Așa se face că, de cum se vîrî liniștit în pat (academia aceea unde toate nevestele demne de acest nume își țin prelegerile), ea și începu catehismul și nu-i trebui decît o sin-

gură clipă ca să distingă o notă de rezervă și echivoc în răspunsurile soțului. Stîrnită de descoperirea făcută, se folosi cu atîta succes de influența și îndemînarea ei, încît domnul Pickle îi dezvălui, cu belșug de amănunte, tot ce se-ntîmplase. După ce îndură cearta cea mai zdravănă pentru prostia și imprudența de care se făcuse vinovat, se umili în asemenea măsură, încît făgădui că va anula chiar a doua zi promisiunea făcută și va renunța pentru totdeauna la nevrednicul obiect al dezgustului doamnei. Angajament de care se achită imediat, trimițîndu-i comandorului o scrisoare, dictată chiar de nevastă-sa în termenii de mai jos :

„Domnule,

Ținînd seama de faptul că aseară, abuzîndu-se de sufletul meu bun, am fost făcut să-l încurajez și să-i promit nu mai știu ce stricatului tînăr al cărui părinte, din nefericire, sînt, doresc să vă aduc acum la cunoștință că revoc toată încurajarea, precum și promisiunile, și că niciodată nu-l voi considera drept prieten pe acela care-mi va mai solicita bunăvoința în problema menționată.

Al Dvs., domnule, etc.,

GAM. PICKLE"

CAPITOLUL XXIV

Purtarea lui Pickle îl mînie pe Trunnion. Peregrine suferă că e nedreptăţit de mama lui, căreia-i explică sentimentele sale într-o scrisoare. Este înscris la Universitatea Oxford, unde se remarcă drept un tînăr înzestrat cu geniu întreprinzător

Imposibil de pus în cuvinte sînt crizele de mînie cărora li se lăsă pradă Trunnion din cauza absurdei retractări a cumnatului : rupse scrisoarea bucăţi cu gingiile (dinţi n-avea nici unul) şi le scuipă cu strîmbături fioroase, ca semne ale dispreţului său suveran faţă de autor, pe care nu se mulţumi să-l blesteme, făcîndu-l găgăuţă păduchios, rîios, abject, chiulangiu, mătăhălos şi răutăcios, ci se hotărî să-l provoace la duel cu arme de foc şi arme albe. Fu calmat şi convins să renunţe la ultima măsură de intervenţia domnului Jolter şi a locotenentului ; aceştia-i interpretară scrisoarea drept un rezultat al infirmităţii bietului om, infirmitate pentru care se cuvenea să fie compătimit, iar nu urît ; ei reuşiră să abată torentul indignării lui Trunnion înspre nevastă, pe care acesta o sudui cum se cuvine. Nici Peregrine nu îndură răbdător injurioasa declaraţie a tatălui ci, de cum înţelese de la Hatchway despre ce era vorba, surprins şi exasperat, se închise în cameră unde, cu inima clocotind de proaspătă indignare, compuse epistola de mai jos, expediată numaidecît mamei sale :

„Doamnă,

De m-ar fi plăsmuit firea înfricoşător la vedere, dîndu-mi un suflet la fel de vicios ca şi detestabilul meu trup, m-aş fi putut bucura, poate, de multe dovezi deosebite ale afecţiunii şi aprobării Domniei Voastre ; spun aceasta observînd că m-aţi persecutat cu o nefirească aversiune atîta vreme, fără alt temei decît acela că sînt atît de deosebit, ca formă şi ca spirit, de plodul

diform ce se bucură de tandreţea şi îngrijirile Domniei Voastre. Dacă acestea şi numai acestea sînt condiţiile în care m-aş putea bucura de atenţia Dumneavoastră, mă rog lui Dumnezeu să nu încetaţi a mă urî.

Sînt, Doamnă, al Domniei Voastre fiu foarte jignit,

Peregrine Pickle"

Se poate uşor imagina ce efect a avut asupra mamei scrisoarea de mai sus, pe care doar lipsa de experienţă şi indignarea autorului ar fi putut-o scuza. Mînia ei faţă de expeditor urcă pînă la punctul de fierbere, deşi credea, în acelaşi timp, că întreaga afacere fusese pusă la cale de doamna Trunnion, din pură pică ; soţului ei îi spuse că epistola era o insultă şi că simţul onoarei îi cerea să se considere ultragiat şi să rupă orice relaţii cu Trunnion şi familia sa. O pilulă cam prea amară pentru Gamaliel ; el se obişnuise atît de mult cu prietenia comandorului, în anii mulţi petrecuţi împreună, încît mai uşor s-ar fi lipsit de un braţ, decît să renunţe pe loc la vizitele făcute la club. Prin urmare îşi luă inima-n dinţi şi-i arătă soaţei că nu-i poate urma sfatul, rugînd-o să-i îngăduie, cel puţin, să renunţe treptat la prietenia lui Trunnion şi asigurînd-o că-şi va da toată silinţa să-i satisfacă dorinţele punct cu punct.

Peregrine, în acest răstimp, se pregătea de zor pentru plecarea la universitate şi, după încă două-trei săptămîni, în al şaptesprezecelea an al vieţii, o porni la drum, însoţit tot de persoanele care locuiseră cu el la Winchester, dar numai după ce unchiul său îi dăduse poruncă strașnică să ocolească femeile uşoare, să-şi vadă de învăţătură, să-i trimită veşti despre sine cît de des găsea un minut liber pentru scris, şi după ce îi stabilise o bursă de cinci sute pe an, inclusiv salariul preceptorului, căruia i se cuvenea o cincime din sumă. Inima tînărului nostru gentilom crescu nemăsurat cînd se gîndi ce figură bună va putea face cu o alocaţie atît de generoasă, pe care o putea gospodări după bunul plac ; pe tot parcursul călătoriei de două zile pînă la Oxford, se distră populîndu-şi imaginaţia cu cele mai plă-

cute reverii. Ajuns aici, fu prezentat decanului colegiului, cu cele mai bune recomandări ; i se dădură odăi confortabile de locuit, fu trecut în registre ca student fără titlu de noblețe și i se repartiză un magistru înțelept. În loc să se reîntoarcă însă la studiul latinei și al greacăi, considerînd că e deja suficient de instruit în aceste domenii, preferă să-și reînnoiască prietenia cu vechii colegi de școală aflați acolo în aceeași calitate ca și el, iar aceștia îl inițiară în toate distracțiile la modă pe atunci la universitate.

Nu trecu deci prea multă vreme pînă să se remarce prin spirit și umor, calități atît de apreciate de fanții universității, încît fu, pe loc, făcut membru al corporației lor și, cît ai clipi din ochi, deveni cel mai cunoscut personaj din întreaga fraternitate ; nu că s-ar fi mîndrit că e în stare să fumeze pipele cele mai multe, sau să dea pe gît cea mai mare cantitate de bere, asemenea însușiri erau mult prea grosolane pentru a-i putea deștepta rafinata ambiție. Se lăuda, în schimb, cu talentul pentru zeflemea, cu spiritul și gustul său, cu împlinirile personale și cu succesele de intrigant ; iar excursiile sale nu se limitau la sătulețele din vecinătate, unde toți studenții făceau vizite săptămînale pentru a-și satisface poftele trupului. El avea propriul său atelaj, cutreiera toată țara, din petrecere în petrecere, mergea la toate cursele de cai, pe o rază de cincizeci de mile de la Oxford, se repezea adeseori la Londra și petrecea acolo, incognito, cea mai mare parte a cîte unui semestru.

Regulamentul universitar era mult prea sever pentru a fi respectat de un băiat tînăr, debordînd de energie — de aceea deveni, cu timpul, un client obișnuit al proctorului [1]. Toate pedepsele și opreliștele se dovediră însă insuficiente pentru a-i putea opri avîntul : vizită cafenelele și tavernele, făcînd fel de fel de nebunii pe stradă, îi insultă pe toți colegii sobri și liniștiți din fire, nu se dădu în lături să-i ridiculizeze chiar pe tutori, rîse de magistrat și nu ținu seama de nici o cerință a disciplinei studențești.

În zadar încercară să-i mai înfrîneze ieșirile cu usturătoare amenzi ; era deschis la pungă și plătea totul fără părere de rău. De trei ori fugi pe fereastră din casa unui ne-

[1] Funcționar însărcinat cu menținerea ordinii în universitățile engleze (n. tr.).

guțător cu a cărui fiică avea o aventură galantă, căutîndu-și scăparea într-o săritură precipitată, iar într-o noapte ar fi căzut, fără îndoială, pradă ambuscadei puse la cale de tată, dacă vajnicul scutier Pipes nu i-ar fi sărit în ajutor, scotîndu-l cu bărbăție dintre bîtele dușmanilor.

În timp ce el se distra astfel, domnul Jolter, văzînd că poveţele nu-i sînt luate în seamă şi că reputaţia îi este distrusă cu desăvîrşire, încercă să-şi înţarce învăţăcelul de la extravagantele lui excese, canalizîndu-i atenţia spre preocupări ceva mai lăudabile. Cu **acest scop îl duse la** un club de politicieni, care-l primiră cu o mare demonstraţie de respect, se acomodară, mai bine decît s-ar fi putut aştepta el, cu spiritul lui jovial şi, în vreme ce puneau la cale planuri pentru a reforma statul, băură atît de zdravăn pentru traducerea lor în faptă, încît, înainte de despărţire, **toate** preocupările lor patriotice fură înecate în alcool.

Deşi nu se putea declara de acord cu doctrina lor, Peregrine hotărî să rămînă, o vreme, ataşat grupului, observînd că entuziaştii aceia porniţi pe căi greşite îi puteau pune la dispoziţie ocazii ample de a-şi bate joc de ei. Printre obiceiurile de la care nu se abăteau era să înghită, în timpul consistoriilor nocturne, cantităţi generoase de inspiraţie, astfel că tainicile întîlniri sfîrşeau mai totdeauna ca adevărate orgii bahice, fiind rareori capabili să-şi păstreze demnitatea şi comportarea solemnă la care-i obliga natura profesiei. Cum înclinaţia lui Peregrine spre satiră nu putea găsi satisfacţie mai mare decît pe aceea de a surprinde personaje grave în atitudini ridicole, el le pregăti noilor aliaţi o capcană răutăcioasă, pusă în aplicare în felul următor : în timpul uneia din dezbaterile de noapte, avu grijă să instaureze un spirit de camaraderie atît de trainic — prin nenumărate vorbe plăcute de spirit, îndreptate anume contra adversarilor politici —, încît pe la ceasurile zece erau cu toţii gata să îmbrăţişeze cea mai extravagantă propunere pe care le-ar fi făcut-o. Deja — la sugestia lui — îşi făcuseră ţăndări pocalele şi băuseră în sănătatea tuturor din ghetele sau şepcile lor, din scobiturile sfeşnicelor de pe masă, stînd uneori cu un picior pe scaun şi cu celălalt îndoit din genunchi pe marginea mesei şi, cînd nu mai puteau rămîne în această poziţie, aşezîndu-se cu fundul pe podeaua rece. Strigară *„ura !“*, suflară

în sticle, dansară şi cîntară ; pe scurt, ajunseră la o asemenea culme a cherchelelii, încît cînd Peregrine propuse să-şi dea cu toţii foc perucilor, ideea fu aplaudată imediat şi, toţi ca unul, executară mişcarea. Ca urmare a unei instigări asemănătoare, ghetele şi şepcile tuturor avură aceeaşi soartă şi, cu ţinuta astfel descompletată, Peregrine îi conduse în stradă, unde se apucară să-i silească pe toţi trecătorii întîmplători să subscrie la crezul lor politic şi să pronunţe deviza partidului lor. În ducerea la bun sfîrşit a acestei misiuni, întîmpinară mai multă rezistenţă decît ar fi crezut ; fură contrazişi cu argumente cărora nu le prea putură da réplică ; în scurtă vreme nasurile unora şi ochii altora prezentară semne vizibile ale încăpăţînatei dispute, iar conducătorul lor, după ce angajă, în cele din urmă, toată trupa într-o încăierare cu un alt escadron, aflat, mai mult sau mai puţin, în aceeaşi stare, şterse, foarte înţelept, putina, şi se retrase acasă, prevăzînd că tovarăşii săi vor fi curînd onoraţi de atenţia superiorilor. Pronostic ce nu fu infirmat : făcîndu-şi rondul, proctorul dădu, din întîmplare, peste tumultuoasa păruială şi, intervenind cu autoritatea funcţiei sale, găsi mijloace de a potoli dezordinea ; după ce le notă numele, îi trimise pe turbulenţi acasă, foarte scandalizat de purtarea unora dintre ei, a căror datorie şi preocupare profesională era să dea cu totul altfel de pilde tinerimii aflate în grija şi îndrumarea lor.

Pe la miezul nopţii, Pipes — avînd poruncă să privească de la distanţă şi să nu-l scape din ochi pe Jolter — îl cără acasă în spate pe nefericit (Peregrine reuşise să pătrundă în incinta colegiului ceva mai devreme). Se descoperi că Jolter — printre alte vînătăi — avea pe faţă şi cîteva contuzii, care dimineaţa luară forma unor cercuri negre în jurul ochilor. Împrejurarea era de nesuportat pentru un bărbat cu firea şi conduita lui Jolter, mai ales că proctorul îi comunicase că doreşte să-l vadă numaidecît. Plin de umilinţă şi căinţă, ceru sfatul învăţăcelului, iar acesta, obişnuit să-şi petreacă vremea cu pictura, îl asigură că va acoperi toate însemnele ruşinii cu un strat subţire de culoare proaspătă, în aşa fel încît va fi aproape imposibil să deosebeşti pielea naturală de vopsea. Îndurerat, preceptorul se supuse operaţiei, ca să nu trebuiască să ofere observaţiei şi

oprobriului magistratului asemenea dovezi incriminatorii, şi, cu toate că sfătuitorul îşi suprapreciase îndemînarea, se lăsă convins să aibă încredere în deghizarea sa şi se prezentă în faţa proctorului cu un spor atît de vizibil al palorii mortale a feţei, încît chipul îi semăna de minune cu unele dintre capetele acelea înfiorătoare spînzurate deasupra intrărilor în taverne sau berării, sub denumirea de „cap de sarazin".

O atît de remarcabilă schimbare a fizionomiei nu-i putea scăpa neobservată nici celui mai neatent privitor ; cu atît mai puţin ochiului pătrunzător al severului judecător, deja stimulat de cele văzute de cu noapte. Fu, prin urmare, certat pentru ridicola şi străvezia lui înşelăciune şi, împreună cu tovarăşii săi de destrăbălare, primi o mustrare atît de usturătoare pentru scandaloasa comportare, încît rămaseră cu toţii fierţi de ruşine, neîndrăznind, vreme de mai multe săptămîni, să-şi mai facă datoria în public.

Prea mîndru de fineţea minţii sale pentru a ascunde rolul jucat în respectiva comedie, Peregrine îşi distră prietenii cu amănuntele escapadei, atrăgîndu-şi prin aceasta ura şi antipatia comunităţii politice ale cărei maxime şi procedee le dăduse în vileag : fu considerat un spion pătruns în societatea lor pentru a o trăda sau, în cel mai bun caz, un apostat şi un renegat al credinţei şi principiilor la care, cîndva, subscrisese.

CAPITOLUL XXV

E insultat de profesor, pe care îl satirizează ; progresează considerabil în literatura galantă ; într-o excursie la Windsor o întîlneşte, din întîmplare, pe Emilia şi e primit cu multă răceală

Printre cei ce au avut de suferit din pricina iscusinţei şi neloialităţii lui Peregrine se număra şi propriul său profesor, domnul Jumble, care nu reuşi nicidecum să înghită mortalul afront suferit, fiind hotărît să se răzbune pe autorul insultei. Din această cauză, urmări cu cea mai renchiunoasă vigilenţă comportarea domnului Pickle, nelăsînd să-i scape nici o ocazie de a-i arăta o dispreţuitoare lipsă de respect — ştia el că pupilul său, datorită firii, putea îndura mai greu aşa ceva decît orice altă pedeapsă severă aflată la îndemîna lui.

Cîteva dimineţi în şir, Peregrine nu venise la serviciul religios de la capelă şi cum domnul Jumble nu uita să-l chestioneze de fiecare dată, într-un stil peremptoriu, despre motivul absenţei, inventase mereu justificări plauzibile ; în cele din urmă însă imaginaţia îi secă, încasă o veninoasă mustrare pentru conduita lui nelegiuită şi, ca să-l usture şi mai tare, i se porunci, ca exerciţiu intelectual, să compună o parafrază în versuri englezeşti după următorul distih din Vergiliu :

„Vane ligur, frustraque animis elate superbis,
Necquicquam, patrias, tentasti lubricus artes“ [1].

Impunerea nesuferitei teme avu asupra lui Peregrine tot efectul dorit, pentru că o consideră nu doar un necioplit abuz, menit să-l pedepsească pentru comportarea fluş-

[1] „Prostănac ligurian, cu inima umflată de vanitate, în zadar ai încercat alunecoasele tale şmecherii natale“, *Eneida*, XI, 715—16 (n. ed. engl.).

turatică, ci și o insultă adusă, retrospectiv, amintirii bunicului, care (după cum fusese informat el) în timpul vieții fusese cunoscut mai mult pentru șmecheria sa, decît pentru sinceritate în afaceri.

Scos din minți de exemplul acesta al îndrăznelii pedantului pedagog, în prima clipă de mînie Peregrine vru să se răzbune pe loc, luîndu-l la bătaie ; prevăzînd însă repercusiunile neplăcute ce ar fi urmat după o încălcare atît de flagrantă a disciplinei universitare, își înfrînă indignarea și hotărî să răzbune insulta într-un chip mult mai calculat și dispreţuitor. Luînd această decizie, porni o anchetă cu scopul de a afla amănunte despre familia și educația lui Jumble și află că tatăl insolentului profesor era zidar, iar mama plăcintăreasă și că fiul, în diferite perioade ale vieții, se îndeletnicise cu ambele profesiuni, înainte de a-și converti interesul spre învățătură. Plin de plăcere maliţioasă la aflarea acestor amănunte, compuse balada următoare, cu rime șchioape, prezentînd-o a doua zi ca o glosă pe marginea citatului ales de magistru :

I

„Studenți, m-ascultați, de-orice foaită veți fi :
Cînt despre-un savant și un dascăl *perdie*,
Profund om de stat, dar și critic de bază,
Pe scurt, o-ncîlceală de știință și-emfază.
Dar, oricît cu talentu-i ar fi de-ngîmfat,
Pîn'la arta părinților nu s-a înălțat.

II

Tăticul, sperînd că-l va căpătui
Deslușit i-ar fi taina măiestrei mistrii,
Dar mortarul profesiei nu stătea pus,
De-un zid gros apăsat fiindu-i crelerul, sus.
Deci, oricît s-a trudit și oricîte-a-ndurat,
Pîn' la arta părinților nu s-a înălțat.

III

Iar mama, femeie de casă, cuminte,
Vestită pentru gustoșii-i pesmeți și plăcinte,
Ca să-i fie pe plac, studiul i-a cîrmit
Dinspre zidărie spre-aluatul dospit.

Dar nici şcoala ei nu l-a prea ajutat ;
Misterul plăcintelor nu l-a aflat.

IV

Fidel însă spiţei, în munca-i apar
Elemente din ambele arte, e clar,
Obligat să lucreze la propria-i vatră,
Face ziduri de cocă, plăcinte de piatră.
Aşadar, dom'le Dascăl, nu fi prea-ngîmfat :
Pîn' la arta părinţilor nu te-ai înălţat".

Obraznica lui compunere fu, într-adevăr, modul cel mai eficace în care s-ar fi putut răzbuna pe profesor, întrucît acesta poseda toată aroganţa înfumurată şi mîndria ridicolă a pedagogilor ridicaţi din clasele de jos. În loc să treacă satira insultătoare cu vederea, arătînd cumpănire şi dispreţul decent ce stau bine unei persoane de importanţa şi poziţia sa, profesorului, de cum îşi aruncase ochii pe opuscul, îi şi năvăli sîngele în obraz, apoi faţa îi deveni albă ca de mort. Cu buze tremurînde, îl informă pe tînăr că e un ţafandache impertinent şi că va avea el grijă să fie exmatriculat din universitate fiindcă îndrăznise să scrie şi să-i prezinte o asemenea calomnie licenţioasă şi plină de mojicii. Fără să clipească, Peregrine răspunse că nu se îndoia cîtuşi de puţin că, de îndată ce va deveni publică provocarea primită, va fi achitat de opinia oamenilor imparţiali ; se arătă gata să supună totul judecăţii decanului.

Propuse arbitrajul acesta ştiind foarte bine că decanul şi Jumble se aflau la cuţite ; din care pricină profesorul nu îndrăzni să dea pricinei o asemenea dezlegare. Mai mult, cînd se făcu referinţa la decan, Jumble — fire geloasă şi invidioasă — bănuise că Peregrine obţinuse promisiunea că va fi sprijinit, înainte de a trece la înfăptuirea unei insulte atît de neobrăzate. Ideea avu un efect atît de puternic asupră-i, încît hotărî să înghită umilinţa şi să aştepte un prilej ceva mai prielnic pentru a-şi stinge ura. Studenţilor li se distribuiră, între timp, copii ale baladei, şi ei o cîntară chiar sub nasul domnului Jumble, pe melodia *Cîrpaciul şi moartea*, desăvîrşind triumful eroului nostru. El nu-şi dedică însă în întregime timpul năstruş-

nicelor extravaganțe ale tinereții. Au existat destule intervale de luciditate, în timpul cărora reuși să cunoască mai îndeaproape autorii clasici, se dedică studiilor de istorie, își cultivă gustul în domeniile muzicii și picturii, făcînd unele progrese ; și, mai ales, aprofunda studiul filosofiei naturale. În general, după o perioadă de atenție încordată acordată științelor și artelor, spiritul se descătușa prin izbucnirile acelea neobișnuite, prin sălbaticele vituperări ale imaginației ce-i aduseseră celebritatea. Era poate singurul tînăr din Oxford care întreținea, în același timp, relații strînse și amicale cu cei mai necugetați studenți ai universității, dar și cu cei mai serioși.

Să nu cumva să presupuneți că un tînăr cu vanitatea lui Peregrine, lipsit de experiență și risipitor, reușea să-și restrîngă cheltuielile la banii primiți de la comandor. Nu făcea parte dintre fericiții economi din născare și nu cunoștea arta de a înnoda baierele pungii cînd își vedea prietenii la strîmtoare ; generos și deschis la suflet din fire, își risipea repede paralele și-și făcea o glorioasă apariție cînd primea alocația trimestrială ; dar, pînă să nu se fi scurs a treia lună, își cheltuise toate fondurile și, neputîndu-se demite să solicite un supliment, prea mîndru pentru a împrumuta și prea cu nasul pe sus pentru a se îndatora tîrgoveților, dedica studiului aceste perioade de sărăcie, strălucind din nou din plin cînd venea prima zi a noului pătrar.

În cursul uneia dintre escapade se duse la Windsor, însoțit de cîțiva prieteni, pentru a vizita apartamentele regale din castel, unde sosiră după-amiaza și, pe cînd Peregrine stătea contemplativ în fața tabloului ce-l înfățișează pe Hercule cu Omphalos [1], unul dintre colegi îi șopti la ureche :

— La naiba, Pickle, uite două fete faine !

El se răsuci numaidecît pe călcîie și într-una dintre tinere o recunoscu pe aproape uitata Emilia ; apariția ei avu asupra imaginației sale efectul unei scîntei aprinse ce cade pe un morman de praf de pușcă ; pasiunea adormită în el timp de doi ani de zile se aprinse într-o clipită și fu cu-

[1] În mitologia greacă, piatră divină ce marchează centrul universului (n. tr.).

prins de o tremurătură generală. Ea-i văzu emoţia şi i-o împărtăşi, căci sufletele lor, la unison, vibrau din acelaşi impuls iniţial. Fata însă îşi chemă în ajutor mîndria şi supărarea, găsind în sine destulă putere pentru a se îndepărta de locul periculos. Alarmat de retragerea ei, Peregrine îşi recîştigă iute stăpînirea de sine şi, împins de o iubire căreia nu i se putea împotrivi, o urmă în camera alăturată unde, în maniera cea mai surprinzătoare, o acostă, spunîndu-i :

— Sînt preaplecatul vostru slujitor, domnişoară Gauntlet.

Ea îi răspunse la salut, afectînd o indiferenţă ce nu reuşea totuşi să-i ascundă prea bine emoţia :

— Servitoarea dumneavoastră, domnule.

Şi numaidecît, întinzînd un deget înspre portretul lui Duns Scotus[1] fixat deasupra unei uşi îşi întrebă însoţitoarea, cu un glas ciudat, întrerupt de chicoteli, dacă nu era de părere că seamănă cu un mag. Peregrine, cu spiritul stîrnit de aşa o primire, răspunse în locul doamnei că „nu era mare scofală să fii mag pe atunci cînd simplitatea epocii te ajuta să faci preziceri ; dar de s-ar scula acum din morţi Scotus, ba chiar Merlin, n-ar fi capabili să cîştige o pîine cu profesiunea lor, într-atît domnesc în zilele noastre înşelăciunea şi disimularea".

— O, domnule (răspunse ea, întorcîndu-se cu totul spre Peregrine), nu mă-ndoiesc că ar adopta nişte devize noi ; în vremurile noastre luminate nu-i un lucru de ruşine să-ţi schimbi părerile.

— Bineînţeles că nu, domnişoară (răspunse, cam repezit, tînărul), cu condiţia însă să fie o schimbare în bine.

— De s-ar întîmpla altfel (răspunse zîna, făcîndu-şi vînt cu evantaiul), inconstanţa n-ar fi un lucru absent din practica omenirii.

— Adevărat spuneţi domnişoară (conchise eroul nostru, ţintuind-o cu privirea), exemple ale uşurinţei se întîlnesc pretutindeni din belşug.

[1] Johannes Duns Scotus (1265?—1308), filosof, cunoscut sub porecla de Doctor Subtilis, om de o excepţională erudiţie, autor a multor lucrări de logică, teologie, gramatică şi metafizică, cea mai cunoscută fiind *De rerum principio (Despre începutul lucrurilor)* (n. tr.).

— Dumnezeu mi-e martor, domnule (strigă Emilia, scuturîndu-şi părul), că nu veţi găsi nici un filfizon care să nu fie uşuratic !

Între timp, tovarăşul lui Peregrine, văzîndu-l ocupat cu una dintre doamne, intră în vorbă cu cealaltă şi, pentru a-şi ajuta prietenul în străduinţele lui galante, o conduse în încăperea vecină, sub pretextul că doreşte să-i arate o pictură cu totul remarcabilă.

Profitînd imediat de faptul că rămăsese singur cu aleasa inimii, Peregrine îşi luă o înfăţişare tandră şi seducătoare şi, scoţînd un suspin profund, o întrebă dacă-l alungase definitiv din amintire. Îmbujorîndu-se la auzul întrebării, care-i reaminti de felul cum — credea ea — o batjocorise, fata-i răspunse, nespus de încurcată :

— Cred, domnule, că am avut odată plăcerea să vă văd la un bal la Winchester.

— Domnişoară Emilia (rosti el, grav şi apăsat), n-aţi vrea să fiţi sinceră şi să-mi spuneţi pentru ce greşeală binevoiţi să mă pedepsiţi, alungînd din memorie totul, în afara acelei unice împrejurări ?

— Domnule Pickle (îi răspunse ea cu acelaşi ton), n-am nici competenţa, nici dorinţa de a vă judeca purtarea, deci vă adresaţi cui nu trebuie atunci cînd îmi cereţi astfel de explicaţii.

— Cel puţin (insistă îndrăgostitul nostru), daţi-mi trista satisfacţie de a afla pentru care jignire adusă de mine aţi refuzat cu desăvîrşire să luaţi în seamă scrisoarea trimisă de la Winchester şi scrisă cu permisiunea dumneavoastră expresă ?

— Scrisoarea dumneavoastră (spuse cu însufleţire domnişoara) nici nu cerea şi nici nu merita, după părerea mea, un răspuns ; ca să fiu sinceră, domnule Pickle, n-a fost decît un artificiu străveziu, întrebuinţat pentru a vă descotorosi de o corespondenţă pe care aţi catadixit s-o solicitaţi.

Înmărmurit de neaşteptata replică, Peregrine îi răspunse că, oricît de grav ar fi greşit în ceea ce priveşte discreţia sau eleganţa stilului, era sigur că îşi exprimase în mod satisfăcător respectul şi devotamentul pentru acele însuşiri ale Emiliei pe care era mîndru să le adore.

— Cît privește versurile (mai zise), recunosc, nu erau pe măsura subiectului ce le-a inspirat, dar mă amăgeam cu gîndul că ar merita să le acceptați, chiar dacă nu le veți considera oportune, și că le veți privi nu ca pe o dovadă a talentului poetic, ci ca o expresie neprefăcută a iubirii mele.

— Versuri ? (strigă Emilia, cu o mină uluită) — ce fel de versuri ? Zău că nu pot să vă-nțeleg.

Tînărul nostru gentilom rămase ca lovit de trăznet auzindu-i exclamația și, după o lungă pauză, răspunse :

— Încep să bănuiesc — și din toată inima doresc să fie așa — că de la bun început a existat între noi o neînțelegere. Spuneți-mi, rogu-vă, domnișoară Gauntlet, n-ați găsit și o poezie în plicul ce cuprindea nefericita scrisoare ?

— Să vă spun drept, domnule (zise Emilia), nu sînt o cunoscătoare îndeajuns de pricepută ca să-mi pot da seama dacă glumeața compunere pe care o numiți, cu atîta veselie, o scrisoare nefericită era alcătuită în versuri sau în proză ; cred însă că-i prea veche festa pentru a o pune din nou pe tapet.

Zicînd acestea, se îndreptă cu pași mărunți spre tovarășa ei, lăsîndu-și iubitul să clocotească în deplină nesiguranță. Înțelegea acum că ea nu răspunsese chemărilor lui, pe cînd se afla la Winchester, dintr-o pricină misterioasă care, deocamdată, îi scăpa ; cît despre fată, începea să bănuiască — și să spere — că scrisoarea primită era contrafăcută, cu toate că nu izbutea să priceapă cum se putuse întîmpla una ca asta, din moment ce îi fusese adusă, cu mîna lui, chiar de servitorul lui Peregrine.

Hotărî totuși să-l lase pe el să caute explicația misterului, știind că nu-și va cruța ostenelile pentru a găsi un răspuns care să-i satisfacă pe amîndoi. Părere ce se dovedi întemeiată ; cînd ajunse la scări, Peregrine se apropie din nou de ea și insistă să le conducă pe doamne pînă acasă, deoarece nu le însoțea nici un bărbat. Emilia pricepu îndată ce urmărea — nimic altceva decît să afle unde anume locuia — și cu toate că-i aprecia comportarea politicoasă, crezu de cuviință, pentru a-și păstra neștirbită demnitatea, să refuze oferta lui galantă. Prin urmare îi mulțumi că se oferise, spunînd însă că nu poate consimți cu nici un preț să-l lase să se ostenească, cu atît mai mult cu cît drumul

pînă acasă era foarte scurt. El însă nu se împăcă cu refuzul, înţelegîndu-i perfect cauza, iar ei nu-i păru rău că persevereză. Prin urmare, Peregrine le însoţi pe doamne la întoarcerea acasă, făcînd mai multe încercări de a vorbi cu Emilia între patru ochi ; ea însă avea în temperamentul ei un sîmbure de cochetărie şi, hotărîtă să-i aţiţe nerăbdarea, îi zădărnici toate eforturile, cu multă artă, necontenind nici măcar o clipă să poarte cu prietena ei o conversaţie al cărei subiect era acum venerabila înfăţişare şi maiestuozitatea imperială a Windsorului. Torturat în felul acesta, ajunse cu ele la poarta casei în care locuiau, cînd iubita lui, citind pe obrazul însoţitoarei sale că-i gata-gata să-l poftească înăuntru, o opri, printr-o încruntare a sprîncenelor, să dea glas intenţiei, apoi, întorcîndu-se spre domnul Pickle, făcu o reverenţă protocolară, o luă de braţ pe cealaltă domnişoară şi, zicînd : „Hai, verişoară Sophy", dispăru cît ai clipi din ochi.

CAPITOLUL XXVI

După multe încercări fără succes, găseşte mijloace de a da explicaţii adoratei sale ; urmează împăcarea.

Deconcertat de dispariţia bruscă a fetei, Peregrine rămase cîteva minute în stradă, cu gura căscată, şi numai după aceea îi putu veni de hac uimirii. În sinea lui, deliberă dacă să-i ceară iubitei să-l primească imediat, sau să aleagă o altă metodă de a ajunge în preajmă-i. Enervat de comportarea ei lipsită de menajamente, dar încîntat de firea bravă a Emiliei, îşi puse în mişcare imaginaţia pentru a găsi o modalitate de a o vedea ; adîncit în gînduri, sosi la han, unde-şi regăsi tovarăşii părăsiţi la poarta Castelului. Deja ei se informaseră despre cele două fete şi Peregrine reuşi să afle că domnişoara Sophy era fiica unui gentilom din partea locului, înrudit cu aleasa inimii lui, că cele două tinere doamne erau prietene intime şi că Emilia stătea de vreo lună la verişoara ei şi-şi făcuse apariţia triumfală la ultimul bal, fiind admirată de toată suflarea. Mai află că mulţi tineri gentilomi de familie bună o sîciiau, trimiţîndu-i mereu complimente.

Ambiţia eroului nostru fu flatată, iar patima din sufletul său aţîţată şi mai tare la aflarea acestor ştiri ; îşi jură în barbă că nu se va clinti din loc pînă cînd nu va fi repurtat o victorie deplină asupra tuturor rivalilor.

Chiar în seara aceea compuse o epistolă plină de elocinţă, prin care o conjura, pe un ton serios, să-i acorde favoarea de a-şi putea justifica comportarea ; ea însă nu-i primi bileţelul, nici măcar nu voi să-l vadă pe mesager. Neajungînd nicăieri cu această încercare, puse misiva într-un alt plic, cu adresa scrisă de mîna altcuiva şi-i porunci lui Pipes să plece a doua zi la Londra, călare, pentru a o preda la biroul poştal ; primind-o pe această

cale — socotea el — Emilia nu va bănui cine e autorul şi o va deschide înainte de a-şi fi dat seama că a fost păcălită.

Aşteptă cu multă răbdare timp de trei zile, să vadă ce rezultat va da stratagema lui, iar în după-amiaza zilei a patra îndrăzni să se aventureze într-o vizită simandicoasă, dîndu-se drept o bună şi veche cunoştinţă. Şi de data asta dădu însă greş ; domnişoara nu se simţea bine şi nu primea pe nimeni. Toate piedicile nu făcuseră, decît să-i sporească nerăbdarea ; nu renunţă la hotărîrea luată la început, iar camarazii săi, înţelegîndu-i încăpăţînarea, plecară a doua zi, lăsîndu-l să născocească ce-o vrea. Rămas singur cu ideile sale, Peregrine îşi dublă eforturile, punînd în practică toate metodele ce-i treceau prin cap pentru a asigura reuşita planului.

Pipes fu postat de strajă de dimineaţa pînă seara într-un loc de unde putea observa uşa fetei, pentru a-i raporta stăpînului toate mişcările ei. Ea însă nu ieşea decît ca să facă scurte vizite prin apropiere, şi se închidea din nou în casă înainte să afle Peregrine de apariţia ei. Se duse la biserică, pentru a-i atrage atenţia asupră-i şi se purtă cu multă umilinţă sub ochii ei, dar Emilia, răutăcioasă, se arătă atît de cucernică, încît nu-şi ridică deloc ochii din cartea de rugăciuni şi nu-l blagoslovi deci nici măcar cu o privire. Începu să frecventeze cafeneaua şi se strădui să fie prezentat tatălui domnişoarei Sophy, sperînd că acesta îl va pofti să-l viziteze acasă ; şi aici însă aşteptările i-au fost înşelate. Prudentul gentilom îl luă drept unul dintre îndrăzneţii vînători de zestre care cutreieră ţara în căutarea unei averi de risipit ; prin urmare, îi descurajă toate avansurile. Întristat de atîtea încercări neizbutite, începu să-şi piardă nădejdea că-şi va mai atinge vreodată ţelul şi — făcînd ultima încercare la care îl mai ducea mintea — plăti odaia de la han, se urcă pe cal la amiază şi o porni — după toate aparenţele — spre locul de unde venise. Nu călări însă decît două-trei mile şi se întoarse, nevăzut, în crugul înserării, trase la un alt han, îi porunci lui Pipes să nu se-arate pe-afară şi, rămînînd şi el incognito, se folosi de serviciile unei alte persoane ca s-o pîndească pe Emilia.

De data asta ingeniozitatea sa nu întîrzie să culeagă roade. A doua zi după-amiază iscoada îl încunoştinţă că cele două domnişoare au ieşit la plimbare în parc şi Peregrine se duse şi el într-acolo numaidecît, plin de hotărîrea de a avea o explicaţie cu adorata sa, fie şi în prezenţa prietenei, care, la urma urmei, s-ar fi putut lăsa convinsă să pledeze în favoarea lui.

În clipa cînd socoti să ajunseseră destul de departe pentru a nu se putea întoarce în oraş înainte de a avea el prilejul să-şi transforme hotărîrea în faptă, îşi domoli mersul şi izbuti să le răsară în cale atît de brusc, încît Emilia nu-şi putu reţine un ţipăt de uimire. Îndrăgostitul nostru, arborînd o înfăţişare umilă şi întristată, o imploră să-i spună dacă supărarea ei era fără leac, întrebînd-o de ce refuza cu atîta cruzime să-i acorde măcar circumstanţele atenuante de care se putea bucura orice criminal.

— Dragă domnişoară Sophy (zise, adresîndu-se însoţitoarei Emiliei), daţi-mi voie să vă implor să interveniţi pe lîngă verişoara dumneavoastră; nu mă îndoiesc că sînteţi îndeajuns de omenoasă ca să-mi îmbrăţişaţi cauza, cînd veţi afla cît este de dreaptă, şi mă mîngîi la gîndul că, prin binevoitoarea dumneavoastră mijlocire, voi reuşi să îndrept fatala neînţelegere ce mi-a ruinat viaţa.

— Domnule (răspunse Sophy), îmi păreţi un gentilom adevărat şi n-am nici cea mai mică îndoială că întotdeauna comportarea v-a fost pe măsura înfăţişării; trebuie să înţelegeţi însă că nu pot să primesc nici un fel de însărcinare de la o persoană pe care n-am avut onoarea s-o cunosc.

— Doamnă (zise Peregrine), sper că domnişoara Emy va depune mărturie despre caracterul pe care pretind că-l am, în ciuda misterioasei ei supărări faţă de mine, căreia jur pe onoarea mea că nu-i găsesc explicaţia.

— O, Doamne, domnule Pickle (spuse Emilia, revenindu-şi între timp), nici măcar o dată nu v-am pus la îndoială curtoazia şi bunul gust, dar sînt ferm hotărîtă să nu vă mai dau ocazia de a vă exercita talentele pe spinarea mea; prin urmare, mă sîcîiţi degeaba şi tot degeaba vă frămîntaţi; vino, Sophy, ne întoarcem înapoi acasă.

— Dumnezeule mare, doamnă ! (strigă, profund emoţionat, îndrăgostitul nostru), de ce vreţi să mă scoateţi din minţi cu preacruda voastră indiferenţă ? Rămîi, scumpa mea Emilia ! În genunchi îţi cad şi te rog să nu pleci şi să mă asculţi — pe toate cele sfinte ! N-am fost eu de vină ; probabil că te-a tras pe sfoară vreun ticălos, invidios pe norocul meu, care s-a folosit de vreo păcăleală josnică pentru a-mi pune iubirea în pericol !

Domnişoara Sophy, înzestrată cu foarte multă bunăvoinţă şi cunoscînd de la Emilia cauza reţinerii ei, văzînd cît de afectat e tînărul gentilom de dispreţul prefăcut al prietenei sale, puse mîna pe braţul Emiliei, şi zise, cu un zîmbet :

— Ia-o mai încet, Emilia, încep să-mi dau seama că e vorba de o ceartă între îndrăgostiţi şi dacă-i aşa, mai există speranţe de împăcare ; ambele părţi, cred eu, sînt dornice să se lase convinse.

— Din partea mea (strigă, plin de înflăcărare, Peregrine), mă supun hotărîrii domnişoarei Sophy. Dar de ce spun „mă supun ?" Fiindcă, deşi ştiu prea bine că n-am făcut nimic rău, sînt gata să îndur orice pedeapsă, oricît de aspră, pe care o va hotărî frumoasa mea stăpînă, cu condiţia să-mi aducă, în sfîrşit, favorul şi iertarea sa.

Emily, aproape învinsă de declaraţia lui, îi spune că, deoarece nu-l acuza de nici o vină, nu dorea nici un fel de ispăşire şi-şi îndemnă din nou tovarăşa de plimbare să se întoarcă acasă. Sophy însă — simpatizînd prea mult cu adevărata dorinţă a prietenei sale pentru a-i da ascultare — observă că tînărul gentilom era gata să facă multe concesii rezonabile, că începe să creadă că verişoara ei greşeşte şi, din această pricină, e dispusă să facă pe judecătorul între cei doi.

Domnul Pickle, nespus de bucuros la auzul acestei oferte, îi mulţumi cu cele mai mişcătoare cuvinte şi, transportat de fericire, sărută mîna blîndei mediatoare ; gestul avu un efect remarcabil asupra dispoziţiei Emiliei, căreia nu-i fu pe plac călduroasa acceptare a lui Peregrine.

După nenumărate implorări venite dintr-o parte şi îndemnuri stăruitoare din cealaltă, Emilia cedă în sfîrşit şi,

întorcîndu-se spre îndrăgostit, îi spuse, cu faţa îmbujorată pînă la rădăcina părului :

— Ei bine, domnule, presupunînd că rezolvarea acestei probleme ar schimba lucrurile, ce explicaţii îmi poţi da privind ridicola scrisoare trimisă din Winchester ?

Întrebarea duse la discutarea amănunţită a întregii afaceri, în cursul căreia fură trecute în revistă toate aspectele ; Emilia continuă să susţină cu înflăcărare că scrisoarea fusese anume concepută ca s-o jignească, întrucît nu-şi putea imagina ca autorul să fi fost atît de slab la minte, încît să vrea s-o folosească în alt scop.

Peregrine — avînd încă proaspăt în memorie conţinutul nefericitei epistole, precum şi versurile trimise odată cu ea, — nu reuşi să-şi amintească de nici o înfloritură de condei care să fi putut provoca o cît de mică supărare ; zbătîndu-se deci în agonia nedumeririi, céru ca toată povestea să fie supusă judecăţii domnişoarei Sophy şi promise să nu pună la îndoială hotărîrea ei.

Ca să n-o mai lungim, propunerea fu acceptată şi de Emilia, cu o oarecare şovăială şi-şi dădură cu toţii întîlnire pentru a doua zi, în acelaşi loc, unde cei doi împricinaţi urmau să vină înarmaţi cu toate dovezile, în funcţie de care se putea pronunţa o sentinţă definitivă.

Văzînd ce întorsătură favorabilă luaseră lucrurile, înamoratul nostru erou o copleşi pe Sophy cu mulţumiri şi laude pentru generoasa-i mediere şi pe tot parcursul plimbării — căreia Emilia nu se mai grăbea defel să-i pună capăt — şopti nenumărate cuvinte tandre în urechea iubitei ; fata însă continuă să se arate rezervată, aşteptînd ca îndoielile să-i fie spulberate pe deplin.

Domnul Pickle izbuti să născocească felurite modalităţi de a le distra pe fete, în cîmp deschis, pînă la asfinţit cînd se văzu obligat să le dorească noapte bună, nu înainte de a le ruga să-şi reînnoiască solemn făgăduinţa de a veni la întîlnire a doua zi, la locul convenit. Pe urmă se duse şi el acasă şi petrecu noaptea întreagă întorcînd pe faţă şi pe dos enigma scrisorii, nodul gordian pe care nu izbutea să-l desfacă în nici un chip.

Socoti un timp că cine ştie ce hîtru îşi bătuse joc de mesagerul său şi ca urmare Emilia primise o scrisoare

substituită ; reflectînd însă mai serios, nu-şi putu da seama ce-ar fi putut urmări o asemenea înşelăciune. Începu, apoi, să pună la îndoială sinceritatea iubitei ; oare nu cumva se folosise de această împrejurare pentru a se descotorosi de el, la cererea vreunui rival care-i căzuse cu tronc ? Propria lui integritate însă îi interzise să pună prea mult temei pe această presupunere, şi, prin urmare, rătăci mai departe prin labirinturile nerezolvabilei probleme. A doua zi aşteptă, chinuit de nerăbdare, să se facă ceasurile cinci după-amiază ; abia bătu ora că-i şi porunci lui Pipes să vină cu el — în caz că se ivea nevoia să depună mărturie — şi se repezi la locul întîlnirii, unde nu avu de aşteptat mai mult de cinci minute sosirea preafrumoaselor. Schimbară, politicos, saluturi şi complimente, însoţitorului i se ordonă să rămînă la o distanţă potrivită şi apoi Peregrine le convinse pe doamne să se aşeze pe iarbă, în umbra unui stejar rămuros, ca să se simtă mai în largul lor ; el se întinse la picioarele lor, cerînd să fie examinată hîrtia de care îi depindea soarta. Scrisoarea îi fu numaidecît înaintată frumoasei judecătoare şi citită de ea cu glas limpede şi tare. De abia rostise însă primele două cuvinte că Peregrine tresări, sub imperiul unei mari emoţii, se ridică într-un genunchi şi o mînă şi, în poziţia aceasta, ascultă pînă se termină fraza ; atunci sări în picioare, uluit de ceea ce auzise şi, înnecîndu-se totodată de mînie, strigă :

— Pe toţi dracii din iad ! Ce-i asta ! E limpede că sînt luat peste picior, doamnă !

— Fiţi vă rog amabil, domnule (zise Sophy), şi mă ascultaţi cîteva minute ; după aceea puteţi spune ceea ce socotiţi că se cuvine în apărarea dumneavoastră.

Punîndu-l astfel la punct, continuă să citească, dar, înainte de a-şi fi sfîrşit măcar pe jumătate treaba, seriozitatea i se spulberă şi o apucă o criză violentă de rîs, iar cei doi îndrăgostiţi, neputînd rezista nici ei, i se alăturară, cu toate că amîndurora le era plin pieptul, în clipa aceea, de furie. Foarte repede însă judecătoarea îşi recăpătă aerul solemn şi dădu citire celei de a doua părţi a ciudatei epistole. Cînd sfîrşi, se uitară toţi trei unul la altul, pe rînd, vreo jumătate de minut şi în aceeaşi clipă iz-

bucniră cu toţii din nou în hohote de rîs cu lacrimi. Ai fi crezut, văzîndu-i cum se apleacă toţi trei de rîs, că amblor părţi le căzuse foarte bine gluma, ceea ce însă nu era cîtuşi de puţin cazul.

Emilia îşi închipui că, în ciuda surprinderii arătate, amorezatul ei, poate fără să vrea, se distrase din nou pe socoteala ei şi totodată se felicitase pentru necioplita lui ştiinţă de a ridiculiza lumea. Presupunerea îi reînvie, desigur, îndignarea, sporind-o, iar Peregrine se simţea foarte jignit de lipsa de consideraţie cu care îl tratau fetele, încercînd să-l tragă pe sfoară cu un artificiu atît de grosolan şi absurd. Aceasta fiind adevărata natură a gîndurilor fiecăruia, se înţelege că veseliei îi urmă o înnourare a feţelor iar judecătoarea, adresîndu-se domnului Pickle, îl întrebă dacă vede vreun motiv care să împiedice pronunţarea sentinţei.

— Doamnă (răspunse învinuitul), îmi pare rău să aflu că verişoara dumneavoastră are despre mine o părere atît de proastă, încît mă crede uşor de păcălit cu o asemenea născocire.

— Ba să-mi fie cu iertare, domnule (interveni Emilia), născocirea-i a dumitale şi nu mă pot reţine să admir neruşinarea cu care o pui pe seama mea.

— Pe onoarea mea, domnişoară Emily (reluă eroul nostru), îmi nedreptăţeşti cugetul, precum şi iubirea, acuzîndu-mă că aş fi scris un lucru atît de idiot şi impertinent ; chiar prin felul cum arată şi cum e scrisă pe ea adresa, plăsmuirea asta este atît de neasemănătoare cu misiva pe care am avut cinstea s-o compun, încît sînt sigur că pînă şi omul meu, după atîta vreme, va observa deosebirea.

Zicînd acestea, ridică vocea şi-l chemă pe Pipes, care se înfăţişă numaidecît. Iubita lui voi să obiecteze împotriva depoziţiei acestuia, spunînd că domnul Pipes, fără îndoială, fusese învăţat ce să spună. Peregrine însă, rugînd-o să-l cruţe de ruşinea de a-l privi într-o lumină atît de nefavorabilă, îi ceru valetului să cerceteze scrisoarea pe dinafară şi să-şi amintească dacă era una şi aceeaşi cu cea dusă de el domnişoarei Gauntlet acum vreo doi ani. Uitîndu-se scurt la epistolă, Tom se trase de bretele şi zise :

— Poate c-o fi, da' noi am călătorit atîta, am fost prin atîtea pîraie și cotloane de atunci, că nu pot spune că-s sigur : io nu țin nici jurnal, nici caiet de bord cu tot ce facem.

Emilia îi lăudă sinceritatea, aruncîndu-i, în același timp, stăpînului o privire sarcastică, parcă voind să spună că în zadar încercase să influențeze integritatea servitorului. Peregrine se porni să strige și să-și blesteme soarta pentru a fi bănuit de o asemenea josnicie, chemînd cerurile și infernul, cît se poate de serios, să depună mărturie că el, departe de a fi compus și expediat scornirea aceea cretină, nici măcar n-o văzuse pînă atunci, nici nu fusese părtaș fie și la cel mai mic detaliu al respectivei urzeli.

Pentru întîia oară își dădu seama Pipes de buclucul în care-și vîrîse stăpînul și, adînc mișcat de suferințele lui — îi era, doar, profund atașat lui Peregrine — declară fără ocol că-i gata să jure cum că domnul Pickle n-avusese nici o contribuție la scrisoarea predată de el, Pipes. Ceilalți trei rămaseră cu gura căscată la auzul mărturisirii, neputîndu-i înțelege sensul. După o pauză, Peregrine se repezi la Pipes, îl înhăță de beregată și strigă, spumegînd de furie :

— Ticălosule ! Spune-mi imediat ce s-a ales de scrisoarea ce ți-am dat-o pe mînă !

Docilul valet, strangulat pe jumătate, scuipă pe un colț al gurii cîteva picături de zeamă de tutun și răspunse cu multă grijă :

— Păi am ars-o, doar n-ați fi vrut să-i predau doamnei ceva plin de zdrențe ce fluturau în vînt ?

Fetele săriră în apărarea necăjitului scutier, reușind să scoată de la el, cu ajutorul unor întrebări de care nu avea nici priceperea, nici dorința să se ferească, o explicație a misterioasei întîmplări.

În felul cum își înjghebase Pipes ieșirea din încurcătură întrezăriră atîta naivitate și o intenție atît de nevinovată, încît nici măcar amintirea neplăcerilor provocate de el nu reuși să le stîrnească mînia și să-i împiedice să izbucnească pentru a treia oară în hohote de rîs.

Pipes fu lăsat să plece, cu multe sfaturi amenințătoare de a se feri, pe viitor, să mai facă una ca asta. Pe chipul Emiliei se putea citi un amestec de bucurie și tandrețe ;

ochii lui Peregrine scînteiau de adoraţie şi cînd domnişoara Sophy prnunţă sentinţa de împăcare, făcu doi paşi înspre iubita sa, zicînd :

— Mare-e adevărul şi întotdeauna va triumfa.

Apoi, îmbrăţişînd-o, îi răpi cu nerușinare un sărut, pe care ea nu avu puterea să i-l refuze. Dar bucuria lui era atît de neţărmurită, încît îşi permise să procedeze la fel cu buzele Sophiei, numind-o buna lui judecătoreasă şi îngerul lui păzitor. Transportat de fericire, se purtă într-atît de extravagant, încît ardoarea şi sinceritatea iubirii sale nu mai puteau fi puse la îndoială.

N-am să încerc să redau toate cuvintele tandre rostite de el sau să descriu înrobitoarele priviri aprobatoare cu care au fost primite de ea ; ajunge să spun că intimitatea drăgăstoasă a legăturii lor de pe vremuri fu restabilită pe loc şi că Sophy, felicitîndu-i pentru sfîrşitul fericit al neînţelegerii, se bucură de încrederea amîndorura. Ca urmare a împăcării mult dorite, se gîndiră cum să facă să se întîlnească mai des ; deoarece nu era posibil ca el s-o viziteze acasă la rubedenia ei, fără a fi fost prezentat în prealabil, hotărîră să se vadă în parc, în fiecare după-amiază, pînă la balul următor, cînd el avea s-o ceară de parteneră, iar ea se va îngriji să fie liberă şi să-i aştepte invitaţia. După stabilirea acestei legături, Peregrine va fi îndreptăţit să-i facă o vizită a doua zi, şi astfel putea să înceapă între ei o legătură recunoscută public. Planul fu pus, întocmai, în practică, şi se ivi o împrejurare care ar fi dus la consecinţe neplăcute, dacă norocul lui Peregrine n-ar fi fost superior înţelepciunii sale.

CAPITOLUL XXVII

Trăieşte o aventură la bal şi se ceartă cu preceptorul

Nu mai puţin de trei gentilomi de rang îi făceau îndrăgostitului nostru concurenţă în a cîştiga bunăvoinţa Emiliei şi-i solicitaseră în repetate rînduri cinstea de a o dansa la bal. Fiecăruia ea-i ceruse scuze, pretinzînd o uşoară indispoziţie, care se prea putea s-o împiedice să meargă la dans, şi cerîndu-i să-şi găsească o altă parteneră. Obligaţi să-i accepte refuzul, ei îi urmară imediat sfatul şi, după ce se angajaseră în aşa fel încît nu mai aveau cum să dea înapoi, avură neplăcuta surpriză de a o vedea la bal fără partener.

Unul cîte unul veniră la ea şi-şi exprimară surpriza şi îngrijorarea de a o vedea acolo neînsoţită, după ce refuzase invitaţiile lor. Ea le răspunse că de cînd avusese plăcerea să-i vadă şi pînă acum răceala îi trecuse şi că se baza pe pronia cerească să-i facă rost de un partener. Tocmai cînd adresa aceste cuvinte celui de-al treilea tînăr, Peregrine îşi făcu drum spre ea, pretinzînd că-i este cu desăvîrşire necunoscut, se inclină respectuos, o întrebă dacă e adevărat ceea ce aflase, că nu are însoţitor, şi declară că s-ar simţi foarte onorat dacă l-ar accepta pe el ca partener în seara aceea; avu norocul să i se îndeplinească dorinţa.

Fiind ei de departe perechea cea mai frumoasă şi mai potrivită din toată sala, nu întîrziară să atragă atenţia şi admiraţia tuturor celor prezenţi, stîrnind astfel invidia celor trei rivali. Aceştia puseră imediat la cale o conspiraţie împotriva neobrăzatului străin, hotărînd să-i aducă — în calitatea lui de concurent — un afront public. Urmînd pas cu pas planul stabilit în acest scop, de cum se sfîrşi

primul dans țărănesc, unul dintre ei cu fata sa luă locul lui Peregrine și al iubitei sale, încălcînd regula balului. Punînd aceasta pe seama neatenției, îndrăgostitul nostru îl informă pe tînărul gentilom că făcuse o greșeală, cerîndu-i, politicos, să și-o îndrepte. Celălalt însă îi spuse, pe un ton arogant, că n-are nevoie de sfaturi și ar face mai bine să-și vadă de treabă. Răspunsul lui Peregrine fu ceva mai înfocat cînd insistă să obțină ceea ce i se cuvenea ; se rostiră cuvinte grele, începu o gîlceavă, în cursul căreia impetuosul nostru tînăr, auzindu-se insultat cu denumirea de „canalie", îi smulse adversarului peruca și i-o aruncă în obraz. Doamnele se porniră pe loc să țipe, domnii încercară să înăbușe cearta, pe Emilia o apucă tremuriciul și fu escortată pînă la locul ei de tînărul admirator, care-o imploră să-l ierte fiindcă o tulburase, justificîndu-și purtarea prin faptul că nu putuse să nu răspundă provocării celuilalt.

Deși trebui să recunoască îndreptățirea pledoariei lui Peregrine, fata nu fu mai puțin îngrijorată de situația periculoasă în care singur se băgase și, cu cea mai mare consternare și neliniște, insistă să plece numaidecît acasă. El nu rămase nepăsător la rugăminții Emiliei și — cum verișoara dorea s-o însoțească — le conduse pe amîndouă pînă acasă, dorindu-le noapte bună, după ce le asigurase, pentru a le stinge temerile că, dacă adversarul se considera satisfăcut, el n-avea de gînd să mai facă nimic pentru a împinge cearta și mai departe. Dar, între timp, sala de dans devenise scena unei nespuse zarve și gălăgii ; persoana care se considera ultragiată, văzîndu-l pe Peregrine că pleacă, se luptă cu tovarășii săi, care voiau să-l împiedice, pentru a-l putea urmări pe eroul nostru ca să-i ceară satisfacție, aruncîndu-i un potop de injurii și provocîndu-l la luptă dreaptă.

Directorul balului se consultă cu toți cotizanții prezenți și luară hotărîrea, cu majoritate de voturi, ca celor doi gentilomi ce provocaseră dezordinea să li se ceară să se retragă. Cînd rezoluția fu adusă la cunoștința impricinatului prezent, acesta vru, la început, să se opună, dar fu convins de cei doi aliați să se supună ; ei îl însoțiră pînă la ieșirea în stradă, unde dădu nas în nas cu Peregrine, care revenea la dans.

De cum își văzu adversarul, irascibilul gentilom — un mic nobil de țară — adoptă o atitudine amenințătoare și începu să-și vînture bastonul ; tînărul nostru aventurier, făcînd un pas înapoi, puse mîna pe mînerul sabiei, scoțînd-o pe jumătate din teacă. Curajul lui, ca și vederea lamei ce scînteia sub ochii lui în lumina lunii, înfrînă oarecum pornirea belicoasă a agresorului, care-i ceru să lase frigăruia în pace și să se măsoare cu el cu arme egale. Peregrine, expert în mînuirea ciomagului, acceptă provocarea și, făcînd schimb de arme cu Pipes, care rămase în spatele lui, adoptă o poziție de apărare, primind atacul adversarului ; acesta lovea la întîmplare, fără iscusință și fără să-și cruțe eforturile. Pickle i-ar fi putut zbura din mînă bastonul de la prima lovitură dar, fiindcă în acest caz onoarea l-ar fi obligat să înceteze imediat lupta, hotărî să domolească elanul adversarului fără a încerca să-l scoată din luptă înainte de a se răzbuna pe el după pofta inimii. Cu scopul acesta întoarse salutul, iscînd asemenea zgomote în jurul scăfîrliei adversarului, încît de le-ar fi auzit cineva fără să vadă loviturile, ar fi luat zdrangănitul drept cel al unei cutii cu sare aflată în mîna unui îndemînatic Andrei cel Vesel dintr-una din tarabele de la bîlciul Sfîntului Bartolomeu. Iar salva lui de lovituri nu se mulțumi să țintească doar capul : umerii, brațele, coapsele, gleznele și coastele fură toate atinse cu o uimitoare iuțeală, în timp ce Tom Pipes dădea semnalele atacului, fluierînd în pumn. Sătul de acest exercițiu, cu care-și lăsase partenerul aproape în nesimțire, Peregrine dădu, în sfîrșit, lovitura de grație, făcînd să-i zboare boiernașului arma din mînă ; acesta se declară numaidecît învins. Satisfăcut de faptul că inamicul îi recunoscuse victoria, învingătorul urcă repede scările, cu spiritul atît de înfierbîntat și cu o mutră atît de insolentă, încît nimeni nu îndrăzni să-i aducă la cunoștință hotărîrea luată în absența lui. După ce se mai amuză o vreme, privind de la distanță dansurile cîmpenești, Peregrine se retrase în odăile sale, unde-și petrecu noaptea gîndindu-se la victoria sa.

A doua zi înainte de prînz, se duse în vizită la partenera lui, iar gentilomul în a cărui casă locuia fata, informat acum despre familia lui și rangul lui social, îl primi

cu multă curtoazie, ca pe o bună cunoștință a domnișoarei Gauntlet și-l invită chiar în aceeași zi la masă.

Emilia se bucură nespus aflînd în ce mod se încheiase aventura lui Peregrine, despre care începuse deja să vorbească tîrgul, cu toate că se vedea acum lipsită de un pețitor bogat ; boiernașul, după ce consultase un avocat și-i povestise toată tărășenia, cu speranța că-l va putea da în judecată pe Peregrine pentru atac la persoană, nefiind deloc încurajat să apeleze la litera legii, hotărîse să înghită insulta și să uite de lovituri, dar și să rupă toate legăturile cu femeia din pricina căreia se întîmplase totul.

Aflînd de la iubită că-și propune să mai rămînă la Windsor două săptămîni, îndrăgostitul nostru se hotărî pe loc să nu se dezlipească de ea tot acest timp, iar la sfîrșit s-o însoțească, cu mare alai, acasă la maică-sa, dornic s-o revadă și pe ea. Prin urmare, în fiecare zi născoci alte chipuri plăcute de a le distra pe doamne, lîngă care putea ajunge acum cu multă ușurință ; se prinsese atît de zdravăn în mrejele iubirii, încît părea cu totul fermecat de nurii Emiliei, ce-i drept aproape irezistibili. Pe cînd hoinărea el astfel, lipsit de griji, pe înfloritele poteci ale plăcerii, la Oxford, preceptorul îngrijorat de absența lui neobișnuit de îndelungată, se duse la tinerii gentilomi care-l însoțiseră pe Peregrine în escapada sa și-i rugă cu multă stăruință să-i spună tot ce știau despre el. Ei îi povestiră imediat despre întîlnirea de la castel dintre Peregrine și domnișoara Emily, furnizînd suficiente amănunte pentru a-l convinge pe pedagog că discipolul său apucase pe căi periculoase.

Departe de a avea vreo autoritate asupra lui Peregrine, domnul Jolter nu îndrăznea să-i încalce vreodată dorința ; prin urmare, în loc să-i scrie imediat comandorului, se sui numaidecît pe cal și în aceeași seară ajunse la Windsor, unde-i făcu o mare surpriză mielului nostru rătăcit cu apariția lui neașteptată.

Preceptorul se declară dornic să poarte o discuție foarte serioasă cu el ; se încuiară amîndoi într-o încăpere, unde Jolter, cu un glas solemn, îl informă despre motivul călătoriei sale, care nu era altul decît preocuparea pentru binele discipolului. Și mai grav, se oferi să dovedească, cu ajutorul unei demonstrații matematice, că aventura

respectivă, împinsă mai departe, ar duce la ruinarea și dezonorarea tînărului nostru gentilom. Ciudata afirmație îi stîrni lui Peregrine curiozitatea ; el promise că-l va asculta cu nesmintită atenție și-l ruga să-i dea drumul fără alte preambuluri.

Încurajat de francheța îndemnului, pedagogul își exprimă satisfacția de a-l găsi atît de dispus să se lase convins, și-l anunță că va proceda în conformitate cu principiile geometrice. Pe urmă, dregîndu-și glasul de trei ori, remarcă mai întîi că nici un fel de investigație matematică nu se poate lipsi de anumite date, sau recunoașteri de adevăruri evidente prin sine ; de aceea se vedea nevoit să-i ceară confirmarea cîtorva axiome pe care, desigur, domnul Pickle n-avea motive să le conteste.

— Vei recunoaște, sper, în primul rînd (spuse el) că tinerețea și cumpătarea sînt una față de cealaltă ca două linii paralele care, deși prelungite spre infinit, rămîn mereu echidistante și nu se vor suprapune niciodată. În al doilea rînd, vei concede că pasiunea acționează asupra cugetului într-o proporție ce rezultă din ascuțimea simțurilor și înflăcărarea naturală ; în al treilea, n-ai să negi că unghiul remușcării este egal cu al pripelii. Admițînd aceste postulate (adaugă el, luînd hîrtie, toc și cerneală și desenînd un paralelogram), fie tinerețea reprezentată prin linia dreaptă *a*, *b*, iar cumpătarea printr-o altă linie dreaptă, *c*, *d*, paralelă cu prima. Să completăm paralelogramul *a*, *b*, *c*, *d*, și să spunem că punctul de intersecție *b*, reprezintă pierzania. Să zicem că pasiunea, reprezentată prin litera *e*, se mișcă în direcția *c*, *a*. În același timp să-i fie adăugată încă o deplasare, în direcția *c*, *d* ; va înainta deci pe diagonala *c*, *b*, descriind-o în același timp în care ar descrie latura *c*, *a*, prin prima mișcare, sau latura *c*, *d*, prin mișcarea a doua. Pentru a pricepe demonstrarea acestui corolar, e nevoie să plecăm de la premiza evidentă că atunci cînd asupra unui corp acționează o mișcare sau o forță paralelă cu o linie dreaptă dată, mișcarea sau forța respectivă nu poate face corpul să se apropie sau să se îndepărteze de dreapta dată, ci doar să se deplaseze strict paralel cu linia dreaptă ; după cum rezultă din legea a doua a mișcării : prin urmare, *c*, *a*, fiind paralelă cu *d*, *b*,...

Învățăcelul, care-l ascultase pînă la acest punct cu sfințenie, nu se mai putu reține și întrerupse demonstrația cu un hohot de rîs, zicînd că toate *postulatele* acelea îi amintesc de un domn foarte învățat și nemaipomenit de deștept, care s-a apucat să demonstreze inexistența răului în natură, dorind să-și bazeze demonstrația, nici mai mult nici mai puțin, decît pe recunoașterea axiomei că toate cele ce sînt, sînt bune [1].

— Prin urmare (adaugă el, cu un ton peremptoriu), îți poți cruța osteneala de a-ți mai chinui creierul ; la urma urmei sînt destul de sigur că mi-ar mai trebui ceva deșteptăciune ca să pot înțelege demonstrarea *lemelor* dumitale și, prin urmare, s-ar putea să fiu obligat să resping deducțiile ce ar rezulta.

Domnul Jolter fu descumpănit de această declarație și atît de jignit de lipsa de respect arătată de Peregrine, încît nu se putu opri să nu dea glas neplăcerii, spunîndu-i pe șleau că e prea violent și tare de cap pentru a asculta de rațiune și de mijloacele blînde de convingere și că el, preceptorul, e obligat atît de conștiință, cît și de datoria lui profesională, să-l informeze pe comandor despre neobrăzarea nepotului ; că, dacă legile țării ar face măcar doi bani, s-ar ocupa ele de țiganca aia care-l rătăcise de pe calea cea bună ; mai observă, prin comparație, că dacă una ca asta s-ar fi întîmplat în Franța, femeia ar fi fost închisă într-o mînăstire încă de acum doi ani.

Ochii eroului nostru se aprinseră de indignare la auzul ireverenței cu care-i era tratată iubita. Abia se putu reține să nu-l atace pe blasfemator cu pumnii ; în furia lui, îi strigă în față că nu-i decît un dascăl înfumurat, lipsit de bun simț și delicatețe, și-l preveni că, de va mai folosi în viitor cuvinte atît de slobode pentru a se referi la trebuirile lui, va avea de suportat manifestări mult mai violente ale supărării sale.

Domnul Jolter, care avea o părere foarte înaltă despre veneratia ce i se cuvenea — credea el — prin caracter și prin educație, nu suportase pînă atunci fără să bombăne lipsa de influență și autoritate asupra elevului său, căruia-i purta o pică deosebită de cînd cu povestea ochiului

[1] Sfîntul Augustin din Hippo, în *Confesiunile* sale (n. ed. engl.).

încondeiat ; iar de data asta reținerea lui plină de tact fu învinsă de motivele acumulate de dezgust. Ar fi renunțat, plin de dispreț, la însărcinarea lui, dacă n-ar fi fost încurajat să persevereze de speranța unui trai bun, pe care-i stătea lui Trunnion în putere să-l ofere, sau dac-ar fi știut în momentul acela ce altceva mai bun ar fi putut găsi de făcut.

CAPITOLUL XXVIII

Primește o scrisoare de la mătușă-sa, o rupe cu comandorul și e nepoliticos cu locotenentul, care-i apără, totuși, cauza

Foc de supărat, domnul Jolter îl părăsi pe tînărul învățăcel și în aceeași seară trimise un răvaș doamnei Trunnion, dictat de furie și, se-nțelege, plin de severe observații critice privitoare la reaua purtare a discipolului.

Nu trecu mult și Peregrine primi — ca urmare a plîngerii preceptorului — o scrisoare de la mătușa sa, în care îi reamintea toate împrejurările cînd bărbatul ei îi arătase bunătate și înțelegere — pe vremea cînd era singur și neajutorat, părăsit și abandonat de propriii lui părinți —, îl mustra pentru reaua purtare și pentru că nu se supusese voinței pedagogului și insista să rupă imediat orice fel de legătură cu fata aceea care-i sedusese tinerețea, dacă prețuia cît de cît afecțiunea ei și stima soțului și dorea să se bucure de ele în continuare.

Cum ideile îndrăgostitului nostru privitoare la generozitate erau nemaipomenit de rafinate, fu neplăcut impresionat de insinuările lipsite de tact ale doamnei Trunnion și trecu prin toate chinurile hărăzite unei minți deosebit de agere ce se zbate sub povara obligațiilor față de o persoană vrednică de dispreț. Departe de a da ascultare poveților, sau de a se umili, răspunzînd cu supușenie reproșurilor mătușii, se ridică, cuprins de o sfîntă indignare, deasupra oricăror calcule egoiste și hotărî să se lege — dacă așa ceva era posibil — și mai strîns de Emilia. Deși se simțea tentat să-l pedepsească pe Jolter pentru excesul de zel, dezvăluindu-i unchiului cîte ceva despre viața și felul de a vorbi al acestuia, cu multă generozitate își înăbuși pornirea izvorîtă din ciudă, știind prea bine că preceptorul nu avea nici un alt sprijin pe lume decît în-

crederea arătată de comandor. Cu toate acestea, îi era imposibil să mistuie în tăcere asprele admonestări ale mătușii, așa că răspunse prin următoarea scrisoare, destinată consortului ei :

„Domnule,

Deși prin temperament nu m-aș putea înjosi niciodată să ofer — și cred că nici firea Dvs. nu v-ar permite să primiți — lingușirea grosolană solicitată numai de tirani și adusă ca tribut doar de cei cu josnicie în cuget, sentimentele mele n-au fost niciodată mai prejos de generozitatea Dvs... iar intențiile mele au urmat întotdeauna, cu multă scrupulozitate, simțul datoriei. Conștient de caracterul meu integru, nu poate să nu mă doară modul lipsit de tact (n-am să-i spun lipsit de generozitate) în care soția Dvs. mi-a reamintit favorurile ce vă datorez. Cum nu mă îndoiesc că știați de scrisoarea aceasta și o aprobați, vă cer îngăduința de a vă asigura că, departe de a mă lăsa influențat de amenințări și reproșuri, sînt hotărît să îndur fie și cea mai netrebnică întorsătură a sorții, decît să mă supun unei constrîngeri atît de dezonorante. Cînd voi fi tratat de o manieră mai respectuoasă și delicată, voi ști, sper, să mă comport așa cum se cuvine.

Domnule, sînt al Dvs. obligat,
PEREGRINE PICKLE"

Comandorul, neputînd înțelege preafinele considerații ale nepotului și temîndu-se de consecințele iubirii lui, împotriva căreia avu o ciudată pornire, fu exasperat de insolența și încăpățînarea fiului său adoptiv ; epistolei acestuia îi răspunse prin următoarea misivă, adusă de Hatchway cu mîna lui ; locotenentului îi revenea și misiunea de a-l aduce cu el pe delincvent la garnizoană :

„Ascultă-mă bine, copile,

Nu-i nevoie să mă bombardezi cu vorbele tale frumoase. Îți cheltuiești munițiile fără

nici un rost. Mătuşă-ta ţi-a spus numai lucruri adevărate ; e-ntotdeauna drept şi cinstit să joci cu cărţile pe faţă, mă-nţelegi. Sînt informat că eşti angajat în urmărirea unei galere pictate, ce te va momi pe stîncile distrugerii, dacă nu ţii un cart mai bun şi o mai bună socoteală a navigaţiei decît pînă acum. L-am trimis pe Jack Hatchway să sondeze apele şi să te prevină de pericol ; de vei vrea să-ntorci nava şi să te laşi condus de el în port, te vei bucura de o primire prietenească şi de o dană bine adăpostită ; de vei refuza însă să schimbi cursul, nu mai poţi aştepta nici un ajutor de la al dumitale, aşa cum te vei purta,

HAWSER TRUNNION"

Şi la primirea acestei scrisori — cu totul diferită de cum se aşteptase să sune — Peregrine se simţi jignit şi luat prin surprindere şi-i declară pe un ton hotărît locotenentului că se poate întoarce acasă cînd o vrea, el fiind hotărît să dea curs imboldului sufletului său şi să mai rămînă o vreme unde se afla acum.

Hatchway se căzni să-l convingă, prin toate argumentele oferite de înţelepciunea sa şi de prietenia pentru Peregrine, să arate ceva mai mult respect pentru dorinţa unui om bătrîn, ajuns acum într-o stare de permanentă agitaţie şi arţăgos din pricina gutei, care-l împiedica să se mai bucure de viaţă. Trunnion putea prea bine, în indignarea lui, să ia o hotărîre foarte defavorabilă tînărului pe care-l considerase, pînă nu demult, propriul său fiu. Printre altele, Jack observă că poate Peregrine umblase la cala Emiliei şi acum nu mai voia să-i dea drumul, singură, în larg ; dacă aşa stăteau lucrurile, putea să ia el comanda vasului şi să se îngrijească de livrarea mărfii, fiindcă o respecta mult pe tînăra cu pricina, iar busola îi era aţintită spre căsătorie ; cum, din cît se vedea, ea nu avusese încă prea mult de suferit din pricina iubirii, era gata să navigheze cu ea prin viaţă cu pînzele întinse.

Eroul nostru nu se lăsă înduplecat de nici o stăruinţă şi, mulţumindu-i pentru ultima dovadă de bunăvoinţă, îşi

repetă hotărîrea de a rămîne fidel primei sale intenţii. Văzînd că nu putuse cîştiga teren cu poveţele blînde, Hatchway îşi luă o înfăţişare mai impunătoare şi-i declară în faţă că nu se poate întoarce acasă fără el ; deci ar face mai bine să se pregătească imediat de drum.

Peregrine nu-i mai răspunse decît cu un zîmbet dispreţuitor şi se ridică de pe scaun pentru a pune capăt convorbirii, dar locotenentul sări în picioare şi, blocînd uşa, îl anunţă cu gesturi ameninţătoare că nu-i va permite nici să-şi ia tălpăşiţa. Celălalt, iritat de pretenţia lui de a-l reţine cu forţa, îi puse o piedică la piciorul de lemn, făcîndu-l să cadă imediat pe spate ; pe urmă se duse fără grabă spre parc, pentru a-şi pune ordine în minte, unde mişunau acum gînduri neplăcute. Nu făcuse însă nici două sute de paşi, cînd auzi pe cineva tropăind şi suflînd greu în urmă ; privind înapoi, văzu că locotenentul se luase după el, iar pe chipul acestuia se citeau furia şi indignarea. Marinarul, exasperat, scos din fire de afrontul suferit şi uitînd de toate clipele plăcute petrecute cîndva împreună, înaintă ameninţător spre vechiul lui prieten, zicîndu-i :

— Ascultă, frăţioare, eşti o obrăznicătură şi de-am fi pe mare ţi-aş da fundul pradă lui David [1] pentru nesupunere. Fiind însă pe uscat, tu şi cu mine trebuie să descărcăm pistoalele unul în celălalt, uite aici o pereche, alege-l pe care îţi place.

Gîndindu-se mai bine, lui Peregrine îi păru rău că împins de mînie îl supărase pe cinstitul Jack şi, cu inima deschisă, îi ceru iertare pentru ceea ce făcuse. Încercarea de împăcare însă fu altfel interpretată de celălalt, care refuză orice altă satisfacţie decît cea corespunzătoare demnităţii unui ofiţer ; aşadar, în cuvinte insultătoare, îl întrebă pe Peregrine dacă-şi teme pielea. Tînărul, enervat de nedreapta insinuare, aruncă o privire feroce provocatorului, îi spuse că ţinuse prea mult cont de infirmităţile lui şi-l pofti să-şi continue drumul spre parc, unde se va convinge curînd că greşise crezînd că face concesii din pricina fricii.

[1] Cîrlig de fier folosit la mînuirea mărfii, dar şi pentru pedepse corporale (n. ed. engl.).

Cam în momentul ăsta fură ajunşi din urmă de Pipes. Auzind prăbuşirea locotenentului şi mai apoi văzîndu-l că bagă în buzunar pistoalele, acesta intrase la bănuială că ar putea fi vorba de o ceartă şi se luase după el, pentru a-şi apăra stăpînul. Văzindu-l că vine şi ghicind ce-l aduce, Peregrine îşi luă o înfăţişare senină şi, pretextînd că-şi uitase batista la han, porunci omului său să se ducă şi să i-o aducă în parc. Trebui să repete porunca de două ori înainte ca Tom să dea vreun semn că i-a înţeles sensul, în afara clătinatului din cap. Fiind însă îndemnat, cu un potop de sudalme şi ameninţări, să dea ascultare, le arătă amîndurora că ştia el prea bine ce vor să facă şi de aceea nu intenţiona să-i lase de capul lor.

— Dumneavoastră, domnule locotenent Hatchway, v-am fost coleg de echipaj şi-mi ajunge să ştiu că aveţi suflet de marinar ; cît despre stăpînul meu, îl cunosc drept unul dintre cei mai drepţi bărbaţi ce şi-au întins vreodată hamacul între pupa şi prora ; prin urmare, dacă aveţi ceva să-i reproşaţi, sînt omul dumneavoastră, cum zice proverbul. Mă mulţumesc cu bîta asta şi nu dau un capăt de funie putredă pe pocnitorile voastre.

Cuvîntarea — cea mai lungă din cîte rostise vreodată Pipes — fu încheiată cu o repede învîrtire a ciomagului şi întărită cu refuzuri atît de hotărîte de a pleca de lîngă ei, încît considerară că nici o putere omenească n-ar putea, pentru moment, să schimbe situaţia şi-şi văzură de drum, prin parc, într-o tăcere mormîntală. În timpul plimbării furia lui Hatchway se mai domoli şi dintr-o dată el îi întinse mîna lui Peregrine, ca semn de împăcare; flăcăul i-o strînse cu multă căldură şi buna înţelegere universală fu restabilită. Discutară apoi mijloacele de a-l scoate pe Peregrine din încurcătură. Dac-ar fi avut caracterul majorităţii tinerilor de vîrsta lui, greutăţile ce-i stăteau în faţă n-ar fi fost prea greu de învins, dar trufia îi era atît de neînduplecată, încît se considera obligat de demnitatea lui de bărbat să ia scrisorile primite drept o insultă. În loc să-i facă pe plac comandorului, aştepta să recunoască el că greşise, altfel nici nu voia să audă de vreo conciliere.

— Dac-aş fi cu adevărat fiul lui (spuse), aş fi primit dojana şi l-aş fi rugat de iertare ; ştiind însă că situaţia

mea e aceea a unui orfan ce depinde întru totul de bunăvoința lui, mă supără orice poate fi luat drept lipsă de respect și insist să fiu tratat cu cea mai strictă politețe. Acum mă voi adresa tatălui meu ; el e obligat, prin legătura de sînge și prin legile țării, să aibă grijă de mine. Iar de va refuza să-mi facă dreptate, îmi voi putea găsi oricînd un loc în lume, cîtă vreme se caută bărbați care s-o servească pe Majestatea Sa.

Speriat de aluzia aceasta, locotenentul îl rugă să nu facă nici un pas pînă nu va primi vești de la el și chiar în seara aceea porni spre garnizoană ; ajuns acolo, îl informă pe Trunnion despre felul cum eșuaseră tratativele, îi spuse cît de tare îl ofensase scrisoarea lui pe nepot, îi comunică sentimentele și hotărîrea tînărului gentilom, și-i dădu, la sfîrșit, toate asigurările că dacă nu crede potrivit să-și ceară scuze pentru jignirile aduse, s-ar prea putea să nu mai dea niciodată cu ochii de finul său.

Bătrînul comandor rămase cu desăvîrșire buimac la primirea acestei vești. Se așteptase din partea tînărului la o preaumilă ascultare și pocăință ; în loc de asta, era întîmpinat cu o împotrivire indignată, ba chiar se pomenea în situația unuia care aruncase cuvinte jignitoare și trebuia acum să-și răscumpere greșeala, sau să renunțe la orice legătură cu protejatul său. Neobrăzarea băiatului îl proiectă, mai întîi, pe culmile cele mai înalte ale mîniei și slobozi unu șuvoi de sudalme cu atîta iuțeală, încît nu-i mai rămînea timp să răsufle și fu cît pe-aci să se-nece cu propria-i furie. Tună și fulgeră amarnic împotriva ingratitudinii lui Peregrine, pomenind-o odată cu numeroase cuvinte de ocară și jură c-ar fi cazul să fie tras pe sub chilă, drept pedeapsă pentru obrăznicie. Dar, de îndată ce se putu gîndi mai puțin pătimaș la cerbicia tînărului gentilom, cunoscută lui din multe alte împrejurări, și ascultă sugestiile lui Hatchway — pe care-l considerase întotdeauna un fel de oracol —, furia i se mai potoli și se hotărî să-i acorde din nou bunăvoința sa lui Perry ; la îmblînzirea lui contribui din plin și povestea lui Jack despre purtarea bravă a eroului nostru la bal și în timpul înfruntării cu el însuși din parc. Blestemata de poveste de dragoste însă continuă să-i roadă, ca un vierme, mulțumirea ; deviza

infailibilă a comandorului era că femeia este, pentru bărbat, un permanent prilej de nefericire. Maxima aceasta o repeta rareori, ce-i drept, de cînd se căsătorise, şi numai în auzul cîtorva amici intimi, în a căror discreţie şi rezervă se putea încrede. Văzînd că Jack nu-i e de folos în problema Emiliei, se consultă cu doamna Trunnion, care nu fu mai puţin jignită şi surprinsă cînd înţelese că epistola ei nu avusese efectul dorit. După ce puse încăpăţînarea tînărului pe seama prea marii indulgenţe a unchiului, ceru şi sfatul preotului care, încercînd mereu să tragă spuza pe turta prietenului său, îi sfătui să-l trimită pe tînărul Pickle într-o lungă călătorie, răstimp în care, mai mult ca sigur, avea să dea uitării nebuniile anilor necopţi. Propunerea era judicioasă şi fu însuşită numaidecît. Încuindu-se în odaie, Trunnion izbuti, după mai multe încercări, să producă următorul răvaş, dus de Hatchway la Windsor în seara aceleiaşi zile :

„Bunul meu băiat,

De te-am jignit cu ultima scrisoare îmi pare rău, mă-nţelegi. Credeam că-i felul cel mai nimerit de a te aduce la ordine dar, în zilele ce vin, n-o să mai legăm odgonul aşa strîns. M-aş bucura să poţi veni pe cîteva zile să o vezi pe mătuşă-ta şi pe cel ce e

Naşul tău iubitor şi devotatul tău servitor

HAWSER TRUNNION

P.S. Dacă ai nevoie de bani, împrumută în numele meu şi voi plăti imediat".

CAPITOLUL XXIX

Devine melancolic și abătut ; unchiul îi face favoarea de a-i trimite o scrisoare încurajatoare ; se împacă și cu preceptorul și pornește, cu Emilia și prietena ei, spre casa doamnei Gauntlet

Chiar dacă mîndria și indignarea îi întăreau și mai mult dîrzenia, Peregrine înțelese foarte repede ce perspective neplăcute de viitor i se deschideau de acum încolo. După un lung trai îmbelșugat, cînd fusese propriul lui stăpîn, nu prea reușea să se împace cu gîndul că va trebui să îndure toate asprimile umilitoare ale vieții. Visurile despre plăceri nemăsurate și trai elegant, plăsmuite de imaginația-i luxuriantă, începură să pălească ; gîndurile îi fură înrobite de un val de tristețe, iar posibilitatea de a o pierde pe Emilia îl făcea să sufere cel mai mult. Se străduia din toate puterile să înăbușe amărăciunea ce-i devasta inima, dar îi fu imposibil să-și ascundă tulburarea din suflet de ochiul pătrunzător al adorabilei fete ; în adîncul inimii, ea tînjea să-i ofere alinare, dar nu-și permitea libertatea de a-l întreba din ce pricină e mîhnit. De fapt, oricît de înflăcărate erau vorbele adresate Emiliei, Peregrine nu izbutise încă s-o facă să declare că și sufletul ei era mistuit de aceeași pară, și asta pentru că, deși o tratase întotdeauna cu cel mai curtenitor respect, el nu făcuse nici măcar o singură aluzie la intențiile de viitor ce ar fi decurs din iubirea-i pătimașă. Oricît de onorabile credea ea că-i sînt planurile, avea destulă minte ca să prevadă că vanitatea sau interesul, lucrînd mînă în mînă cu frivolitatea tinereții, ar putea să-i răpească, într-o bună zi, iubitul, și era mult prea mîndră pentru a-i da vreun prilej de a jubila pe socoteala ei. Prin urmare, deși îl primea, ori de cîte ori venea în vizită, în modul cel mai distins și politicos, ba chiar cum l-ar fi primit un prieten intim, numeroasele lui

declarații nu izbutiră s-o facă a recunoaște că și ea îl iubea. Dimpotrivă, fiind o fire veselă, Emilia cocheta adeseori cu alți admiratori, pentru a se asigura că devoțiunea lui, astfel provocată, nu va slăbi nici o clipă, dar și ca el să vadă că mai existau și alte partide posibile, dacă iubirea lui avea să-și dea, cumva, în petec.

Acesta fiind prudentul plan în funcție de care acționa Emilia, nu putem presupune că ar fi îndrăznit să se intereseze despre ceea ce-l durea, deși-l vedea din cale-afară de supărat. Trecu însă sarcina pe umerii verișoarei și confidentei Emiliei și într-o zi, pe cînd se plimbau prin parc, Sophy observă că e cam prost dispus. Observațiile de această natură — cînd sînt adevărate — nu fac de obicei, decît să arunce paie pe foc, ceea ce se întîmplă și de data aceasta. Peregrine răspunse, cam iritat :

— Te asigur, domnișoară, că niciodată nu te-ai înșelat mai rău decît acum.

— Și eu sînt de aceeași părere (interveni Emilia). Rareori l-am văzut pe domnul Pickle în toane mai bune.

Ironicul compliment desăvîrși haosul din inima lui. Încercă să zîmbească, dar izbuti doar un surîs îndurerat și în adîncul inimii blestemă voioșia celor două fete. Oricît se străduia, în ruptul capului nu izbutea să se adune și să rostească o propoziție legată, iar bănuiala că partenerele de plimbare observau fiecare amănunt al comportării lui îi înghețа, ca un duș rece, mințile, astfel că era pierit de rușine și înciudare. Dar Sophy, aruncîndu-și ochii înspre poartă, exclamă deodată :

— Priviți-vă servitorul, domnule Pickle, cu un alt bărbat ce-mi pare că are un picior de lemn.

Peregrine tresări auzind aceasta și imediat începu să facă fețe-fețe, știind că soarta lui depindea, în mare măsură, de veștile aduse de prietenul său, locotenentul.

Înaintînd spre micul grup, Hatchway făcu două plecăciuni marinărești în fața doamnelor ; apoi îl luă deoparte pe tînăr și-i puse în mînă misiva comandorului, care-l tulbură în așa măsură, încît abia mai putu pronunța :

— Sînteți drăguțe să mă scuzați, doamnelor ?

Iar atunci cînd, primind permisiunea, încercă să desfacă scrisoarea, degetele i se încurcară atît de fără speranță

încît iubitei lui, căreia nu-i scăpa nici un gest, îi veni ideea că mesajul trebuia să conțină lucruri foarte interesante. Vizibila îngrijorare a tînărului o mișca atît de mult, încît întoarse repede capul ca să nu fie văzută și-și șterse lacrimile din frumoșii ei ochi.

De-abia termină Peregrine de citit prima propoziție că obrazul, umbrit pînă atunci de o adîncă întristare, începu să i se lumineze ; trăsăturile feței i se destinseră încetul cu încetul și-și recîștigă întreaga seninătate. După ce isprăvi de citit scrisoarea, îl strînse strașnic la piept pe locotenent și-l prezentă doamnelor ca pe un prieten dintre cei mai buni. Jack fu primit cu foarte multă grație, și-i strînse Emiliei mîna, adresîndu-i-se cu familiarul termen *veche cunoștință* și afirmînd că nu i-ar strica deloc să fie cît mai curînd proprietarul unei fregate la fel de fin construite ca și ea.

Toată lumea se bucură de schimbarea în bine petrecută în cugetul îndrăgostitului nostru, care-i însufleți conversația, transformînd-o într-un șuvoi de vioiciune și umor, atît de neobișnuit, încît reuși să producă o schimbare chiar și pe chipul aspru al lui Pipes, care zîmbi chiar, satisfăcut, mergînd în urma lor.

Noaptea era acum aproape, așa că-și îndreptară pașii spre oraș ; în timp ce valetul îl conducea pe Hatchway la han, Peregrine le însoți pe doamne spre casă și acolo recunoscu adevărul observației făcute de Sophy, cînd spusese că-i în toane rele, explicînd că fusese extrem de întristat din pricina unei deosebiri de vederi dintre el și unchiul său, cu care tocmai se împăcase, din fericire (după cum aflase din scrisoarea primită de față cu ele).

Primind felicitările domnișoarelor, Peregrine regretă că nu putea rămîne cu ele la cină, dar ardea de dorința de a sta de vorbă cu prietenul Jack. Își luă deci rămas bun și se reîntoarse la han, unde Hatchway îl puse la curent cu tot ce se întîmplase la garnizoană, descriind lucrurile așa cum le văzuse el. Departe de a fi dezamăgit, lui Peregrine îi surîse perspectiva unei călătorii peste hotare : ea îi satisfăcea ambiția și amorul propriu, putea să-i astîmpere setea de cunoaștere și oferea teren bun de manifestare a simțului observației, prin care se remarcase încă de la cea

mai fragedă vîrstă. Nici nu se gîndea că o scurtă absență i-ar pune dragostea în pericol ; socotea, dimpotrivă, că va face să-i devină sufletul și mai de preț, fiindcă avea să revină acasă cu el mult îmbogățit, fiind prin urmare o ofrandă mai ispititoare pentru iubita sa. Înaripat de sentimentele acestea, cu inima bătîndu-i nebunește de bucurie și cu zăgazurile generozității lui firești larg deschise de norocoasa întorsătură a lucrurilor, îi trimise complimente domnului Jolter, căruia o săptămînă încheiată nu-i adresase nici măcar un cuvînt și-l rugă să le facă, lui și domnului Hatchway, onoarea de a lua cina cu ei.

Perceptorul nu era atît de fudul încît să refuze invitația și se înfățișă numaidecît, bucurîndu-se de o primire cordială din partea discipolului pocăit. Peregrine își exprimă regretul pentru neînțelegerea dintre ei, asigurîndu-l că pe viitor se va feri să-i mai dea vreo pricină de supărare. Jolter, și el o fire destul de afectuoasă, își simți sufletul înmuiat de neașteptata mărturisire și afirmă cu multă tărie că preocuparea lui cea mai importantă fusese — și va fi întotdeauna — grija pentru interesul și fericirea domnului Pickle.

Petrecură partea cea mai lungă a nopții trecîndu-și unul altuia paharele pline, cu multă veselie, apoi se împrăștiară pe la odăile lor și a doua zi Peregrine plecă să-și pună iubita la curent cu dorința unchiului de a-l trimite peste hotarele regatului, intenționînd totodată să nu cruțe cuvintele pentru a o asigura de dragostea lui. O găsi luîndu-și micul dejun cu Sophy și, arzînd de nerăbdare să atace subiectul vizitei de cum se așeză pe scaun, îl și puse pe tapet, întrebînd, cu un zîmbet, doamnele dacă-și doresc ceva de la Paris. La întrebarea aceasta, privirile Emiliei rămaseră ațintite în gol, iar verișoara dori să afle cine mergea într-acolo. De-ndată ce le dădu a înțelege că el însuși intenționa să viziteze, nu peste mult timp, capitala respectivă, iubita sa îi dori foarte repezit drum bun și începu să vorbească, prefăcîndu-se indiferentă, despre plăcerile ce-l așteptau în Franța. Cînd însă Peregrine îi dădu Sophiei — care dorea să afle dacă vorbește serios — toate asigurările că nu glumește, spunînd că unchiul său insista cu adevărat să facă o scurtă călătorie, sărmanei

Emilia îi țîșniră lacrimi în ochi și doar cu mare trudă izbuti să-și ascundă îngrijorarea, zicînd că-i lăcrimau ochii din pricina ceaiului prea fierbinte. Pretext prea subțire ca să fie crezut de iubitul ei, sau ca s-o păcălească măcar pe Sophy. Verișoara se folosi de primul prilej ivit după micul dejun pentru a ieși din cameră.

Rămas singur cu Emilia, Peregrine îi împărtăși tot ce știa despre intențiile comandorului, fără să sufle vreun cuvînt despre faptul că pe unchiul său îl supărase legătura lor de iubire. Își însoți cuvintele de pătimașe jurăminte amoroase și de credință eternă, precum și de promisiuni solemne că se va întoarce cît mai curînd, astfel că inima Emiliei copleșită la început de bănuiala că voiajul era doar un tertip prin care se manifestă inconstanța iubitului, începu să bată mai liniștit și pînă la urmă nu putu să nu-și manifeste aprobarea deplină pentru planurile lui Peregrine.

După ce ajunseră la acest compromis favorabil tuturor, el o întrebă cînd dorește să pornească la drum înspre casa părintească. Înțelegînd că plecarea fusese stabilită pentru ziua de poimîine și că Sophy se gîndea să meargă cu ea în careta tatălui ei, Peregrine își repetă dorința de a le însoți. Pînă atunci îi trimise pe preceptor și pe locotenent înapoi la garnizoană, cu complimente pentru mătușă și pentru comandor și cu făgăduiala că va sosi și el, neapărat, în cel mult șase zile.

Terminînd el pregătirile, se porni la drum împreună cu doamnele — avîndu-l alături pe Pipes. Primele douăsprezece mile veni cu ei și tatăl Sophiei, iar cînd se despărți de grup le încredință pe fete, cu stăruință, grijii lui Peregrine, cu care, acum, se găsea în foarte bune relații amicale.

CAPITOLUL XXX

Pe drum se dă o îngrozitoare alarmă ; sosesc cu bine la destinaţie. Peregrine face cunoştinţă cu fratele Emiliei ; între cei doi tineri gentilomi se produce o neînţelegere. Pickle pleacă spre garnizoană

Parcurseră, călătorind fără grabă, ceva mai mult de jumătate din drum, cînd îi apucă noaptea în apropierea unui han, unde hotărîră să tragă. Odăile de locuit erau foarte bune ; cinară în grup, cu multă veselie şi voie bună şi abia cînd doamnele începură să caşte Peregrine îşi luă seama şi le conduse la camerele lor, le dori noapte bună şi se retrase şi el într-a lui să se odihnească.

Casa era plină de oameni de la ţară ce se întorceau de la un tîrg ţinut pe-aproape ; ei se cinsteau acum, în curte, cu bere şi tutun, iar puţina consideraţie pentru alţii, şi aşa minusculă, se înecă în cele din urmă cu totul în băutură, astfel că se duseră, împleticindu-se, spre culcuşuri, lăsînd o lumînare aprinsă lipită pe unul din stîlpii de lemn pe care se sprijinea balconul. În scurtă vreme flacăra cuprinse lemnul, uscat ca iasca, şi întreg catul de sus luă foc. Peregrine se deşteptă brusc, aproape sufocat. Sări imediat în picioare, îşi trase pantalonii şi, dînd uşa camerei de perete, văzu în faţa intrării o perdea de flăcări.

Ceruri, cît de răvăşit de emoţie îi fu sufletul, văzînd cum munţii de flăcări şi fum se rostogolesc înspre odaia scumpei lui Emilia ! Nepăsător că-şi pune viaţa în pericol, se aruncă în locul unde era pîcla mai deasă, bătu tare la uşă şi le strigă pe cele două fete pe nume, rugîndu-le cu îngrijorare în glas să-l lase să intre. Însăşi Emilia, în cămaşă de noapte, îi deschise, întrebîndu-l înfiorată, ce se întîmplase. În loc de răspuns, o ridică în braţe ca un nou Enea, o purtă prin flăcări pînă la un loc sigur şi, înainte să-şi poată ea reveni, sau să mai poată pronunţa vreo altă

vorbă decît : „Vai, verişoara Sophy !", se repezi înapoi s-o salveze şi pe cealaltă fată ; ea însă sosea deja, adusă pe braţe de Pipes. Valetul, alarmat şi el de mirosul de fum, se sculase, se năpustise imediat spre odaia unde ştia că i se odihnesc tovarăşii de drum şi (Emilia fiind deja salvată de iubitul ei) o scoase din primejdie pe domnişoara Sophy, cu preţul părului de pe cap, pîrlit în întregime în timpul retragerii.

Între timp se deşteptase întregul han şi fiecare muşteriu, precum şi servitorii, îşi dădea toată silinţa să oprească înaintarea focului : cum în curte se găsea o adăpătoare pentru cai, cu multă apă, incendiul fu stins de tot după nici un ceas, fără să fi făcut altă pagubă decît distrugerea a circa doi iarzi din balconul de cherestea.

Între timp tînărul nostru gentilom le dădu toate îngrijirile necesare frumoaselor fete de care răspundea, fiindcă amîndouă leşinaseră de teamă. Cum însă aveau o constituţie robustă şi un spirit nu prea uşor de înfrînt, de cum văzură că nu le pîndeşte nici o primejdie, nici pe ele şi nici pe însoţitorii lor, şi că flăcările sînt, din fericire, stinse, se îmbrăcară la iuţeală, îşi recîştigară buna dispoziţie şi porniră să se tachineze privitor la ţinuta în care fuseseră salvate. Sophy observă că acum domnul Pickle avea drepturi indiscutabile asupra iubirii verişoarei Emilia şi prin urmare, ea ar trebui să renunţe la nesincera-i purtare rezervată şi să declare deschis ce-i spunea inima. Emilia îi întoarse vorba, făcînd-o să priceapă că, dacă aşa stăteau lucrurile, domnul Pipes avea dreptul să audă din gura ei aceeaşi declaraţie. Prietena ei recunoscu îndreptăţirea concluziei, dar numai în cazul că nu putea găsi un alt mijloc să-şi răsplătească salvatorul. Întorcîndu-se spre valet, care se mai afla lîngă ea, îl întrebă dacă nu cumva îşi amanetase inima în altă parte. Nepricepînd încotro bătea întrebarea, Tom rămase mut, cum îi era obiceiul, iar cînd fata o repetă, răspunse cu un rînjet :

— Inima-mi e-ntreagă ca un pesmet, vă garantez eu, domnişoară.

— Cum, zise Emilia, n-ai fost îndrăgostit niciodată, Thomas ?

— Ba da, cum de nu (răspunse valetul fără şovăire), am fost, într-o dimineaţă.

Peregrine nu-şi putu reţine rîsul, iar iubita lui păru cam descumpănită de replică, dar Sophy, strecurîndu-i o pungă în mînă, îi spuse că-nlăuntru va găsi ceva ca să-şi cumpere o perucă. Întîlnind ochii stăpînului, Tom refuză cadoul spunînd :

— Nu pot primi, dar vă mulţumesc oricum.

Deşi fata insistă şi încercă să i-o vîre în buzunar, ca pe un mic semn de recunoştinţă, nu izbuti nicicum să-l facă să beneficieze de generozitatea ei ; venind după ea pînă în celălalt capăt al odăii, Tom îi puse fără prea multe fasoane punga în mînecă strigînd :

— Iadu' să mă-nghită, dacă-i iau !

Mustrîndu-l pentru comportarea necioplită, Peregrine îl trimise afară din cameră şi o imploră pe domnişoara Sophy să nu mai încerce să-i strice servitorul, fiindcă acesta, chiar nedus la biserică şi grosolan fiind, avea destul bun simţ ca să-şi dea seama că nu se cuvenea să ia bani pentru o faptă firească. Ea însă îi răspunse, foarte vehement, că niciodată nu va izbuti să-l răsplătească pe Pipes aşa cum merita pentru binele ce i-l făcuse, şi că, în sinea ei, nu se va simţi împăcată pînă nu va găsi ocazia de a se arăta că-şi cunoaşte bine obligaţia.

— N-am pretenţia (zise) să-l răsplătesc pe domnul Pipes, dar voi fi groaznic de nefericită dacă nu mi se permite să-i dau un semn al consideraţiei mele.

Convins de pledoaria ei onestă, Peregrine îşi manifestă dorinţa ca ea — deoarece dorea neapărat să-şi manifeste generozitatea — să nu încerce să-i dea o gratificaţie pecuniară, ci să-i dăruiască, în semn de apreciere, un obiect fără valoare, fiindcă el însuşi îl preţuia pe Tom mult prea mult, datorită fidelităţii şi credinţei lui, pentru a-l putea vedea tratat ca pe un servitor oarecare, avid de bani.

Nu exista juvaer stăpînit de recunoscătoarea domnişoară pe care nu l-ar fi oferit bucuroasă salvatorului ca recompensă sau semn al recunoştinţei. Peregrine însă alese un inel fără prea mare valoare ce atîrna de lanţul ceasului ei şi, chemîndu-l pe Pipes, îi dădu încuviinţarea să primească din partea Sophiei acel simbol al gratitudinii. Tom îl luă, cu multe plecăciuni, îl sărută cu adîncă devoţiune şi-l puse pe degetul mic ; pe urmă plecă ţanţos, extrem de mîndru de prada sa.

Emilia, împrăștiind în jur drăgălășenie, îi mulțumi iubitului c-o învățase cum să răsplătească un salvator ; scoțîndu-și de pe deget un inel cu diamant, îl rugă să-l poarte de acum de dragul ei. El primi gajul cum se cuvenea și-i dădu un altul în schimb, pe care fata îl refuză la început, sub motivul că ar anula semnul recunoștinței ei. Peregrine însă o asigură că acceptase bijuteria nu ca simbol al gratitudinii, ci ca dovadă de iubire, iar dacă ea refuza o mărturie similară venind de la el, o să se considere de acum înainte obiectul disprețului ei. Ochii fetei se aprinseră, iar obrajii i se-mbujorară de ciudă, la auzul acestei aluzii deloc mascate, pe care o considera o insultă insuportabilă. Tînărul, văzîndu-i emoția, se simți pedepsit pentru îndrăzneală și-și ceru scuze pentru prea marea libertate a vorbelor rostite, sperînd că ea va pune totul pe seama principiului recunoscut întotdeauna de el cu multă mîndrie.

Văzîndu-l cît e de încurcat, Sophy îi sări în ajutor, mustrîndu-și verișoara pentru afectarea-i lipsită de sens, la care Emilia, înduioșată pînă la punctul de a deveni ascultătoare, întinse un deget, ca semn că se învoiește. Peregrine strecură cu mult avînt inelul pe deget, îi mîngîie extaziat mîna moale și albă, dar nu-și restrînse îmbrățișarea doar la mîna fetei, ci o strînse de talie și fură un sărut delicios de pe buzele întredeschise de dragoste. Nevoind însă s-o lase pradă înțepăturilor Sophiei, comise și asupra gurii ei un asalt de aceeași natură, iar cele două fete, încurajîndu-se reciproc, îl puseră la punct cu reproșuri atît de blînde, încît se simți tentat să-și reînnoiască agresiunea.

Cum se luminase deja de ziuă și slujitorii de la han erau în picioare, el comandă ciocolată fierbinte pentru micul dejun și, la dorința doamnelor, îl trimise pe Pipes să vadă de hrana cailor și să pregătească trăsura, iar el se duse la tejghea să plătească hangiului.

După ce isprăviră toate treburile de mai sus, se porniră la drum pe la orele cinci, iar în crugul fierbinte al zilei se opriră să se odihnească — și să hrănească animalele — la un alt han de pe drum. După-amiază plecară mai departe și, fără a mai avea vreun accident, ajunseră cu bine la destinație. Doamna Gauntlet își manifestă bucuria de a-și re-

vedea vechiul prieten, reproşîndu-i totuşi domnului Pickle că nu dăduse atîta vreme nici un semn de viaţă. Fără să explice ce anume îl făcuse să tacă, el protestă că dragostea şi stima lui pentru ea nu încetaseră nici o clipă, iar pe viitor promise să nu scape nici o ocazie de a-i demonstra cît de aproape de inimă îi e prietenia ei. Pe urmă, doamna Gauntlet i-l prezentă pe fiul ei, care petrecea cîteva zile acasă, învoit fiind să lipsească de la îndatoririle sale.

Tînărul acesta, pe nume Godfrey, avea cam douăzeci de ani ; era de statură mijlocie, viguros, foarte bine făcut, iar ciupiturile de vărsat de vînt, destul de numeroase pe faţa lui, dădeau întregii sale înfăţişări un aer foarte bărbătesc. Avea mintea destul de ascuţită şi o fire deschisă şi prietenească ; fusese însă soldat din fragedă copilărie şi cîtă educaţie primise, era toată de factură militară. Disprețuia gustul subţire şi arta scrisului ca nefiind altceva decît pedanterii goale, nedemne de atenţia unui gentilom, şi orice îndeletnicire civilă era pentru el mediocră, mult mai prejos decît profesiunea armelor. Făcuse progrese mari în artele gimnasticii, ca dansul, călăria şi scrima, ştia să cînte la perfecţie la flautul nemţesc şi se mîndrea mai presus de toate cu scrupuloasa atenţie pe care o acorda tuturor chestiunilor de onoare.

Dacă Peregrine şi acest domnişor s-ar fi considerat egali, ar fi început imediat între ei, fără îndoială, o prietenie intimă şi trainică, dar încrezutul soldat îl privea pe admiratorul surorii sale ca pe un studenţaş necopt de la universitate, cu desăvîrşire ignorant în treburile lumeşti, în vreme ce onorabilul Pickle îl vedea pe Godfrey ca pe un voluntar împins de nevoi, mult inferior sieşi în ceea ce priveşte averea şi în toate celelalte privinţe. Neîncrederea reciprocă nu putu să nu dea naştere unor ciocniri. Chiar a doua zi după sosirea lui Peregrine schimbară nişte cuvinte înţepătoare, de faţă cu doamnele, fiecare străduindu-se să-şi afirme superioritatea în ochii preafrumoaselor. Ori de cîte ori se înfruntară, eroul nostru obţinu, cu destulă uşurinţă, victoria, avînd spiritul mult mai ager şi talentele mult mai bine cultivate decît potrivnicul său, care,

simțindu-se ofensat de succesul celuilalt, începu să-l trateze pe față cu dispreț și lipsă de respect.

Sora lui observă totul și, fiindu-i teamă de temperamentul violent al fratelui, îl certă între patru ochi pentru comportarea-i nepoliticoasă, dar își rugă și iubitul să-i scuze fratele pentru mojicia de care dădea dovadă. Peregrine o asigură, vorbindu-i cu blîndețe, că oricît de greu i-ar fi fost să-și țină în frîu propria fire vulcanică, de dragul ei avea să îndure toate umilințele la care l-ar putea expune aroganța militarului. Mai rămase la ea încă două zile, bucurîndu-se de multe prilejuri de a vorbi între patru ochi cu fata și de a juca rolul unui îndrăgostit pătimaș ; apoi, într-o seară, își luă rămas bun de la doamna Gauntlet și le anunță pe fete că le va trezi dis-de-dimineață pentru a le spune la revedere. Datorie pe care nu neglijă să și-o îndeplinească ; le găsi pe domnișoare în picioare și micul dejun gata pregătit în salonaș. Deoarece gîndul despărțirii îi mîhnea pe toți trei, o vreme domni în cameră tăcerea cea mai patetică, pînă cînd Peregrine îi puse capăt, plîngîndu-și soarta ce-l obliga să stea departe, atît de multă vreme, de persoana scumpă dorită cu atîta ardoare. Îi ceru, cu cele mai fierbinți cuvinte de implorare, ca măcar acum, pentru a îndulci lunga despărțire la care era condamnat, să-i dea alinarea pînă acum refuzată, adică să-i spună că avea și el un loc în inima ei. Confidenta îi sprijini cererea, arătînd că nu era momentul potrivit pentru deghizarea sentimentelor adevărate, tocmai acum cînd iubitul Emiliei trebuia să părăsească regatul și cînd îl putea paște primejdia de a se încurca cu vreo altă fată, dacă nu i se încuraja fidelitatea, dîndu-i-se să înțeleagă că se putea baza pe dragostea Emiliei. Pe scurt, fu asaltată de rugăminți atît de irezistibile, încît răspunse zăpăcită de tot :

— Deși am evitat să i-o spun pe șleau, mă gîndesc că felul în care m-am purtat l-a convins pe domnul Pickle că nu-l consider doar o simplă cunoștință.

— Încîntătoarea mea Emily ! (strigă nerăbdătorul nostru îndrăgostit, aruncîndu-se la picioarele ei) de ce-mi acorzi fericirea în porții atît de zgîrcit drămuite ? De ce fărîmi în bucățele declarația ce m-ar face să înnebunesc

de plăcere şi m-ar înveseli în singurătatea ce mă aşteaptă, cînd voi suspina sub povara despărţirii de tine ?

Frumoasa lui iubită, îmblînzită de viziunea zugrăvită de el, răspunse, cu lacrimi ţîşnindu-i din ochi :

— Mă tem că şi eu voi simţi povara despărţirii, mai dureros decît ai putea-o crede.

Peregrine, simţindu-se în al nouălea cer la auzul acestei măgulitoare confesiuni, o strînse tare la piept şi-şi contopi lacrimile cu ale ei, atingîndu-i faţa cu obrazul. Îi şopti cele mai tandre jurăminte de credinţă eternă. Inima bună a Sophiei nu putu rămîne rece la vederea acestei scene ; plînse şi ea, din simpatie, şi-i îndemnă pe cei doi amorezi să se lase pe mîna sorţii şi să-şi găsească mîngîiere în credinţa că se vor revedea sub auspicii mai fericite. În cele din urmă, după nesfîrşite promisiuni, rugăminţi şi vorbe dulci din ambele părţi, Peregrine îşi luă rămas bun, cu inima atît de plină de pasiune încît abia putu pronunţa cuvîntul „Adio !“ Încălecînd bidiviul adus în faţa uşii, porni împreună cu Pipes înspre garnizoană.

CAPITOLUL XXXI

Peregrine e ajuns din urmă de domnul Gauntlet, cu care se bate în duel şi se împrieteneşte la toartă. Soseşte la garnizoană şi află că mama sa e la fel de neînduplecată. E insultat de fratele Gam şi-l disciplinează pe preceptorul acestuia cu biciuşca de călărie

Pentru a alunga imaginile triste ce-i asaltau gîndurile după despărţirea de iubită, Peregrine se concentră asupra ideii mai apetisante a plăcerilor de care se va bucura în Franţa şi, înainte să fi călărit zece mile, reuşi să se binedispună din nou.

Şi cum îşi vedea el aşa de drum, anticipînd o altă călătorie şi îmbătîndu-se cu speranţele cele mai nebuneşti, la o cotitură a drumului fu ajuns deodată din urmă de fratele Emiliei, călare, care-i spuse că merge şi el în aceeaşi direcţie şi s-ar bucura să nu fie singur.

Tînărul cu pricina, fie pentru că avea pică pe eroul nostru, fie îmboldit de zelul de a apăra onoarea familiei, îl urmărise pe Peregrine, cu gîndul de a-l sili să spună ce fel de legătură exista între el şi soră-sa. Peregrine îi întoarse salutul cu o politeţe atît de rece, încît Godfrey bănui numaidecît că-i cunoştea adevărata intenţie. De aceea, fără prea multe fasoane, îşi anunţă scopul cu următoarele cuvinte :

— Domnule Pickle, de multă vreme întreţii legături cu soră-mea şi aş dori să aflu care e adevărata lor natură.

Îndrăgostitul nostru răspunse :

— Domnule, aş vrea să ştiu ce drept ai să ceri asemenea explicaţie ?

— Domnule (răspunse celălalt), o cer în calitatea mea de frate, care-şi păzeşte onoarea proprie, precum şi reputaţia surorii. Dacă ai gînduri cinstite, nu mă vei refuza.

— Domnule (zise Peregrine), deocamdată n-am chef să-ţi cer părerea în ceea ce priveşte corectitudinea intenţiilor mele şi cred chiar că-ţi dai cam prea multă importanţă pretinzînd că ai dreptul să-mi judeci purtarea.

— Domnule (replică soldatul), am pretenţia de a judeca purtarea oricărei persoane ce se amestecă în treburile mele, ba chiar să-i administrez o lecţie, dacă socotesc eu că procedează incorect.

— Să-i dai o lecţie ! (strigă tînărul, cu ochii scăpărînd), fără-ndoială că nu-ndrăzneşti să te referi în felul ăsta la mine ?

— Ba te înşeli (zise Godfrey), îndrăznesc să fac orice lucru potrivit cu caracterul meu de gentleman.

— Gentleman, pe naiba (i-o-ntoarse celălalt, uitîndu-se disprețuitor la echipamentul militarului, nu dintre cele mai arătoase), halal gentleman, zău aşa !

Mînia soldatului ajunse la culme la auzul acestei ironice repetări, al cărei dispreţ îl simţea cu atît mai usturător, cu cît era el însuşi conştient de sărăcia sa. Îl făcu pe adversar băieţandru înfumurat, parvenit obraznic şi-i adresă multe alte epitete insultătoare, la care Perry răspunse cu un ton amar. După schimbul regulamentar de provocări, descălecară la cel dintîi han şi merseră pe jos în cîmp deschis, pentru a lăsa spadele să pună capăt gîlcevei. Hotărîndu-se asupra locului, se ajutară unul pe celălalt să-şi scoată cizmele şi-şi dezbrăcară vestoanele şi jiletcile, punîndu-le deoparte. Domnul Gauntlet îşi informă adversarul că, în armată, e considerat un spadasin redutabil ; prin urmare, dacă domnul Pickle nu învăţase anume arta scrimei, ar fi fost mai corect să folosească amîndoi pistoale. Peregrine era prea mîniat ca să-i mulţumească pentru cinstea arătată şi prea încrezător în braţul său ca să primească propunerea — prin urmare o respinse şi, scoţîndu-şi sabia, observă că dac-ar fi să-l trateze pe domnul Gauntlet aşa cum merită, ar trebui să-şi pună slujitorul să-l pedepsească pentru îndrăzneala lui cu biciul de cai. Înfuriat de cuvintele astea — pe care le socoti o jignire de neiertat — Godfrey nu răspunse, ci îşi atacă adversarul cu violenţă şi îndemînare. Tînărul pară întîia şi a doua şarjă, dar la a treia fu lovit de-a lungul

brațului ce ținea sabia. Deși rana era superficială, orbi de furie la vederea propriului său sînge și, la rîndu-i, atacă atît de furios și neglijent, încît Gauntlet, nedorind să profite de înfierbîntarea lui prostească, se mărgini să se apere, iar la a doua fandare vîrful spadei lui Peregrine pătrunse într-un fel de plasă ce forma garda sabiei lui Godfrey și arma i se rupse în două, lăsîndu-l la cheremul soldatului. Acesta, departe de a se bucura obraznic de victorie, își vîrî în teacă sabia de Toledo, cu multă atenție, ca unul obișnuit cu asemenea înfruntări. Apoi observă că nimeni n-ar trebui să-și rişte viața în vîrful unei săbii ca a lui Peregrine și, sfătuindu-l pe proprietar ca pe viitor să arate mai mult respect unui gentilom împins din spate de nevoi, își trase cizmele și, cu demnitate posacă în mers, o porni înapoi spre han.

Deși extrem de rușinat de faptul că dăduse greș în aventura aceasta, Pickle fu impresionat profund de purtarea adversarului, și-l mișcă și mai mult, cu cît înțelegea că acea *fierté* [1] arătată de Godfrey izvora din amorul propriu extrem de sensibil al unui gentilom ce-o apucase în jos, înspre valea nenorocului. Valoarea și reținerea dovedite de Gauntlet îl îndemnară să privească într-o lumină favorabilă toate amănuntele din comportarea tînărului soldat care-l dezgustaseră mai înainte ; deși în orice altă împrejurare s-ar fi ferit cu multă grijă să dea impresia că se recunoaște învins, de data asta îl urmă pe învingător la han, ca să-i mulțumească pentru mărinimoasa-i indulgență și să-i ofere prietenia și respectul său.

Godfrey tocmai își vîrîse piciorul în scăriță, ca să încalece, cînd Peregrine se apropie și-l rugă să-și amîne plecarea cu un sfert de ceas și să-i facă onoarea de a sta de vorbă cu el între patru ochi. Neînțelegînd ce urmărea prin asta, soldatul își lăsă imediat calul și intră, pe urmele lui Pickle, într-o odaie, așteptîndu-se să găsească două pistoale încărcate pe masă. Fu însă foarte plăcut surprins cînd eroul nostru, cu cele mai respectuoase cuvinte, îi lăudă nobila purtare din timpul duelului, iar apoi recunoscu că se înșelase asupra caracterului său și-l imploră să-i facă cinstea de a-i deveni prieten bun.

[1] Mîndrie, semeție (fr.) (n. tr.).

Gauntlet, care observase suficiente manifestări ale curajului lui Peregrine și, din această pricină, îl stima acum mult mai mult, era îndeajuns de înțelept ca să-și dea seama că în spatele propunerii studentului nu exista nici pic de răutate, nici un temei greu de acceptat ; așadar primi oferta, dînd semne grăitoare de satisfacție, iar cînd înțelese în ce fel de termeni se afla domnul Pickle cu sora sa, își oferi, la rîndu-i, serviciile, ca agent intermediar sau confident. Mai mult, pentru a-i da noului prieten o dovadă convingătoare de sinceritate, îi mărturisi că de o bucată de vreme era îndrăgostit lulea de verișoara lui, domnișoara Sophy, dar că nu îndrăznise să-i spună unchiului fetei ce intenții avea, ca nu cumva să-l supere cu îngîmfarea sa și să-l determine să renunțe la a-i mai proteja familia.

Inima generoasă a lui Peregrine se frînse de compătimire cînd înțelese că tînărul gentilom din fața lui, unicul fiu al unui ofițer respectat, se afla sub arme de cinci ani încheiați, dar nu reușise încă să obțină o numire de subofițer, deși fusese întotdeauna de o punctualitate și un zel exemplare, cîștigîndu-și stima și prietenia tuturor ofițerilor sub care servise.

În clipa aceea, Peregrine și-ar fi împărțit bucuros cu el toți banii ; nedorind însă să-și asume riscul de a jigni onoarea sensibilă a tînărului soldat printr-o prea timpurie manifestare a firii sale darnice, se hotărî să nu-și ia asemenea libertăți, pînă nu va fi reușit să se împrietenească mai strîns. Cu gîndul acesta, insistă ca domnul Gauntlet să-l însoțească la garnizoană, neîndoindu-se că se mai bucura acolo de suficient prestigiu ca noului prieten să i se facă o bună primire. Cu multă politețe, Godfrey îi mulțumi pentru invitație, scuzîndu-se că nu-i poate da curs imediat ; promise totuși că, dacă Peregrine avea să-i trimită o scrisoare, stabilind data cînd urma să plece în Franța, se va sili să-l viziteze acasă la comandor și apoi să-l însoțească pe drum pînă la Dover. Căzură de acord asupra respectivei întîlniri, după care rana aventurierului nostru fu pansată cu un tampon de bumbac și o bucățică de plasture. El se despărți apoi de fratele scumpei sale Emilia, trimițîndu-le (ei și prietenei Sophy) cele mai fier-

binți complimente. Mai stătu o noapte la un han, pe drum, și în după amiaza următoare ajunse la garnizoană, găsindu-și toți prietenii de acolo sănătoși și foarte bucuroși de reîntoarcerea sa.

Comandorul, ajuns între timp la șaptezeci de ani și aproape paralizat de gută, nu mai ieșea decît rareori din casă și, nepricepîndu-se să întrețină o conversație amuzantă, nu prea găsea oameni dornici să-i țină de urît între zidurile odăii, așa că ascuțimea minții i s-ar fi tocit de tot, dacă n-ar fi fost păstrată vie de convorbirile cu Hatchway și dacă, din cînd în cînd, n-ar fi trebuit să asculte cîte o filipică zdravănă de la nevastă-sa care, cu ajutorul trufiei, religiei și coniacului, instaurase în casă o tiranie îngrozitoare. Slujitorii își luau cîmpii atît de des, alții noi fiind angajați, încît fiecare livrea fusese purtată de oameni de toate staturile posibile. Trunnion însuși se resemnase de multă vreme să se supună fără crîcnire torentului voinței ei capricioase, dar nu fără unele eforturi încăpățînate de a-și salva independența, iar acum, infirm din pricina bolii, cînd își auzea stăpîna intonînd, jos printre servitori, puternicul cîntec bahic, îi strecura adeseori, în șoaptă, locotenentului aluzii la ce-ar fi făcut el dacă nu s-ar fi aflat în imposibilitatea de a-și folosi prețioasele mădulare. Hatchway era unica persoană scutită de furiile doamnei Trunnion, întrucît femeia fie că se temea de limba lui ascuțită, fie că nutrea o anumită afecțiune pentru persoana lui. Așa stînd lucrurile în garnizoană, nu e de mirare că bătrînul gentilom se bucură peste măsură de prezența lui Peregrine, care găsi mijloacele necesare pentru a cîștiga și simpatia mătușii ; cît timp rămase el acasă, femeia păru că-și schimbă temperamentul, din al unei tigroaice într-al unei blînde ieduțe. Pe maică-sa însă o găsi tot atît de neîndurătoare, iar pe taică-său, la fel de ținut sub papuc ca întotdeauna.

Gamaliel, care se mai bucura mult prea rar de compania vechiului său prieten, comandorul, își făcuse, de o vreme, un grup de amici, format din bărbier, spițer, avocat și preceptorul parohiei ; cu aceștia își petrecea serile la Tunley, ascultîndu-le disputele de filosofie și politică,

în suflet cu multă mulțumire și înălțare, în vreme ce doamna lui suverană trona, ca de obicei, acasă, făcea vizite pline de pompă în împrejurimi și își dădea foarte multă osteneală pentru educarea fiului ei, Gam, ajuns în al cincisprezecelea an de viață. Băiatul avea o fire atît de răutăcioasă, încît, în ciuda influenței și autorității mămei, era nu doar urît, ci chiar disprețuit, acasă ca și aiurea. Ea îl dăduse în grija diaconului, care locuia în casă și avea datoria să-l însoțească în toate plimbările și la toate exercițiile. Acesta era un individ prost-crescut, fără experiență sau iscusință, dar cu mari rezerve de adulație și supușenie servilă, prin care-și cîștigase bunăvoința doamnei Pickle, și-i putea înrîuri hotărîrile, la fel cum proceda superiorul lui ierarhic cu doamna Trunnion.

Într-o zi ieși călare, să ia aer, cu învățăcelul său, urît — după cum am spus — de oamenii sărmani fiindcă le omora cîinii și le dărîma gardurile și poreclit — din pricina cocoașei — cu titlul de „milord", cînd, pe o uliță îngustă, îl întîlniră din întîmplare pe Peregrine aflat și el pe cal.

De cum îl zări pe frate-su mai mare — căruia fusese instruit să-i poarte cea mai neiertătoare pică — domnișorul se hotărî să-l insulte *en passant* și se repezi asupra lui în galop. Ghicindu-i intenția, eroul nostru se înțepeni în scărițe și, mînuind cu multă îndemînare căpăstrul, evită ciocnirea de așa manieră, încît își izbiră numai picioarele — din care cauză „milord" fu aruncat din șa și în clipa următoare zăcea cît era de lung în praf. Diaconul, mînios că-i fusese umilit învățăcelul, înaintă, furios și insolent, și-l plezni pe Peregrine cu biciușca. Nimic n-ar fi putut fi mai pe placul tînărului nostru gentilom decît necugetatul lui atac, prilej ideal de a pedepsi un nemernic slugarnic, pe care dorea de mult să-l pună la punct pentru răutatea și obrăznicia lui. Îndemnîndu-și calul cu pintenii înspre noul adversar, Peregrine îl proiectă în mijlocul unui tufiș și, fără a-i da timp să-și revină din zăpăceala căderii, sări din șa imediat și-l lovi pe diacon cu atîta iuțeală peste față și peste urechi cu biciușca, încît acesta fu silit să se pună în genunchi înaintea înfierbîntatului învingător și să se roage de iertare, cu cele mai umilitoare

cuvinte. Pe cînd Peregrine era astfel ocupat, frate-său Gam, izbutise să se adune de pe jos şi încercă să-l atace pe la spate ; astfel că, de cum îl potoli pe preceptor, învingătorul făcu stînga-mprejur, smulse arma din mîna lui Gam, o rupse bucăţele, încălecă şi plecă în goană, fără a-şi mai da osteneala de a le arunca vreo privire.

Starea de plîns în care ajunseră acasă stîrni o zgomotoasă vociferare împotriva învingătorului, pe care-l descriseră ca pe un tîlhar ce stătuse la pîndă pentru a-şi nimici fratele ; pedagogul afirmă că primise dureroasele lovituri de cravaşă în timp ce încerca să-l apere pe Gam, iar faţa lui vărgată îl împiedică, vreme de trei săptămîni încheiate, să-şi vadă de îndatoririle de la biserică.

I se plînseră comandorului ; acesta însă interesîndu-se ce se întîmplase cu adevărat, aprobă atitudinea nepotului, adăugînd printre sudalme că s-ar fi bucurat dacă Spate-strîmb şi-ar fi rupt gîtul în cădere, cu condiţia să nu fie Peregrine tras la răspundere.

CAPITOLUL XXXII

Izvodește un plan de răzbunare, pus în aplicare împotriva diaconului

Exasperat de ticăloșenia diaconului, vădită din perfida interpretare a întîlnirii din sat, eroul nostru hotărî să se răzbune pe el într-o manieră care să fie foarte eficace și, în același timp, să nu aibă nici o consecință nefastă asupră-i. Se duse, prin urmare, însoțit de Hatchway (căruia-i împărtășise planul) la berărie și ceru o cameră goală, știind prea bine că nu exista alta decît cea aleasă de el ca scenă a acțiunii. Odaia era un fel de salon, aflat față-n față cu bucătăria, cu un geam înspre curte ; după ce petrecuseră acolo o vreme, locotenentul reuși să-l atragă pe birtaș într-o discuție amuzantă, în vreme ce Peregrine, ieșind în curte, cu talentul său surprinzător de mare de a imita, contrafăcu o conversație între diacon și nevasta lui Tunley. De cum ajunse la urechile birtașului — pentru care și fusese, de fapt, pregătit —, dialogul îi stîrni într-un asemenea hal gelozia, încît nu-și putu ascunde enervarea, ci făcu sute de încercări de a ieși din încăpere, în vreme ce locotenentul, fumîndu-și foarte demn pipa, ca și cum nici nu auzise nimic, nici nu observa agitația berarului, îl ținea pe loc cu un șir de întrebări cărora nu putea refuza să le dea răspuns, deși-l treceau nădușelile de furie tot timpul și stătea în picioare, cu gîtul întins înspre fereastra de unde se auzeau vocile, scărpinîndu-se în cap și dînd felurite alte semne de agitație și nerăbdare. În cele din urmă, presupusul dialog atinse o culme atît de înaltă a drăgălășeniilor amoroase, încît soțul, spumegînd din pricina afrontului ce credea că i se aduce, se repezi pe ușă afară, strîgînd : „Îți arăt eu, domnule !" Fiind însă obligat să înconjure o jumătate de casă,

Peregrine avu tot timpul să intre în odaie pe fereastră, înainte să ajungă Tunley în curte.

Dînd urmare falselor indicaţii auzite, patronul fugi drept în şură, aşteptîndu-se să facă o descoperire extraordinară, şi, după ce-şi pierdu cîteva minute răscolind fînul fără nici un rezultat, se întoarse, scos din minţi, în bucătărie, tocmai cînd s-a întîmplat să intre şi nevastă-sa. Felul cum arăta îi confirmă temerile că păcatul fusese înfăptuit dar, fiindcă supuşenia bărbaţilor faţă de soţiile lor devenise epidemică în parohie, nu îndrăzni să-i arate femeii nici prin cel mai mic semn cît era de tulburat, ci jură să se răzbune pe libidinosul cleric care (socotea) atentase la castitatea soaţei sale.

Pentru a fi siguri că planul le izbutise şi ca să aţiţe şi mai tare flacăra aprinsă, cei doi făptaşi îl chemară pe Tunley şi nu le fu greu să citească pe chipul lui cît era de dezorientat. Peregrine, rugîndu-l să se aşeze şi să bea cu ei un pahar, începu să-l descoase despre familia sa, dorind să afle, printre altele, de cît timp era căsătorit cu preafrumoasa-i nevastă. Întrebarea, pusă cu o privire foarte grăitoare, îl alarmă pe proprietar, care începu să se teamă că Pickle auzise şi el dezonorantul dialog ; locotenentul nu-l ajută cîtuşi de puţin să-şi alunge bănuiala cînd îl întrebă cu o căutătură şireată :

— Tunley, nu te-a cununat diaconul ?

— Ba da, (răspunse birtaşul, cu repeziciune şi ruşinare în voce, de parcă ar fi crezut că locotenentul ştie, de *povestea ce se ascundea aici* [1]), iar Hatchway îi întări bănuiala, zicînd :

— De fapt, însă, s-ar prea putea ca şi diaconul să fie un om de treabă-n felul lui.

Trecerea de la nevastă la cleric îl convinse pe birtaş că muşteriii ştiau totul despre ruşinea lui şi, în înflăcărarea indignării sale, rosti apăsat următoarele cuvinte :

— Om de treabă ! Halal să-mi fie ! Ba eu zic că-s toţi lupi în piele de oaie ! Îl rog pe Dumnezeu să mă ţină să văd ziua, domnişorule, cînd n-or mai fi în regatul ăsta popi, perceptori şi vameşi. Cît despre individul ăla, dacă-l

[1] *Imblînzirea scorpiei*, act. IV, sc. 1, 59—60 (n. ed. engl.).

prind.. nu vreau să zic, știind că.. Dar, pe Dumnezeul meu ! Domnilor, la dispoziția dumneavoastră !

Convinși din abruptele lui insinuări că planul le reușise de minune, cei doi asociați așteptară două sau trei zile să audă că Tunley găsise o metodă de a se răzbuna pentru imaginara jignire ; văzînd, însă că avea fie o imaginație prea săracă, fie o fire prea lăsătoare ca să le îndeplinească de bună voie dorința, hotărîră să împingă povestea pînă la punctul ei culminant, astfel încît Tunley să nu poată scăpa ocazia de a se vedea răzbunat. Într-o seară, îl plătiră pe un băiat să dea fuga pînă acasă la domnul Pickle și să-i spună diaconului că doamna Tunley s-a îmbolnăvit pe neașteptate și că soțul ei îl imploră să vină și să se roage la căpătîiul ei. Între timp, închiriară iarăși o cameră la berărie și Hatchway porni o discuție cu bîrtașul, iar Peregrine, întorcîndu-se din curte, observă într-o doară că popa intrase în bucătărie, pentru a o catehiza, bănuia el, pe nevasta lui Tunley.

Birtașul tresări la auzul acestei vești și, pretextînd că are de servit un alt grup, într-o odaie alăturată, se repezi în șură și, înarmîndu-se cu un îmblăciu, se postă pe ulița pe unde trebuia clericul să treacă în drum spre casă. Stătu ascuns acolo nutrind gînduri crunte, iar cînd sosi presupusul autor al dezonoarei sale, îl întîmpină, în întuneric, cu un salut atît de strașnic, încît îl făcu să dea cel puțin trei pași înapoi, clătinîndu-se. Dacă și a doua lovitură și-ar fi atins ținta, locul acela ar fi fost, fără îndoială, hotarul unde s-ar fi terminat peregrinările preotului prin lumea asta ; din fericire, însă adversarul său nu se prea pricepea să-și mînuie arma care, datorită unei răsuciri a curelușei ce lega bucățile de lemn, în loc să-l pocnească în moalele capului pe buimăcitul cleric, căzu oblic pe propria-i țeastă, cu o forță atît de mare încît craniul răsună ca un mojar de spițerie și vreo sută de mii de luminițe îi dansară în fața ochilor. Revenindu-și în fire în răgazul obținut datorită acestui accident, preotul își spuse că agresorul trebuie să fie vreun hoț ce se ațînea pe acolo în căutare de pradă și hotărî să scape cu fuga, pînă va ajunge destul de aproape ca să-i audă cineva strigătele. Cu acest gînd, ridică bastonul ca să-și apere capul și, luînd-o la picior, se porni să răcnească după ajutor din plămîni de

stentor. Aruncînd cît colo îmblăciul, în care nu se mai putea încrede pentru a-şi duce răzbunarea pînă la capăt, Tunley se luă după el cu toată viteza de care era în stare şi celălalt, fie că-i erau picioarele înmuiate de frică, fie că se împiedicase de o piatră, fu ajuns din urmă înainte să fi făcut o sută de paşi. De cum simţi pumnul birtaşului vîjîindu-i pe lîngă ureche, se prăbuşi la pămînt cît era de lung, iar bastonul îi zbură din mîna descleştată; iar Tunley, sărindu-i în spate ca un tigru, făcu să curgă pe trupul lui o ploaie de pumni atît de deasă, încît clericul crezu că-l bătucesc cel puţin zece oameni. Închipuitul încornorat însă, nemulţumit cu cîtă suferinţă îi produsese, îl apucă cu dinţii de o ureche şi muşcă atît de zdravăn, încît clericul fu găsit, aproape leşinat de durere, de doi muncitori la apropierea cărora agresorul se retrase, nevăzut.

Locotenentul se proţăpise la geam, pentru a-l vedea pe proprietar de cum se întoarce şi, de-ndată ce-l zări că intră în curte, îl strigă să vină în odaia lor, nerăbdător să afle dacă stratagema îşi făcuse efectul. Tunley îi dădu ascultare şi apăru în faţa muşteriilor înnebunit de mînie, oboseală şi tulburare ; nările-i erau o dată şi jumătate mai mari decît era firesc să fie, ochii-i se roteau în orbite, dinţii îi clănţăneau, respira şuierat de parcă-l poseda un coşmar şi de pe ambele tîmple i se scurgeau în jos şiroaie de transpiraţie.

Prefăcîndu-se speriat la vederea unei figuri atît de răvăşite, Peregrine îl întrebă dacă se luase la trîntă cu vreun spirit, iar el răspunse cu vehemenţă :

— Spirit ? Nu, nu, domnişorule, cu carnea vie m-am dat de-a rostogolul. Cu un cîine ! Îl învăţ eu să mai dea tîrcoale, în călduri, pe la uşa mea !

Înţelegînd din răspuns că ţelul fusese atins şi curios să afle amănunte despre înfruntare, tînărul zise :

— Păi, atunci, sper că ai reuşit să baţi bine carnea, Tunley.

— Da, da, (răspunse birtaşul), i-am răcorit eu ardoarea, cum se zice ; i-am cîntat o melodie la ureche, încît mă prind pe orice că nu-i va mai trebui muzică o lună încheiată. Ticălos cu faţă de berbece ! Păi, pe viaţa mea, e numai bun să fie taurul parohiei !

Observînd că, după toate aparenţele, bătaia fusese aprigă, Hatchway îl pofti să şadă şi să-şi tragă sufletul şi, după ce dădu pe gît două stacane pline ochi, amorul propriu îi dădu ghes să-şi povestească faptele de aşa manieră, încît cei doi intriganţi, fără a da vreun semn că ştiu cine fusese adversarul, aflară toate amănuntele despre încăierare.

De-abia izbutise Tunley să-şi mai potolească agitaţia, cînd nevastă-sa, intrînd în cameră, le aduse vestea că un băieţandru pus pe şotii îl trimisese pe domnul Sackbut, preotul, să se roage cu ea. Mînia soţului izbucni din nou la auzul numelui — uitînd de orice curtenie faţă de soţie, răspunse cu un rînjet ranchiunos :

— Dumnezeu să-l puşte ! Nu mă-ndoiesc că ai găsit o alinare de moarte în poveţele lui.

Proprietăreasa, aruncînd robului ei o privire suverană, zise :

— Ce năbădăi vei fi avînd în capul ăla prost, mă-ntreb. Nu ştiu ce ţi-ai găsit să şezi aici ca un domn, cu braţele încrucişate, cînd a sosit un nou grup de muşterii ce trebuie serviţi.

Preasupusul soţ înţelese imediat aluzia şi, fără a mai protesta, se furişă afară din cameră.

A doua zi se auzi că domnul Sackbut fusese atacat şi aproape omorît de tîlhari, iar pe uşa bisericii fu lipită o înştiinţare, oferindu-se o bună recompensă oricui îl descoperea pe criminal ; el însă nu avu nici o satisfacţie de pe urma anunţului, ci trebui să zacă în pat aproape două săptămîni, ca urmarea vînătăilor primite.

CAPITOLUL XXXIII

Domnul Sackbut şi elevul său complotează împotriva lui Peregrine care, prevenit de sora sa, ia măsuri pentru a le contracara urzeala. Din greşeală, domnul Gauntlet devine victima complotului. Tînărului soldat i se face o primire cordială de către comandor, care-i întinde, generos, o capcană, în propriul său interes

Gîndindu-se mai bine la împrejurările şi amănuntele ambuscadei, domnul Sackbut nu reuşi să se împace cu gîndul că fusese atacat de un tîlhar de rînd, fiindcă nu era de crezut că un hoţ s-ar fi distrat cărîndu-i pumni cu nemiluita, în loc să-l jecmănească iute şi s-o şteargă ; prin urmare, puse nefericita întîmplare pe seama duşmăniei ascunse a cuiva ce plănuia să-i pună capăt zilelor. După o chibzuială şi mai serioasă, îşi îndreptă bănuielile asupra lui Peregrine, singurul om de pe planetă, socotea el, ce se putea considera îndreptăţit să-i aplice un asemenea tratament. Îi împărtăşi gîndurile sale şi învăţăcelului, iar Gam se arătă pe loc de aceeaşi părere, sfătuindu-l cu însufleţire să-şi răzbune jignirea printr-o maşinaţie asemănătoare, fără să mai încerce a face o investigaţie strînsă, ca să nu-şi pună în gardă inamicul.

Propunerea fu primită cu bucurie şi împreună se hotărîră asupra mijloacelor de a plăti cu vîrf şi îndesat ruşinea suferită, născocind un plan atît de ticălos de a-l ataca, pe întuneric, pe eroul nostru, încît, de-ar fi fost pus în aplicare aşa cum le erau intenţiile, praful şi pulberea s-ar fi ales din planurile de călătorie ale tînărului gentilom. Din întîmplare însă, domnişoara Pickle — acum în vîrstă de şaptesprezece ani — îi auzi complotînd. În ciuda urîţi ce-i fusese inoculată, fata nutrea în taină o iubire sinceră pentru fratele ei Perry, cu toate că niciodată nu-i adresase cuvîntul şi fusese mereu împiedicată de

vigilența mamei și de poruncile și amenințările acesteia să încerce să se întîlnească între patru ochi cu el. Nu rămăsese însă nepăsătoare la cuvintele de laudă pe care le auzea rostite la adresa lui în tot ținutul și se ducea la biserică și în toate locurile unde socotea că ar exista o șansă să-l vadă pe bunul ei frate. Ținînd seama de sentimentele ei frumoase, nu se poate spune că n-o străbătură toți fiorii cînd află despre urzeala celor doi. O îngrozi răutatea mișelească a lui Gam și se cutremură la gîndul primejdiei în care se afla Peregrine din pricina ticăloșiei lor. Nu îndrăzni s-o încunoștințeze pe maică-sa despre complot, fiindu-i teamă că, din inexplicabila ei aversiune față de primul născut, o va împiedica să intervină în favoarea lui Peregrine, silind-o, prin urmare, într-un fel, să devină complice al uneltirilor asasinilor. Se hotărî deci să-l prevină chiar pe Peregrine despre complot, descriindu-i totul pe larg într-o scrisoare plină de afecțiune, trimisă printr-un tînăr din localitate care-i făcea pe atunci curte și care, la cererea ei, își oferi imediat serviciile eroului nostru, pentru a dejuca împreună planurile inamicilor.

Peregrine se îngrozi aflînd din scrisoare detaliile urzelii. Complotiștii urmăreau, nici mai mult nici mai puțin, să sară pe el într-un moment cînd îl vor găsi cu totul nebănuitor și nepregătit, să-i taie urechile și să-l mutileze în fel și chip, ca să nu mai aibă, de-acum încolo, de ce să se mîndrească cu înfățișarea lui.

Mîniat la culme de brutalitatea nemiloasă a fiului tatălui său, Peregrine fu, în același timp, foarte mișcat de integritatea și blîndețea surioarei, a cărei atitudine prietenească față de el îi fusese pînă atunci necunoscută. Îi mulțumi tînărului pentru corectitudine, exprimîndu-și dorința de a-i putea cunoaște mai bine calitățile ; îi spuse că nutrea toată speranța că nu va mai fi nevoie să-l deranjeze, dat fiind că fusese prevenit, și-i trimise prin el sorei sale o scrisoare de mulțumire, asigurînd-o de dragostea și stima lui adîncă și rugînd-o să-i acorde o întrevedere înaintea plecării, ca să-i poată arăta iubirea frațernă și să fie binecuvîntat cu prezența și chipul unei persoane aparținînd adevăratei lui familii.

Peregrine îi dădu de veste şi prietenului Hatchway despre cele aflate şi amîndoi hotărîră să contracareze planul duşmanilor. Nedorind să se expună comentariilor defăimătoare, care ar fi înflorit pe socoteala lor dacă, fie şi în legitimă apărare, ar fi recurs la represalii dure, inventară şi o metodă sigură pentru a-şi lăsa adversarii cu botul pe labe şi a-i face de ruşinea lumii şi-l puseră imediat la treabă pe Pipes, să facă toate pregătirile trebuincioase.

Cum domnişoara Pickle descrisese locul ales de asasini drept scenă a răzbunării lor, triumvirii noştri hotărîră să aşeze o sentinelă în lanul de grîu, care să vină să-i vestească de îndată ce fusese instalată capcana. De cum primeau ştirea, aveau să se furişeze pînă acolo pe nesimţite, însoţiţi de trei-patru argaţi, şi să arunce un năvod mare asupra intriganţilor. Încurcaţi în ochiurile plasei, aceştia urmau să fie dezarmaţi, puşi în cătuşe, biciuiţi zdravăn şi atîrnaţi în aceeaşi împletitură între doi copaci, ca să-i vadă toţi călătorii ce aveau drum pe acolo.

Aşadar planul fu discutat în amănunt şi comandorul fu pus la curent cu întreaga afacere. Trimiseră iscoada să-şi ia postul în primire şi toată suflarea din garnizoană se pregăti să se avînte la atac la primul semn. Petrecură o seară întreagă în aşteptare, plini de nerăbdare, iar în seara următoare iscoada se strecură înapoi în garnizoană, asigurîndu-i că observase trei bărbaţi pitiţi în spatele gardului viu, pe drumul ce ducea la birtul de unde aveau obiceiul Peregrine şi locotenentul să se întoarcă acasă în fiecare zi, cam pe la ora asta. De cum primiră vestea, aliaţii se puseră numaidecît în mişcare, cu toate armele necesare şi, apropiindu-se de locul cu pricina fără să facă nici un pic de zgomot, auziră bufnituri de pumni şi, în ciuda întunericului nopţii, văzură o încăierare zdravănă chiar în punctul ocupat de intriganţi. Surprins de întîmplare, al cărei tîlc îi scăpa, Peregrine ordonă mirmidonilor săi să stea pe loc şi să cerceteze : urechile îi fură imediat mîngîiate de strigătul : „N-ai să scapi, ticălosule !“ Cum vocea îi era bine cunoscută, ghici numaidecît pricina încurcăturii pe care o observaseră şi, grăbindu-se să-i sară în ajutor celui ce strigase, dădu peste

un individ în genunchi, implorîndu-l pe domnul Gauntlet, aplecat asupră-i cu un hanger în mînă, să-i cruțe viața.

Pickle ieși din întuneric ca să fie recunoscut de prietenul său, care-i povesti cum, după ce-și lăsase calul la hanul lui Tunley, pornise spre garnizoană pe jos și fusese încolțit de trei nemernici. Unul dintre aceștia — chiar individul ce-i cerșea acum iertarea — se ițise pe la spate ca să-l lovească în cap cu o măciucă, dar lovitura își greșise ținta, unealta izbindu-l în umărul stîng. Cînd își scosese hangerul și începuse să-l învîrtească în întuneric, ceilalți doi își luaseră tălpășița, lăsîndu-și tovarășul dezarmat la mila Domnului.

Peregrine îl felicită că scăpase întreg și, poruncindu-i lui Pipes să-l lege fedeleș pe prizonier, îl conduse pe domnul Gauntlet la garnizoană, unde comandorul îi făcu o primire foarte inimoasă cînd îi fu prezentat drept prietenul bun al nepotului dumisale ; fără îndoială că ospitalitatea nu i-ar fi rămas la fel de generoasă dacă ar fi aflat că e fratele iubitei lui Perry, dar bătrînului domn nu-i venise niciodată ideea de a întreba cum se numește fata cînd se interesase despre amănuntele aventurii amoroase a finului său.

Captivul fu interogat în prezența lui Trunnion și a tuturor acoliților săi și, venind vorba despre pîndă, recunoscu numaidecît că, fiind el în slujba lui Gamaliel Pickle, se lăsase convins de acesta și de diacon să-i însoțească în expediția lor și să-și asume rolul jucat față de necunoscut, pe care atît el cît și stăpînii săi îl confundaseră cu Peregrine. Ținînd seama de sinceritatea mărturisirii, ca și de rana dureroasă de la brațul lui drept, hotărîră să nu-i mai dea răufăcătorului nici o altă pedeapsă, ci să-l țină doar peste noapte la garnizoană, iar a doua zi să-l ducă în fața unui judecător de pace. Acestuia el îi repetă tot ce spusese de cu seară și-și semnă depoziția cu propria-i mînă ; după ea se făcură cópii, înmînate tuturor locuitorilor, spre marea rușine și dezonoare a prelatului și a promițătorului învățăcel.

În tot acest timp, Trunnion îl trata pe tînărul soldat cu neobișnuite semne de respect, predispus fiind în favoarea sa de curajul arătat în timpul încăierării, și de numeroasele laude aduse de Peregrine generozității și

purtării lui vitejești. Comandorului îi plăcea chipul tînărului, aspru și cutezător, îi admira trupul de Hercule și se delecta punîndu-i întrebări cu privire la timpul petrecut în armată.

A doua zi după sosirea lui, cînd conversația ajunse la subiectul acesta din urmă, comandorul își scoase pipa din gură și :

— Să-ți spun eu ceva, frati-miu (zise), acu' patruzeci și cinci de ani, pe cînd eram al treilea locotenent pe nava de linie „Warwick", aveam la bord un tînăr foarte zdravăn, un subofițer de trupe, cu numele nu prea deosebit de-al dumitale, mă-nțelegi, adică Guntlet, cu G. Mi-aduc aminte cum la-nceput nu ne puteam înghiți unul pe celălalt fiindcă, mă-nțelegi, eu eram marinar, iar el cîrtiță de uscat, pînă ce-am dat peste o corabie franțuzească pe care am angajat-o în luptă și la urmă am abordat-o și am cucerit-o. Eu m-am repezit primul pe puntea dușmanului, și-aș fi fost aruncat jos de-acolo, spre rușinea mea, mă-nțelegi, de nu mi-ar fi sărit Guntlet ăsta în ajutor. Da' repede am curățat puntea și am intrat la luptă corp la corp, așa că au fost obligați să se predea, și din ziua aceea Guntlet și cu mine am fost frați de cruce, cît timp a mai rămas la bord. L-au transferat la un regiment de pifani și Dumnezeu mai știe ce s-a ales de el, dar fie că-i mort sau viu, am să spun sus și tare că nu s-a temut niciodată de vreun om ce poartă un cap pe umeri și pe deasupra era și un mare mîncău la popotă.

Pieptul străinului se umfla auzind laudele și abia termină Trunnion că-l și întrebă, nerăbdător, dacă nava franceză se numea cumva „Diligence". Comandorul răspunse, uitîndu-se fix la el :

— Chiar asta era, băiete.

— Atunci (strigă Gauntlet) persoana despre care binevoiți să vorbiți atît de frumos era chiar tata !

— La dracu' atunci ! exclamă Trunnion, scuturîndu-i mîna, mă bucur să-l am la mine acasă pe fiul lui Ned Gauntlet.

Descoperirea făcută deschise calea unui potop de întrebări, prin care bătrînul gentilom află despre situația familiei vechiului său prieten și proferă nenumărate ocări

la adresa ministerului incapabil să se îngrijească de fiul unui atît de brav soldat. Iar prietenia lui nu se limită la cuvinte goale ; în aceeaşi seară îi dădu lui Peregrine de înţeles că se gîndeşte să facă ceva pentru amicul său, iar dorinţa îi fu lăudată, încurajată şi sprijinită în aşa măsură de finul său şi de bunul sfetnic Hatchway, încît eroul nostru fu împuternicit să-i dăruiască o sumă de bani suficient de mare pentru a putea cumpăra un grad în armată.

Deşi nimic nu-i era mai pe plac lui Pickle decît mandatul încredinţat, se temea că Godfrey, plin de scrupule cum îl ştia, va refuza să le devină obligat acceptînd banii. De aceea propuse să fie momit, spre binele lui, cu ajutorul unei poveşti inventate, care să-l convingă să primească suma respectivă, înfăţişînd-o drept o datorie veche făcută de comandor pe mare faţă de tatăl lui Gauntlet. Trunnion se strîmbă în fel şi chip la auzul acestui şiretlic, neputîndu-i pricepe în ruptul capului rostul fără să pună la îndoială bunul simţ al soldatului, fiindcă el era absolut sigur că asemenea oferte nu trebuie refuzate sub nici un motiv. Mai mult, se putea împăca greu cu o şmecherie ce-l silea să recunoască faptul că lăsase să treacă atîţia ani fără să manifeste nici cea mai mică dorinţă de a se achita faţă de creditorul său. Zelul şi vorba meşteşugită a lui Peregrine înlăturară însă toate obiecţiile, arătînd că altfel era imposibil să-i cîştigi tînărului încrederea, că tăcerea comandorului de pînă atunci putea fi atribuită lipsei de informaţii privitoare la locul unde se afla prietenul său şi la starea lui materială şi că era imposibil să facă un serviciu mai bun cinstei şi integrităţii sale, decît să-şi amintească de datoria făcută şi să insiste s-o plătească, după atîta timp, cînd toată afacerea fusese desigur uitată.

Convins, comandorul se folosi de un moment cînd rămăsese singur cu Gauntlet pentru a aborda problema, spunîndu-i tînărului că pe vremea cînd navigau împreună, tatăl său îi împrumutase o sumă frumuşică pentru a putea face faţă cheltuielilor de la popotă şi ca să astupe gura unui scandalagiu de creditor din Portsmouth ; cu dobînzile de rigoare, suma se ridica la vreo patru sute de lire, pe care dorea acum să i le restituie, cu multe mulţumiri.

Declarația comandorului îl uimi pe Godfrey ; după o lungă pauză el spuse că nu-și auzise niciodată părinții discutînd despre vreo datorie, că printre hîrtiile tatălui său nu se găsise nici o chitanță sau notă de mînă referitoare la așa ceva și că, după toate probabilitățile, datoria fusese achitată demult, dar comandorul, presat cum era de treburi, uitase poate între timp că o plătise. Prin urmare, se ruga să fie înțeles și iertat că nu poate primi un lucru despre care conștiința îi spunea că nu i se cuvine și adresă bătrînului domn cuvinte alese de laudă pentru scrupulozitatea și cinstea lui.

Refuzul soldatului, primit de Trunnion cu uimire, îi spori și mai mult dorința de a-l ajuta. Pretextînd că trebuie să-și liniștească propria-i conștiință, el îl îndemnă pe Gauntlet cu atîta încăpățînare să accepte generoasa ofertă, încît pînă la urmă, de teamă că l-ar putea supăra, soldatul fu silit să primească un mandat în valoarea anunțată, în schimbul căruia semnă o hîrtie că primise datoria ; expedie imediat mandatul mamei lui, cu o scrisoare în care o informa despre felul cum cîștigase, pe neașteptate, mica avere.

Știrea aceasta îi căzu, desigur, foarte bine doamnei Gauntlet ; cu prima poștă ea îi trimise comandorului o scrisoare de mulțumire, scriindu-i totodată și fiului ca să-l anunțe că deja trimisese mandatul unui prieten, la Londra, cu instrucțiuni să-l depună în mîinile unui bancher știut de ea, ca acesta să cumpere primul grad de sublocotenent scos la vînzare. Își luă libertatea de a-i trimite o a treia epistolă lui Peregrine, formulată în termeni foarte afectuoși și avînd și un post-scriptum cald, semnat de Sophy și de iubita lui Emily.

Fiind deci afacerea asta încheiată, spre profitul tuturor celor interesați, începură pregătirile pentru plecarea eroului nostru, căruia unchiul său îi dădu o alocație de opt sute de lire, adică ceva mai puțin de jumătate din tot venitul lui anual. Bătrînul își putea permite acum fără probleme să înstrăineze o parte atît de mare a averii, fiindcă nu-l mai vizitau decît puțini oameni, sau chiar nici unul, păstrase numai cîțiva slujitori și-și gospodărea casa cu simplitate și cumpănire. Doamna Trunnion, trecută de cîțiva ani de cumpăna vîrstei de o jumătate de

veac, suferea tot mai mult de pe urma infirmităţilor ei şi chiar dacă mîndria nu-i fusese cu nimic ştirbită, zgîrcenia îi ţinea bine în frîu vanitatea.

Un *valet de chambre* elveţian, care făcuse deja înconjurul Europei, fu angajat să se ocupe de persoana lui Peregrine. Cum Pipes habar n-avea de limba franceză, fiind şi în toate celelalte privinţe nepotrivit pentru rolul de însoţitor monden, hotărîră să rămînă la garnizoană, locul lui fiind ocupat pe loc de un lacheu parizian, angajat în acest scop la Londra. Lui Pipes nu-i căzu bine felul cum se aranjaseră lucrurile şi, deşi nu protestă în cuvinte, îi aruncă succesorului său, la sosire o privire foarte acră. Posomoreala i se risipi însă încetul cu încetul şi cu mult înainte de plecarea stăpînului îşi recăpătă calmul natural şi nepăsarea obişnuită.

CAPITOLUL XXXIV

Cei doi tineri gentilomi fac dovada însușirilor lor galante, fiind, prin asta, siliți să treacă printr-o împrejurare ridicolă și tristă, dar după aceea se răzbună pe autorul neplăcutei situații

În vremea asta, eroul nostru și prietenul său cel nou, dimpreună cu preacinstitul Jack Hatchway, făceau zilnic cîte o excursie prin ținut, îi vizitau acasă pe gentilomii din împrejurimi și foarte adesea îi însoțeau la vînătoare ; lumea se întrecea în complimente la adresa celor trei, pricinuite de talentele lor deosebite, ce se știau acomoda cu multă ușurință cu toanele și capriciile gazdelor. În felul său, locotenentul era un bun comic, Peregrine avea rezerve nesecate de voie bună și însuflețire, iar Godfrey, în afara însușirilor deja pomenite, se pricepea de minune să cînte, astfel că toată lumea solicita compania celor trei, bărbați și femei deopotrivă. Dacă inimile tinerilor noștri gentilomi n-ar fi fost deja zălogite, ar fi găsit destule ocazii de a-și dovedi îndemînarea în arta de a face curte — nu s-au ferit, desigur, să rostească vorbe galante, fără a-și angaja cu adevărat sentimentele, și să se amuze cu felurite aventuri romantice care, în concepția unui om de lume, nu afectează cu nimic fidelitatea față de stăpîna recunoscută a sufletului unui bărbat.

De s-ar fi folosit cu adevărat de avantajele pe care, datorită priceperii lor la astfel de intrigi și perfecțiunii talentelor lor, le aveau asupra minților înfierbîntate și fără experiență ale fetelor cu care cochetau, aproape toate familiile din ținut ar fi avut de ce să regrete că-i cunoscuseră ; aventurierii noștri însă, cu toată libertatea și cutezanța comportării, își desfășurau acțiunile în conformitate cu anumite principii, avînd multă grijă să nu le încalce — prin urmare, aventurile lor n-au dat naștere nici unei tragedii domestice.

Față de persoanele din clasele de jos nu arătau aceeași virtuoasă moderație, ci o asaltau pe orice mamzelă durdulie de la țară ce le ieșea în cale, imaginîndu-și că nu se întîmpla nimic rău dacă se amuzau cu o asemenea Dulcinee și că le stătea în putere să le răsplătească pe amoreze, pentru orice fel de pagubă.

Aruncîndu-se în aventurile lui galante, Gauntlet își dădu seama, foarte repede, că are o preferință evidentă pentru femeile măritate, iar cînd fu luat la întrebări de către amicul său, își apără gustul neobișnuit, spunînd că legături ca ale lui, foarte discret conduse, nu pot nicidecum duce la consecințele neplăcute ce vin, de obicei, după încurcăturile amoroase cu persoane necăsătorite, pentru că destinul unei dame măritate e deja pecetluit și soțul îi apără reputația ca un zid de cetate.

Chiar dacă Peregrine nu reușea să fie de acord cu maxima asta, adoptată de Godfrey în timpul unei educații ostășești, nu izbuti să evite a fi amestecat, în calitate de însoțitor și om de încredere al prietenului său, într-o aventură trăită de Gauntlet cu soția unui fermier de prin locurile acelea. Godfrey făcuse uz de toate talentele, încercînd să vină de hac castității respectivei femei, o țărăncuță rumenă și sănătoasă, abia măritată, și în cele din urmă reuși atît de bine, încît ea îi promise să-i dea drumul în odaia ei într-o seară cînd soțul va fi plecat cu treburi ; acesta trebuia să se ducă o dată la două săptămîni la tîrgușorul din apropiere.

Godfrey îi spuse lui Perry ce noroc dăduse peste el, cerîndu-i să-l însoțească și să fie alături de el în caz că s-ar întîmpla ceva, iar tînărul nostru gentilom își asumă sarcina de a sta de strajă, în timp ce prietenul său avea să se înfrupte din plăcerile cucerite. Porniră așadar la ora fixată și, ajuns în fața ușii, galantonul dădu semnalul convenit, fiind lăsat să intre după ce-și asigurase confidentul că se va întoarce în cel mult două ore.

Avînd răgaz să mediteze în tihnă, eroul nostru începu a patrula, omorîndu-și timpul ca fanteziile cele mai amuzante ale imaginației lui înfierbîntate și trăind cu anticipație toate plăcerile ce vin odată cu tinerețea și buna stare cînd, dintr-o dată, reveria îi fu întreruptă de o aversă

sănătoasă de ploaie ce-l sili să se adăpostească într-un fel de magazie, a cărei uşă o văzu deschisă. Se duse deci într-acolo şi, bîjbîind aşa prin întuneric, îşi înfipse mîna, spre marea sa surpriză şi consternare, într-o barbă stufoasă. Înainte de a putea închega în minte o explicaţie privind straniul obiect atins, încasă o lovitură neaşteptată în frunte şi se prăvăli imediat la pămînt ; zăcînd acolo, fu călcat în picioare de o fiinţă uriaşă, care se năpusti pe deasupra lui înspre cîmpie. Rămase întins cît era de lung cîteva minute şi abia după aceea îşi recăpătă simţirea pierdută ; văzu că-i curge sîngele pe tîmple, în două şiroaie subţiri. Pricina acestei nenorociri era încă învăluită în taină pentru Perry. Izbuti să se pună pe picioare, blestemîndu-şi soarta, fiindcă-i hărăzise semne atît de vizibile ale ruşinii pe cînd se îndeletnicea cu o treabă ridicolă, cînd, cum păşea la întîmplare cu o batistă apăsată pe rană, văzu, din spatele unui copac, o pereche de ochi mari, arzînd în întuneric ca doi tăciuni aprinşi. Încredinţat că dăduse peste cel vinovat de accidentul său, îşi trase numaidecît hangerul din teacă şi, năpustindu-se spre adversar, îi repezi o lovitură furioasă care, însă, nimeri în trunchiul copacului, unde arma i se împlîntă atît de adînc, încît nu putu s-o scoată decît cu multă caznă. Ţinta mîniei sale făcu un salt brusc şi, scoţînd un zbierăt, îi dădu de înţeles că agresorul nu fusese decît un ţap bătrîn.

Oricît era de scos din minţi de ruşine şi indignare, Peregrine nu-şi putu ţine rîsul de hazoasa întîmplare şi-şi pusese tocmai imaginaţia în mişcare, pentru a găsi în ce fel să explice, convingător, altora bandajele pe care ştia că va trebui să le poarte pe faţă, cînd, deodată, un geam de la primul cat zbură în lături şi văzu o formă albă coborînd de-acolo cu viteză uimitoare ; alergînd într-acolo, îl găsi pe prietenul Godfrey, gol pînă la brîu. Neînţelegînd de ce e în starea asta, începu să-l întrebe din ce motiv se grăbeşte, dar nu obţinu nici un răspuns înainte de a-l fi însoţit pe fugar pînă-ntr-un loc de unde nu puteau fi auziţi. Acolo pricepu că soldatul fusese ademenit într-o capcană, cu ştirea bărbatului, la a cărui poruncă (fără îndoială) fusese lăsat să intre nu numai în casă, ci şi chiar în patul nevestei, unde seducătoarea îl lăsase dezbrăcat,

pretinzînd că vrea să zăvorască uşa, dar, în realitate, dîndu-i un semnal fermierului care, înarmat cu o furcă şi urmat de argat, pătrunsese în odaie înainte de a-şi da el seama ce se întîmplă, îi sechestrase hainele şi spada şi-l obligase să se refugieze în cămară, de la fereastra căreia se aruncase jos pentru a scăpa de mînia mocofanului, de ruşinea şi cheltuiala ce rezultau din a fi prins asupra faptului.

Peregrine avea poftă să rîdă de caraghiosul deznodămînt al aventurii, dar se stăpîni din consideraţie pentru supărarea şi înfăţişarea jalnică a amicului său, nici una dintre ele nefiind, în acel moment, pricini firești ale veseliei. Scoţîndu-şi vestonul, îl puse pe umerii goi ai lui Godfrey ; apoi, după o deliberare îndelungată, hotărîră să abandoneze prada în mîinile inamicului, prevăzînd că ar fi cu totul imposibil s-o recupereze şi că ar fi fost primejdios, pentru persoanele şi reputaţiile lor, să facă vreo încercare de a recîştiga lucrurile pierdute. Prin urmare cei doi prieteni se retraseră la garnizoană în ţinuta în care se aflau, iar fermierul rămase în posesia hainelor soldatului, a spadei şi banilor lui peşin, în total zece lire. Acesta nu fu însă sfîrşitul dezastrului. Răutăciosul ţărănoi umplu satul cu povestea şi pe uşa bisericii, unde putea fi văzut de toată parohia, lipi un anunţ în care erau descrise obiectele, se arăta proveniența lor şi se spunea că vor fi înapoiate numaidecît persoanei ce va putea dovedi că este posesorul lor îndrituit. Pentru Gauntlet, această glumă fu nemaipomenit de ruşinoasă : el se jenă o săptămînă întreagă să apară în public, iar Peregrine nu fu nici el cruţat de partea lui de umilinţă, provocată de însemnele de pe frunte, care-l ţinură şi pe el închis între patru pereţi şi-l făcură obiectul batjocurii comandorului. Auzind povestea, Trunnion puse cele două aventuri cap la cap, observînd că Gauntlet avusese noroc nepierzîndu-şi şi catargul odată cu velatura şi întrebînd dacă tîmplele lui Peregrine fuseseră crestate de coarnele soţului înşelat. Doamna Trunnion — fiind, din întîmplare, de faţă — stăvili cu multă răceală batjocura soţului ei, cu o predică severă, îi dojeni pe cei doi tineri pentru apucăturile lor dezmăţate care, de nu renunţau la timp la ele, aveau să le pricinuiască multe vătămări trupeşti în viaţa aceasta

şi să le ducă sufletele la pierzanie în cea de apoi. Cît timp tovarăşii de suferinţă fură obligaţi să rămînă în casă, se consultară frecvent cu locotenentul privitor la o modalitate de răzbunare, soldatul nevoind să renunţe la asta nici în ruptul capului, fiindcă nu avea intenţia să ierte perfidia amantei ; femeia — gîndea el — ar fi putut să-i respingă avansurile, fără să-l ispitească într-o cursă atît de ruşinoasă. Pînă la urmă, după îndelungi dezbateri, se hotărîră să aştepte cu răbdare, pîndind momentul cînd soţul va pleca de acasă ; atunci, cu o stratagemă gîndită dinainte, se vor trudi să intre în casă şi să o pedepsească pe femeie pentru înşelătoria ei, aranjînd-o ca pe un monument, cu posteriorul scos pe fereastră, ca să i-l vadă imediat soţul cînd se va întoarce în zori.

De cum adoptară planul, Peregrine găsi o cale de a cunoaşte vocea şi felul de a vorbi ale fermierului, ascultîndu-l într-o noapte la Tunley ; îşi procură, de asemenea, informaţii despre ziua cînd acesta pleca fără greş la un anumit tîrg, unde-şi vindea grîul, atît de departe, încît rareori i se întîmpla să se întoarcă înainte de orele dimineţii. Acţionînd în conformitate cu informaţiile obţinute, într-o noapte complotiştii, însoţiţi de Pipes, porniră înspre casa delincventului ; acolo, locotenentul şi Pipes fură postaţi pe două căi de acces deosebite, pentru a nu lăsa pe nimeni să se amestece, iar cei doi tineri se apropiară de uşa încuiată şi Peregrine, cu vocea rurală a fermierului, ceru să fie lăsat să intre. Nevasta, neîndoindu-se că i se întorsese bărbatul fiindcă reuşise să vîndă grîul mai repede ca altădată, îşi trimise slujnica să deschidă şi de cum fu crăpată uşa, poznaşii noştri se şi repeziră înăuntru. Stăpîna casei încremeni de groază, luîndu-i drept tîlhari, fiindcă purtau măşti pe ochi şi alte deghizări, iar slujnicuţa, scoasă din fire de aceeaşi spaimă, le căzu în genunchi, rugîndu-i să-i cruţe viaţa şi să-i ia toate lucruşoarele. Gauntlet, apucînd mîna tremurîndă a stăpînei, o conduse chiar în odaia ce fusese martora dezonoarei lui ; scoţîndu-şi apoi masca, o certă pentru ticăloşenia cu care-l lucrase şi-i anunţă scopul vizitei de acum. Doamna îşi ceru scuze, cu atîta supuşenie, pentru tot ce făcuse şi îl rugă atît de stăruitor să nu fie mînios pe ea, încît inima sol-

datului se îmbună și propuse condițiile împăcării, pe care ea le acceptă după o mică șovăială, astfel că Gauntlet se bucură, imediat, de o răzbunare mult mai plăcută decît aceea concepută la mînie.

Între timp, Peregrine, ghicind ce noroc dăduse peste prietenul său, și atras de nurii slujnicei, fată curată, cu obrăjori îmbujorați, își folosi cu atîta îndemînare talentele de curtezan, încît ea ceda asaltului lui și fu și el pe deplin fericit de cucerirea făcută.

Obținînd în felul acesta deplină satisfacție și stabilind o legătură pe care n-aveau s-o neglijeze deloc în viitor, soldatul și tovarășul lui se retraseră pe tăcute, felicitîndu-se pentru succes. Le găsiră pe cele două sentinele la posturi și le potoliră curiozitatea cu o poveste inventată, cum că lacrimile și implorările criminalei i-ar fi impresionat într-atît, încît au renunțat la ideea de a o face de rîs, aplicîndu-i doar pedepsa biciuirii pe care — ziceau ei — ea ar fi acceptat-o fără crîcnire.

Pipes nu fu prea încîntat, ba rămase chiar dezamăgit, în speranța de a o putea admira pe femeie în poziția hotărîtă în timpul deliberărilor. Cît despre Hatchway, deși se prefăcu satisfăcut de raportul lor, fără îndoială că mirosi minciuna și puse lunga lor întîrziere pe seama adevăratului motiv.

CAPITOLUL XXXV

Peregrine are o întrevedere cu sora sa, Iulia. E întrerupt şi bătut de maică-sa, apoi salvat de prietenul Gauntlet. Iulia se stabileşte la garnizoană şi Trunnion e înfruntat de vechiul său amic Gamaliel Pickle

La două zile după încheierea fericită a aventurii descrise mai sus, eroul nostru primi veste de la sora lui că s-ar bucura nespus de mult să-l poată vedea a doua zi, la cinci după-amiaza, acasă la doica ei ce locuia într-o căsuţă foarte apropiată de locuinţa tatălui lor — neavînd posibilitatea de a se întîlni cu el în nici un alt loc, din pricina severităţii mamei, care-o bănuia că-l simpatizează.

Peregrine îi urmă întocmai instrucţiunile şi se înfăţişă, de cum sosi ora stabilită, la locul *rendez-vous*-ului, găsind-o acolo pe înflăcărata domnişoară care, de-ndată ce intră în cameră, îi alergă în întîmpinare cu toată însufleţirea dată de iubire, îşi aruncă braţele în jurul gîtului lui şi-i vărsă şiroaie de lacrimi la piept, înainte de a putea pronunţa alte vorbe decît: „Dragul, dragul meu frate", acestea repetate de cîteva ori. Peregrine o îmbrăţişă cu toată pietatea iubirii fraterne, plînse, la rîndu-i, pe umărul ei, o asigură că trăia una dintre cele mai fericite clipe ale vieţii şi-i mulţumi din inimă că se împotrivise pildei date de maică-sa şi nu ascultase sfaturile izvorîte din nefireasca antipatie a acesteia.

Îi făcu multă plăcere să vadă, din conversaţia fetei, cît de sensibilă şi ce chibzuită îi era judecata. Ea deplînse, cu cel mai sincer regret de copil, orbirea părinţilor şi-şi exprimă, faţă de ticăloasele apucături ale frăţiorului mai mic, toată silă şi îngrijorarea la care te poţi aştepta de la o soră cu sufletul bun. El îi povesti de-a fir-a-păr viaţa lui şi, bănuind că acasă soră-sa îşi petrecea timpul într-un mod destul de neplăcut, printre persoane care-o jigneau şi o bruftuluiau întruna, îşi arătă dorinţa de a o

duce într-altă parte, unde să poată cunoaşte ceva mai multă linişte, mai multă satisfacţie. Fata se opuse acestei propuneri, considerînd-o o mişcare care, fără greş, i-ar fi atras ura implacabilă a mamei, de afecţiunea şi favoarea căreia nu se bucura acum decît într-o măsură neglijabilă. Tocmai examinau diferite modalităţi de a menţine legătura în viitor, cînd, dintr-o dată, auziră la uşă vocea doamnei Pickle.

Domnişoara Iulia (aşa se numea fata), văzîndu-se trădată, fu cuprinsă de agitaţia unei frici violente şi Peregrine nici măcar nu apucă s-o încurajeze, spunîndu-i că o va proteja, că uşa fu aruncată de perete şi neîmblînzita mamă dădu buzna înăuntru. Cu o înfăţişare fioroasă, se repezi de-a dreptul la tremurînda fiică, dar fiindcă Peregrine păşi în calea ei, abătu asupra lui prima descărcare de furie.

Ochii femeii ardeau de furibundă indignare, care-i înăbuşea glasul şi-i trimitea convulsii prin tot trupul. Îşi răsuci bine mîna stîngă în părul lui, iar cu cealaltă îl plesni peste faţă, pînă-l podidi sîngele pe nas şi pe gură ; toate acestea în timp ce el îşi apăra sora de viciosul atac al lui Gam care, văzîndu-şi fratele la ananghie, se repezise asupra ei din altă parte. Încăierarea, foarte violentă, dură vreo cinci minute, pînă cînd Peregrine, văzîndu-se în primejdie de a fi învins dacă se mulţumea în continuare să se apere doar, îşi trînti fratele pe spate şi pînă a nu se ridica el, îşi smulse pletele din încleştarea mamei şi, împingînd-o uşurel afară din cameră, zăvorî uşa pe dinăuntru. Întorcîndu-se apoi spre Gam, îl azvîrli afară pe fereastră, într-o turmă de purcei care rîmau sub ea. Iulia era aproape scoasă din minţi de frică : ştia că nu putea avea nici o speranţă de a-i fi iertată jignirea şi se considera din momentul acela, surghiunită departe de casa părintească. În zadar încercă fratele să o consoleze cu noi declaraţii de dragoste şi promisiuni că o va apăra : ea se socotea nespus de nefericită, fiind silită de-acum să-ndure pica veşnică a unui părinte împreună cu care locuia. Se mai temea şi de judecata oamenilor, fiind sigură că aceştia, luîndu-se după minciunile mamei, o vor condamna fără să-i asculte păsul. Cu toate acestea, ca să se folosească de toate mijloacele ce-i stăteau în putere pen-

tru a preveni furtuna, decise să îmbuneze, de se va putea, mînia mamei printr-o purtare umilă și chiar să apeleze la influența tatălui — deși foarte mică — înainte de a se lăsa pradă disperării că nu va mai fi iertată în veci. Preabuna doamnă însă îi cruță osteneala unei jalbe fără șanse de izbîndă, spunîndu-i prin gaura cheii să nu se mai aștepte să pună piciorul în casa tatălui ei, deoarece din clipa aceea renunță la ea, ca la o fiică nedemnă de dragostea și respectul ei. Plîngînd amarnic, Iulia se străduí să îndulcească asprimea sentinței, dînd glas căinței celei mai supuse și mai sincere ; cum însă, în dezvinovățirile ei, îmbrățișa, neputînd proceda altfel, cauza fratelui mai vîrstnic, stăruințele, în loc s-o îmbuneze, nu făcură decît s-o exaspereze pe maică-sa, împingîndu-i indignarea la o asemenea culme, încît se descărcă, împroșcîndu-l pe Peregrine cu invective și insultîndu-l cu epitetele de nemernic părăsit de toată lumea și om de nimic.

La auzul nemeritatelor jigniri, tînărul nostru tremură de furie din toate mădularele și-i dădu celei ce-l ocăra toate asigurările că o consideră o persoană vrednică de milă „fiindcă nu încape îndoială (zicea) că diabolica dumitale ură e pedepsită sever de ghimpii conștiinței dumitale, care-n clipa asta chiar te încarcă cu vinovăție pentru răutatea și neadevărul celor spuse. Cît despre soră-mea, fie Domnul lăudat că n-ai izbutit s-o molipsești de ranchiuna dumitale nefirească ; fiindcă e prea dreaptă, prea virtuoasă, prea de omenie ca să-ți absoarbă ura, o respingi ca pe un om de alt sînge, și o arunci victimă fără apărare, într-o lume barbară. Chiar și acolo însă uneltirile dumitale vicioase vor fi înfrînte : aceeași pronie ce m-a apărat pe mine de cruzimea urii dumitale o va lua și pe ea sub aripa-i proteguitoare, pînă voi socoti eu că a venit momentul să-mi impun prin lege drepturile pe care, pare-se, natura ni le-a dat în van : de a fi întreținut de familia mea. Pînă atunci poți să te bucuri de satisfacția de a-ți concentra toată atenția asupra iubitului dumitale fiu, ale cărui însușiri blînde ți-au captivat și înrobit de multă vreme dragostea și stima".

Libertatea cu care vorbea transformă furia mamei într-o adevărată frenezie ; îl blestemă cu imprecațiile cele

mai tăioase și spumegă în spatele ușii ca-ntr-o criză de nebunie, încercînd s-o deschidă cu forța. Fu ajutată în sforțările ei de fiul favorit ; jurînd răzbunare împotriva lui Peregrine, el se aruncă plin de furie în ușă, care rezistă însă eroic tuturor asalturilor, pînă cînd eroul nostru, văzîndu-i pe Gauntlet și pe Pipes cum trec peste un pîrleaz aflat la două sute de iarzi de acolo, îi cheamă în ajutor și, explicîndu-le în ce chip era asediat, îi rugă să o țină departe pe maică-sa, ca să-i fie mai ușor să asigure retragerea domnișoarei Iulia. Prin urmare tînărul militar intră în casă și, așezîndu-se între doamna Pickle și ușă, îi dădu prietenului său un semnal. Peregrine, luîndu-și sora în brațe, o transportă în siguranță, departe de ghearele zgripțuroaicei, în timp ce Pipes îl ținea la respect cu ditamai bîta, pe domnișorul Gam.

Văzîndu-se deposedată de pradă, mama se repezi asupra lui Gauntlet, ca o leoaică de sub nasul căreia au fost șterpeliți puii, și amarnic l-ar mai fi durut toată carnea de pe el, dacă nu i-ar fi zădărnicit urîcioasa intenție, apucînd-o de încheieturile mîinilor și ținînd-o la distanță. Încercînd să se desfacă din strînsoarea lui, femeia se zbătu cu atîta putere — sufocîndu-se în același timp de mînie —, încît cu adevărat făcu o criză foarte gravă și trebui să fie pusă în pat, iar confederații noștri bătură în retragere fără a mai fi molestați.

În vreme ce se petreceau toate astea, Peregrine își muncea mintea, încercînd să hotărască ce era de făcut cu sora proaspăt salvată. Nu putea suporta gîndul de a mai împovăra umerii comandorului cu încă o cheltuială și în același timp se temea să se-ngrijească el însuși de Iulia, fără sfaturile și îndrumările binefăcătorului său. Pentru moment, o duse acasă la un gentilom din vecini, a cărui soție era nașa fetei ; fu primită de ei cu deosebită căldură și cu vorbe de compătimire. Peregrine își propuse să se intereseze de o casă de încredere, unde-ar fi putut găsi bună găzduire cît timp avea să lipsească el din țară, hotărînd că o va întreține cu banii economisiți din stipendiul său, care — gîndea el — era destul de generos pentru a-i permite o astfel de cheltuială. Bunele intenții îi fură zădărnicite a doua zi, cînd zvonul despre cele petre-

cute se răspîndi peste tot, ajungînd foarte repede şi la urechile lui Trunnion. Acesta îşi dojeni finul fiindcă-i tăinuise aventura şi, avînd încuviinţarea soţiei, îi porunci s-o aducă imediat pe Iulia la garnizoană. Cu lacrimi de gratitudine în ochi, tînărul nostru gentilom îşi dezvălui planurile de a o întreţine pe spezele lui şi se rugă stăruitor să nu fie lipsit de satisfacţia asta. Unchiul însă făcu pe surdul la toate rugăminţile, insistînd ca fata să locuiască în garnizoană, dacă nu din alt motiv, măcar pentru a-i ţine tovărăşie mătuşii, care — observă el — ducea mare lipsă de conversaţie.

Prin urmare au adus-o pe Iulia acasă şi au pus-o sub îngrijirea doamnei Trunnion care, oricum s-ar fi străduit să înfăţişeze lucrurile, s-ar fi putut lipsi foarte bine de prezenţa nepoatei ; deşi nutrea, fără îndoială, speranţa că-şi va putea hrăni antipatia faţă de doamna Pickle, obţinînd de la fiica ei informaţii privitoare la gospodăria şi comportarea casnică ale respectivei doamne. Însăşi mama se arătă conştientă de avantajul pe care-l avea acum cumnată-sa, vestea că Iulia fusese primită la garnizoană îndurerînd-o atît de mult, încît ai fi crezut că aflase despre moartea bunului ei soţ. Îşi chinui imaginaţia pentru a inventa şi răspîndi calomnii pe seama propriei fiice, bîrfind-o oriunde mergea ; striga pretutindeni că Trunnion era un şarlatan bătrîn ce-i instigase copiii să se revolte, iar ospitalitatea nevestei comandorului, care-i încuraja, o punea pe seama duşmăniei nestinse a femeii faţă de ea, mama copiilor neascultători.

Acum insistă în termenii cei mai categorici ca bărbatul ei să rupă orice legătură cu bătrînul poznaş de la castel şi cu simpatizanţii lui. Întrucît îşi făcuse între timp alte prietenii, domnul Gamaliel se supuse pe dată voinţei femeii, refuzînd chiar să-i vorbească într-o noapte comandorului, cînd întîmplarea îi puse faţă în faţă la cîrciumă.

CAPITOLUL XXXVI

Comandorul îi trimite lui Gamaliel o provocare şi cade victimă unei drăceşti scorneli a locotenentului, a lui Peregrine şi Gauntlet

Trunnion nu putu înghiţi în nici un chip un astfel de afront. Discută problema cu locotenentul şi rezultatul consfătuirii fu o provocare trimisă lui Pickle de bătrînul comandor, cerîndu-i să se întîlnească într-un anumit loc cu el, călare, cu o pereche de pistoale, şi să-i dea satisfacţie pentru umilinţa pe care-l făcuse s-o îndure.

Nimic nu i-ar fi făcut lui Jack mai multă plăcere decît acceptarea acestei provocări, pe care o comunică verbal domnului Gamaliel, anume rugat să iasă puţin afară, în acest scop, din clubul lui Tunley. Natura mesajului avu un efect instantaneu asupra conştiinţei paşnicului Pickle, ale cărui măruntaie fură cuprinse de teamă şi porniră imediat să se agite atît de violent, încît ai fi crezut că acţionau în urma vreunei glume proaste a poticarului, care-l făcuse să înghită un purgativ odată cu berea.

Nemaisperînd să primească un răspuns satisfăcător, mesagerul îl părăsi în condiţia asta jalnică şi, nedorind să scape vreo ocazie de a rîde de comandor, se duse întins să-i încunoştiinţeze pe cei doi domnişori despre toată treaba, rugîndu-i, pentru numele lui Dumnezeu, să născocească vreo modalitate de a-l scoate pe bătrînul Hanibal pe cîmpul de luptă. Propunerea le fu pe plac tinerilor şi, după nitică gîndire, hotărîră ca Hatchway să-l informeze pe Trunnion că Gamaliel acceptase provocarea şi că va veni la locul convenit pentru înfruntare, însoţit de un secund, mîine în amurg — atunci, dacă unul dintre ei va cădea răpus, celălalt va avea mai multe şanse să scape neprins în întuneric. Mai stabiliră ca Godfrey să

joace rolul prietenului bătrîn al lui Pickle, Peregrine să-l facă pe propriu-i tată, iar locotenentul, încărcînd pistoalele, să aibă grijă să nu vîre pe țeavă și alicea, ca nimeni să nu fie rănit în înfruntare.

Puseră deci totul la cale în felul acesta, după care locotenentul se întoarse la superiorul lui, cu un răspuns tunător din partea adversarului, a cărui purtare curajoasă, deși nu-l intimidă defel pe comandor, îl uimi totuși nespus ; el o puse însă pe seama spiritului neîmblînzit al soției, care-l însufleți se. Pe loc Trunnion își rugă sfetnicul să-i pregătească o cartușieră și porunci ca cel mai blînd cal din grajd să fie ținut cu șaua pe el, gata la nevoie ; ochii i se iluminau parcă de vioiciune și plăcere la gîndul că va mai mirosi o dată praful de pușcă înainte de a muri, iar cînd Jack îl sfătui să-și scrie testamentul, căci cine știe ce-avea să se întîmple, îi respinse disprețuitor sfatul, zicînd :

— Ce ? Crezi tu că Hawser Trunnion, care a rămas neclintit sub focul atîtor baterii de pe navele de luptă, are să se teamă de pocnitoarea păduchioasă a unui șobolan de uscat ? Vei vedea dumneata, vei vedea cum am să-l fac să-și coboare vela gabier !

A doua zi, Peregrine și soldatul își făcură rost de cai de la berărie și de aici, la ora hotărîtă, călăriră pînă pe cîmpul de luptă, înfășurat fiecare într-un palton uriaș care, dimpreună cu lumîna scăzută, îi făcea de nerecunoscut comandorului chior. Acesta din urmă, plecat de acasă călare, sub cuvînt că vrea să inspire niței aer proaspăt, își făcu numaidecît apariția, cu Hatchway în urma lui. De-ndată ce se putură vedea unii cu ceilalți, secundzii înaintară pentru a împărți terenul și a stabili condițiile duelului ; se hotărî, prin consimțămînt unanim, ca fiecare parte să descarce două pistoale și, dacă împușcăturile nu se vor dovedi hotărîtoare, victoria să fie stabilită prin duel cu sabia latâ. După discutarea amănuntelor acestora, adversarii înaintară, pe cai, pînă la pozițiile stabilite și Peregrine, armînd pistolul și salutînd cu el, imită vocea lui taică-său și-l sfătui pe Trunnion să-și păzească unicul ochi. Comandorul, nedorind să se lipsească pentru totdeauna de lumina zilei, îi ascultă sfatul și, cu înceată de-

liberare, întoarse partea bandajată a obrazului înspre gura țevii de pistol a adversarului, cerîndu-i să-și facă datoria fără a mai tărăgăna. Așadar tînărul trase și, distanța fiind mică, dopul de cîlți din pistol aterizâ, cu o pleznitură usturătoare, pe fruntea lui Trunnion care, crezînd că-i un glonte ce-i pătrunsese acum în creier, dădu, plin de disperare, pinteni calului, îndreptîndu-se spre rivalul său, și, ținînd pistolul la numai doi iarzi de trupul acestuia, trase, nemaiținînd seama de legile duelului. Surprins și înfuriat că nu se întîmplase nimic, urlă cu o voce înfiorătoare :

— Blestemat să fii, văd că ți-ai umplut cu paie împletitura !

Și, înaintînd și mai mult, descărcă al doilea pistol, atît de aproape de capul finului, încît, dacă nu l-ar fi apărat mantaua uriașă, pulberea aprinsă i-ar fi pîrlit fața. Epuizîndu-și toată puterea de foc, comandorul rămase la mila lui Peregrine care, punîndu-i la tîmplă țeava pistolului de rezervă, îi porunci să cerșească îndurare și să-și ceară iertare pentru obrăznicia sa. Comandorul nu zise nimic la această aspră cerere, ci, aruncînd pistolul și scoțînd din teacă, cu o smucitură, sabia cu lamă lată, se năpusti asupra eroului nostru cu o sprinteneală de necrezut, încît, dacă nu ar fi parat repede lovitura cu pistolul, se prea poate ca aventura să se fi sfîrșit ca o glumă tragică. Spunîndu-și că n-avea rost să încerce să tragă și el spada și mulțumindu-se să se apere de furibundul său adversar, Peregrine dădu în cele din urmă, foarte înțelept, pinteni bidividului, încercînd să scape cu fuga. Trunnion se luă după el cu nedomolită îndîrjire și, avînd un cal mai bun, fu cît pe-aci să-l ajungă din urmă, riscîndu-și propria piele, de n-ar fi fost întîmpinat, din nefericire, de ramurile unui copac aflat pe partea lui nevăzătoare și dezechilibrat în așa măsură, încît fu nevoit să lase din mînă spada și să se-ncleștеze de coama calului, ca să se mențină în șa. Văzînd catastrofa, Perry își întoarse calul înapoi și, avînd acum tot timpul să scoată spada, se îndreptă spre adversarul dezarmat și, făcînd să vîjîie oțelul de Ferrara, îl amenință că-l va scurta cu un cap, dacă nu renunță imediat și nu se predă. Nimic mai străin de dorința bă-

trînului domn decît o asemenea supunere : el refuză sec, spunînd că-şi obligase deja inamicul să pună toată velatura în vînt şi că inferioritatea lui de acum se datora unui accident, ca atunci cînd era atacată o corabie după ce trebuise să-şi arunce tunurile peste bord, din pricina furtunii.

Pînă să găsească Peregrine un răspuns potrivit cu acest protest, interveni locotenentul şi, aflînd cum stătea situaţia, declară ostilităţile încheiate, pînă cînd va discuta cu celălalt secund şi vor hotărî asupra rezultatului înfruntării. Cei doi se retraseră cîţiva paşi şi, după ce deliberară cîteva minute, se întoarseră şi-l declarară pe comandor învins, potrivit legilor războiului.

Imposibil să fi existat vreodată mînie mai violentă decît aceea care-l luă în stăpînire pe bătrînul Hannibal la auzul sentinţei ; trecu multă vreme pînă să mai poată rosti şi altceva decît cuvîntul de reproş „Minciuni !", pe care-l repetă de vreo douăzeci de ori, într-un fel de delirantă stare de şoc. Cînd îşi recăpătă darul vorbirii, îi blagoslovi pe cei doi arbitri cu invective atît de amare, respingînd decizia şi cerînd o nouă judecată, încît cei aflaţi în culpă începură să regrete că împinseseră gluma atît de departe, iar Peregrine, pentru a-i potoli mînia, se recunoscu învins.

Recunoaşterea aceasta mai domoli întrucitva tumultuoasa mînie a lui Trunnion, deşi aveau să treacă multe zile pînă să-l ierte pe locotenent. Cei doi tineri călăriră înapoi la hanul lui Tunley, iar Hatchway, apucînd căpăstrul calului, îl conduse pe comandor la conac ; tot drumul, acesta nu încetă să mormăie sudalme la adresa lui Jack şi a hotărîrii lui nedrepte şi neprietenești, deşi nu putu să nu observe că se ţinuse de cuvînt, făcîndu-şi adversarul să fugă cu pînzele întinse.

— Şi totuşi (zise), ce Dumnezeu ! Capul individului cred că-i făcut dintr-un sul de lînă, fiindcă glonţul meu a sărit de pe faţa lui ca un cocoloş de sfilată de pe o copastie de vas. De n-ar fi intrat puiul ăla de căţea de copac în traversul cursului ţinut de mine, mă-nţelegi, blestemat să fiu dacă nu i-aş fi rupt verga mare şi funiile ei şi poate cu un drum l-aş fi făcut să lepede şi apa din fundul calei.

Părea grozav de mîndru de aventura sa, care-i hrănea imaginația și-i era scumpă ca o progenitură zămislită la vîrsta lui înaintată ; deși nu putu s-o povestească la cină soției și celor doi băieți, de teamă să nu încalce legile decenței, făcu tot felul de aluzii subtile la bărbăția cu care se putea mîndri chiar și la anii lui și-l luă pe Hatchway ca martor al tăriei sale, în vreme ce triumvirii, amuzați de lăudăroșenia lui, se bucurau pe ascuns de reușita farsei.

CAPITOLUL XXXVII

Peregrine își ia rămas bun de la mătușa și sora sa, pleacă de la garnizoană, se desparte pe drum de unchiul său și de Hatchway și ajunge cu bine la Dover, împreună cu preceptorul

Aceasta fu însă ultima născocire tradusă în fapt împotriva comandorului. Pregătite fiind toate pentru plecarea finului, tînărul în chestiune, plin de speranțe pentru viitor, își petrecu două zile luîndu-și rămas bun de la toți prietenii din orășel și stătu închis două ceasuri întregi cu mătușă-sa, care-i îmbogăți sufletul cu multe sfaturi cucernice, îi enumeră toate binefacerile de care — datorită ei — se putuse bucura încă din fragedă copilărie, îi spuse să se ferească de mrejele femeilor desfrînate, care-i transformă pe mulți bărbați în simpli aducători de pîine, să trăiască cu frica de Dumnezeu, în adevărata credință protestantă, să evite gîlcevile și litigiile, să-i arate domnului Jolter multă stimă și politețe și, mai presus de orice, să nu cadă în păcatul animalic al beției, care-l transformă pe om în obiectul disprețului și derîderii semenilor și, răpindu-i uzul rațiunii și puterea de a gîndi, îl face numai bun pentru tot felul de vicii și destrăbălări. Îi recomandă să fie cumpătat și să-și îngrijească sănătatea, îi ceru să țină mereu seama de onoarea familiei și-l asigură că în toate împrejurările vieții se va putea baza pe amiciția și generozitatea comandorului. În cele din urmă, dăruindu-i portretul ei, înrămat în aur, și o sută de guinee din banii ei personali, îl îmbrățișă cu multă dragoste, urîndu-i numai fericire și belșug.

După ce doamna Trunnion, cu atîta bunătate, îl lăsă să plece, Peregrine se închise în odaie cu soră-sa Iulia și-i ceru acesteia să o înconjoare pe mătușa sa cu atenția cea mai respectuoasă și ascultătoare, fără a se umili pînă la a accepta o supunere pe care ar considera-o nedemnă.

Declară că, de acum încolo, preocuparea lui de căpetenie va fi să o despăgubească pentru privilegiile la care renunțase de dragul lui ; o rugă să nu se logodească fără știința și aprobarea lui și-i puse în palmă punga primită de la mătușă-sa, ca să aibă bani de cheltuială cît timp va lipsi. Se despărți, nu fără lacrimi, de surioară, după ce ea se ținu strîns de gîtul lui cîteva minute, sărutîndu-l și plîngînd înduioșător, fără a rosti vreun cuvînt.

Îndatoririle acestea afectuoase față de familia sa și le-a îndeplinit seara. Se duse apoi la culcare și fu trezit, așa cum ceruse, dimineața la patru, cînd găsi poștalionul — trăsură și cai de călărit — pregătit la poartă, pe prietenii Gauntlet și Hatchway în picioare, pe însuși comandorul aproape îmbrăcat și pe toți servitorii garnizoanei adunați în curte să-i ureze călătorie plăcută. Eroul nostru dădu mîna cu toți acești prieteni umili, lăsîndu-le în palmă cîte un semn al generozității sale și fu extrem de surprins neputînd să-l vadă printre ei pe vechiul său însoțitor Pipes. Cînd își exprimă uimirea față de nerespectuoasa absență a lui Tom, cîțiva dintre cei prezenți dădură fuga în camera marinarului să-l trezească, dar atît hamacul, cît și odaia erau goale și se întoarseră imediat, povestind că Tom ștersese putina. Peregrine fu adînc mișcat auzind una ca asta ; omul, socotea el, făcuse un gest disperat, din pricină că fusese concediat din serviciu; începu să regrete că nu ascultase imboldul inimii și nu-l păstrase pe Tom lîngă sine pe mai departe. Cum însă nu mai era nimic de făcut, îl recomandă cu toată căldura grijii și favoarei deosebite ale unchiului și ale lui Hatchway, în cazul cînd avea să-și facă apariția din nou. Cînd ieși pe poartă, toți servitorii familiei îl salutară slobozind trei urale. Comandorul, Gauntlet, locotenentul, Peregrine și Jolter se urcară cu toții în diligență, spre a se bucura cît mai multă vreme de posibilitatea de a schimba o vorbă, hotărînd să ia micul dejun la un han aflat în drum, unde Trunnion și Hatchway intenționau să-i ureze vînt bun călătorului nostru. Valetul *de chambre* se urcă în poștalion, lacheul francez călărea pe un cal și-l ducea pe altul de dîrlogi, unul dintre valeții de la garnizoană se urcă la spatele trăsurii și, astfel alcătuită, cavalcada

o porni înspre Dover. Deoarece comandorul nu putea suporta osteneala zdruncinăturilor, prima parte a călătoriei se făcu la pas, astfel că bătrînul domn avu tot timpul să-i comunice finului poveţele cu privire la modul de comportare peste hotare. Îl sfătui, acum că pleca în ţări străine, să-şi ţină garda sus împotriva timpului mereu însoţit al politeţii franceze, în care nu puteai avea mai multă încredere decît într-o învîrtejire de ape din largul mării. Observă că destui tineri se duseseră la Paris cu încărcături zdravene de bun simţ şi se întorseseră cu toate pînzele sus şi fără pic de balast, din care pricină busola li s-a dereglat pentru toate zilele vieţii şi uneori îşi scoteau chiar chila deasupra apei. Îi ceru domnului Jolter să-şi ferească învăţăcelul de colţii acelor preoţi asemănători cu rechinii, care-i pîndesc pe toţi junii străini pentru a-i converti şi în mod deosebit îl sfătui pe tînăr să nu aibă legături carnale cu damele pariziene care, ştia el, nu erau cu nimic mai vrednice decît înzorzonatele corăbii incendiatoare, pline ochi cu moarte şi distrugere.

Peregrine îl ascultă respectuos, mulţumindu-i pentru sfaturile binevoitoare şi promiţînd să le respecte negreşit. Se opriră să ia micul dejun la sfîrşitul primei etape, unde Jolter îşi făcu rost de un cal, iar comandorul stabili modul în care avea să ţină legătura cu nepotul. Cînd sosi clipa despărţirii, comandorul îi strînse mîna finului spunînd :

— Îţi doresc un voiaj frumos şi multă veselie, flăcăule, cheresteaua mea-i oleacă şubredă, mă-nţelegi, şi cine ştie dacă voi mai putea pluti pînă soseşte clipa să ne revedem ; oricum însă, orice s-ar întîmpla, o să vezi că ai toate condiţiile să ţii pasul cu cei mai buni dintre cei de vîrsta ta.

Îi aminti apoi lui Gauntlet de promisiunea de a trece pe la garnizoană la întoarcerea de la Dover şi-i comunică ceva în şoaptă preceptorului, în timp ce Jack Hatchway, neputînd vorbi, îşi trase pălăria peste ochi şi, strîngînd mîna lui Peregrine, îi dădu un pistol de fier cu o lucrătură ciudată, ca amintire a amiciţiei lor. Tînărul nostru, pe care ocazia nu-l lăsa nesimţitor, primi cadoul şi-i dărui în schimb o cutiuţă din argint pentru tutun, anume cum-

părată în acest scop. Cei doi bărbaţi de la castel, suindu-se în trăsură, făcură cale întoarsă spre casă, cufundaţi într-o tăcere posomorîtă.

Godfrey şi Peregrine se aşezară în poştalion, Jolter, valetul *de chambre* şi lacheul îşi încălecară dobitoacele, şi aşa porniră înspre destinaţie, unde sosiră cu bine chiar în seara aceea şi aranjară să primească locuri pe pachebotul ce urma să ridice ancora a doua zi.

CAPITOLUL XXXVIII

Stabileşte metoda de a ţine legătura cu Gauntlet ; din întîmplare întîlneşte un scamator italian şi pe un anumit farmacist, ce se dovedeşte a fi o persoană cunoscută

La han, cei doi prieteni se înţeleseră în ce chip aveau să comunice unul cu celălalt în viitor. Peregrine aşternu o scrisoare dulce pentru iubita lui, reînnoindu-şi vechile jurăminte de credinţă eternă, şi i-o încredinţă fratelui fetei, în timp ce domnul Jolter, la dorinţa băiatului, comandă o cină elegantă şi cu excelent vin de Burgundia, ca să petreacă în mai mare veselie ceasurile din ajunul despărţirii.

Totul fusese deci aranjat cum nu se poate mai bine şi o cameristă le pregătea, tocmai, aşternuturile, cînd urechile le fură brusc asaltate de o ciudată gălăgie venind din odaia vecină, unde cineva răsturna mese, scaune şi pahare şi se auzeau exclamaţii stranii, neinteligibile, într-o franceză de baltă, ca şi un şir de sudalme în dialectul galilor. Eroul nostru năvăli în încăperile de unde părea să se audă toată zarva şi dădu peste un omuleţ negricios şi slab, paralizat de teamă şi horcăind în mîinile unui individ scund, solid, cu chipul aspru, care-l strîngea de gît, scos din pepeni de furie, strigînd :

— Şi dacă ai fi un magician puternic ca Owen Glendower sau ca vrăjitoarea din Entor, m-auzi, sau ca Paul Beor[1] însuşi, mi-aş da toată osteneala, cu aşutorul lui Tumnezeu şi-n naamele Maiestăţii Zale, zău te prind şi zău te-nchid, zău te ţin bine şi zău mă lupt cu tine pînă fei putea zuferi şi îndura şi zimţi chinurile şi pedepsele legii

[1] Owen Glendower a fost conducătorul unei rebeliuni galeze împotriva regelui englez Henric IV (n. tr.). Paul Beor este, probabil, o pronunţare deformată a numelui calului magic dăruit de Carol cel Mare lui Renaud, Poll Bayard (n. ed. engl.).

pentru lucrăturile tale tiabolice. Gentlemeni (adăugă el, întorcîndu-se spre aventurierii noştri), fă iau drept martori că declar şi jur şi afirm că intividu' ăsta-i un porc de necromanţ cum n-aţi mai întîlnit şi fă conjur, fă rog, şi fă imblor ză fie tus în faţa ălor de-s **mai** puni ca **el**, ză fie silit ză dea socoteală de pactul şi legăturile dintre el şi odraslele întunericului, m-auziţi ; fiindcă, aşa cum sînt eu bun suflet de greştin şi cred în înfierea cea preafericită, l-am făzut chiar în seara asta pinecuvîntat făcînd lucruri ce nu pot fi săfîrşite fără ajutorul şi întrumarea şi ştiinţa Tiavolului însuşi.

Gauntlet păru că împărtăşeşte **sentimentele** zelosului reformator galez şi puse chiar **o mînă pe umărul acuzatului**, zicînd :

— Ticălos blestemat ! **Pariez** pe **orice că-i un iezuit**, căci nici unul din ordinul lui **nu** călătoreşte **fără un ortac.**

Peregrine însă, văzînd toată întîmplarea într-o altfel de lumină, interveni în favoarea străinului, eliberîndu-l din mîinile agresorilor şi remarcînd că nu-i de nici un folos să se poarte aspru cu el. Îl întrebă apoi pe franţuzeşte ce făcuse pentru a stîrni mînia galului. Mai mult mort decît viu, bietul venetic răspunse că **era** un scamator italian şi că izbutise să-şi cîştige o oarecare reputaţie făcîndu-şi meseria la Padova, pînă cînd avusese ghinionul de a atrage atenţia Închiziţiei, tot demonstrînd ce minunate lucruri reuşea să facă datorită îndemînării **lui** şi cunoştinţelor sale despre natură ; tribunalul bisericesc, însă, socotise că minunile sînt rezultatul vrăjitoriei şi nu mai încetase cu persecuţiile. Prin urmare, fusese silit să se retragă precipitat în Franţa şi, neputînd să-şi folosească acolo talentele din plin, venise acum în Anglia, intenţionînd să-şi practice meseria la Londra. Din pricina unei demonstraţii a artei sale făcute unui grup **de** călători de jos, domnul ăsta furios îl urmărise pînă **aici, în** apartamentul său, unde-l atacase într-un chip atît de neomenos. El se rugă fierbinte de eroul nostru să-l ia sub protecţia sa ; dacă avea cumva şi el cea mai mică bănuială că, în exersarea meseriei, se folosea de mijloace supranaturale, era gata să-i încredinţeze toate secretele pe care le poseda.

Tînărul îi risipi temerile, asigurîndu-l că în Anglia nu-l pîndea nici o primejdie din pricina artei sale. Aici, în caz că era luat la întrebări de unii inşi superstiţioşi şi prea zeloşi, nu trebuia decît să i se adreseze primului judecător de pace, care avea să-l declare nevinovat pe loc şi să-i pedepsească pe reclamanţi pentru impertinenţă şi amestec în treburile altuia.

Apoi se întoarse spre Gauntlet şi spre gal şi le spuse că străinul putea să-i dea în judecată pentru atac la persoană, prin litera unui act al Parlamentului ce decretează drept infracţiune penală acuzaţia de vrăjitorie sau magie adusă de o persoană împotriva alteia, noţiunile astea goale de sens fiind acum pe bună dreptate respinse de toţi cei cu scaun la cap. Domnul Jolter, sosit şi el acolo, nu putu să nu-şi arate dezacordul faţă de opinia învăţăcelului şi se străduí din răsputeri s-o combată, invocînd autoritatea Sfintei Scripturi, citînd din părinţii bisericii şi din confesiunile multor nenorociţi daţi morţii din pricina legăturilor cu spiritele răului, şi aducînd dovezi din *Regatul Invizibil al Satanei* şi din *Istoria vrăjitoriei* a lui Moreton [1].

În sprijinul acestor afirmaţii, soldatul povesti nişte fapte ce-i erau bine cunoscute, insistînd mai ales asupra cazului unei bătrîne din parohia unde se născuse, care avea obiceiul de a-şi lua înfăţişarea diferitelor animale sălbatice, pînă ce, în cele din urmă, a fost omorîtă cu alice, cînd se prefăcuse în iepure. Văzîndu-se sprijinit, velşmanul se arătă surprins că legiuitorii dovediseră atîta clemenţă pentru nişte criminali cu sufletul negru ca smoala. Se oferi să dovedească, prin exemple ce nu puteau fi puse la îndoială, că nu există munte în Ţara Galilor despre care să nu ştie că fusese scena unor mari vrăjitorii şi necromanţii.

— Te aceea (zise) sînt, să ştiţi, mai mult ca oricînd mirat şi încurcat şi îngrijorat că parlamentarii Marii Pritanii, în marea lor înţelepciune şi prudenţă şi inteligenţă, încurajează şi împărtăşează, m-auziţi, lucrătura infernului şi imperiul lui Pelzepup; pe lîngă cele spuse

[1] Prima carte a apărut în Anglia, în ediţii populare, pînă în secolul al XIX-lea. A doua e atribuită de obicei lui Andrew Moreton, unul dintre pseudonimele lui Daniel Defoe (n. ed. engl.).

de Sfînta Scriptură şi de scriitorii citaţi de gentlemanul ăsta învăţat şi cunoscător, sîntem informaţi de istoria profană despre cufintele otrăvite şi poznele străvechiului şarpe prin brevestirile şi oracolele antichităţii, tupă cum feţi găsi în acel excelent istoric Bolypius [1] şi în Titus Lifius [2] şi, da, mai ales în comentariile lui Iuliu Cezar însuşi care — cum ştie toată lumea — a fost o căbetenie foarte faimoasă şi foarte curaşoasă şi foarte brudentă şi foarte norocoasă şi un recunoscut orator — da, şi un scriitor elegant pînă-n vîrful unghiilor !

Peregrine socoti că nu era momentul să înceapă o discuţie cu trei adversari atît de înverşunaţi şi se mulţumi să remarce că, din cîte vedea el, n-ar fi prea greu să respingă argumentele avansate de ei, dar că nu era defel dispus să-şi ia o asemenea sarcină pe umeri, pentru că ar tulbura, fără-ndoială, petrecerea voioasă a timpului din seara aceea. Aşadar îl invită pe italian la cină şi-şi exprimă speranţa că persecutorul lui îi va face şi el onoarea de a-l însoţi ; în comportarea acestuia din urmă şi în atitudinea lui era parcă ceva ciudat şi caracteristic şi Peregrine îşi puse în minte să vadă cu ochii lui cîteva dintre surprinzătoarele isprăvi ce stîrniseră mînia britonului. Preascrupulosul domn mulţumi eroului nostru pentru curtenitoarea invitaţie, dar refuză să aibă de-a face cu veneticul, pînă cînd nu se lămurea pe deplin ce fel de om era. După o scurtă convorbire cu şarlatanul, Peregrine îi dădu toate asigurările că se pune el însuşi chezaş pentru nevinovăţia artei acestuia şi atunci izbuti să-l convingă pe galez să le facă onoarea de a-i însoţi la masă.

Din discuţie, Peregrine înţelese că velşmanul era doctor la Canterbury şi fusese de urgenţă chemat la Dover pentru un consult. Înţelegînd că se numea Morgan, îşi luă libertatea să-l întrebe dacă nu era cumva chiar persoana menţionată atît de respectuos în *Aventurile lui Roderick Random*. Auzind întrebarea, domnul Morgan

---

[1] *Polybius* (210?—125? î.e.n.), istoric grec, autorul unei *Istorii generale* a timpului său, din care s-au păstrat doar cinci cărţi, model de naraţiune strînsă şi substanţială (n. tr.).

[2] *Titus Livius* (59 î.e.n. — 19 e.n.), autorul unei istorii romane remarcabile mai ales prin stil (n. tr.).

îşi luă numaidecît o înfăţişare gravă şi importantă şi, făcînd o strîmbătură, răspunse :

— Tomnul Rantum, tragă tomnule, cred din toată inima şi mă jur pe viaţa de apoi, e prietenul meu pun şi pinefoitor ; el şi cu mine am fost tovarăşi şi comeseni şi ortaci de suferinţă, m-auziţi ; tar, cu toate acestea, întîmplarea face că nu s-a purtat cu toată curtenia şi afapilitatea şi respectul pe care le aşteptam te la el, bentru că a relevat şi tivulgat şi buplicat afacerile noastre barticulare, fără ştiinţa, consimţămîntul şi încufiinţarea mea; tar, aşa cum Tumnezeu mi-e salfatorul, socot că n-ascundea subt curea nici o intenţie rea, şi, cu toate că egzistă persoane, m-auziţi, care mi se spune că îndrăznesc să rîdă de motul cum m-a sugrăvit acolo, afirm şi susţin şi insist din toată inima, sîngele şi sufletul meu că acele persoane nu-s altceva tecit măgari ignoranţi şi că nu ştiu să teosebească, tistingă şi tefinească atevăratul ridicol, sau, cum îi spune Aristot, το γελοίον, în orice caz nu mai bine tecît o turmă-ntreagă de capre de la munte ; fiindcă foi îndrăzni să opserv şi sper că cei de faţă for fi te aceeaşi bărere, că în opera aceea nu se spune nimic tespre mine care zã nu fie temn te un creştin şi te un gentleman.

Tînărul nostru gentilom şi prietenii lui recunoscură pe dată îndreptăţirea acelei observaţii şi Peregrine îi dădu toate asigurările că, la citirea cărţii, personajul său îi inspirase cea mai mare stimă şi admiraţie şi că se simţea extrem de norocos de a avea acum prilejul de a se delecta cu conversaţia lui. Foarte mîndru să audă astfel de complimente din gura unei persoane cu înfăţişarea lui Peregrine, Morgan îi întoarse laudele cu risipă de politeţuri şi, în înflăcărarea acestor declaraţii, îşi exprimă dorinţa de a-l primi, pe el şi pe tovarăşii lui, acasă la Canterbury.

— N-am să pretind sau să-mi închipui, tragă tomnule (zise el), că fă foi putea trata aşa cum cer meritele şi calităţile tumneafoastră, tar feţi fi la fel de pinefeniţi în colipa mea, pine primiţi de nefastă şi familie, ca însuşi prinţul de Wales, şi-am să mă supăr rău dacă, într-un fel sau altul nu foi găsi căi şi mijloace de a fă face să recunoaşteţi că într-un fechi Priton mai există sentimente pune

te prietenie ; teşi nu-s nimic mai mult decît un simplu apoticar, în finele mele circulă sînge la fel de bun ca al oricui din ţara asta şi-mi pot tescrie şi telimita şi tefini arporele genealogic spre satisfacţia lumii întreji ; mai mult, cu ajutorul şi punul plac al Tomnului îmi dă mîna să-mi ospătez prietenii cu o ciozvîrtă zdravănă de berbec şi un clontir de fin excelent şi nici un neguţător n-o să-mi ceară plată.

Îl felicitară pentru starea prosperă în care se afla şi primi toate asigurările că, la întoarcerea din Franţa, tînărul nostru erou îi va face o vizită, dacă paşii îl vor purta pe la Canterbury. Cum Peregrine se arătă dornic de a cunoaşte mai îndeaproape viaţa galezului, acesta îi satisfăcu imediat curiozitatea, foarte îndatoritor, informîndu-l că nevastă-sa se oprise din făcut copii, după ce-l blagoslovise cu doi băieţi şi o fată ce trăiau şi erau sănătoşi ; că se bucura de respectul vecinilor şi că reuşise, datorită profesiunii sale, căutată şi mai asiduu după publicarea lui *Roderick Random*, să pună deoparte cîteva mii de lire, astfel că acum îi încolţise în minte gîndul să se retragă la rubedeniile din Glamorganshire, unde ochise deja un locşor numai potrivit pentru o casă, deşi nevastă-sa întîmpinase cu cîrteli propunerea şi se împotrivise cu atîta încăpăţînare punerii ei în practică, încît numai cu infinite chinuri reuşise să-şi impună voinţa şi s-o convingă prin puterea raţiunii şi a exemplului că el era suveran şi preot în familia lui şi ea datora supunere oarbă voinţei lui bărbăteşti. Mai aduse la cunoştinţa noilor săi prieteni că, de curînd, se întîlnise cu amicul Roderick, venit anume de la Londra ca să-l viziteze, după ce cîştigase procesul împotriva domnului Topehall, care fusese obligat să predea averea Narcissei [1] ; că, după toate aparenţele, domnul Random se bucura de o viaţă fericită, trăită împreună cu tatăl său şi tovarăşa lui de pat, care-i dăruise un fiu şi o fiică, şi că el, Morgan, primise de la el în dar o bucată de pînză foarte fină, ţesută chiar de nevastă-sa, cîteva putinici de somon, mai multe poloboace de saramură de porc, cea mai fragedă din cîte îi fusese dat să guste, precum şi

[1] Vezi paragraful final din *Roderick Random* (n. ed. engl.).

un butoiaș de excelente scrumbii pentru *salmagundy* [1], despre care știa că e felul lui favorit de mîncare.

De cum terminară de discutat subiectul ăsta, îi cerură italianului să le facă o demonstrație a meșteșugului său. Peste cîteva minute, acesta-i conduse în încăperea învecinată unde, spre nespusa lor uimire și groază, văzură o mie de șerpi încolăciți pe tavan. Îngrozit de așa un fenomen, cum nu mai văzuse niciodată, Morgan începu să rostească, plin de devoțiune, rugăciuni pentru alungarea Necurătului ; domnul Jolter fugi, înspăimîntat, afară, Gauntlet trase sabia și Peregrine însuși rămase descumpănit. Văzîndu-le deruta, scamatorul îi rugă să iasă puțin și după cîteva clipe, cînd îi chemă înapoi, nu mai exista nici o viperă în cameră. Le mai cîștigă admirația și cu felurite alte scamatorii, iar galezul începu să renunțe la vechea lui părere proastă și la antipatia față de italian cînd acesta, din respect pentru politețea cu care fusese tratat, le destăinui toate procedeele prin care izbutise să facă asemenea minuni. Metodele acestea se foloseau doar de efectele cauzelor naturale, combinîndu-le într-un chip curios. Morgan fu pe dată convertit, ceru iertare pentru neîncrederea arătată și-l invită pe străin să petreacă două-trei zile la el acasă, la Canterbury. Suspiciunile lui Godfrey și Jolter fură înlăturate tot atunci și Peregrine își manifestă satisfacția, răsplătindu-l pe italian cu o sumă frumoasă de bani.

După ce-și petrecură seara în chipul acesta atît de plăcut, fiecare se retrase în odaia sa și a doua zi luară micul dejun împreună. Morgan declară că nu va pleca pînă nu-l va vedea pe eroul nostru urcat pe corabie ; în felul acesta își putea asigura plăcerea de a-l avea ca tovarăș de drum, pînă la locuința sa, pe domnul Gauntlet. Între timp, la sfatul căpitanului, servitorilor li se dădu poruncă să ducă pe vas provizii bune de vin și de mîncare, necesare în caz de accident. Deoarece pachebotul nu putea ridica ancora înainte de ora unu, grupul nostru urcă pe jos dealul ca să viziteze castelul, unde văzură sabia lui Iuliu Cezar și pistolul de buzunar al reginei Eli-

[1] Fel de mîncare asemănător tocanei, constînd din bucăți de carne sau pește, ouă, ceapă, ulei (n. tr.).

zabeta, recitară descrierea lui Shakespear [1] admirînd stîncile de cretă îngrămădite de ambele părți și aruncînd priviri înspre orașul Calais, ascuns acum de un nor gros, nu tocmai pe placul privitorilor, deoarece părea să **vestească** vreme proastă.

Vizitară toate lucrurile demne de văzut din castel și se întoarseră la chei unde, după cuvinte de despărțire și o caldă îmbrățișare a celor doi tineri prieteni, Peregrine și domnul Jolter păsiră pe vas, pînzele fură ridicate și începură să navigheze cu vînt bun din pupa ; Godfrey, Morgan și magicianul se întoarseră la han, pornind înspre Canterbury înainte de ora cinei.

[1] Din *Regele Lear* (n. ed. engl.). Smollett preferă ortografierea *Shakespear*, în loc de Shakespeare, și o folosește consecvent (n. tr.).

CAPITOLUL XXXIX

Se îmbarcă pentru a pleca în Franţa ; e surprins de o furtună ; e uluit de apariţia lui Pipes ; debarcă la Calais şi are o aventură cu funcţionarii de la vamă

Vasul nu parcursese nici două leghe în călătoria lui, cînd vîntul, schimbîndu-se, începu să le sufle direct din faţă, aşa că fură siliţi să intre sub vînt şi să-şi modifice cursul. Cum marea era destul de zbuciumată eroul nostru, aflat în cabina de jos, nu se simţi prea grozav şi; urmînd sfaturile căpitanului, urcă pe punte ca să-şi liniştească stomacul agitat. Domnul Jolter, avînd ceva mai multă experienţă a călătoriilor pe apă, se strecură în pat şi se simţi acolo în largul lui, citind un tratat despre cicloide, efectuînd demonstraţii algebrice, din cele care-i stimulau, fără greş, imaginaţia într-un mod extrem de agreabil.

Intensitatea vîntului crescu între timp ajungînd foarte puternică, tangajul corăbiei deveni violent, valurile începură să spele puntea, căpitanul se alarmă, echipajul nu mai ştia ce să facă, iar călătorii fură copleşiţi de rău de mare şi de teamă — din toate acestea se născu o zăpăceală generală. În mijlocul tevaturii, Peregrine, care se ţinea strîns de parapetul pupei şi privea înaintea lui cu jale, avu surpriza de a-l vedea pe Pipes înfăţişîndu-se privirilor lui uluite, de parc-ar fi răsărit chiar din cala feribotului. Mai întîi crezu că-i o umbră plăsmuită de mintea-i zgîlţîită de frică, dar nu persistă prea mult în greşeala aceasta, ci îşi dădu imediat seama că era într-adevăr vorba de Thomas în carne şi oase. Acesta, sărind pe semidunetă, puse mîna pe timonă şi împărţi porunci marinarilor, atît de autoritar încît puteai crede că el e comandantul navei. Căpitanul îl socoti un arhanghel izbăvitor, iar matrozii, văzînd că-i un adevărat lup de mare, în ciuda livrelei de valet, se supuseră ordinelor fără a crîcni, aşa că

în scurt timp confuzia se mai risipi și fură luate toate măsurile necesare pentru a înfrunta furtuna.

Eroul nostru pricepu numaidecît semnificația apariției lui Tom la bord și, de cum se mai potoli puțin zarva, se duse la el și-l îndemnă să facă tot ce știe pentru salvarea corăbiei, promițînd că-l va lua din nou în slujba sa, de unde nu va mai trebui să plece niciodată, afară doar dacă ar dori el s-o facă. Asigurările lui Peregrine avură asupra lui Pipes un efect neașteptat ; deși nu răspunse în nici un fel, îi dădu timona comandantului, zicîndu-i :

— Hai, șalupă bătrînă ce ești, pune laba pe cîrmă și ține-o așa, băiete, tot așa !

Iar el își făcu de lucru pe toată corabia, ridicînd vele, trăgînd parîme cu atîta sprinteneală și îndemînare, că toți cei de pe punte se minunară de dexteritatea lui.

Domnul Jolter nu rămăsese nici el netulburat de zdruncinăturile neobișnuit de puternice ale vasului, de cîntecul îngînat de vînt și de zarva pe care o auzea deasupra. Privea ușa cabinei cu mult interes, sperînd să vadă pe cineva care să-l pună la curent cu starea vremii și cu cele ce se petreceau pe punte, dar nu se ivea suflet de om, iar el cunoștea prea bine predispoziția propriilor lui măruntaie pentru a încerca să-și schimbe, fie și numai cu o idee, poziția. Stătea de multă vreme astfel, suspendat în agonia așteptării, cînd, dintr-o dată, boy-ul fu proiectat cu capul înainte în compartimentul lui, făcînd un zgomot atît de asurzitor, încît crezu că, fără îndoială, se prăbușise catargul peste bord. Ridicîndu-se drept în pat, întrebă, înnebunit de groază, care era cauza dezastrului. Pe jumătate amorțit de cădere, boy-ul răspunse cu vocea îndurerată :

— Am venit pentru moartea-luminilor [1].

Auzind de moartea-luminilor — termen ce-i era necunoscut —, bietul pedagog simți că-i îngheață sîngele în vine. De disperare îl apucă tremuriciul și, cum memoria îl părăsise și ea, căzu în genunchi în pat și, ațintindu-și ochii asupra cărții din mîna sa, începu să declame tare, cu multă însuflețire :

[1] „Dead-lights" — paravane pentru hublouri (n. tr.).

— Durata unei oscilații complete în cicloidă este, față de timpul în care un corp ar cădea pe axa cicloidei D. V., aceeași cu relația circumferinței cercului față de diametru...

Și, mai mult ca sigur, i-ar fi dat înainte cu demonstrarea teoremei, dacă nu l-ar fi apucat dintr-o dată un rău de stomac atît de afurisit, încît a trebuit să lasă cartea și să facă ceva ca să-și potolească organismul răscolit. Se întinse cît era de lung și, invocînd în fel și chip cerurile, se dedică pregătirilor pentru apropiatul său sfîrșit cînd, pe neașteptate, tevatura de deasupra capului încetă, iar el, neputîndu-și explica pricina asurzitoarei liniști, își închipui una din două : fie că talazurile măturaseră toată suflarea omenească de pe punte, fie că mateloții, nemaisperînd să se vadă vreodată în siguranță, renunțaseră să se mai bată cu furtuna. Tocmai cînd era sfîșiat de tristele-i îndoieli — luminate totuși de raze răzlețe de speranță — intră în cabină căpitanul și îl întrebă pe acesta, cu vocea aproape sugrumată de teamă, cum mai stăteau treburile pe punte. Comandantul, cu gura umplută de gîtul unei sticle pîntecoase de coniac, răspunse cu glasul găunos :

— Gata, dom'le, s-a terminat.

La care domnul Jolter, socotindu-se pierdut cu desăvîrșire, exclamă, cu cea mai pură groază în voce :

— Doamne-ndură-te de noi ! Isuse Christoase, îndură-te de noi !

Și repetă, mecanic, fierbinții rugămînți, pînă cînd căpitanul îi arătă că-l înțelese greșit și-i explică ce voise să spună, asigurîndu-l că vremea rea se dusese pe pustii.

Trecerea bruscă de la temă la bucurie provocă o agitație violentă a trupului și minții domnului Jolter. Îi trebui un bun pătrar de ceas pentru a recîștiga controlul asupra mădularelor sale. Între timp, cerul se luminase, vîntul începuse să sufle din nou din direcție bună și la o depărtare de cinci leghe apărură turlele orașului Calais, astfel că tuturor celor aflați pe corabie li se aprinseră ochii de o bucuroasă nerăbdare, iar Peregrine, aventurîndu-se să coboare în cabină, își înveseli preceptorul, arătîndu-i ce întorsătură fericită luaseră treburile.

Însuflețit de gîndul că poate pune repede piciorul pe uscat, Jolter se porni pe perorat, lăudînd țara înspre care se-ndreptau. Remarcă mai întîi că Franța era pămîntul

ospitalității și al frumuseții, calități ce-ți săreau în ochi din comportarea oamenilor de toate rangurile și de toate felurile, de la nobil la țăran ; că orice nobil gentilom venit din altă țară, departe de a fi insultat și înșelat de oamenii inferiori lui pe scara socială, cum se întîmpla în Anglia, era aici tratat cu desăvîrșită curtenie, cu respect și sinceritate ; că toate cîmpurile erau mănoase, clima curată și sănătoasă, fermierii harnici și chivernisiți și toți supuși, în general, puteau fi socotiți oamenii cei mai fericiți din lume. Ar fi continuat să brodeze multă vreme pe subiectul lui favorit dacă Peregrine n-ar fi fost obligat să dea fuga înapoi pe punte, răspunzînd unor semnale de alarmă lansate de stomac.

Văzîndu-i starea, comandantul îi aminti, foarte onest, de șunca rece, friptura de pasăre și coșul de sticle cu vin aduse la bord la porunca lui și-l întrebă dacă să se aștearnă masa în cabină. Nici n-ar fi putut alege un moment mai potrivit pentru a-și arăta dezinteresul. Peregrine făcu fețe-fețe cînd auzi de mîncare, rugîndu-l pentru numele lui Christos, să nu mai rostească o vorbuliță despre acel subiect. Căpitanul coborî atunci în cabină și-i puse aceeași întrebare domnului Jolter, știind prea bine că acesta se va arăta la fel de îngrozit de propunerea sa ; refuzat fiind și de Jolter, se duse între punți și-i făcu aceeași ofertă curtenitoare lacheului, care se zvîrcolea în chinurile eliminării pe două căi a conținutului măruntaielor și-i respinse politicoasa intenție cu îngrozită ură. Văzîndu-și zădărnicite binevoitoarele intenții, căpitanul porunci boyului să încuie merindele în dulăpiorul său personal, potrivit obiceiului marinăresc și s-ar fi bucurat de o pradă destul de bogată de n-ar fi intervenit Pipes, care împărți proviziile marinarilor, socotind că ei merită în mai mare măsură respectiva favoare. Căpitanul, prin urmare, văzu plin de furie neputincioasă, cum îi dă greș planul, din pricina grabei cu care acționase ; dacă și-ar fi ținut gura, nimeni n-ar fi visat măcar să-i ceară mîncarea, și și-ar fi putut însuși premiul fără nici o greutate.

Cum ajunseră lîngă coasta franceză în plin reflux, corabia nu putu intra în port, fiind obligați să cheme o barcă și să-i adaste sosirea ; după mai puțin de o jumătate de

oră aceasta, venind de la țărm, se lipi de copastie. Domnul Jolter își făcu apariția pe punte și, inspirînd aerul francez cu semne de infinită satisfacție, îi întrebă pe vîslași, numindu-i foarte prietenos *mes enfants* [1], cît cer ca să-i transporte, cu bagaj cu tot, pînă la chei. Cît de deconcertat a fost cînd politicoșii, neprefăcuții, modeștii barcagii îi cerură un *Louis d'or* [2] pentru serviciul respectiv ! Cu un mîrîit sarcastic, Peregrine spuse că începea deja să-și dea seama cîtă dreptate avusese Jolter să-i înalțe în slăvi pe francuji, iar dezamăgitul preceptor nu putu îngăima în apărarea sa nimic altceva, decît că luntrașii fuseseră corupți de contactele prea numeroase cu locuitorii din Dover. Elevul lui însă se supărase atît de tare pe încercarea acestora de a-l trage pe sfoară, încît refuză cu încăpățînare să-i angajeze, chiar și atunci cînd reduseră suma pretinsă la jumătate, și jură că preferă să rămînă pe vas pînă va putea să intre cu el în port decît să încurajeze o asemenea neobrăzare.

Comandantul — avînd, mai mult ca sigur, un sentiment de solidaritate de breaslă față de barcagii — încercă degeaba să susțină că nu poate să-și conducă vasul fără a risca pe lîngă un țărm aflat sub vînt, nici să ancoreze acolo ; eroul nostru se sfătui cu Pipes și-i răspunse că închiriase vasul pentru a ajunge la Calais și că are să-l silească să-și îndeplinească obligațiile asumate.

Căpitanul, profund jignit și umilit de acest răspuns categoric, nu tocmai pe placul domnului Jolter, concedie barca, neținînd seama de rugăminții și protestele luntrașilor, gata acum să se lase la cheremul generozității clientului ; apropiindu-se ceva mai mult de țărm, aruncă ancora și așteptă pînă crescură suficient de mult apele ca să poată pluti peste bancul de nisip. Se aflau acum în port și tînărul nostru gentilom, împreună cu bagajele, debarcă pe chei cu ajutorul marinarilor, răsplătindu-i cu multă mărinimie pentru osteneală.

Fu încolțit imediat de o hoardă de hamali, ca o haită de lupi flămînzi, care-i apucară bagajele și începură să le care, bucată cu bucată, fără să-i aștepte porunca, sau

[1] Copiii mei (fr.) (n. tr.).
[2] Ludovic de aur, monedă franceză (fr.) (n. tr.).

să știe încotro să se îndrepte. Enervat de neobrăzarea lor servilă, le porunci să stea pe loc, împroșcînd o ploaie de înjurături și termeni de ocară — inspirați de mînie ; văzînd că unul dintre ei nu dă nici cea mai mică atenție spuselor sale, smulse un baston din mîna lacheului și, ajungîndu-l din urmă pe individ cît ai clipi din ochi, îl doborî la pămînt dintr-o lovitură. Numaidecît se trezi împresurat de întreaga trupă de *canaille* [1], mîniați de pățania frățînelui lor ; aceștia s-ar fi răzbunat pe loc, fără fasoane, pe agresor, dacă Pipes, văzîndu-și stăpînul la ananghie, n-ar fi chemat în ajutor întreg echipajul corabiei și nu s-ar fi aruncat în mijlocul lor atît de bărbățește, încît dușmanii se văzură obligați să bată în retragere, arătînd prin fel și fel de semne că fuseseră înfrînți și amenințînd că vor raporta comandantului despre gîlceavă. Cunoscînd puterea guvernatorului francez, și temîndu-se de ea, Jolter începu să tremure de spaimă la auzul repetatei amenințări, însă gloata nu cuteză să i se adreseze magistratului care, aflînd versiunea adevărată a faptelor, i-ar fi pedepsit pe toți foarte sever pentru purtarea rapace și obraznică. Așadar Peregrine, fără a mai fi molestat în nici un fel, se lăsă ajutat de tovarășii săi de drum, care-i luară bagajele pe umăr și îl urmară pînă la poarta orașului, unde fură opriți de gărzi, ca să li se treacă numele în catastif.

Domnul Jolter, care mai fusese și altădată supus acestei examinări, se hotărî să profite de experiență și, cu șiretenie, își prezentă învățăcelul ca fiind un tînăr lord din Anglia. Abia i se comunicase ofițerului afirmația lui — întărită, dealtfel, de strălucirea echipajului lui Peregrine — că acesta concedie garda, comandă soldaților pe loc repaos, iar Înălțimea Sa lordul plecă, cu mare pompă, la *Lion d'Argent* [2], unde trase peste noapte, hotărînd să plece la Paris, cu poștalionul, a doua zi dimineața.

Pedagogul nu contenea să se umfle în pene din pricina dovezii de respect și complezență cu care fuseseră onorați și reveni la subiectul său preferat, lăudînd metodele și legile guvernului francez, mai cu grijă calculate pentru a menține ordinea și a-i apăra pe cetățeni decît oricare altă

---

[1] Sărăcime, calicime (fr.) (n. tr.).
[2] Leul de argint (fr.) (n. tr.).

constituție din lume. Cît despre atenția lor curtenitoare față de străini, ce dovadă mai bună se putea cere (spunea), decît omagiile cu care fuseseră întîmpinați și toleranța dovedită de guvernator cînd îl lăsase pe Peregrine să-și pună propriii servitori să-i care bagajele, încălcînd astfel privilegiile acordate băștinașilor.

În timp ce dezvolta ideile acestea, cu un grad destul de mare de infatuare, intră în cameră valetul *de chambre* și-i întrerupse cuvîntarea, anunțîndu-l pe stăpîn că toate cuferele și valizele trebuiau duse înapoi la vamă pentru a fi percheziționate și pecetluite cu plumb, urmînd să nu mai fie atinse pînă la Paris.

Peregrine nu ridică nici o obiecție împotriva acestei practici, dealtfel destul de rezonabilă, dar cînd înțelese că poarta hanului era asediată de o altă mulțime de hamali ce insistau să le fie respectat dreptul de a căra bagajele și de a fixa prețul după bunul lor plac, refuză cu hotărîre să dea curs pretenției lor și, trăgîndu-le picioare în fund celor mai vorbăreți dintre ei, le spuse că dacă funcționarii vamali doreau să-i examineze lucrurile, n-aveau decît să poftească la han și să-și facă acolo datoria. Valetul *de chambre* se fîstîci din cauza comportării stăpînului, despre care lacheul, ridicînd din umeri, observă că este *bien à l'Anglaise* [1], iar domnul Jolter o socoti o insultă adusă națiunii franceze și se strădui să-și lămurească elevul să se supună rînduielilor locului. Aroganța înnăscută a lui Peregrine nu-i permise însă să dea ascultare sfaturilor sănătoase ale lui Jolter și, după mai puțin de o jumătate de oră, văzură un șir de mușchetari mărșăluind spre han. Zărindu-i pe soldați, preceptorul fu apucat de tremurici, valetul păli, iar lacheul își făcu semnul crucii. Eroul nostru însă fără să manifeste altceva decît indignare, le ieși în întîmpinare în prag și cu un aer fioros, îi întrebă ce vînt îi aducea. Comandantul detașamentului — un caporal — răspunse cu multă grijă că avea poruncă să ducă bagajele la vamă și, văzînd cuferele ce se aflau chiar la intrare, își postă oamenii între ele și proprietar, iar hamalii ce veneau din urmă înhățară bagajele și porniră spre *douane* [2] fără să întîmpine vreo rezistență.

[1] Tipic englezească (fr.) (n. tr.).
[2] Vamă (fr.) (n. tr.).

Pickle nu era suficient de nebun ca să dispute autoritatea mesajului primit dar, pentru a-şi bate joc de purtătorii lui şi a le arăta dispreţul, îşi strigă valetul şi-i porunci, pe franţuzeşte, să meargă şi el cu lucrurile şi să se încredinţeze că nici o cămaşă sau alte efecte nu sînt şterpelite de vameşi. Jignit mortal de insinuarea lui satirică, caporalul îi aruncă o privire grea lui Peregrine, parcă voind să-i spună că nu-i este indiferentă reputaţia naţiunii sale şi declară că-şi dădea seama că Peregrine era nou venit în Franţa, altfel şi-ar fi cruţat osteneala de a lua o asemenea precauţie inutilă. Într-adevăr, de-abia îi ieşiră tînărului nostru gentilom cuvintele de pe buze, că se şi ruşină de propria-i arţăgoşenie, fiindcă nimic nu era mai străin de principiile sale decît încurajarea — fie ea cît de mică — a suspiciunilor meschine.

CAPITOLUL XL

Face o încercare neizbutită să fie galant ; pleacă spre Boulogne, unde-şi petrece seara în tovărăşia unor exilaţi englezi

Supunîndu-se astfel puterii autorităţii, Peregrine se interesă dacă hanul mai adăpostea vreun alt grup de englezi şi, înţelegînd că în apartamentul alăturat locuiau un domn şi o doamnă ce arvuniseră deja un poştalion pentru Paris, îi porunci lui Pipes să se împrietenească cu feciorul lor şi, dacă e posibil, să le afle numele şi rangul, în vreme ce el şi Jolter, însoţiţi de lacheu, vor face un tur al meterezelor şi vor admira particularităţile fortăreţei.

Tom avu succes în iscodirile sale, iar la întoarcerea stăpînului îi putu face o prezentare satisfăcătoare a vecinilor de la han, mulţumită faptului că-l tratase pe celălalt valet cu o sticlă de vin. Respectivii erau un gentilom şi soţia sa, proaspăt sosiţi din Anglia, în drum spre Paris. Soţul era o persoană avută, care în tinereţe fusese un craidon şi un adversar declarat al căsătoriei. Nu-i lipsea nici deşteptăciunea, nici experienţa şi se mîndrea mai ales cu îndemînarea de a evita capcanele întinse de sexul slab, pretinzînd că are o bună cunoaştere a femeilor. Cu toată precauţia şi abilitatea însă, căzuse de curînd pradă farmecelor unei vînzătoare de stridii, care ştiuse să găsească mijloace de a-l ademeni şi fereca în cătuşe matrimoniale ; acum, căutînd să scape de felicitările şi complimentele prietenilor şi cunoştinţelor, plecase în călătorie la Paris, din dorinţa de a-şi iniţia soaţa în viaţa din *beau monde* [1], ajungînd pînă aici ; între timp însă, hotărîse să ducă o viaţă retrasă, deoarece însuşirile naturale ale femeii nu fuseseră încă decît prea puţin cultivate şi nu avea cine

[1] Lumea bună (fr.) (n. tr.).

știe ce încredere în virtutea și discreția ei care, pare-se, fuseseră gata să cedeze curții asidui făcute la Canterbury de un ofițer ce încercase să-i cîștige prietenia și favorurile.

Întrucît informațiile acestea îi stîrniseră curiozitatea, Peregrine își făcu de lucru prin curte, sperînd să dea cu ochii de Dulcineea ce-l înrobise pe bătrînul burlac. În cele din urmă, văzînd-o la fereastră, își luă libertatea de a se înclina adînc în fața ei. Femeia îi întoarse complimentul făcînd o reverență ; îmbrăcămintea și purtarea ei erau atît de decente, încît, dacă n-ar fi fost informat dinainte despre viața ei anterioară și felul ei de a vorbi, nici n-ar fi visat măcar că primise o altfel de educație decît toate domnițele mondene, atît e de ușor să-ți însușești spoiala exterioară cu care se împăunează oamenii de bună condiție. Domnul Pickle putu, cu toate acestea, să distingă o anumită îndrăzneală vulgară în înfățișarea ei, care ar fi putut trece, la o doamnă bogată, de familie bună, drept o agreabilă vioiciune ce-i înviorează aspectul, făcîndu-i mai picante trăsăturile ; cum însă ea poseda o pereche de ochi frumoși și un ten curat, iradiind acea strălucire a sănătății care o recomandă fără greș pe proprietară, nu se putu opri s-o admire cu dorință și să țeasă planuri de a-i cuceri inima. Cu acest scop în minte, îi trimise complimente soțului — pe nume Hornbeck — dîndu-i să înțeleagă că-și propune să pornească a doua zi spre Paris și, deoarece i se spusese că și el se hotărîse la aceeași călătorie, ar fi nespus de încîntat să-l aibă tovarăș de drum, dacă nu avea un aranjament mai bun. Hornbeck, nedorind se pare să-i ofere soției un cavaler cu înfățișarea plăcută a eroului nostru, răspunse politicos mesajului lui Peregrine, arătîndu-și infinita părere de rău de a nu putea profita de amabila-i ofertă, din pricina indispoziției soției care, se temea el, nu va putea suporta, încă două-trei zile, oboseala călătoriei. Refuzul, pus de Peregrine pe seama geloziei bărbatului, îi înăbuși proiectul în față, așa că-i dădu instrucțiuni servitorului francez să-și găsească un loc în diligență, unde îi fu îngrămădit și bagajul, în afara unui cufăr mic cu lenjerie și alte obiecte de primă necesitate, încărcat într-un poștalion închiriat de la hangiu. Dis-de-dimineață plecă spre Calais împreună cu domnul Jolter, însoțit de valet și de Pipes, amîndoi călare. Ajunseră fără

nici un accident la Boulogne, unde luară micul dejun și-l vizitară pe bătrînul părinte Graham, un gentilom scoțian cunoscut guvernatorului, care, călugăr capucin fiind, trăise în locurile acelea mai bine de treizeci de ani, conformîndu-se pe toată perioada cu cea mai riguroasă disciplină codului auster al ordinului. Bătrînul era mai puțin remarcabil pentru conversația lui sinceră, firea blîndă și manierele simple. Din Boulogne porniră mai departe cam pe la amiază și Peregrine, gîndindu-se să petreacă noaptea la Abbe Ville dădu surugiului porunca să mîne cu o viteză neobișnuită și poate c-a fost bine pentru dobitoace că s-a rupt osia și că trăsura, firește, s-a răsturnat înainte să fi parcurs o treime din drum.

Accidentul îi sili să se-ntoarcă la punctul de plecare și, neputînd să-și procure un alt vehicol, se văzură nevoiți să rămînă acolo pînă se va repara caleașca. Înțelegînd că operația cu pricina îi va întîrzia o zi întreagă, tînărul nostru domn se înarmă cu răbdare și se interesă ce bucate puteau primi la cină. Cel întrebat — un *garçon*, adică chelner — dispăru ca prin farmec și după nici un minut fură luați prin surprindere de apariția unei figuri năstrușnice pe care, judecînd după hainele extravagante și gesticulația curioasă, Peregrine o luă drept un lunatic din cei produși în Franța din abundență. Fantoma (de fapt, nimeni altul decît bucătarul) era un individ lung, cu picioroange nesfîrșite, slab, negricios și tare adus din spate ; pometii obrajilor îi ieșeau mult în afară, nasul îi era încovoiat, de mărimea și forma unui corn pentru praf de pușcă, iar orbitele ochilor erau atît de roșii pe margini, încît ți se părea că fuseseră jupuite de piele. Pe cap purta o basma, pe vremuri albă, ce servea acum pentru a-i acoperi partea de sus a unei negre peruci : de aceasta era prins un capișon, lung de cel puțin un picior, cu un solitar și un trandafir aplicate în dreptul urechilor, în așa fel încît arăta ca un criminal pus la stîlpul infamiei. Spatele îi era acoperit de o vestă de pînză, mîinile împodobite cu lungi încrețituri din același material, peste mijloc era încins cu un șorț, suflecat acum ca să nu ascundă ciorapii albi de mătase, răsuciți. Intră răsucind în fața lui o armă înfiorătoare, lungă de mai bine de trei picioare. Văzîndu-l că vine, în atitudinea asta amenințătoare, Peregrine se

puse numaidecît în gardă ; aducîndu-i-se însă la cunoştinţă cine era omul, cercetă lista lui de bucate, comandă două sau trei feluri de mîncare şi apoi ieşi cu domnul Jolter să viziteze ambele oraşe, întrucît nu avuseseră răgaz să le vadă cu amănuntul mai înainte. La întoarcerea din port, le ieşiră în cale vreo patru cinci gentilomi, toţi cu un aer foarte abătut şi, înţelegînd din vesmintele eroului nostru şi ale domnului Jolter că sînt englezi, îi salutară, în trecere, cu deosebit respect. Pickle, fire milostivă, fu mişcat de nefericirea lor şi, îndentificîndu-l pe unul, după haine, a fi un servitor al celorlalţi, i se adresă pe englezeşte, întrebîndu-l cine erau domnii. Lacheul îi dădu de înţeles că erau compatrioţi de-ai lui, exilaţi departe de casele lor din pricina ataşamentului faţă de o cauză nefericită şi pierdută [1] şi că se întorceau de la malul mării, unde se duceau zi de zi pentru a-şi bucura ochii cu priveliştea stîncilor albe ale Albionului, cu desăvîrşire oprite lor deacum înainte.

Cu toate că vederile politice ale tînărului nostru domn se deosebeau mult de ale lor, nu făcea parte dintre zeloşii aceia care, privind orice schismă din punctul de vedere al articolelor de credinţă unanim acceptate, o consideră blestemată şi-i exclud pe necredincioşi de la toate binefacerile omeniei şi iertăciunii creştineşti. El putea înţelege uşor cum i se poate întîmpla unui om de mare curăţenie morală să se pomenească amestecat — datorită prejudecăţilor însuşite prin educaţie, sau unor legături indispensabile în acţiuni condamnabile sau dăunătoare tuturor şi socotea că avuseseră deja destul de suferit pentru faptele lor necugetate. Fu impresionat aflînd despre pelerinajul zilnic la malul mării, considerîndu-l o patetică dovadă a suferinţei, şi-l însărcină pe domnul Jolter cu plăcuta misiune de a se duce la ei ca să-i salute în numele său şi să le ceară să-i acorde cinstea de a bea cu el, seara, un pahar. Oamenii acceptară invitaţia cu multă satisfacţie şi cu respectuoase mulţumiri, iar după-amiaza îl căutară pe amabilul compatriot, care-i trată cu cafea şi dori să-i reţină la masă ; ei însă îl rugară atît de stăruitor să le facă onoarea de a-i însoţi la hanul pe care-l frecventau de obicei,

[1] Rebeliunea iacobină din 1745 (n. tr.).

încît Peregrine ceda insistențelor și se lăsă condus — împreună cu domnul Jolter — pînă în acel loc, unde-l ospătară pe cinste și-l desfătară cu vin alb din cel mai bun care se putea găsi în Franța.

Le fu ușor să-și dea seama că oaspetele lor de vază n-avea o părere bună despre maximele lor politice și de aceea evitară cu grijă orice subiect de conversație ce l-ar fi putut ofensa cît de cît ; ceea ce nu înseamnă că nu s-au plîns de situația lor personală, de faptul că erau despărțiți de toți cei dragi și osîndiți la surghiun veșnic, departe de familie și prieteni. Nici prin cea mai ocolită aluzie nu încercară însă să pună sub semnul întrebării justețea pedepsei la care fuseseră condamnați, deși unul dintre ei, părînd să aibă cam la treizeci de ani, își jelui amarnic nefericirea de a fi trebuit să părăsească în voia sorții o soție adorată și trei copilași și, în disperarea durerii sale, își blestemă destinul cu imprecații violente. Ca să-i mai aline durerea — și în același timp să-și dovedească ospitalitatea —, tovarășii lui îndreptară conversația pe alt făgaș și trecură sticlele din mînă în mînă cu multă energie, încît, curînd, grijile fură toate înecate și uitate, intonară cîteva cîntece franțuzești de petrecere, iar veselia și buna amiciție ieșiră triumfătoare.

În plină înflăcărare bahică — ce descătușează de multe ori chiar și cel mai tăinuit sentiment și risipește cumpătarea și prudența — unul dintre meseni, mai amețit decît ceilalți, propuse un toast, de la care Peregrine se abținu, destul de enervat, considerîndu-l o insultă necioplită. Celălalt își menținu propunerea, cu nepoliticoasă stăruință și, fiindcă gîlceava lor începea să devină cît se poate de serioasă, interveniră cei de față și-și judecară aspru prietenul, dojenindu-l strașnic și făcîndu-i reproș după reproș pentru lipsa lui de politețe ; cel mai sever îi vorbi gentilomul cu sufletul sensibil despre care am pomenit, făcîndu-și tovarășul să se indigneze nemăsurat de tare, să amenințe că va renunța la prietenia lor și să-i înfiereze cu denumirea de apostați ai cauzei comune. Stînjeniți foarte de comportarea camaradului lor, ceilalți nu mai conteniră cu scuzele față de oaspeți, rugîndu-i să ierte respectiva izbucnire și dîndu-le toate asigurările că însuși prietenul lor rătăcit acum la minte, de cum își va veni în

fire, se va înfăţişa persoanei să-şi ceară scuze pentru insultele aduse. Satisfăcut de sincera lor căinţă, Pickle îşi recăpătă buna dispoziţie dar, ora fiind foarte înaintată, rezistă tuturor îndemnurilor de a mai trece încă o sticlă din mînă în mînă şi fu condus la locuinţa lui, doar pe jumătate treaz. Dimineaţa, pe la opt, îl deşteptă valetul spunîndu-i că sosiră doi dintre domnii cu care petrecuse de cu seară şi-i solicitau onoarea de a-i primi la el în odaie. Peregrine nu izbuti să înţeleagă ce semnificaţie putea avea vizita aceasta neobişnuită şi, poruncind servitorului să-i poftească în apartament, văzu că intră chiar omul ce-l înfruntase, însoţit de gentilomul care-l mustrase pentru grosolănia lui.

După ce se scuză pentru ora nepotrivită, cel ce se făcuse vinovat de impoliteţe îi spuse domnului Pickle că amicul său, aici prezent, îl căutase dis-de-dimineaţă şi-l pusese să aleagă între a se bate numaidecît cu el în duel sau a se duce să-şi ceară iertare pentru purtarea nemanierată de aseară şi că, deşi nu-i lipsea curajul de a se duela cu oricine, în numele unei cauze drepte, nu era atît de primitiv încît să nu dea ascultare poruncilor conştiinţei şi simţului datoriei şi din această pricină — iar nu de teama ameninţărilor celuilalt, pe care le dispreţuia — îşi luase acum libertatea de a-i tulbura tihna, pentru a repara cît mai repede ofensa adusă — datorată, spunea el, numai şi numai beţiei — şi a-l ruga, aşa cum se cuvine, să-l ierte. Eroul nostru îi primi scuzele cu multă graţie, mulţumi celuilalt gentilom pentru rolul galant pe care-l jucase în favoarea sa dar, văzînd că tovarăşul său dă semne de iritare faţă de intervenţia acestuia, reuşi să-i împace, spunînd că ceea ce făcuse fusese spre binele şi onoarea grupului. Pe urmă îi reţinu la masă, îşi exprimă speranţa că situaţia lor se va îmbunătăţi cît mai curînd şi — trăsura fiind acum dreasă — îşi luă rămas bun de la gazdele ieşite să-l conducă şi plecă a doua oară din Boulogne, împreună cu însoţitorii săi.

CAPITOLUL XLI

Se îndreaptă spre capitală. Se încartiruieşte la Bernay, unde-l ajunge din urmă domnul Hornbeck, al cărui cap jinduieşte să-l pocnească.

Pe timpul călătoriei — cu durata de o zi —, domnul Jolter se folosi de ocazie pentru a-i împărtăşi discipolului observaţiile sale privitoare la hărnicia francezilor, cerîndu-i, pentru a-i da o dovadă de netăgăduit, să-şi rotească privirile în jur şi să observe cu cîtă grijă era cultivat fiecare petec de pămînt. De asemenea, pornind de la rodnicia acelei provincii — socotită cea mai săracă din Franţa —, trase concluzii generale despre bogăţia şi belşugul poporului respectiv. Uimit, dar şi dezgustat de patima cu care-i vorbea, Peregrine răspunse că ceea ce punea Jolter pe seama diligenţei nu era decît efectul împilării, nefericiţii de ţărani fiind obligaţi să are orice colţişor de teren pentru a-i satisface pe lacomii moşieri, în vreme ce ei şi animalele lor păreau nişte imagini triste ale foametei. Puteai vedea bine în ce jalnică sărăcie trăiau din felul cum arăta ţara, pe faţa căreia nu zăreai nici o împrejmuire, nici vreun alt obiect, ci numai lanuri şi lanuri sărăcăcioase de ovăz şi orz, neîndestulătoare pentru a răsplăti truda gospodarului ; locuinţele oamenilor nu erau cu nimic mai bune decît coteţele pentru orătănii ; pe un drum de douăzeci de mile nu văzură încă nici o casă de gentilom ; nimic mai abject şi mai disperat decît îmbrăcămintea sătenilor de aici şi, în sfîrşit, echipajele serviciului lor de poştalioane erau cu mult inferioare căruţelor de transportat bălegarul din Anglia, iar surugiul ce mîna acum caii n-avea nici ciorapi în picioare, nici cămaşă pe spate.

Văzînd cît de neînduplecat este discipolul, preceptorul se hotărî să-l lase în plata domnului, cu ignoranța și prejudecățile sale, și să-și păstreze observațiile pentru cei ce vor dovedi mai mult respect față de părerile domniei sale. De fapt mai luase el de multe ori asemenea hotăriri și tot atît de des uitase de ele, deoarece înflăcărarea pedagogiei îi dădea frecvent ghes să renunțe la planurile concepute în momentele mai lucide. Se opriră la Montreuil pentru o gustare, și după aceea ajunseră într-un sat numit Bernay unde, așteptînd să fie schimbați caii, aflară de la hangiu că porțile orașului Abbe Ville se închideau cu punctualitate la orele nouă fix, așa că le va fi imposibil să intre în burg, și că pe tot drumul pînă acolo nu mai exista alt han unde să-și poată petrece noaptea ; din această pricină hangiul, cu toată prietenia, îi sfătuia să rămînă la el, unde condițiile de înnoptat erau dintre cele mai bune, și să-și continue călătoria dimineața.

Deși domnul Jolter mai străbătuse pe vremuri drumul acela, nu reușea să-și amintească dacă lucrurile stăteau întocmai cum le prezentase hangiul ; spusele lui părînd însă plauzibile, eroul nostru se decise să-i asculte povața și, fiind condus într-un apartament, întrebă ce bucate aveau la cină. Hangiul înșirui toate lucrurile bune de mîncat din casă și, toate fiind puse la dispoziția sa și a însoțitorilor, pînă se pregăti masa, Peregrine se amuză făcînd conversație cu fiica patronului, o demoazelă sprințară de vreo șaptesprezece ani, și plimbîndu-se pe lîngă casă, așezată într-un peisaj foarte rustic. Cît timp hoinărea el așa, omorînd o foarte mare plictiseală, la han sosi o altă trăsură și, interesîndu-se despre ea, află că noii veniți erau domnul Hornbeck și soția lui. Știind că nu va putea hrăni încă un grup mare de musterii, hangiul veni și-l rugă pe domnul Pickle, plin de umilință, să renunțe la o parte din merindele comandate, dar acesta refuză să se lipsească fie și măcar de o aripioară de potîrniche ; în același timp însă, le trimise străinilor complimente, dîndu-le să înțeleagă cît de nepregătit era hangiul pentru a-i primi cum se cuvine și invitîndu-i să împartă cina cu el. Domnul Hornbeck,

nelipsit de maniere alese, şi oricînd dispus să se înfrupte din bucatele bune ca acelea la care avea tot dreptul să se aştepte, judecînd după aburii aromaţi ce ieşeau din bucătărie, nu putu rezista reînnoitului exemplu de bună creştere a eroului nostru, ci răspunse trimiţînd un mesaj prin care spunea că el şi soţia sa vor profita cu multă plăcere de preageneroasa invitaţie. Obrajii lui Peregrine se îmbujorară cînd înţelese că, foarte curînd, va putea face cunoştinţă cu doamna Hornbeck, fiindcă în închipuirea lui îi şi cucerise inima ; aşa că-şi puse numaidecît imaginaţia la lucru, pentru a inventa o modalitate de a înşela vigilenţa soţului.

De cum fu gata cina, se duse chiar el să-şi anunţe musafirii şi, conducînd-o pe doamnă în apartamentul său, o aşeză într-un scaun cu braţe, în capul mesei, strîngîndu-i uşor mîna şi aruncîndu-i în acelaşi timp o privire grea de înţelesuri. Recursese la comportarea asta fără menajamente, făcînd presupunerea că o femeie de teapa ei nu putea fi curtată în felul plicticos şi protocolar ce se cuvine respectat atunci cînd faci avansuri unei persoane de familie bună şi cu educaţie aleasă ; calculele sale erau, după toate probabilităţile, corecte, căci doamna Hornbeck nu dădu nici un semn că ar fi deranjat-o un asemenea tratament ; dimpotrivă, părea a-l socoti o bună dovadă a respectului ce i-l purta tînărul nostru gentilom. Deşi nu se aventură să deschidă gura de mai mult de trei ori pe parcursul cinei, se arătă — prin felurite ocheade şirete şi semnificative, aruncate cînd privirile soţului erau îndreptate în altă parte, — deosebit de satisfăcută de cavalerul ei şi, prin hohote puternice de rîs, îşi exprima aprobarea faţă de vorbele de spirit aruncate de Peregrine în timpul mesei. Soţul începu să se simtă stînjenit de atitudinea deloc ruşinoasă a tovarăşei sale de jug, a cărei voioşie încerca s-o tempereze, luîndu-şi o înfăţişare încruntată ; dar, fie că ea prefera să se lase în voia predispoziţiei ei, fără îndoială veselă şi fără reţineri, fie că dorea să-l pedepsească pe domnul Hornbeck pentru firea lui geloasă, cert este că veselia îi spori în asemenea măsură, încît soţul se alarmă foarte şi se înfurie din pricina purtării

ei și hotărî să-i atragă atenția asupra nemulțumirii sale, călcînd-o pe vîrfurile picioarelor. Preasfînta indignare îl zăpăci însă în așa măsură, încît greși ținta și apăsă tocul ascuțit al pantofului pe marginea piciorului domnului Jolter, prinzîndu-i și degetul mic, împodobit cu o bătătură strașnică, pe care o strivi cu o mișcare bruscă și puternică, în așa fel că preceptorul, incapabil să îndure chinul în tăcere, sări în sus și, dansînd prin cameră, izbucni în răgete repetate, spre nespusa încîntare a lui Peregrine și a doamnei, care rîseră cu multă poftă, mai-mai să-i apuce convulsiile, pe seama acestei glume bune. Uluit de greșeala făcută, Hornbeck îi ceru iertare domnului Jolter cu multă căință, explicînd că puternica lovitură administrată fusese, de fapt, destinată unei afurisite de cotarle, fiindcă avusese impresia că se afla una sub masă. Spre norocul lui, în cameră se găsea, într-adevăr, o javră, ceea ce-i justifica scuzele ; Jolter le acceptă, cu șiroaie de lacrimi curgîndu-i pe obraji, și cina putu fi reluată în liniște.

Însă, de cum sosi momentul cînd străinii se puteau retrage fără a jigni pe nimeni, bănuitorul soț își luă rămas bun de la Peregrine, sub pretext că e obosit mort din pricina călătoriei ; propuse însă, ca un fel de compliment, să purceadă împreună la drum a doua zi, iar Peregrine o conduse pe doamnă la odaia de culcare, urîndu-i somn ușor cu o altă strîngere caldă de mînă, pe care femeia i-o întoarse. Acest semn de favoare îi făcu inima să tresalte de bucurie, așa că pîndi ocazia de a-i face o declarație și, văzîndu-l pe soț că se duce în curte, cu o lumînare în mînă, alunecă încet în apartament, găsind-o pe soție pe jumătate dezbrăcată. Mînat de impetuozitatea patimii sale și înflăcărat încă și mai tare de înfățișarea apetisantă a femeii din acel moment, încurajat totodată de interesul dovedit de femeie, alergă înfocat spre ea, strigînd :

— Să mă ia naiba, doamnă, farmecele dumneavoastră sînt irezistibile !

Ar fi strîns-o imediat în brațe, fără prea multă ceremonie, dacă ea nu l-ar fi implorat, în numele lui Dumnezeu, să plece imediat, fiindcă dacă s-ar fi întors domnul

Hornbeck şi ar fi dat peste el acolo, s-ar fi zis cu ea! Patima nu-l orbea într-atîta de tare încît să nu înţeleagă că temerile femeii erau întemeiate şi, văzînd că nu-şi poate satisface dorinţele de data aceasta, se mulţumi să se declare îndrăgostit de ea, o asigură că îşi va pune la bătaie toată isteţimea pentru a găsi o ocazie bună cînd să i se arunce la picioare, culegînd, între timp, felurite mici plăceri de la doamna Hornbeck, care, în agitaţia ei provocată de teamă, nu izbuti să se ferească de asalturile lui insolente. Încheind aşadar cu bine etapa pregătitoare, Peregrine dispăru în odaia lui şi-şi petrecu ceasurile nopţii născocind diferite stratageme pentru a abate atenţia geloasă a tovarăşului său de drum.

CAPITOLUL XLII

Pornesc la drum în grup, iau micul dejun la Abbe Ville, cina la Amiens și cam pe la ora unsprezece ajung la Chantilly, unde Peregrine aplică împotriva lui Hornbeck un plan dinainte conceput

Așa cum se înțeleseseră, se sculară și plecară cu toții înainte să se crape de ziuă, iar micul dejun îl luară la Abbe Ville, unde aflară despre viclenia hangiului din Bernay, care-i păcălise, afirmînd că n-ar fi fost lăsați să intre în oraș după închiderea porților. Pe urmă călătoriră mai departe pînă la Amiens, unde stătură la masă, agasați de călugări cerșetori și, drumurile fiind desfundate, nu ajunseră decît seara la ceasurile unsprezece la Chantilly, găsind cina gata pregătită, ca urmare a faptului că-l trimiseseră pe valet înainte, călare, să le vestească sosirea.

Hornbeck, avînd constituția foarte slăbită din pricina vieții lui neregulate, era obosit în așa hal de călătoria din ziua aceea — mai bine de o sută de mile —, încît cînd se puse la masă abia de se putu ține drept și după nici trei minute începu să moțăie în scaun. Întrucît prevăzuse ce se va întîmpla și se hotărîse să profite de ocazie, Peregrine îl sfătui să-și vină în fire cu un pahar de vin și, văzînd că Hornbeck era gata să-i urmeze sfatul, îi făcu valetului un semn cu ochiul ; pe dată acesta, potrivit instrucțiunilor primite, boteză licoarea de Burgundia cu treizeci de picături de laudanum, înghițite dintr-o sorbitură de nefericitul soț. Doza aceasta respectabilă făcîndu-și efectul, dimpreună cu oboseala călătoriei, îl făcură să adoarmă buștean, instantaneu am putea spune, în așa fel încît a fost nevoie să-l ducă pe sus în odaia sa, unde servitorul îl dezbrăcă și-l vîrî în pat. Nici Jolter (și el cam leneș de la natură) nu-și putu învinge dorința de a se lăsa pradă somnului fără a-i trage mai întîi cîteva căscături înfiorătoare,

care-l încurajară pe discipolul său să-i administreze şi lui doza ce-şi dovedise eficacitatea asupra celuilalt Argus. Asupra robustelor organe ale lui Jolter cordialul nu avu însă acelaşi efect ca asupra nervilor mai sensibili ai lui Hornbeck, ci-şi semnală prezenţa prin anumite tresăriri involuntare şi mişcări convulsive ale muşchilor feţei, iar cînd, în cele din urmă, organismul pedagogului fu biruit de puterea doftoriei, acesta sună stingerea atît de sonor prin trompeta nasului, încît aventurierului nostru îi fu teamă că sforăitul îl va deştepta pe celălalt pacient, împiedicîndu-l deci să-şi pună planul în aplicare. Prin urmare, domnul Jolter îi fu dat în grijă lui Pipes, care-l tîrî pînă în odaia alăturată, şi despuindu-l de haine, îi dădu brînci în cuibuşorul său, iar cei doi îndrăgostiţi putură să se dedice, nestingheriţi de nimeni, patimii ce-i stăpînea pe amîndoi.

În nerăbdarea lui pofticioasă, Peregrine i-ar fi pecetluit numaidecît soarta lui Hornbeck, dar femeia nu fu de acord, arătîndu-i că, dacă vor rămîne împreună vreme prea îndelungată, servitorul ei — ţinut anume pentru a-i spiona orice pas — îşi va da seama că se petrece ceva ; recurseră deci la o altă schemă, executată după cum urmează : Peregrine o conduse în camera ei, în prezenţa valetului, care le lumină calea, şi, dorindu-i odihnă plăcută, se întoarse în odaia lui de dormit, aşteptînd acolo să se facă linişte deplină în casă. Atunci, păşind în vîrful picioarelor pînă la uşa ei, anume lăsată deschisă ca el să se poată strecura înăuntru pe întuneric, îl găsi pe soţ în îmbrăţişarea încă zdravănă a somnului şi pe doamnă într-un *neglijé* larg, gata să-l facă fericit. Nu lăsă ocazia să-i scape ci, purtînd-o în braţe pînă în încăperea de unde venise, îi dădu ocazia să se răzbune pe încornorat pentru viaţa amară pe care o silise s-o trăiască, iar eroul nostru se bucură de fructele savuroase ale cuceririi făcute.

Extazul lor vinovat nu fu scutit însă de emoţii. Opiul pe care i-l dăduse lui Jolter, lucrînd mînă în mînă cu vinul băut, îi tulbură preceptorului minţile în aşa măsură, încît se chinui, pradă unor coşmaruri îngrozitoare ; printre alte situaţii teribile, îşi închipui că e în pericol să

piară în flăcări, deoarece odaia unde dormea luase foc. Nălucirea asta îl impresionă, fără să-şi dea seama, atît de straşnic, încît alertă casa întreagă cu zbierete de „Foc, foc !", zbughind-o chiar afară din pat, deşi nu încetă să doarmă buştean. Amanţii fură deranjaţi — într-un chip cît se poate de neplăcut — de exclamaţiile sale, iar doamna Hornbeck, alergînd în marea ei zăpăceală la uşă, înlemni văzînd că valetul, cu o luminare în mînă, intră în odaia bărbatului ei pentru a-l preveni despre incendiu. Ştia că lipsa i se va observa îndată şi-i era uşor să ghicească ce-avea să urmeze, dacă nu-şi punea imediat imaginaţia la lucru, pentru a născoci o explicaţie plauzibilă a absenţei ei.

Femeile sînt, de obicei, înzestrate cu o uşurinţă naturală de a se descurca în astfel de situaţii critice, aşa că doamnei Hornbeck nu-i trebuiră decît cîteva secunde de reflectare, fugind de-a dreptul la odaia preceptorului, care continua să se tînguie pe acelaşi ton, ţipă cît putu ea de tare :

— Apără-ne Doamne ! Unde ? Unde ?

Slujitorii se strînseseră între timp, în hainele lor ciudate de noapte. Peregrine îşi trase pe el pantalonii, dădu buzna în camera lui Jolter şi, văzîndu-l cum păşeşte ţeapăn, în cămaşă de noapte şi cu ochii închişi, îi trase o lovitură zdravănă peste fese, alungîndu-i coşmarul într-o clipită şi ajutîndu-l să-şi recapete simţurile. Uluit şi ruşinat de a fi fost surprins într-o postură indecentă, pedagogul se refugie între cearceafuri, ceru iertare tuturor celor de faţă pentru necazurile mari pricinuite, cerşind, mai ales, cu multă umilinţă, clemenţă din partea doamnei care, ca prin minune, izbutea să mimeze o agitaţie nemaipomenită, provocată de groază şi surpriză. Între timp, Hornbeck, deşteptat de eforturile repetate ale omului său, înţelese că-i lipseşte de lîngă el nevasta şi de îndată toate harpiile geloziei puseră stăpînire pe creierii săi. Sări în picioare ca turbat şi, înhăţîndu-şi sabia, se năpusti aţă în camera lui Peregrine unde, chiar dacă nu găsi ceea ce căuta, observă, din nefericire, pe pat, un furou uitat de femeie în graba cu care fugise de acolo. Descoperirea aruncă paie peste flacăra furiei lui. Înhaţă fatala dovadă

a dezonoarei sale și, întîlnindu-și soața la întoarcerea în dormitor, i-o flutură sub nas, zicîndu-i cu un chip ce spunea multe :

— Doamnă, ți-ai lăsat combinezonul în odaia de alături.

Doamna Hornbeck, dăruită de natură cu o admirabilă prezență de spirit, examină obiectul cu multă atenție și, cu o seninătate incredibilă pe față afirmă că lucrușorul respectiv aparține mai mult ca sigur hanului, întrucît ea nu poseda așa ceva. Auzindu-i spusele, Peregrine — care se ațînea în spatele ei — interveni imediat și, trăgîndu-l de mînecă pe Hornbeck la el în cameră :

— Pe toți dracii (spuse), ce faci cu combinezonul ăla ! Nu-i poți îngădui unui biet tînăr să se drăgălească puțin cu fiica hangiului, fără a-i expune slăbiciunile batjocurii soției dumitale ? Pfui ! Ești răutăcios, fiindcă dumneata te-ai lăsat de mult de astfel de aventuri și vrei să le strici și altora cheful.

Atît de tare îl uluiră pe bietul soț insolența nevestei și cavalereasca tiradă a tînărului, încît siguranța începu să i se clatine ; nu mai avu încredere în propriul lui temperament, știindu-se bănuitor și, pentru a nu-și trăda firea, nu puse la îndoială adevărul spuselor lui Peregrine ci, cerînd iertare pentru eroarea comisă, se retrase încruntat, nesatisfăcut de comportarea ingenioasei lui jumătăți, ba dimpotrivă, hotărî să cerceteze mai cu amănunțime împrejurările în care decursese aventura. Cele aflate îl liniștiră atît de puțin, încît îi porunci servitorului să pregătească totul pentru a pleca de cum mijeau zorile, iar dimineața, cînd se trezi aventurierul nostru, află cu mirare că tovarășii lui de drum porniseră de vreo trei ceasuri, în ciuda înțelegerii de a-și petrece dimineața în oraș, ca să viziteze castelul prințului de Condé, și de a lua împreună drumul Parisului după-amiaza.

Peregrine se întristă nițel, aflînd că-i fusese brusc răpită o bucățică aproape neatinsă, iar lui Jolter îi fu cu neputință să înțeleagă sensul dispariției bruște și necuviincioase a celor doi ; după îndelungată și profundă gîndire, găsi totuși o explicație, presupunînd că Hornbeck era de fapt un coțcar ce răpise o moștenitoare bogată și se silea acum să o ascundă de prietenii ei porniți s-o găsească.

Învățăcelul — pe deplin conștient de motivul adevărat — își lăsă preceptorul să se bucure liniștit de victoria cîștigată cu agerimea minții, consolîndu-se cu nădejdea că-și va reîntîlni Dulcineea în vreun restaurant din Paris — intenționa să frecventeze mai multe. Mîngîiat de acest gînd, făcu turul magnificelor grajduri și al palatului de la Chantilly și, imediat după prînz, porni spre Paris. Ajunseră acolo seara și închiriară odăi într-un hotel din Faubourg St. Germain, nu departe de teatru.

CAPITOLUL XLIII

La Paris e amestecat într-o aventură şi arestat de garda civilă. Face cunoştinţă cu un nobil francez, care-l introduce în Beau Monde

De cum se instalaseră în noua locuinţă, eroul nostru îi scrise unchiului, anunţîndu-l că sosise cu bine şi trimise o altă scrisoare prietenului Gauntlet, introducînd în ea şi un bileţel foarte tandru pentru draga lui Emilia, căreia îi repetă toate juruinţele mai vechi de iubire şi credinţă.

Se îngriji apoi să comande cîteva costume de haine în ton cu moda franceză şi, cît timp îi erau cusute, nu se arătă deloc în lume, afară doar de cafeneaua engleză, unde făcu în curînd cunoştinţă cu nişte compatrioţi, aflaţi în Paris cu aceleaşi treburi ca şi el. În a treia seară de la sosire se afla, cu un grup de tineri craidoni recrutaţi dintre respectivii englezi, în casa unui cunoscut *traiteur* [1], a cărui nevastă era deosebit de nurlie şi în alte feluri bine înzestrată pentru a atrage cît mai mulţi clienţi la restaurantul lor. Tînărul nostru gentilom îi fu prezentat doamnei respective ca un străin proaspăt sosit din Anglia, fiind cucerit pe loc de însuşirile femeii, ca şi de conversaţia ei îndrăzneaţă şi veselă. După ce petrecuse cu ei vreun ceas şi ceva, patroana se ridică să plece ; fiind însă stăruitor rugată să le facă cinstea de a lua cu ei cina, le promise să le îndeplinească dorinţa, zicînd, fără prea multe fasoane sau cuvinte ocolite, că se va duce doar în camera vecină să facă pipi şi va reveni într-o clipă. Vorbele astea, spuse pe şleau, îi sunară atît de ciudat lui Peregrine, încît trase numaidecît concluzia că-şi poate permite, fără teama de a o supăra, să-şi ia orice libertate faţă de o femeie ce putea ignora într-atîta decenţa şi buna purtare. Pornind de la presupunerea aceasta, o urmări ca un bun curtezan pînă

[1] **Birtaş, hangiu** (fr.) (n. tr.).

în odaia ei, unde i se adresă în termeni atît de direcți, pe cît socotea că-i era permis să folosească, dat fiind caracterul femeii. Surprinsă de siguranța lui, femeia o luă drept un exemplu al francheței englezești. Chiar în fața lui, în mod foarte deliberat, execută acțiunea pentru care se retrăsese, iar el, și mai încurajat de comportarea-i impudică, îi făcu atît de impetuos curte, încît frumoasa burgheză se văzu nevoită să scoată un țipăt ca să-și apere virtutea. Soțul îi sări în ajutor, și, găsind-o într-o postură riscantă, se năpusti, înfuriat, asupra siluitorului, obligîndu-l să-și abandoneze prada și să-l înfrunte pe exasperatul *traiteur*, pe care-l pedepsi fără milă pentru nedoritu-i amestec. Văzînd cu ce puțin respect îi este tratat partenerul de jug, doamna trecu numaidecît de partea acestuia și, înfigîndu-și unghiile în obrazul inamicului comun, îi jupui partea dreaptă a nasului. Zarva încăierării îi chemă pe toți slujitorii casei să-și salveze stăpînul și se încinse o păruială pe cinste, întrucît și prietenii lui Peregrine sosiră în același moment. Franțujii fură bătuți măr, nevasta ocărîtă, iar soțul trimis pe scări în jos cu lovituri de picior în fund.

Văzînd roșu din pricina rușinii abătute asupra lui și a familiei sale, hangiul ieși în stradă și cerși protecția *guet*-ei, sau gărzii civile ; ascultîndu-i plîngerea, soldații își puseră baionetele la arme și, vreo doisprezece-paisprezece la număr, împresurară odaia. Tinerii, îmbujorați de succes, socotindu-i pe soldați cu nimic mai grozavi decît paznicii londonezi, pe care nu o dată îi puseseră pe fugă, traseră săbiile și, cu Peregrine în frunte, ieșiră la atac. Gărzile, fie că-i respectau ca străini ce erau, fie că-și dădură seama că au de-a face cu tineri cu cașul la gură, amețiți de băutură, le făcură loc să treacă, dîndu-se la dreapta și la stînga, fără să li se opună. Bunăvoința lor — izvorîtă din compasiune — fu interpretată greșit de căpetenia englezilor care, din pură răutate, încercă să-i pună piedică soldatului celui mai apropiat, dar nu izbuti și primi în furca pieptului o lovitură de pat de pușcă ce-l făcu să dea cîțiva pași înapoi, clătinîndu-se. Înfuriați de lovitura aceasta îndrăzneață, toți tinerii din grup se năpustiră cu spada în mînă asupra ostașilor și după o ciomăgeală îndîrjită, în timpul căreia se făcură și se încasară multe răni, fură arestați absolut toți și duși la camera de gardă, unde co-

mandantul, după ce i s-au adus la cunoştinţă amănuntele despre bătălie, îi puse pe toţi în libertate — din consideraţie pentru tinereţea lor şi pentru ferocitatea naţiei, de care francezii ţin întotdeauna seama —, mustrîndu-i mai întîi pentru comportarea lor indisciplinată şi insolentă. Eroul nostru nu s-a ales, prin urmare, din toată bravura şi curtenia lui, decît cu nişte însemne ruşinoase pe obraz, care-l ţinură închis între patru pereţi o săptămînă întreagă. I-a fost imposibil să-şi ascundă înfrîngerea de domnul Jolter; acesta, aflînd toate amănuntele, nu pierdu prilejul să-l certe pentru nesăbuinţa faptelor sale, care — observă el — i-ar fi fost, fără îndoială, fatale, dacă adversarii n-ar fi fost francezi, fiindcă francezii, dintre toate naţiile de sub soare, respectă cu cea mai mare stricteţe legile ospitalităţii.

Cum domnul Jolter avea cunoştinţe mai ales printre clericii irlandezi şi englezi şi o serie de persoane de condiţie modestă ce-şi cîştigă traiul punîndu-se la dispoziţia străinilor (fie ca să-i înveţe franceza, fie executînd micile comisioane încredinţate), nu era persoana cea mai indicată pentru a modela gustul unui tînăr gentilom ce călătorea ca să-şi sporească educaţia, dorind să devină, cîndva, un om de vază în propria-i ţară. Conştient de incapacitatea sa, se mulţumea cu rolul de administrator, ţinînd socoteala dreaptă a tuturor cheltuielilor făcute în grup; ceea ce nu înseamnă că nu cunoştea locurile vizitate de străini cînd sosesc la Paris pentru prima oară sau că nu ştia pînă la un *liard* [1] cît se cuvine să-i dai elveţianului de la fiecare hotel, deşi în ceea ce priveşte curioasele picturi şi statui peste care dai pretutindeni în metropola aceea era mai ignorant decît un slujitor plătit cu o liră pe zi pentru serviciile sale.

Pe scurt, domnul Jolter putea descrie foarte bine etapele călătoriei, economisind banii ce s-ar fi cheltuit, de altfel, pentru cartea lui Antonini despre curiozităţile Parisului [2]; era un cunoscător al meniurilor fixe, de la douăsprezece la treizeci şi cinci de lire franceze, cunoştea

[1] Veche monedă de argint franceză, a patra parte dintr-un *sol*, în circulaţie în sec. XV—XVIII (n. tr.).

[2] Annibale Antonini, *Mémorial de Paris et de ses environs. À l'usage des voyageurs*, Paris, 1734 (n. ed. engl.).

prețurile pentru o *fiacre* [1] și o *remise* [2], putea să se tocmească cu un *tailleur* [3] sau cu un *traiteur* în legătură cu notele lor de plată și să-i certe pe servitori într-o franceză tolerabilă. Legile, obiceiul și spiritul poporului, caracterul diferiților inși, scenele din viața protipendadei erau însă lucruri pe care nu avusese nici ocazia să le observe, nici aplecarea să le studieze, nici discernămîntul pentru a le înțelege. Maximele lui, toate, proveneau din pedanterie și prejudecată ; așa că percepția era îngreunată, judecata părtinitoare, maniera stîngace, iar conversația absurdă și neinteresantă ; dar întocmai așa cum l-am zugrăvit pe pedagogul acesta sînt cea mai mare parte a dobitocilor ce îndrumă băieții necopți prin lume, sub denumirea de preceptor călător. Așadar, Peregrine, cunoscînd la perfecție înzestrările domnului Jolter, nici măcar nu visa să-i ceară sfaturi de bună purtare, ci își împărțea timpul după cum îi dicta judecata și după informațiile și poveștele prietenilor care trăiseră mai multă vreme în Franța, cunoscînd deci mult mai bine ce plăceri puteau oferi acele locuri.

De-ndată ce fu în măsură să-și facă apariția *à la française* [4], închirie cu luna o trăsură mondenă, vizită galeria Luxembourg, Palais Royal, toate hotelurile distinse, bisericile și alte locuri celebre din Paris. Văzu St. Cloud, Marli, Versailles, Trianon, St. Germain și Fontainebleau ; se distră la operă, la baluri mascate, la comedia franceză și italiană și rareori pierdea prilejul de a se înfățișa în locurile de promenadă, unde spera s-o întîlnească pe doamna Hornbeck sau să găsească o altă aventură potrivită cu firea lui romantică. N-avea nici o îndoială că persoana sa va atrage atenția vreunei fete îndrăgostite și era destul de fudul ca să-și închipuie că puține inimi feminine puteau rezista asaltului farmecelor sale, dacă i se dădea ocazia să le prezinte în mod avantajos. Cu toate acestea, asistă, săptămîni în șir, la foarte multe *spectacles*, fără a culege roadele dorite și începuse să-și schimbe părerea despre discernămîntul francez,

[1] Birjă închiriată cu ora sau cursa, cu vizitiu (fr.) (n. tr.).
[2] Trăsură de închiriat (fr.) (n. tr.).
[3] Croitor (fr.) (n. tr.).
[4] În manieră franțuzească (fr.) (n. tr.).

care-l ignora de atîta vreme, cînd într-o bună zi, în drum spre operă, careta îi fu oprită de un *embarras* [1] din stradă, provocat de doi țărani ce intraseră cu căruțele unul în celălalt, schimbară vorbe cu arțag și numaidecît trecuseră la păruială. Înfruntările astea sînt atît de neobișnuite în Franța, că oamenii își închid prăvăliile și aruncă, de la fereastră, apă rece în capul combatanților, ca să pună capăt încăierării. Cea de acum continuă cu multă îndîrjire și foarte puțină îndeminare, pînă cînd unul dintre bătăuși se împiedică și căzu, iar celălalt profită de ghinionul lui și, încălecîndu-l așa cum zăcea întins, începu să-l izbească cu capul de pavaj. Cum echipajul eroului nostru, împiedicat să înainteze, se oprise chiar lîngă scena bătăii respective, Pipes, nemaiputînd îndura să vadă cît de scandalos erau ignorate regulile boxului, sări de pe locul lui, îl descleștă cu sila pe învingător de adversarul lui, îl ridică de jos pe acesta din urmă și, pe englezește, îl încurajă să mai încerce o dată, instruindu-l în același timp cum să procedeze, făcîndu-și mîna pumn așa cum cerea regulamentul și adoptînd poziția potrivită. Văzîndu-se sprijinit, furiosul căruțaș se năpusti asupra dușmanului și, după toate aparențele, s-ar fi răzbunat cu vîrf și îndesat pe loviturile încasate, de n-ar fi fost împiedicat de intervenția lacheului unui nobil, a cărui trăsură fusese obligată să oprească și să adaste sfîrșitul bătăliei. Servitorul, înarmat cu un baston, se dădu jos de pe locul lui și, fără nici un fel de vorbă sau ceremonie, se porni să-și întrebuințeze arma pe țeasta și umerii țăranului patronat de Pipes ; la care Thomas, supărat pe purtarea lui lipsită de generozitate, îl cadorisi pe nepoftitul băgăreț cu un pumn zdravăn în stomac, făcîndu-i măruntaiele apă și obligîndu-l să dea drumul interjecției „Ah !", odată cu multe semne de suferință și mirare. Ceilalți doi feciori de la spatele trăsurii, văzînd cu cîtă neobrăzare le e bătut colegul, zburară în ajutorul lui și slobozîră o ploaie de pumni în capul agresorului, care nu putea nicicum să se apere sau s-o ia la picior. Deși nu prea încîntat de purtarea lui Tom, Peregrine nu putu îndura să-l vadă tratat cu atîta asprime, cu atît mai mult cu cît își socotea propria onoare

[1] Încurcătură, incident (fr.) (n. tr.).

implicată în gîlceavă; părăsind deci trăsura, se avîntă să-şi salveze însoţitorul, şarjîndu-i pe cei trei inamici cu sabia în mînă. De cum văzură că sosesc întăriri, doi dintre aceştia îşi luară tălpăşiţa, iar Pipes, smulgînd bastonul din mîna celuilalt, îl zvîntă în bătaie atît de nemilos, încît eroul nostru socoti potrivit să intervină în favoarea adversarului. Oamenii de rînd rămaseră cu gura căscată văzînd nemaipomenita îndrăzneală a lui Pickle, iar acesta, aflînd că persoana pe ai cărei servitori îi pusese la punct era general şi prinţ de viţă veche, păşi pînă la caleaşca respectivului şi-şi ceru iertare pentru faptele sale, punîndu-şi comportarea necuviincioasă pe seama necunoaşterii rangului celuilalt. Cu multă politeţe, bătrînul nobil acceptă scuzele, mulţumindu-i că-şi dăduse osteneala de a-i învăţa servitorii cum să se poarte. Ghicind după înfăţişarea tînărului că e un străin de condiţie bună, îl invită cu multă curtoazie să ia loc lîngă el în caleaşcă, presupunînd că amîndoi mergeau la operă. Pickle se folosi cu multă bucurie de prilejul de a face cunoştinţă cu o persoană de rang înalt şi, poruncind propriei lui trăsuri să-i urmeze, îl însoţi pe conte în loja sa, conversînd cu el tot timpul spectacolului.

Contele îşi dădu seama numaidecît că Peregrine nu era lipsit nici de spirit, nici de bun simţ, părînd totodată extrem de satisfăcut de comportarea lui plăcută şi degajată, calităţi pentru care naţia englezească nu este deloc vestită în Franţa, fiind deci cu atît mai surprinzătoare şi mai atrăgătoare în firea eroului nostru. În aceeaşi seară, nobilul îl invită pe Peregrine la el acasă. Prezentîndu-l doamnei şi mai multor persoane sus-puse ce supau la el, Peregrine fu vrăjit de purtarea lor îndatoritoare şi de conversaţia lor animată şi, după ce fu onorat cu multe dovezi de aleasă consideraţie, îşi luă rămas bun, ferm hotărît să cultive pe mai departe o cunoştinţă atît de valoroasă.

Orgoliul îi şopti că venise vremea să profite de efectul însuşirilor sale asupra sexului frumos şi se hotărî să cucerească doamnele, folosindu-se de cea mai mare artă şi îndemînare de care se simţea capabil. În acest scop, frecventă cu asiduitate toate saloanele unde avea acces, prin intermediul nobilului său prieten, ce nu lăsa să-i scape nici un prilej de a-i hrăni ambiţia. O vreme, Peregrine se

amuză cot la cot cu el, fiind bine primit de cele mai înalte familii din Franța, dar nu se bucură prea mult timp de avîntata speranță ce-i măgulise închipuirea. Înțelese repede că i-ar fi cu neputință să păstreze onorabilele cunoștințe legate, fără a se angaja zi de zi la *quadrille* [1], adică fără să-și piardă bănuții, fiindcă orice persoană de rang mare, bărbat sau femeie, era un jucător profesionist și cunoștea și practica arta cărților — ignorată de el complet — cu toată strălucirea și finețea. Mai mult, începea să înțeleagă că în galanteria franțuzească nu era decît un biet novice ; curtoazia aceasta cerea a uimitoare volubilitate, o atenție incredibilă și slugarnică acordată fleacurilor, o surprinzătoare capacitate de a izbucni în rîs din pură complezență și o conversație de o nulitate pe care nu putea spera s-o atingă vreodată. Pe scurt, eroul nostru — care ar fi trecut, printre concetățenii săi, drept un individ deosebit de amuzant — era considerat, în briantele cercuri franceze, un tînăr extrem de flegmatic din fire. Să nu ne mirăm așadar că mîndria îi fu rău jignită văzînd că nu i se dă importanța cuvenită, lucru pus fără șovăire pe seama judecății defectuoase și a gustului pervertit al francezilor. Începu să se simtă dezgustat de comportarea venală și de mințile scurte ale doamnelor și, după ce risipise cîteva luni bune și o sumă frumușică de bani, făcînd, fără rezultat, curte și complimente, renunță la această îndeletnicire, resemnîndu-se să asculte conversația unei vesele *fille de joye* [2], ale cărei farmece le obținu contra sumei de douăzeci de *louis* pe lună. Ca să poată suporta mai ușor cheltuiala cu pricina, concedie în același timp caleașca și pe lacheul francez.

Pe urmă se înscrise ca să-și desăvîrșească studiile într-o vestită academie, și legă cunoștință cu mai mulți oameni cu scaun la cap, întîlniți la cafeneaua și restaurantul pe care le frecventa ; aceștia contribuiră din plin la șlefuirea cunoștințelor și gustului său ; căci, lăsînd toate prejudecățile la o parte, trebuie să recunoaștem că în Franța prisosesc oameni de o cinste desăvîrșită, înțelepciune profundă

[1] Joc de cărți în patru, foarte răspîndit în sec. al XVIII-lea (n. tr.).
[2] Corect : *fille de joie* — prostituată (fr.) (n. tr.).

și o educație dintre cele mai generoase. Din discuțiile avute cu astfel de oameni, Peregrine își făcu o idee cît se poate de limpede despre guvernarea țării și constituția ei ; dar, deși nu putu să nu admire ordinea și organizarea excelentă a administrației, rezultatul investigațiilor sale fu că se felicită pentru faptul de a se putea bucura de privilegiul unui supus al coroanei britanice. Într-adevăr, dreptul cîștigat prin naștere se dovedea a fi neprețuit : atîtea întîmplări scandaloase îi săreau în ochi în fiecare zi, încît doar prejudecata cea mai crasă ar fi putut susține inexistența unui asemenea drept.

CAPITOLUL XLIV

Își face o idee clară despre guvernarea Franței ; se ceartă cu un mușchetar, apoi se bate cu el și îl învinge, după ce-l pedepsește pentru a se fi amestecat în distracțiile lui amoroase

Dintre multe alte exemple de aceeași natură, mă gîndesc că nu-i nepotrivit să ofer cîteva mostre ale modului în care se împarte la ei dreptatea — întîmplări petrecute în timpul ședерii lui Peregrine la Paris — pentru ca aceia ce nu au prilejul să facă singuri asemenea observații, sau sînt în pericol de a se lăsa influențați de false reprezentări, să-și poată compara condiția proprie cu a vecinilor și să privească în adevărata ei lumină constituția sub care trăiesc.

Cînd unei preadistinse doamne i-a făcut caricatura un condeier obscur, cu neputință de descoperit, ministrul, dînd curs plîngerii ei, ordonă să fie arestați și trimiși la Bastilia nu mai puțin de douăzeci și cinci de abați, potrivit maximei lui Irod, care a poruncit măcelărirea inocenților, sperînd că ținta principală a cruzimii sale nu va putea scăpa vie din măcel ; iar prietenii nefericiților deținuți n-au îndrăznit nici măcar să se plîngă de persecuția nedreaptă, ci au ridicat doar din umeri, deplîngînd în tăcere nenorocirea, neștiind dacă le va mai fi dat să-i vadă vreodată.

Tot pe atunci, un gentilom de familie bună, persecutat multă vreme de un duce atotputernic ce locuia în apropiere, reuși să-i fie prezentat regelui, iar acesta, primindu-i plîngerea cu multă grație, îl întrebă în ce regiment slujește. Cînd petiționarul îi răspunse că nu are cinstea de a servi în armată, suveranul îi înapoie jalba nedeschisă, refuzînd să asculte fie și cel mai mic amănunt al plîngerii, astfel că, departe de a i se repara nedreptatea, rămase mai mult decît oricînd la cheremul asupritorilor. De fapt, cu

atîta sîrg sînt descurajați toți cei ce-și închipuie că pot trăi independent de favorurile curții și de cunoștințe, încît unul dintre gentilomi, cărora Peregrine le cultiva prietenia, recunoscu fără ocol că poseda un locșor romantic într-una dintre provincii și că e foarte îndrăgostit de viața de la țară, dar că nu îndrăznea să locuiască la moșie ca nu cumva, înconjurîndu-i cu mai puține atenții pe cei mari, care-l onorau cu protecția lor, să devină victima vreunui arendaș prea lacom.

Cît despre oamenii simpli, aceștia sînt deprinși în așa măsură cu obrăznicia și oprimarea pe care o suferă din partea celor puternici, încît orice prăpădit de subaltern, orice odraslă scăpătată de nobil, orice slugă umilă de la curte îi poate înjura și insulta fără să fie tras la răspundere. Un anumit *ecuyer*, sau neguțător de cai, aflat în slujba regelui, dîndu-se într-o zi pe mîinile unui bărbier care tăie, din greșeală, capul unui coș de pe obrazul lui, sări în picioare și, scoțînd spada, îl răni grav la umăr. Deși rănit, bietul meseriaș făcu o încercare de a fugi, dar fu urmărit de barbarul asasin care, nesocotindu-se pe deplin răzbunat, îi străpunse încă o dată trupul cu spada, omorîndu-l pe loc. După ce comise inumana faptă, se îmbrăcă foarte dichisit și, mergînd la Versailles, obținu numaidecît iertarea pentru cele făcute, bucurîndu-se cu atîta neobrăzare de triumful brutalității sale, încît de cum avu ocazia să fie bărbierit din nou, se așeză pe scaun cu sabia trasă, gata să ucidă încă o dată, dacă bărbierul avea să comită aceeași greșeală. Atît de obișnuiți erau însă oamenii aceștia cu supunerea, încît atunci cînd Peregrine îi povesti, în cuvinte pline de revoltă și groază, propriului său frizer despre asasinat, nenorocitul, scos din minți, răspunse că da, era, fără îndoială, o mare nenorocire, dar pricinuită de mînia unui gentilom și observă, ca o laudă adusă administrației, că izbucnirile acestea de mînie nu sînt niciodată pedepsite în Franța.

La cîteva zile de la comiterea respectivei barbarii, eroul nostru — inamic declarat al oricărei nedreptăți — aflîndu-se într-o lojă din față la teatru, fu martorul ocular al unei întîmplări care-l indignă peste măsură. Un ins înalt și feroce din stal, fără a fi provocat, ci imboldit numai de vanitatea deșartă, puse mîna pe pălăria unui tînăr foarte

cuviincios, ce se întîmpla să stea în faţa lui şi i-o răsuci pe cap. Bărbatul, ofensat, se întoarse spre agresor şi întrebă, politicos, cărei cauze îi datorează un astfel de tratament, dar nu primi nici un răspuns, iar cînd se uită în altă direcţie, insulta se repetă. Atunci îşi exprimă iritarea, cum şade bine unui om curajos, şi-i ceru neobrăzatului să iasă cu el afară. De-abia apucă să-şi facă intenţia cunoscută, că adversarul, fierbînd de mînie, îşi trase fioros pălăria peste ochi şi, proptindu-şi mîinile în şold, declară cu vocea poruncitoare :

— Ascultă-mă, dom'le Perucă Rotundă, poate nu ştii că ai de-a face cu un muşchetar.

De cum îi ieşi de pe buze înspăimîntătorul cuvînt, tot sîngele dispăru din buzele nefericitului tînăr care, cu supunerea cea mai abjectă, îşi ceru iertare pentru îndrăzneală şi o obţinu cu greu, doar cu condiţia de a părăsi numaidecît teatrul. După ce-şi exercitase autoritatea, muşchetarul se întoarse spre unul dintre tovarăşii săi şi, cu un aer de ridiculizare dispreţuitoare, îi spuse că fusese cît pe-aci să aibă de-a face cu un burghez, adăugînd, spre a face ironia şi mai muşcătoare :

— Pe cinstea mea ! Cred că-i un doctor !

Neruşinata purtare a muşchetarului îl irită şi enervă pe eroul nostru în aşa măsură, încît nu-şi putu înfrîna mînia şi şi-o manifestă, spunîndu-i acestui Hector :

— Domnule, şi un doctor poate fi un om de onoare !

Acestei observaţii, făcută cu o mutră foarte grăitoare, muşchetarul nu-i răspunse decît cu un hohot tare de rîs, la care se alăturară şi tovarăşii săi ; Peregrine, clocotind de indignare, îl numi *fanfaron* şi se retrase, aşteptîndu-se să vină după el în stradă. Celălalt înţelese aluzia şi fără îndoială că s-ar fi încăierat, dacă un ofiţer de gardă, auzind ce se petrece, nu i-ar fi împiedicat să se întîlnească, arestîndu-l pe loc pe muşchetar. Tînărul nostru gentilom aşteptă la intrarea parterului pînă cînd află despre intervenţia gărzii ; atunci o luă spre casă, foarte necăjit şi dezamăgit, pentru că în asemenea ocazii teama şi sfiala îi erau cu totul străine şi dorise din toată inima să-i dea o lecţie usturătoare bătăuşului ce-l tratase atît de nerespectuos.

Respectiva aventură nu se petrecuse în secret şi ajunse, prin mijlocirea unor cetăţeni englezi, aflaţi la faţa locului,

pînă la urechile domnului Jolter ; preceptorul, care-şi făcuse despre muşchetari o părere absolut îngrozitoare, speriat de gîlceavă şi de consecinţele acesteia, ce-i puteau fi fatale băiatului, se adresă ambasadorului britanic, implorîndu-l să-l ia pe Peregrine sub protecţia sa. Excelenţa sa, de cum se informă despre împrejurările în care avusese loc disputa, trimise un om de-al său să-l invite la masă pe Peregrine şi, după ce-i dădu toate asigurările că se putea baza pe sprijinul şi respectul său, îi zugrăvi atît de convingător pripeala şi nechibzuinţa comportării sale, încît tînărul promise să-şi cîntărească pe viitor cu mai multă atenţie acţiunile şi să nu se mai gîndească, pentru moment, la muşchetar.

La cîteva zile după luarea acestei lăudabile hotărîri, Pipes, care dusese un bileţel amantei stăpînului, îl informă că văzuse în apartamentul femeii, pusă pe o placă de marmoră, o pălărie cu dantelă şi că doamna avusese o înfăţişare destul de răvăşită cînd apăruse din dormitor ca să ia scrisorica.

Din aceste informaţii răzleţe, gentilomul nostru îşi formă bănuiala — sau mai degrabă convingerea fermă — că femeia îi e necredincioasă ; fiind de-acum mult prea sătul de ea, nu se supără că-i dădea prilejul de a renunţa să o mai vadă. De aceea, ca s-o poată surprinde chiar în clipa cînd îşi călca jurămîntul, şi în acelaşi timp să-l pedepsească pe galantonul neobrăzat ce-i încălcase domeniul, născoci de unul singur un plan, pus în practică după cum urmează :

În timpul următoarei întrevederi cu Dulcineea sa, departe de a-şi trăda prin vreun semn nemulţumirea şi gelozia, se prefăcu îndrăgostit lulea şi, după ce petrecu toată după-amiaza cu ea, arătîndu-se pe deplin încîntat şi satisfăcut, îi spuse că e aşteptat la Fontainebleau şi că trebuie să plece de la Paris chiar în seara aceea, aşa că nu va avea plăcerea de a o mai vedea în următoarele zile.

Doamna, foarte pricepută la şiretlicurile profesiunii sale, se prefăcu nespus de îndurerată la primirea acestei veşti, implorîndu-l, cu nenumărate dovezi de adevărată iubire, să se întoarcă în braţele-i iubitoare cît mai repede posibil, în aşa fel încît Peregrine plecă de acolo aproape convins de sinceritatea femeii. Hotărît totuşi să-şi ducă

planul pînă la capăt, plecă într-adevăr din Paris, împreună cu doi sau trei gentilomi cunoscuți, care închiriaseră o *remise* pentru o excursie de plăcere pînă la Versailles ; și, după ce-i însoți pînă la satul Passé, se întoarse, la asfințit, în oraș, pe jos.

Aștepta nerăbdător să bată miezul nopții și, înarmat cu două pistoale de buzunar, însoțit de omúl său de încredere, Tom, ce strîngea în mînă un ciomag, reapăru în preajma locuinței suspectei îndrăgostite. Dîndu-i instrucțiuni lui Pipes, bătu ușor la ușă și, de cum îi deschise lacheul, se repezi înăuntru, nelăsîndu-i omului timp să-și revină din uluiala provocată de neașteptata lui sosire. Punîndu-l pe Tom de strajă la ușă, îi porunci valetului apucat de tremurici să-i lumineze scările pînă la budoarul stăpînei. Cînd pătrunse în anticameră, primul obiect înfățișat privirii sale fu o sabie aflată pe masă ; o înhață imediat, zbierînd cu o voce tunătoare și amenințătoare că iubita îl înșală și se lăfăiește în pat cu un curtezan pe care are de gînd să-l ucidă pe loc. Amenințarea aceasta, subliniată de nenumărate sudalme, fusese anume pregătită pentru urechile rivalului. Văzînd cît de setos era de sînge, acesta se ridică din pat, cuprins de panică și, gol pușcă, sări din balcon în uliță, în timp ce Peregrine izbea ușa cu pumnii, cerînd să i se dea drumul și, ghicindu-i intenția, îl lăsă să se retragă în grabă. Pipes, santinelă la intrare, de cum îl văzu pe fugar coborînd, îl atacă cu ciomagul, fugărindu-l de la un capăt la celălalt al uliței, și încredințîndu-l în cele din urmă paznicului de noapte, care-l duse ofițerului de serviciu într-o stare de plîns și dezonorat.

Între timp, deschizînd cu forța ușa iatacului, Peregrine o află acolo pe doamnă cuprinsă de panică și consternare, cu lucrușoarele favoritului risipite peste tot prin odaie ; indignarea lui fu îndoit răzbunată cînd află, prin întrebări aspru puse, că individul atît de dezagreabil întrerupt din eforturile lui amoroase nu fusese altul decît mușchetarul cu care se certase la comedie. O făcu pe nimfă cu ou și cu oțet pentru ingratitudinea și perfidia ei și, spunîndu-i să nu se mai aștepte s-o stimeze în continuare, sau să mai profite de dărnicia de care se bucurase pînă atunci din parte-i, se întoarse la el acasă, bucuros foarte de rezultatul aventurii.

Soldatul, înnebunit de dezonoarea ce-i căzuse pe cap și de insulta strigătoare la cer de a fi fost ciomăgit de valetul englez, anume instruit — socotea el — de către stăpînul său în acest scop, de cum scăpă de situația înjositoare în care se pomenise, arzînd de dorul de a se răzbuna pe autorul afrontului, veni la Peregrine acasă să-i ceară satisfacție, pe zidurile de apărare, a doua zi, înainte de răsăritul soarelui. Eroul nostru îi dădu toate asigurările că va veni, fără greș, să-i arate tot respectul său la ora și locul convenit. Prevăzînd că preceptorul, cu grija lui stînjenitoare, l-ar putea împiedica să-și onoreze cuvîntul, întrucît îl văzuse sosind pe mușchetar, îi comunică domnului Jolter că franțuzul îl vizitase fiindcă primise ordin de la superiorii săi să-și ceară scuze pentru bădăraniile de la teatru și că se despărțiseră în termenii cei mai prietenoși. Asigurările acestea, dimpreună cu purtarea calmă și nepăsătoare afișată de Pickle pe tot parcursul zilei, potoliră temerile ce începuseră să pună stăpînire pe imaginația pedagogului, așa că tînărului nu-i fu greu să șteargă putina noaptea, ducîndu-se la locuința unui prieten, pe care-l luă cu el ca secund, plecînd apoi imediat pe cîmp, pentru a nu fi găsit de Jolter, dacă-ar fi pornit să-l caute, observîndu-i lipsa.

Precauția fusese necesară : întrucît nu apăru la cină, iar Pipes, de obicei nedezlipit de el oriunde s-ar fi dus, n-avea habar pe unde se află, preceptorul fu teribil de alarmat de dispariția lui și-i porunci slugii lui Peregrine să dea fuga și să-și caute stăpînul în toate locurile unde mergea de obicei ; el însuși se duse la comisar și, comunicîndu-i bănuielile, primi un detașament de polițiști călare care să patruleze *les environs* [1] și să împiedice duelul. Pipes i-ar fi putut da informații despre numele și adresa mușchetarului, iar acesta prins, duelul n-ar mai fi avut loc ; dar el preferă să nu-și asume riscul de a nu-și asculta stăpînul și de a se amesteca unde nu-i fierbe oala — mai mult, avea dorința vie ca franțuzul să fie umilit, neîndoindu-se că Peregrine le putea veni de hac chiar și la doi francezi deodată, oricine-ar fi fost ei. Mînat deci de încre-

[1] Împrejurimile (fr.) (n. tr.).

dere, își căută cu mare zel stăpînul, nu ca să-l împiedice să-și realizeze intențiile, ci pentru a-l însoți în bătălie, a fi alături de el și a vedea că se face dreptate.

În timp ce se desfășurau cercetările acestea, eroul nostru și camaradul său stăteau pitiți în niște ierburi mari ce creșteau pe marginea parapetului, la numai cîțiva iarzi de locul unde se înțeleseseră să se întîlnească cu mușchetarul. Abia începuse lumina dimineții să deseneze contururile lucrurilor, că-și și zăriră adversarii înaintînd inimos spre locul stabilit. Văzîndu-i că vin, Peregrine se repezi îndată spre terenul de luptă, ca să-i aparțină gloria de a fi sosit primul ; săbiile fură trase și cei patru angajară lupta cît ai clipi din ochi. Înflăcărarea lui Pickle fu cît pe-aci să-l coste viața, fiindcă, neatent cum pășește, se aruncă numai-decît asupra adversarului și, împiedicîndu-se de o piatră, primi o rană într-o parte a capului înainte de a-și recîștiga echilibrul. Departe de a-l demoraliza, ușorul insucces nu făcu decît să-l întărîte și mai tare ; înzestrat fiind cu o agerime neobișnuită, își recăpătă într-o clipă echilibrul și, parînd a doua lovitură, fandă atît de rapid, încît soldatul nu avu timp să ridice garda, ci fu imediat străpuns chiar în îndoitura brațului drept și scăpă spada din mînă, victoria lui Peregrine fiind deci completă.

Terminînd trebușoara asta și primind confirmarea victoriei din partea adversarului care, cu o înfățișare foarte tristă, observă că în ziua aceea avusese ghinion, Peregrine alergă să-i despartă pe secunzi, tocmai cînd spada zbura din mîna prietenului său ; se angajă în luptă în locul lui și, după toate probabilitățile, ar fi urmat o încăierare pe cinste, dacă n-ar fi fost întrerupți de gărzi, la vederea cărora cei doi francezi o luară la sănătoasa, în timp ce eroul nostru și prietenul său se lăsară făcuți prizonieri de detașamentul anume trimis în acest scop și duși în fața magistratului ; acesta, mustrîndu-i aspru pentru îndrăzneala de a fi înfăptuit lucruri oprite prin lege, îi puse în libertate fiindcă erau străini, atrăgîndu-le atenția să se ferească pe viitor de astfel de situații.

La întoarcerea lui Peregrine acasă, Pipes, văzînd cum picură sîngele peste legătoarea de gît și peste inelul de

diamant, dădu semne evidente de surpriză și îngrijorare, nu din pricina rănii, căci n-o credea periculoasă, ci pentru reputația bătrînei Anglii, care, se temea el, ieșise șifonată din duel. Nu se putu stăpîni să nu spună, în timp ce-și urma stăpînul în odaie, cu un aer trist :

— Presupun că i-ai dat neîndemînaticului de franțuz măcar atîta cît ai încasat.

CAPITOLUL XLV

Domnul Jolter amenință să-l părăsească, din pricina purtării sale scandaloase, pe care promite s-o corijeze ; hotărîrea lui este însă învinsă de impetuozitatea pasiunii. Din întîmplare se întîlnește cu doamna Hornbeck, care fuge de la soțul ei cu Peregrine, dar e recuperată prin intervenția ambasadorului britanic

Deși extrem de încîntat să-l vadă pe Peregrine nevătămat, domnul Jolter nu-l putu ierta pentru teama și îngrijorarea îndurate din pricina lui și-i spuse în față că, în ciuda simpatiei și atașamentului pe care le avea pentru el, va pleca numaidecît înapoi în Anglia, de va mai auzi vreodată că s-a lăsat tîrît într-o nouă aventură asemănătoare, căci nimeni nu-i putea pretinde să-și sacrifice propria liniște sufletească de dragul considerației nerăsplătite față de un om ce părea hotărît să-i dea mereu prilejuri de neliniște și teamă.

Răspunzîndu-i, Pickle spuse că domnul Jolter ar trebui să fie convins deja că satisfacția și confortul său stau mereu în atenția lui ; știa doar prea bine că întotdeauna îl considerase mai mult un prieten decît un sfătuitor sau preceptor și că-i dorea tovărășia în Franța pentru a-i promova interesul, iar nu pentru cîștigurile la care se putea aștepta de pe urma învățăturii sale. Aceasta fiind situația, avea toată libertatea să-și urmeze propriile înclinații și să hotărască singur dacă va mai rămîne sau va pleca, deși nu putea să nu se recunoască îndatorat grijii exprimate de preceptor pentru siguranța sa și — pentru binele său propriu — avea să se străduiască a nu-i mai da nici un prilej de tulburare în următoarele zile.

Nimeni nu se pricepea mai bine decît Peregrine să tragă concluzii morale pe marginea propriei sale rele purtări ; reflecțiile lui erau juste și pline de perspicacitate, singurul lor dezavantaj fiind că le formula prea tîrziu. Imagina o mie de moduri de conduită exemplară dar, ca

toți născocitorii, n-avea niciodată suficient interes să-și țină pasiunile în frîu pentru a transpune vreunul în faptă. În toiul aventurilor galante, primise o scrisoare de la prietenul Gauntlet, cu un post-scriptum al încîntătoarei Emilia, dar epistola sosise într-un moment foarte nepotrivit, cînd imaginația îi era înfierbîntată de cuceriri ce-i linguşeau mult mai plăcut ambiția, aşa că nu reuşise să găsească timp sau chef, din ziua aceea, pentru a răspunde cum se cuvine scrisorii chiar de el solicitate ; între timp, în vanitatea lui ajunsese să dezaprobe logodna contractată în tinerețea crudă şi lipsită de experiență ; orgoliul îi şoptea că se născuse pentru face o carieră atît de importantă în viață, încît gîndurile trebuiau să i se ridice deasupra oricăror legături mediocre, iar atenția să i se fixeze asupra obiectelor ce exercită cea mai sublimă atracție. Poruncile mîndriei lui ridicole aproape că-i şterseseră din amintire chipul blîndei sale logodnice, sau cel puțin îi denaturaseră în asemenea măsură integritatea şi simțul moral, încît începuse să nutrească, în legătură cu fata, intenții cu totul nedemne de caracterul lui şi de meritele Emiliei.

Între timp, neavînd nici o jucărie cu care să-şi umple ceasurile de zăbavă, se folosi de cîțiva spioni şi făcu în persoană turul cîrciumilor în fiecare zi, ca să dea de urma domnului Hornbeck, fiindcă ardea de pofta de a mai avea o întrevedere cu soția lui. Petrecuse două săptămîni întregi cu căutările astea cînd, aflîndu-se din întîmplare la un spital pentru invalizi, cu un gentilom sosit din Anglia de curînd, de cum intră în biserică, o zări pe doamna cu pricina, însoțită de bărbatul ei, care, văzîndu-l pe eroul nostru, se schimbă imediat la față şi privi în altă parte, dorind să descurajeze orice încercare de a intra în vorbă. Peregrine însă, nelăsîndu-se intimidat atît de uşor, înaintă, sigur de sine, spre tovarăşul său de drum şi, strîngîndu-i mîna, îşi exprimă satisfacția de a-l fi reîntîlnit pe neaşteptate, dojenindu-l cu blîndețe pentru plecarea precipitată de la Chantilly. Înainte de a putea deschide Hornbeck gura, se întoarse spre soția lui şi-i adresă complimente de aceeaşi natură, asigurînd-o cu priviri grăitoare că fusese foarte supărat cînd îi retezase orice posibilitate de a-i închina omagiile sale după sosirea la Paris. Întorcîndu-se din nou spre soț, care socotea că e bine să se țină cît mai

aproape de el pe timpul convorbirii, dori să afle unde putea avea privilegiul de a-l vizita, remarcînd în acelaşi timp că el locuieşte la *l'Académie de Palfrenier* [1].

Fără să se scuze pentru că-l părăsise în drum, domnul Hornbeck îi mulţumi domnului Pickle pentru amabilitate într-un chip foarte rece şi neîndatoritor, spunînd că, de vreme ce intenţionează să se mute peste o zi, două, nu se va putea bucura de plăcerea de a-l revedea decît după ce se va fi instalat ; atunci îl va căuta la Academie şi-l va conduce la noua sa reşedinţă.

Cunoscînd destul de bine sentimentele acestui gentilom, Pickle nu dădu prea multă crezare promisiunii şi făcu, prin urmare, diverse încercări de a sta de vorbă între patru ochi cu doamna, izbindu-se însă de fiecare dată, de vigilenţa neobosită a soţului ; singura plăcere imediată cu care se alese de pe urma întîmplătoarei întîlniri fu o strîngere dulce de mînă, primită pe cînd o ajuta să urce în trăsură. Cu toate acestea, întrucît fusese martor direct al capacităţii doamnei de a inventa situaţii neprevăzute şi pentru că ştia inima femeii predispusă în favoarea sa, avu unele vagi speranţe de a putea profita de pe urma înţelegerii ei şi aşteptările nu-i fură dezamăgite. Chiar a doua zi dimineaţa, un *savoyard* [2] îl căută la Academie şi-i puse în mînă următorul bilet :

„Draghe Domle,

Avînd plăcerea de a vă întîlni la hospitalul anvalizilor îm iau libertatea să vă las să ştiţi că locuiesc la *Hottail de May Cang dangle Rouy Doghouseten,* cu doao stîlpe la poartă, niciuna preantreagă, unde voi sta la jam în kazcă veţi fi amabil să treci pacolo la ora şease sara cînd domnu Hornbeck merge la *Calfhay de Contea.* Vă rog pre numele lui Hriistos nu cumva să afle soţu că îmi va face iad viaţa pe pămînt. Din partea, draghe domle,

Preaumilei voastre servitoare

DEBORAH HORNBECK*

[1] Academia lui Palfrenier (fr.) (n. tr.).
[2] Locuitor din Savoia (fr.) (n. tr.).

Tînărul gentilom fu nemaipomenit de încîntat la primirea elegantei epistole, adresată *A Monsr Monsr Pickhell, a la Gaddamme de Paul Freny* şi nu întîrzie să dea ascultare chemării, la ora indicată, cînd doamna, credincioasă cuvîntului dat, îi făcu semn să urce şi avu norocul să intre, nevăzut, în odaia ei.

După primele manifestări de bucurie reciprocă, prilejuite de revederea lor, femeia îi spuse că soţul ei era foarte supărat şi morocănos de cînd cu aventura de la Chantilly, pe care încă n-o mistuise ; că-i dăduse instrucţiuni foarte stricte să evite orice întîlnire cu Pickle, ameninţînd-o chiar că o va închide pe viaţă într-o mănăstire, de-şi va descoperi vreodată fie şi cea mai mică dorinţă de a reînnoi legătura cu el ; că de cînd sosise la Paris stătuse singură cuc în odaie, fără să aibă voie să viziteze oraşul, fără nici un suflet în preajmă, afară doar de proprietăreasă, a cărei limbă n-o pricepea ; aşa că, voinţa fiindu-i frîntă şi sănătatea periclitată, bărbatul se lăsase convins acum cîteva zile s-o scoată de cîteva ori la aer, şi atunci văzuse grădinile Luxembourg, Tuileries şi Palais Royal, deşi numai la ceasurile cînd nu era ţipenie pe alei ; în timpul uneia dintre excursii avusese fericirea de a se întîlni cu el. La sfîrşit, îi dădu de înţeles că, decît să continue să trăiască închisă toată ziulica în casă, cu un bărbat pe care nu-l iubeşte, prefera să fugă de acolo şi să se pună sub protecţia iubitului ei.

Oricît de negîndită şi pripită ar fi fost declaraţia femeii, Peregrine era un gentilom mult prea galant ca să dezamăgească speranţele doamnei, prea stăpînit de patimă pentru a prevedea consecinţele unui pas atît de periculos. Fără ezitare deci, îmbrăţişă propunerea şi, drumul fiind liber, ieşiră în stradă, unde Peregrine chemă un *fiacre* şi-i porunci vizitiului să-i ducă la o tavernă. Dîndu-şi seama însă că n-o va putea ascunde de iscodirea locotenentului de poliţie de va rămîne între zidurile Parisului, închirie o *remise* şi chiar în seara aceea o transportă la Villejuif, cam la patru leghe depărtare, unde rămase cu ea toată noaptea. A doua zi se întoarse acasă, după ce o instalase într-o pensiune onorabilă şi stabilise regimul vizitelor sale viitoare.

În vreme ce își savura în felul ăsta victoria, soțul se perpelea în chinurile iadului. Întorcîndu-se de la cafenea și înțelegînd că nevasta își luase călciiele la spinare, fără a fi fost văzută de vreun membru al familiei, începu să urle, făcînd spume la gură de furie și gelozie și, înnebunit de mînie, o acuză pe proprietăreasă că fusese complice la fugă, amenințînd s-o pîrască numaidecît comisarului. Femeia nu-și putea imagina cum doamna Hornbeck — despre care știa că nu cunoaște nici boabă de franceză și nu se întovărășește cu nimenea — izbutise să înșele vigilența soțului și să găsească adăpost într-un loc unde nu avea cunoștințe ; i se deșteptă deci bănuiala că emoția chiriașului nu era decît o suferință prefăcută, menită să ascundă tratamentul brutal aplicat nevestei, care, probabil, devenise victima geloziei lui. Prin urmare, îl cruță de osteneala de a-și pune în practică amenințarea și fără a sta prea mult pe gînduri, se înfățișă ea însăși magistratului, spunînd tot ce știa în legătură cu misterioasa afacere, nu fără a strecura unele insinuări privitoare la firea lui Hornbeck, pe care o prezentă ca fiind arțăgoasă și capricioasă în ultimul hal.

În vreme ce dădea informațiile acestea, luîndu-i-o înainte pîrîtorului, fu întreruptă de însuși Hornbeck, care-și formulă plîngerea cu o tulburare, mînie și nerăbdare atît de evidente, încît comisarului nu-i fu greu să-și dea seama că nu avea nici un amestec în dispariția soției sale. Îl trimise la locotenentul de poliție, de competența căruia țineau asemenea întîmplări. Respectivul gentilom — în jurisdicția căruia intra întregul Paris — ascultă amănuntele privitoare la necazul lui Hornbeck și-l întrebă dacă bănuiește cam cine ar putea fi seducătorul tovarășei sale de jug ; cînd Hornbeck îl desemnă pe Peregrine drept obiect al suspiciunilor sale, ofițerul îi dădu un mandat și un detașament de soldați, ca s-o caute și s-o captureze pe fugară.

Soțul îi conduse numaidecît la academia unde era găzduit eroul nostru și după ce scotociră peste tot — spre uluirea domnului Jolter — fără a o găsi nici pe femeie, nici pe presupusul răpitor, merse cu ei la toate hanurile și circiumile din *faubourg*. Cercetate fiind și acestea, fără succes, se întoarse la magistrat, cuprins de disperare și

obțînu promisiunea că se va face o căutare atît de intensă, încît în cel mult trei zile va afla ceva despre ea, cu condiția să mai fie în viață și să se afle între zidurile Parisului.

Aventurierul nostru prevăzuse că se va stîrni multă agitație și n-a fost deci luat prin surprindere cînd preceptorul îi povesti ce se întîmplase. Cînd fu rugat — cu multe implorări patetice ce făceau aluzii la păcatul odios al adulterului, la supărarea nefericitului soț și la primejdia de a-și atrage antipatia unei ocîrmuiri despotice, care, solicitată fiind, n-ar întîrzia să îmbrățișeze cauza celui nedreptățit — să predea femeia proprietarului ei legitim, Peregrine negă, plin de insolență, că ar avea vreun amestec în toată tărășenia, se prefăcu supărat pe purtarea lui Hornbeck, îl amenință cu bătaia pentru defăimătoarele-i bănuieli și-și exprimă neplăcerea față de credulitatea lui Jolter, care părea că pune la îndoială adevărul spuselor sale.

În ciuda siguranței de sine arătate de Peregrine, Jolter nu reușea să-și înfrîngă bănuiala că învățăcelul e nesincer. Făcîndu-i o vizită neconsolatului soț, îl imploră, în numele onoarei țării sale și de dragul propriei lui reputații, să nu se mai adreseze locotenentului de poliție, ci ambasadorului britanic care, cu îndemnuri prietenești, îl va convinge în cele din urmă pe domnul Pickle să facă tot posibilul pentru a îndrepta lucrurile, dacă era cu adevărat autorul nedreptății ce i se făcuse. Preceptorul își însoți povața cu multe dovezi de simpatie și bunăvoință, promițînd să-și pună toată influența în slujba lui Hornbeck, așa că în cele din urmă soțul încornorat îi acceptă propunerea, și-i comunică magistratului hotărîrea sa. Acesta îi lăudă ideea, spunînd că e soluția cea mai decentă și cea mai de dorit ; pe urmă, Hornbeck ceru adiență la Excelența Sa, care, dînd imediat curs dorinței lui, trimise chiar în seara aceea după tînărul nostru gentilom și-i făcu, între patru ochi, o morală atît de zdravănă, încît îi smulse o mărturisire completă ; avînd destul discernămînt ca să-și dea seama că spiritul lui Peregrine nu putea fi îngenuncheat prin asemenea atacuri, nu-l bombardă cu maxime acre și disprețuitoare, nici cu mustrări aspre ci, întîi de toate, luă peste picior geniul lui de intrigant și apoi, cu mult umor, îi descrise disperarea bietului soț încornorat, pe drept pe-

depăit — recunoscu el — pentru absurditatea comportării sale ; în cele din urmă, făcînd presupunerea că pentru Peregrine renunțarea la o cucerire atît de ușoară n-ar însemna prea mare lucru, mai ales că o avea deja de multă vreme în stăpînire, îi demonstră necesitatea și avantajele de a o înapoia celui îndrituit, nu doar de dragul propriei sale reputații și a întregii sale națiii, dar și pentru a-și face mai ușoară viața care — altfel — avea să fie, în scurt timp, hărțuită amarnic din pricina poverii acesteia, ce-l va tîrî într-o mie de greutăți și neplăceri. Pe lîngă aceasta, îl asigura că era deja înconjurat, din ordinul locotenentului de poliție, de nenumărați spioni, care îi vor observa toate mișcările și vor descoperi imediat ascunzătoarea unde depusese prețiosul trofeu. Argumentele astea, felul deschis, prietenos în care fură enumerate, dar mai ales ultima remarcă îl făcură pe tînărul gentilom să-i dezvăluie ambasadorului tot ce înfăptuise și să promită că se va supune hotărîrilor Excelenței Sale, cu condiția ca doamna să nu aibă de suferit de pe urma pasului făcut și să fie primită de soțul ei cu tot respectul și veneratia ce i se cuveneau. Condițiile îi fură acceptate și se angajă s-o aducă în patruzeci și opt de ore. Luînd imediat trăsura, merse în satul unde era găzduită femeia și petrecu o zi și o noapte străduindu-se s-o convingă că în astfel de împrejurări nu se puteau bucura unul de celălalt. Reîntors la Paris, o depuse în mîinile ambasadorului iar acesta, după ce-i dădu toate asigurările că se poate bizui pe prietenia și protecția lui, în caz că va avea de suferit de pe urma firii geloase a domnului Hornbeck, o predă stăpînului legitim, sfătuindu-l s-o cruțe pe viitor de restricțiile ce fuseseră, după toate probabilitățile, adevărata cauză a fugii ei, și să încerce să-i recîștige iubirea printr-o comportare tandră și respectuoasă.

Soțul se arătă foarte spăsit și ascultător și făgădui să se dedice de acum încolo în special găsirii unor căi de a satisface dorințele și plăcerile doamnei sale. De cum intră însă în stăpînirea oii rătăcite, o încuie și mai strașnic decît înainte și, după ce frămîntă în gînd diferite planuri pentru a o reforma, hotărî să o trimită la o mănăstire, unde să fie vigilent păzită de o maică stareță, care să-i supravegheze moravurile și s-o călăuzească pe cărările virtuții,

date de ea uitării. În acest scop, se consultă cu un preot englez cunoscut, iar acesta îl povățui s-o ducă la mănăstirea de la Lisle, ca să fie cît mai departe de mașinațiunile amantului. Îi dădu și o scrisoare de recomandare către maica superioară a unui schit din acel loc, spre care domnul Hornbeck porni după cîteva zile, cu năbădăioasa lui povară.

CAPITOLUL XLVI

Peregrine hotărăşte să se întoarcă în Anglia, se distrează pe seama firilor ciudate ale celor doi compatrioţi cu care face cunoştinţă în apartamnetele de la Palais Royal

Între timp, eroul nostru primi de la mătuşă-sa o epistolă ce-l anunţa că sănătatea comandorului se deteriora mereu şi că acesta ar fi dorit foarte mult să-l revadă la garnizoană ; totodată sosiră veşti şi de la sora sa, care-l informa că un tînăr gentilom, îndrăgostit de ea mai demult, îi făcea curte cu insistenţă sporită, astfel că ar fi vrut să ştie în ce fel să răspundă repetatelor lui asalturi. Cele două probleme îl determinară pe tînărul gentilom să se întoarcă în ţara lui de baştină ; hotărîrea nu-i fu deloc neplăcută lui Jolter ; preceptorul ştia bine că Trunnion, de care depindea bunăstarea lui, era foarte bătrîn, că zilele îi erau numărate, şi că era în interesul lui să fie prezent la decesul binefăcătorului.

Peregrine se afla acum în Franţa de vreo cincisprezece luni şi socotea că devenise suficient de educat pentru a-şi eclipsa marea majoritate a compatrioţilor ; se pregăti deci de plecare cu foarte mare grabă, arzînd de dorinţa mistuitoare de a-şi revedea prietenii şi de a-şi reînnoi legăturile, în special cu Emilia, a cărei inimă credea că o va putea face acum să bată pentru el.

Întrucît îşi propunea să dea o raită prin Flandra şi Olanda, în drum spre Anglia, decise să mai stea o săptămînă sau două la Paris, după ce-şi isprăvi toate treburile, cu speranţa de a găsi o persoană plăcută, amatoare de aceeaşi călătorie. Pentru a-şi reîmprospăta memoria, vizită din nou toate locşoarele capitalei franceze unde putea vedea produse artistice dintre cele mai curioase. În timpul acestui rond făcut a doua oară, se nimeri să intre în Palais Royal tocmai cînd doi gentilomi coborau **la poartă** dintr-un

fiacre ; cum fură lăsaţi să intre toţi în acelaşi timp, îşi dădu seama îndată că străinii veneau din propria-i ţară. Unul era un tînăr în ale cărui aere şi fizionomie se vedeau toată gravitatea greoaie şi înfumurarea unui doctor abia ieşit de pe băncile universităţii, în timp ce al doilea, numit de tovarăşul său domnul Pallet [1], oferea privirii, de la bun început, o combinaţie stranie de frivolitate şi siguranţă de sine. Firile, îmbrăcămintea şi comportarea lor contrastau, de fapt, foarte puternic. Doctorul purta un costum negru şi o perucă uriaşă, ambele nepotrivite cu vîrsta sau cu moda din ţara unde se aflau acum ; celălalt, deşi părea trecut de cincizeci de ani, călca ţanţoş într-o haină veselă de vară, de croială pariziană, cu părul încărunţit ascuns sub un săculeţ şi cu o pană roşie la pălăria ţinută la subţioară. Întrucît figurile astea păreau a promite o distracţie grozavă, Pickle intră numaidecît în vorbă cu cei doi şi află repede că gentilomul mai vîrstnic era un pictor din Londra care-şi abandonase pe vreo două săptămîni îndeletnicirile, pentru a admira picturile remarcabile ale Flandrei şi Franţei ; şi că doctorul se folosise de prilej pentru a-l însoţi. Fiind foarte bun de gură, acesta din urmă reuşi nu numai să-i comunice eroului nostru toate amănuntele de mai sus în numai cîteva minute, dar îi şi şopti la ureche că tovarăşul lui de drum era un om cu o cultură vastă şi, fără îndoială, cel mai de seamă poet al vremii. În ceea ce-l privea, doctorul n-a trebuit să-şi elogieze propria persoană, fiindcă dădu, curînd, atîtea dovezi de bun gust şi deosebite înzestrări, încît Pickle nu se mai îndoi cîtuşi de puţin de mare lui capacitate.

În vreme ce admirau ei tablourile dintr-una din primele încăperi — nici pe departe compoziţiile cele mai strălucite — *helvetul*, dîndu-se drept cunoscător, uitîndu-se la o anumită operă, pronunţă cuvîntul *magnifique !* [2] cu un ton admirativ ; la care domnul Pallet, deloc obişnuit cu limba franţuzească, răspunse cu multă prezenţă de spirit :

– Vrei să zici : *manufac* şi este, într-adevăr, o manufactură cît se poate de banală ; vă rog, domnilor, să ob-

[1] Comentatorii lui Smollett consideră că acest personaj e inspirat de persoana pictorului Hogarth, de unde şi sugestivul nume (n. şi engl.).

[2] Magnific (fr.) (n. tr.).

servați că nu există nici un pic de ținută în capetele acelea proiectate pe fundal și că figura principală nu iese cîtuși de puțin în evidență ; mai apoi, veți observa că umbrele sînt înfiorător de aspre și — apropiați-vă puțin de mine — nu percepeți monstruozitatea cu care a fost scurtat brațul acesta ? — vai, Doamne ! — un mădular rupt, fără îndoială — doctore, dumneata, care te pricepi la anatomie, n-ai spune că mușchiul acela nu-i la locul lui ? Ascultă-mă, dom'le cum-te-cheamă (întorcîndu-se spre însoțitor), cum se numește zugravul de-a zmîngălit opera asta mizerabilă?

Imaginîndu-și că oaspetele își exprimase tot timpul satisfacția, helvetul sancționă presupusele laude cu exclamația : *Sans prix* [1] !

— Așa e, strigă Pallet, nicicum nu-mi venea în minte numele, deși maniera îmi este bine cunoscută. În Anglia avem și noi vreo cîteva piese făcute de Sangpree ăsta, dar nu prea sînt prețuite ; avem mult gust decît să ne dăm în vînt după producțiile unui veleitar nenorocit. Nu-i așa, doctore, că-i un măscărici ignorant ?

Rușinat de gafa tovarășului său, medicul socoti necesar, pentru a-și salva propria onoare, să-i arate străinului că o observase și răspunse la întrebare cu un vers din Horațiu :

„Mutato nomine, de te fabula narratur" [2].

Pictorul, și mai neștiutor într-ale latinei decît în franceză, nu se îndoi că citatul prietenului său exprima o aprobare a părerii exprimate de el.

— Adevărat, zise, foarte dreaptă observație ! Mutat-o-ai, vai de mine (cum e ?) Zeitate, fabulă neonorată ! Într-adevăr, o operă mută, ca vai de ea, și fabula arată că pictorul n-a prea fost onorat de zeitate [3].

Peregrine rămase cu gura căscată auzind surprinzătoarea transformare a cuvintelor latinești, sigur fiind la început că e vorba de o glumă făcută cu bună știință ; gîndindu-se, însă, mai bine, nu mai găsi nici un motiv pentru a se îndoi că era manifestarea spontană a neobrăzării și

---

[1] Neprețuit (fr.) (n. tr.).

[2] „Schimbă doar numele, povestea-i despre tine" (*Satire*, I, 1, 69) (n. ed. engl.).

[3] Joc de cuvinte bazat pe efectele sonore induse de înțelegerea greșită a citatului latin (n. tr.).

ignoranței, ceea ce-l făcu să izbucnească într-un hohot de rîs. Pallet, crezînd că veselia gentilomului se datora iscusit formulatei dezaprobări a operei lui Sangpree, se porni și el pe hohotit, cu mult mai gălăgios decît Pickle și se străduí să împingă și mai departe ironia, prin alte observații de același fel, în timp ce doctorul, înnebunit de obrăznicia pictorului și de crasa-i ignoranță, îl puse la punct cu vorbele lui Homer :

Σίγα, μή τις ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ μῦθον.[1]

Cititorul își va da seama imediat că admonestarea nu fusese calculată pentru a se potrivi cu inteligența amicului, ci rostită cu scopul de a face caracterul doctorului și mai stimabil în ochii domnului Pickle, care răspunse acestei parade de erudiție citînd trei versuri din același autor, parte a tiradei adresate de Polydamas lui Hector, în care se spune că un singur om nu poate fi perfect în toate. Doctorul cel plin de sine, neașteptîndu-se la o asemenea replică din partea unui tinerel ca Peregrine, consideră răspunsul o provocare vădită și recită numaidecît, într-o răsuflare, vreo patruzeci-cincizeci de versuri din *Iliada*. Observînd că străinul nu face nici un efort să-i egaleze recordul, îi interpretă tăcerea drept capitulare. Apoi, pentru a-și consolida victoria, îl insultă cu variate fragmente din autori pe care presupusul lui adversar nici măcar nu-l cunoștea numele, în timp ce domnul Pallet făcea ochii mari de admirație pentru profundele cunoștințe ale tovarășului său. Departe de a suferi din pricina superiorității celuilalt, tînărul nostru gentilom rîse în sinea sa de ambiția ridicolă a pedantului doctor, care se dăduse probabil de ceasul morții pentru a memoriza fragmentele acelea disparate, ca să le poată declama apoi, bucățică cu bucățică, în fața altora, impunîndu-și cunoștințele și geniul. În sinea lui, îl etichetă drept un simplu tocilar, care ține de coadă țiparul științei, și înțelese că solemnitatea și înfumurarea lui îi vor putea furniza în viitor nenumărate distracții, dacă va ști să le obțină cum se cuvine, folosindu-se de orgoliul și siguranța de sine ale partenerului de călătorie. Îmboldit de

[1] „Tacă, ca să nu audă cuvîntul acesta un alt aheu" (*Iliada*, XIV, 90) (n. ed. engl.).

aceste considerații, se hotărî să cultive amiciția celor doi, și, dacă era posibil, să se amuze pe seama lor în timpul călătoriei prin Flandra, fiindcă, din cîte înțelesese, își propuseseră să urmeze același itinerar. De aceea îi tratâ cu o atenție deosebită, dînd impresia că ascultă cu luare aminte remarcile pictorului care, extrem de intreprid, pronunța verdicte privind toate tablourile de acolo sau, altfel spus, își expunea propria-i goliciune cu fiecare propoziție ce-i ieșea pe gură.

Cînd ajunseră în fața picturii lui Le Brun despre uciderea pruncilor, helvetul observă că era *un beau morceau* [1], iar domnul Pallet replică :

— Da, da, se vede cu ochii închiși, că nu poate fi opera altcuiva, căci stilul lui Bomorso, atît în colorit cît și în pictarea costumelor, e absolut caracteristic ; mai apoi, desénul e cuminte, iar expresia antică și nenaturală. Doctore, cred că ai văzut tabloul meu cu judecata lui Solomon — aș putea susține fără îngîmfare... dar prefer să nu fac eu comparații ; las altora sarcina asta ingrată, fiindcă operele mele pot vorbi singure. Franța, firește, e bogată în artă, dar care-i explicația ? Regele-i încurajează, prin onoruri și remunerații, pe oamenii talentați, în timp ce în Anglia sîntem nevoiți să ne ținem singuri pe picioare și să luptăm cu răutatea și invidia frățînilor noștri. Pe legea mea ! Mă bate gîndul să vin și să mă stabilesc la Paris ; mi-ar plăcea să am un apartament chiar la Louvre, cu o pensie frumușică de cîteva mii de lire...

Astfel își învîrtea Pallet, întruna, limba, bălăcindu-se în tot felul de greșeli, pînă cînd le veni rîndul la examinare tablourilor lui Poussin despre cele șapte taine. Din nou helvetul, din prea mult zel, își exprimă admirația, spunînd că lucrările acelea erau *impayable*, iar pictorul întorcîndu-se spre el, zise cu un aer triumfător :

— Nu te supăra, amice, dar de data asta n-ai brodit-o. Nu sînt de Impayable, ci sînt făcute de Nicholas Pousseen. Am văzut reproduceri după ele în Anglia, deci nu încerca să mă păcălești ca pe călătorii de rînd, domnule Helvet sau Elvet sau cum te-ai fi numind.

Triumful — închipuit — al puterii de pătrundere a minții sale îi dădu parcă aripi, însuflețindu-i dorința de a per-

[1] O bucățică reușită (fr.) (n. tr.).

severa în observațiile stranii la adresa tuturor celorlalte tablouri din preavestita colecție ; văzînd însă că doctorul nu dă nici un semn de plăcere sau satisfacție, ci, dimpotrivă, îl măsoară cu un aer dispreţuitor, fără a scoate o vorbă, nu putu suporta indiferența acestuia și-l întrebă, cu un mîrîit caraghios, dacă mai văzuse vreodată o grămadă atît de mare de capodopere. Aruncîndu-i o ocheadă în care se amesteca dispreţul și compasiunea, medicul observă că nici una dintre picturile de acolo nu merita atenția unei persoane ce studiase ideile clasicilor, și că autorul celei mai bune lucrări ce se putea contempla în încăperea aceea nu era vrednic nici să curețe penelurile unuia dintre marii maeștri preamăriți de scriitorii greci și romani.

— O, Doa'ne ! O, Doa'ne ! (exclamă, rîzînd, pictorul), te-ai vîrît cu capul înainte într-o încurcătură, dragă doctore, fiindcă e bine știut că artiștii dumitale clasici greci și romani habar n-aveau de nimic, în comparație cu maeștrii moderni ; dacă nu din altă pricină, cel puțin fiindcă nu dispuneau decît de trei sau patru culori și nu știau întrebuința vopseaua de ulei ; mai apoi, pe care dintre grecii dumitale mucegăiți l-ai pune pe același plan cu divinul Rafael, cu prea excelentul Michael Angelo Buona Roti [1], cu grațiosul Guido, cu vrăjitorul Tițian și, mai presus de toți, cu sublimul Rubens, cu...

Ar fi dat-o înainte cu lungul pomelnic de nume învățate pe de rost, anume pentru acest scop, fără să aibă nici măcar o vagă idee despre variatele calități ale artiștilor, de nu l-ar fi întrerupt prietenul său, nespus de indignat de lipsa de respect cu care vorbise despre greci. Doctorul îl făcu blasfemator, got, beoțian, întrebîndu-l la rîndu-i cine se putea măsura, dintre debilii de moderni, cu Panaenus din Atena și fratele său Fidias, cu Polacletus din Sicyon, Polignotus trasianul, Parrhasius din Efes, supranumit Ἀβροδίαιτος[2], sau cu Apelles, prințul pictorilor ? Îl provocă să-i arate orice portret făcut în zilele noastre care să poată rivaliza cu *Elena* lui Zeuxis heracleanul, sau vreo compoziție egală în merit cu *Sacrificiul Ifigeniei* de Timanthes, sicyonianul ; pentru a nu-i mai pomeni pe cei doisprezece zei ai lui Asclepiadorus, atenianul, plătiți de Mnason, tira-

[1] Corect : Michelangelo Buonarroti (n. tr.).
[2] Frumosul (n. ed. engl.).

nul din Elatea, cu trei sute de lire bucata, sau de *Infernul lui Homer* de Nicias, cel care refuzase şaizeci de talanţi, mai mult de unsprezece mii de lire, şi dăruise, cu generozitate, tabloul ţării sale. Îi ceru să denumească o colecţie de valoare egală cu cea din templul din Delfi, pomenită de Euripide în Ἰών[1], unde Hercule şi tovarăşul său Iolaus sînt arătaţi în timp ce omoară hidra din Lerna, cu seceri de aur, Χρυσέαις ἅρπαις, unde Belerophon[2] apare pe bidiviul său înaripat, învingînd Himera ce scoate flăcări pe nări, τὰν πυριπνέουνσαν şi este zugrăvit războiul giganţilor. Aici stă Jupiter, mînuind fulgerele încinse pînă la roşu, Κεραυνὸν ἀμφίπυρον, acolo Pallas, înspăimîntînd ochiul, Γοργωπόν, loveşte cu lancea în uriaşul Enceladus[3], iar Bachus, cu nuiele subţiri de iederă, îl învinge şi-l răpune pe γᾶς τέκνον, sau puternicul fiu al pămîntului. Pictorul fu uimit şi zăpăcit de rapsodia aceasta de nume şi situaţii, spusă cu surprinzătoare plăcere şi rapiditate, bănuind la început că toate erau zămisliri ale minţii doctorului, dar cînd Pickle, urmărind să linguşească amorul propriu al medicului, luă partea acestuia din urmă, confirmînd adevărul fiecărui exemplu dat, domnul Pallet îşi schimbă părerile şi, printr-o grăitoare tăcere, îşi arătă admiraţia pentru imensitatea înţelepciunii prietenului său. Pe scurt, Peregrine îşi dădu uşor seama că entuziasmul celor doi era prefăcut şi că nu puteau emite nici cea mai mică pretenţie la bun gust sau la sensibilitate. Se prefăceau extaziaţi în faţa unor lucruri necunoscute lor, crezînd, unul, că-i de datoria sa să-şi exprime încîntarea de a vedea operele celor ce se distinseră cu osebire în profesiunea şi de el practicată, fie că admiraţia îi era stîrnită cu adevărat sau nu, iar celălalt, cărturar fiind, considerîndu-se obligat să-i înalţe pe antici deasupra oricărei comparaţii, cu simulată pasiune, cîtuşi de puţin inspirată de adevărata cunoaştere a valorii acestora. Tînărul nostru gentilom reuşi să-i cînte atît de bine în strună fiecăruia, încît mult înainte de a-şi fi terminat vizita, deveni favoritul amîndurora.

---

[1] Ion (gr.) (n. ed. engl.).

[2] Erou mitic grec, fiu al lui Poseidon. Călărind calul înaripat Pegas, a ucis monstrul Himera (n. tr.).

[3] Cel mai puternic dintre **giganţii răzvrătiţi împotriva** zeilor olimpieni (n. tr.).

De la Palais Royal îi însoţi la schiturile carthusienilor [1], unde discutară *Istoria Sfîntului Bruno* de Le Sueur. Numele acestuia fiindu-i bine cunoscut, pictorul pronunţă o sentinţă referitoare la întreaga lucrare, considerînd-o jalnică şi neînsemnată, deşi, după părerea celor mai competenţi judecători, aceasta este o compoziţie măiestrit lucrată.

După ce-şi astîmpărară şi aici setea de cunoaştere, Peregrine le solicită onoarea de a-i invita la masă, dar, fie din prudenţă, deşteptată de insinuările **a căror natură** n-o puteau pricepe, fie din pricina **vreunei întîlniri** aranjate dinainte, **ei** refuzară, pretinzînd **că sînt aşteptaţi la un restaurant cu meniu fix.** Îşi exprimară **însă dorinţa de a-l** cunoaşte **mai bine,** iar domnul Pallet îşi permise chiar să-l întrebe **cum** se numeşte. Peregrine le spuse, ba mai mult — întrucît **cei** doi erau pentru prima oară la Paris —, promise să-i aştepte a doua zi, înaintea prînzului, şi să-i conducă **la** *hotel de Toulouse* şi prin casele unor oameni de vază, vestite pentru tablourile lor, sau pentru mobila de un stil aparte. Se arătară încîntaţi de propunere şi recunoscători ; în cursul aceleiaşi zile se interesară, întrebîndu-i pe alţi gentilomi englezi din Paris, de reputaţia tînărului nostru erou. Cele auzite îi satisfăcură în aşa măsură, încît la a doua întîlnire îl lingușiră fără rezerve, pentru a-i cîştiga prietenia. Cum aflaseră că intenţiona să plece, îi cerură insistent să le facă onoarea de a-i lăsa să-l întovărăşească prin Ţările de Jos. Peregrine le dădu toate asigurările că nimic nu i-ar plăcea mai mult decît perspectiva de a avea tovarăşi de drum atît de încîntători ; împreună, stabiliră numaidecît ziua cînd îşi vor începe călătoria.

[1] Ordin monahal fondat de Sf. Bruno în 1084, din dorinţa de a duce o viaţă ascetică, într-un loc singuratic. Numele provine de la orăşelul Chartreuse, în apropiere de Grenoble, unde şi-au construit prima mănăstire (n. tr.).

CAPITOLUL XLVII

Își prezintă noii prieteni domnului Jolter, cu care doctorul are o discuție privitoare la guvernămînt, cît pe-aci să se termine cu o păruială

În așteptarea plecării, Peregrine nu se mulțumi să le indice toate lucrurile demne de văzut din oraș, ci îi însoți în excursiile făcute la toate casele domnești aflate la depărtare de o zi de Paris. Între excursii, îi invită la un dineu elegant, în propriile lui apartamente, unde între doctor și domnul Jolter se încinse o discuție ce fu cît pe-aci să se sfîrșească într-o dușmănie de neîmpăcat. Respectivii gentilomi — la fel de plini de orgoliu, pedanți și taciturni din fire — aveau, datorită deosebirilor de educație și de întovărășire cu semenii lor, vederi politice diametral opuse, unul fiind, după cum am mai observat, un susținător bigot al anglicanismului, iar celălalt un republican devotat. Credința fermă a guvernului era că națiunea nu poate fi fericită, nici pămîntul rodi din belșug, dacă se restrîngea clerul și se limitau puterile administrației, pe cînd, după părerea doctorului, adevărul etern era că nu exista constituție mai perfectă decît a democrației și nici o țară nu putea înflori cu adevărat decît sub administrația gloatei.

Nu este deci de mirare că, pornind de la asemenea premize, ajunseră în curînd la cuțite în timpul unei discuții libere, spunînd tuturor lucrurilor pe nume, mai ales că Peregrine făcu tot posibilul să-i întărîte și să arunce paie pe focul disputei. Prima sursă a polemicii fu o remarcă neinspirată a pictorului — acesta observă că potîrnichea din care tocmai se înfrupta avea un gust mai bun decît altele gustate de el vreodată. Amicul său recunoscu imediat că păsările erau cele mai bune din soiul lor din cîte văzuse el în Franța, afirmînd însă că nu aveau un gust la fel de bun, nici nu erau la fel de dolofane ca potîrnichile

prinse în Anglia. Socotind că observația doctorului provine din prejudecată și lipsă de experiență, domnul Jolter zise, cu un zîmbet caustic :

— Socotesc, stimate domn, că sînteți predispus să considerați orice lucru de aici inferior celor produse în țara dumneavoastră.

— Așa și este, domnule (răspunse medicul, cu o înfățișare oarecum solemnă), și nu fără deplină îndreptățire, sper.

— Și, rogu-vă (reluă preceptorul), de ce n-ar fi potîrnichile Franței la fel de bune ca ale Angliei ?

— Dintr-un motiv foarte simplu (zise celălalt) : pentru că nu sînt bine hrănite. Mîna de fier a oprimării ține în strînsoarea sa și toate animalele de pe pămînturile franceze, chiar și fiarele din cîmpie și păsările cerului. *Kunessin ownoisi te pasi* [1].

— Pe toți dracii ! (strigă pictorul), iată un adevăr de necontestat. În ce mă privește, s-ar crede că nu-s o bucățică prea gustoasă, și totuși tenul englezesc are o prospețime, o *ginseekoye* [2], parcă se spune, atît de îmbietoare pentru frantuzul flămînd, încît i-am surprins pe mulți dintre ei chiar în clipa cînd îmi aruncau priviri nemaipomenit de pofticioase, văzîndu-mă că trec. Cît despre potăile lor — mai degrabă lupii lor (blestemat să fiu dacă nu seamănă mai mult cu ăștia din urmă), oricînd dau cu ochii de una... Aha ! preaplecatul dumneavoastră servitor, dom'le pui de cățea, numaidecît mă pun în gardă. Doctorul poate depune mărturie că pînă și caii lor, adică mortăciunile alea vii de le trag trăsura, își întindeau înapoi gîturile lungi, să ne miroase, ca pe două îmbucături delicioase.

După toate probabilitățile, spirituala digresiune a domnului Pallett, primită cu hohote unanime de aprobare, ar fi strangulat în embrion cearta, dacă domnul Jolter, cu un zîmbet afectat de superioritate, nu i-ar fi felicitat, ironic, pe cei doi pentru faptul că vorbeau ca doi englezi pursînge. Jignit de insinuare, doctorul îi spuse, cu destulă căldură, că face presupuneri greșite, deoarece ideile și simpatiile sale nu sînt legate de o țară anume, ci se consideră un cetățean al lumii. Recunoscu totuși că se simte mai ata-

[1] „Tuturor cîinilor și orătăniilor" (*Iliada*, I, 4—5) (n. ed. engl.).
[2] Probabil „Je ne sais quoi" (n. ed. engl.).

șat de Anglia decît de orice alt regat, dar preferința asta era rodul unor meditații profunde, nicidecum al prejudecăților, deoarece constituția Angliei se apropia cel mai mult de acea formă perfectă de guvernămînt ce fusese democrația ateniană, pe care spera s-o vadă reînviind într-o bună zi. Pomeni de uciderea lui Carol I și de expulzarea prințului cu o foarte mare plăcere, rosti vorbe aspre de ocară la adresa numelui regesc și, spre a da și mai multă greutate părerilor sale, recită vreo patruzeci-cincizeci de versuri din *Filipicele* lui Demostene. Auzindu-l cît de irevereniios vorbește despre înaltele puteri, Jolter se împurpură de indignare. Afirmă că teoriile doctorului erau vrednice de dispreț și vătămătoare pentru societate, pentru toate drepturile oamenilor, pentru lege și ordine. Monarhia era, după el, o instituție divină, deci inviolabilă față de puterile omenești și, prin urmare, evenimentele din istoria Angliei la care se referise cu gura atît de slobodă nu erau altceva decît exemple flagrante de perfidie, sacrilegiu și trădare. Mai spuse că democrația Atenei era o constituție absurdă, creatoare de anarhie și comploturi, cum se întîmplă întotdeauna, fără greș, cînd guvernarea unei națiuni depinde de capriciul omului vulgar, cu creier de iepure ; că îngăduia celui mai infam membru al societății, cu condiția să aibă suficientă elocință, să-i ducă la sapă de lemn pe cei merituoși, impunîndu-și cu disperare vederile populației de rînd, care nu o dată s-a lăsat înduplecată să ia cele mai nerecunoscătoare și periculoase măsuri împotriva celor mai mari patrioți produși de țara respectivă ; în sfîrșit, afirmă că științele și artele liberale nu putuseră înflori niciodată pe deplin într-o republică, așa cum se întîmpla cu ele sub protecția și încurajarea puterii absolute ; vezi epoca augustană și domnia lui Lewis al paisprezecelea ; nu te puteai aștepta ca geniul și meritele să fie răsplătite la fel de generos de indivizi particulari, sau de consiliile comunale neglijente, ca de generozitatea și magnificența unei singure persoane, ce dispune de întregul tezaur național.

Peregrine, căruia-i făcea plăcere să vadă cum se încinge disputa, observă că cele spuse de domnul Jolter nu erau deloc lipsite de adevăr. Pictorul, începînd să șovăie în părerile sale, îi ceru din ochi ajutor prietenului care, imprimîndu-și trăsăturilor feței un aer de dispreț zdrobitor, își

întrebă adversarul dacă nu credea cumva că însăşi puterea de a răsplăti meritul îi dădea unui cîrmuitor atotputernic posibilitatea de a trata în modul cel mai arbitrar şi nesocotit vieţile şi averile supuşilor. Înainte de a apuca preceptorul să răspundă la întrebare, Pallet exclamă :

— Pe toţi Dumnezeii ! Aşa şi este, fire-aş al dracului ! Drept la ţintă, doctore !

Domnul Jolter, aneantizîndu-l pe înfigăreţ cu o privire dispreţuitoare, afirmă că, deşi puterea supremă îi dădea bunului stăpînitor mijloacele de a-şi exercita virtuţile, n-ar fi suportat un tiran ce ar fi încercat să domnească prin cruzime şi oprimare, deoarece la toate popoarele guvernatorii trebuie să consulte voinţa poporului şi să-l împovăreze cu greutăţi proporţionale cu puterea umerilor sorociţi să le susţină.

— Altfel, ce s-ar întîmpla ? întrebă doctorul.

— Consecinţele (replică guvernatorul) sînt uşor de văzut : revoltă, răzmeriţă, distrugerea despotului. E de necrezut că supuşii vreunei naţii ar putea fi atît de abjecţi şi de laşi, încît să nu se folosească de mijloacele dăruite lor de Dumnezeu pentru a-şi apăra fiinţa.

— La naiba ! Aţi rostit adevărul, domnule (strigă Pallet), nu putem să nu recunoaştem ; doctore, mi-e teamă că noi ne aflăm pe o poziţie greşită !

Fiul lui Paen [1] însă, departe de a împărtăşi părerea amicului, observă, cu un aer triumfător, că poate să demonstreze, cu fapte şi argumente, caracterul sofistic al ultimei afirmaţii făcute de domnul Jolter, ba mai mult, îl poate contrazice cu propriile-i cuvinte. Cu ochii scăpărîndu-i la auzul prezumţioasei declaraţii, Jolter îşi asigură antagonistul — în vreme ce buzele-i tremurau de ciudă — că dacă n-avea argumente mai bune decît proasta creştere de care dădea dovadă, era sigur că nu va face prea mulţi prozeliţi. Doctorul îl sfătui, cu insolenţa tipică învingătorului, să nu se mai angajeze, pe viitor, la astfel de discuţii, înainte de a fi sigur că stăpîneşte bine subiectul.

Peregrine dorea şi spera să-i vadă pe cei doi adversari trecînd la argumente mai grele şi mai convingătoare, iar

[1] Paléon — divinitate greacă, personificînd vindecarea. La Homer este medicul zeilor olimpieni (n. tr.).

pictorul, temîndu-se de aceeași posibilitate, interveni cu banala exclamație :

— Pentru Dumnezeu, gentlemeni !

Pedagogul se sculă de la masă și părăsi odaia, bombănind niște înjurături din care nu putu fi auzit limpede decît cuvîntul „fanfaron". Doctorul, rămas singur în picioare pe cîmpul de bătălie, primi felicitările lui Peregrine pentru victorie și succesul i se sui la cap în așa măsură, încît o oră întreagă bătu din gură despre absurditatea punctului de vedere susținut de Jolter și despre frumusețea unui guvernămînt democratic. El rezumă ideile *Republicii* lui Platon, cu multe citate din acest autor ideal, ajungînd la τὸ χαλόν[1] și de aici făcînd trecerea la „simțul moral" al lui Shaftesbury[2], încheindu-și tirada cu un citat ce cuprindea cea mai mare parte a rapsodiei ușuraticului autor mai sus pomenit, pe care o declamă cu voce răsunătoare și mult entuziasm, spre nespusa satisfacție a gazdei și admirația nețărmurită a lui Pallet, care-l considera ceva supranatural și divin. Atît de tare se îmbătă înfumuratul tînăr cu laudele ironice ale lui Pallet, încît renunță numaidecît la orice prudență și, declarîndu-și iubirea pentru eroul nostru, ale cărui educație și bun simț nu mai contenea să le ridice în slăvi, anunță pe șleau că el era unica persoană, cu doza aceea de divinitate, sau τι θεῖον[3], ce i-a făcut nemuritori pe barzii Greciei. Mai spuse că, așa cum Pitagora afirma că spiritul lui Euphochus transmigrase în corpul său, el, doctorul, era obsedat, în chip straniu, de ideea că sufletul lui Pindar sălășluia în el și-l inspira, pentru că, deși scrise în limbi cu totul deosebite, între propriile lui lucrări și operele vestitului teban existau afinități surprinzătoare. Spre a confirma adevărul afirmațiilor sale, scoase numaidecît la iveală cîte o mostră din fiecare, iar Peregrine nu-și făcu prea multe scrupule, ci le declară absolut congenere, deși deosebirea

[1] „Frumosul" (gr.) (n. ed. engl.).

[2] Anthony Ashley Cooper, al treilea conte de Shaftesbury (1671—1713), filosof, susținînd, în opoziție cu Hobbes, existența unui simț moral. Operele sale complete au fost publicate în 1711, sub titlul *Caracteristici ale oamenilor, moravurilor, opiniilor și vremurilor* (n. tr.).

[3] „Ceva divin" (gr.) (n. ed. engl.).

era mare, ca aceea dintre *Odele* lui Horaţiu şi operele poetului nostru laureat de acum [1]. Făcu această afirmaţie în ciuda violentei mustrări de conştiinţă şi a efortului de a trebui să-şi înfrîngă mîndria, destul de sensibilă pentru a fi tulburată de ridicola îngîmfare a doctorului şi de obrăznicia lui. Acesta din urmă, nemulţumindu-se să-şi sublinieze propria importanţă în sfera bunului gust şi a literaturii rafinate, îşi manifestă iarăşi orgoliul, arogîndu-şi anumite descoperiri materiale în domeniul fizicii, care nu puteau să nu-l înalţe pînă la cele mai înalte culmi ale ştiinţei respective, ţinînd seama de faptul că celelalte talente, ca şi averea frumoasă moştenită de la tatăl său, îl recomandau cu prisosinţă.

[1] Colley Cibber, poet laureat în 1740. Odele lui oficiale erau obiectul batjocurii universale (n. ed. engl.).

CAPITOLUL XLVIII

Doctorul pregăteşte un ospăţ în manieră antică, ce dă naştere unor situaţii ridicole

Într-un cuvînt, prin comportarea sa insinuantă, tînărul nostru gentilom cîştigă încrederea deplină a doctorului, fiind invitat la un ospăţ pe care acesta intenţiona să-l pregătească după obiceiul anticilor. Pickle, atras de proiect, acceptă numaidecît invitaţia, necontenind a ridica în slavă ideea, ca pe un plan demn, din toate punctele de vedere, de geniul şi agerimea minţii doctorului. Stabiliră o zi, nu prea apropiată, ca gazda să aibă timp să procure unele murături şi zaharicale de negăsit printre preparatele culinare ale acestor vremi degenerate.

Cu scopul de a da şi mai mult la iveală gustul doctorului şi de a se distra mai straşnic pe socoteala lui, Peregrine sugeră să fie invitate la banchet şi nişte persoane de alt neam ; sarcina aceasta fiind lăsată pe seama discernămîntului său, el îi pofti la masă pe un marchiz francez, un conte italian şi un baron neamţ, ştiind că sînt toţi nişte filfizoni vestiţi şi că-l vor face să se amuze şi mai straşnic în timpul petrecerii.

Sosind aşadar ora, îi conduse la hotelul unde locuia doctorul, stîrnindu-le mai întîi pofta cu descrierea unei mese elegante, în autentic stil vechi roman. Fură întîmpinaţi de domnul Pallet, care făcea onorurile casei, în timp ce prietenul său îl supraveghea pe rotiserul de jos. Din gura comunicativului pictor, oaspeţii aflară că doctorul întîmpinase numeroase greutăţi în încercarea de a-şi pune planul în aplicare; că nu mai puţin de cinci bucătari fuseseră concediaţi, deoarece nu izbutiseră să-şi calce pe conştiinţă şi să-i respecte instrucţiunile atunci cînd se băteau cap în cap cu principiile contemporane ale artei lor; şi că,

deşi pînă la urmă angajase o persoană care se învoise, în schimbul unei răsplăţi fenomenale, să se supună ordinelor, individul fusese atît de uluit, revoltat şi enervat de comenzile primite, încît i se făcuse părul măciucă şi se rugase în genunchi să-i fie permis să renunţe la contract; văzînd că patronul insistă să-şi îndeplinească îndatoririle stipulate în el, ba chiar îl ameninţă să-l ducă în faţa comisarului de poliţie, dacă nu respectă termenii înţelegerii, se pusese pe treabă şi pe parcurs bocise, cîntase, înjurase şi făcuse felurite giumbuşlucuri, timp de două ore întregi, fără odihnă. Se părea aşadar că mintea-i fusese puternic zdruncinată şi că fără îndoială n-avea să mai fie niciodată întreg.

În timp ce ascultau ciudatele informaţii, care le inspirau gînduri bizare despre ospăţ, urechile oaspeţilor fură asaltate de un glas rugător ce exclama în franceză:

— Pentru numele lui Dumnezeu; dragă domnule! De dragul patimilor lui Christos, cruţaţi-mă de ruşinea uleiului şi a mierii!

Patetica implorare nu avu însă nici un efect asupra medicului care, din cît se părea, turnă chiar cu mîna lui sosul ce-l îngrozise pe bucătar. Se auzi aceeaşi voce, slobozind un fel de răget, urmat de un şir de sudalme pe limba franţuzească; acestea se stinseră treptat, ca şi cum autorul ocărîlor ar fi fost tîrît cu forţa înspre o încăpere mai îndepărtată. Strigătele le mai vibrau încă în urechi cînd intră doctorul şi Peregrine îl prezentă străinilor. Înecîndu-se de mînie, doctorul nu se putu stăpîni să nu se plîngă musafirilor de lipsa de supunere a parizienilor de rînd, care fusese cît pe-aci să-i ruineze planul. Marchizul, socotind că o asemenea declaraţie atenta la onoarea poporului său, îşi exprimă părerile de rău pentru cele întîmplate, lucruri ce intrau în contradicţie cu caracterul recunoscut al francezilor, angajîndu-se să se îngrijească el de pedepsirea exemplară a delincvenţilor, cu condiţia să primească numele lor şi adresele la care locuiau. Nici nu terminaseră bine de schimbat complimentele reciproce cuvenite într-o asemenea ocazie, că un servitor intră în cameră, anunţînd că dineul era gata. Amfitrionul îi conduse într-o altă încăpere, unde găsiră o masă lungă — de fapt două bucăţi de scîndură puse cap la cap — plină cu multe feluri de

mîncare ai căror aburi avură un efect atît de vizibil asupra invitaților, încît marchizul se strîmbă îngrozitor, prefăcîndu-se că prizează tabac, ochii italianului se umplură de lacrimi, iar obrajii neamțului își schimbară de cîteva ori înfățișarea și culoarea. Eroul nostru găsi mijlocul de a-și apăra mirosul de puternica duhoare, respirînd numai pe gură, iar nefericitul pictor, dînd fuga într-o odaie vecină, își astupă nările cu tutun. Cît despre doctor — singura persoană de acolo ale căror organe nu fuseseră răscolite —, el arătă cu degetul canapelele așezate pe fiecare parte a mesei și-și informă oaspeții cît regreta că nu putuse face rost de niște autentice *triclinia* antice, oarecum diferite de aceste mobile, îndemnîndu-i să aibă bunătatea de a se tolăni fără prea mare ceremonie, fiecare în cușeta lui în vreme ce el și prietenul său, domnul Pallet, vor ședea în capul oaselor la capetele mesei, pentru a putea avea plăcerea de a-i servi pe cei întinși. Dispoziția aceasta, cîtuși de puțin anticipată de musafiri, îi zăpăci și-i lăsă cu gura ridicol căscată. Marchizul și baronul rămaseră în picioare și-și făceau plecăciuni, pretinzînd că-și oferă reciproc canapeaua dinspre capătul de jos al mesei, dorind însă, fiecare, să beneficieze de exemplul celuilalt, întrucît nici unul nu înțelegea în ce manieră trebuia să se întindă. Peregrine, bucuros de încurcătura lor, îl conduse pe conte de cealaltă parte, unde, cu politețea cea mai răutăcioasă insistă să ia în primire locul de sus.

Continuară să joace pantomima gesturilor, prelungind dezagreabilul și grotescul suspans, pînă cînd doctorul îi rugă încă o dată, stăruitor, să renunțe la ceremonii și formalități, fiindcă, altfel, bucatele aveau să-și piardă calitățile, înainte de a termina ei cu complimentele. Peregrine ocupă canapeaua de jos, pe partea stîngă, întinzîndu-se cu grijă pe ea, cu fața spre masă. Imitîndu-i mișcările, marchizul (deși ar fi preferat trei zile de post, decît să riște să-și răvășească costumul luînd o asemenea poziție) se lungi pe locul opus, lăsîndu-se pe un cot, într-o poziție nespus de incomodă și nefirească și ridicînd capul peste marginea canapelei, ca să nu-i fie deranjată frizura de atingerea trupului prea întins. Italianul — o ființă subțire, mlădioasă — se plantă lîngă Pickle, fără a suferi vreun

inconvenient, decît că i se rupse ciorapul, prins într-un cui din mobilă, cînd îşi ridică picioarele la nivelul restului corpului. Baronul însă, neavînd nici supleţea, nici încheieturile elastice ale tovarăşilor săi, se răsturnă pe canapea cu atîta grabă, încît picioarele lui, brusc proiectate în sus, se ciocniră violent cu capul marchizului, desfiinţînd, cît ai clipi din ochi, toate buclele din frizura acestuia ; în acelaşi moment, scăfîrlia i se lovi atît de puternic de braţul canapelei, încît peruca îi zbură din cap şi toată odaia se umplu de *pulvilio* [1].

Micul dezastru caraghios învinse definitiv gravitatea prefăcută a tînărului nostru gentilom, obligîndu-l să-şi vîre o batistă în gură ca să nu izbucnească în hohote de rîs ; căci neamţul chel ceru iertare cu un aer atît de ridicol şi încurcat, iar marchizul îi primi scuzele cu o complezenţă atît de mîhnită, încît ar fi fost îndeajuns pentru a stîrni rîsul unui chietist [2], dacă sensibilitatea nu i-ar fi fost complet tocită.

După ce urmările neplăcutei întîmplări fură îndepărtate, în măsura în care o îngăduiau împrejurările, şi se instalară cu toţii potrivit aranjamentului deja pomenit, doctorul îşi luă, cu multă graţie, pe umerii săi sarcina de a descrie felurile de mîncare unul cîte unul, ca să ştie musafirii ce să aleagă. Începu deci cu un aer de infinită satisfacţie :

— Asta de-aici, domnilor, e o gîscă fiartă, servită cu un sos compus din piper, leuştean, coriandru, mentă, rută, anşoa şi ulei ; de dragul dumneavoastră, gentlemeni, aş dori să fie o gîscă din Ferrara, dintre cele mai cîntate de antici pentru mărimea ficatului lor ; un asemenea ficat se spune că ar fi cîntărit peste doi pfunzi... Cu astfel de hrană, delicioasă cum e, îşi hrănea cîinii tiranul Heliogabalus [3]. Dar vă cer iertare, aproape că uitasem de supă, un fel de mîncare absolut necesară, din cîte înţeleg, în Franţa, la orice masă. La ambele capete găsiţi castroane cu *salacacabia* romană ; una e făcută din pătrunjel, purecariţă, brînză, muguri de pin, miere, oţet, saramură, ouă,

[1] Pudră parfumată (n. ed. engl.).

[2] Adept al contemplaţiei mistice şi inactivităţii (n. tr.).

[3] Împărat roman (218—222), ucis în timpul unei revolte a gărzii pretoriene (n. ed. engl.).

castraveți, ceapă și ficați de găină ; cealaltă seamănă foarte mult cu *soup-maigre* [1] din țara în care ne aflăm. Mai avem filé de vițel fiert cu secărea și semințe de chimen, cu un sos compus din marinată, ulei, miere și făină și un hașeu curios din plămîni, ficat și sînge de iepure, precum și un platou de porumbei fripți. *Monsieur le baron*, să vă servesc o farfurie din supa asta ?

Neamțul, care nu dezaproba cîtuși de puțin ingredientele, consimți și dădu semne că-i place compoziția, iar marchizul, întrebat fiind de pictor ce fel de *silly kidkabys* preferă, fu servit conform dorinței, cu o porție de *soup* ***maigre.*** Contele, nefiind prea mare amator de mîncare înghițită cu lingura, preferă să se servească cu un porumbel, imitînd și prin asta alegerea tînărului nostru gentilom al cărui exemplu se hotărîse să-l urmeze pe tot parcursul ospățului.

De cum sorbi prima lingură, franțuzul făcu o pauză lungă, gîtul i se umflă de parcă i s-ar fi oprit un ou în esofag, își dădu ochii peste cap, iar gura începu să i se contracte și să i se dilate involuntar. Pallet, care nu-l slăbea din ochi pe acest gurmand, dorind să se dumirească dacă-i place mîncarea, înainte de a se aventura și el să ia din supă, se arătă consternat de aceste trăiri remarcînd, oarecum emoționat, că bietul gentilom avea să facă o criză. Peregrine îl asigură că era doar o manifestare a extazului și, pentru a-și întări spusele, îl întrebă pe marchiz cum găsea supa. Cu infinită greutate, politețea acestuia reuși să înfrîngă dezgustul, și avu puterea să rostească :

— Excelentă, excelentă, pe onoarea mea.

Asigurat de laudele marchizului, pictorul duse fără șovăială lingura la gură, dar nici pe departe nu găsi justificate elogiile degustătorului său ; dimpotrivă, cînd prețioasa compoziție i se răspîndi în gură, păru dintr-o dată pus în imposibilitatea de a se mai mișca și rămase ca statuia de plumb a cine știe cărui zeu fluvial, cu lichidul curgîndu-i pe ambele colțuri ale gurii.

Alarmat de indecenta comportare a pictorului, doctorul se interesă numaidecît de cauzele ei, iar cînd Pallet își recăpătă simțurile și jură că preferă să înghită un terci

[1] Corect : ***Soupe maigre***, supă fără carne (fr.) (n. tr.).

făcut din pucioasă aprinsă, decît infernalul amestec pe care-l gustase, doctorul, ca să se apere, își asigură musafirii că, în afara ingredientelor obișnuite, nu amestecase nimic altceva în supă, decît niște săruri de amoniac, în loc de silitră veche, imposibil de găsit, și-l întrebă pe marchiz dacă succedaneul nu aducea îmbunătățiri întregului. Nefericitul *petit maître* [1], ajuns la limita bunăvoinței, încuviință, spunînd că era, într-adevăr, un rafinament de maestru ; socotindu-se obligat, pentru a nu-și păta onoarea, să-și întărească spusele cu fapte, se sforță să mai înghită cîteva linguri din neplăcutul lichid, pînă cînd stomacul i se revoltă în așa hal, încît fu nevoit să sară brusc în picioare și, în graba-i, își răsturnă farfuria pe pieptul baronului. Urgența care-l imboldea nu-i îngăduia să-și ceară scuze pentru gesturile bruște, așa că zbură în odaia vecină, unde Pickle îl află vomind și făcîndu-și, cu multă pioșenie, cruci mari. La cererea sa, i se aduse un scaun lîngă ușă și alunecă în el mai mult mort decît viu, conjurîndu-l pe prietenul Pickle să-i împace el pe musafiri, și, mai ales, să-i ceară scuze baronului în numele său, pentru violentele greșuri care-l apucaseră. Nu fără socoteală recursese la un intermediar ; la întoarcerea eroului nostru în sufragerie, neamțul se sculase în picioare și se dăduse pe mîna lacheului, care-i ștergea grăsimea de pe vesta frumos brodată, în timp ce el, scos din fire de ghinionul ce-l lovise, izbea podeaua cu piciorul, blestemînd pe nemțește nefericitul banchet și pe impertinentul amfitrion care, tot acest timp, cu multă grijă, încerca să-l consoleze de nenorocirea suferită, dîndu-i asigurări că stricăciunile puteau fi reparate cu nițel ulei de terebentină și un fier încins. Peregrine, abia ținîndu-se să nu-i rîdă în față, îi mai potoli indignarea, spunîndu-i cît de mult regretă cu toții — dar mai ales marchizul — cele întîmplate. Nefericitele *salacacabia* fură scoase din cameră, iar pe locurile lor apărură două plăcinte, una de hirciog, înmuiată în sos de maci albi, cu care înlocuise doctorul semințele prăjite de mac, mîncate, în antichitate, cu miere, la desert ; cealaltă constînd dintr-un picior de porc prăjit în miere.

[1] Fante (fr.) (n. trad.)

Pallet, auzind descrierea primului fel de mîncare, își ridică ochii și brațele spre ceruri și exclamă, plin de uimire și scîrbă :

— Plăcintă de hîrciog și sirop de maci ! Christoase Dumnezeule ! Ce ființe respingătoare mai erau și romanii ăștia !

Prietenul său îi răsplăti nepoliticoasa intervenție cu o privire dojenitoare și recomandă vițelul, din care gustă chiar el, cu atîta poftă și lăudîndu-l atît de mult celorlalți, încît baronul se hotărî să-i urmeze exemplul, golind mai întîi un pocal de vin de Burgundia, despre care doctorul afirmă că ar fi dorit să fie, de dragul oaspetului, licoarea adevărată din Falernum. Nemaizărind pe masă nici un alt fel de mîncare de care ar fi îndrăznit să se atingă, pictorul transformă nevoia în merit și se servi și el cu vițel, dar nu se putu abține să spună că n-ar da nici o feliuță din rosbiful bătrînei Anglii pentru toate delicatesele de pe masa unui împărat roman. Dar toate îmbierile și asigurările doctorului nu-i putură face pe oaspeți să se atingă de gîscă sau de hașé, astfel că acestui fel îi urmă un altul, în care gazda le spuse că se aflau diverse bunătăți botezate de către antici cu apelativul *politeles*, adică magnifice.

— Chestia aia care fumegă în mijloc — le explică el — e un stomac de scroafă cu umplutură de carne tocată de porc, creier de vier, ouă, piper, cuișoare, usturoi, anason, rută, ghimber, ulei, vin și saramură. Pe mîna dreaptă sînt țițele și burta unei scroafe care tocmai a fătat, fripte în vin dulce, cu ulei, fălnă, leuștean și piper. Pe stînga, tocană de melci hrăniți — sau mai bine zis, purgați — cu lapte. În capătul ăla, de lîngă domnul Pallet, sînt clătite de dovleac, leuștean, maghiran și ulei, și iată și doi puișori, prăjiți și umpluți după rețeta lui Apicius [1].

Pictorul își arătă prin variate strîmbături oroarea față de burticica de scroafă, comparînd-o cu un cimpoi și față de melcii tratați cu purgativ ; dar de cum îl auzi pomenind de puii fripți, ceru, plin de poftă, o aripă de orătanie ; doctorul îi spuse că va trebui să-și dea osteneala de a și-o

[1] Marcus Gabius Apicius, gurmand roman din secolul I î.e.n. Numele lui a fost dat unei cărți de bucate conținînd rețete culinare din secolul III — o ediție a apărut la Londra în 1709 (n. ed. engl.).

tăia singur și trimise puii spre el, în care vreme domnul Pallet își îndesă fața de masă sub bărbie și începu să agite cuțitul și furculița cu mare îndemînare. Dar abia îi fuseseră puși puii în față, că începură să-i curgă lacrimile pe obraji și strigă din adîncul bojocilor, vizibil derutat:

— Drace, dar asta-i zeama dintr-un strat întreg de usturoi!

Și totuși, pentru a nu-l dezamăgi sau face de rușine pe amfitrion, înțepă cu tacîmurile una dintre păsări, dar cînd o deschise, provocă o asemenea erupție de mirosuri insuportabile, încît, fără să-și desfacă mai întîi fața de masă din jurul gîtului, sări în picioare zbierînd: „Iisuse Dumnezeule!" și trase toată masa după el, provocînd confuzie și haos.

Pînă să poată sări într-o parte, Pickle fu asezonat cu sosul plăcintei de hîrciog, care se făcu fărîme în dezastrul general; contele italian fu izbit de stomacul de scroafă care, plesnind în cădere, își descărcă umplutura pe coapsa și piciorul său, opărindu-l atît de rău, încît urlă de durere, dezvelindu-și dinții într-un rictus înfiorător și chinuit.

Baronul, aflat la loc sigur în afara învîrtejitului tumult, se bucură nespus văzîndu-și comesenii loviți de aceeași calamitate de care el suferise deja; doctorul însă era doborît de rușine și supărare. După ce prescrise o compresă cu ulei pentru piciorul contelui, își exprimă părerea de rău pentru cele întîmplate, punînd toată vina, deschis, pe lipsa de gust și pe imprudența pictorului, care nici măcar nu-și făcea datoria de a reveni și a-și cere scuze; susținu că orătăniile nu conțineau nimic ce ar fi putut ofensa un nas sensibil, întrucît umplutura consta dintr-un amestec de piper, leuștean, și *ossa foetida* [1], iar sosul era din vin și saramură de heringi, folosit în locul celebrului *garum* roman; nemaipomenita saramură fusese pregătită pe vremuri din scrumbii, un pește asemănător tonului, altădată din silurus, sau alosa *soppiclissima*, ba chiar știa de existența unei a treia variante, numită *garum haemation* [2], din mărunțaie, bronhii și sînge de thynnus.

Socotind că n-ar fi fost posibil să restabilească rînduiala banchetului, prezentînd încă o dată platourile răvă-

[1] Oase rău mirositoare (lat.) (n. tr.).
[2] Sos de sînge (n. ed. engl.).

şite, doctorul ordonă să se stringă totul, să se pună o faţă de masă curată şi să se aducă desertul.

Pînă una-alta, îşi exprimă regretul de a nu-i putea trata cu o mostră de *alieus*, adică mîncarea de peşte a anticilor, ca de exemplu *jus diobaton*, ţiparul de mare, greu de digerat, după opinia lui Galen [1]; *cornuta*, sau rîndunica de mare, descrisă de Pliniu în *Istoria naturală*, unde se spune că multe au coarnele mai lungi de un picior şi jumătate; chefalul şi nouă-ochiul, ţinute în cea mai mare stimă de cei vechi; din ultimul, Iuliu Cezar cumpărase şase mii de bucăţi pentru un ospăţ al victoriei. Observă că modalitatea de a-i prepara e descrisă de Horaţiu în pasajul ce se ocupă de masa dată lui Mecena de către epicureul Nasiedenus: „Affertur squillas inter Murena natantes" etc. [2]

Şi le spuse că de obicei se mîncau cu *rhus syriacum*, un fel de sămînţă astringentă şi calmantă ce anihila efectul purgativ al peştelui. În cele din urmă, învăţatul doctor le dădu a înţelege că, deşi felul acesta de mîncare era considerat luxos chiar şi de cei mai pretenţioşi romani, nici nu se putea compara, în ce priveşte scumpetea, cu unele preparate la modă în zilele absurd de voluptuosului Heliogabalus, care ordonase să i se facă o paştetă din creierii a şase sute de struţi.

În cele din urmă sosi desertul, şi nu mică fu bucuria musafirilor să vadă măsline obişnuite, în saramură; dar amfitrionul le prezentă cu mîndrie un soi de jeleu, afirmînd că e mai bun decît *hypotrimona* lui Hesychius [3], fiind un amestec de oţet, saramură şi miere, fiert pînă la consistenţa cuvenită, şi *ossa foetida* zaharisită, despre care afirmă, în contradicţie vădită cu Humelbergius şi Lister [4], că nu era altceva decît *laser syriacum*, atît de preţios încît se vindea, printre antici, contra unui bănuţ de argint. Gen-

[1] Galen (130—200), medic grec care a trăit la Roma şi a lăsat lucrări de medicină, anatomie şi fiziologie, socotit a fi cea mai mare autoritate medicală a lumii antice, după Hippocrat (n. tr.).

[2] „Pe urmă se aduc nouă-ochi, între creveţi înotînd" (*Satire*, I, 1, 69) (n. ed. engl.).

[3] Un fel de sos condimentat. Hesychyus din Alexandria a fost un lexicograf (n. ed. engl.)

[4] Gabriel Humelbergius, medic din sec. al XVI-lea. Martin Lister (1638—1712), naturalist şi medic englez. Ambii l-au editat pe Apicius (n. ed. engl.).

tilomii îl crezură pe cuvînt în ceea ce privește gustul excepțional al piftiei, dar se mulțumiră cu măslinele, care dădeau vinului un gust atît de agreabil, că păreau cu totul dispuși să-și găsească în el consolarea pentru neplăcerile îndurate. Pickle, nedorind să lase neexploatată nici cea mai mică ocazie de a se amuza pe socoteala lor, se duse să-l caute pe pictor, rămas să facă penitențe în altă încăpere. Nu reuși să-l convingă să se reîntoarcă în sala banchetului, decît angajîndu-se să obțină iertarea celor pe care-i năpăstuise. Dîndu-i toate asigurările că va fi tratat cu indulgență, tînărul nostru gentilom îl conduse în camera ospățului ca pe un criminal. Făcînd o plecăciune în fața tuturor, cu umilință și căință, dar adresîndu-se mai ales contelui, pictorul se jurui pe englezește că, așa cum avea să-l mîntuiască Dumnezeu, nu intenționase să supere vreun bărbat, femeie sau copil, dar fusese silit să facă ce putea, pentru a nu-i jigni pe onorabilii comeseni, dînd curs necesităților naturale chiar sub nasul acestora.

Cînd Pickle îi traduse italianului scuza lui Pallet, pictorul fu iertat în termeni foarte politicoși, ba chiar, după intervenția eroului nostru, își recîștigă și prietenia vechiului său amic, doctorul. Așadar toată lumea uită de supărare și aduseră cu toții respectuoase complimente sticlei, astfel că, în scurtă vreme, șampania influență, într-un chip ce-ți sărea în ochi, comportarea tuturor celor prezenți acolo.

CAPITOLUL XLIX

Marchizul italian şi baronul neamţ sînt făcuţi de ocară ; Pictorul se lasă convins să-l întovărăşească pe Peregrine la un bal mascat, îmbrăcat în femeie, are o neplăcută aventură şi e dus la Bastilia, împreună cu tovarăşul său

La cererea lui Pickle, care cocea o poznă legată de simţul muzical al contelui, pictorul distră lumea cu cîntecul *Bumper Squire Jones*, care-l încîntă peste măsură pe baron, dar ofensă în aşa hal urechile delicate ale italianului, încît pe faţă i se putea citi uimirea şi enervarea şi, judecînd după desele lui ieşiri pe uşă, se vedea clar că era într-o situaţie asemănătoare cu cei care — cum ne spune Shakespeare — cînd le sună cimpoiul în nas, nu-şi pot reţine urinatul de emoţie [1].

Pentru a salva muzica din mîinile oamenilor cu un gust atît de barbar, de cum îşi sfîrşi domnul Pallet numărul, contele îşi onoră prietenii cu vreo cîteva arii favorite din ţara sa, cîntate cu infinită graţie şi foarte expresiv, deşi nu erau îndeajuns de energice pentru a captiva atenţia neamţului ; acesta adormi buştean pe canapea, sforăind atît de tare, încît întrerupse, ba chiar zădărnici cu totul fermecătorul concert. Se văzură deci siliţi să se adreseze încă o dată sticlei ; ea produse modificări atît de importante în creierul doctorului, încît îl îmboldi să cînte diferite ode ale lui Anacreon pe o melodie compusă ad-hoc şi să ţină un discurs foarte erudit despre muzica şi arta declamativă ale antichităţii. Între timp Pallet, găsind cum să-l încunoştinţeze pe italian despre natura profesiei sale, dădea din gură despre pictură, extrem de volubil, într-o limbă (spre norocul lui) absolut neînţeleasă de străin.

În cele din urmă, doctorul fu cuprins de o mare sfîrşeală şi-l rugă pe Peregrine să-l însoţească în camera sa,

[1] *Negustătorul din Veneţia*, act. IV, sc. 1, 49—50 (n. ed. engl.).

iar contele, obosit de nesfîrşita sporovăială despre pictură a lui Pallet, se îndreptă, clătinîndu-se spre baronul adormit, şi-l privi în extaz, recitînd din *Il Pastor Fido* de Guarini [1].

„Come assetato infermo
Che bramó lungamenté
Il vietato licor
— Tal'Io ! gran tiempo inferno,
E d'amorosa sete arso, e consunto" [2].

Apoi îi răpi, îndrăzneţ, un sărut şi începu să-l gîdile la coaste, cu o înfăţişare tandră ce-l scandaliză pe virtuosul pictor ; acesta, conştient de propriii săi nuri, îngrijorat de ce i s-ar putea întîmpla, merse împleticindu-se, în foarte mare grabă şi răscolit la faţă, în camera vecină, unde se puse sub protecţia eroului nostru, împărtăşindu-i bănuielile sale privitoare la imoralitatea contelui şi descriindu-i purtarea lui indecentă.

Peregrine, care detesta, pe bună dreptate, asemenea obiceiuri abominabile, se aprinse de mînie la auzul celor spuse de Pallet, şi, păşind pe pragul sufrageriei în care cei doi străini rămăseseră singuri, văzu destule, cu propriii lui ochi, pentru a se convinge că plîngerea lui Pallet era îndreptăţită şi că baronului nu-i displăceau avansurile contelui. Indignarea îi dădea ghes tînărului nostru erou să se năpustească înăuntru şi să-i pedepsească imediat pe culpabili, dar, gîndindu-se la ce consecinţe ar putea fi supus de pe urma unui pas atît de pripit, rezistă impulsurilor mîniei şi-şi propuse să inventeze o metodă de a-i face de ruşine, proporţional cu grosolana lor comportare. Examină în minte diferite planuri punitive, ba se consultă chiar cu dommul Pipes, care, prezent fiind şi el la scena ruşinoasă, se angajă să-i coasă în saci, cu o cantitate bună de balast în fiecare, şi să-i arunce în rîu de pe Pont Neuf, dar ima-

[1] Gianbattista Guarini (1538—1612), poet italian, emul al lui Tasso, celebru în Europa pentru drama pastorală *Il pastor fido* ((1590), tradusă şi în engleză în 1647 de Sir Richard Fanshawe, cu titlul *The Faithful Shepherd* (n. tr.).

[2] „Ca un infirm însetat,
Ce-ndelung a rîvnit
Interzisa licoare,
Aşa şi eu : mult timp infirm am fost
Şi ars de setea amoroasă şi distrus". (n. trad.).

ginația nu-i putu furniza nici o idee care să-i placă și nu prea știa cum să procedeze, cînd stăpîna casei, cunoscută lui drept o femeie remarcabil de vioaie, întîmplîndu-se să treacă pe acolo, îi dădu o sugestie. Peregrine trecu numai-decît la punerea ei în aplicare, rugînd-o să-i facă favoarea de a intra în camera alăturată și de a le spune domnilor de acolo că va reveni de îndată ce va reuși să-l culce pe doctor.

Cu multă grație, doamna se declară gata să-i îndeplinească rugămintea, dar cînd intră în apartament, mîngîierile drăgăstoase schimbate de cei doi iubiți o mîniară și scandalizară atît de tare, încît, în loc de a rosti mesajul încredințat, duse la gură trîmbița ocărilor și, înhățînd bastonul baronului, aflat pe o masă lîngă perete, îi stîlci pe amîndoi în bătaie, lovind cu o furie atît de energică, încît cei doi se văzură obligați să se retragă rușinos, fiind chiar azvîrliți pe scări la vale, în chipul cel mai jalnic, de exasperata muiere, care-i bombardă tot drumul cu insulte bine meritate, făcîndu-le cunoscută rușinea nu numai membrilor familiei sale, ci întregii populații, care se îngrămădi în dreptul ușii și, după toate probabilitățile, ar fi dat o mînă de ajutor la răzbunarea ei, dacă lacheii femeii, tot timpul gata să intervină, nu i-ar fi vîrît pe delincvenți în *remise* și nu i-ar fi dus de acolo în mare grabă.

Încîntat de pedeapsa ce li se aplicase, Peregrine o luă în brațe de bucurie pe proprietăreasa hanului, răsplătind-o pentru neînfricarea cu care acționase. Prea multul vin băut îi dădea ghes la strengării, așa că-i propuse lui Pallet să-l însoțească la un bal mascat, amintindu-și că urma să se țină unul chiar în seara aceea. Pictorul dorea să-l acompanieze, arătîndu-se destul de curios, dar își exprimă teama de a se pierde de el în timpul balului, ceea ce ar fi fost neplăcut foarte, el necunoscînd deloc orașul și limba băștinașilor. Pentru a-i înlătura temerile, patroana, prezentă la sfatul lor, îl sfătui să se îmbrace în haine muierești, ceea ce avea să-l oblige pe însoțitorul său să-i dea mai multă atenție, deoarece nu se va putea despărți de doamna pe care o va escorta ; în al doilea rînd, presupunerea că exista între ei o legătură amoroasă avea să le împiedice pe damele de noapte să acosteze și să seducă un bărbat deja angajat.

Prevăzînd cît de copios se va amuza dacă proiectul va fi pus în aplicare, tînărul nostru gentilom sprijini cu atîta ardoare și pricepere propunerea, încît pictorul se lăsă îmbrăcat într-o rochie a proprietăresei, care-i mai făcu rost și de o mască și un domino, iar Pickle își puse un costum spaniol. În deghizarea aceasta, în care se înveșmîntară cam pe la ceasurile unsprezece, porniră într-un fiacru, însoțiți de Pipes, înspre sala de bal, iar Pickle intră în ea, la braț cu presupusa femeie, spre uluirea întregii adunări, care nu mai văzuse niciodată o femeie cu o înfățișare atît de grosolană.

De cum trecură în revistă toate măștile deosebit de interesante și pictorului i se dădu să bea un pahar de lichior, poznașul însoțitor îl lăsă singur, dispăru cît ai zice pește și se întoarse purtînd și el mască și un domino peste îmbrăcăminte, ca să se poată distra pe seama perplexității lui Pallet și să fie totuși, aproape, ca să-l poată apăra de insulte.

Rămas fără călăuză, bietul pictor se pierdu cu firea de îngrijorare și porni să străbată sala în căutarea lui Pickle, cu pași mari și gesturi ciudate, urmat de o groază de lume ce se zgîia la el ca la un fenomen supranatural. Publicul din jur îi spori atît de mult neliniștea, încît nu se putu reține să nu monologheze cu voce tare, blestemîndu-și soarta ce-l făcuse să depindă de promisiunile unui smintit și jurînd că, de se va vedea scăpat de bucluc, nu se va mai lăsa altădată atras într-o astfel de capcană, nici dacă i se va oferi în schimb întreg regatul Franței.

Niște filfizoni, dîndu-și seama că sub mască se ascundea un străin, după toate probabilitățile neștiutor al limbii franceze, se apropiară de el pe rînd, pentru a-și pune în evidență spiritul și istețimea, șicanîndu-l cu întrebări șirete, la care pictorul nu a putut da alt răspuns decît :

— *No parly Francy.* Dracu să vă ia trăncăneala. De ce n-oți fi putînd să vă vedeți de treaba voastră ?

Cel mai mult contribui însă la chinurile și încurcătura lui Pallet o urgentă chemare a firii, provocată de șampania băută în cantitate atît de generoasă pe parcursul după-amiezii. Întrucît juca rolul unei femei, nu știa nici unde să se retragă, nici n-ar fi îndrăznit — dac-ar fi

știut — să se lase surprins într-o poziție atît de rușinoasă de reprezentantele sexului slab ; dac-ar fi folosit, cu înfățișarea sa de acum, facilitățile puse la îndemîna bărbaților, știa că s-ar fi făcut de rîs în ochii întregului bal. Fu deci obligat să îndure durerile cele mai ascuțite ale reținerii și nu încetă să țopăie, dînd roată încăperii și aruncînd priviri îndurerate măștilor, în căutarea lui Pickle, blagoslovindu-l în același timp cu înflorite sudalme. Pînă la urmă totuși, fu nevoit să se supună nemiloasei porunci a necesității și, luîndu-se după alți gentlemeni pînă la o mică anexă anume destinată acestui scop, se descărcă de motivul suferinței în prezența acestora, strigîndu-și tare scuzele :

— Cu permisiunea domniilor voastre ! Vai mie ! Necesitatea nu ascultă de legi !

Atît de neobișnuită și ridicolă fu operația pe care o înfăptui, încît cîțiva dintre cei ce-i fuseseră martori ridicară brațele spre cer de mirare, iar alții dădură fuga în sala de bal și-și chemară amicii să vadă nemaipomenita minune.

Printre măștile sosite la chemarea acestora ca să se distreze văzînd ce face pictorul se afla și o persoană de rang, care, cunoscînd într-o oarecare măsură limba engleză, așteptă să se întoarcă Pallet cu fața și-i spuse :

— Doamnă, mă bucur de fericit dumneavoastră pisser. Me pare că ați făcut apă sans grand dolore.

— Da, slavă Domnului, Monsieur (răspunse pictorul). Niciodată n-am avut probleme cu asta.

— Oho ! (reluă masca), asta este foarte bien. Vă place să faceți treaba sans problem, daca nu me înșel ?

— Al naibii să fiu, dragă dom'le, ați brodit-o de minune ! Chiar așa stă situația, vă spun sincer, cum sper în mîntuire, strigă Pallet, izbucnind într-un puternic hohot de rîs. Văzînd cum se comportă, francezul renunță la orice reținere sau politețe, își permise să fie obraznic cu presupusa doamnă și încercă să-și vîre mîna în corsajul ei ; pictorul însă era prea timid ca să suporte un tratament atît de indecent, iar cînd galantonul își repetă încercarea, într-o manieră și mai nedelicată, îi trase un pumn în ureche, făcînd să-i joace luminițe în fața ochilor și punîndu-și sexul la îndoială de așa manieră, încît nobilul jură că

e fie bărbat, fie hermafrodit şi, de dragul onoarei sale, ceru să i se facă numaidecît un examen, cu atîta insistenţă şi supărare, încît prefăcuta nimfă era ameninţată nu doar cu darea în vileag, ci şi cu administrarea unei pedepse severe, fiindcă tratase cu atîta dispreţ o ureche princiară. Peregrine, care văzuse şi ascultase totul, socoti că sosise timpul să intervină ; prin urmare, ridică pretenţii asupra femeii insultate, care se bucură nespus văzîndu-se protejată.

Galantonul jignit nu se lăsă cu una cu două, ci insistă să i se spună cine e doamna, iar eroul nostru refuză, la fel de încăpăţînat, să-i dea satisfacţie, aşa că ajunseră la cuvinte grele. Cînd prinţul îl ameninţă că-i va pedepsi neobrăzarea, eroul nostru — neştiind cu cine are de-a face — arătă locul unde atîrna de obicei propria-i spadă şi, pocnind din degete sub nasul franţuzului, îl luă de braţ pe pictor şi-l duse în altă parte a sălii, lăsîndu-şi adversarul să rumege planuri de răzbunare.

Pallet îşi certă zdravăn însoţitorul pentru barbara-i comportare, îl puse la curent cu necazul avut şi-i spuse pe şleau că n-are de gînd să-l mai lase să dispară de lîngă el, aşa că pînă la sfîrşitul balului se ţinu strîns de braţul lui Peregrine, spre marea bucurie a petrecăreţilor, cu totul şi cu totul absorbiţi de contemplarea acelei apariţii greoaie, stîngace şi cu mersul ţeapăn. În cele din urmă, Pickle, obosind să mai dea reprezentaţii cu nemaipomenita s-a parteneră, cedă rugăminţilor repetate ale falsei doamne şi o conduse la trăsură ; de abia se urcă şi el, cînd fură împresuraţi de un şir de muşchetari, comandaţi de un ofiţer de gardă, care, ordonînd să se deschidă uşile caretei, se aşeză solemn înăuntru în timp ce unul din oamenii săi se urcă pe capră, să dea indicaţii birjarului.

Peregrine pricepu numaidecît de ce fusese arestat ; spre norocul lui, n-avea nici o armă cu care să se împotrivească luptînd. Firea îi era atît de impetuoasă şi de nechibzuită, încît, dac-ar fi fost înarmat, ar fi înfruntat orice pericol, mult mai bucuros decît să se lase în voia sorţii, oricare ar fi fost aceasta. Pallet, închipuindu-şi că ofiţerul era un gentilom care le confundase trăsura cu a sa, îi ceru amicului Pickle să-i arate eroarea, iar cînd îi fu adusă la cunoştinţă adevărata stare de lucruri, ge-

nunchii se porniră să-i bîţîie, dinţii să-i clănţăne şi dădu glas unor tînguieli jalnice, exprimîndu-şi teama că va fi azvîrlit în cine ştie ce temniţă din pîntecele Bastiliei, unde-şi va petrece restul zilelor în mizerie şi suferinţă şi nu va mai vedea în veci lumina divinului soare, nici faţa vreunui prieten, ci se va stinge în ţara asta străină, departe de familie şi cunoscuţi. Pickle îl ocărî pentru laşitatea lui, iar ofiţerul, auzind cît de jalnic se văicăreşte doamna, îşi exprimă neplăcerea de a fi instrumentul care-i provocase durerea şi încercă să le aducă alinare, vorbindu-le despre îngăduinţa magistraţilor francezi şi despre generozitatea ieşită din comun a prinţului din a cărui poruncă fuseseră arestaţi.

Peregrine, părăsit pare-se de orice bun simţ în astfel de ocazii, scoase exclamaţii pline de amărăciune împotriva legilor arbitare ale Franţei şi atacă, în cuvinte pline de dispreţ, caracterul prinţului ofensat, al cărui resentiment (spunea), departe de a fi nobil, era de-a dreptul jalnic, lipsit de generozitate şi nedrept. Militarul nu răspunse învinuirilor, ci ridică doar din umeri, manifestîndu-şi uimirea tăcută faţă de marea *hardiesse* [1] a prizonierului, iar fiacrul era tocmai pe cale să se pună în mişcare cînd, din spate, se auzi zgomotul unei lupte şi vocea lui Tom Pipes zicînd : „Să mă ia naiba dacă am s-o fac !“ Unul dintre soldaţi îi ceruse devotatului însoţitor să se dea jos de pe locul său din spatele trăsurii, dar Tom, hotărît să împărtăşească soarta stăpînului, refuzase, pînă cînd invitaţiile fură însoţite de forţă ; încercă să respingă atacurile soldaţilor cu călcîiul, repezindu-l cu atîta putere în falca primului soldat venit în contact cu el, încît se auzi un zgomot sec, ca acela al unei nuci uscate sparte între măselele unui student în drept, în stalul teatrului. Înfuriat de neobrăzarea lui, celălalt salută posteriorul lui **Tom cu** vîrful baionetei, stînjenindu-l atît de mult, **încît** nu-şi putu menţine poziţia ci, sărind la pămînt, îl pocni pe adversar sub bărbie, prăvălindu-l pe spate, iar apoi, sărind peste el cu deosebită agilitate, se ascunse printre trăsuri, pînă cînd văzu cîte un ostaş urcîndu-se în faţa şi în spatele fiacrului stăpînului. De cum porni trăsura, se luă **pe**

[1] Cutezanţă, **curaj (fr.) (n. tr.).**

urmele ei, ținîndu-se aproape, pentru a afla în ce loc va fi închis Peregrine.

După o călătorie înceată, pe un drum plin de cotituri și de șerpuituri, trăsura ajunse într-un cartier al Parisului total necunoscut lui Pipes și se opri în fața unei porți impunătoare, cu vizor la mijloc ; aceasta se deschise la sosirea fiacrului, prizonierii intrară, iar gardienii făcură cale-ntoarsă cu trăsura. Tom luă hotărîrea să stea de veghe acolo toată noaptea, pentru a putea, dimineața, să supravegheze casa, cu scopul de a-și elibera stăpînul.

CAPITOLUL L

Datorită fidelității lui Pipes, Jolter află despre soarta lui Peregrine. Se sfătuiește cu doctorul. Cere audiență ambasadorului, care, cu mare greutate, obține eliberarea condiționată a prizonierilor

Își puse planul în aplicare, nedînd nici o atenție durerii provocate de rana din fund și în ciuda întrebărilor repetate ale gărzilor pedestre și călări, cărora nu le putea da alt răspuns decît *„Anglois, Anglois"*. De cum miji de ziuă, examină cu multă atenție castelul (fiindcă asta părea să fie) în care fuseseră închiși Peregrine și Pallet, îi fixă locul față de rîu, se întoarse acasă și, deșteptîndu-l pe domnul Jolter, îi povesti toată tărășenia de-a fir a păr. Pedagogul, auzind veștile rele, își frînse mîinile de durere și consternare. Nu se îndoia că discipolul său fusese întemnițat pe viață la Bastilia și, torturat de groază, blestemă ziua cînd își luase pe cap grija de a îndruma pașii unui tinerel atît de nesăbuit care, prin nenumărate insulte, stîrnise mînia unei administrații atît de indulgente cum era cea franceză. Cu toate astea, pentru a nu neglija nici un mijloc ce-i stătea în putere de a-l salva din situația neplăcută în care se afla, îl trimise pe Pipes la doctor, să-i spună ce se întîmplase cu amicul său și să-i ceară să facă front comun cu el, în interesul captivilor. Aflînd ce se petrecuse, medicul se îmbrăcă numaidecît și veni la Jolter, adresîndu-i-se cu următoarele cuvinte :

— Acum v-ați convins, sper, domnule, că greșeați afirmînd că oprimarea nu poate fi niciodată efectul puterii arbitrare. Ar fi fost cu neputință ca o calamitate ca asta să se întîmple în sînul democrației ateniene ; nici măcar

tiranul Pisistrate [1], cînd a pus stăpînire pe respectivul stat, n-a îndrăznit să conducă treburile țării în mod atît de autoritar și nedrept. Veți vedea cum domnul Pickle și prietenul meu, domnul Pallet, vor fi sacrificați tiranicei voințe a unei puteri nelegiuite. După părerea mea, vom deveni complici ai distrugerii acestui sărman popor, dacă ridicăm vreun deget pentru a cere, sau pentru a cerși, eliberarea nefericiților noștri compatrioți, fiindcă, prin asta, am împiedica să se comită o crimă strigătoare la cer, care ar abate pe capetele făptașilor pedeapsa divină și ar putea fi însăși calea prin care unei națiuni întregi i s-ar reda neprețuitul dar al libertății. În ce mă privește, m-aș bucura să văd vărsîndu-se, pentru o cauză atît de nobilă, chiar sîngele tatălui meu, dacă o victimă nevinovată mi-ar da posibilitatea să sfărîm lanțurile sclaviei și să instaurez libertatea, dreptul natural al omului. Numele meu ar fi, atunci, imortalizat printre acelea ale eroilor — patrioți ai antichității, memoria mi-ar fi cinstită ca ale lui Harmodius și Aristogiton [2], prin statui ridicate pe cheltuiala statului.

Tirada aceasta, rostită cu multă afectare și agitație, îl supără foarte pe Jolter ; fără a rosti vreun cuvînt, dascălul se retrase, fierbînd de mînie, în odaia lui, iar republicanul se întoarse acasă, sperînd din tot sufletul ca prezicerea să-i fie confirmată de distrugerea și moartea lui Peregrine și a pictorului, ce-ar fi dat naștere unei răsunătoare revoluții, în care el ar fi jucat rolul principal. Jolter — avînd o imaginație mai puțin fierbinte și nu chiar atît de bogată — se duse, însă, direct la ambasador și-l informă despre pățania învățăcelului său, cerîndu-i să intervină pe lîngă ministrul francez ca Peregrine și celălalt supus britanic să fie puși în libertate.

Excelența Sa se interesă dacă Jolter cunoștea cauza arestării, dorind **să** fie mai **bine pregătit** pentru a justi-

---

[1] Tiran al Atenei, contemporan cu Solon ; de două ori depus-dat de putere, o recîștigă de două ori, dar se folosește de ea cu moderație. Contribuie la înfrumusețarea cetății și dă dispoziții să se culeagă și publice textele homerice (n. tr.).

[2] Atenieni din sec. VI î.e.n. care au complotat uciderea tiranului Hippias. Deși au dat greș, au fost botezați „eliberatorii" (n. ed. engl.).

fica purtarea lui Peregrine, sau a solicita înțelegere pentru ea ; nici Jolter, nici Pipes, nu-i putură da însă nici cea mai mică informație despre acest subiect, deși preceptorul primise chiar din gura lui Tom un raport amănunțit despre modul în care-i fusese arestat stăpînul, despre propria lui comportare și despre rana căpătată cu acel prilej. Excelența Sa n-avea nici o îndoială că Pickle își atrăsese pe cap nenorocirea prin cine știe ce farsă nefericită, pusă la cale în timpul balului, convingere ce i se întări cînd auzi că tînărul gentilom trăsese la măsea toată după-amiaza și fusese atît de lipsit de minte, încît să plece la bal cu un bărbat îmbrăcat în straie de femeie. În aceeași zi, i se adresă ministrului francez, încredințat că va obține ușor eliberarea celor doi, dar întîmpină mai multe greutăți decît se așteptase, întrucît curtea Franței e deosebit de meticuloasă cînd e vorba de un prinț de viță regală. Ambasadorul fu nevoit să întrebuințeze cuvinte foarte ferme, dar nici așa — cu toate că politica francezilor de la ora aceea nu le permitea să ajungă în conflict pentru un fleac cu guvernul britanic — nu reuși să obțină decît făgăduiala că Pickle va fi pus în libertate, cu condiția să-și ceară iertare de la prințul jignit. Socotindu-l vinovat pe Peregrine, Excelența Sa se gîndi că obținuse o concesie rezonabilă și îl primi pe Jolter, pentru a i-o comunica și a întări sfatul dat : să cadă de acord cu termenii propuși. Intrînd, cu multă teamă și tremurînd din tot corpul în întunecata fortăreață, pedagogul își găsi discipolul într-o încăpere mizerabilă, fără nici o piesă de mobilier, în afara unui taburet și a unei laviță ; în chiar momentul cînd intră, auzi fluieratul nepăsător al tînărului, și-l văzu lucrînd cu creionul pe peretele gol, unde desenase o figură grotescă, botezată cu numele nobilului ce-i fusese adversar, precum și un dog mare englez, cu laba din spate ridicată, care făcea pipi în pantoful omului. Pînă acolo mersese în impertinența lui, încît însoțise desenul cu felurite explicații pe franțuzește, făcîndu-i părul măciucă lui Jolter cînd le văzu. Însuși temnicerul fu surprins și mirat de îndrăzneala lui Peregrine, nearătată pînă atunci de nici un alt deținut, și-și alătură glasul celui al lui Jolter, încercînd să-l convingă să îndeplinească cererea, ușor de satisfăcut, a ministrului. Eroul nostru însă, departe de a

se arăta dispus să urmeze sfatul apărătorului, îl împinse solemn spre uşă şi-l concedie cu un picior în fund, nedînd alt răspuns implorărilor, chiar lacrimilor lui Jolter, decît că nu se va înjosi acceptînd un compromis, fiindcă nu înfăptuise nici o crimă, ci-şi va lăsa cazul în grija jurisdicţiei şi eforturilor unui tribunal britanic, a cărui datorie era să vegheze să li se facă dreptate supuşilor coroanei engleze. Dori totuşi să i se dea posibilitatea lui Pallet, întemniţat în alt loc, să procedeze cum îl îndemna conştiinţa lui, destul de maleabilă. Cînd însă domnul Jolter îşi exprimă dorinţa de a-l vedea pe celălalt prizonier, temnicerul răspunse că nu primise nici un ordin cu privire la femeie, neputîndu-l deci conduce la celula ei, dar fu destul de înţelegător pentru a-i spune că păruse total distrusă de întemniţare şi uneori se purta ca şi cum n-ar fi fost chiar-chiar în toate minţile. Văzîndu-şi zădărnicite toate eforturile, Jolter părăsi Bastilia cu inima grea şi-l informă pe ambasador despre insuccesul negocierilor. Acesta din urmă nu-şi putu reţine nişte comentarii caustice la adresa încăpăţînării şi obrăzniciei tînărului nostru erou, care, spunea el, merita din plin să sufere pentru tembelismul său. Cu toate acestea, nu-şi curmă insistenţele pe lîngă ministrul francez, găsindu-l însă atît de neînduplecat, încît fu obligat să ameninţe pe faţă că va face din cazul respectiv o problemă naţională şi nu numai că va cere în scris instrucţiuni de la Curte, dar chiar va da sfaturi juriştilor englezi să treacă la represalii şi să închidă în Turn cîţiva gentilomi francezi aflaţi la Londra.

Ameninţarea îşi făcu efectul asupra autorităţilor de la Versailles. Decît să riste să înfurie nişte oameni pe care n-aveau nici dorinţa, nici interesul să-i supere, consimţiră să le dea drumul vinovaţilor, cu condiţia să părăsească Parisul la trei zile după eliberare. Peregrine acceptă imediat — era acum mult mai înţelegător, fiindcă se săturase pînă în gît să stea închis într-o odaie lipsită de confort vreme de trei zile, fără a putea comunica cu oamenii săi şi fără nici o altă distracţie decît cele scornite de imaginaţia sa.

CAPITOLUL LI

Peregrine se veselește pe socoteala pictorului, care-și blestemă proprietăreasa și rupe prietenia cu doctorul

Nefiindu-i prea greu să-și imagineze cam cum se simțea prietenul său în asprele condiții din închisoare, Peregrine nu voi s-o părăsească înainte de a se amuza puțin de suferința lui. În acest scop, se înființă în celula nefericitului pictor, unde putea intra acum cînd dorea. De cum trecu pragul, primul lucru de care dădu cu ochii fu atît de neobișnuit de ridicol, încît abia reuși să-și păstreze chipul încruntat, absolut necesar pentru reușita farsei plănuite. Disperatul Pallet ședea în pat în capul oaselor, într-un *déshabillé* cu totul și cu totul ieșit din comun. Pusese la o parte monstruoasa-i crinolină, dimpreună cu corsetul, rochia și combinezonul, își înfășurase volănașele în jurul capului, ca pe o scufie de noapte și purta dominoul ca pe o lejeră rochie de dimineață ; buclele-i cărunte atîrnau în jurul ochilor spălăciți și pe gîtul tăbăcit, în cea mai mare dezordine și neglijență ; barba colilie îi crescuse cam de o jumătate de inci prin resturile machiajului cu care-i fusese zugrăvit obrazul și toate trăsăturile feței erau alungite de suferință și descurajare, dîndu-i o înfățișare ridicolă. Văzîndu-l pe Peregrine, se sculă, cutremurîndu-se de bucurie și alergă spre el cu brațele deschise ; de cum observă însă înfățișarea tristă asumată de eroul nostru cu bună știință, încremeni la jumătatea drumului, iar speranța ce începuse să-i încolțească în suflet fu risipită într-o clipă de presimțirile cele mai întunecate, așa că rămase în picioare, întrupare caraghioasă a descurajării, ca un răufăcător așteptînd la

Old Baily [1] să se pronunțe sentința. Luîndu-i mîna, Pickle suspină din adîncul pieptului și, dîndu-i pictorului toate asigurările că-l întristează enorm misiunea ce-i fusese încredințată, de a fi purtătorul unor vești proaste, îi comunică, prefăcîndu-se nespus de îngrijorat și cuprins de jale, că tribunalul francez, aflînd care era sexul adevărat al lui Pallet, decisese, ținînd seama de revoltătorul ultragiu adus în public unui prinț din spița regală, să-l întemnițeze pe viață la Bastilia ; sentința (îi mai spuse) fusese îndulcită ca urmare a jalbelor înaintate de ambasadorul britanic, pedeapsa stabilită inițial de lege nefiind alta decît zdrobirea vinovatului pe roată. Veștile astea sporiră în așa măsură groaza din sufletul pictorului, încît începu să urle din toți bojocii și să țopăie prin celulă, în culmea disperării, luîndu-i ca martori pe Dumnezeu și pe toți muritorii că preferă moartea imediată, decît să petreacă fie și un singur an închis într-un loc atît de hidos, și blestemînd ceasul cînd se născuse, dimpreună cu momentul plecării din țara sa de baștină.

— În ceea ce mă privește (îi comunică torționarul său, cu ipocrizie în glas), am fost silit să înghit pilula amară de a cere iertăciune prințului ; deoarece nu intenționasem cu adevărat să-l lovesc, acesta mi-a primit scuzele și, prin urmare, îmi vor da drumul chiar astăzi. Ba chiar există o posibilitate să-ți recapeți și dumneata libertatea. Îmi dau bine seama că-i un remediu neplăcut, dar mai bine să înduri nițică rușine, decît să fi pierdut pe veșnicie. Pe lîngă asta, gîndindu-mă ceva mai bine, îmi imaginez că nu te vei lăsa pradă, pentru un asemenea fleac, nesfîrșitelor orori ale încarcerării severe, mai ales cînd știu că, de vei consimți, vei obține, după toate probabilitățile, avantaje de care altcumva nu te-ai putea bucura.

Întrerupîndu-l, plin de nerăbdare, Pallet îl rugă, în numele Domnului, să nu-l mai chinuiască atît, ci să spună odată despre ce compromis era vorba, el fiind dispus să înghită orice, cît de respingător la gust ar fi fost.

După ce cîntase atîta vreme pe corzile groazei și speranței celuilalt, Peregrine îi spuse că, întrucît crima fu-

[1] Închisoare londoneză, dar și curte de judecată, ale cărui sesiuni se țineau de opt ori pe an. Și-a luat numele de la cel al străzii pe care se afla (n. tr.).

sese comisă pe cînd avea înfățișarea unei femei — deghizare nedemnă de sexul bărbătesc — voința curții franceze era ca delincventul să renunțe pe vecie la prerogativele și trăsăturile caracteristice ale unui bărbat, de care se dezisese într-un chip atît de rușinos ; cu alte cuvinte, să i se răpească virilitatea. Exista așadar o alternativă, depinzînd doar de hotărîrea pictorului, prin care-i stătea în putere să-și redobîndească libertatea pe loc.

— Cum ! (zbieră, disperat, pictorul). Să renunț la bărbăția mea și să devin un eunuc ? Pe naiba, pe dracu' și așa mai departe, prefer să rămîn în continuare aici și să mă las devorat de șobolani. (Apoi, întinzînd gîtul): Iată-mi beregata (zise), fii bun, amice, și cresteaz-o de două, trei ori ; de nu vrei s-o faci, ai să mă găsești zilele astea atîrnînd de jartiere. Ce ticălos nenorocit mai sînt și eu ! Ce cap sec, vită încălțată și cretin afurisit am fost, cînd m-am dat pe mîna rasei ăsteia barbare de escroci ! Să te ierte Dumnezeu, domnule Pickle, pentru că ai fost cauza imediată a nenorocirii mele ; dac-ai fi rămas de la bun început alături de mine, așa cum mi-ai promis și m-ai fi condus pînă la locul cuvenit, unde să-mi pot face nevoile fără să fiu văzut, n-aș fi fost siciit de măscăriciul ăla care a abătut necazul pe capul meu. Și de ce naiba oi fi îmbrăcat afurisita asta de rochie cu ghinion ? S-o bată dumnezeu pe meliță aia de proprietăreasă, curată Jezebel, care mi-a sugerat un costum atît de idiot ! O deghizare ce nu mi-a adus numai nefericire, ci m-a făcut și să-mi fie scîrbă de mine și să-i înspăimînt pe alții. Azi-dimineață, cînd i-am spus temnicerului că aș dori să-mă bărbieresc, el s-a uitat cu gura căscată la barba mea, și-a făcut cruce și a bolborosit un Tatăl nostru, socotind (bănuiesc) că-s o vrăjitoare, sau ceva și mai rău. Înghiți-i-ar iadul și porcăria aia de banchet al anticilor, ce m-a îndemnat să beau prea mult, ca să-mi spăl din gură gustul afurisitei de *silikikabie*.

Tînărul nostru gentilom îi ascultă jelania pînă la capăt și apoi își ceru scuze pentru comportarea sa, arătînd că nu putuse prevedea neplăcutele-i consecințe ; pe urmă îl sfătui stăruitor pe pictor să accepte condițiile grațierii. Observă că Pallet ajunsese la vîrsta aceea onorabilă cînd patimile cărnii se stinseră, probabil, cu desăvîrșire în trupul

lui şi cînd ar fi trebuit să-l preocupe cel mai mult curăţenia sufletească, ce prin nimic nu putea fi obţinută mai lesne, decît prin amputarea ce i se propunea ; că trupul, ca şi mintea sa, vor profita de pe urma schimbării ; fiindcă nu va mai trebui să-şi satisfacă nici un fel de pofte primejdioase, şi nici un gînd porcos nu-l va mai distrage de la îndatoririle profesionale ; că vocea lui, dulce de la natură, va deveni atît de frumoasă, încît va încînta urechile tuturor oamenilor de bun gust din lumea mondenă, şi în scurtă vreme va deveni celebru sub numele de Senesino al Angliei [1].

Pictorul fu impresionat de argumentele lui Pickle dar, înainte de a se lăsa convins, formulă trei obiecţii : anume, dezonoarea implicată în pedeapsă, durerea ce va însoţi operaţia şi groaza de ce va spune nevastă-sa. Pickle se angajă să înlăture el aceste dificultăţi. Îl asigură că sentinţa se va executa în mare secret, şi nimeni nu va şti nimic ; că excizia (după cum ştia de la Motecelli [2]) nu era mai dureroasă decît extracţia unei măsele ; şi că nevastă-sa nu putea fi atît de lipsită de suflet, după îndelungata convieţuire cu el, încît să-i ia în nume de rău un expedient prin care putea nu doar să se bucure în continuare de conversaţia soţului, ci şi să culeagă roadele talentelor lui, remarcabil rafinate de bisturiu.

Auzind ultima explicaţie, Pallet clătină din cap, vrînd parcă să spună că nevastă-sa nu se va lăsa convinsă atît de uşor ; era însă gata să se învoiască, dacă Peregrine putea obţine consimţămîntul soţiei. Chiar în clipa cînd se declara de acord, intră temnicerul şi, adresîndu-se presupusei doamne, îşi exprimă satisfacţia de a avea onoarea să-i comunice că este liberă să plece. Pictorul nu pricepu nici o boabă din franceza lui, iar Peregrine se transformă în interpret, făcîndu-şi prietenul să creadă că gardianul le vestea că ministrul trimisese un felcer să execute operaţia propusă şi că, în odaia alăturată, tocmai se pregăteau instrumentele şi bandajele. Alarmat şi îngrozit de scurtimea timpului rămas pînă la operaţie, pictorul zbură

[1] Sopran italian (1680—1750) (n. ed. engl.).

[2] Neidentificat. Poate Giuseppe Monticelli din Veneţia, medic scriitor, sau sopranul Angelo Maria Monticelli, care cînta la Londra în 1740 (n. ed. engl.).

în celălalt capăt al celulei și, înhățînd o oală de noapte din lut ars — singura armă de atac aflată prin preajmă — luă poziția de apărare, anunțînd, printre sudalme, că va pune la încercare rezistența țestei bărbierului, de se va încumeta să-și vîre nasul în odaie.

Neașteptîndu-se la o asemenea primire, temnicerul trase concluzia că biata femeie își pierduse cu adevărat mințile și plecă grăbit, lăsînd în urma sa ușa deschisă. La care Pickle, strîngînd cu multă grabă veșmintele femeiești de pe pat, i le puse lui Pallet în brațe și, remarcînd că aveau acum drum liber, îl îndemnă să-l urmeze pînă la poartă, unde îi aștepta o birjă. Timp de ezitare nu era, așa că pictorul îi urmă sfatul și, fără a lăsa din mînă țucalul, pe care, în graba-i, uitase să-l pună jos, ieși, în spatele eroului nostru, înnebunit de frică și nerăbdare, cum e și firesc să fie, presupun, un bărbat ce fuge de castrare sau de închisoarea pe viață. Într-atîta se agita de tare, încît, pentru moment, capacitatea de a gîndi liber îi dispăru cu desăvîrșire și nu mai vedea nimic altceva decît pe călăuza sa, urmîndu-l dintr-un fel de impuls instinctiv, fără să-i zărească, în dreapta și stînga, pe paznici și gardieni care, privindu-l cum trece, cu hainele femeiești sub braț și agitînd oala de noapte deasupra capului, încremeniseră de uluirea de a da ochii cu o asemenea arătare.

După ieșirea din închisoare nu conteni să strige cît îl țineau puterile: „Mînă, birjar, mînă, pentrŭ numele Domnului!" Birja străbătuse deja o stradă întreagă și el tot nu dădea încă semne că și-ar fi recăpătat uzul rațiunii, ci se holba, aidoma capului Gorgonei, cu gura larg căscată și fiecare fir de păr în parte răsucindu-se și îmbîrligîndu-se ca un șarpe viu. În cele din urmă, totuși, începu să-și vină, cu încetul, în fire și-l întrebă pe Peregrine dacă, după părerea lui, scăpase de primejdia de a fi recapturat. Neobositul coțcar, încă nesatisfăcut de chinurile cărora îl supusese, răspunse, cu îndoială și îngrijorare pe chip, că spera să nu fie ajunși din urmă și se rugă lui Dumnezeu să nu fie ținuți în loc de vreun *embarras*. Pallet se rugă și el, cu fervoare, pentru același lucru și mai înaintară cîțiva iarzi, cînd urechile le fură umplute de zgomotul făcut de o trăsură ce venea după ei în plină viteză. Pickle privi

afară pe fereastră, apoi își trase capul înăuntru, părînd îngrijorat foarte, și strigă :

— Să ne țină Dumnezeu ! Sper să nu fie ostași trimiși să ne prindă ! Parc-aș fi văzut o țeavă de pușcă ieșind din trăsură !

Auzind una ca asta, pictorul ieși numaidecît pe jumătate afară pe fereastră, ținînd încă în mînă originalul coif, și urlă către birjar, cît putu el de tare :

— Mînă, lua-te-ar naiba ! Pînă la porțile ierihonului și la capătul pămîntului ! Mînă, mă coate-goale, mă mișelule, mînă, drac împielițat ce ești ! Du-ne pînă-n străfundurile infernului, mai bine decît să fim prinși și să ne pierdem comoara virilității !

Nu se putea să treacă pe străzi o asemenea arătare fără să atragă curiozitatea oamenilor, care dădeau fuga în porți și la ferestre pentru a vedea fenomenul ce stîrnise uimirea. Din aceeași pricină trăsura ce, zice-se, îi urmărea, se opri tocmai fereastră-n fereastră cu a pictorului, iar Pallet, uitîndu-se în spate și văzînd pe platformă trei bărbați înarmați cu bastoane, pe care în groaza lui le luă drept muschete, nu se mai îndoi de justețea presupunerilor amicului său, ci, scuturînd țucalul la adresa închipuiților soldați din gardă, jură că preferă să moară decît să renunțe la prețioasa-i bărbăție. Stăpînul trăsurii, un nobil din cea mai bună spiță, îl luă drept o femeie nenorocită, cu mințile rătăcite și, poruncindu-i vizitiului să-și vadă de drum, îl convinse, în sfîrșit, pe fugar că totul fusese o falsă alarmă. Nu scăpă, cu toate acestea, de neliniște și spaimă ; tînărul nostru erou însă, de teamă că zdruncinatul lui creier n-ar mai putea suporta o repetare a glumei, îl lăsă să ajungă acasă fără să-l mai necăjească.

Întîlnindu-l pe scară, hangița la care trăsese se sperie atît de tare de înfățișarea-i stranie, încît scoase un țipăt ascuțit și-și luă călcîiele la spinare. Pictorul, ocărînd-o plin de amărăciune, se repezi în camera doctorului ; acesta, în loc să-l întîmpine cu îmbrățișări prietenești și să-l felicite că scăpase din temniță, dădu semne vizibile de nemulțumire și dezamăgire, ba chiar îi spuse pe șleau cum sperase că atît el, cît și domnul Pickle vor împărtăși

soarta lui Cato [1], ceea ce-ar fi dat naștere unei lupte glorioase, ce nu putea să nu se termine cu fericire și libertate pentru toată lumea ; adăugă că se apucase chiar să compună o odă pentru a-i imortaliza și a aprinde flacăra libertății în orice piept cinstit.

— Aș fi demonstrat în ea (zise) că adevăratul geniu și mărețul sentiment al libertății se condiționează și se ajută reciproc, ilustrîndu-mi afirmațiile cu note și citate din scriitorii greci, care le-ar fi deschis ochii pînă și celor mai orbi și necugetați dintre semeni, și ar fi mișcat chiar și inimile cele mai împietrite și reci. *Nebunule ! Cînd te gîndești la om, a cărui minte vastă trebuie să cuprindă tot ce stelele văd...* [2]. Spune-mi, rogu-te, domnule Pallet, cum vezi dumneata imaginea asta, a minții ce înțelege universul întreg ? Fiindcă eu nu mă pot abține să cred că e cea mai fericită concepțiune ce mi-a intrat vreodată în cap.

Pictorul, nefiind un apărător atît de înflăcărat al cauzei libertății, nu putea împărtăși entuziasmatele idei ale doctorului, socotind chiar că prea miros a indiferență și a incapacitate de a arăta o prietenie adevărată. De aceea se folosi de prilejul oferit de a-i pune la punct orgoliul, remarcînd că, fără îndoială, imaginea era grandioasă și magnifică, dar că doctorul împrumutase ideea din *Repetiția* domnului Bayes, care se mîndrește cu o figură de stil identică, formulată în cuvintele : *Dar toți acești nouri, cîntăriți de ochiul rațiunii* etc. etc. În orice altă împrejurare, o descoperire atît de iscusită l-ar fi urcat pe pictor în al nouălea cer, dar rațiunea îi era acum atît de zăpăcită și de frămîntată, de teamă să nu fie iarăși prins, încît, fără a mai schimba cu cineva vreo vorbă, se retrase în odaia sa, pentru a-și pune hainele obișnuite, sperînd că acestea îi vor transforma atît de mult înfățișarea, încît vor zădărnici orice căutare și confruntare cu poliția. Doctorul stătea să moară de rușine și de ciudă fiindcă se pomenise acuzat de plagiat de o persoană cu talente atît de subțirele. Îl jignise făcîndu-i dovada ținerii sale de minte, și-l

[1] Smollett se referă la Cato din Utica (95—46 î.e.n.) filosof și adversar al lui Iuliu Cezar, ale cărui tendințe dictatoriale le deplora. După înfrîngerea lui Pompei la Thapsus, se sinucide, străpungîndu-se cu spada (n. tr.).

[2] Akenside, *Odă contelui de Huntington* (n. ed. engl.).

înfuriase nespus prin faptul că avusese obrazul să se folosească de memoria sa ; nu reuși să-i ierte niciodată lipsa de respect, ci se legă, de atunci începînd, de orice prilej pentru a da în vileag prostia și ignoranța pictorului. Legăturile de prietenie, de la om la om, erau, s-ar zice, prea slabe pentru a ține în hățul lor inima zelosului republican, a cărui preocupare pentru bunul mers al comunității îi nimicise cu desăvîrșire interesul pentru indivizi. Considera prietenia pentru un singur om nedemnă de sufletu-i prea încăpător și era un discipol recunoscut al lui L. Manlius [1], Junius Brutus [2] și al altor patrioți de același soi, care n-au lăsat să ajungă pînă la urechile lor chemările naturii, ci au opus o îndîrjită rezistență împotriva tuturor imperativelor gratitudinii și umanismului.

[1] Manlius Capitolinus, consul roman care a salvat Capitoliul asediat de gali în anul 390 î.e.n., dar, după cîțiva ani, a fost aruncat de pe stînca Tarpeiană. (n. tr.)

[2] Marcus Iunius Brutus (86—42 î.e.n.), celebru conspirator împotriva lui Iuliu Cezar și unul dintre asasinii acestuia. Urmărit de Antonius și Octavius, a fost învins în bătălia de la Philippi și s-a aruncat în spadă, pronunțînd celebrele vorbe : „O, virtute, nu ești decît un cuvînt !" (n. tr.).

CAPITOLUL LII

Pallet începe să-şi dispreţuiască din suflet tovarăşul de drum şi se ataşează de Pickle, care, cu toate acestea, îl persecută cu talentul său pentru rele tot timpul călătoriei în Flandra

Între timp, tovarăşul de călătorie al doctorului întrebuinţă cîteva găleţi de apă ca să spele de pe el murdăria închisorii, îşi dădu obrazul pe mîna bărbierului, îşi vopsi sprîncenele în culoarea nisipului şi, îmbrăcat cu hainele-i obişnuite, se aventură să-i facă o vizită lui Pickle. Tînărul, care primea încă îngrijirile valetului, îi dădu de ştire că evadarea sa fusese regizată şi că li se dăruise amîndurora libertatea, cu condiţia să părăsească Parisul în termen de trei zile.

Auzind că nu-l mai paşte primejdia de a fi dus înapoi la închisoare, pictorul sări în sus de bucurie ; departe de a se plînge de preţul statornicit pentru eliberarea sa, ar fi fost gata să pornească înapoi spre Anglia chiar în după amiaza aceea ; Bastilia îi zdruncinase nervii în aşa hal, încît tresărea ori de cîte ori trecea vreo caleaşcă şi-i fugea sîngele din obraz dacă vedea un soldat francez. Se plîngea din adîncul inimii de nepăsarea doctorului, povestind ce se întîmplase la revederea lor fără să-şi ascundă resentimentul şi scîrba ; mînia nu i se potoli deloc cînd Jolter îi povesti cum se purtase doctorul cînd îl chemase ca să se sfătuiască prin ce mijloc le-ar putea scurta întemniţarea. Ba şi Pickle se supără, aflînd de lipsa lui de curaj şi, înţelegînd cît de mult scăzuse doctorul în ochii tovarăşului său de drum, hotărî să încurajeze dezgustul pictorului şi să împingă, din cînd în cînd, supărarea dintre cei doi pînă la ceartă, prevăzînd că, astfel, s-ar mai putea distra pe socoteala lor şi ar reuşi, poate, să pună în adevărata lui lumină caracterul poetului, pedepsindu-l straş-

nic pentru aroganța și nepăsarea sa. Cu acest scop, făcu nenumărate glume înțepătoare pe seama pedanteriei și lipsei de gust ale doctorului, atît de vizibile în citatele din autorii antici, învățate pe dinafară, în disprețul lui afectat pentru picturile cele mai bune din lume, la care n-ar fi putut privi atît de nepăsător, dac-ar fi fost dăruit fie și cu o picătură de discernămînt, precum și în ridicolul său ospăț, pe care nimănui, decît unui bufon excentric, nu i-ar fi venit ideea să-l pregătească, sau să-l ofere unor oameni cu scaun la cap. Într-un cuvînt, tînărul nostru gentilom îl supuse pe doctor unui bombardament atît de reușit al spiritului său mușcător, încît pictorul păru că se trezește dintr-un coșmar și se întoarse acasă, în suflet cu disprețul cel mai nimicitor pentru ființa pînă nu demult admirată.

În loc să se folosească de dreptul cîștigat ca prieten și să intre fără prea multă ceremonie în apartamentul doctorului, preferă să-și trimită servitorul cu un mesaj, anunțîndu-l că intenționează să părăsească Parisul chiar a doua zi, întovărășit de domnul Pickle, și întrebîndu-l dacă era și el pregătit — sau se putea pregăti repede — pentru călătorie. Surprins de maniera comunicării, precum și de conținutul ei, doctorul se înființă numaidecît în camera lui Pallet, pretinzînd să i se explice cauza hotărîrii atît de brusc luate, fără știrea sau consimțămîntul său; înțelegînd necesitatea plecării imediate, ca să nu trebuiască să călătorească de unul singur, porunci să i se facă bagajele și anunță că e gata să se supună și el urgenței, deși nu-i căzu deloc bine purtarea trufașă a lui Pallet, căruia-i făcu niște aluzii meșteșugite la propria-i importanță și la imensa bunătate de care dădea el dovadă, catadixind să-i acorde atenția și amiciția sa. Asemenea insinuări însă nu mai aveau absolut nici un efect asupra pictorului; el îi spuse medicului, cu un zîmbet șiret, că niciodată nu pusese la îndoială învățătura și calitățile sale, în special priceperea de a găti, pe care nu va putea s-o uite cît timp va mai funcționa în el simțul gustativ; îl sfătuia totuși, de dragul degustătorilor degenerați din zilele noastre, să mai cruțe sarea de amoniac cînd va pregăti următoarea *silikikabie* și să micșoreze cantitatea de

rahat de drac cu care umpluse din belşug puii prăjiţi, dacă nu cumva intenţiona să-şi transforme musafirii în pacienţi, cu scopul de a-şi acoperi toate cheltuielile ospăţului.

Jignit de sarcasmele pictorului, doctorul îi aruncă o privire dispreţuitoare şi indignată şi, nedorind să spună în cuvinte englezeşti ce avea pe suflet, ca nu cumva Pallet să se supere în aşa măsură, în timpul discuţiei, încît să-l lase acolo şi să plece fără el, răbufni pe greceşte, rostind plin de ciudă :

Ἀχριτόμυθε, λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής, Ἴσχεο, μηδ' ἔθελ' οἷος ἐριζέμεναι βασιλεῦσιν[1]

Deşi presupunea, după sunet, că citatul era grecesc, pictorul îşi felicită prietenul pentru cunoştinţele lui de limbă velşă şi găsi mijloace prin care să-l facă să-i sară ţandăra, aşa că se retrase în odăile lui, fierbînd de mînie şi ruşine, lăsîndu-şi adversarul să se bucure nestingherit de victoria obţinută.

În timp ce originalii lui prieteni se îndeletniceau cu amabilităţi de felul acesta, Peregrine se duse în audienţă la ambasador şi-i mulţumi pentru intervenţia providenţială, recunoscînd neruşinarea comportării sale cu atîta convingere şi cu nenumărate promisiuni de îndreptare, încît Excelenţa Sa, mărinimos, îl iertă pentru necazul pricinuit, îl încurajă, dîndu-i multe sfaturi bune, şi, asigurîndu-l că va continua să-i fie prieten şi protector, îi înmînă, la plecare, scrisori de recomandare adresate unor persoane de vază de la curtea engleză.

Prea onorat de atenţia ambasadorului, tînărul nostru erou îşi luă rămas bun de la toţi francezii cunoscuţi şi petrecu seara cu cîţiva dintre cei cărora le arătase mai multă prietenie şi încredere, în timp ce Jolter se îngriji de treburile casei şi — cu bucurie nestăpînită — arvuni o caretă cu cai pentru a pleca din locul acela afurisit, unde trăise într-o continuă teamă că va avea de suferit de pe urma toanelor nesăbuite ale elevului său. Întrucît totul

[1] „De vorbirea nesăbuită, deşi eşti orator cu vocea limpede, fereşte-te şi nu încerca să lupţi singur contra regilor" (*Iliada*, II, 246—7) (n. ed. engl.).

decursese conform planului, a doua zi Peregrine și tovarășii săi de călătorie prînziră împreună și, pe la patru după-amiaza, se așternură la drum, în două cupeuri, escortați, călare, de valetul *de chambre*, Pipes și lacheul doctorului, înarmați toți pînă în dinți, în caz că aveau să fie ataeați de briganzi.

Ajunseră, cam la ora unsprezece noaptea, la Senlis, popasul dinainte stabilit, și fură obligați să scoale din somn oamenii hanului ca să le pregătească de mîncare. Toate proviziile din casă abia ajunseră pentru o cină frugală ; pictorul totuși găsi în calitatea bucatelor o bună consolare pentru insuficiența lor cantitativă : unul dintre preparate era o tocană de iepure, fel de mîncare mult mai prețuit de el decît toate delicatesele ce au fumegat vreodată pe masa somptuosului Heliogabalus.

Abia apucă să-și arate satisfacția, cînd eroul nostru, ce nu înceta o clipă să întindă capcane pentru a se distra pe socoteala partenerilor, se agăță de laudele lui și, amintindu-și povestea lui Scipio și a catîrgiului din *Gil Blas* [1], hotărî să facă o glumă pe seama stomacului lui Pallet, extrem de dispus să înghită o cină consistentă. Trecu imediat la înfăptuirea planului ; de cum se așezară cu toții la masă, se prefăcu a se uita lung la pictor, care-și pusese în farfurie o porție respectabilă de tocană și începea tocmai s-o înghită cu poftă nemăsurată. În ciuda îndemnurilor stomacului ce-i solicitau toată atenția, Pallet se simți privit stăruitor și, oprindu-și pentru scurtă vreme măselele din mestecat :

— Ești surprins (zise) să mă vezi înfulecînd cu atîta tragere de inimă, dar mi-era foarte foame și asta-i una dintre tocănile cele mai bune pe care mi-a fost dat să le gust ; franțujii sînt experți la felul ăsta de mîncare, trebuie să recunosc. Pe cuvînt că n-am pretenția să mănînc vreodată un iepure mai delicios decît ăsta din farfuria mea.

Peregrine nu dădu nici un răspuns laudelor pictorului, ci repetă doar cuvîntul „iepure" cu un ton admirativ și clătinînd din cap cu atîta înțeles, încît celălalt se alarmă

[1] Unde catîrgiul se referă la obiceiul hangiilor de a găti motani, în loc de iepuri, tăindu-i pofta lui Scipio (n. ed. engl.).

numaidecît, își opri imediat maxilarele din rumegat și, cu o bucată numai pe jumătate mestecată în gură, privi în jur cu o teamă buimacă, mai ușor de închipuit decît de descris, pînă cînd ochii i se opriră pe fața lui Thomas Pipes care, anume instruit și așezat la masă în fața lui Pallet, zîmbi strîmb, derutîndu-l și mai mult. Neîndrăznind să înghită dumicatul și fiindu-i rușine să scape în alt chip de el, pictorul rămase o vreme în starea aceea neplăcută de neliniște, iar cînd domnul Jolter îl întrebă ce suferință are, își supuse mușchii esofagului unui efort violent și aceștia, cu multă greutate, își făcură datoria ; apoi, îngrijorat și necăjit peste măsură, îl întrebă pe Pickle dacă are vreo bănuială privitoare la identitatea iepurelui. Tînărul domn, arborînd un aer misterios, pretinse că este, în problema aceasta, cu desăvîrșire ignorant : observă totuși că, din principiu, nu avea încredere în mîncărurile de felul ăsta, deoarece i se povestise despre șmecheriile comise adeseori la hanurile din Franța, Italia și Spania, și povesti întîmplarea din *Gil Blas* la care ne-am referit și noi mai sus, zicînd că nu se pretinde mare cunoscător într-ale vînatului, dar pulpele creaturii din tocană nu prea semănau cu picioarele de iepuri văzute de el pînă atunci. Observația își făcu efectul asupra chipului pictorului, care se întunecă, iar el exclamă, uimit și scîrbit : „Iisus Dumnezeule !“ și i se adresă lui Pipes, ca să afle adevărul, întrebîndu-l dacă și el cunoaște problema. Tom răspunse, grav, că după părerea sa hrana era destul de întremătoare, deoarece văzuse blana și labele unui cotoi zdravăn, proaspăt jupuit, atîrnînd în ușa unei cămări mici de lîngă bucătărie.

Nici nu-și terminase bine fraza, că Pallet avu senzația că stomacul i se lipește de șira spinării, culoarea obrazului i se schimbă în așa fel, încît nu i se mai văzu decît albul ochilor, îi căzu falca și, cu mîinile înfipte în șolduri, fu apucat de convulsii atît de puternice, încît toți comesenii rămaseră muți de mirare și îngrijorare. Suferința îi crescu și mai mult prin faptul că stomacul refuza să cedeze ceea ce înghițise, în ciuda energicelor sforțări care-i acoperită trupul de sudoare rece, făcîndu-l să leșine.

Îngrijorat de starea pictorului, Pickle îi dădu toate asigurările că în farfuria sa se găsea un iepure adevărat,

recunoscînd că el îl învățase pe Pipes să spună contrariul, de dragul de a glumi. Pallet interpretă însă mărturisirea drept o scornire prietenească, pornită din compasiune, și de aceea nu avu nici un efect asupra organismului său. Cu ajutorul unui pahar mare de brandy își mai veni totuși în fire, recăpătîndu-și chiar și spiritul, în așa măsură încît putu declara, strîmbîndu-se în fel și chip, că mîncarea avea un gust foarte neplăcut, punîndu-l, în parte, pe seama speciilor franceze de iepuri, iar în parte pe compoziția sosurilor folosite ; apoi tună și fulgeră împotriva procedeelor hangiilor francezi, spunînd că potlogăriile astea trebuiau puse pe seama guvernului lor împilator, care-i ținea pe băștinași într-o mizerie atît de cumplită, încît erau nevoiți să-i trișeze în fel și chip pe clienții nebănuitori.

Jolter, nelăsîndu-l inima să scape vreo ocazie de a-i vorbi de bine pe francezi, îi spuse că, din cîte se vedea, nu cunoștea nimic despre metodele acestora de guvernare, altfel ar fi știut că dacă un magistrat ar constata că vreun călător, fie el francez sau străin, a fost înșelat sau rău tratat de un hangiu, vinovatul ar fi obligat să-și închidă numaidecît hanul, iar dacă purtarea lui ar fi necuviincioasă, ar fi trimis, fără șovăire, la galere.

— Cît privește mîncarea ce v-a provocat neplăceri (spuse), afirm, pe răspunderea mea, că a fost pregătită dintr-un iepure adevărat, jupuit cînd eram de față ; ca să dau mai multă tărie celor spuse, deși tocănile astea nu sînt tocmai pe gustul meu, voi mînca, fără grijă, o porție zdravănă.

Zicînd asta, mestecă și înghiți cîteva bucăți din hulitul iepure, iar lui Pallet parcă-parcă i-ar fi revenit pofta pentru tocană, ba chiar puse mîna pe cuțit și furculiță, dar tocmai cînd să le folosească, din nou îl cuprinse neliniștea și strigă, consternat :

— La urma urmei, domnule Jolter, dac-o fi totuși un cotoi ? Dumnezeu să mă miluiască, uite o gheară !

Își însoți cuvintele arătînd unul dintre cele cinci-șase vîrfuri de labă de rață rupte de Pipes de la o orătanie friptă și aruncate anume în tocană ; preceptorul nu putu privi dovada asta fără a se simți neliniștit și a avea remușcări, astfel că șezu tăcut și rușinat, împreună cu pictorul,

schimbînd grimase, în timp ce doctorul, din ură față de amîndoi, se bucura de supărarea lor, îndemnîndu-i să se înveselească și să continue masa, fiindcă el era gata să le demonstreze că o pisică era la fel de hrănitoare și gustoasă ca și carnea de viței sau de oaie, cu condiția să se dovedească mai întîi că numita Pisică nu e de neam porcesc și se hrănise mai ales cu legume, sau își limitase poftele carnivore la șobolani și șoareci, bunătăți (îi asigură el) cu gust și aromă deosebite. Mai spuse că era o greșeală vulgară să crezi că toate ființele carnivore nu sînt bune de mîncare : vezi consumul de porci și rațe, animale cărora le place carnea, precum și cel de pește, și doar peștii se înghit unii pe alții, și mănîncă momeală și mortăciuni ; sau ursul, aflat la mare prețuire, întrucît dă șuncile cele mai bune din lume. Pe urmă observă că negrii de pe coasta Guineei, oameni sănătoși și viguroși, preferă cîinii și pisicile oricăror alte bucate și menționă cîteva asedii, cunoscute din istorie, cînd locuitorii orașelor împresurate se ținuseră în viață cu animalele astea, ba începuseră chiar să mănînce carne de om, care, din cîte aflase el, era preferabilă, din toate punctele de vedere, celei de porc. În timpul studiilor, domnul doctor mîncase, experimental, o fleică decupată din fesa unei persoane spînzurate.

Dizertația aceasta, departe de a liniști stomacurile neliniștite ale pictorului și preceptorului, nu făcu decît să le tulbure și mai rău. Auzind ultimul exemplu, se întoarseră amîndoi înspre doctor, în aceeași clipă, privindu-l cu oroare și dezgust ; pronunțînd unul cuvîntul „canibal" iar celălalt mormăind „grozăvenie", se sculară în grabă mare de la masă și, dînd fuga spre altă încăpere, se izbiră atît de puternic unul de celălalt în coridor, încît căzură amîndoi pe jos din pricina șocului, ceea ce avu darul să le sporească greața și să-i facă să se murdărească reciproc, așa cum ședeau acolo.

CAPITOLUL LIII

Nici doctorul nu e cruțat de batjocura lui Peregrine. Ajung la Arras, unde aventurierul nostru se aprinde să joace cărți cu doi ofițeri francezi care, dimineața — dau hangiului o dovadă interesantă a importanței lor

Deși distrat de nenorocirea celor doi, Peregrine se hotărî să-i joace o festă și doctorului, ca să nu-l lase să-și savureze nepedepsit, răzbunarea. Cînd Pallet reuși să-și înfrîngă imaginara boală, îi împărtăși un plan de represalii, care-i căzu foarte bine pictorului, în ranchiuna ce i-o purta doctorului, și fu pus în aplicare după cum urmează : cum pictorul și doctorul dormeau în aceeași cameră, în paturi separate, cel dintîi așteptă să-l audă pe celălalt sforăind, semn că dormea dus, și atunci se duse, în vîrful picioarelor, la ușă, unde se găsea Pipes, pregătit cu toate cele trebuincioase ; de la el luă un ceainic plin cu apă caldă și, vîrîndu-i cu grijă ciocul sub cearceafurile doctorului, vărsă foarte încet cam o jumătate de galon din lichid, culcîndu-se și el apoi.

Peregrine se angajase să-și trezească ortacii de călătorie a doua zi dimineață, așa că intră în zorii zilei în dormitorul doctorului și-i deșteptă pe amîndoi cu același îndemn. Pictorul sări numaidecît afară din pat, dar doctorul, trezindu-se ud din cap pînă-n picioare, fu pe cît de mirat, pe atît de rușinat, neavînd nici cea mai mică îndoială că, din nefericire, se scăpase pe el în timpul nopții. O asemenea faptă, socotea el, nu se potrivea cîtuși de puțin cu demnitatea firii sale ; de aceea nu îndrăzni să-și facă public necazul, mai ales fiindcă știa prea bine că ceilalți n-ar lăsa să le scape ocazia de a-l batjocori. Nefiind posibil să le ascundă ce se întîmplase, dacă se ridica din pat în prezența lor, rămase acolo nemișcat, grozav de încurcat și nenorocit, în vreme ce amicii, ghicindu-i gîndurile și bucurîndu-se de deruta lui, se așezară pe marginea patului,

îndemnîndu-l să se ridice. Doctorul răspunse că, întrucît asudase abundent toată noaptea, nu se putea da jos din pat, pentru a nu-şi periclita sănătatea, decît după ce se va schimba şi i se vor fi închis toţi porii pielii ; pînă atunci, îi rugă să se îngrijească ei de înhămatul cailor la trăsură şi de încheierea socotelilor, asigurîndu-i că va fi gata să li se alăture înainte de a fi isprăvit ei treburile astea. Tînărul nostru gentilom îi dădu de înţeles că domnul Jolter se angajase să achite el nota de plată şi că slugile forfoteau deja în jurul trăsurilor, aşa că nu mai era nici un moment de pierdut ; prin urmare sună din clopoţel, chemînd lacheul, şi-i ceru acestuia să aducă, cît de repejor, o cămaşă curată pentru stăpînul său.

Pînă să se întoarcă valetul, se făcu ziuă de-a binelea şi preceptorul le trimise veste că deja caii erau înhămaţi. Încurcătura doctorului crescu ; îl încolţeau privirile iscoditoare ale prietenilor săi şi-l zădăreau insistenţele lor ; mai mult, suferea de pe urma neplăcutei situaţii de a fi — cum îşi închipuia — scăldat în propria-i saramură. În cele din urmă, Pickle, pierzîndu-şi răbdarea, îşi folosi drepturile de camarad şi, acuzîndu-l pe republican de trîndăvie, trase de pe el păturile dintr-o smucitură, dezgolindu-l din cap pînă-n picioare, în înjositoarea sa condiţie.

Văzîndu-l gol, pictorul îşi repezi braţele spre ceruri şi strigă, cu prefăcută mirare :

— Dumnezeu să ne aibă în pază, doctoru-i un om mort ; sînt sigur că i s-a scurs toată seva vieţii din trup, sau poate ai răsturnat în pat o farfurie plină de *silikikabi*? căci miroase afurisit de tare a sare de amoniac.

Peregrine, dorind să-l răpună cu totul pe doctor, se apucă de nas cu degetele, întrebînd cu glasul înăbuşit dacă suferea de boala sugarilor.

De nepus în cuvinte fură ruşinarea şi furia neputincioasă ale acestui Pîndar modern în urma păţaniei respective ; era, în acelaşi timp, sfîşiat de toate chinurile vanităţii rănite şi agitat de o ciudă nimicitoare pe cei care-l găsiseră în situaţia aceea jenantă şi, insultîndu-l în nefericirea lui, ieşiseră din cameră hohotind de rîs, lăsîndu-l pradă ghimpilor amorului propriu distrus. Pictorul — printre calităţile căruia nu se număra moderaţia — nu se putu abţine să nu facă observaţii răutăcioase despre necazul

amicului său şi, datorită acestora, află şi domnul Jolter ce se întîmplase — tocmai omul pe care doctorul ar fi dorit să-l ţină în neştiinţă. Rămase, aşadar, posomorît şi supărat pe tot timpul călătoriei, nu fără a încerca însă să-şi recapete importanţa, vorbind — cînd domnul Jolter le ceru tuturor să observe cît de bine era pavat drumul ce ducea de la Paris în Flandra — despre calităţile şoselelor romane. Pallet, considerînd că-şi cîştigase o superioritate absolută asupra doctorului, se trudi în fel şi chip să-şi menţină avantajul, formulînd nenumărate înţepături sarcastice la adresa înfumurării acestuia şi a pretenţiei lui de a fi foarte cultivat, ba chiar făcu jocuri de cuvinte şi spirite pe seama tuturor ideilor emise de republican. Cînd vorbi despre drumul flaminian, pictorul întrebă dacă era mai bun decît drumul Flandrei, pe care călătoreau acum. Doctorul observă că şoseaua aceasta fusese construită pentru a uşura deplasarea artileriei franceze în Flandra, unde aveau loc multe războaie, iar cel cu care se întrecea în spirite replică în mare grabă :

— Pe şoseaua asta, doctore, se trag tunuri şi mai grele decît cele cunoscute regelui Franţei.

Încurajat de succesul eforturilor sale, care-l făceau să rîdă pe Jolter şi erau primite (credea el) cu zîmbete aprobatoare de către eroul nostru, pictorul continuă cu alte observaţii în doi peri, de aceeaşi natură, iar la masă îi comunică doctorului că semăna leit cu rădăcina limbii, atît de josnică îi era vorba.

Ostilitatea dintre cei doi foşti prieteni ajunse, pînă la urmă, atît de învrăjbită, încît nu-şi mai vorbeau unul altuia decît cu scopul de a se face reciproc de rîs sau de a arunca unul asupra celuilalt dispreţul tovarăşilor de călătorie. Doctorul îşi dădu toată osteneala să-i arate lui Peregrine, între patru ochi, cît de tîmpit şi ignorant era Pallet, iar pictorul îl conjură, în acelaşi chip, să fie atent la lipsa de maniere şi de gust a medicului. Pickle se prefăcu a recunoaşte îndreptăţirea ambelor critici aspre — într-adevăr nelipsite de temei — şi, cu insinuări maliţioase, le încurajă vrajba, sperînd să se transforme într-o ceartă pe cinste. Amîndoi însă păreau să urască acţiunile cu reper-

cusiuni ireversibile, aşa că, multă vreme, parşivele lui îndemnuri nu avură nici un efect, neizbutind să-i înfurie suficient de tare pentru a depăşi limita replicilor grosolane.

Porţile oraşului Arras se închiseseră înainte de sosirea lor ; prin urmare, se văzură obligaţi să ceară găzduire într-o casă nu prea grozavă din suburbii, unde întîlniră doi ofiţeri francezi, sosiţi şi ei de la Paris, cu poştalionul, şi aflaţi în drum spre Lisle. Cei doi domni aveau în jur de treizeci de ani şi purtarea li se caracteriza printr-o insolenţă atît de săritoare în ochi, încît Peregrine fu dezgustat; cu toate acestea, eroul nostru li se prezentă, în curte, şi le propuse să ia masa împreună. Ofiţerii îi mulţumiră pentru onoarea pe care le-o făcea invitîndu-i, dar refuzară, pretextînd că deja comandaseră cina : promiseră însă să-i facă o vizită lui Peregrine şi tovarăşilor săi imediat după ce vor fi mîncat.

Se ţinură de cuvînt şi, după ce goliră cîteva pahare de vin de Burgundia, unul dintre ei întrebă dacă tînărul domn n-ar vrea să joace, ca să-şi treacă vremea mai uşor, o partidă de *quadrille*. Peregrine pricepu imediat unde bătea invitaţia, care nu fusese făcută decît cu intenţia de a-i jupui pe el şi pe camarazii săi ; ştia el prea bine la ce tertipuri trebuie să recurgă un subaltern din armata franceză pentru a se putea da în continuare drept un gentleman, şi avea toate motivele să creadă că cei mai mulţi dintre ei erau învăţaţi din fragedă tinereţe cu escrocheriile ; avînd însă toată încrederea în propria-i pricepere şi ascuţime a minţii, îi făcu pe plac străinului. Se formă numaidecît un grup, constînd din pictor, doctor, francezul ce făcuse propunerea şi Peregrine ; celălalt ofiţer declară că habar nu are de regulile jocului dar, în cursul partidei, se postă în spatele scaunului lui Pickle, faţă-n faţă cu amicul său, zicînd că se va amuza uitîndu-se cum îşi joacă eroul nostru cartea. Tînărul nu era atît de nepriceput, încît să nu priceapă dedesubturile acestei declaraţii săritoare în ochi ; se prefăcu însă pentru moment, a nu băga de seamă nimic, pentru a-i lăsa, la început, să spere cît mai mult şi a-i pedepsi, la sfîrşit, şi mai zdravăn, dezamăgindu-l total.

De cum începu partida, Peregrine văzu, într-o oglindă, că ofiţerul din spate îi face semne tovarăşului său care, cu

ajutorul gesturilor prestabilite, era perfect informat de cărțile din mîna adversarului și, firește, cîștiga mereu.

Fură lăsați să culeagă roadele dexterității lor pînă cînd suma se ridică la cîțiva ludovici ; atunci tînărul nostru gentilom, socotind că venise timpul să-și facă și lui dreptate, îi comunică domnului aflat în picioare în spatele său că niciodată nu putea juca atent și degajat cînd îi privea un chibiț peste umăr și-l rugă să aibă bunătatea de a lua undeva loc.

Rugămintea fiind făcută în termeni atît de politicoși, încît nici un om cu o spoială cît de mică de bună creștere nu-i putea rezista, ofițerul își ceru scuze și se duse în dreptul scaunului doctorului, care-i declară pe șleau că în țara sa nu era obiceiul să-l lași pe vreun spectator să-ți vadă cartea. Cînd, după această punere la punct, dori să se aciueze lîngă pictor, fu refuzat cu o mișcare a mîinii și o clătinare a capului, însoțite de exclamația *Pardonnez moi !*, repetată cu atîta stăruință, încît învinse insolența francezului, obligîndu-l să se așeze, rușinat, pe un scaun.

Lichidate fiind sursele succesului neîntrerupt al ofițerului, norocul intră pe făgașul lui obișnuit și, deși francezul, rămas fără complice, încercă să recurgă la diverse șmecherii, partenerii săi îl urmăreau cu atîta atenție și vigilență, încît îi zădărniciră toate eforturile și în scurtă vreme pierdu tot ce cîștigase ; dar, deoarece intrase în joc cu intenția de a profita de toate avantajele, cinstite sau necinstite, pe care, prin priceperea sa superioară, le avea asupra englezilor, nu renunță la parale fără îndelungate certuri, prin care încerca să-și intimideze adversarul, folosind cuvinte amenințătoare, întoarse însă de eroul nostru cu atîta promptitudine, încît se convinse că-și greșise omul și se hotărî să bată, pașnic, în retragere. Nu fără adevărată pricină erau nemulțumiți cei doi ofițeri de nereușita planului lor, fiindcă, după toate probabilitățile, pentru moment n-aveau alt mijloc de întreținere decît rîvna cu care jucaseră și nu știau cum să-și acopere cheltuielile călătoriei altfel decît prin asemenea cîștiguri.

A doua zi dimineața se sculară odată cu soarele, hotărînd s-o ia înaintea celorlalți clienți și închiriară cai de poștă de îndată ce se putea intra în oraș ; cînd apărură Peregrine și camarazii săi, dobitoacele erau deja în curte,

înşeuate, şi cei doi aşteptau doar să discute nota de plată, pe care o ceruseră. Tremurînd de frică, hangiul îi prezentă socoteala unuia dintre fioroşii cavaleri, care, de cum îşi aruncă ochii pe total, slobozi o serie de sudalme înfiorătoare şi întrebă dacă aşa erau trataţi acolo soldaţii regelui. Bietul birtaş protestă, plin de umilinţă, spunînd că are cel mai profund respect pentru Majestatea Sa şi pentru toate cele aparţinătoare coroanei, şi că, departe de a urmări vreun cîştig, nu dorea altceva decît să-şi acopere cheltuielile făcute cu găzduirea lor.

Smerenia lui nu avu, se pare, decît darul **de a** le încuraja aroganţa. Jurară că-**l** vor informa pe comandantul militar al oraşului cum fuseseră jefuiţi de parale şi că acesta, făcînd din el o pildă publică, îi va învăţa pe toţi ceilalţi hangii cum să se poarte cu oamenii cinstiţi ; îşi rostiră ameninţările cu atîta indignare şi siguranţă, încît bietul proprietar, temîndu-se de urmările mîniei lor, cerşi iertare în modul cel mai abject, rugîndu-i insistent să-i facă onoarea de a-l lăsa să suporte el cheltuiala şederii lor la han. Obţinu favoarea cu multă greutate ; îl certară aspru pentru înşelătorie, îl povăţuiră să-şi trateze mai blînd propria-i conştiinţă, precum şi pe muşteriii ce vor trage la el de acum încolo ; sfătuindu-l, în special, să se poarte mai bine cu gentilomii din armată, încălecară şi plecară plini de ifose, lăsîndu-l pe hangiu mulţumit că reuşise să potolească mînia a doi ofiţeri ai regelui, care n-aveau nici cheful, nici posibilitatea de a-şi plăti şederea ; experienţa îl învăţase să se teamă de astfel de călători, care de obicei îl pun la plată pe proprietar, ca pedeapsă pentru pretenţiile lui nesăbuite, chiar şi după ce acesta s-a arătat gata să-i găzduiască şi să-i hrănească pe banii lui.

CAPITOLUL LIV

Peregrine discută despre comportarea ostaşilor, îl condamnă pe doctor, dar îl apără de preceptor. Ajung cu bine la Lisle, iau prînzul la un restaurant popular, vizitează citadela. Doctorul se ceartă cu un briton din nord, care e arestat

De cum plecară aceşti vajnici aventurieri, Peregrine, care asistase la toată tîrguiala, află toate amănuntele chiar din gura hangiului. Acesta îi luă ca martori pe Dumnezeu şi pe toţi sfinţii că şi dacă muşteriii năbădăioşi şi-ar fi plătit şederea, tot ar fi ieşit în pierdere, fiindcă, temîndu-se de protestele lor, ceruse pentru fiecare articol un preţ mult mai mic decît valoarea lui reală. Ofiţerii însă se bucurau în Franţa de atîta autoritate, încît nu îndrăznea să le contrazică nici cel mai mic capriciu, căci, dacă toată tărăşenia ar fi ajuns pe masa unui magistrat, ar fi avut de suferit serios din pricina principiilor după care se guvernează ţara şi care pedepsesc neapărat orice jignire adusă armatei ; mai exista şi primejdia de a-şi face din ofiţeri viitori duşmani, ceea ce-ar fi fost suficient ca să-l ducă la sapă de lemn.

Exemplul acesta de nedreptate şi tiranie arbitrară făcu sîngele eroului nostru să clocotească de mînie ; întorcîndu-se spre preceptor, îl întrebă dacă era şi asta o dovadă a fericirii naţiei franceze. Jolter îi răspunse că orice orînduire omenească trebuie să aibă şi unele neajunsuri, recunoscînd că în acel regat gentilomii o duceau mai bine decît vulgul, fiindcă se presupunea că simţul onoarei şi înzestrările lor superioare le dădeau dreptul să stea mai presus de ceilalţi, ceea ce era şi o recunoaştere ulterioară a meritelor străbunilor, datorită cărora fuseseră înnobilaţi de la bun început ; afirmă însă că hangiul prezentase magistratura într-o lumină falsă, deoarece aceasta, în Franţa, pedepseşte fără greş abuzurile şi nedreptăţile flagrante, indiferent de rangul vinovatului.

Pictorul rosti cuvinte de apreciere față de înțelepciunea guvernului francez de a pune frîu obrăzniciei gloatei, de pe urma căreia, îi asigură el, avusese personal de suferit, fiind adeseori împroșcat cu noroi de birjari, îmbrîncit de hamali și căruțași, suduit îngrozitor de luntrașii din Londra, unde-și pierduse odată geamantanul și o cantitate considerabilă de păr, tăiat de cine știe ce ticălos cînd trecuse prin Ludgate, în timpul procesiunii Lordului Primar. Doctorul declară cu multă aprindere că celor doi ofițeri li s-ar fi cuvenit pedeapsa cu moartea, sau cel puțin surghiunul, pentru că jefuiau lumea într-un chip atît de insolent și deschis, încît oricine putea vedea cît erau de siguri că vor scăpa nepedepsiți și că nu pentru prima oară se făceau vinovați de asemenea fapte criminale. Zise că pînă și bărbatul cel mai de vază al Atenei ar fi fost condamnat la surghiun pe viață și și-ar fi văzut averea confiscată în numele poporului, dacă ar fi îndrăznit să violeze cu atîta neobrăzare drepturile unui concetățean; cît despre micile supărări pe care te puteai aștepta să le suferi din partea mulțimii obraznice, el le considera glorioase semne de libertate ce nu trebuiau reprimate, și s-ar fi bucurat oricînd să fie îmbrîncit într-un șanț de un fiu al libertății, chiar cu riscul de a-și rupe un mădular. Adăugă, ca exemplificare, că niciodată nu simțise plăcere mai mare ca atunci cînd văzuse un gunoier răsturnînd cu bună știință careta unui gentilom și rănindu-le grav — aproape mortal — pe cele două doamne dinăuntru. Pallet, șocat de extravaganța declarației :

— Dacă așa stau lucrurile (spuse), îți doresc să-ți vezi toate oscioarele trupului rupte de primul camionagiu întîlnit pe străzile Londrei !

Încheiară discuția și plătiră nota, fără nici o reducere, deși hangiul trecuse prețurile cu gîndul la pierderea suferită din pricina concetățenilor săi, și apoi plecară din Arras și ajunseră cu bine la Lisle, cam pe la ora două după-amiaza.

De-aiba își luaseră în primire camerele dintr-un hotel mare din Grande-Place că patronul îi anunță că are jos un restaurant-pensiune, frecventat de cîțiva gentilomi englezi aflați în oraș și că masa tocmai fusese servită. Peregrine, care folosea orice prilej de a studia caracterul oa-

menilor, își convinse tovarășii să prînzească în public și fură conduși numaidecît în sala de mese, unde găsiră un amestec de ofițeri scoțieni și olandezi, veniți din Țările de Jos, pentru a studia la academia militară, precum și niște ostași din armata franceză ce-și făceau serviciul de garnizoană în oraș. Printre ultimii se găsea un individ în vîrstă de vreo cincizeci de ani, cu înfățișarea foarte distinsă și maniere politicoase, purtînd cu mîndrie o cruce de Malta și tratat cu deosebită veneraţie de cei din preajma sa. Înțelegînd că Pickle și prietenii săi erau drumeți aflați în trecere, i se adresă tînărului în engleză, pe care o vorbea suficient de bine, și, fiindcă erau străini, se oferi să le arate el, după-amiaza, toate locurile demne de interes din Lisle. Eroul nostru îi mulțumi pentru deosebita-i politeţe — caracteristică, zicea el, întregii naţii franceze — și, impresionat de înfățișarea distinsă a gentilomului îi căută cu insistenţă conversaţia, aflînd astfel că acel cavaler era un om de bun simț și cu o experienţă enormă, perfect cunoscător al majorităţii Europei, și că locuise chiar în Anglia cîțiva ani, nefiindu-i străine modul de guvernare și particularităţile spirituale ale poporului englez.

După ce prînziră și ridicară paharele în sănătatea regilor Franței și Angliei, chemară două *fiacre* ; în prima se așezară cavalerul, cu unul din însoțitorii săi, pedagogul și Peregrine, cealaltă fiind ocupată de doctor, Pallet și doi ofițeri, scoțieni dornici să-i însoțească în turul lor. Vizitară mai întîi Citadela, se plimbară pe meterezele ei, conduși de cavaler, care le explică foarte exact destinaţia fiecărei fortificaţii aparținătoare inexpugnabilei fortărețe. După ce-și satisfăcură curiozitatea, se urcară din nou în trăsuri, pentru a vizita arsenalul, aflat în altă parte a orașului, dar, tocmai cînd traversa Promenada, Pickle își auzi numele strigat de pictor și, poruncind fiacrului să se oprească, văzu că Pallet, cu trupul pe jumătate scos afară pe fereastra celeilalte trăsuri, țipă, cu o înfățișare înspăimîntată :

— Domnule Pickle, domnule Pickle, pentru numele lui Dumnezeu, oprește și împiedică măcelul, altfel va fi vărsare de sînge și tăiere de beregăți !

Luat prin surprindere de strigătele lui, Peregrine coborî imediat şi, dînd fuga la ocalaltă trăsură, îl văzu pe unul dintre militari coborît jos, la spatele vehicolului, cu spada trasă şi cu mînie pe chip, în vreme ce medicul, răvăşit şi cu buze tremurînde, încerca să scape din strînsoarea celuilalt ofiţer, care intervenise în cearta lor şi-l ţintuia la locul său.

Din întrebările puse, tînărul nostru gentilom află că păruiala era rezultatul unei discuţii începute pe metereze, privitoare la tăria redutei. Doctorul, aşa cum îi era obiceiul, o subestimase, fiindcă fusese construită recent, zicînd că, sprijinit de cîteva maşinării de asalt ale antichităţii şi de cîteva mii de soldaţi, el s-ar prinde să o cucerească în mai puţin de zece zile de la începutul asediului. Britonul din nord, tot atît de pedant ca şi medicul nostru, studiase arta fortificaţiilor şi stăpînea bine *Comentariile* lui Cezar ca şi pe Polybius adnotat de Folard [1]; el afirma, aşadar, că toate metodele de asediere practicate de antici ar fi absolut neputincioase împotriva unei citadele ca aceea din Lisle şi începu să compare armele romane — *vineae, aggeres, arietes, scorpiones* şi *catapultae* [2] — cu tranşeele, minele, bateriile şi mortierele folosite astăzi în război. Republicanul, văzîndu-se atacat tocmai în flancul în care se considera cel mai puternic, se sforţă să-şi adune toate cunoştinţele şi, descriind celebrul asediu de la Plataea [3], avu ghinionul de a cita greşit un pasaj din Tucidide, fiind numaidecît corectat de celălalt, care ştia bine şi elina, fiindcă primise o educaţie ecleziastică. Supărat că fusese prins cu o asemenea greşeală, tocmai în prezenţa lui Pallet, care (ştia) îi va populariza ruşinea, doctorul îi spuse ofiţerului, cît se poate de arogant, că făcuse o obiecţie cam frivolă şi nu era cazul să discute în contradictoriu asemenea probleme tocmai cu unul ca el, care le cîntărise cu multă atenţie şi precizie. Adversarul, jignit de insinuarea-i trufaşă, răspunse, înfierbîntat, că din cît reuşise să-şi

[1] Jean Charles Folard (1669—1762), autor de studii de istorie militară (n. ed engl.).

[2] Acoperişuri pentru protejarea atacatorilor ; pereţi mobili ; şanţuri ; berbeci ; catapulte (n. ed. engl.).

[3] Bătălie purtată în anul 479 î.e.n. între persanii regelui Xerxes şi greci, învingători fiind cei din urmă (n. tr.).

dea seama, doctorul putea fi un apotecar expert, dar în arta războiului şi în greaca veche nu era decît un impostor neştiutor. Acuzaţia atrase după sine un răspuns violent, conţinînd şi o referire jignitoare la adresa patriei soldatului ; astfel că discuţia se transformă într-un schimb de ocări, pînă cînd fu înăbuşită de dojenile celorlalţi doi, care-i implorară să nu se facă de rîs într-un loc străin, ci să se poarte ca doi concetăţeni şi prieteni. Prin urmare, încetară să se mai înţepe, şi s-ar fi zis că afacerea e închisă, dar, de cum îşi reluară locurile în trăsură, pictorul din nefericire, se interesă de înţelesul vocabulei „ţestoasă" [1], menţionată de ei printre mijloacele romane de război. Doctorul se repezi să răspundă, dar descrierea dată de el respectivului procedeu îl satisfăcu atît de puţin pe ofiţer, încît îl contrazise fără milă, întrerupîndu-l chiar în mijlocul explicaţiei, ceea ce-l scoase din fire pe republican în aşa măsură, încît, cu îndrăzneala dată de mînie, rosti cuvintele „ticălos obraznic" ; nici nu terminase însă de pronunţat insulta, cînd caledonianul îi trînti un pumn în nas şi, sărind afară din trăsură, îl pofti să iasă în cîmp deschis. Doctorul făcu o încercare anemică de a coborî, dar fu ţinut pe loc, cu multă uşurinţă, de militarul celălalt, iar Pallet, îngrozit de urmările ce s-ar fi putut abate şi asupra lui, ţipă ca din gură de şarpe după ajutor.

Eroul nostru se trudi să liniştească spiritele, arătîndu-i scoţianului că primise deja satisfacţie pentru insulta suferită, şi spunîndu-i doctorului că meritase din plin pedeapsa ce-i fusese aplicată. Dar ofiţerul (încurajat, probabil, de zăpăceala adversarului) insistă ca doctorul să-şi ceară iertare pentru cele spuse ; acesta din urmă, considerîndu-se apărat de prietenul său, Pickle, departe de a fi de acord cu scuzele, scotea pe nări numai ciudă şi dorinţă de răzbunare. Atunci cavalerul, pentru a preveni nenorocirea, îl puse pe soldat sub arest şi-l trimise acasă, sub supravegherea celuilalt gentilom francez, prietenul său — însoţiţi şi de domnul Jolter, care văzuse altădată toate atracţiile oraşului Lisle şi-i ceda bucuros doctorului locul său în trăsură.

---

[1] Formaţie de luptă, cu scuturile reunite deasupra capetelor, folosită de pedestraşii romani (n. ed. engl.).

CAPITOLUL LV

Pickle angajează, cu un cavaler de Malta, o discuție despre scena engleză, urmată de o dizertație despre teatrele anticilor ținută de doctor

Restul grupului își continuă drumul spre arsenal; după vizitarea acestuia, și a cîtorva biserici interesante, se duseră, la întoarcere, la teatrul de comedie și văzură *Cidul* lui Corneille, jucat acceptabil. Ca urmare a acestui divertisment, la cină discuția se concentră asupra spectacolelor dramatice, fiind examinate și discutate toate obiecțiile Monseniorului de Scudery la piesa văzută, ca și decizia Academiei franceze [1]. Cavalerul era un om de gust, cunoscător în ale literelor și cu osebire informat despre starea scenei engleze, așa că atunci cînd pictorul se pronunță cu îndrăzneală împotriva stilului francez de interpretare, pe temeiul că frecventase un club al criticilor din Covent Garden și urmărise adesea spectacolele, cu o invitație gratuită, ce-i dădea drept la un loc la parter, partenerii începură să compare imediat nu autorii, ci actorii celor două națiuni, cunoscuți foarte bine atît cavalerului, cît și lui Peregrine. Eroul nostru, ca orice bun englez, nu se codi să-i prefere pe comedianții din țara sa de baștină, zicînd că aceștia se supun impulsurilor firești ale naturii atunci cînd arată patimile sufletului omenesc și intră cu atîta pasiune în spiritul rolurilor interpretate, încît își închipuie adeseori că sînt cu adevărat eroii pe care-i reprezintă. În timp ce în jocul actorilor parizieni, chiar și la personajele cele mai interesante, se remarcă în general o extravaganță a vocilor și gesticulației cum nu poți vedea nicăieri, decît pe scenă. Pentru a-și ilustra afirmația, își folosi propriu-i talent dramatic, imitînd stilurile și gla-

[1] *Cidul* a fost jucat în premieră în 1637. Georges de Scudéry a înaintat Academiei o scrisoare, criticînd piesa (n. ed. engl.).

surile celor mai importanți interpreți, bărbați și femei, ai comediei franceze, spre marea admirație a cavalerului care, felicitîndu-l pentru surprinzătoarele modulații ale vocii, îi ceru îngăduința să aibă o părere oarecum deosebită, în unele privințe, de cele spuse de el.

— Ar fi nedrept și absurd din parte-mi să neg (zise el) că în Anglia aveți actori buni ; podoaba teatrului vostru e o femeie cu o voce atît de dulce și de melodioasă cum n-am mai auzit nicăieri [1] pe alte scene ; pe lîngă asta, eleganța firească a persoanei ei și expresia nobilă a feței o fac să fie minunat de potrivită pentru cele mai mișcătoare roluri din piesele voastre, și va trebui să recunosc aici că, la Londra, am fost la fel de încîntat și de adînc mișcat de o Monimia sau de o Belvidera, ca de Cornelia sau de Cleopatra la Paris [2]. Mai mult, vă puteți lăuda cu niște actori comici ce stăpînesc perfect bufoneria și grimasele, deși, ca să fiu sincer cu dumneata, cred că vă întrec în aceste însușiri comedianții din Amsterdam ; nu duceți lipsă nici de aceia care, de și-ar cultiva intens talentul, ar putea dobîndi o oarecare strălucire în interpretarea personajelor tragice : dar nu voi înceta să mă mir vreodată că englezii, un popor fără îndoială simțitor și cu bună judecată, pot să fie atît de orbiți de iubire, încît să-i aplaude și să-i poarte pe brațe, manifestîndu-și aprobarea cea mai ciudată, să nu spun stima și adorația, pentru doi-trei *graciosos*[3] care, îndrăznesc să spun, în orice alt teatru de sub soare abia și-ar putea cîștiga pîinea cu cît talent au. L-am văzut pe unul dintre aceștia [4] în celebrul rol al lui Richard al III-lea (care, cred eu, nu-i un personaj ridicol), stîrnind rîsul publicului și răsfățîndu-se în el, mai tot timpul unei scene în care autorul îl prezenta pe prinț ca pe un om dezgustător. Pe aceeași persoană am urmărit-o în rolul lui Hamlet, agitîndu-și pumnii și arătîndu-și în fel și chip mînia față, de iubita, sa, fără nici un motiv, și purtîndu-se

[1] Probabil actrița Susanna Maria Ciber (1714—1766) (n. ed. engl.).

[2] Eroine din *Orfana* (1680) și *Veneția păstrată* (1682) de Otway și, respectiv, *Cornelia vestală* (1713) de Henault și *Cleopatra* (1750) de Marmontel (n. ed. engl.).

[3] În teatrul spaniol, un *gracioso* e personajul servitorului, echivalentul unui Sganarelle în cel francez (n. tr.).

[4] David Garrick (n. ed. engl.).

ca un ticălos cu propria-i mamă. Şocat de lipsa de demnitate şi de morgă la un prinţ ce părea a fi favoritul poporului, l-am condamnat mai întîi pe cel ce-l zămislise, dar, văzînd a doua oară piesa, mi-am mutat nemulţumirea asupra actorului fiindcă, după părerea mea, a înţeles greşit, foarte greşit, ce dorea să spună poetul. Într-un moment cheie, cînd ar trebui să i se cutremure sufletùl de groază şi uimire şi toată atenţia să-i fie absorbită de înfricoşătorul lucru de sub ochii săi, vreau să spun de prietenul ucis de mîna sa, singurul simţămînt pe care îl arată e de indignare împotriva unui pocal, pe care-l face imediat cioburi, trîntindu-l de podea cu violenţă, de parcă ar fi văzut un păianjen în vin ; ba mai mult, cu ochii pironiţi în podea, se sperie de imaginea unui pumnal ce — pretinde el — i-ar atîrna deasupra capului, ca şi cum podeaua ar fi o oglindă şi s-ar reflecta în ea ; odată l-am văzut străbătînd toată scena şi pocnindu-l peste ureche pe un personaj secundar, după ce strigase, plin de mînie : „Ţine asta de la mine", sau ceva asemănător, în celălalt capăt al podiumului. Înfăţişează chinurile sufleteşti ale unui personaj prin lacrimi şi scîncete de şcolar ; perverteşte manierele distinse ale unui gentilom în bufoneria trîndavă a unui tutungiu mizerabil ; toată arta lui nu-i altceva decît o serie de vociferări disperate, cum am auzit eu în celulele din Bedlam, o încetineală, ezitare şi greutate a vorbirii, ca şi cînd l-ar sîcîi astmul, tresăriri convulsive şi mobilitate a trăsăturilor potrivită pentru cele mai extravagante treceri de la un registru la altul. Într-un cuvînt, e blagoslovit cu o voce puternică şi cu foarte multă vioiciune, dar în ceea ce priveşte simţirea, judecata şi graţia este, după părerea mea, totalmente deficitar. Ca să nu mai pomenesc nepotrivirea costumaţiei, atît de absurdă, încît joacă rolul unui prinţ tînăr în hainele unui cioclu şi-l prezintă pe veselul, mondenul Lothario[1] sub înfăţişarea unui şarlatan. Vă cer scuze că-l tratez atît de neceremonios pe favoritul acesta al publicului englez şi, pentru a vă convinge de sinceritatea mea, vă mărturisesc cu mîna pe inimă că, în ciuda a tot ce-am spus, e bine înzestrat

[1] Personaj din *Frumoasa penitentă* (1703) de Nicholas Rowe (n. ed. engl.).

pentru a face figură bună în rolul personajelor cu umor frust, atît de dragi sălilor londoneze, dac-ar putea fi convins să renunţe la burlescul monstruos care-i o jignire adusă firii şi bunului simţ. Cît despre cel ce-şi dispută cu el „gloria" [1] deşi la fel de talentat, îi este inferior în sprinteneală, însufleţire şi glas. Dicţia sa e o clopoţire continuă, ca atunci cînd se anunţă slujba de seară, iar gesticulaţia aminteşte de azvîrlitul balastului în cala unei corăbii. În purtarea faţă de alţii, pare a confunda demnitatea cu mina insolentă ; îl joacă pe şmecherul Crookback, un perfid cu sînge rece, ca pe un Hector ţipător, superficial şi fanfaron ; în rolul blîndului patriot Brutus îşi pierde orice urmă de demnitate şi decenţă ; de fapt, atît de ridicol se comportă şi el şi Cassius cînd stau de vorbă, încît, stînd picior lîngă picior, rînjind unul la celălalt, ca doi cizmari înfuriaţi, îşi lovesc, repetat, şoldurile, ca mînerele săbiilor să se ciocnească, spre marea desfătare a publicului, ca şi cînd ar fi doi Andrew-cel-vesel, străduindu-se să stîrnească risetele prostimii la bîlciul sfîntului Bartolomeu [2]. Acest Esop englez reprezintă disperarea unui mare om care a căzut pradă uneltirilor unui trădător şiret, drept care îşi cară pumni în tîmple şi muge ca un taur ; în aproape toate scenele memorabile îşi scutură atît de ciudat capul şi gesticulează aşa de grotesc, încît mi-am imaginat, cînd l-am văzut prima oară jucînd, că bietul om e chinuit de paralizia cunoscută sub numele de dansul Sfîntului Vitus. Pe scurt, se pare că trăirile sufleteşti mai rafinate îi sînt străine şi de aceea are o exprimare vulgară şi adeseori nu se poate ridica la înălţimea ideii poetului, aşa că recurge la o agitaţie falsă şi violentă, care impresionează spectatorul nepriceput, dar îl face să apară în ochii omului de gust ca un simplu actor din categoria celor comparaţi, cu îndreptăţire, de Shakespear, cu salahorii naturii, care sfîşie o pasiune în bucăţi [3]. În ciuda tuturor absurdităţilor astea, omul este un Falstaff admirabil, joacă rolul lui

[1] Rivalul lui Garrick, James Quin (n. ed. engl.).

[2] Bartolomeu era unul dintre cei doisprezece apostoli, martir creştin sărbătorit la 24 august. Ben Jonson a scris o comedie, *Bîlciul Sfîntului Bartolomeu*, descriind această sărbătoare populară (n. tr.).

[3] *Hamlet*, act. III, sc. 2, 38 (n. ed. engl.).

Henric al VIII-lea ca-n viață, e aplaudat pe drept în *Suflet sincer*, excelează în rolul lui Sir John Brute [1] și s-ar potrivi în multe scene umoristice de comedie vulgară, pe care mîndria nu-i permite să le joace. N-aș fi fost chiar atît de sever cu acești doi rivali, de nu i-aș fi văzut ridicați în slăvi de partizanii lor ce-și manifestau încîntarea în modul cel mai penibil și mai dezgustător, tocmai în împrejurările cînd (după cum spuneam) se făceau de rușine.

Pickle, îndeajuns de supărat să audă vorbindu-se cu atîta lipsă de respect și nepăsare despre calitățile celor mai vestiți actori ai Angliei, răspunse aspru că, din cîte vedea, cavalerul era un critic înnăscut, mai harnic în a afla lucrurile de ocară, decît în a recunoaște părțile bune ale celor examinați. Nu se putea aștepta nimeni ca unul și același actor să joace tot felul de roluri cu egală strălucire; deși observațiile cavalerului erau, desigur, foarte judicioase, Peregrine nu putea să nu se mire că el nu observase niciodată unele dintre trăsăturile pomenite de acesta, cu toate că frecventase teatrul cu regularitate.

— Cei doi actori despre care vorbim (spuse el), au, după părerea dumneavoastră, un merit destul de mare atunci cînd joacă personaje comice; cît despre maniera marilor eroi de tragedie, și interpretarea măreților patimi sufletești, înțeleg că acestea pot fi redate în mai multe feluri, în funcție de caracterul și educația diferiților oameni. Bunăoară, un spaniol, chinuit fiind de aceeași pasiune, o va exprima în alt chip decît un francez; ceea ce consideră unul a fi vivacitate grațioasă și îndemînare, pentru celălalt nu va fi decît impertinență și îngîmfare; de fapt, atît de deosebit este felul dumneavoastră de a fi de al altor națiuni, încît unul dintre contemporanii dumneavoastră, în memorialul său de călătorie, făcea observația că persanii, chiar și în zilele noastre, cînd văd un om gesticulînd prea mult, spun că-i fie nebun, fie francez. Fiind atît de greu să-ți dai seama care e comportarea normală, înseamnă că un turc, un maur, un indian sau un locuitor al oricărei alte țări, cu obiceiuri și îmbrăcăminte foarte diferite de ale noastre, poate să fie inspirat, în simțămintele sale, de cele mai nobile patimi sufletești,

[1] Personaj din *Nevasta stîrnită* de Sir John Vanbrugh (1640—1716) (n. ed. engl.).

poate să aibă toată demnitatea omenească și, cu toate acestea, să stîrnească rîsul spectatorului european, în loc să-i cîștige respectul.

Prima oară cînd am văzut-o pe faimoasa eroină a scenei dumneavoastră pariziene [1], într-unul din rolurile ei de frunte, mișcările ei mi-au părut atît de violente, dădea din mîini atît de impetuos, încît mi-a amintit de o moară de vînt învîrtită de o vijelie puternică, în vreme ce vocea și trăsăturile feței ei semănau perfect cu ale unei zgripțuroaice engleze. Jocul actorului dumneavoastră preferat [2] era, după părerea mea, la fel de nenatural : intra în scenă cu înfățișarea afectată a unui maestru de dans; în momentele cele mai patetice ale sorții, își ridica mîinile deasupra capului, ca un saltimbanc gata să facă tumbe și vorbea de parcă i se oprise o perie de păr în gîtlej; totuși, comparîndu-le apucăturile cu ale oamenilor în fața cărora jucau și ținînd seama de exagerările petrecute pe orice scenă, m-am împăcat, puțin cîte puțin, cu stilul lor de interpretare, reușind să întrezăresc nu puține merite, dincolo de strania lor înfățișare.

Văzînd că spusele sale îl cam iritaseră pe Peregrine, cavalerul îi ceru iertare pentru că-și luase libertatea de a-i critica pe actorii Angliei, asigurîndu-l de nețărmurita-i veneratie pentru erudiția britanică, pentru geniul și bunul gust ale acelui popor, ilustrate atît de bine în lumea literelor. Mai spuse că, în ciuda criticii lui severe, considera că existau mult mai mulți actori buni de teatru la Londra decît la Paris. Tînărul nostru gentilom îi mulțumi pentru bunăvoință, ceea ce-l făcu pe Pallet să exulte, spunînd :

— Și eu gîndesc la fel, domnule.

Iar doctorul, plictisit de o discuție în care nu juca nici un rol, observă, cu țifnă, că scena modernă era cu totul lipsită de interes pentru cel ce avea o idee despre măreția și superioritatea teatrului antic ; că piesele trebuiau montate pe cheltuiala statului, cum le jucaseră atenienii pe ale lui Sofocle și că se cerea să fie numiți cenzori com-

[1] „La Clairon" — Claire Josèphe Hippolyte Léris (1723—1803) (n. ed. engl.).

[2] Poate Charles François Nicolas Racot de Granval (1710—1784) (n. ed. engl.).

petenți, pentru a accepta sau respinge spectacolele oferite publicului.

Pe urmă descrise teatrul roman, ce putea adăposti optzeci de mii de spectatori ; le ținu o prelegere cultă despre noțiunea de *persona*, cum se numea masca purtată de actorii latini, o mașină, zicea el, ce le acoperea tot capul, avînd pe dinăuntru o scobitură îmbrăcată în bronz care, amplificînd sunetul scos pe gură, dădea vocii destulă putere pentru a fi auzită de un public de asemenea proporții. Le explică deosebirea dintre un *saltator* și un *declamator* — unul juca, celălalt declama rolul — și, pornind de aici, se folosi de ocazie pentru a preamări perfecțiunea pantomimelor romane ; mimii erau atît de neverosimil de pricepuți la arta lor, încît un anume prinț din Pontus, aflat la curtea lui Nero, văzînd un asemenea artist cum mimează o poveste, îi ceru împăratului să i-l dăruiască, dorind să-l întrebuințeze ca interpret pentru popoarele barbare, a căror limbă n-o înțelegea. Mai mult, diferiți filosofi cinici care condamnaseră respectiva artă fără s-o cunoască, cînd avură norocul să vadă cu ochii lor admirabila dexteritate a artiștilor, își declarară regretul de a se fi privat, atîta vreme, de o distracție atît de înțeleaptă.

Nu fu de acord însă cu părerea lui Peregrine care afirmase, ca dovadă a măiestriei actorilor englezi, că unii dintre aceștia se cred chiar oamenii pe care-i joacă și povesti o istorioară din Lucian [1] despre un celebru mim care, jucîndu-l pe Aiax cuprins de mînie, făcuse o adevărată criză de nebunie, sfîșiind în bucăți hainele actorului ce pășea grav alături de el, izbind în scîndurile scenei cu ghete de fier, anume puse pentru a întări zgomotul și, în cele din urmă, smulgînd un instrument din mîna unui muzicant și spărgîndu-l în capul actorului ce-l juca pe Ulise ; mai apoi, fugind către banca consulară, îi confundase pe

[1] *Lucian* din Samosata (n. cca. 120 e. n.), scriitor grec, autor al *Dialogurilor zeilor* și *Dialogurilor morților*, în care mitologia, filosofia și societatea timpului său sînt satirizate cu mult umor (n. tr.).

doi senatori cu oile ce trebuiau sacrificate. Publicul îl aplaudase frenetic dar, cînd își recăpătă uzul rațiunii, mimul fu atît de conștient de exagerările sale, încît se îmbolnăvi de rușine, iar mai tîrziu, rugat fiind să rejoace piesa, refuză ferm să mai dea viață unui astfel de personaj, spunînd că cele mai bune nebunii sînt cele scurte, și că lui îi era de ajuns că fusese smintit o dată în viață.

CAPITOLUL LVI

Pipes trăiește o aventură, cu urmarea că e concediat din serviciul lui Peregrine. Întregul grup pornește cu diligența spre Ghent. În caretă, eroul nostru este vrăjit de o doamnă și îl face pe duhovnicul ei să se intereseze de el

Dumnezeu știe cît de departe ar fi mers doctorul, fără să șovăie, cu discursul său, întrucît era cu totul absorbit de subiectul teatrului antic, dacă n-ar fi fost întrerupt de sosirea domnului Jolter. Extrem de tulburat, preceptorul îi anunță că Pipes se luase la harță cu un soldat în stradă, fusese înconjurat din toate părțile de camarazii acestuia și va fi imediat ucis, dacă nu intervenea în favoarea lui o persoană cu autoritate.

De cum auzi că scutierul său devotat se află în pericol, Peregrine înhață spada și coborî în fugă scările, urmat de *chevalier*, care-l rugă să lase totul pe seama lui. La nici zece iarzi de ușă îl văzură pe Tom, cu spatele la perete, apărîndu-se curajos, cu o coadă de mătură, de atacul a trei sau patru soldați care, văzînd crucea malteză, încetară lupta și fură arestați, la ordinul cavalerului. Unul dintre atacatori, un irlandez, ceru cu toată insistența să fie ascultat, înainte de a fi dat pe mîna gărzilor, și, la cererea lui Pickle, fu adus în hotel, împreună cu ortacii săi, care purtau cu toții, pe cap și pe obraji, semnele vizibile ale dibăciei și vitejiei potrivnicului lor. Confruntat cu Pipes, cel ce vorbea în numele ostașilor spuse că, întîlnindu-l din întîmplare pe domnul Pipes și considerîndu-l un compatriot, deși soarta dispusese de fiecare într-alt fel, îl poftise la un pahar de vin, ducîndu-l deci la un cabaret, unde-l prezentase colegilor săi, dar, în timpul conversației, care ajunsese la puterea și slava regilor Franței și Angliei, domnul Pipes își îngăduise să arate o nepermisă lipsă de respect Preacreștinei Sale Majestăți, iar cînd el (vorbitorul) îi atrăsese prietenește atenția asupra impoliteței să-

vîrşite, spunînd că, fiind în armata franceză, se va simţi obligat să fie jignit de ocările lui, dacă nu le va pune capăt înainte să înţeleagă şi ceilalţi gentilomi în uniformă despre ce vorbeşte, Tom îi sfidase pe toţi trei, dezonorîndu-l mai ales pe el cu denumirea de *trădător de rege şi patrie*, ba chiar ridicase (într-o franceză stricată) paharul pentru damnarea lui Lewis şi a tuturor partizanilor săi. Silit de abominabila lui comportare, el fiind persoana care-l recomandase celorlalţi, îi ceruse delincventului satisfacţie, iar Pipes, zicînd că merge după spadă, se dusese pînă acasă, de unde se repezise deodată asupra lor cu o coadă de mătură, ciomăgindu-i cu ea pe toţi, fără deosebire, şi silindu-i să-şi tragă săbiile din teci, ca să se apere.

Întrebat de stăpînul său dacă învinuirile erau îndreptăţite, Pipes recunoscu adevărul celor înfăţişate, adăugînd că nu dădea nici o ceapă degerată pe ţepuşele lor bune de prăjit brînza, şi că, dacă n-ar fi sărit cei doi gentlemani să-i despartă, i-ar fi cotonogit atît de zdravăn, încît un cot de pămînt ar fi fost prea mult pentru oscioarele lor. Peregrine îl certă aspru pentru comportarea-i necivilizată şi insistă să-şi ceară iertare de la soldaţii loviţi, şi asta numaidecît. Dar nici un argument nu fu îndeajuns de puternic pentru a-l îndupleca la aşa ceva ; s-ar fi zis că e şi mut, şi surd, iar ameninţările repetate ale stăpînului n-avură mai mult efect decît dacă s-ar fi adresat unei statui de marmoră. În cele din urmă, eroul nostru, înfuriat de încăpăţînarea omului său, sări în picioare şi i-ar fi tras vreo cîteva peste urechi, de nu l-ar fi oprit cavalerul, care se pricepu să-i potolească indignarea în aşa măsură, încît Peregrine se mulţumi să-l dea afară din serviciul său pe vinovat şi, după ce obţinu eliberarea prizonierilor, le dărui un ludovic ca să bea ceva, ca recompensă pentru ruşinea şi ponoasele suferite.

Cavalerul, văzînd cît de tare îl indispusese incidentul pe tînărul nostru gentilom şi reflectînd asupra extraordinarei înfăţişări şi comportări a valetului, al cărui păr, între timp, căpătase o nuanţă cenuşie, îşi închipui că e vreun slujitor favorit, încărunţit în serviciul familiei stăpînului şi că acesta, prin urmare, suferea văzîndu-se nevoit să-l sacrifice. Împins de aceste consideraţii, încercă să pună o vorbă bună pentru Pipes, dar nu putu obţine decît promi-

siunea lui Pickle că-l va reprimi lîngă el în termenii deja arătaţi, sau cel puţin cu condiţia să-şi ceară iertare de la cavaler pentru lipsa lui de respect şi politeţe faţă de suveranul francez.

Ajungînd la înţelegerea asta, îl chemară sus pe vinovat şi-l puseră la curent cu modul cum îi îndulciseră pedeapsa; dar Pipes declară că e gata să-şi dea şi măduva din oase de dragul stăpînului, însă afurisit să fie de va cere vreodată iertare de la vreun franţuz din toată creştinătatea. Exasperat de tăioasa lui declaraţie, Pickle îi porunci să piară numaidecît din ochii săi, şi să nu se mai întoarcă niciodată, în timp ce ofiţerul îşi folosi în van influenţa şi diplomaţia pentru a-i potoli mînia şi, cam la miezul nopţii, îşi luă rămas bun, destul de mîhnit de insuccesul său.

A doua zi, căzură de acord cu toţii să călătorească prin Flandra cu diligenţa, la sfatul lui Peregrine, care spera să se amuze sau chiar să aibă o aventură în numitul vehicol. Jolter obţinu locuri pentru toţi, urmînd ca valetul şi omul doctorului să călărească în preajma trăsurii, cît despre părăsitul Pipes, el fu lăsat să culeagă roadele încăpăţînării, în ciuda încercărilor concertate ale triumviratului de a-i obţine iertarea.

După ce terminară toate pregătirile, porniră din Lisle cam pe la ora şase dimineaţa şi avură parte de tovărăşia unei aventuriere, a unei tinere doamne foarte frumoase, a unui capucin şi a unui evreu din Rotterdam. Tînărul nostru gentilom, fiind primul din grup care se urcă în diligenţă, îi examină cu un ochi atent pe străini şi se aşeză chiar în spatele frumoasei necunoscute, care-i atrăsese imediat atenţia. Pallet, văzînd încă o doamnă neînsoţită, îşi imită prietenul şi ocupă un loc aproape de ea ; doctorul se însoţi cu preotul, iar Jolter găsi loc lîngă evreu.

Diligenţa nu parcursese prea multe sute de iarzi, cînd Pickle, intrînd în vorbă cu frumoasa necunoscută, se felicită că avea fericirea de a fi tovarăşul de călătorie al unei doamne atît de încîntătoare. Fără pic de rezervă sau afectare, ea îi mulţumi pentru compliment, răspunzînd, cu multă vioiciune, că acum că se aflau îmbarcaţi în aceeaşi navă, va trebui să-şi unească strădaniile pentru a se face unul pe altul atît de fericiţi pe cît permitea situaţia. Încurajat de francheţeă declaraţiei şi subjugat de frumoşii ei

ochi negri şi de felul deschis de a fi, Peregrine se ataşă de ea din momentul acela şi în scurtă vreme conversaţia le deveni atît de intimă, încît capucinul socoti că venise momentul să intervină în discuţie, de aşa manieră încît tînărul nostru pricepu că se afla acolo anume pentru a supraveghea purtarea femeii. Descoperirea asta îl bucură îndoit, deoarece nădăjduia să fie încurajat în a-i face curte nu doar de timiditatea tinerei doamne, care lucrează întotdeauna în favoarea bărbatului îndrăgostit, ci şi prin coruptibilitatea îngerului ei păzitor, neîndoindu-se că-l va putea atrage de partea cauzei sale. Însufleţit de nădejdile acestea, se purtă deosebit de amabil cu părintele, fermecîndu-l cu afabilitatea sa ; încrezător în sufletul lui bun, slăbi vigilenţa atît de tare, încît eroul nostru îşi putu continua curtea fără să i se mai facă observaţii, în vreme ce pictorul conversa, gesticulînd şi izbucnind mereu în rîs, cu Dulcineea sa, femeie extrem de pricepută la semnele acestea simple de satisfacţie, şi care găsise deja procedeele nimerite pentru a cuceri fără prea mare greutate inima lui Pallet.

Guvernorul şi doctorul nu stăteau nici ei degeaba, în vreme ce prietenii lor îşi găsiseră o ocupaţie atît de agreabilă. De cum înţelese că olandezul era evreu, Jolter deschise vorba despre limba ebraică, bine cunoscută lui, iar doctorul, în acelaşi moment, îl atacă pe mendicant, legîndu-se de legile ridicole ale ordinului şi de impostura generală a vieţii ecleziastice, de găsit (observa el) mai cu seamă la practicanţii religiei romano-catolice.

Aranjaţi aşa, pe perechi, fiecare grup îşi desfăşura conversaţia separat, fără pericol de a fi întreruptă, şi erau atît de absorbiţi, toţi, de feluritele subiecte, încît abia dacă-şi îngăduiră un minut de răgaz ca să privească dezolarea de la Menin, cînd trecură pe lîngă cetatea aceasta ruinată de lîngă frontieră. Cam la ora douăsprezece ajunseră la Courtray, unde se schimbă întotdeauna caii şi se face o oprire de o oră pentru o gustare. Aici, Peregrine o conduse pe adorabila tînără într-un apartament, unde veni şi cealaltă femeie şi, pretextînd că doreşte să viziteze bisericile oraşului, şi-l luă pe capucin drept călăuză, aflînd de la el că tînăra era soţia unui gentilom francez, cu care era căsătorită cam de un an, şi că acum călătorea ca să-şi viziteze mama, la Bruxelles, fiindcă aceasta din urmă suferea de

o boală lentă care, credea el, avea s-o ducă repede la groapă. Se lansă apoi în laude aduse fiicei, pentru virtutea ei și afecțiunea conjugală, spunîndu-i, în cele din urmă, că el era duhovnicul tinerei și fusese ales s-o însoțească în Flandra de către însuși soțul care, la fel ca și tînăra doamnă, avea încredere deplină în cinstea sa și în bunul său simț.

Pickle pricepu numaidecît unde băteau insinuările monahului și procedă în consecință. Gîdilă vanitatea călugărului cu exagerate elogii la adresa principiilor dezinteresate ale ordinului său monahal, atît de desprins de toate preocupările lumești și devotat în întregime salvării spirituale a omenirii. Aplaudă răbdarea, umilința și știința de carte a fraților capucini, revărsă un puhoi de laude asupra talentului lor de predicatori, spunînd că de multe ori fusese puternic influențat de el și că, de n-ar fi fost împiedicat de anumite considerații de care nu putuse să nu țină cont, ar fi îmbrățișat și el dogmele lor și ar fi cerut să fie primit în ordin ; dar nevoile vieții nepermițîndu-i pentru moment să facă acest pas salutar, îl rugă pe bunul părinte să accepte un mic semn de iubire și respect, în numele mănăstirii căreia-i aparținea. Zicînd asta, scoase o pungă cu zece guinee în ea, iar capucinul, văzînd-o, își întoarse capul în altă parte și, ridicînd un braț, descoperi un buzunar aflat sus, aproape de claviculă, în care ascunse numaidecît banii.

Această dovadă de iubire pentru ordin avu un efect brusc și neașteptat asupra fratelui călugăr. În entuziasmul său zelos era să rupă din încheietură mîna convertitului pe jumătate ; îl copleși cu o mie de binecuvîntări și-l imploră, cu lacrimi curgîndu-i din ochi, să ducă la bun sfîrșit măreața misiune pe care atingerea Domnului o începuse în inima lui. Spre a-i da de înțeles cîtă grijă avea pentru salvarea prețiosului său suflet, preasfinția sa promise că-l va recomanda cu toată căldura atenției pioase a tinerei doamne de sub supravegherea sa, o adevărată sfîntă între muritori, înzestrată cu rarul talent de a înmuia inimile celor mai împietriți păcătoși.

— O, părinte (strigă ipocritul intrigant, înțelegînd acum că nu aruncase banii de pomană), dac-aș putea avea parte măcar de o jumătate de ceas de sfaturi date între patru

ochi de această inspirată fiică a bisericii, sufletul îmi spune că aș fi ca oaia rătăcită întoarsă la turmă și că porțile ferecate ale raiului mi s-ar deschide imediat. În înfățișarea ei există ceva supranatural ; o privesc cu cea mai pioasă admirație și tot sufletul mi-e răvășit de înfruntarea dintre nădejde și disperare !

După această cuvîntare, pronunțată cu o înflăcărare pe jumătate sinceră, pe jumătate prefăcută, preotul îi dădu toate asigurările că acelea erau lucrături ale spiritului și că nu trebuiau reprimate și îl alină cu speranța că se va putea bucura de binecuvîntata întrevedere solicitată, afirmînd că, dacă va izbuti să-și folosească puterea de înrîurire, dorința îi va fi îndeplinită chiar în seara aceea. Galantul novice îi mulțumi pentru bunăvoință, jurîndu-i că nu și-o risipise pentru o persoană nerecunoscătoare și, cum restul grupului le întrerupse convorbirea, se întoarseră toți în păr la han, unde se așezară la masă, iar doamnele consimțiră să fie invitatele eroului nostru.

Cum nu isprăviseră de discutat subiectele abordate înainte de masă, fiecare pereche își reluă conversația cînd își luară în primire locurile în diligență. Iubita pictorului își desăvîrși cucerirea, folosindu-se cu pricepere de arta ocheadelor, însoțite de frecvente suspine înrobitoare și de cîteva cîntecele franțuzești delicate, intonate cu o înfățișare atît de patetică, încît lui Pallet i se topi inima și deveni sclavul ei preasupus ; cît despre el, pentru a-i arăta ce victorie importantă reușise, dădu o probă a propriilor sale talente, amuzînd-o cu celebrul cîntec englezesc ce începe cu *Iar porcii zac cu dosul la soare.*

CAPITOLUL LVII

Face unele progrese în a cîştiga graţiile doamnei ; e întrerupt de o ceartă dintre Jolter şi evreu ; îmbunează mînia capucinului, care-i mijloceşte o întrevedere cu stăpîna inimii lui, şi este înşelat

În vremea aceasta, Peregrine se folosi de toată dibăcia şi puterea de persuasiune pentru a cuceri inima preafrumoasei discipole a călugărului capucin. De mult îi făcuse o declaraţie de iubire, nu în maniera superficială a curtezanilor francezi, ci cu toată aprinderea unui entuziast. O privise languros, o flatase, rostise jurăminte înfocate, îi sărutase mîna pe furiş şi nu avea nici un motiv să se plîngă de felul cum răspunsese ea la toate astea. Deşi unui om ceva mai cumpătat deosebita ei indulgenţă i-ar fi putut părea echivocă, nimic altceva, poate, decît rezultatul educaţiei franceze şi al unei voioşii naturale, Peregrine puse totul pe seama propriilor lui însuşiri şi, încurajat, îşi continuă cucerirea cu neslăbită vigoare, obligînd-o, în cele din urmă, pe tînăra femeie să accepte un inel, prezentat drept dovadă a stimei ce i-o purta. Totul mergea cum nu se poate mai bine, cînd fură conturbaţi de preceptor şi de israelit, care, încălzindu-se în discuţie, ridicară glasurile şi dădură drum liber unui asemenea torent de sunete guturale, încît eroilor noştri li se strepeziră dinţii. Deoarece vorbeau într-o limbă necunoscută tuturor celor aflaţi în trăsură — în afară de ei — şi îşi aruncau priviri scăpărînd de ranchiună şi duşmănie reciprocă, Peregrine dori să afle pricina vrajbei. Jolter, furios, izbucni :

— Levitul ăsta învăţat, la naiba, are obrazul să-mi spună că nu pricep ebraica, afirmînd că vocabula „benoni" ar însemna „copil al bucuriei", în timp ce eu pot dovedi, ba am spus deja destule pentru a convinge orice om de bună credinţă, că în *Septuaginta* cuvîntul e tradus, pe bună dreptate, prin „copil al tristeţei mele".

De cum îi dădu lui Peregrine explicaţia de mai sus, se întoarse spre preot, pentru a-l lua de arbitru, dar evreul îl trase nerăbdător de mînecă, zicînd :

— Pentru Dumnezeu, liniştiţi-vă, capucinul va afla cine sîntem !

Jolter, jignit de concluzia celuilalt, repetă „Cine sîntem !" cu glas puternic şi, declamînd *nos poma natamus* [1], întrebă, ironic, căruia dintre triburi îi aparţinea el, după părerea evreului. Levitul, supărat că fusese comparat cu un bălegar de cal, răspunse cu un zîmbet semnificativ :

— Tribului Issachar.

Adversarul său, profitînd de faptul că evreul nu dorea să fie descoperit de fratele capucin şi dornic să se răzbune pe gura lui slobodă, îi spuse pe franţuzeşte că întreaga lui rasă se zbătea încă şi acum sub pedeapsa Domnului, ceea ce se vedea bine nu doar din faptul că evreii nu aveau ţară, ci şi din rîca adăpostită în inimi şi din firea lor vicioasă, care dovedea foarte limpede că erau urmaşii adevăraţi ai celor ce-l crucificaseră pe Mîntuitor.

Cu toate acestea, speranţele îi fură dezamăgite : preotul era prea cufundat, la rîndul său, în discuţie pentru a fi atent la polemicile altora. Cu mîndria şi neobrăzarea unui om ce se pretinde cult, doctorul se apucase să demonstreze absurditatea religiei creştine, după ce (credea el) îl învinsese pe capucin în discuţia privitoare la amănuntele de dogmă creştină prin care romano-catolicii se deosebesc de restul lumii. Nemulţumindu-se cu imaginara-i victorie, începu să izbească în chiar temeliile religiei, iar părintele, incredibil de îngăduitor, îi permise să vorbească liber despre doctrina Sfintei Treimi ; cînd însă încercă să ţintească cu săgeţile satirei imaculata concepţiune a Sfintei Fecioare, bunul părinte îşi pierdu răbdarea, ochii i se aprinseră de indignare, tremurînd din toate încheieturile, urlă :

— Eşti un afurisit de... n-am să te numesc eretic, fiindcă eşti mai rău (dacă aşa ceva e posibil) decît un jidov ; meriţi să fii vîrît într-un cuptor încins de şapte ori şi sînt hotărît să depun o plîngere împotriva dumitale guvernatorului din Ghent, ca să fii arestat şi pedepsit ca un ticălos de blasfemator ce eşti.

[1] „Înotăm ca merele" (Esop, preluat de Swift) (n. ed. engl.).

Amenințarea avu efectul unui duș rece asupra tuturor celor prezenți. Doctorul rămase buimac, preceptorul consternat, levitului începură să-i clănțăne dinții, pe doctor îl uimi tulburarea generală, nepricepînd-o și însuși Pickle, îngrijorat de-a binelea, se văzu obligat să-și folosească toată influența și puterea de convingere pentru a-l îmbuna pe fiul bisericii care, în cele din urmă, din considerație pentru prietenia față de tînărul gentilom, consimți să dea uitării cele întîmplate, dar refuză cu tărie să mai șadă în apropierea nemernicului păgîn, socotindu-l o odraslă a întunericului, trimisă de dușmanul omenirii pentru a otrăvi mințile oamenilor slabi ; așa că, după ce-și făcu o cruce mare și bolborosi descîntece de exorcizare, insistă ca doctorul să schimbe locul cu evreul, care se așeză lîngă clericul jignit, bîțîind tot de frică.

După compromisul acesta, conversația luă o turnură mai generală și, fără să se mai ivească nici un alt incident, nici un măr al discordiei, pe la șapte seara diligența sosi în orașul Ghent ; se comandă cina pentru întregul grup, iar aventurierul nostru ieși într-o primă recunoaștere în oraș, însoțit de prieteni, lăsîndu-și noua iubită în grija confesorului, a cărui prietenie (precum s-a văzut) o cîștigase deja. Zelosul intermediar îl lăudă cu atît de multă căldură, trezindu-i în așa măsură interesul pentru problemă, încît doamna nu putu refuza să dea o mînă de ajutor la convertirea lui Pickle, ci promise că-i va acorda întrevederea solicitată.

Plăcuta veste, comunicată de capucin lui Peregrine la întoarcerea acestuia la han, îl binedispuse atît de tare, încît la cină fu absolut strălucitor, arătîndu-și spiritul prin mii de vorbe de duh și de curtoazie, spre admirația și încîntarea tuturor mesenilor, dar mai ales ale frumoasei sale flamande, care părea cucerită de persoana și purtarea sa.

Orele serii se scurseră astfel, spre satisfacția deplină a tuturor și grupul se risipi, fiecare retrăgîndu-se în odaia lui, cînd îndrăgostitul nostru, spre marea-i disperare, află că, toate celelalte camere ale hanului fiind reținute, doamnele erau obligate să se culce amîndouă în aceeași încăpere. Cînd îl puse la curent pe preot cu piedica ivită, caritabilul părinte, priceput în a se descurca în orice situație, îl asigură că un obstacol atît de neînsemnat nu-i va putea zăd-

dărnici năzuințele spirituale și se folosi imediat de prerogativele lui de duhovnic, intrînd în camera fiicei întru credință cînd aceasta era aproape dezbrăcată și aducînd-o cu el într-a lui Peregrine, pe motiv că dorește să-i administreze o mîntuitoare hrană sufletească. Unindu-le, astfel, pe cele două suflete pioase, se rugă pentru succesul îndeletnicirilor lor religioase și-i lăsă să mediteze împreună, după ce-i conjură în chipul cel mai solemn cu putință să nu permită simțămintelor impure sau tentațiilor cărnii să corupă sacrul țel al întrevederii.

De cum plecă preacucernicul mijlocitor, și ușa fu zăvorită pe dinăuntru, pseudo-convertitul, nebun de iubire, se aruncă la picioarele Amandei sale și, implorînd-o să renunțe la plicticoasele ceremonii prin care e curtată o femeie, — întrucît scurtimea întrevederii nu-i îngăduia să le respecte — începu să profite de ocazie cu toată impetuozitatea iubirii. Dar, fie că-i displăcea purtarea lui întreprinzătoare și plină de sine, considerîndu-se demnă de mai multă curtoazie și de mai mult respect, fie că puritatea și cinstea o apărau mai bine decît socotise Peregrine și mijlocitorul, destul că își exprimă neplăcerea și surpriza față de îndrăzneala și impertinența amantului și îl mustră aspru fiindcă profitase de inima bună a părintelui. Tînărul gentilom fu la fel de uimit de refuzul ei, pe cît pretinsese femeia a fi la auzul declarației lui de dragoste și o rugă stăruitor să se gîndească ce prețios era fiecare minut și să sacrifice și ea o dată ceremonia inutilă, de dragul celui ce-o adora cu o iubire atît de aprinsă, încît avea să-i transforme în scrum mărunțaiele de nu catadixea să-l binecuvînteze cu bunăvoința ei. În ciuda lacrimilor, juruințelor și implorărilor, a multelor sale calități și a momentului favorabil, nu putu obține altceva decît recunoașterea faptului că lăsase o urmă în inima femeii, pe care ea spera că poruncile datoriei o vor ajuta s-o șteargă. El luă mărturisirea drept o delicată consimțire și, ascultînd de impulsul dragostei, o strînse în brațe, cu gîndul să-i fure ceea ce ea refuza să-i dea, însă această Lucrezia franceză, neputînd să-și apere altfel virtutea, scoase un țipăt puternic și capucinul, răsturnînd ușa cu umărul, năvăli în cameră, prefăcîndu-se nespus de uimit de ceea ce vedea. Își ridică spre cer brațele și ochii, pretinzînd că a rămas trăznit de descoperirea

făcută ; apoi, prin țipete scurte, se arătă îngrozit de intențiile criminale ale eroului nostru, care acoperise păcătosu-i plan cu masca religiei. Pe scurt, își jucă atît de îndemînatic rolul, încît doamna, socotindu-l sincer, îl rugă să-l ierte pe străin și să țină seama de tinerețea lui și de educația primită, stricată de greșelile ereziei ; avînd în vedere toți acești factori, călugărul consimți să primească scuzele eroului nostru. Acesta, departe de a renunța la orice speranță, în ciuda dezastruosului eșec, se încredea atît de mult în însușirile sale și în mărturisirea preafrumoasei doamne, încît hotărî să mai facă o încercare, spre care nu l-ar fi putut împinge nimic altceva decît patima violentă și neîmblînzită.

CAPITOLUL LVIII

Face un nou efort de a-şi împlini dorinţa, zădărnicit de un straniu accident

Peregrine îşi instrui valetul, un desăvîrşit codoş, să aprindă în curte un foc de paie şi apoi să alerge pe lîngă uşa femeii ţipînd cît putea de tare că luase foc hanul. Zbierătele lui le făcură pe amîndouă doamenele să iasă numaidecît din odaie, iar Peregrine, profitînd de faptul că ele nu se opriră din fugă decît la poarta dinspre stradă, se furişă în cameră şi se ascunse sub o masă mare, aflată într-un colţ mai ferit. Nimfele, de cum înţeleseseră pricina prefăcutei groaze a valetului ce-l făcuse pe Mercur, se întoarseră în odaie, îşi făcură rugăciunile, se dezbrăcară şi să vîrîră în pat. Peregrine fu martorul acestei scene, care nu avu darul de a-i domoli concupiscenţa ci, dimpotrivă, îi aţiţă simţurile în aşa măsură, încît abia reuşi să-şi ţină în frîu nerăbdarea pînă cînd putu ajunge la concluzia — după sforăieli — că tovarăşa de cameră a iubitei sale Amande adormise. Abia-i ajunseră la urechi plăcutele zgomote, că se şi tîrî pînă la patul stăpînei inimii lui şi, în genunchi, îi luă delicat mîna albă şi-şi apăsă buzele pe ea. Doamna abia închisese ochii şi începuse să deguste toropeala dulce a somnului, cînd fu trezită de atingerea lui şi, speriată, strigă cu vocea plină de teamă şi surprindere : „Dumnezeule ! Cine e ?“ Îndrăgostitul o rugă, cu stăruitoare umilinţă, să-l asculte, jurînd că venise la ea în chipul acesta hoţesc nu cu intenţia de a viola legile bunei cuviinţe, sau de a preface în scrum eterna stimă pentru ea ce-i era întipărită în inimă, ci ca să-şi manifeste regretul şi pocăinţa fiindcă o supărase, să-şi reverse prea-plinul sufletului şi s-o asigure că nici nu putea, nici nu dorea să mai trăiască, dacă era supărată pe el. Aceste declaraţii patetice — şi încă

multe altele — însoțite de suspine, de lacrimi și de o mulțime de semne diverse ale îndurerării neprefăcute, pe care eroul nostru se pricepea de minune să le folosească la nevoie, nu întîrziară să înmoaie inima tandră a preafrumoasei flamande, deja predispusă să-i aprecieze însușirile. Atîta înțelegere arătă pentru suferința lui, încît plînse și ea amarnic, explicîndu-i de ce nu era posibil să-i răsplătească iubirea ; dar el, folosindu-se de clipa prielnică, își repetă rugămințile cu stăruință așa de fierbinte, încît hotărîrea femeii cedă ; respirația îi deveni iute și profundă, își exprimă teama că va fi auzită de cealaltă doamnă și, cu micul țipăt „O, Doamne, sînt pierdută !" se lăsă învinsă, după o scurtă luptă, de admiratorul ei, care se instală pe cuvertura patului, sub contraescarpă, și, după toate probabilitățile, ar fi devenit stăpîn pe situație în cîteva clipe, cînd onoarea doamnei fu din nou salvată de o bătaie misterioasă în lambriurile de lemn din celălalt capăt al odăii, aproape de patul unde dormea aventuriera. Luată prin surprindere de acest incident ce întrerupse eforturile atacantului nostru, doamna îl imploră, în numele cerului, să bată în retragere și să nu-i distrugă pentru totdeauna reputația ; dar cînd el o făcu să înțeleagă că primejdia de a-și păta cinstea devenea mult mai mare dacă era prins plecînd de acolo, ea îi îngădui, tremurînd de frică, să rămînă și ascultară, amîndoi tăcuți, cum continuau zgomotele ce-i speriaseră. Nu era vorba de nimic altceva decît de încercarea pictorului de a o deștepta pe Dulcineea sa, cu care-și dăduse o întîlnire sau, cel puțin, schimbase semne ce, credea el, aveau aceeași importanță ca un rendez-vous ferm stabilit. Nimfa, trezită din primul somn, pricepu imediat natura zgomotului ; credincioasă înțelegerii, se ridică și, trăgînd foarte încet zăvorul îi dădu drumul înăuntru, lăsînd ușa deschisă, ca Pallet să se poată retrage mai simplu.

În vreme ce preafericitul cavaler se dezbrăca de hainele de pe el, capucinul, bănuind că Peregrine va încerca să-i atace din nou pupila, se strecură tăcut în odaie, în recunoaștere, ca aventura să nu se consume fără știința lui ; fiindcă asta l-ar fi lipsit de profiturile pe care le putea culege de pe urma complicității sale și a concursului dat. Bănuiala i se confirmă cînd găsi ușa deschisă, și nu se rușină să se strecoare în cameră în patru labe. Pictorul, dez-

brăcat acum la cămaşă, căutînd patul Dulcineei pe bîjbîite, puse din întîmplare mîna pe creştetul ras al părintelui ; cu o mişcare circulară, preotul îşi răsuci capul în strînsoarea mîinilor celuilalt, ca o bilă într-o gaură, spre marea consternare a bietului Pallet, care nefiind destul de pătrunzător pentru a înţelege ce se întîmplă, nici destul de dibaci pentru a-şi retrage imediat degetele de pe ciudatul obiect de sub ele, asuda în beznă şi scotea exclamaţii pline de devoţiune, pînă cînd fratele călugăr, obosit de atîta efort şi de poziţia incomodă în care se afla, începu să se ridice, încet, în picioare, trăgînd după el, în sus, şi mîna pictorului, a cărui groază şi uluială crescuseră într-atît, din pricina inexplicabilei înălţări, încît începu să-şi piardă minţile. În zăpăceala provocată de frică, palma-i alunecă pe fruntea preotului şi unul dintre degete, intrat din întîmplare în gura capucinului, fu apucat atît de strîns cu dinţii, încît părea prins în menghina unui fierar. Speriat peste poate de brusca muşcătură, care-l tăiase pînă la os, pictorul, dînd uitării împrejurările, zbieră :

— Mă omoară ! Foc ! Capcană ! Capcană ! Săriţi, fraţi creştini, pentru Dumnezeu, săriţi !

Îngrozit de răcnetele lui şi, ştiind că vor umple imediat odaia de martori, înfuriat de ruşinoasa înfrîngere suferită de el însuşi, eroul nostru fu obligat să renunţe la ospăţ fără a fi gustat măcar o îmbucătură ; apropiindu-se de pricina nefericirii sale, tocmai cînd călăul găsise de cuviinţă să dea drumul degetului, îi trase un pumn zdravăn între umeri, făcîndu-l să se prăbuşească la podea, urlînd îngrozitor ; apoi, retrăgîndu-se neobservat, în propria-i odaie, se întoarse, printre primii, cu un lămpaş, zicînd că-l deşteptaseră urletele. Capucinul îşi luase aceleaşi măsuri de prevedere şi intră şi el, pe urmele lui Peregrine, mormăind: *Benedicite* [1], şi făcîndu-şi, plin de uimire, cruce după cruce; doctorul şi Jolter sosiră în aceeaşi clipă şi nefericitul pictor fu găsit întins gol puşcă pe podea, în culmea groazei şi disperării, suflîndu-şi în mîna stîngă ce-i atîrna fără viaţă din umăr, ca un băieţandru ce şi-a fript degetele încercînd

[1] Binecuvîntaţi ! (lat.) (n. tr.)

să fure castane prăjite din foc. Împrejurările în care-l găsiră în odaia cu pricina, ca și înfățișarea-i îndurerată și extrem de ridicolă îl făcură pe doctor să zîmbească și mai îndulciră puțin asprimea de pe chipul lui Jolter, iar Pickle, arătîndu-se surprins și îngrijorat, îl ajută pe pictor să se ridice, întrebîndu-l cum de ajunsese în starea aceea de plîns. Cînd își redobîndi graiul — după sforțări de memorie și încercări neizbutite de a zice ceva —, Pallet le spuse că, fără îndoială, casa era bîntuită de duhuri rele, care-l tîrîseră (nu-și amintea **cum**) **în** apartamentul acela, supunîndu-l **tuturor** chinurilor infernului ; unul dintre strigoi se lăsase perceput cu simțurile, luînd forma unei mingi rotunde de carne ce se răsucise sub mîna lui ca globul unui astronom, pentru a se înălța apoi surprinzător de sus și a se preschimba într-o mașinărie infernală ce-i înhățase degetul și-l țintuise locului, supunîndu-l, timp de cîteva secunde, unei agonii de nedescris, pînă cînd, în sfîrșit, i se **păruse** că mașina se topește din jurul degetului și fusese izbit brusc între umeri, parcă de pumnul unui uriaș și aruncat, într-o clipită, la podea. Auzind ciudata-i poveste, preotul scoase din buzunar o bucățică de feștilă sfințită și o aprinse imediat, murmurînd descîntece tainice. Jolter, închipuindu-și că Pallet era beat, clătină din cap, zicînd că, după a lui credință, duhurile nu existaseră decît în capul pictorului. Doctorul, de data asta, încercă să facă și el pe hîtrul, remarcînd că, după părerea sa, Pallet se lăsase păcălit de carne, nu de spirit. Frumoasa flamandă stătea în pat fără glas, tăcută și înspăimîntată, iar tovarășa-i de cameră, pentru a se ține departe de orice bănuială, îl ocărî cu incredibilă elocință pe autorul tevaturii, care (nu se îndoia defel) se ascunsese în cameră cu gîndul de a pune la cale un lucru murdar împotriva prețioasei ei virtuți, fiind împiedicat și pedepsit de prompta intervenție a proniei cerești. La cererea ei, prin urmare — și la dorința fierbinte a celeilalte doamne —, Pallet fu condus înapoi la patul său, iar femeile, de cum plecară **bărbații** din **cameră**, încuiară **ușa, ferm hotărîte să nu** mai dea drumul nimănui înăuntru

în noaptea aceea. Peregrine, înnebunit de furie că vede delicioasa bucăţică plecîndu-i — cum s-ar spune — chiar de sub nas, străbătu, toată noaptea, coridorul în sus şi-n jos, ca o stafie, sperînd să găsească prilejul de a pătrunde din nou la ea, pînă cînd, la ivirea zorilor, se văzu nevoit să renunţe, blestemînd comportarea idioată a pictorului, care-i dăduse plăcerea peste cap.

CAPITOLUL LIX

Plecarea din Ghent. Eroul nostru are o discuție politică, supărîndu-și iubita, dar o împacă, arătîndu-i supunere. Încearcă o șmecherie pentru a întîrzia diligența lui Alost și își asigură din nou complicitatea părintelui

A doua zi, cam pe la ora nouă, după ce văzuseră toate lucrurile interesante din oraș și asistaseră la execuția a doi tineri, condamnați la spînzurătoare pentru a fi siluit o tîrfă, plecară din Ghent în aceeași trăsură cu care veniseră ; conversația ajunse imediat la pedeapsa cu moartea pe care o văzuseră aplicată și frumoasa flamandă dădu glas simpatiei și compasiunii ei pentru nefericitele victime, căzute pradă (după cum fusese ea informată) răutăcioasei acuzatoare. Toți cei de față îi împărtășiră sentimentele, afară de curtezana franceză, care, socotind că toată breasla îi este implicată în respectiva afacere, tună și fulgeră amarnic împotriva desfrînării veacului, mai ales contra josnicelor și ticăloaselor încercări ale bărbaților de a necinsti sexul slab ; mai spuse, adresîndu-i pictorului o privire indignată, că, în ceea ce-o privește, nu va reuși niciodată să-și arate întreaga recunoștință față de Cel de Sus, pentru că o apărase, azi-noapte, de vicioasele atacuri ale poftei desfrînate. Remarca ei fu semnalul unui lung șir de glume la adresa lui Pallet, care-și băgă nasul în pămînt și-și luă o înfățișare tăcută și tristă, temîndu-se că, datorită răutății doctorului, aventura ar putea ajunge la urechile nevestei sale. Într-adevăr — deși noi ne-am dat toată străduința să-i explicăm cititorului întreaga daraveră — ceea ce se întîmplase constituia, pentru fiecare persoană din diligență, un mister de nepătruns, rolul jucat de capucin nefiindu-i cunoscut decît acestuia, și chiar el neavînd habar de amestecul lui Pickle în toată afacerea, așa încît cea mai mare parte a chinurilor suferite de pictor erau socotite exagerări ale preafertilei sale imaginații.

În toiul discuției despre acest subiect extraordinar, vizitiul le spuse că se aflau acum chiar în locul unde un detașament al armatei aliate fusese interceptat și împresurat de francezi ; oprind trăsura, el le oferi o descriere topografică a bătăliei de la Melle [1]. Flamanda — devenită, prin căsătorie, o înfocată partizană a francezilor — povesti de-a fir-a păr cum decursese lupta, așa cum i-o relatase și ei fratele soțului, care luase parte la ea. Povestea ei, prin care numărul francezilor fu coborît la șaisprezece, iar al aliaților ridicat la douăzeci de mii de oameni, era atît de potrivnică adevărului, ca și lăudabilei imparțialități a lui Peregrine, încît el îndrăzni să-i contrazică spusele și astfel se stîrni o ceartă aprinsă, referitoare nu numai la problema în cauză, ci la toate bătăliile desfășurate împotriva lui Ludovic al XIV-lea, sub comanda ducelui de Marlborough [2]. În timpul discuției, doamna îl despuie pe general de toți laurii gloriei, afirmînd că absolut toate victoriile cîștigate de el fuseseră anume pierdute de generalii francezi, pentru a discredita intrigile Madamei de Maintenon [3] ; ca exemplu grăitor, susținu că, în timpul asedierii cetății Lisle, Ludovic spusese, în prezența Delfinului, că de vor fi obligați aliații să ridice asediul, își va anunța imediat căsătoria cu numita doamnă, drept care fiul trimisese ordine secrete mareșalului Boufflers să predea citadela. Ciudata afirmație fu sprijinită de preot și de curtezană, iar Jolter recunoscu adevărul ei, pretinzînd că-l știa dintr-o sursă sigură, în timp ce doctorul rămase neutru, ca unul ce socotea că-i de toată rușinea să cunoști istoria unor vremuri atît de noi, iar israelitul, un adevărat patriot olandez, se postă sub flamura eroului nostru, care, în străduința sa de a demonstra improbabi-

[1] Bătălie din timpul războiului pentru succesiunea la tronul Spaniei, în care un detașament aliat a fost nimicit de francezi (n. tr.).

[2] John Churchill, duce de Malborough (1650—1722), comandant al armatelor aliate (engleze, olandeze și austriece) în războiul pentru succesiunea la tronul Spaniei, purtat între 1702—1712 împotriva Franței și Bavariei (n.tr.).

[3] Françoise d'Aubigné, marchiză de Maintenon, văduva poetului Scarron, însărcinată cu educația copiilor lui Ludovic al XIV-lea și ai doameni de Montespan. Se căsătorește, în secret, cu regele în 1684, după moartea reginei Maria Tereza, exercitînd asupra lui o influență nu întotdeauna benefică (n. tr.).

litatea și absurditatea teoriei celorlalți, stîrni împotrivă-i cumplită indignare și nenumărate huiduieli ; pierzîndu-și de tot cumpătul în focul disputei, își enervă Amanda în așa măsură, încît ochii ei scăpărară de furie, dîndu-i lui Peregrine tot temeiul să creadă că, de nu va găsi un mijloc de a-i potoli mînia, va sacrifica într-o clipită toată stima pe care i-o purta pe altarul gloriei națiunii franceze. Încolțit fiind de teama că s-ar putea întîmpla așa ceva, își domoli cu încetul vehemența și ieși pe nesimțite din discuție, lăsînd toată povara acesteia pe umerii evreului care, văzîndu-se abandonat, se lăsă învins de nevoie, astfel că partizanii francujilor rămaseră stăpîni pe situație și tînăra lor eroină își recăpătă buna dispoziție. Împrejurările în care a decurs această dispută ar trebui să aibă darul de a-l preveni pe cititor să se ferească de certurile cu femeile-politicieni, dacă nu dorește să-și atragă dușmănia și ura lor implacabilă ; căci, în chestiuni de stat, sînt toate, pînă la ultima, niște entuziaste, și-i socotesc niște reprobați pe toți cei ce nu le împărtășesc părerea ; departe de a pune vreun preț pe adevărul lucrurilor în care cred, ca și credincioșii de alt soi, resping, disprețuitoare, dovezile rațiunii și se încred numai în revelațiile propriei lor imaginații.

Supunîndu-se cu prudență inteligenței superioare a frumoasei stăpîne a inimii lui, eroul nostru începu să se perpelească de teamă că, la sosirea la Bruxelles, o va pierde cu totul și-și puse imaginația la treabă, pentru a inventa căi de a se despăgubi, înainte de a ajunge în oraș, pentru strădaniile, cadourile și dezamăgirile deja suferite. Sub cuvînt că vrea să respire aer proaspăt, se sui pe capră și se folosi cu atîta pricepere de elocința și generozitatea sa, încît surugiul se prinse să strice diligența, în așa fel încît să nu poată înainta, în ziua aceea, mai departe de orașul Alost. Ca să-și țină promisiunea, o răsturnă, cu mare grijă, cînd mai aveau de parcurs cam o milă pînă la popasul respectiv. Procedase atît de discret, încît accidentul nu avu alte urmări decît o sperietură bună pe care o trăseseră doamnele, și micul inconvenient anunțat de vizitiu care, examinînd trăsura, le spuse că se rupsese osia și-i sfătui să meargă pe jos pînă la han, în vreme ce el îi va urma, cu viteză foarte mică și va face tot ce-i

stă în putință pentru a repara numaidecît stricăciunea. Peregrine se prefăcu extrem de supărat de cele întîmplate, îl sudui chiar pe surugiu pentru neîndemînare, exprimîndu-și nerăbdarea de a ajunge la Bruxelles și speranța că accidentul nu-i va face să-și petreacă pe drum încă o noapte ; cînd însă vizitiul, supunîndu-se instrucțiunilor, veni mai tîrziu la han și le dădu de știre că dulgherul nu putea repara diligența în mai puțin de șase ceasuri, șiretul tînăr se prefăcu a-și pierde cumpătul de tot ; strigă la emisar, suduindu-l cu cele mai grele ocări și amenință să-i tragă cîteva bastoane, ca pedeapsă pentru obrăznicie. Umil, individul se dezvinovăți, spunînd că se răsturnaseră din pricină că se frînsese osia, iar nu fiindcă n-ar fi mînat el cu destulă grijă sau pricepere ; zise că, decît să le pricinuiască vreo neplăcere, preferă să se intereseze de un poștalion, ca să poată pleca numaidecît la Bruxelles. Pickle nu acceptă soluția, decît cu condiția ca întreg grupul să poată pleca odată cu el — fusese informat înainte de vizitiu că orașul nu le putea pune la dispoziție decît un singur vehicol. Preceptorul, cu totul străin de intrigile lui, îi arată că o singură noapte va trece repede și-l îndemnă să suporte cu răbdare măruntul neajuns, mai ales că hanul părea să aibă de toate pentru a-i găzdui, iar călătorii păreau foarte dispuși să petreacă o seară plăcută împreună. Capucinul, care obținuse un profit zdravăn cultivînd prietenia tînărului străin, nu era supărat de accident, înțelegînd că-i putea oferi, prin prelungirea timpului cît se aflau împreună, o ocazie nouă de a mai profita de dărnicia lui Peregrine așa că își uni sfaturile cu ale domnului Jolter, felicitîndu-se pentru perspectiva de a se delecta cu conversația lui Peregrine mai multă vreme decît se așteptase ; tînărul gentilom primi, apoi, un compliment asemănător din partea evreului, care, peste zi, făcuse o curte asiduă cochetei franceze și nutrea unele speranțe de a culege roadele galanteriei sale, cu atît mai mult cu cît posibilul rival, pictorul, era cu totul rușinat și dezonorat de întîmplarea de azi-noapte. Cît despre doctor, prea mult îl absorbea contemplarea propriei sale importanțe pentru a-l interesa problema sau urmările ei ; se mărgini doar să observe că puterile europene ar trebui să organizeze jocuri publice, ca acelea ținute pe vremuri în

Grecia, în care caz fiecare țară ar avea surugii atît de îndemînatici, încît ar ști să mîne trăsurile în plină viteză, la un fir de păr de prăpastie, fără primejdia de a le răsturna. Peregrine nu putu să nu cedeze la protestele lor și amabilitatea lor unanimă, pentru care le mulțumi, foarte politicos și, dînd semne că-i mai trecuse supărarea, le propuse să se amuze făcînd o plimbare de-a lungul zidurilor de apărare, cu gîndul că va izbuti să schimbe o vorbă cu adorata lui flamandă, care fusese, toată ziua, neobișnuit de rezervată. Propunerea fu bine primită și el o conduse (ca întotdeauna) în stradă și făcu tot posibilul pentru a-și relua insistențele amoroase, dar erau însoțiți atît de îndeaproape de părintele confesor, încît Peregrine înțelese că-i va fi imposibil să-și atingă țelul fără complicitatea ecleziastului, pe care fu nevoit s-o cumpere cu încă o pungă ; o oferi (și fu primită) ca pe o pioasă compensație pentru comportarea-i criminală din timpul întrevederii mijlocite de părinte pentru a-i izbăvi sufletul. De-ndată ce încasă ofranda, smeritul călugăr se îndepărtă de ei încetul cu încetul, pînă se alătură restului grupului, dîndu-i generosului său platnic drum liber să-și urmărească scopul. Să nu ne îndoim nici o clipă că eroul nostru s-a folosit din plin de ocazie. Risipi o mie de înfloriturі retorice și-și epuiză toată elocința pentru a o îndupleca să aibă milă de nefericirea lui și să-i mai acorde o întrevedere între patru ochi, zicînd că altfel o să-și piardă mințile și se va face vinovat de nenumărate acte nebunești care, dată fiind noblețea și omenia firii ei, îi vor stoarce, negreșit, lacrimi. Dar, în loc să aplece urechea la rugămințile lui, doamna îl certă sever pentru înfumurarea de care dădea dovadă, plictisind-o cu păcătoasa lui curte, și-l asigură că, deși avea, de data asta, o cameră numai a ei, fiindcă nu nutrea absolut nici o dorință de a o cunoaște mai de aproape pe cealaltă femeie, ar face o greșeală de neiertat deranjînd-o cu o nouă vizită nocturnă, cu atît mai mult cu cît era hotărîtă să nu-l lase să intre. Îndrăgostitul găsi alinare în aluzia aceasta, interpretînd-o în sensul ei adevărat și, iubirea devenindu-i și mai aprinsă din cauza obstacolelor de care se loveau uneltirile lui, simți cît de tare îi bate inima la gîndul de a o avea. Dulcea

speranță aduse după sine o neliniște puternică, ce-l împiedică să ia parte la conversație cu înflăcărarea-i caracteristică. La cină, tresărea fără încetare sau visa cu ochii deschiși, iar capucinul, punînd tulburarea lui pe seama unei noi respingeri din partea pupilei sale, se simți cuprins de teamă că va trebui să înapoieze banii, și-i interzise, în șoaptă, eroului nostru să-și piardă nădejdea.

CAPITOLUL LX

Cocheta franţuzoaică înrobeşte inima evreului, împotriva căruia Pallet urzeşte o intrigă ; Peregrine rămîne iar cu buzele umflate şi desfrînarea iudeului e dată în vileag

Între timp, sirena franceză, văzînd că nu-i reuşiseră planurile cu prostănacul de englez, care-şi pierduse unadouă curajul şi băgase capul în pămînt, vădit deznădăjduit, nedornică să-şi asume riscul de a face o călătorie cu totul lipsită de profit, se hotărî să-şi exerseze farmecele asupra neguţătorului olandez ; deja pusese stăpînire pe inima lui în aşa măsură, încît el o trata cu deosebită politeţe, se uita la ea cu ochi libidinoşi şi-şi deforma obrazul cu un rînjet curat israelit. Pictorul văzu cît de bine se înţeleg şi se simţi jignit, considerînd că femeia, arătînd o preferinţă atît de săritoare în ochi pentru rivalul său, îl insulta în nefericirea lui ; conştient de propria-i timiditate, dădu de duşcă un pahar plin ochi, ca să-şi stimuleze fantezia şi să găsească tăria de a născoci şi pune în practică un plan de răzbunare. Vinul totuşi nu avu efectul aşteptat şi, fără să-l inspire în a ţese o bună intrigă, nu făcu decît să-i sporească pofta de răzbunare ; aşadar, îşi comunică intenţiile prietenului său Peregrine, cerîndu-i să-l ajute cu inventivitatea sa ; dar tînărul nostru gentilom era prea ocupat cu propria-i încurcătură amoroasă ca să-şi ia pe cap grijile altora ; el refuză să participe la planul pictorului şi Pallet recurse la talentele valetului lui Pickle ; acesta se dovedi numaidecît dispus şi inventă un plan ce fu pus întocmai în aplicare.

Era tîrziu noaptea şi călătorii se retraseseră în odăile lor cînd Pickle se înfiinţă, cu toată nerăbdarea tinereţii şi a dorinţei, în faţa camerei iubite sale şi, găsind uşa nezăvorită, intră, purtat pe aripi de bucurie. Lumina lunii, strălucind prin fereastră, îl conduse spre patul ei, de care

se apropie cu inima bătîndu-i năvalnic şi, văzînd că, din cît se părea, doarme, încercă să o trezească sărutînd-o uşor ; această metodă însă se dovedi ineficace, femeia fiind hotărîtă să-şi cruţe ruşinea de a fi părtaşă la delict. El o sărută din nou, îi murmură în ureche o pătimaşă vorbă de bun găsit, şi încercă, prin diferite alte metode, să-şi facă simţită prezenţa ; convingîndu-se în cele din urmă, că ea e hotărîtă să doarmă, în ciuda eforturilor lui, aţîţat de plăcuta presupunere, încuie uşa, ca să nu fie întrerupt şi, furişîndu-se sub cearceafuri, dădu cu tifla norocului, ţinînd-o strîns în braţe pe preafrumoasa fiinţă.

Dar, oricît de aproape părea de satisfacerea fericită a dorinţelor, speranţele-i fură din nou risipite de un zgomot îngrozitor, ce o deşteptă imediat pe Amanda lui, înspăimîntînd-o şi reţinîndu-i şi lui, pentru moment, toată atenţia. Valetul *de chambre*, cu care se aliase Pallet pentru a se răzbuna împotriva femeii de moravuri uşoare şi a evreului, împrumutase de la nişte ţigani, aflaţi întîmplător la han, un măgar împodobit cu clopoţei pe care, cînd toată lumea plecase să se culce şi se presupunea că evreul e în patul amantei sale, îl traseră pînă sus, în lungul coridor din care se deschideau, de ambele părţi, camere, iar pictorul, văzînd uşa doamnei întredeschisă, aşa cum se aşteptase, încălecase dobitocul, cu gîndul să intre călare în odaie şi să-i surprindă pe amorezi în mijlocul mîngîierilor ce le schimbau ; măgarul însă, credincios năravului speciei, pomenindu-se în spate cu un călăreţ necunoscut, în loc să înainteze, cum îi cerea acesta, se dădu înapoi pînă la capătul coridorului în ciuda tuturor eforturilor pictorului, care-l lovea cu pumnii şi picioarele şi-i dădea pinteni în zadar. Zgomotul luptei dintre Pallet şi măgar invadase urechile lui Peregrine şi ale iubitei lui ; nici unul nu izbuti să dea o explicaţie raţională cauzei unei tevaturi atît de ciudate, ce sporea pe măsură ce animalul se apropia de odaia lor. În cele din urmă, măgarul, în mişcarea lui de-a-ndărătelea, se izbi în uşa lor care sări din ţîţîni de la prima copită şi intră, cu atîta zarvă, încît doamna îşi ieşi aproape din minţi de frică, iar iubitul ei ajunse în culmea uluielii şi zăpăcelii. Pictorul, pomenindu-se că pătrunsese cu forţa în dormitorul cine ştie cui şi temîndu-se de mînia ocupantului, care putea foarte bine

să descarce un pistol în el, socotindu-l un tilhar ce venise să jefuiască, fu doborît de rușine și-și dublă eforturile de a șterge putina cît mai repede, transpirînd de frică și înălțînd rugi de milostivenie înspre ceruri ; dar încăpățînatul său aliat, în pofida situației, în loc să i se supună, se porni să se răsucească în jurul cozii, ca o piatră de moară, îndoitul zgomot al copitelor și clopoțeilor producînd un concert nemaipomenit. Nefericitul călăreț, învîrtit în acest chip, ar fi sărit din șa, lăsînd dobitocul să se amuze de unul singur, dar rotațiile erau atît de rapide, încît groaza de a fi bușit pe jos îl împiedică să încerce a descăleca ; disperat, apucă o ureche și o pișcă nemilos, silind creatura să-și întindă gîtul și să ragă din răsputeri. De cum auzi oribilul zbierăt, frumoasa flamandă, deja înghețată de spaimă și chinuită de superstiții, crezînd că sosise diavolul ca s-o pedepsească pentru infidelitatea față de patul conjugal, scoase un țipăt înspăimîntat și începu să declame „Tatăl nostru" cu voce tare. Iubitul ei, înțelegînd că trebuie să plece, sări în picioare și, pradă celor mai dureroase chinuri ale mîniei și frustrării, alergă direct spre locul de unde părea să vină diabolicul zgomot și, dînd peste măgar, prăvăli o ploaie de lovituri peste el și peste călăreț, făcîndu-l pe dobitoc să plece în trap mărunt și pe amîndoi să urle ca din gură de șarpe. După ce curăță, astfel, camera de nedoriții musafiri, Peregrine se întoarse la iubita lui și, asigurînd-o că totul nu fusese decît o farsă pusă la cale de Pallet, își luă rămas bun, promițînd să se întoarcă de-ndată ce se va fi restabilit liniștea la han.

Între timp, zarva făcută de *bourrique*, zbieretele pictorului și țipătul cucoanei alarmaseră întregul han ; măgarul, în graba cu care fugea, văzînd în față oameni cu lumînări, se adăposti în încăperea unde ar fi trebuit să intre de la bun început, tocmai cînd levitul, deșteptat de hărmălaie, o părăsise pe Dulcineea și încerca să ajungă înapoi în odaia sa, nevăzut de nimeni. Pomenindu-se față în față cu un animal straniu, încălecat de o figură înaltă și slabă, cu obrajii scofîlciți, gol pe jumătate, iar pe cap cu o scufie albă de noapte ce sporea paloarea naturală a feței, evreul aproape că-și pierdu mințile și, crezînd că

i se arătase Balaam [1] călare pe măgarul său, zbură imediat înapoi și se vîrî sub pat, rămînînd ascuns acolo. Domnul Jolter și preotul, numărîndu-se printre primii oameni deșteptați de zgomot, nu rămaseră nepăsători văzînd arătarea ce se repezea în odaia de unde se auzeau țipetele femeii de moravuri ușoare. Preceptorul se opri ferm și nici capucinul nu arătă vreo inclinație de a merge mai departe. Cu toate acestea, mulțimea strînsă în spatele lor îi împinse mai aproape de ușa pe care dispăruse arătarea ; acolo, Jolter, foarte ceremonios, îi ceda Sfinției Sale întîietatea, îndemnîndu-l să intre. Monahul era prea umil și curtenitor pentru a intra el primul, și se încinse o dispută foarte aprinsă, în care timp măgarul, completîndu-și circuitul, reapăru cu călăreț cu tot, rezolvînd dilema într-o clipită : văzîndu-l că vine, amîndoi sărira înapoi cu atîta forță, în aceeași clipă, încît îi răsturnară pe cei aflați în spatele lor ; aceștia transmiseră impulsul celor de la spatele lor și aceștia următorilor, așa încît tot coridorul era acoperit cu un rînd lung de trupuri omenești înșiruite, frumos, ca niște cărți de joc puse în ordinea în care depindeau una de alta. În mijlocul acestui haos, eroul nostru apăru din camera sa, cu o înfățișare uluită, interesîndu-se de cauza vacarmului și, primind explicațiile pe care era în stare Jolter să le dea, în perplexitatea lui, îi smulse din mînă luminarea și pătrunse fără șovăire în camera bîntuită, urmat de toți ceilalți, care izbucniră într-un hohot puternic și prelungit de rîs, văzînd caraghioasa pricină a hărmălaiei. Pînă și pictorul făcu un efort să împărtășească veselia celorlalți, dar fusese atît de descompus de frică, și-l dureau atît de rău loviturile primite de la Pickle, încît nu izbuti, oricît se sili de tare, să-și alunge întristarea de pe chip și eforturile lui nu făcură decît să sporească caraghioslîcul situației ; comportarea cochetei nu fu nici ea de natură să-l îndulcească. Furioasă că rămăsese cu buzele umflate, femeia își puse pe ea combine-

[1] Profet biblic. Trimis de Balak, regele din Moab, să-i blesteme pe izraeliți, s-a apropiat de aceștia călare pe o măgăriță, fiind însă oprit de un arhanghel ; măgărița, căpătînd brusc darul vorbirii, i-a reproșat lui Balaam răutatea. Dumnezeu i-a deschis ochii profetului, iar acesta a binecuvîntat poporul pe care venise să-l blesteme (n. tr.).

zonul și capotul și, repezindu-se la el, ca o nouă Hecuba, cu unghiile, îi jupui pielea de pe o parte întreagă a nasului, și nu i-ar fi lăsat nici măcar un ochi în stare de funcționare, dacă unul dintre cei prezenți nu l-ar fi salvat din ghearele-i nemiloase. Provocat de comportarea ei insultătoare, ca și de felul cum îl tratase în diligență, Pallet le explică tuturor ce intenție avusese cînd intrase în camera ei într-o asemenea manieră și, nevăzîndu-l pe evreu printre spectatori, îi asigură că trebuie să fie ascuns undeva în odaie. În urma anunțului său, camera fu răscolită imediat și rușinatul levit fu tras afară de călcîie din ascunzătoarea sa ; astfel că, în cele din urmă, Pallet avu norocul de a trece batjocura asupra rivalului său și a curtezanei franceze, care deveniră ținta glumelor sarcastice ale întregului colectiv.

CAPITOLUL LXI

Străduindu-se să descîlcească misterul tratamentului la care a fost supus, Pallet cade din lac în puț

Pe Pallet continua să-l uluiască și să-l intristeze o problemă, și anume faptul că fusese brutalizat fără milă în odaia ce aparținea (aflase el, interesîndu-se) frumoasei și tinerei doamne de sub îndrumarea capucinului. Își aminti că ușa fusese bine încuiată cînd dobitocul său o făcuse să sară din țîțîni, și n-avea nici un motiv să creadă că intrase cineva în cameră pe urmele lui : pe de altă parte, nu-și putea închipui că o ființă atît de blîndă ar încerca să înfăptuiască, sau ar avea puterea să execute un atac disperat de felul celui încasat de el cu trupul lui ; iar purtarea doamnei era atît de rezervată și modestă, încît nu îndrăzni să-i pună cîtuși de puțin la îndoială virtutea.

Aceste meditații îl făcură să se piardă fără speranță în labirintul gîndurilor ; își stoarse creierii în fel și chip, încercînd să-și explice întîmplarea, iar pînă la urmă trase concluzia că vinovați de toată afacerea erau fie Peregrine, fie diavolul, fie amîndoi la un loc și se hotărî, pentru a-și satisface curiozitatea, să urmărească atît de vigilent toate mișcările eroului nostru, în intervalul ce mai rămînea să se scurgă din noapte, încît, oricît de misterioasă i-ar fi fost comportarea, Peregrine să nu se poată ascunde de ascuțimea inteligenței sale.

Cu gîndurile astea, se închise în odaia sa, după ce restituise măgarul proprietarilor de drept, iar monahul își vizitase pupila și o liniștise — fiindcă tremura încă de frică — și, de cum se înstăpîni liniștea, se furișă pe întuneric pînă la ușa doamnei și se ghemui într-un colțișor ascuns, de unde putea observa intrarea sau ieșirea orică-

rei ființe omenești. La puțină vreme după ce-și ocupase poziția, obosit de aventura dinainte și de cea din noaptea precedentă, începu să fie, încetul cu încetul, doborît de somn și, adormind buștean, se porni pe sforăit, ca o întreagă întrunire de presbiterieni. Frumoasa flamandă, auzind pe coridor un zgomot ce-ți zgîria urechile, se temu că iarăși se va întîmpla ceva și, prudentă, își zăvori ușa; prin urmare, cînd iubitul ei dori să-și repete vizita, nu numai că fu surprins și mîniat de neplăcuta serenadă, al cărei autor îi rămînea necunoscut, dar cînd, împins de pasiune, **ajunsă acum la** culme, dădu să intre în odaia femeii, se pomeni, spre marea-i consternare, în fața unei uși încuiate. Nu îndrăzni să bată, nici să-și manifeste prezența în vreun alt chip, știind că reputația doamnei ar fi avut foarte mult de suferit, dac-ar fi deșteptat pe cineva cu stăruințele sale. Dac-ar fi știut că pictorul fusese acela care-i pusese bețe în roate, ar fi găsit el o metodă eficace de a-l înlătura, dar nu-și putea imagina ce l-ar fi determinat pe Pallet să se culce în colțul acela, nici nu se putea folosi de o lumînare să identifice persoana, fiindcă în toată casa nu ardea nici una; mai apoi, sforăitorul ar fi putut deschide ochii chiar în momentul cînd îl recunoștea Peregrine, care i-ar fi atras, astfel, toate suspiciunile, apărînd, la ora aceea, într-o parte a hanului aflată departe de dormitorul său.

Nu avem puterea să descriem mînia neputincioasă a eroului nostru, chinuit astfel, **la** un pas de fericire, după ce trebuise **să-și** pună de două ori pofta în cui și era înnebunit. Își blestemă de mii de ori soarta, își înjură, fără excepție, toți tovarășii de călătorie, jură să se răzbune pe pictor fiindcă-i zădărnicise, de două ori, planurile cele mai istețe și **se simți tentat să** treacă imediat la represalii contra cauzei necunoscute a nefericirii lui de acum. Timp de două ore asudă astfel pe coridor, chinuit de nervi, nutrind încă o slabă speranță de a scăpa de călăul său, care (își imagina), se va trezi și va pleca de acolo, lăsîndu-i toată libertatea de acțiune. Cînd auzi însă cocoșul salutînd pentru a doua oară dimineața, ce se apropia tiptil pe urmele nopții, nu-și mai putu reține indignarea ci, înapoindu-se în camera sa, umplu un lighean cu apă rece,

și, stînd la oarecare distanță, îl deșertă tot pe fața celui ce sforăia cu gura căscată. Acesta, dincolo de șocul provocat de duș, fu cît pe-aci să se înece cu apa ce-i intră în gură și-i pătrunse pe trahee. În timp ce horcăia, ca unul pe jumătate înecat, neînțelegînd natura catastrofei și neamintindu-și unde îl apucase somnul, Peregrine bătu în retragere pînă în dreptul ușii sale, unde află, spre uimirea lui, dintr-un urlet prelung ce-i sparse aproape urechile, că pacientul nu era altul decît Pallet, care-i alunga norocul pentru a treia oară.

Mînios pe amestecul neîncetat al acestui băgăreț nefericit, dădu buzna afară din cameră cu o cravașă în mînă și, întîlnindu-l în drum pe Pallet, îl culcă la pămînt pe coridor și mînui cu multă ardoare instrumentul furiei sale, sub pretextul că-l lua pe pictor drept o potaie impertinentă ce îndrăznise să conturbe liniștea hanului ; ba mai mult, cînd Pallet strigă, cerînd îndurare, cu un glas plîngător, și călăul său nu mai putu să-l trateze ca pe un pretins patruped, indignarea tînărului gentilom continuă să fie atît de mare, încît nu se putu abține să nu-și arate satisfacția, spunîndu-i pictorului că își meritase din plin pedeapsa, pentru nebunia, îndrăzneala și impertinența cu care plăsmuise și pusese în practică farsele lipsite de haz, menite doar să scoată peri albi vecinilor.

Foarte vehement, Pallet protestă, spunînd că-i nevinovat ca un copil nenăscut de orice intenții de a supăra pe cineva, în afară de israelit și de păpușa sa care, după cum știa, îl supăraseră foarte.

— Dar, așa cum Dumnezeu mă va mîntui (zise), sînt convins că-s persecutat cu ajutorul vrăjitoriei și încep să cred că afurisitul de preot e unealta diavolului ; nu se află printre noi decît de două nopți, dar în nici una n-am putut închide ochii și am fost perpelit de toți dracii din iad.

Pickle îi răspunse, arțăgos, că imaginația lui bolnavă era singura vinovată de toate chinurile și-l întrebă cum de se pornise pe urlat în colțișorul acela. Socotind că nu se cuvine să recunoască adevărul, pictorul afirmă că fusese transportat acolo prin mijloace supranaturale și înmuiat cu apă de o mînă invizibilă. Tînărul, sperînd că va putea profita de lipsa lui, îl sfătui să se bage numaidecît

în pat și să încerce să-și liniștească, dormind, mințile frămîntate zdravăn din lipsa de odihnă. Pallet se arătă și el de aceeași părere și, ascultînd sfatul sănătos, se duse să se odihnească, murmurînd tot timpul rugăciuni, ca să-și recapete puterea de judecată.

Pickle îl conduse pînă la dormitor și, încuindu-l înăuntru, puse cheia în buzunar, ca pictorul să nu-l poată, în nici un chip, întrerupe din nou ; întorcîndu-se, dădu însă peste domnul Jolter și peste doctor care, alarmați a doua oară de strigătele lui Pallet, veniseră să afle ce mai pățise. Aproape turbat de seria nesfîrșită de ghinioane, îi blestemă în sinea lui pentru nepotrivita lor apariție, iar cînd îi puseră întrebări despre Pallet, le povesti că-l găsise absolut nebun de legat, urlînd într-un colț și ud pînă la piele, și-l dusese în odaia sa, unde se afla acum în pat. Auzind aceasta, doctorul își preschimbă vanitatea în merit și, pretextînd îngrijorare pentru sănătatea pacientului, ceru să i se ofere neîntîrziat posibilitatea de a examina simptomele bolii, afirmînd că multe afecțiuni ce rădărniciseră toate străduințele artei medicale ar fi putut fi stîrpite în prima lor fază. Așadar, tînărul nostru gentilom îi predă cheia și se retrase încă o dată în cameră, cu gîndul de a se folosi de prima ocazie ce se va ivi pentru a-și încerca iarăși norocul la ușa Amandei sale. Doctorul, pornind spre apartamentul lui Pallet, îi împărtăși preceptorul bănuiala că pacientul era chinuit de îngrozitorul simptom cunoscut sub numele de hidrofobie, care, observă el, apare uneori și la persoane nemușcate de nici un cîine turbat. Își baza concluzia pe urletul scos de pictor cînd fusese murat cu apă și-și aduse, treptat, aminte de unele ciudățenii din comportarea lui Pallet din ultimele zile, care, vedea acum limpede, indicau tocmai o astfel de boală. Pe urmă puse îmbolnăvirea pe seama sperieturilor straşnice de care suferise pictorul în ultima vreme, afirmînd că întemnițarea la Bastilia îi zdruncinase mințile în așa măsură, încît felul de a gîndi și de a vorbi i se schimbase cu desăvîrșire și, folosindu-se de o teorie chiar de el inventată, explică efectele groazei asupra unui sistem nervos labil, demonstrînd modul în care operează instinctele animalice asupra ideilor și a puterii de imaginare.

Prelegerea aceasta, ţinută în dreptul uşii pictorului, ar fi putut dura pînă a doua zi dimineaţa, dacă Jolter nu i-ar fi adus aminte de propria-i maximă, *Venienti occurrite morbo* [1], după care se folosi imediat de cheie şi înaintară încet spre pat, unde pacientul stătea întins cît era de lung, în braţele somnului. Doctorul remarcă imediat că răsuflarea-i era grea şi gura deschisă, declarînd, după aceste semne, că *liquidum nervosum* [2] fusese serios afectat, iar saliva, oricît ar fi de puţină, era impregnată de particulele corozive ale virusului. Sentinţa îi fu apoi confirmată de starea pulsului ; puternic dar rar, acesta indica o circulaţie proastă, datorată pierderii elasticităţii arterelor. Doctorul propuse ca pacietnul să fie supus numaidecît unei noi scăldări cu apă, care nu va contribui doar la vindecarea lui, dar le va da şi o indicaţie neîndoielnică privind starea bolii, fiindcă avea să se vadă foarte limpede, din felul cum va suporta tratamentul, dacă teama de apă mergea sau nu pînă la o hidrofobie confirmată. Dînd urmare propunerii, domnul Jolter începu să golească într-un lighean o sticlă de apă găsită în cameră, dar fu întrerupt de medicul curant şi sfătuit să folosească lichidul din oala de noapte care, bogat în săruri, ar fi fost mai eficace decît elementul pur. Ascultînd de indicaţii, Jolter ridică vasul, plin ochi cu medicament şi, cu o mişcare a încheieturii, vărsă torentul tămăduitor pe nenorocitul pacient. Acesta, deşeptîndu-se în ghearele unei groaze de nedescris, scoase un zbierăt ce-ţi îngheţa sîngele în vine, tocmai în clipa cînd Peregrine îşi îndeplecase iubita să stea de vorbă cu el şi avea speranţa că va fi lăsat să intre în odaia ei.

Speriată de răcnet, femeia rupse numaidecît înţelegerea, rugîndu-l pe Peregrine să plece de la uşa ei, ca să nu-i fie pătată onoarea, de va fi găsit, cumva, acolo. Lui îi mai rămăsese exact atîta minte cît să înţeleagă necesitatea de a-i asculta porunca. Aşadar, se îndepărtă, aproape scos din minţi de ciudă şi pe jumătate convins că piedicile, atît de multe şi de inexplicabile, se datorau cine ştie cărei

---

[1] „Întîmpină nefericirea la jumătatea drumului" (Persius, *Satire*, 3, 64), (n. ed. engl.).

[2] Lichid nervos (lat.) (n. tr.).

pricini supranaturale, idiotul de Pallet nefiind decît instrumentul involuntar al acesteia.

Doctorul, convingîndu-se între timp de maladia pacientului — ale cărui zbierăte, frecvent întrerupte de suspine și oftaturi, le interpreta ca fiind lătrături de cîine —, nemaiavînd la dispoziție lichid cu săruri, se hotărî să repete scalda cu materialele găsite prin preajmă, și chiar puse mîna pe sticlă și pe lighean. Pictorul însă își venise destul de bine în fire pentru a-i înțelege intenția ; sărind în picioare, ca un nebun violent, se repezi direct la sabie, juruindu-se, cu vorbe grele de ocară, că-i va spînteca pe amîndoi imediat, chiar de-l vor spînzura înainte de ora prînzului. Nu așteptară să vadă de va da curs amenințării, ci-și luară tălpășița cu atîta grabă, încît doctorul aproape că-și scrînti umărul, dînd cu el în canatul ușii, iar Jolter, trăgînd ușa după el și răsucind cheia, o luă la picior, țipînd în gura mare după ajutor. Partenerul său, văzînd ușa încuiată, făcu paradă de dîrzenie și-i strigă să se întoarcă, declarînd că, în ceea ce-l privește, se teme mai mult de dinții nebunului decît de arma lui, și admonestîndu-l pe preceptor să intre iar în odaie și să-și termine treaba începută.

— Intră (îi zise), fără teamă sau codeală, și de ți se va întîmpla ceva, din pricina lunaticului sau a spadei lui, eu te voi sprijini cu sfaturi, pe care le pot da mai calm și mai limpede din locul acesta, decît aș putea-o face dacă ideile mi-ar fi conturbate, sau atenția mi-ar fi sustrasă de grija de a-mi apăra pielea.

Neputînd obiecta împotriva acestei concluzii îndreptățite, Jolter recunoscu cinstit că nici prin gînd nu-i trece să se supună unei astfel de încercări, observînd că autoconservarea este cea mai importantă lege a firii, că nu-l cunoștea decît foarte superficial pe nefericitul nebun și nu se putea aștepta nimeni de la el să înfrunte, de dragul acestuia, primejdii evitate de unul ce pornise la drum, împreună cu doctorul, încă din Anglia, ca bun amic. Insinuarea lui conduse la o discuție despre natura bunăvoinței și a simțului moral, care (argumentă republicanul) există indiferent de considerațiile particulare și nu pot fi afectate de împrejurări contingente, cum ar fi timpul sau

norocul ; celălalt, respingîndu-i principiile, pledă, cu mult zel şi animaţie, pentru îndatoririle şi caracterul înălţător al adevăratei prietenii.

În culmea disputei, li se alătură fratele capucin care, uluit să-i vadă discutînd atît de vehement în prag şi să-l audă pe pictor mugind în cameră, îi conjură, în numele Domnului, să-i spună şi lui care era cauza tărăboiului ce ţinuse încontinuu treaz tot hanul, mai toată noaptea, părînd a fi lucrătura directă a diavolului şi a aghiotanţilor săi. Cînd guvernantul îi dădu a înţelege că Pallet fusese luat în stăpînire de spiritul necurat, părintele înălţă o rugăciune către Sfîntul Antonio din Padova şi se prinse să-l vindece el pe suferind, cu condiţia să i se dea o mînă de ajutor ca să ardă, fără a-şi primejdui viaţa, sub nasul pictorului, o bucată dintr-o relicvă care — îi asigură el — avea aceeaşi putere miraculoasă ca şi inelul lui Eleazar [1]. Cu toţii arătară o dorinţă vie de a afla despre ce tezaur era vorba, iar preotul se lăsă înduplecat să le spună, în cea mai mare taină, că era o colecţie de aşchii tăiate din unghiile celor doi nebuni din care Iisus alungase legiunea de diavoli ce intrase mai apoi într-o turmă de porci. Zicînd asta, scoase din buzunar o cutiuţă, conţinînd cam o uncie de tăieturi dintr-o copită de cal ; văzînd-o, preceptorul nu-şi putu ascunde un zîmbet, atît de grosolană era contrafacerea, iar doctorul întrebă, cu un surîs trufaş, dacă maniacii vindecaţi de Iisus erau roibi sau bălani, întrucît, judecînd după consistenţa unghiilor, putea dovedi că proprietarii lor fuseseră din ordinul patrupedelor, ba putea chiar percepe că purtaseră în picioare pantofi de fier.

Călugărul, nutrind o deosebită pică pentru fiul lui Esculap, încă de cînd îndrăznise să se lege de religia catolică, îi răspunse, plin de amărăciune, că e un afurisit cu care nici un creştin n-ar trebui să stea de vorbă, că cerurile se vor răzbuna, într-o bună zi, pe sacrilegiile sale şi că avea inima învelită într-un metal mult mai dur decît fierul, pe care se temea că nu-l puteau topi decît focurile Gheenei.

Se făcuse ziuă de-a binelea, şi toate slugile de la han se sculaseră la treburi. Văzînd că nu mai poate găsi nici

[1] În *Gil Blas*, tradus de Smollett, magul Eleazar alungă diavolul, legînd un inel mistic de nasul celor posedaţi de el (n. ed. engl).

un fel de recompensă pentru timpul pierdut, și că e atît de răscolit, încît îi este cu neputință să se odihnească, mai ales că Pallet și camarazii săi făceau o larmă de nesuportat; Peregrine se îmbrăcă la iuțeală și, foarte prost dispus, se înființă în locul unde triumvirii discutau despre cel mai bun mijloc de a-l supune pe dezlănțuitul pictor, care-i dădea înainte cu ploaia de înjurături și ocări și, din cînd în cînd, făcea cîte o încercare de a sparge ușa. Deși întristat, eroul nostru nu se putu abține să nu rîdă, auzind ce tratament îi aplicaseră pacientului; indignarea i se preschimbă în milă și-l strigă prin gaura cheii, întrebîndu-l din ce pricină se comportă atît de nebunește. De cum îi recunoscu vocea, Pallet și-o reduse pe a sa pînă la o șoaptă plîngăcioasă.

— Dragul meu prieten (spuse), i-am descoperit, în sfîrșit, pe ticăloșii ce-mi poartă sîmbetele. I-am surprins tocmai cînd încercau să mă înece cu apă rece și-ți jur pe cele sfinte că mă voi răzbuna, altfel să n-apuc să termin tabloul Cleopatrei! Pentru numele Domnului! Deschide numai ușa și din păginul ăla încrezut, din pretinsul om de gust, din falsul iubitor al anticilor care otrăvește lumea cu *silikikabiile* lui și cu balega de diavol, jur că voi face monumentul mîniei mele, un exemplu pentru toți trișorii și impostorii ce se dau drept medici! Cît despre dascălul ăla obraznic și cu țeasta groasă, aliatul lui, care mi-a turnat țucalul în cap în timp ce dormeam, i-ar fi mai moale de s-ar afla în iubitul lui Paris, urzind intrigi de dragul amicului său, pretendentul, decît să sufere furia răzbunării mele. Mii de draci! N-am să las din el nici măcar o beregată pe care să pună lațul călăul, la sfîrșitul unei noi rebeliuni!

Pickle îi spuse că se comportase atît de excentric, încît toți membrii grupului aveau dreptate să-l socotească rătăcit la minte și că, pornind de la presupunerea aceasta, domnul Jolter și doctorul se purtaseră ca niște prieteni adevărați și făcuseră ceea ce socoteau ei că-l va vindeca grabnic; grija lor merita mulțumiri, iară nu amenințări violente; în ceea ce-l privește, va fi primul care să-l condamne, socotindu-l total lipsit de doage, și să dea poruncă să fie vîrît într-o casă de nebuni, de nu va face imediat dovada că e în toate mințile, aruncînd departe spada,

venindu-şi în fire şi mulţumindu-le prietenilor că se îngrijiseră de el.

Această perspectivă potoli pe loc furia pictorului : îl îngrozea posibilitatea de a fi tratat ca un pensionar al balamucului şi nu era nici el prea sigur că-i sînt minţile întregi ; pe de altă parte, simţea acum atîta groază şi antipatie faţă de călăii săi, încît, departe de a li se socoti obligat pentru ceea ce făcuseră, nici măcar nu se putu gîndi la ei fără să-l apuce furia şi scîrba. De aceea, cu glasul cel mai liniştit de care era în stare, îi asigură că niciodată nu beneficiase de o minte mai lucidă decît acum, deşi nu ştia sigur cîtă vreme îşi va putea păstra luciditatea, dacă vor continua să-l socotească un lunatic ; şi că, pentru a le dovedi că e într-adevăr *compos mentis* [1], era gata să uite de supărarea pe care, pe bună dreptate, o simţea faţă de cei ce-l făcură să sufere cu răutatea lor ; dar că, socotea el, ar fi cel mai mare semn de nebunie din parte-i să le mulţumească pentru chinurile la care-l supuseră ; dorea, aşadar, să fie cruţat de a face asemenea concesii şi jură că era pregătit să îndure orice, decît să se facă vinovat de o atît de josnică absurditate.

Auzindu-i răspunsul, Peregrine se consultă cu ceilalţi. Preceptorul şi doctorul protestară energic împotriva oricărui compromis cu un nebun, propunînd să caute o metodă de a-l prinde, încătuşa şi duce într-o odaie întunecoasă, unde să poată fi tratat după regulile artei. Dar capucinul, înţelegînd bine situaţia, îşi luă sarcina de a-l vindeca, fără a recurge la măsuri atît de drastice, iar Pickle, fiind în situaţia de a judeca lucrurile mai bine decît toţi ceilalţi, descuie uşa fără să se mai codească, descoperindu-l pe bietul pictor, în picioare, jalnic la înfăţişare, tremurînd în cămaşa udă, de parcă fusese tîrît prin rîul Dender, spectacol ce ofensă în aşa măsură preacurăţii ochi ai ibovnicei evreului, — venită şi ea, între timp, să vadă ce se petrece —, încît o făcu să întoarcă repede capul şi să intre în camera ei, bombănind ceva despre purtarea indecentă a bărbaţilor.

Pallet, văzîndu-l că intră pe tînărul nostru gentilom, alergă în calea lui şi, strîngîndu-i mîna, îl numi prietenul

[1] În puterea minţii (lat.) (n. tr.).

său cel mai bun, adăugînd că-l salvase din ghearele celor ce-i doreau pierzania. Preotul încercă să scoată resturile de unghii şi să i le pună sub nas, fiind însă împiedicat de Pickle. Acesta îl sfătui pe pacient să-şi schimbe cămaşa şi să se îmbrace ; cum ritualul fu îndeplinit cu multă grijă şi ordine, domnul Jolter, care, împreună cu doctorul, păstrase o distanţă prudentă, aşteptîndu-se să fie martorul unor manifestări stranii ale nebuniei pictorului, începu să creadă că se făcuse vinovat de o greşeală, acuzîndu-l pe doctor că-l indusese în eroare cu un diagnostic fals. Doctorul continuă să-şi menţină primul verdict, asigurîndu-l că, deşi Pallet se bucura acum de un moment de luciditate, delirul va reveni curînd şi ar fi mai bine să profite de calmul lui momentan pentru a da ordine să i se ia sînge, să i se pună ventuze şi să i se dea cît de repede un purgativ.

În ciuda avertismentelor lui, Jolter înaintă spre nefericitul pictor şi-şi ceru iertare pentru a fi contribuit la nenorocirea sa, declarînd cu mîna pe inimă că nu avusese altă intenţie decît a-i face bine şi că purtarea lui se datora indicaţiilor date de medic, care socotise cele făcute drept strict necesare pentru a-l vindeca.

Pictorul, nu prea dispus să poarte cuiva pică, fu satisfăcut de scuzele preceptorului dar ura sa, pînă acum împărţită, se concentră toată, arzătoare, împotriva primului tovarăş de călătorie, considerîndu-l răspunzător de toate nenorocirile îndurate şi alegîndu-l drept ţintă a răzbunării. Dar porţile împăcării nu-i fură, de fapt, trîntite în nas doctorului ; acesta, cu destulă îndreptăţire, ar fi putut trece povara vinei de pe umerii săi pe ai lui Peregrine, care era, fără îndoială, adevărata pricină a nefericirii pictorului ; ca s-o facă însă, ar fi trebuit să recunoască greşeala comisă în calitate de medic, şi nu considera prietenia lui Pallet destul de importantă pentru un asemenea sacrificiu, aşa că luă hotărîrea să nu-l mai bage deloc în seamă şi să uite, încetul cu încetul, că fusese cîndva prieten cu o persoană nedemnă de atenţia sa.

CAPITOLUL LXII

Peregrine, aproape scos din fire de neşansă, o imploră pe frumoasa flamandă să-l primească la Bruxelles. Ea încearcă să scape de insistenţele lui

Aranjîndu-se astfel lucrurile, după ce se îmbrăcară cu toţii coborîră la micul dejun cam pe la cinci dimineaţa şi la nici o oră după aceea se urcară în diligenţă, unde se instăpîni o linişte profundă. Peregrine, cîndva sufletul societăţii — era îngîndurat şi melancolic din pricina nereuşitei sale ; israelitul şi Dulcineea lui se făcuseră de ocară şi le pierise cheful ; poetul era cufundat adînc în meditaţie, iar pictorul cocea planuri de răzbunare, în vreme ce Jolter, legănat de mişcarea trăsurii, recupera somnul pierdut, iar călugărul şi frumoasa lui pupilă erau îngrijoraţi de chipul înnegurat al tînărului nostru, amîndoi simţindu-se vinovaţi, deşi nu din aceeaşi pricină, de deprimarea lui. Apatia aceasta generală şi imposibilitatea de a face vreo mişcare îi predispuseră pe toţi să accepte jugul blînd al somnului şi, o jumătate de oră de la plecare, nu mai era nici unul treaz, în afară de eroul nostru şi de iubita lui ; se poate însă ca fratele călugăr să se fi prefăcut doar că doarme, pentru a-i da tînărului nostru gentilom prilejul de a vorbi, nestingherit de nimeni, cu nurlia lui pupilă.

Peregrine nu pierdu ocazia ; dimpotrivă, se folosi chiar şi de primul minut pentru a-şi deplînge, murmurînd, soarta tristă de a fi fost ocolit mereu de noroc. Îi dădu toate asigurările (în modul cel mai sincer) că toate întîmplările neplăcute din viaţa lui nu aduseseră după ele atîta zbucium şi o suferinţă atît de aspră ca cea din noaptea trecută. Acum că era pe punctul de a se despărţi de ea, avea să-l copleşească disperarea cea mai neagră, dacă nu se va arăta atît de milostivă, încît să-i dea ocazia de

a suspina la picioarele ei în Bruxelles, pe timpul celor cîteva zile pe care treburile îi vor îngădui să le petreacă în oraşul acela.

Cu tristeţe pe chip, frumoasa doamnă îşi mărturisi regretul de a fi fost pricina neştiutoare a tulburării lui; spera (spuse) că aventura din noaptea precedentă va constitui un salutar avertisment pentru sufletele amîndurora, fiindcă ea se convinsese că însăşi pronia cerească intervenise ca să-i apere virtutea; orice impresie ar fi făcut asupra lui această intervenţie, ei îi dăduse puterea să nu se abată de la datoria pe care paşiunea o îndemna s-o ignoreze; implorîndu-l s-o uite, pentru propria-i liniştе sufletească, îi dădu a înţelege că nici planul de conduită pe care şi-l propusese, nici exigenţele onoarei ei nu-i vor permite să-l primească în vizită, sau să mai întreţină vreo legătură cu el, cît timp era împiedicată de legămîntul făcut prin căsătorie.

Explicaţiile avură un efect atît de violent asupra adoratorului, încît, vreme de cîteva minute, acesta nu reuşi să scoată o vorbă; de cum îşi recăpătă graiul, dădu glas celor mai infocate declaraţii de iubire. O acuză de cruzime şi indiferenţă, îi spuse că-i răpise minţile şi tihna sufletească; că avea s-o urmeze pînă la capătul pămîntului şi mai curînd va conteni să respire, decît să n-o mai iubească; că-l va sacrifica pe nevinovatul prostovan ce provocase atîta tulburare şi va ucide pe oricine va sta în calea dorinţelor lui. Pe scurt, patima sa, continuînd să fiarbă tot timpul pe ascuns, ca şi lipsa odihnei ce calmează şi linişteşte spiritul tulburat, îl agitau peste măsură, ducîndu-l aproape de nebunia adevărată. În timp ce rostea delirantele declaraţii, îi şiroiau lacrimile pe obraji şi-l cuprinse o agitaţie atît de mare, încît inima bună a frumoasei flamande se strînse, văzîndu-l cît suferă şi, cu obrajii uzi de lacrimi de înţelegere, îl imploră să-şi păstreze cumpătul, promiţînd, ca să-l liniştească, să fie ceva mai puţin aspră faţă de el. Consolat de generoasa-i declaraţie, Peregrine se reculese şi, scoţînd creionul, îi dădu adresa lui, iar ea îl asigură că va primi veşti de la ea în cel mult douăzeci şi patru de ore după ce se vor fi despărţit.

Liniştit, îşi recîştigă stăpînirea de sine şi, treptat, îşi recăpătă şi buna dispoziţie. Nu acelaşi lucru se întîmplă cu Amanda, care, văzîndu-i comportarea, se temu de impetuozitatea tinereţii lui şi, de aceea, se feri să încheie vreo înţelegere ce i-ar fi putut expune reputaţia şi pacea sufletească impulsurilor negîndite ale unei firi atît de violente. Deşi cucerită de persoana şi calităţile lui Peregrine, avea destulă minte să prevadă că, cu cît îi încuraja mai mult iubirea, cu atît mai iremediabil îşi va prinde inima în joc şi cu atît mai expusă necazurilor va fi liniştea vieţii ei. De aceea strînse putere din gîndurile astea şi, dintr-un simţ religios al onoarei, care-o ajuta să-şi învingă dorinţa de a ceda, hotărî să-şi hrănească admiratorul cu nădejdi false, pînă cînd îi va sta în putere să curme conversaţia cu el, fără a risca să aibă de suferit de pe urma atacurilor nemiloase ale iubirii lui. Din această cauză, cînd diligenţa sosi la Bruxelles, îi ceru să nu insiste s-o conducă acasă la mama ei, iar Peregrine, amăgit de şiretlic, îşi luă rămas bun, laolaltă cu ceilalţi călători, trăgînd la hanul spre care fuseseră îndrumaţi cu toţii şi aşteptînd, nerăbdător, să-i sosească dulce chemare de la iubită, în intervalul de timp prestabilit.

Pînă atunci, ca să-şi hrănească pofta de cunoaştere, se duse să viziteze primăria, parcul şi arsenalul, aruncă o privire superficială în faimosul cabinet de curiozităţi al anticarului şi seara şi-o petrecu la Opera Italiană, unde se dădea un spectacol pentru amuzamentul prinţului Charles al Lorenei [1] guvernator, pe atunci al Ţărilor de Jos. Pe scurt, intervalul stabilit se şi scursese, aproape, cînd Peregrine primi scrisoarea mult aşteptată :

„Domnule,

Dacă aţi şti cu cîtă durere în inimă vă declar că am hotărît să renunţ pentru totdeauna la atenţiile dumneavoastră, nu mă îndoiesc că aţi aproba sacrificiul pe care-l fac în numele virtuţii şi v-aţi osteni să imitaţi exemplul acesta de abnegaţie. Da, domnule, cerul mi-a

[1] Charles Alexandre de Lorraine (1712—1780), guvernatorul general al Ţărilor de Jos (n. ed. engl.).

dat putere să lupt cu pasiunea mea vinovată și, totodată, să mă feresc a mai da cu ochii de cel ce-a inspirat-o. Vă conjur, așadar, pe considerația ce trebuie s-o aveți pentru binele veșnic al amîndurora, cît și pe stima și afecțiunea pe care le declarați, să luptați cu dorințele nesupuse și să renunțați la orice încercare de a încălca lăudabila hotărîre luată de mine. Încercați să nu tulburați pacea uneia care vă iubește, să nu conturbați liniștea unei familii ce nu vă dorește răul, înstrăinînd gîndurile unei femei slabe de înger de un bărbat plin de calități care, prin cel mai sfînt jurămînt, a devenit stăpînul absolut al inimii ei".

Biletul, fără dată sau semnătură, alungă din mintea eroului nostru orice urmă de bunăcuviință ; agitat la culme, el dădu imediat fuga la hangiu, cerînd să-l vadă pe mesagerul ce adusese scrisoarea, sub amenințarea că-i va trece toată familia prin tăișul săbiei. Îngrozit de înfățișarea și amenințările mușteriului, hangiul căzu în genunchi, luînd cerul ca martor că e cu totul necunoscător și nevinovat de orice lucru ce l-ar fi putut supăra și că biletul fusese adus de un străin ce plecase imediat, spunînd că nu era nevoie de răspuns. Atunci Peregrine dădu friu liber furiei sale, proferînd mii de imprecații și invective la adresa autoarei scrisorii, dezonorînd-o cu termenii de cochetă, fățarnică și aventurieră care în cîrdășie cu un pezevenghi de preot, l-a ușurat de bani. Îl amenință cu răzbunarea pe călugărul mendicant, jurînd că-l va castra, de-i va mai ieși vreodată în cale ; cum se nimeri ca pictorul să-și facă apariția tocmai cînd mînia îi ajunsese la paroxism, îl înhață de gît, spunînd că e distrus din pricina afurisitei lui de tîmpenii și, foarte probabil, l-ar fi strangulat pe bietul Pallet, dacă Jolter nu i-ar fi sărit în ajutor, rugîndu-și discipolul să aibă milă de el și dorind, foarte îngrijorat, să afle pricina violentului său atac. În loc de răspuns, fu răsplătit cu un șir de blesteme incoerente, iar cînd pictorul, rămas aproape fără grai de uimire, îl luă pe Dumnezeu de martor că nu făcuse ni-

mic ca să-l supere, preceptorul începu să se gîndească serios — și întristat foarte — că vioiciunea lui Peregrine se transformase, pînă la urmă, într-o criză de nebunie curată, presupunere care-l afectă în primul rînd pe el nespus de mult. Spre a ști mai bine ce fel de remediu să aplice, își concentră toată influența și toate puterile elocinței asupra tînărului, ca să afle cauza nemijlocită a delirului său. Recurse la rugămințile cele mai patetice, ba chiar vărsă și lacrimi în timp ce-l implora, așa încît Pickle (după ce uraganul își pierdu puterea inițială) se rușină de comportarea imprudentă și se retrase în odaie, pentru a-și aduna mințile risipite. Se închise acolo și, recitind fatala epistolă, părerea ce și-o formase despre caracterul și intenția autoarei începu să se clatine. Se mai gîndea la ea, uneori, ca la una din nimfele acelea care, sub masca inocenței și purității, fură inimile și pungile tinerilor lipsiți de prudență și de experiență : la concluzia asta îl împingea mînia, sporită de frustrare ; dar cînd reflecta asupra felului ei de a fi și reconstituia, cu ajutorul imaginației, toate farmecele femeii, severitatea judecății se mai înmuia și inima îl îndemna să creadă în sinceritatea ei. Dar tocmai această considerație îi adîncea sentimentul unei pierderi ireparabile și era gata să alunece din nou în disperarea dinainte, cînd suferința îi fu alinată puțin de speranța că va reuși s-o revadă, fie din întîmplare, fie în urma unei căutări amănunțite și sistematice, de care hotărî să se apuce numaidecît. Avea motive să creadă că tînăra doamnă îi va îmbrățișa cauza din toată inima, în ciuda hotărîrii de a-și apăra virtutea, și nu-l speria o nouă întîlnire cu capucinul, deoarece știa că-i poate cîștiga bunăvoința plătindu-l. Meditațiile acestea îi aduseră mîngîiere și-i potoliră furtuna din suflet, așa că, după nici două ceasuri, se alătură, cu o mutră stăpînită, tovarășilor săi, cerîndu-i iertare pictorului pentru comportarea-i violentă, a cărei pricină avea să i-o explice cît de curînd. Pallet fu bucuros să se împace, în orice condiții, cu cel ce-l sprijinea să se mențină la egalitate în lupta cu antagonistul său, doctorul, iar domnul Jolter se bucură peste fire de însănătoșirea lui Pickle.

CAPITOLUL LXIII

Peregrine o reîntîlneşte pe doamna Hornbeck şi se consolează de pierderea celeilalte. Valetul se ia la harţă cu duenna ei, pe care, totuşi, găseşte mijloace s-o îmbuneze

Aşadar lucrurile intrară din nou pe făgaşul firesc ; luară masa împreună în linişte deplină, iar după prînz Peregrine, pretextînd că vrea să rămînă acasă şi să compună scrisori, în vreme ce prietenii săi se duceau la cafenea, porunci să i se cheme o trăsură şi, împreună cu valetul *de chambre*, unica persoană ce-i cunoştea adevăratele intenţii, porni înspre Promenadă, unde se plimbau, vara, toate doamnele mondene, sperînd s-o zărească printre ele pe fugara sa.

După ce parcursese toată promenada, scrutînd atent faţa fiecărei femei, zări, la o oarecare distanţă, livreaua lui Hornbeck pe un lacheu aflat la spatele unei trăsuri ; numaidecît porunci omului său să iscodească respectivul vehicol, în timp ce el ridică geamurile caretei spre a nu fi recunoscut înainte de a fi primit vreo veste în funcţie de care să acţioneze în neprevăzuta situaţie ce începea deja să-l abată de la scopul iniţial, deşi nu-i putea lua cu totul gîndurile de la prea frumoasa necunoscută.

Sluga-Mercur, încheindu-şi recunoaşterea, raportă că în trăsură nu se aflau decît doamna Hornbeck şi o femeie mai în vîrstă, ce arăta întru totul ca o *duenna* [1], şi că servitorul nu era aceeaşi persoană cu valetul pe care-l avuseseră în Franţa. Încurajat de veste, eroul nostru porunci să fie condus în dreptul geamului trăsurii unde şedea iubita lui de pe vremuri şi intră în vorbă cu obişnuitele complimente. Obrajii doamnei se îmbujorară, de cum îşi văzu cavalerul şi strigă :

[1] Corect : *dueña* — doică (sp.) (n. tr.).

— Frăţioare dragă, nespus de mult mă bucur să te văd! Urcă, rogu-te, în trăsura noastră.

El îi îndeplini numaidecît dorinţa şi, intrînd în caretă, îşi îmbrăţişă afectuos proaspăta surioară.

Văzînd cît de surprinsă şi alarmată de această întîlnire era însoţitoarea, spre a-i risipi bănuielile şi a-i indica iubitului ce are de făcut, doamna Hornbeck îi spuse lui Peregrine că fratele lui (bărbatul ei, adică) plecase, pe vreo cîteva săptămîni la băi, la sfatul medicilor, ca să-şi îngrijească sănătatea şubredă ; era bucuroasă să-l anunţe că aflase, din scrisoarea lui, cum că e pe cale de întremare. Tînărul gentilom se arătă satisfăcut de noutăţi, observînd, cu un aer de fraternă îngrijorare, că dacă frate-său n-ar fi fost atît de indiferent cu propria-i sănătate, prietenii lui din Anglia n-ar fi avut ocazia de a-i jelui absenţa şi boala ce-l ţinea departe de ţară şi de cunoştinţe. Prefăcîndu-se mirat, o întrebă apoi cum de nu-şi însoţise bărbatul, şi i se dădu a înţelege că pe acesta, din prea multă iubire, nu-l lăsase inima s-o expună ostenelilor călătoriei, fiindcă drumul urca prin munţi aproape inaccesibili.

Acest început de conversaţie linişti temerile *duennei*, aşa că Peregrine schimbă subiectul, vorbind despre frumuseţea oraşului ; printre altele, o întrebă dacă fusese deja la „Versailles." Aşa se numea o tavernă aflată pe canal, cam la două mile depărtare de oraş, prevăzută cu grădini frumoase pentru plăcerea muşteriilor. Cînd ea spuse că nu, îi propuse s-o conducă numaidecît acolo ; guvernanta, însă, care tăcuse pînă atunci, ridică obiecţii, spunîndu-le într-o engleză stricată că, întrucît sarcina ei era să aibă grijă de doamna, nu se putea justifica în faţa domnului Hornbeck dacă-i permitea să pună piciorul într-un loc atît de suspect.

— Cît despre asta, doamnă (răspunse încrezătorul craidon), puteţi fi absolut liniştită : răspund eu însumi de toate consecinţele şi voi avea grijă să nu suferiţi de pe urma mîniei fratelui meu.

Acestea fiind spuse, îi dădu vizitiului poruncă să plece spre tavernă, poruncind trăsurii sale să-i urmeze, cu valetul *de chambre*, iar bătrîna doamnă, învinsă de aplombul lui, se supuse, tăcută, autorităţii sale.

Ajungînd la restaurant, Peregrine ajută doamnele să coboare din trăsură şi abia atunci observă că *duenna* era şchioapă, împrejurare de care nu se sfii să profite. Abia se instalaseră şi sorbiseră un pahar de vin, cînd îi propuse surorii sale să facă o plimbare în grădină unde, deşi însoţitoarea se trudi să nu-i scape o clipă din ochi, reuşiră să se bucure de o conversaţie intimă, din care Peregrine află că adevărata pricină a rămînerii ei la Bruxelles, în timp ce soţu-i plecase la băi, era teama acestuia faţă de oamenii şi năravurile de acolo, cărora, din gelozie, nu îndrăznise s-o expună. Mai află că petrecuse trei luni la o mănăstire din Lisle, de unde tot datorită dorinţei lui scăpase, fiindcă Hornbeck nu putea trăi fără ea ; în sfîrşit, Peregrine înţelese că guvernanta nu era decît un simplu ciine de pază şi-i fusese recomandată soţului de un neguţător spaniol, pe a cărui soţie o însoţise pînă în ziua morţii ; se îndoia însă foarte mult că cinstea ei putea rezista banilor şi băuturilor tari. Peregrine o asigură că o va pune la încercare, înainte de a pleca ; pe urmă se înţeleseră să petreacă noaptea la Versailles, dacă le vor izbuti planurile.

După ce se plimbară pînă cînd o sleiră de puteri pe guvernantă, ca să fie şi mai dispusă să se întremeze cu toţii cu o cană de vin, se întoarseră în apartamentul lor, unde propunerea de a bea un întăritor fu primită cu bucurie. Cum, însă, vinul nu produsese schimbarea vizibilă sperată de Peregrine, iar bătrîna observă că se făcuse tîrziu, şi că, în scurtă vreme, se vor închide porţile oraşului, el mai umplu un ultim pahar şi-i ceru să bea şi ea cot la cot cu el. Sîngele doicii era prea rece pentru a fi încălzit fie şi de porţia aceea neobişnuită, care acţionă, însă atît de puternic asupra creierului tînărului, încît, înveselit foarte, îl copleşi pe acest Argus feminin cu o purtare atît de curtenitoare, încît ea se îmbătă mai mult cu complimentele lui decît de vinul băut. Iar cînd Peregrine, în joacă, strecură o pungă cu bani în sînul ei, păru să uite că noaptea e înaintată şi fu de acord cu propunerea lui — îmbrăţişată şi de frumoasa doamnă — de a comanda ceva de mîncare.

Fu, aceasta, o importantă victorie cîştigată de aventurierul nostru ; totuşi el văzu imediat că guvernanta îl în-

terpretase greşit intenţiile, socotindu-se pe ea însăşi inspiratoarea pasiunii declarate de Peregrine. Întrucît nu exista nici un alt mijloc de a corija eroarea, decît acela de a o încuraja să tragă la măsea, pînă n-avea să mai poată deosebi un lucru de altul, el făcu să circule repede sticla şi dama de companie îi ţinu isonul, fără nici un semn că s-ar îmbăta, atît de multă vreme, încît lui Pickle începură să i se învîrtă ochii în orbite şi-şi dădu seama că, înainte de a-şî fi atins scopul, nu va mai fi cîtuşi de puţin apt să facă ceea ce-i cerea dragostea. Recurse deci la al său valet *de chambre*, care pricepu numaidecît cum stăteau lucrurile şi se angajă bucuros să continue jocul început de stăpîn. Afacerea fiind rezolvată spre satisfacţia sa, cînd noaptea începuse să se lupte cu ziua, şopti, de cum se ivi ocazia, un cuvînt dulce în urechea bătrînei Dulcinee, promiţîndu-i s-o viziteze de îndată ce soră-sa va fi plecat la culcare în odaia ei şi rugînd-o stăruitor să-şi lase uşa descuiată.

După ce transmise plăcutul mesaj, îi făcu o propunere de aceeaşi natură doamnei Hornbeck, conducînd-o spre camera ei. De-ndată ce casa se cufundă în linişte şi întuneric, porniră, el şi scutierul lui devotat, în misiunile lor deosebite, şi totul s-ar fi sfîrşit aşa cum îşi doriseră, dacă valetul *de chambre* nu s-ar fi lăsat furat de somn alături de înamorata lui, şi, agitat de un coşmar negru, n-ar fi început să ţipe, cu o voce, atît de deosebită de a presupusului ei adorator, încît guvernanta îşi dădu numaidecît seama de deosebire ; deşteptîndu-l cu o ciupitură şi un răcnet fioros, îl ameninţă cu darea în judecată pentru viol, biciuindu-l cu toate ocările inspirate de vîrsta ei şi de dezamăgirea suferită.

Francezul, văzîndu-se dat de gol, se purtă cu multă iscusinţă şi stăpînire de sine : îi ceru să se potolească, de dragul propriei ei reputaţii, ce-i era nespus de scumpă ; o asigură că avea, pentru persoana ei, o stimă profundă şi că, dacă nu i-a dat încă suficiente dovezi de iubire, era dispus să facă tot posibilul pentru a o satisface. Declaraţiile sale, însoţite de micuţe dovezi practice de tandreţe, îşi făcură efectul asupra doamnei ; gîndindu-se bine, ea înţelese cum stăteau lucrurile şi socoti că-i spre binele ei să împace pe toată lumea. Primi deci scuzele parteneru-

lui de pat, cu condiția ca el să șteargă, prin căsătorie, jignirea adusă ; în această privință, el o liniști prin repetate juruințe, rostite cu surprinzătoare elocință, dar fără nici o intenție de a da vreodată curs promisiunilor.

Peregrine, speriat de țipătul femeii, dăduse fuga la ușă, gata să intervină, în funcție de gravitatea situației, dar, auzindu-i că ajung la o înțelegere, se întoarse la amanta lui, care făcu un haz nespus pe seama celor întîmplate, prevăzînd că, pe viitor, nu va mai întîmpina greutăți sau restricții din pricina severității paznicei.

CAPITOLUL LXIV

Hornbeck e încunoştinţat de aventura avută de soţia sa cu Peregrine, împotriva căruia născoceşte o stratagemă, zădărnicită de amestecul lui Pipes. Soţul e aruncat în apă din pricina intenţiei sale, iar eroul nostru e ridicat de patrulă

Mai exista însă o persoană necîştigată de partea îndrăgostiţilor, nu alta decît lacheul doamnei, a cărui tăcere eroul nostru încercă s-o cumpere, dimineaţa, cu un frumos cadou, primit cu multe cuvinte de recunoştinţă şi declaraţii de devoţiune ; dar supunerea lui nu era decît o mască folosită pentru a-i ascunde intenţia de a-i da de ştire stăpînului despre tot ce se întîmplase. Lacheul acesta fusese, de fapt, angajat, nu doar ca să-şi spioneze stăpîna, ci şi ca s-o ţină sub observaţie pe guvernantă şi i se făgăduise o recompensă generoasă de va descoperi, în purtarea vreuneia dintre ele, ceva suspect sau necuviincios ; cît despre valetul adus din Anglia, pe acesta stăpînul îl păstrase lîngă el, să-l slujească, întrucît îşi pierduse încrederea în el, fiindcă îl sfătuise să-şi domesticească nevasta cu metode blînde, atunci cînd năzdrăvăniile ei îi stîrniseră mînia.

Lacheul flamand, credincios angajamentului luat, îi scrise lui Hornbeck cu primul curier poştal, povestindu-i amănunţit întreaga aventură de la „Versailles", descriindu-l atît de fidel pe presupusul frate, încît soţului îi fu cu neputinţă să creadă că ar fi putut fi altul decît cel ce-l dezonorase deja, scoţîndu-l într-atîta din fire, încît hotărî să-l prindă în capcană pe nerușinat şi odată pentru totdeauna să-l lipsească pe pasibilitatea de a pune la cale alte întîlniri cu nevastă-sa şi de a-i tulbura, astfel, liniştea.

Între timp, amanţii se desfătau fără nici o opreliște, iar planul lui Peregrine de a se interesa de draga lui necunoscută fu, deocamdată, amînat. Tovarăşii de drum fură derutaţi de misterioasa-i comportare, care-i umplu

lui Jolter inima de neliniște și spaimă. Grijuliul îndrumător avea deja o experiență atît de amară a năravurilor discipolului său, încît tremura de frica unui accident neprevăzut, trăind în perpetuă alarmă, ca un om ce umblă pe sub zidurile unui turn gata să se năruie. Iar temerile nu i-au fost risipite cînd, anunțîndu-și învățăcelul că tot grupul dorește să pornească mai departe, spre Antwerp, primi răspunsul că n-aveau decît să facă ce-i îndemna inima, dar că el era hotărît să mai petreacă două-trei zile la Bruxelles. Declarația aceasta îi confirmă bănuielile că Peregrine ticluiește ceva și, în mînia-i amară, își luă libertatea de a da glas suspiciunilor și de a-i aminti de situațiile periculoase în care-l vîrîseră pînă atunci nesăbuințele lui.

Peregrine primi avertismentul cu voie bună și promise să fie îndeajuns de circumspect pentru a se feri de orice viitoare consecințe neplăcute ; chiar în seara aceea însă se comportă de așa manieră, încît se vedea limpede că prudența lui nu era decît o vorbă aruncată în vînt. Se înțelesese să-și petreacă noaptea, ca de obicei, cu doamna Hornbeck și cam pe la ora nouă plecă, grăbit, spre locuința ei, cînd, în stradă, fu acostat de vechiul lui prieten renegat, Thomas Pipes, care, fără menajamente, îi spuse că, deși îl abandonase în voia vîntului, nu-l lăsa sufletul să-i permită să intre cu toate pînzele sus în portul dușmanului, fără a-l preveni din vreme de pericol.

— Să-ți spun ceva (zise), poate crezi că mă străduiesc să-ți intru în voie, ca să mă iei din nou la remorcă ; dacă-i așa, ți-ai greșit socotelile. Îs destul de bătrîn ca să mă retrag la odihnă, și am cu ce să-mi apăr cheresteaua de vremea rea. Dar uite cum stă treaba : te cunosc de cînd nu erai mai mare decît un cîrlig de prins marlini și nu mi-ar plăcea să te văd, la vîrsta ta, lipsit de greement. Am fost informat de omul lui Hornbeck, cu care, din întîmplare, m-am întîlnit acu' după masă, că stăpînă-su a aflat că te culci cu nevastă-sa și a intrat pe ascuns aici în port, cu un echipaj numeros, urmărind, mă-nțelegi, să te prindă cînd te-i afla în cala ei și să-ți reteze unealta, fără milă sau teamă. Acuma, de vei dori cumva să-i servești la masă un țipar de apă sărată, iată-mă-s, fără gîndul la plată sau răsplată, gata să stau alături de tine cît m-or mai ține

balamalele, iar dacă doresc vreo recompensă, dea Domnul să mănînc numai cîlți tot restul vieții și să nu beau decît apă de santină.

Surprins de știrile aflate, Peregrine îl descusu pentru a afla detalii referitoare la conversația lui cu lacheul; cînd înțelese că sursa de informații a lui Hornbeck fusese lacheul flamand, dădu crezare tuturor afirmațiilor din raportul lui Tom, îi mulțumi că-l prevenise și, dojenindu-l din nou pentru comportarea necorespunzătoare de la Lisle, îl asigură că, de le va fi dat să se mai despartă vreodată, vina va fi doar a lui. În sinea lui, apoi, deliberă dacă să facă în așa fel încît uneltirile să se întoarcă împotriva adversarului, dar, gîndindu-se că nu Hornbeck începuse și închipuindu-se pe sine în pielea nefericitului soț, nu-i veni greu să aprobe dorința acestuia de răzbunare, chiar dacă, după părerea sa, trebuia căutată într-o manieră mai onorabilă; hotărî, prin urmare, să-i administreze o pedeapsă pentru lașitatea sa. Nimic mai nedrept și mai obraznic, se înțelege, decît această decizie, ce-l îndemna să pedepsească o persoană pentru lipsa curajului de a repara o jignire adusă chiar de el liniștii și reputației persoanei în chestiune, dar barbara-i hotărîre se înălța pe opinii și proceduri îmbrățișate de toată omenirea.

Se întoarse la han, cu sufletul stăpînit de aceste sentimente, își puse o pereche de pistoale în buzunare și le porunci lui Pipes și valetului să-l urmeze îndeaproape, ca să-i audă chemarea în caz de nevoie, și se postă la treizeci de iarzi de ușa Dulcineei. Nu petrecuse acolo mai mult de o jumătate de ceas, cînd văzu patru bărbați postîndu-se la pîndă pe cealaltă parte a străzii, cu intenția — presupuse el — de a-l vedea cînd intră, ca să-l poată lua prin surprindere. Dar, după ce zăboviră destul de multă vreme în colțul acela, fără a culege roade pentru osteneala lor, șeful grupului, convins că, prin cine știe ce intrare secretă, cavalerul intrase deja în casă, se apropie de ușă cu oamenii săi care, potrivit instrucțiunilor primite, de cum o văzură deschisă, se năpustiră înăuntru, lăsîndu-și în stradă patronul, unde credeau că nu-l amenință nici un

pericol. Văzîndu-l singur, aventurierul nostru se duse repede la el şi, punîndu-i un pistol în piept, îi ceru să-l însoţească, fără zgomot, sub ameninţarea cu moartea.

Înspăimîntat de brusca-i apariţie, Hornbeck se supuse fără a crîcni şi în cîteva minute ajunseră pe chei, unde Pickle se opri şi-i dădu a înţelege că nu-i sînt străine planurile-i ticăloase, spunîndu-i că de se considera cumva jignit de comportarea lui, o să-i ofere acum posibilitatea de a răzbuna răul, într-o manieră ce făcea cinste unui om de onoare.

— Purtaţi o spadă (zise el), sau, dacă nu doriţi să rezolvaţi afacerea pe această cale, iată o pereche de pistoale, alegeţi-l pe care-l vreţi.

Propunerea nu putea să nu-l descumpănească pe un om cu caracterul lui Hornbeck. După o îndelungată codeală, el negă, cu vocea întretăiată de emoţie, că ar fi nutrit intenţia de a-l mutila pe domnul Pickle, afirmînd însă că se considera îndreptăţit să beneficieze de lege, cu ajutorul căreia ar obţine divorţul, dacă ar putea aduce dovezi ale infidelităţii soţiei ; în acest scop angajase oameni, ca să profite de informaţiile primite. Refuză hotărît alternativa oferită de Pickle, neputînd înţelege ce satisfacţie ar obţine dacă i-ar trece un glonte prin cap sau dacă ar fi străpuns în plămîni de o persoană ce-i făcuse deja un rău de nereparat. În cele din urmă, teama îl împinse să propună ca afacerea lor să fie adusă spre judecată în faţa a doi oameni de încredere, neimplicaţi cu nimic în dispută.

Peregrine răspunse argumentelor lui — în stilul unui tînăr înfierbîntat, conştient de comportarea-i de neiertat — arătînd că fiecare gentleman trebuie să fie, singur, judecătorul onoarei sale proprii ; prin urmare, n-avea intenţia de a se supune deciziei nici unui arbitru ; putea să-i ierte lui Hornbeck laşitatea, considerînd-o o infirmitate naturală, dar în nici un caz josnica-i înşelătorie ; adăugă că, întrucît informaţii demne de încredere îl convinseseră de ticălosul scop al ambuscadei puse la cale de Hornbeck, avea să-l trateze nu întrebuinţînd împotriva lui propria-i perfidie, ci cu o pedeapsă ruşinoasă, demnă de un escroc, cruţîndu-l doar dacă va voi să facă efortul de a se ridica

la înălțimea rolului jucat în viață. Zicînd aceasta, din nou îi întinse pistoalele și cînd, ca mai înainte, Hornbeck le refuză, își chemă oamenii și le dădu poruncă să-l azvîrle în canal.

Ordinul fu dat și executat aproape dintr-o răsuflare, spre nespusa groază și furie a bietului pacient, care, dîrdiind după scufundarea în apă, o luă la fugă ca un șobolan murat, strigînd după ajutor și răzbunare. O patrulă, trecînd pe acolo din întîmplare, îi auzi zbierătele și-l luă sub protecția ei ; în urma plîngerii lui Hornbeck și a deslușirilor date de el, soldații se luară după aventurierul nostru și ciracii săi, ajungîndu-i repede din urmă și înconjurîndu-i. Oricît ar fi fost de necugetat și de semeț tînărul nostru gentilom, nu încercă să țină piept unui detașament de mușchetari (deși Pipes își scosese jungherul, văzîndu-i că se apropie) ci se predă fără să protesteze, fiind dus la postul principal de gardă, unde comandantul, plăcut impresionat de înfățișarea și vorba lui, îl trată cu tot respectul posibil și, aflînd amănuntele pățaniei, îl asigură că prințul va considera întreaga afacere un *tour de jeunesse* [1] și va da poruncă să fie pus în libertate fără întîrziere.

A doua zi dimineața, la raport, acest gentleman îl prezentă pe eroul nostru într-o lumină atît de favorabilă, încît fură gata să-l pună în libertate, cînd Hornbeck înaintă o plîngere, acuzîndu-l de tentativă de ucidere și cerînd să-i fie aplicată pedeapsa considerată de Înălțimea Sa a fi pe măsura crimei săvîrșite. Prințul, pus în încurcătură de o asemenea petiție, din pricina căreia știa că va trebui să-l obiduiască pe un supus britanic, trimise după pîrîtor, de care deja auzise, și-l rugă chiar el să-și retragă acuzația ce nu putea face decît să-i popularizeze și mai mult rușinea. Hornbeck însă era prea furios pentru a asculta de asemenea sfaturi și ceru, imperios, să fie aplicată legea împotriva prizonierului, încondeindu-l pe Pickle ca pe un obscur vîntură-lume ce atentase de mai multe ori la onoarea și la viața lui. Prințul Charles îi spuse că sfaturile i le dăduse în calitate de prieten, dar, de vreme ce în-

[1] Năzbîtie tinerească (fr.) (n. tr.).

sistă să acționeze ca magistrat, pricina lui avea să fie examinată și hotărîtă, așa cum cereau justiția și adevărul.

După plecarea reclamantului, satisfăcut de promisiune, pîrîtul fu adus la rîndu-i, în fața judecătorului, a cărui predispoziție în favoarea lui fusese în mare măsură zdruncinată de cele spuse de adversarul său pentru a-i discredita obîrșia și reputația.

CAPITOLUL LXV

Peregrine e eliberat. Jolter se miră de purtarea lui misterioasă. Între poet și pictor se încinge o dispută, potolită prin intervenția tovarășilor de călătorie

Înțelegînd, din cîteva vorbe ce-i scăpaseră prințului, că este considerat un escroc și un asasin, eroul nostru se rugă să i se dea voie să ceară niște certificate de bună purtare, care puteau să-i apere reputația de răuvoitoarele calomnieri ale inamicului. Obținînd permisiunea, scrise preceptorului, cerîndu-i să-i aducă scrisorile de recomandare primite de la ambasadorul britanic din Paris, și orice alte documente ce ar fi putut dovedi că are o situație bună,

Scrisorica fu dată pe mîna unuia dintre subofițerii de serviciu, care se duse la han și ceru o întrevedere cu domnul Jolter. Pallet, aflat din întîmplare la ușă cînd sosi mesagerul, îl auzi că întreabă de tutore și dădu fuga de-a dreptul în apartamentul acestuia, spunîndu-i, înnebunit, că o namilă de soldat, cu o pereche de favoriți monstruoși și o căciulă de blană mare cît o baniță, îl așteaptă la ușă. Bietul guvernor, auzind una ca asta, se puse pe dîrdîit, deși nu știa să fi săvîrșit vreo faptă ce putea atrage atenția ocîrmuirii, iar cînd ofițerul se prezentă chiar în ușa odăii, deruta lui deveni atît de mare, încît parcă-l părăsiseră cele cinci simțuri, iar subofițerul repetă de trei ori scopul misiunii sale, înainte să-i priceapă Jolter sensul vorbelor, sau să-i ia scrisoarea din mînă. În cele din urmă, totuși, își adună puterile și citi scrisoarea, după care teroarea i se preschimbă în neliniște ; imaginația stîrnită de frică îi șopti că Peregrine era zăvorît într-o temniță, pentru cine știe ce faptă scandaloasă. Dădu fuga, extrem de agitat, la un cufăr și, luînd de acolo un teanc de hîrtii, îl urmă pe subofițer, însoțit și de pictor, căruia-i

împărtășise temerile sale. Cînd trecură prin camera gărzilor, unde toți ostașii erau înarmați pînă în dinți, inimile încetară să le mai bată, iar cînd ajunseră în fața prințului, pe chipul lui Jolter era întipărită o expresie de teroare atît de groaznică, încît prințul, observîndu-i teama, binevoi să-l încurajeze, asigurîndu-l că nu are nici un motiv să-i fie frică. Potolit astfel, pedagogul își reveni îndeajuns de bine în fire, pentru a înțelege ce spune pupilul său, care-i ceru să arate scrisorile ambasadorului. Unele scrisori fură deschise și citite imediat de prinț, care-l cunoștea personal pe autor, ca și pe cîțiva dintre nobilii cărora le erau adresate. Atît de călduroase erau recomandările și îl puneau pe tînărul gentilom într-o lumină atît de favorabilă, încît prințul, convins că reputația lui avusese de suferit de pe urma falselor acuzații ale lui Hornbeck, îi luă eroului nostru mîna, îi ceru iertare că-i pusese onoarea sub semnul întrebării, îl declară liber din momentul acela, porunci să-i fie puse și slugile în libertate și se oferi să-l patroneze și ocrotească pe timpul cît mai avea să stea în Țările de Jos austriece. În același timp, îl sfătui să se ferească de indiscreție în aventurile galante, cerîndu-i să-și dea cuvîntul de onoare că va renunța să-l persecute pe Hornbeck atîta timp cît va rămîne în oraș.

Delincventul, achitat în modul acesta onorabil, aduse respectuoase mulțumiri prințului pentru generozitatea și francheța sa și plecă, împreună cu cei doi prieteni, uimiți și cu gîndurile încîlcite de cele văzute și auzite ; întreaga poveste scăpa cu totul înțelegerii lor, iar apariția lui Pipes și a cameristului, care li se alăturară la porțile castelului, nu avu darul de a arunca mai multă lumină asupra afacerii. Dacă Jolter ar fi beneficiat de o imaginație luxuriantă, creierul său ar fi avut, fără îndoială, de suferit de pe urma cercetării comportării misterioase a pupilului, pe care în van încerca s-o priceapă ; intelectul său, însă, era prea solid pentru a fi afectat de insuccesul imaginației ; și, deoarece Peregrine nu socoti neapărat necesar să-i spună din ce cauză fusese arestat, se mulțumi cu presupunerea că de toată povestea era vinovată o femeie.

Pictorul, a cărui minte se caracteriza prin mai multă superficialitate, își închipui o mie de situații fantastice, pe care i le comunică lui Pickle, prin străvezii aluzii, sperînd să poată descoperi adevărul din răspunsurile și reacția acestuia ; dar tînărul, ca să-l perpelească pe jăratic, evită să-i dea informațiile căutate, cu atîta falsă solicitudine și îndemînare, încît îi ațiță curiozitatea, dezamăgindu-i așteptările și aducîndu-l într-un asemenea hal de nerăbdare, încît începură să i se încurce ideile în cap, iar Peregrine se văzu nevoit să-i redea echilibrul mintal, informîndu-l că fusese arestat ca spion. Secretul acesta fu și mai greu de suportat pentru pictor decît nesiguranța de pînă atunci ; alergă dintr-o cameră în alta, ca o gîscă cuprinsă de agonia ouatului, cu gîndul de a scăpa de povara asta grea, dar Jolter era prea ocupat cu pupilul său, iar ceilalți locatari nu pricepeau unica limbă în care se putea exprima, fiind, deci, silit, spre marea-i neplăcere, să se adreseze doctorului ce sta, la ora aceea, încuiat la el în cameră. Bătăile în ușă nu primiră nici un răspuns, așa că Pallet se uită prin gaura cheii și-l văzu pe medic așezat la masă, cu un toc în mînă și în față cu hîrtie, sprijinindu-și capul în palma celeilalte mîini și cu ochii pironiți în tavan, de parcă s-ar fi aflat în transă. Trăgînd concluzia că-l apucaseră convulsiile, Pallet se strădui să deschidă ușa cu forța, iar zgomotele făcute de eforturile lui îl aduseră pe doctor pe pămînt, spulberîndu-i visarea. Poeticul republican, conturbat într-o manieră atît de grosolană, se ridică furios de la masă și deschise ușa, dar, de cum văzu cine-l întrerupsese, i-o trînti cu sete pictorului în nas, blestemîndu-l pentru neobrăzatu-i deranj, prin care-i alungase cea mai minunată viziune din cîte i-a fost dat minții omenești să plăsmuiască. Visase (îi împărtăși el, mai tîrziu, lui Peregrine) cum, în timp ce se delecta plimbîndu-se prin cîmpia înflorită din jurul Parnasului, îi ieșise în cale un venerabil înțelept, pe care-l recunoscuse imediat, după o anumită vioiciune divină ce i se vedea în ochi, ca fiind nemuritorul Pindar. Copleșit de adorație și temător respect, se prosternase în fața arătării, care, luîndu-l de mînă, îl ridicase de la pămînt cu blîndețe

şi, cu vorbe mai dulci decît mierea albinelor din Hybla [1], îi comunicase că, dintre toţi modernii, numai el era atins de harul divin ce-l inspirase şi pe el, Pindar, în scrierea odelor celor mai aplaudate. Zicînd acestea, îl făcuse să urce cu el muntele sacru, punîndu-l să bea o înghiţitură zdravănă din apele Hippocrenei [2] şi prezentîndu-l, apoi, celor nouă armonioase muze, care-i împodobiseră tîmplele cu o cunună de lauri.

Nu e, deci, de mirare că-l cuprinsese mînia, văzîndu-se despărţit de sublima companie. Îl strivi pe intrus cu ocări rostite pe greceşte, dar pictorul era atît de cufundat într-ale lui, încît uitînd ce tratament înjositor suferise şi ignorînd toate manifestările de supărare ale doctorului, îşi lipi gura de uşă şi, cu glasul gîtuit de emoţie.

— Pun pariu pe ce vrei (spuse) că eu cunosc adevărata cauză a arestării domnului Pickle.

Provocarea rămase fără răspuns, aşa că o repetă, adăugînd :

— Îţi imaginezi, cred, că a fost ridicat fiindcă s-a bătut în duel, sau a ofensat un nobil, sau s-a culcat cu nevasta altcuiva, ceva de soiul ăsta, dar — la naiba ! — în viaţa dumitale nu te-ai înşelat mai cumplit, şi pariez pe Cleopatra mea contra capului lui Homer al dumitale că nici măcar în douăzeci şi patru de ore n-ai să poţi descoperi adevăratul motiv.

Răsfăţatul muzelor, enervat de supărătoarea perseverenţă a pictorului, care — credea el — venise doar ca să-l necăjească şi să-l insulte.

— Aş sacrifica (spuse) un cocoş pe altarul lui Esculap, de-aş avea siguranţa că se angajează cineva să stîrpească de pe faţa pămîntului un Got atît de pisălog ca dumneata. Cît despre Cleopatra dumitale mult lăudată, desenată, spuneai, după propria-ţi nevastă, sînt încredinţat că şi

[1] Hybla se numeau în antichitate trei oraşe din Sicilia. Unul dintre ele, Mica Hybla, era vestit pentru plantele bogate în uleiuri aromate, ce făceau ca mierea produsă acolo să aibă mare căutare (n. tr).

[2] Izvor mistic din Beoţia, ţîşnit din stîncă după lovitura de copită a calului Pegas şi închinat muzelor (n. tr.).

copia are τὸ καλόν[1] la fel de mult ca şi originalul. De mi-ar aparţine tabloul, l-aş atîrna în templul Cloacinei, ca portret al zeiţei — căci prezenţa lui ar face de ruşine orice altă încăpere.

— Ascultă-mă, domnule (răspunse Pallet, enervat la rîndu-i că iubita-i capodoperă fusese luată în derîdere), cu nevastă-mea îţi poţi lua cîte libertăţi poftești, dar, înţelege bine ce-ţi spun, tablourile sînt copiii fanteziei mele, plăzmuiţi în flăcările imaginaţiei şi făuriţi cu îndemînarea mîinilor mele ; şi să ştii că got eşti dumneata, dar şi turc şi tătar şi un marţafoi obraznic şi înfumurat, de îndrăzneşti să vorbeşti atît de nerespectuos despre o operă care, după părerea unanimă a cunoscătorilor epocii noastre, va fi, cînd o voi termina, o capodoperă în felul ei şi va face cinste geniului şi priceperii omeneşti. Am să spun deci, mereu şi mereu (fără să-mi pese că mă aude prietenul dumitale Ţlaytor[2]) că n-ai mai mult gust decît gloaba unui căruţaş şi că ideile alea cretine ale anticilor ar trebui să-ţi fie scoase afară din cap cu o ciomăgeală bună, ca să te-nveţi să arăţi mai mult respect oamenilor blagosloviţi cu har. Poate că nu te vei găsi totdeauna în tovărăşia unuia care să ţipe după ajutor, cînd eşti pe cale să încasezi o bătaie pentru insolenţa dumitale, cum am făcut eu cînd ţi-ai atras asupră-ţi mînia scoţianului care, pe Dumnezeul meu, ţi-ar fi plătit cu vîrf şi îndesat, cum zice Falstaff [3] de nu l-ar fi arestat ofiţerul francez.

Răspunzînd tiradei (rostită prin gaura cheii), doctorul spuse că el (pictorul) era un individ atît de nevrednic de atenţie, încît pentru nici un alt fapt din viaţa sa nu-l mustra mai mult conştiinţa, decît pentru greşeala de a-şi fi ales ca tovarăş de drum şi prieten o fiinţă atît de nedemnă. Îi cîntărise caracterul cu multă bunăvoinţă şi simpatie şi generozitatea îl îndemnase să-i dea lui Pallet prilejul de a-şi însuşi unele idei noi, sub îndrumarea sa directă. Pictorul, însă, abuzase atît de făţiş de bunătatea şi

---

[1] Frumuseţe, splendoare (n. ed. engl.).
[2] Stilcire a numelui Platon (n. tr.).
[3] *Henric al IV-lea*, act. V, scena 4, 115 (n. ed. engl.).

compasiunea lui, încît era hotărît acum să-l alunge din preajma sa şi să nu-l mai cunoască ; deocamdată îi cerea să se cărăbănească de acolo, dacă nu voia să primească picioare în fund pentru obrăznicie.

Prea supărat pentru a se lăsa intimidat de o atare ameninţare, Pallet reacţionă foarte violent, cerîndu-i să se arate numaidecît pentru a vedea care din ei e mai priceput la lupta pedestră, şi se apucă imediat să lupte cu uşa atît de înverşunat, încît hărmălaia ajunse la urechile lui Pickle şi ale perceptorului ; ieşind pe coridor şi văzînd cu ce se îndeletniceşte, aceştia îl întrebară dacă uitase de oalele de noapte de la Alost, de vreme ce îndrăznea să se poarte în aşa manieră, încît să-şi cîştige dreptul la o nouă doză din acelaşi medicament.

Doctorul, înţelegînd că avea acum spectatori, deschise uşa cît ai clipi din ochi şi sări ca un tigru asupra inamicului ; ar fi urmat o păruială straşnică, spre nespusa delectare a eroului nostru, dacă Jolter, primejduindu-şi propria integritate corporală, nu ar fi intervenit şi n-ar fi pus capăt păruielii cînd abia începuse, în parte prin forţă şi în parte prin admonestări. După ce le arătă cît de indecentă era o bătaie vulgară între doi compatrioţi într-o ţară străină, ceru să afle pricina vrajbei, oferindu-şi serviciile pentru a-i împăca. Văzînd că sfada se terminase, Peregrine îşi manifestă aceeaşi dorinţă. Pictorul, din motive lesne de înţeles, refuză să dea vreo explicaţie, iar duşmanul său îi povesti lui Peregrine ce întrerupere neplăcută trebuise să sufere, din pricina amestecului obraznic al lui Pallet şi-şi descrise pe larg viziunea, aşa cum am arătat-o şi noi. Arbitrul fu de părere că o asemenea provocare nu poate rămîne fără urmări şi decretă că vinovatul trebuia să-şi plătească, cumva, păcatul. La care pictorul observă că ar fi fost, poate, dispus să-şi ceară scuze, dacă doctorul şi-ar fi manifestat neplăcerea ca un gentleman ; pricinaşul îşi pierduse, însă, orice drept la vreo concesie, din pricina felului vulgar în care îl insultase pe el şi producţiile sale ; observă că dacă el (pictorul) ar fi avut chef să-i întoarcă insinuările calomnioase, şi operele republicanului i-ar fi oferit destule ocazii de a le critica şi ridiculiza.

După multe alte discuții și ciorovăieli, se făcu, în sfîrșit pace, cu condiția ca pe viitor doctorul să nu mai pomenească de Cleopatra, decît dacă voia să rostească un cuvînt de laudă, iar Pallet, fiindcă începuse primul, să deseneze o schiță a viziunii medicului, care să împodobească sub formă de gravură ediția următoare a odelor acestuia.

CAPITOLUL LXVI

Peregrine pornește din nou în căutarea pierdutei sale Amanda, iar pe parcurs e implicat într-o aventură cu o călugăriță, care are consecințe ciudate

Deși, la insistențele lui Peregrine și ale pedagogului, fusese încheiat armistițiul, o prietenie durabilă între cei doi nu era posibilă, întrucît fiecare nutrea cel mai profund dispreț pentru celălalt și acest dispreț nu putea să nu hrănească, zi cu zi, cît timp erau împreună, aversiunea și dușmănia reciprocă.

Următoarea grijă a aventurierului nostru fu să-și întrebuințeze serios inteligența și hărnicia pentru a o regăsi pe pierduta lui Amanda ; acum cînd terminase cu doamna Hornbeck, frumoasa călătoare redevenise stăpîna absolută a gîndurilor sale. Întrucît ea nu-i dăduse nici numele ei, nici al mamei, întrebările se bazau numai pe descrierea persoanei, ceea ce, într-un oraș atît de aglomerat ca Bruxelles-ul, nu prea putea da rezultate mulțumitoare. Îi porunci cameristului să-și pună serios la contribuție talentele pentru a descoperi unde locuiește, iar acest slujitor dibaci angajă, cu același scop, o jumătate de duzină de cunoscuți codoși, dîndu-le instrucțiuni să caute o doamnă tînără și foarte frumoasă, de statură mijlocie, cu ochii negri, minunați și dinții albi ca neaua, născută la Bruxelles dar căsătorită cu un gentilom francez și, prin urmare, abia sosită de la soțul ei ca să-și vadă mama, foarte grav bolnavă.

Cu aceste date, se puseră pe treabă ; îndrăgostitul, între timp, se duse la curte, la operă, vizită bisericile și promenadele și toate locurile unde-și închipuia că ar exista vreo posibilitate de a o întîlni. Descrierea furnizată de al său Mercur acestor trepăduși ai amorului se potrivea, în mare măsură, multor femei din oraș, pe care Pe-

regrine avu ocazia să le vadă, ca urmare a raporturilor primite. Nu-şi descoperi însă, iubita printre ele. La urmă, unul dintre terieri îi dădu de înţeles valetului de *chambre* că văzuse, dincolo de grilajul unei mănăstiri, o splendidă creatură tînără, semănînd leit cu descrierea primită ; iscodind, aflase că încă nu-şi luase vălul călugăresc, ci intrase doar la mănăstire ca pensionară, fiindcă mama îi murise recent şi aştepta acolo să se regleze treburile de familie.

De cum i se comunică vestea, eroul nostru dădu fuga la mănăstire, arzînd de nerăbdare şi, neîngăduindu-şi nici măcar îndoiala că interna ar putea fi o altă persoană decît obiectul căutărilor sale, ceru portăresei să-i spună tinerei doamne proaspăt primite că o rudă de-a ei doreşte să-i vorbească la grilaj. După nici cinci minute, apăru nimfa, iar Peregrine, deşi dezamăgit în aşteptările sale, fu atît de adînc impresionat de farmecele noii lui cunoştinţe, încît inima se porni să-i bată cu putere la apropierea ei. După ce-o rugă să-l ierte pentru libertatea pe care şi-o luase, explicîndu-i din ce pricină greşise, nu se putu abţine să nu-i spună că se considera deosebit de norocos, cu toate că primise informaţii greşite, deoarece avusese astfel, plăcerea de a cunoaşte o domnişoară atît de fermecătoare. Acestui compliment ea îi răspunse cu amabilitate şi mult umor, încurajîndu-l pe tînăr să continue conversaţia şi să se proclame admiratorul ei. Cînd, pentru a respecta buna cuviinţă, fu obligat să plece, o rugă din tot sufletul să-i permită să-şi reînnoiască vizita şi, obţinînd permisiunea şi aflîndu-i numele, se întoarse acasă pe deplin convins că afacerea asta va avea un sfîrşit fericit.

Tînărul nostru gentilom nu se înşela, de data asta, considerînd că avusese succes ; din întîmplare, domnişoara era o fire foarte iubăreaţă şi claustrarea în care trăia, în loc să-i potolească poftele, le aţiţa şi mai mult. Prin urmare fu cucerită de Peregrine, a cărui purtare insinuantă îi ajută şi mai mult să izbîndească. A doua zi, nu uită să se prezinte la gardul de fier şi o atacă pe copilă cu vorbe atît de meşteşugite, încît ea mărturisi că în suflet îi arde aceeaşi flacără, observînd, mai întîi, că

împrejurările în care trăia nu-i permiteau să pecetluiască mărturisirea așa cum se obișnuia. El îi primi declarația transportat de fericire, ca pe o efuziune a unui suflet ingenuu, ce se înalță deasupra tuturor micuțelor tertipuri și șiretlicuri ale sexului frumos, și o conjură să-i spună unde și cînd putea avea fericirea de a sta de vorbă cu ea, fără a fi despărțiți de geloasele gratii.

Ea îi desluși că prietenii ei o încredințaseră supravegherii unei severe maici stareță și că nu putea ieși de acolo fără știrea portăresei ; lui îi va fi la fel de greu să intre în mănăstire, fără riscul de a fi descoperit și pedepsit foarte aspru pentru îndrăzneala sa.

Cînd însă era vorba de o frumoasă domniță, aventurierul nostru disprețuia primejdia și nu se uita la cheltuieli. Aflînd cele de mai sus, studie firea bătrînei surori ce ținea cheile și distinse, în înfățișarea și conversația ei, ranchiuna unei femei ce-și petrecuse tinerețea în chinurile unui nedorit celibat. Purta o aprigă pică tuturor călugărițelor mai tinere, care mai aveau încă posibilitatea de a gusta plăcerile refuzate ei pe vecie și-i cîntărea cu cea mai invidioasă neîncredere pe toți tinerii ce apăreau la grilaj. Nici măcar puterea atotbiruitorului aur nu îmblînzea gelozia, nici nu tocea aspra vigilență a formidabilei fecioare.

În zadar încercă eroul nostru s-o corupă ; ea-l amenință că o va informa pe stareță de sacrilegiul comis, ca pe viitor să i se ia privilegiul de a vorbi cu surorile — era prima dată cînd arta corupției nu dădea rezultate. Văzîndu-și eforturile zădărnicite, se sfătui cu iubita sa în ce alt fel ar putea obține o întrevedere fără martori ; iar fata, avînd o imaginație fertilă, îi propuse să caute o femeie care, cunoscîndu-le pe călugărițe, să-l poată strecura în mănăstire, îmbrăcat femeiește, ca pe o străină dornică să afle amănunte despre organizarea vieții monahale. Ideea îi căzu numaidecît cu tronc cavalerului, care recurse imediat la ajutorul valetului *de chambre*. A doua zi, acesta îl prezentă unei generoase doamne, care, în schimbul unei sume frumușele, primi să-l ajute. Prin urmare i se dădu să îmbrace, din garderoba preabunei femei, o rochie potrivită, lungită din cauza staturii lui și, după ce-și anunțase iubita că vine, plecă spre mănăstire

după-amiaza cu însoțitoarea lui, care avea tot interesul să-l bage înăuntru, sub cuvînt că Peregrine era o doamnă din Anglia, abia sosită de la ea de acasă și curioasă să vadă gospodărirea și organizarea unei mănăstiri. Deși rochia modificată și o pereche de sprîncene artificiale îl feriră de ochii iscoditori ai portăresei, exista ceva atît de deosebit și de ciudat în constituția sa, în figură, fizionomie și ținută, încît surorile se zgîiră la el ca la o minune ; trecînd, le auzea întrebîndu-se una pe alta, mirate, dacă toate englezoaicele arătau atît de straniu.

După ce vizitaseră chiliile și capela, iubita lui Peregrine se oferi, îndatoritoare, să o ducă pe străină prin grădină și, la capătul cîtorva tururi, îi invită să se odihnească într-un mic umbrar aflat într-un colț, în mijlocul unui pîlc de pomi ce-l ascundeau vederii. Bătrîna femeie, înțelegînd aluzia, îi însoți pe îndrăgostiți pînă la intrarea în boschet și-i lăsă singuri, spunînd că nu-și dezmorțise îndeajuns picioarele. Încîntarea lor reciprocă începuse să se înalțe pînă la un nivel foarte interesant în timpul acestei întrevederi furate, cînd îi sperie foșnetul frunzelor din spate și, întorcîndu-și ochii într-acolo, văzură că fuseseră descoperiți de o călugăriță care, anume sau din întîmplare, stătuse ascunsă printre tufișuri pînă cînd, scandalizată de purtarea lor, socoti că venise vremea să-și facă simțită prezența.

Nu încape îndoială că eroul nostru și iubita lui fură grav afectați de întîmplarea aceasta. Femeia strigă că e pierdută și leșină aproape de teamă, ceea ce era de înțeles, ținînd seama că nu numai reputația îi era în joc, ci și viața. Deși ar fi putut scăpa ușor, sărind peste zidul grădinii, Peregrine era mult prea galant ca să-și părăsească iubita și prietena într-o situație atît de periculoasă ; de aceea, cu admirabilă prezență de spirit, înaintă spre autoarea surprizei și, fără afectare sau lingușeală, găsi calea prin care s-o facă părtașă în secretul lor, înainte să-și poată veni călugărița în fire și să-l pună la punct.

Măsura aceasta restabili calmul în boschet. Cele două domnișoare se îmbrățișară, ca niște surori, și-și jurară numaidecît prietenie eternă, iar tînărul nostru gentilom, declarînd că le va iubi pe amîndouă la fel de afectuos

și că, peste cîteva zile, le va vizita, folosind aceeași metodă, își caută călăuza și se întoarse acasă nevătămat, foarte puțin satisfăcut de întîmplarea din ziua aceea, prin care se pomenea obligat fie să întrerupă orice contact cu femeia iubită, fie să continue o idilă cu o persoană ce nu-i plăcea cîtuși de puțin, fiindcă trăsăturile călugăriței erau departe de a fi fermecătoare.

A doua zi se înființă la grilaj, cu adevăratul său chip, și-i împărtăși iubitei gîndurile în această privință ; fata îl asigură că, în ciuda felului cum se purtase cu sora ei ieri, cînd fusese luată prin surprindere, prefera să se lipsească pe vecie de prezența lui, decît să se bucure de ea în condițiile pe care-l obligase necesitatea să le propună. Mai spuse că de pe urma meditației asupra celor întîmplate în grădină se alesese cu o aversiune atît de profundă împotriva întîmplătoarei rivale, încît nu se putea gîndi la ea fără ură și indignare. Regreta că nu înfruntase toate riscurile, mai bine decît să accepte o împărțire atît de rușinoasă și jură, cu multă căldură, că, indiferent de urmări, era hotărîtă să-i spună totul stareței, dacă va mai pătrunde vreodată în mănăstire, folosind o metodă care să-l pună la cheremul rivalei.

Peregrine îi lăudă sentimentele delicate, jurînd că se potriveau de minune cu ale sale, și promise să renunțe la vizitele ce o supărau, încurajînd-o să spere că vor găsi, cît de curînd, un alt mijloc de a se vedea, în așa fel încît fata să se bucure de atenția lui neîmpărțită. De fapt, era chiar preocupat, la ora aceea, de schițarea unui plan și un tînăr cu o imaginație bogată ca a sa, ajutat de sfaturile unui desăvîrșit politician de talia cameristului, ar fi dus totul la bun sfîrșit, dacă intențiile nu i-ar fi fost dejucate de un accident neprevăzut, rezultat din felul cum își distribuise favoarea. Călugărița care datora complimentele lui numai și numai întîmplării, era prea conștientă de înzestrarea ei inferioară ca să creadă că și-ar putea disputa inima eroului nostru cu tînăra domniță ce-i subjugase prima sufletul ; știa că partea ce-i revenea din atenția lui Peregrine era cu totul întîmplătoare și că, prin urmare, orice insistență din partea tînărului nu putea fi decît urmarea unui calcul și a unei politeți silite ; dar, chiar și în lumina asta, cuvintele dulci ale cavalerului îi

cădeau prea bine ca să renunțe la ele. Ea luă deci hotărîrea să-și apere privilegiul cu cea mai aprigă vigilență și dîrzenie. Consecința firească a acestor gînduri fu gelozia ; își dădea seama că întîlnirea din grădină fusese precedată de o discuție și, întrucît nu exista altă posibilitate de a vorbi cu un bărbat decît prin gardul de fier, se duse la portăreasă ca să afle ceva de la ea. O descusu pe această frumoasă damă atît de îndemînatic, încît află că rivala ei avusese parte, chiar în dimineața aceea, de vizita unui tînăr gentilom, presupus a nu fi altul decît iubitul lor comun. Enervată de cele aflate, o acuză pe cealaltă fată că e fățarnică și o certă atît de amarnic, încît cealaltă, dinainte scandalizată de pretențiile ei, nu-și mai putu reține ciuda și rosti observații disprețuitoare la adresa calităților ei personale ; în semeția ei mînioasă, o anunță că nu trebuie să mai spere la o nouă întîlnire cu iubitul în boschet, deoarece el era prea sătul de farmecele ei ca să se mai întoarcă la un asemenea ospăț și renunțase la ea, sperînd să găsească undeva o masă mai bogată.

Nici o tigresă căreia i s-a furat puiul n-ar cădea pradă unei furii mai ucigătoare decît a călugăriței noastre, cînd se știu părăsită de iubit și insultată prin această strivitoare explicație. Se năpusti asupra dușmancei sale, ca uliul la o potîrniche, desfigurînd cu unghiile frumosul obrăjor ce-i sfărîmase speranțele cele mai dragi. Rivala nu suportă fără crîcneală violenta-i mînie ; dacă nu avea prea multă forță, nu-i lipsea, în schimb, temeritatea și, răsucindu-și mîna în părul adversarei, o izbi tare cu capul de pămînt. Zgomotul luptei, sporit de țipetele combatantelor, fiindcă limbile lucrau mai cu spor decît brațele, făcu un mare număr de surori să sosească în fugă ; dar erau deja încleștate atît de aprig în luptă, încît nu-și plecară urechea nici la rugăminți, nici la amenințări, nici nu le mai păsa că-și strică reputația ci, dimpotrivă, ca și cînd n-ar fi știut că sînt înconjurate de multă lume care le soarbe fiecare vorbuliță ieșită de pe buze, nu tăinuiră pricina încăierării ci, în precipitarea mîniei lor, o dezvăluiră pînă la ultimul amănunt, spre mirarea martorelor.

În cele din urmă apăru maica stareță și ceea ce nu putu realiza autoritatea ei, săvîrșiră două surori laice ;

chemate anume, ele le despărțiră pe rivale, oricum stoarse deja de puteri de pe urma păruielii. Dacă acuzațiile lor reciproce ar fi fost schimbate în orice companie de doamne, secretul n-ar fi avut cum să rămînă printre cele cărora le fusese divulgat ; cu atît mai puțin într-o mănăstire, unde erau de față atîtea fete bătrîne. Una dintre străvechile femei bisericoase dădu fuga să-i spună totul maicii superioare care, examinînd problema pe toate fețele și găsind că informațiile sînt adevărate, după grelele acuzații schimbate la judecata lor de cele două vinovate, consideră întîmplarea ca fiind ceva foarte grav, ce primejduia ordinea și reputația mănăstirii sale, așa că strînse toate surorile și le porunci să treacă sub tăcere ceea ce aflaseră, fiind vorba de o împrejurare ce arunca rușinea asupra instituției lor. Portăresei îi dădu instrucțiuni stricte să-și facă datoria cu mai multă băgare de seamă în viitor ; călugăriței ce apucase pe calea pierzaniei îi dădu o aspră penitență, prescrisă de părintele ei sufletesc, și chiar în ziua aceea o trimise pe pensionară înapoi la rudele sale, cu vorbă despre cele întîmplate și sfaturi de a o închide într-un schit îndepărtat, unde să fie ceva mai ferită de mașinațiunile cavalerului ei.

Amorezul nostru, total neștiutor de nefericita gîlceavă și de urmările ei, rămase surprins cînd paznica ofilită la față refuză să-l lase să se apropie de grilaj, spunîndu-i că necinstitele-i uneltiri fuseseră date în vileag ; că stricata fată de dragul căreia se făcuse vinovat de un păcat strigător la cer fusese alungată din mănăstire ; și că, de va mai face fie și o singură încercare de a tulbura liniștea refugiului lor monahal, o plîngere oficială împotriva lui avea să fie înaintată magistraturii civile.

Lăsat fără glas de această primire, Peregrine nu socoti nimerit să spună ceva spre a se desvinovăți, ci se retrase cu demnitate, dar în grabă, nu tocmai dezamăgit de felul cum se încheiase o aventură ce-ar fi putut deveni nu doar neplăcută, ci și periculoasă în cel mai înalt grad. Își dădu seama imediat că planurile îi fuseseră date în vileag de gelozia reciprocă a celor două femei și-și spuse că, acum că iubita scăpase de restricțiile vieții călugărești, va cădea mai ușor pradă eforturilor lui. Bazîndu-se pe această

presupunere, își trimise curierii în cercetare și, întrucît știa cum se numește, nu trecu multă vreme pînă să afle, prin dibace iscodiri, că imediat după ce fusese dată afară din mănăstire, o trimiseseră la alta, în Ghent, dînd urmare sfaturilor maicii superioare și că, după toate probabilitățile, tutorii ei, deosebit de dornici să-i salveze sufletul, aveau s-o oblige să se călugărească.

CAPITOLUL LXVII

Călătorii pleacă spre Antwerp, unde pictorul își dă frîu liber entuziasmului

Aventurierul nostru, văzîndu-se privat de o foarte plăcută legătură și lipsit de succes în încercarea de a-și regăsi celălalt obiect al pasiunii, cedă în cele din urmă insistențelor preceptorului și ale celorlalți tovarăși de drum care, din pură prietenie pentru el, depășiseră cu cel puțin șase zile timpul cît intenționaseră să stea la Bruxelles. Închiriară două poștalioane cu cîte trei cai și părăsiră orașul dimineața, prînziră la Mechlin și cam pe la ceasurile opt seara ajunseră în venerabilul oraș Antwerp. În timpul călătoriei, spiritul lui Pallet se înfierbîntă neobișnuit de tare, mulțumită perspectivei de a vedea locul de naștere al lui Rubens, pentru care nutrea o admirație entuziastă. Jură că nu simțea o plăcere mai mică decît aceea a unui musulman, aflat în ultima zi a pelerinajului său la Mecca și că se considera deja un băștinaș din Antwerp, atît de intim îl cunoștea pe cetățeanul de vază al burgului, pe drept proslăvit, din care, într-un fel oarecare, socotea că se trage și el, fiindcă propriu-i cărbune adopta, cu uimitoare ușurință, linia destinului marelui om, iar chipu-i nu avea nevoie decît de o pereche de favoriți și de o barbă pentru a fi imaginea leită a feței flamandului. Le spuse că era atît de mîndru de asemănarea aceasta încît, pentru a o face și mai izbitoare, hotărîse, cîndva în viață, să nu-și lase obrazul atins de brici, și ținuse cu încăpățînare la ideea sa, în ciuda continuei plîngeri a doamnei Pallet care, fiind, pe vremea aceea însărcinată, îi spunea că, din pricina înfățișării lui fioroase, se teme că ar putea pierde în orice moment copilul. În cele din urmă, ea îl amenințase pe șleau că va face o plîngere scrisă cancelarului, acu-

zîndu-l că-şi pierduse minţile şi, cerînd să fie examinat de o comisie medicală.

Doctorul remarcă numaidecît că un bărbat ce nu rezistă dorinţelor unei femei nu se poate aştepta să devină cineva important în viaţă ; că poeţilor şi pictorilor n-ar trebui să le ardă de alte neveste, decît de muze ; sau că, dacă sînt împovăraţi, din întîmplare sau din voinţa proniei, cu o familie, ar trebui să se ferească de slăbiciunea fatală, fals onorată cu denumirea de *afecţiune firească*, şi să nu ţină seama în nici un fel de obraznicele obiceiuri lumeşti.

— Chiar dacă, pentru scurtă vreme, ai fi fost socotit un lunatic (zise el), ai fi putut scăpa onorabil de această acuzaţie, printr-o lucrare ce te-ar fi înălţat deasupra oricărei judecăţi omeneşti. Însuşi Sofocle, măreţul poet tragic, numit, datorită viersului său dulce μέλιττα sau *albina*, a fost, la o vîrstă înaintată, învinuit de acelaşi lucru de propriii lui copii, care, văzînd că neglijează afacerile familiei, ca să se dedice în întregime poeziei, l-au tîrît în faţa magistratului, ca pe unul cu minţile rătăcite rău din pricina infirmităţilor vîrstei şi care nu mai era bun să conducă treburile casei. Venerabilul bard, în loc să se dezvinovăţească, le arătă tragedia Οἰδίπους ἐπι Κολωνῷ[1], lucrare abia atunci terminată ; după citirea ei, în loc să fie declarat neîntreg la minte, fu pus în libertate, cu aplauze şi urale. Aş vrea ca barba şi favoriţii dumitale să fi fost învestiţi cu aceeaşi autoritate, deşi mă tem că ai fi împărtăşit soarta acelor discipoli ai unui anumit filosof, care sorbeau fierturi din seminţe de chimion, ca feţele lor să capete paloarea obrazului maestrului, sperînd că dacă sînt traşi la faţă vor deveni la fel de înţelepţi ca dascălul lor.

Înţepat de sarcasmul lui, doctorul răspunse :

— Sau ca acei virtuoşi care, bolborosind pe greceşte, mîncînd *silikikabi* şi pretinzînd că au viziuni, cred că se pot măsura cu anticii la bun gust şi înzestrare.

Doctorul replică imediat, Pallet contracară şi cearta nu se sfîrşi decît atunci cînd intrară pe porţile Antwerpului ; acolo, admiratorul lui Rubens slobozi o exclamaţie

[1] *Oedip la Colonos* (gr.) (n. ed. engl.).

extaziată, care puse capăt gîlcevei și atrase atenția localnicilor ; mulți dintre aceștia, ridicînd din umeri și împungîndu-și țeasta cu degetul, dădură de înțeles, cu viclenie, că-l considerau un biet gentilom cu mințile zdruncinate.

De cum se instalară la han, pseudo-entuziastul propuse o vizită la marea catedrală unde — i se spusese — puteau fi admirate cîteva lucrări ale maestrului și fu nespus de întristat cînd află că nu se poate duce acolo decît a doua zi. Dimineața se sculă o dată cu zorile și făcu atîta tărăboi, deranjîndu-și tovarășii, încît Peregrine hotărî să-i aplice o nouă pedeapsă și izbuti, în vreme ce se îmbrăcau, să născocească un plan prin care să pună la cale un duel între el și doctor, promițîndu-și că, prin transpunerea lui în faptă, se va distra copios de comportarea amîndurora.

Însoțiți de unul dintre slujitorii aceia ce stau mereu prin preajmă, gata să-și ofere serviciile noilor sosiți, fură conduși acasă la un gentleman ce poseda o excelentă colecție de tablouri ; deși cea mai mare parte fuseseră pictate de artistul său favorit, Pallet le condamnă, în bloc, pe toate, fiindcă Pickle îi șoptise dinainte că nu se găsește printre ele nici măcar o singură operă de Rubens.

Următorul loc vizitat era o așa-numită academie de pictură, împodobită cu niște lucrări jalnice, în care pictorul nostru, beneficiind de aceleași explicații premergătoare, recunoscu stilul lui Peter Paul, cu multe exclamații admirative.

De la muzeul acesta se duseră la marea catedrală și, condus fiind la mormîntul lui Rubens, sucitul pictor căzu în genunchi și se rugă cu atîta devoțiune, încît însoțitorul, scandalizat de bigotismul lui, îl ridică în picioare, remarcînd, plin de năduf, că persoana îngropată acolo nu fusese un sfînt, ci un păcătos ca și el și că, dacă era predispus la ale spiritului, la numai trei iarzi înspre dreapta era o capelă a Sfintei Fecioare, unde se putea închina. Pallet, însă, crezu de datoria sa să manifeste o inspirație extraordinară, cît timp se afla în locul nașterii lui Rubens ; de aceea se prefăcea a fi mereu în extaz, manifestîndu-și admirația prin exclamații violente, tresăriri convulsive și gesturi bizare. Pe cînd se comporta atît de zănatec, văzu că un capucin bătrîn, cu barba colilie, se urcă în amvon și predică enoriașilor cu voce și gesturi atît de puternice, în-

cît îi captivară numaidecît imaginaţia şi, răcnind tare, „La naiba ! Iată un Pavel neîntrecut, propovăduind la Atena !", scoase din buzunar un creion şi un carneţel şi începu, entuziasmat şi agitat, să schiţeze portretul oratorului, zicînd : „Pe legea mea ! Prietene Rafael, vom vedea care dintre noi se pricepe mai bine să deseneze un apostol !" Dovada asta de mojicie îi jigni pe cei de faţă, şi se auziră murmure împotriva nelegiuitului eretic, cînd unul dintre preoţii din cor, dorind să preîntîmpine urmările nefaste ale enervării dreptcredincioşilor, veni să-i spună lui Pallet, pe franţuzeşte, că religia lor nu permitea asemenea necuviinţe, şi-l sfătui să-şi pună uneltele de-o parte, ca să nu se supere poporul pe ceea ce făcea şi să se simtă provocat să-l pedepsească, ca pe un profanator vulgar al credinţei.

Văzînd că i se adresează un monah care, în timp ce vorbeşte se înclină foarte respectuos, pictorul îşi imaginä că e un frate cerşetor, venit să-i implore milostivenia şi, cum toată atenţia îi era solicitată de desenul la care lucra, bătu cu palma creştetul chilug al preotului, spunînd : „Oter tems, oter tems" [1], şi-şi reluă extrem de nerăbdător, creionul Eccleziastul, văzînd că străinul nu-i înţelege intenţia, îl trase de mînecă şi-i dădu explicaţii pe limba latinească, la care Pallet, enervat de insistenţa lui, îl blestema cu voce tare, făcîndu-l un cerşetor obraznic şi pui de tîrfă şi, scoţînd un şiling, îl azvîrli pe duşumea, arătîndu-şi în fel şi chip indignarea.

Cîţiva dintre oamenii de rînd, nesuportînd să-şi vadă credinţa disprefuită şi preotul insultat chiar la altar, se ridicară de pe locurile lor şi îl înconjurară pe uluitul pictor, iar unul dintre ei smulse carnetul din mînă şi-l rupse în mii de bucăţele. Deşi înspăimîntat, Pallet nu se putu abţine să nu strige. „Pe toate rugile iadului ! Iată-mi toate ideile dragi duse pe apa Sîmbetei" şi era cît pe-aci să primească o lecţie straşnică de la mulţime, dacă n-ar fi intervenit Peregrine să-i liniştească, spunîndu-le că e un biet gentleman nefericit ce se zbate în chinurile unei crize de nebunie. Aceia dintre ei care ştiau franceza comunicară şi celorlalţi informaţia, aşa că pictorul scăpă fără nici o

[1] „Altă dată, altă dată", într-o engleză stîlcită (n. tr.).

altă pedeapsă, decît obligația de a șterge numaidecît putina. Întrucît nu puteau vedea faimoasa *Coborîre de pe cruce* decît după sfîrșitul liturghiei, servitorul îi îndrumă spre casa unui pictor, unde găsiră un cerșetor ce poza pentru tablou, în timp ce artistul era foarte ocupat desenînd un păduche uriaș ce i se tîra pe umăr. Pallet fu nespus de încîntat de idee, considerînd-o o viziune cu totul nouă și un simbol excelent, de care se gîndea să se folosească și el ; examinînd lucrările flamandului, găsi apoi una în care două muște se hrăneau din leșul pe jumătate devorat, al unui ciine și, dînd fuga la colegul lui de penel, îi jură că merită să fie concetățeanul nemuritorului Rubens. Pe urmă se plînse, exprimîndu-și tristețea și supărarea în fel și chip, că-și pierduse caietul de schițe, în care păstra sute de compoziții asemănătoare, sugerate de obiectele ce se întîmplase să-i stimuleze simțurile și imaginația, și se folosi de ocazie pentru a-și anunța tovarășii de călătorie că egalase, dacă nu cumva chiar depășise, în execuție pe cei doi pictori ce rivalizaseră în redarea unei draperii și a unui ciorchine de struguri, fiindcă el alcătuise imaginea unui obiect, atît de asemănătoare cu natura, încît o întreagă cocină de porci se pusese pe grohăit la vederea lui.

Cînd sfîrșiră de examinat și lăudat toate operele acestui maestru al detaliilor, reveniră la catedrală și-și bucurară ochii cu faimoasa capodoperă rubensiană, în care artistul s-a pictat și pe sine și întreaga sa familie. De cum se deschiseră ușile ce ascund geniala operă, entuziastul nostru, renunțînd, în urma unei înțelegeri premergătoare cu prietenul său Pickle, să se folosească de vorbe, își înălță spre ceruri brațele și ochii și, adoptînd postura lui Hamlet cînd vede stafia părintelui său, admiră cu extaz tăcut și venerație celebra pictură. Își făcu, chiar, un mic merit din necesitate, și cînd plecară de acolo, anunță că toate facultățile mintale îi erau copleșite de iubire și adorație. Se declară mai îndrăgostit decît niciodată de școala flamandă, bătu cîmpii, aducînd laude deșănțate, și propuse ca întregul grup să-l omagieze pe divinul Rubens, mergînd numaidecît la casa unde locuise și prosternîndu-se pe dușumeaua atelierului.

Cum respectiva clădire, restaurată de mai multe ori de la moartea marelui artist, nu avea nimic deosebit în ea,

Peregrine ceru îngăduința să nu dea curs propunerii, prefăcîndu-se obosit de turul făcut pînă atunci. Din același motiv se scuză și Jolter. Cînd îl întrebă pe doctor, acesta, arborînd o înfățișare dispreţuitoare, refuză să-l însoțească. Pallet, jignit de aroganța lui, îl întrebă dacă s-ar duce să vadă locuința lui Pindoor, în caz că s-ar afla în orașul de baștină al poetului. Iar cînd medicul observă că între cei doi oameni diferența era nemăsurată,

— Recunosc (răspunse pictorul), căci să fiu eu al dracului dacă a trăit, în Grecia sau Troia, vreun poet vrednic să curețe pensulele iubitului nostru Rubens.

Doctorul nu reuși să rămînă calm sau îngăduitor la auzul unui astfel de ultragiu strigător la cer, și spuse că Pallet merita, ca răsplată pentru cele spuse, să-i scoată bufnițele ochii ; cearta lor ajunse, cum se întîmpla de obicei, pînă la asemenea obscenități lingvistice și gesturi indecente, încît trecătorii începură să observe gîlceava și Peregrine fu silit să intervină, în apărarea propriei sale reputații.

CAPITOLUL LXVIII

Cu multă artă, Peregrine atîţă o ceartă între Pallet şi doctor, care se bat în duel pe metereze

Pictorul plecă de unul singur spre casa acestui Rafael al Flandrei, iar ceilalţi se întoarseră acasă, unde tînărul nostru gentilom, profitînd că e singur cu doctorul, îi enumeră toate necazurile îndurate din pricina nevricosului pictor, exagerînd fiecare exemplu de umilire şi povăţuindu-l, în calitate de prieten, să-şi apere onoarea, care nu se putea să nu aibă de suferit, în ochii lumii, dacă se lăsa insultat fără să protesteze de un individ atît de inferior lui însuşi din toate punctele de vedere.

Doctorul îi dădu toate asigurările că, pînă acum, Pallet scăpase nepedepsit fiindcă-l socotise un obiect nedemn de mînia sa şi se gîndise cu destulă milă la familia nenorocitului, dar că înjuriile repetate sfîrşeau prin a scoate din ţîţîni şi pe omul cel mai blînd din fire. Deşi nu putea găsi, la greci şi la romani, pe care-i considera modele de bună purtare, nici un exemplu de duel, Pallet n-avea să mai profite de veneraţia sa pentru antici, ci va da socoteală pentru prima jignire adusă.

Silindu-l astfel pe doctor să ia o hotărîre de care nu se mai putea dezice, eroul nostru aprinsese focul şi sub fundul potrivnicului, atrăgîndu-i atenţia că doctorul vorbea despre el atît de disprefuitor şi îl trata cu atîta insolenţă, încît nici un gentilom n-ar rămîne, în situaţia lui, cu mîinile în sîn. În ceea ce-l privea, în fiecare zi îl scotea din sărite duşmănia dintre ei, niciodată manifestată altfel decît prin expresii grosolane, mai potrivite pentru lustragii şi vînzătoare de stridii, decît pentru oameni de vază şi bună educaţie. Din această cauză se vedea silit, contrar voinţei sale, să pună capăt oricăror relaţii cu amîndoi, dacă

n-aveau să găsească vreun mijloc de a-şi recăpăta fiecare demnitatea.

Argumentele lui n-ar fi avut cine ştie ce efect asupra fricosului pictor — care era şi el prea grec pentru a aproba lupta corp la corp altfel decît în box, sport la care se pricepea foarte bine — de n-ar fi fost însoţite de insinuarea că duşmanul lui e departe de a fi un Hector şi că-l poate umili fără nici un risc, obţinînd orice concesie. Însufleţit de asigurările primite, Rubens al nostru duse la gură trîmbiţa sfidării, jură că nu dădea nici doi bani pe viaţă cînd îi era în primejdie onoarea şi-l rugă pe dômnul Pickle să se facă mesagerul unei provocări, pe care o va aşterne numaidecît în scris.

Vicleanul instigator lăudă fără jenă manifestarea de curaj ce-i dădea putinţa să-i cultive prietenia şi societatea, dar nu acceptă misiunea de a duce biletul, de teamă că grija pentru reputaţia lui Pallet ar putea fi greşit interpretată drept o dorinţă de a stîrni gîlceavă. Îl recomandă, în schimb, pe Tom Pipes, nu numai ca un mesager potrivit cu ocazia, ci şi ca pe un secund de încredere pe cîmpul de luptă. Mărinimosul pictor îi ascultă sfatul şi, retras în camera sa, caligrafie o provocare în următorii termeni :

„Domnule,

Cînd sînt provocat serios, nu mi-e frică nici de dracul, cu atît mai puţin de un... n-am să te numesc măscărici pompos, nici ins lipsit de bună-creştere, astea fiind hepitetele Vulgului ; reţine, deci, că, aşa cum eşti, nice nu te iubesc, nice nu mi-e teamă de dumneata, ci, dimpotrivă, cer satisfacţie pentru îndrăzneaţa dumitale purtare faţă de mine în diverse ocazii şi în seara asta, în amurg, vino la întîlnire pe metereze, cu sabie şi pistol şi Domnul aibe milă de sufletul unuia din noi, căci trupul dumitale nu va avea parte de nici un fel de cruţare din partea mîniosului dumitale duşman, pînă la moarte,

LAYMAN PALLET"

Îndrăzneața provocare fu mai întîi supusă examinării lui Peregrine și onorată cu aprobarea lui, apoi i-o încredință lui Pipes care, acționînd în conformitate cu ordinele primite, o înmînă după-amiaza și veni cu răspunsul că doctorul îl va aștepta la locul și la ceasul stabilite. Pictorul fu nespus de tulburat, aflînd neașteptata veste că provocarea-i fusese acceptată și, pradă unei mari neliniști, alergă de colo-colo prin casă, căutîndu-l pe Peregrine, ca să-i ceară să-l ajute și să-l sfătuiască pe mai departe. Aflînd însă că tînărul stă de vorbă, între patru ochi, cu vrăjmașul său, începu să bănuiască o înșelătorie, și se blestemă pentru timpenia și pripeala lui. Se jucă pînă și cu gîndul de a-și retracta provocarea și de a-și recunoaște dușmanul învingător ; dar, înainte de a se înjosi pînă la o concesie atît de rușinoasă, hotărî să încerce o altă figură, prin care și-ar fi putut salva atît viața, cît și onoarea. Cu această speranță în suflet, făcu o vizită domnului Jolter și-l rugă, foarte ceremonios, să binevoiască a primi să-i fie secund într-un duel pe care-l va avea cu doctorul chiar în seara aceea.

Pedagogul, în loc să se ridice la înălțimea speranțelor lui Pallet, să-și arate îngrijorarea și teama, izbucnind în exclamații de tipul : „Dumnezeule mare, domnilor, dar ce vă închipuiți ? Cît timp stă în puterea mea să vă împiedic, n-o să vă ucideți unul pe celălalt. Mă duc direct la guvernator, care-și va folosi autoritatea", în loc de asta, spun, sau de alte amenințări prietenești menite a-i opri de la nesăbuință, Jolter ascultă propunerea cu cel mai flegmatic calm și apoi se scuză, zicînd că nu poate accepta onoarea ce i se oferea, din cauza firii și a situației sale, care nu-i permiteau să se amestece în acest fel de încăierări. De fapt, înghețata primire i se datora lui Peregrine ; temîndu-se că preceptorul ar putea interveni să-i dejoace farsa, acesta îi împărtășise și lui planul, asigurîndu-l că povestea nu va avea nici un fel de urmări neplăcute.

Dezamăgit în speranțele sale, amărîtul provocator fu copleșit de groază și descurajare ; îngrozit de ideea morții sau a mutilării, se hotărî să îmbuneze mînia dușmanului și să accepte orice umilință i-ar impune acesta, cînd, întîmplător, se întîlni cu aventurierul nostru care, nespus de mulțumit, îl anunță în taină că, citindu-i biletul, doctorul

căzuse pradă consternării şi că acceptarea provocării nu fusese decît un efort disperat, anume calculat pentru a-l pune în încurcătură pe vajnicul expeditor şi a-l predispune să accepte condiţiile împăcării ; că doctorul, tremurînd de teamă, îi arătase scrisoarea, sub pretextul că şi-l dorea pe Peregrine secund, dar, în realitate, vrînd să se folosească de el pentru a obţine o împăcare.

— Văzînd însă în ce hal de nervi se află (continuă eroul nostru), m-am gîndit că trebuie, spre a vă întări onoarea, să-i spulberaţi speranţele : de aceea, am acceptat numaidecît propunerea de a-l însoţi pe terenul de luptă, deplin convins că, acolo, se va umili în faţa domniei voastre, căzînd chiar în genunchi. Puteţi merge deci — ştiindu-vă în siguranţă — să vă pregătiţi armele şi să vorbiţi cu Pipes să vă ajute, ca secund, iar eu am să mă ţin departe, ca doctorul să nu bănuiască o înţelegere între noi.

După încurajarea aceasta, spiritul lui Pallet, cufundat în deznădejde, se ridică pînă la înălţimile trufaşe ale victoriei ; îşi declară din nou dispreţul faţă de pericol, şi, după ce devotatul purtător de arme îi încărcă pistoalele, punîndu-le cremene nouă, aşteptă, fără să clipească, ceasul bătăliei.

Odată cu amurgul, ciocăni cineva la uşa lui şi cînd Pipes, la cererea sa, o deschise, auzi vocea vrăjmaşului, zicînd :

— Spune-i domnului Pallet că am plecat spre locul întîlnirii.

Pictorul fu destul de surprins de graba adversarului, deloc potrivită cu informaţiile primite de la Pickle şi, fiindcă i se redeştepta îngrijorarea, se îmbărbătă cu un pahar mare de brandy, care, totuşi, nu izbuti să-i alunge gîndurile negre. Porni însă la drum, cu secundul, schimbînd între ei următorul dialog, în drum spre metereze :

— Domnule Pipes (spuse pictorul, cu vocea cam tulburată), socotesc că doctorul s-a grăbit ca ciuma cu mesajul ăla al său.

— Ei, da (răspunse Tom), presupun că arde de nerăbdare să vă înfrunte.

— Cum ! (replică celălalt), crezi oare că vrea să-mi bea sîngele ?

— Bineînțeles că vrea (răspunse Pipes, cu multă deliberare, vîrîndu-și în gură o bucată zdravănă de tutun).

— Dacă așa stă cazul (strigă Pallet, începînd să tremure), nu-i cu nimic mai presus decît un canibal, și nici un creștin n-ar trebui să se lupte cu el de la egal la egal.

Simțindu-i emoția, Tom îl măsură cu o încruntătură dezaprobatoare, zicînd :

— Nu vi-i teamă, nu ?

— F-ferească Dumnezeu (răspunse duelistul, bîlbîindu-se de frică). De ce mi-ar fi teamă ? Cel mai rău lucru ce mi se poate întîmpla este să-mi ia viața, iar atunci va trebui să dea socoteală pentru crimă în fața oamenilor și a lui Dumnezeu. Nu ești de aceeași părere ?

— Eu nu gîndesc deloc așa (răspunse secundul). Dacă vă găurește prova cu două gloanțe și vă omoară cinstit, nu-i mai mare crimă decît dac-aș împușca eu un cormoran de pe gabierul mare.

Deja dinții lui Pallet clănțăneau atît de violent, încît abia putu răspunde :

— Domnule Thomas, pare-mi-se că pui prea puțin preț pe o viață de om, dar am încredere că Atotputernicul nu mă va lăsa să pier așa de ușor. Sînt sigur că mulți s-au bătut în duel, fără să-și piardă viața. Socotești că-s în primejdie de a fi doborît de mîna adversarului ?

— Poate că da, poate că nu (răspunse nepăsătorul Pipes), cum s-o întîmpla. Și apoi, ce ? Moartea-i o datorie pe care și-o achită fiecare, cum zice cîntecul, iar dacă veți sta față în față, cred că unul dintre dumneavoastră trebuie să cadă.

— Față în față ! (strigă înfricoșatul pictor). Ăsta-i curat măcel ! Să mă-nghită iadul de mă voi lupta vreodată cu cineva într-un mod atît de barbar ? Cum ? Mă iei drept o fiară sălbatică ?

Făcu această declarație în vreme ce se urcau pe metereze, iar însoțitorul său, văzîndu-i pe doctor și pe secundul acestuia la vreo sută de pași depărtare, îl informă despre apariția lor, sfătuindu-l să se pregătească și să se poarte ca un adevărat bărbat. În zadar încercă Pallet să-și ascundă panica ; ea se trăda prin dîrdîiala ce-i cuprinsese întregul corp și prin mizerabila voce cu care răspunse îndemnului lui Pipes, zicînd :

— Eu mă port ca un bărbat, dar dumneata ai vrea să joc rolul unei brute. Vin înspre noi ?

Cînd Tom îi spuse că făcuseră stînga împrejur, cerîndu-i să înainteze, nervii braţului refuzară să-şi facă datoria, nu reuşi să întindă pistolul şi, în loc să meargă înainte, păşi, pe nesimţite, înapoi, pînă cînd Pipes plantîndu-se în spatele lui, îşi lipi spinarea de cea a pictorului şi jură că nu-l va mai lăsa să dea înapoi nici măcar un inci.

În vreme ce valetul îi dădea pictorului lecţii de curaj, stăpînul lui savura teroarea doctorului, încă şi mai ridicolă decît a lui Pallet, fiindcă medicul făcea eforturi mai mari să şi-o ascundă. Din pricina declaraţiei făcute lui Pickle dimineaţa, nu putuse ridica nici o obiecţie cînd primise provocarea şi, văzînd că tînărul gentilom nu se oferă să mijlocească o împăcare, ba chiar îl felicită pentru mersul treburilor, cînd îl înştiinţă despre scrisoarea lui Pallet, se mulţumi să strecoare aluzii piezişe şi consideraţii generale despre absurditatea duelului, introdus pentru prima oară la naţiunile civilizate de hunii şi longobarzii barbari. Se străduí, de asemenea, să ridiculizeze folosirea armelor de foc, ce făceau inutile îndemînarea şi priceperea în luptă, ştergînd deosebirile, deposedîndu-l pe combatant de posibilitatea de a-şi dovedi vitejia.

Pickle fu de acord cu justeţea observaţiilor, dar îi arătă, în acelaşi timp, necesitatea de a se supune obiceiurilor lumeşti (ridicole cum erau), fiindcă de ele depindeau onoarea şi reputaţia unui bărbat. Aşadar, văzînd că artificiul acesta nu-l duce nicăieri, republicanul deveni din ce în ce mai agitat, pînă cînd propuse, direct, ca lupta să se dea în armură, cum se desfăşurau odinioară turnirurile ; de vreme ce adoptaseră năravurile vremurilor acelora aspre, era firesc să recurgă şi la stilul lor de luptă.

Nimic nu i-ar fi putut procura eroului nostru mai multă încîntare decît să-i vadă pe cei doi duelişti îmbrăcaţi în fier, şi-i părea rău că nu aţîţase cearta la Bruxelles, unde ar fi putut închiria pentru prietenii săi armura lui Carol Quintul şi pe a viteazului Duce de Parma [1]. Neexistînd nici o posibilitate să-i acopere cu zale din creştet

[1] În 1545, Papa Paul al III-lea (Alessandre Farnese) şi-a investit fiul cu titlul de Duce de Parma şi Piacenza (n.tr.).

pînă-n tălpi, aici, la Antwerp, îl îndrumă pe doctor să se mulţumească a folosi spada, cum se obişnuieşte în timpurile moderne, şi să-l înfrunte pe pictor în condiţiile propuse de acesta din urmă. Bănuind că teama îl va îmboldi să inventeze şi alte scuze pentru a renunţa la luptă, îl îmbărbătă, făcînd nişte aluzii ocolite la adresa curajului adversarului care, după toate probabilităţile, avea să se evapore înainte să se întîmple ceva rău.

Cu toată încurajarea, doctorul nu-şi putu învinge de tot teama de a intra în luptă şi aruncă nenumărate priviri pline de speranţă peste umărul stîng, să vadă dacă adversarul venea, sau nu venea pe urmele lui. Cînd, la sfatul secundului, se opri în locul arătat şi se răsuci pe călcîie, cu faţa la duşman, nu era destul de întuneric ca Peregrine să nu-i poată vedea paloarea neobişnuită a feţei şi picuri mari de sudoare ce-i îmbroboneau fruntea ; mai mult, vorbele îi ieşiră de pe buze cu destulă greutate, cînd îşi arătă regretul că nu are o *pila* şi o *parma* [1], cu care ar fi putut face un tăraboi asurzitor, ca să-şi zăpăcească vrăjmaşul, năpustindu-se spre el şi intonînd un imn de bătălie, după modelul celor vechi.

Între timp, văzînd şovăiala potrivnicului, care, departe de a înainta, părea că dă înapoi, ba chiar că se luptă cu secundul său, doctorul ghici cam ce simţea pictorul şi-şi strînse toată bărbăţia pe care o mai avea, pentru a se folosi de dezorientarea acestuia : lovind una de alta cele două arme, înaintă într-un fel de trap, scoţînd un urlet asurzitor, prin care, în loc de cîntec de bătălie, recita o strofă din Pythia lui Pindar, începînd cu Ἐκ θεῶν γὰρ μαχαναὶ πᾶσαι βροτέαις ἀρεταῖς &c.[2]

Această maimuţăreală a elinilor avu efectul dorit asupra pictorului : văzînd că doctorul se repede asupra-i, ca o Furie, cu pistolul în mîna dreaptă, întins spre el şi auzind îngrozitorul zbierăt şi nepămîntenele cuvinte ce-i ieşeau din gîtlej, fu apucat de o paralizie generală a mădularelor şi ar fi căzut lat, dacă nu l-ar fi proptit Pipes,

[1] Lance de aruncat şi mic scut rotund, la romani (lat.) (n. ed. engl.).

[2] „De la zei vin toate mijloacele dătătoare de moarte", Pindar, *Ode pythice*, I, 41, (n. ed. engl.).

încurajîndu-l să ridice arma şi să se apere. Doctorul, văzînd că, în ciuda aşteptărilor, Pallet nu se clintise din loc, cu toate că distanţa dintre ei se micşorase de două ori, făcu un ultim efort, descărcîndu-şi pistolul. De cum ajunse zgomotul împuşcăturii la urechea înspăimîntatului pictor, acesta se rugă Domnului pentru sufletul său, urlînd din toţi rărunchii şi cerînd îndurare.

Auzindu-l, republicanul, nebun de bucurie, îi porunci să se dea învins şi să-şi arunce armele, că dacă nu îl va omorî imediat, iar Pallet azvîrli cît colo sabia şi pistolul, în ciuda îndemnurilor şi ameninţărilor secundului, care-l lăsă în voia sorţii şi se duse la stăpînul său, ţinîndu-se de nas, în semn de dezgust şi dispreţ.

Învingătorul, cîştigînd *spolia opima* [1], îi dărui, mărinimos, viaţa, cu condiţia să se roage de iertare în genunchi, să se recunoască inferior în toate calităţile şi virtuţile celui ce-l biruise şi să se angajeze să-i cîştige, pe viitor, bunăvoinţa, arătîndu-i supunere şi respect. Nefericitul duelist acceptă pe loc insolentele condiţii, recunoscînd sincer că nu era deloc făcut pentru îndeletniciri belicoase şi că de acum încolo nu va mai pune mîna pe nici o altă armă, decît cărbunele lui. Plin de umilinţă, se rugă de domnul Pickle să nu-şi facă o părere proastă despre caracterul lui din pricina lipsei de curaj, aceasta fiind o infirmitate naturală, moştenită de la tatăl său, şi să nu-şi dea verdictul despre talentul lui, înainte de a avea prilejul să contemple farmecele Cleopatrei sale, pe care spera s-o isprăvească în mai puţin de trei luni.

Cu un prefăcut aer de neplăcere, eroul nostru observă că nimeni nu trebuie să fie condamnat pentru că se lasă impresionat de teamă, şi, prin urmare, laşitatea îi putea fi uşor iertată. Arogîndu-şi un merit la care ştia prea bine că nu poate avea nici cea mai mică pretenţie, procedase, însă, într-un mod atît de înfumurat, necinstit şi nesincer, încît nu-i putea ierta numaidecît reaua purtare, deşi va binevoi să i se adreseze, ca şi pînă acum, sperînd să-l vadă reformîndu-i manierele. Pallet protestă, spunînd că nu di-

[1] Trofeu acordat unui general roman care a ucis în luptă directă o căpetenie vrăşmaşă (lat.) (n. ed. engl.).

simulase nimic, întrucît nici el nu știuse cît era de slab, pînă în momentul cînd îi fusese pusă la încercare bărbăția. Își dădu cuvîntul de onoare că-și va răscumpăra păcatele, pe timpul ce le mai rămînea de petrecut împreună, cu modestia conștientă și penitentă ce-i stăteau bine unui om aflat în situația lui ; deocamdată, ceru ajutorul domnului Pipes, pentru a scăpa de neplăcutele consecințe ale fricii.

CAPITOLUL LXIX

Doctorul jubilează, încîntat de victorie. Pornesc spre Rotterdam, unde doi gentilomi olandezi îi invită pe un iaht, care se răstoarnă în Maas, punînd în primejdie viaţa pictorului. Petrec seara cu amfitrionii, iar a doua zi vizitează un cabinet de curiozităţi

Tom primi deci poruncă să se ocupe de nevoile pictorului, iar învingătorul, îmbătat de succes, pe care-l atribuia, în mare măsură, stilului său de atac şi imnului răcnit cu acel prilej, îi spuse lui Peregrine că se convinsese de adevărul exprimat de Pindar în cuvintele Ὅσσα δὲ μὴ περίλιγκε Ζεύς, ἀτύζονται βοὰν Πιερίδων ἄϊοντα[1] căci de cum începuse să recite versurile melodioase ale divinului poet, pe nenorocitul său adversar îl cuprinsese spaima şi-l lăsaseră nervii.

Pe drumul de întoarcere la han, vorbi pe larg despre prudenţa şi calmul de care dăduse el dovadă şi puse consternarea lui Pallet pe seama vreunei crime ce-i apăsa greu conştiinţa. După părerea lui, un bărbat plin de virtute şi bun simţ nu putea să se teamă de moarte, aceasta nefiind doar portul paşnic ce-i oferă adăpost după ce s-a sfărîmat pe mările violente ale vieţii, ci şi pecetea eternă a gloriei şi faimei sale, pe care nu-i mai stă in putere să le piardă sau să le evite. Îşi plînse soarta, că era condamnat să trăiască într-o epocă degenerată, cînd războiul a devenit o îndeletnicire a mercenarilor ; dorea cu toată ardoarea să sosească ziua ce-i va da prilejul să-şi arate curajul, punîndu-l în slujba libertăţii, cum se întîmplase la Marathon cînd o mînă de atenieni, luptînd pentru neatîrnare, învinsese zdrobitoarea forţă a Imperiului Persan.

— Aş da orice (zise el) ca muza mea să aibă binecuvîntatul prilej de a emula glorioasa mărturie de pe trofeul

[1] „Dar toate fiinţele neiubite de Zeus se îngrozesc la auzul vocii lui Pierides" (Pindar, *Ode phytice*, I, 13) (n. ed. engl.).

ridicat în Cipru de Cimon [1], în cinstea celor două victorii asupra Persanilor cîştigate în aceeaşi zi, pe mare şi pe uscat, şi care se remarcă prin faptul că măreţia ocaziei a ridicat şi maniera de exprimare deasupra simplităţii şi modestiei obişnuite a tuturor celorlalte inscripţii antice.

Declamă, apoi, inscripţia, cu toată pompa de care era în stare şi-şi exprimă speranţa că într-o bună zi francezii ne vor invada cu o armată asemănătoare cu a lui Xerxes cînd intrase în Grecia, ca să aibă ocazia de a se sacrifica, asemenea lui Leonida [2], pentru libertatea ţării sale.

Memorabilul duel fiind, deci, tranşat, după ce văzură tot ce era demn de atenţie la Antwerp, îşi trimiseră bagajele pe rîul Scheld, la Rotterdam, şi porniră tot într-acolo într-o trăsură de poştă care, chiar în aceeaşi seară, îi depuse, nevătămaţi pe malul Maasului. Traseră la un han englez, al cărui proprietar se mîndrea cu preţurile modeste şi moderate, iar a doua zi dimineaţa doctorul plecă, în persoană, să ducă scrisori de recomandare, de la un prieten din Paris, pentru doi gentilomi olandezi. Nici unul dintre ei nu era acasă, aşa că le lăsă cîte un mesaj, indicîndu-şi, adresa, iar după amiaza, aceştia făcură o vizită grupului nostru şi, după un lung schimb de amabilităţi, unul dintre cei doi îi invită să-şi petreacă seara la el acasă.

Între timp, procurară un iaht şi le propuseră să-i distreze cu o excursie pe rîul Maas. Aceasta fiind aproape unica distracţie existentă în acel oraş, tînărul nostru gentilom primi cu bucurie propunerea şi, în ciuda protestelor domnului Jolter, care refuză călătoria, pe motiv că vremea era aspră, se urcară fără şovăire pe vas şi găsiră în cabină o gustare gata pregătită. În timp ce pluteau în zig-zag pe rîu, mînaţi de o briză capricioasă, doctorul îşi dădu glas satisfacţiei, iar Pallet se arătă încîntat de amuzament. Vîntul însă se înăspri, spre nespusa bucurie a olandezilor ce aveau acum prilejul să-şi arate îndemînarea cu care

[1] General grec, fiu al lui Miltiade ; a luptat cu succes contra perşilor şi a stabilit dominaţia Atenei asupra insulelor din arhipelag (n. tr.).

[2] Rege al Spartei între 490—480 î.e.n., Leonida a intrat în istorie ca eroul de la Thermopyle, unde, cu numai trei sute de soldaţi, i-a învins pe perşi, dar şi-a pierdut viaţa (n. tr.).

manevrau vasul ; oaspeții văzură curînd că nu mai era plăcut să rămînă pe punte, iar în cabină le fu imposibil să șadă, din pricina norilor de fum de tutun ieșiți din pipele amfitrionilor în cantități atît de mari, încît îi amenințau chiar cu sufocarea. Fumăria, dimpreună cu mișcarea foarte violentă a iahtului, nu rămase fără efect asupra capului și stomacului pictorului, care ceru stăruitor să fie depus pe țărm. Gentilomii olandezi însă, neavînd idee cît suferă, deoarece niciodată nu le fusese dat să simtă chiar pe pielea lor așa ceva, insistară, cu multă încăpățînare, să stea pe loc pînă va vedea o probă a îndemînării marinarilor lor. Scoțîndu-l pe punte, ordonară echipajului să facă o voltă scurtă, venind cu copastia de sub vînt prin apă. Matrozii executară numaidecît subtila manevră de navigație, spre admirația lui Pickle, neplăcerea doctorului și teroarea lui Pallet, care-și dori să fie izbăvit de politețea unui olandez și se rugă de îndurare cerurilor.

În vreme ce olandezii se bucurau, simultan, de frumoasa reușită a manevrei și de nefericirea pictorului, o rafală bruscă de vînt se năpusti peste ambarcațiune, răsturnînd-o cît ai clipi și aruncînd pe toată lumea peste bord, în Maas, fără a le da timp să înțeleagă ce se petrece, cu atît mai puțin să ia măsuri contra accidentului. Peregrine, fiind un excelent înotător, ajunse fără probleme la mal. Doctorul, în disperarea lui, se prinse de pantalonii unuia dintre marinari, care-l trase după el la malul celălalt ; amfitrionii se cățărară pe pietrele cheiului, necontenind să-și fumeze calm, pipele, iar bietul pictor nu încape îndoială că s-ar fi dus la fund, dacă n-ar fi fost oprit de cablul unui alt vas, aflat la ancoră în apropierea locului unde se petrecuse catastrofa. Deși își pierduse aproape simțurile, mîinile înhățară, din instinct, providențialul mijloc de salvare, ținîndu-l atît de strîns, încît atunci cînd sosi o barcă să-l aducă la țărm nu-i putură desface degetele decît cu mare greutate. Fu dus pe brațe pînă la o casă, lipsit de darul vorbirii și incapabil să simtă ceva ; cînd îl atîrnară cu capul în jos, dădu drumul pe gură unui șuvoi nesfîrșit de apă. De cum o elimină, se porni pe rostit ingrozitoare blesteme, ce-și măriră intensitatea, devenind un urlet neîntrerupt, iar după ce-și veni în fire, se apucă de delirat două ceasuri încheiate. Cît despre olandezi ei nu se oste-

nină să ceară scuze lui Peregrine sau doctorului pentru cele întîmplate, fiind vorba de un accident atît de comun, încît de obicei trecea nebăgat în seamă ; fură însă nespus de surprinşi să afle, cînd se interesară, că Pallet nu ştia să înoate — orice olandez plutea pe apă cu uşurinţa unei scînduri.

Lăsîndu-i pe matrozi să se ocupe de yacht, se întoarseră cu toţii acasă, să-şi schimbe hainele, iar seara drumeţii noştri fură conduşi la domiciliul noului lor prieten care, pentru a le face şi mai plăcută vizita, adunase la el vreo douăzeci sau treizeci de englezi, de toate rangurile şi meseriile, de la negustător pînă la un ucenic de peruchier.

În mijlocul încăperii se afla un talger plin cu jar, pentru aprinsul pipelor, şi fiecărui individ i se dăduse o scobitoare. Nici măcar o singură gură din tot apartamentul nu era lipsită de ţeava unei pipe, aşa că semănau cu o adunare de Himere ce scoteau pe nări fum şi pară, iar gentilomii noştri fură nevoiţi să le imite exemplul, ca să se apere. Nu trebuie să presupunem că discuţia era vioaie sau foarte politicoasă : întreaga distracţie se desfăşura în stil olandez, fiind, deci, dezlînată şi flegmatică. La întoarcerea acasă, aventurierul nostru, chinuit de o durere de cap şi dezgustat de modul în care fusese tratat, blestemă din pa cînd doctorul le adusese pe cap nişte prieteni atît de îngrozitori.

A doua zi dimineaţa, fix la ora opt, politicoşii olandezi le întorseră vizita şi, după micul dejun, îşi conduseră prietenii englezi spre reşedinţa unuia ce poseda un foarte interesant cabinet de curiozităţi ; obţinuseră din timp permisiunea să-l viziteze eroii noştri. Proprietarul colecţiei, negustător de brînzeturi, îi primi cu scufia de noapte din lînă pe cap, legată sub bărbie cu două cureluşe. Cum nu înţelegea decît limba lui maternă, îi anunţă pe oaspeţi, prin mijlocirea unuia dintre ghizi, că nu obişnuia să arate curiozităţile oricui, dar, deoarece i se spusese că erau englezi şi fuseseră călduroşi recomandaţi amicilor lui, avea să le dea bucuros voie să le contemple. Zicînd asta, îi puse să urce pe o scară întunecoasă pînă într-o odăiţă împodobită cu jalnice figurine de ghips, două-trei peisaje mizerabile, pieile împănate ale unei foci, unei vidre şi unor peşti ; iar într-un colţ stătea o casetă de sticlă, avînd îna-

untru tritoni, broaşte, şopîrle şi şerpi, conservaţi în spirt ; mai erau un foetus uman, un viţel cu două capete şi cam două duzini de fluturi prinşi cu ace pe o coală de hîrtie.

Virtuosul, arătîndu-şi comorile, le aruncă străinilor o privire prin care le solicita laudele şi admiraţia şi, neputînd distinge nici urmă de aşa ceva în gesturile sau pe chipurile lor, trase o draperie şi descoperi un scrin lambrisat în care , le dădu el a înţelege, se găsea ceva ce le va încînta imaginaţia. Călătorii noştri, bucuroşi de această veste, îşi închipuiră că se vor delecta văzînd nişte medalii curioase sau cine ştie ce alte obiecte străvechi ; şi cît de dezamăgiţi au fost, nezărind altceva decît felurite scoici, alcătuind, în fiecare sertar, bizare modele ! Îi reţinu două ore încheiate cu un comentariu plicticos despre forma, mărimea şi culoarea fiecărui soi de scoică, după care, cu un zîmbet înfumurat, îşi exprimă dorinţa ca gentilomii englezi să declare, sincer şi deschis, care cabinet era mai valoros : al lui sau al domnului Sloane de la Londra [1]. Cînd dorinţa lui fu comunicată, pe englezeşte, grupului, pictorul strigă numaidecît :

— Pentru numele Domnului ! Nici nu putem vorbi despre ele în aceeaşi zi ! De fapt, n-aş da nici măcar un colţişor al cafenelei lui Saltero de la Chelsea [2] pe tot gunoiul ăsta expus aici.

Peregrine, nedorind să-l jignească pe unul ce se străduise să-i fie pe plac, observă că toate cele văzute erau foarte interesante şi deosebite, dar că nici o colecţie particulară din Europa nu se putea compara cu a lui Sir Hans Sloane, fiindcă obiectele din ea în afara celor primite cadou — costaseră o sută de mii de lire. Cele două călăuze se minunară de afirmaţia lui, iar cînd i-o comunicară brînzarului, acesta clătină din cap, cu un rînjet semnificativ ; deşi preferă să nu-şi exprime în cuvinte neîncrederea, îi dădu de înţeles eroului nostru că nu pune mare preţ pe adevărul spuselor lui.

---

[1] Colecţia de cărţi, manuscrise şi specimene a lui Sir Hans Sloane a fost nucleul din care s-a format British Museum (n. ed. engl.).

[2] Cafeneaua — muzeu a lui Saltero din Londra (Chelsea) a fost satirizată de Steele în „The Tattler". Smollett a fost unul dintre muşteriii constanţi (n. ed. engl.).

De la locuința naturalistului olandez, fură tîrîți prin tot orașul de politețea stînjenitoare a însoțitorilor lor, care nu-i părăsiră decît seara tîrziu, iar atunci numai după ce promiseseră solemn că se vor întoarce a doua zi, înainte de zece, pentru a-i duce să vadă un conac de țară, aflat într-un sat plăcut, pe celălalt mal al rîului. Pickle era, deja, atît de obosit de ospitalitatea olandeză, încît pentru prima oară în viață, se simți deprimat. Hotărî să scape cu orice preț de persecuția de a doua zi și, în acest scop, le ordonă servitorilor să pună niște haine și lenjerie într-o valiză și dimineața, împreună cu pedagogul, se urcă în *trecks-kuyt*-ul [1] de Haga, pretextînd că are o treabă urgentă acolo și rugîndu-și tovarășii de drum să-l scuze în fața prietenilor comuni, după ce-i asigurase că nu va porni spre Amsterdam fără ei. Ajunse la Haga înainte de prînz, și mîncă la un tractir frecventat de ofițeri și lume mondenă. Informat fiind, acolo, că prințesa avea oră de primire chiar în seara aceea, îmbrăcă un costum bogat, de croială pariziană și se duse la curte, fără a fi prezentat de nimeni. Nu se putea ca o persoană cu înfățișarea lui să nu facă impresie într-un cerc atît de restrîns. Însuși prințul, aflînd că e un străin din Anglia, veni la el, neceremonios, îi ură bun venit la palat și stătu de vorbă cu el cîteva minute, pe teme de conversație obișnuite.

[1] Vas de transport, tras, pe canal, de cai (n. ed. engl.).

CAPITOLUL LXX

Ajung cu toţii la Haga, de unde se îndreaptă spre Amsterdam. Aici văd o tragedie olandeză şi vizitează o sală de muzică, unde Peregrine se ceartă cu comandantul unui vas de război. Trec prin Haarlem, în drum spre Leyden. Se reîntorc la Rotterdam, unde grupul se destramă ; eroul nostru cu însoţitorii soseşte cu bine la Harwick

Dimineaţa, cînd tovarăşii de călătorie îl ajunseră din urmă, vizitară toate locurile interesante din celebrul sat, văzînd Turnătoria, Primăria, Spinkhuys-ul [1], Vauxhall-ul şi grădinile contelui Bentinck, iar seara s-au dus la comedia franceză, al cărei director era un cunoscut arlechin. Acesta găsise mijloace atît de eficiente de a flata gustul Ducelui, încît fusese proclamat cel mai mare actor ce trăise vreodată în întreaga provincie a Olandei. Celebra lui companie nu reprezenta piese de teatru propriu-zise, ci doar un fel de improvizaţii, în care remarcabilului actor îi revenea întotdeauna rolul cel mai important. Dintre nenumăratele snoave pline de duh pe care le spuse, una se potrivea atît de bine cu dispoziţia şi năravurile publicului încît ar fi păcat să o trecem sub tăcere. Pe scenă se vede o moară de vînt ; arlechinul, după ce-a privit-o cu admiraţie şi curiozitate, îl întreabă pe un morar la ce e bună o astfel de maşină, iar cînd i se spune că e o moară de vînt observă, cam îngrijorat, că, nesuflînd nici o boare, nu va avea plăcerea s-o vadă învîrtindu-se. Asta-l face să cadă pe gînduri şi adoptă atitudinea unui om adîncit în meditaţie ; după ce rămîne cîteva minute în postura aceasta, aleargă la morar, vesel şi nerăbdător, spunîndu-i că a găsit un procedeu pentru a face moara să funcţioneze. Fără ruşine îşi dezbumbă pantalonii şi, îndreptîn-

[1] Casă de corecţie pentru femei de moravuri uşoare (n. ed. engl.).

du-şi posteriorul spre aripile maşinăriei, face să se audă anumite explozii, la care braţele morii încep numaidecît să se învîrtă, spre nemăsurata satisfacţie a publicului, care arată, prin tunete de aplauze, cît de bine le-a căzut bancul.

Călătorii noştri petrecuseră cîteva zile la Haga ; în timpul acesta tînărul gentilom se duse în vizită la ambasadorul britanic, căruia-i era recomandat de Excelenţa Sa din Paris, şi pierdu cam treizeci de guinee jucînd biliard cu un aventurier francez, care-l atrase în cursă mărind mereu miza. Plecară apoi cu poştalionul la Amsterdam, avînd scrisori de recomandare pentru un negustor englez, locuitor al acelui oraş ; cu ajutorul lui, văzură tot ce merita să fie vizitat şi, printre alte distracţii, se duseră să admire şi o tragedie olandeză, spectacol ce avu un efect dintre cele mai ciudate asupra organismului eroului nostru. Atît de groteşti erau costumele personajelor principale, atît de stîngaci-absurdă interpretarea, iar limbajul atît de ridicol şi nepotrivit pentru a exprima sentimente ca iubirea sau onoarea, încît complicata absurditate a piesei afectă diuretic nervii lui Peregrine, obligîndu-l să iasă de douăzeci de ori afară înainte de deznodămîntul tragediei.

Subiectul spectacolului era celebra istorie a cumpătării şi virtuţii lui Scipio, care şi-a înapoiat captiva iubitului ei. Tînărul erou modern era jucat de un batavian cu faţa lată ; înfăşurat în mantaua unui burgrav şi cu o căciulă de blană, el şedea, fumîndu-şi pipa, la o masă pe care se găseau o cană cu bere, un pahar şi o farfurioară cu tutun ; doamna era exact persoana pe care nu te mirai defel că Scipio e gata s-o înapoieze, fiindcă nu trebuia să-şi pună generozitatea la o încercare prea grea, iar prinţul celtiberic părea să fie de aceeaşi părere, căci, preluînd-o din mîna învingătorului, nu arătă nici unul din semnele recunoştinţei şi bucuriei descrise de Tit Liviu cînd povesteşte scena [1]. Scipio-ul olandez, totuşi, era destul de

[1] După cucerirea Cartaginei, Scipio Africanul, în vîrstă de 25 de ani, a găsit în oraş un mare număr de prizonieri, printre care o tînără spaniolă remarcabil de frumoasă, pe care, conform legilor războiului, şi-ar fi putut-o face amantă. Fata era deja logodită cu prinţul celtiberian Albicius, căruia tînărul general roman i-a predat-o, mărinimos (n. tr.).

amabil, în felul său, căci îi ceru doamnei să stea la dreapta sa, numind-o *Ya frow* [1] şi, umplînd cu propriile-i degete o pipă curată, i-o dărui lui *Mynheer* [2] Allucio, iubitul. Restul piesei mergea după acelaşi calapod ; publicului îi plăcea atît de mult, încît s-ar fi zis că se scuturaseră de apatia naturală, pentru a aplauda spectacolul.

De la teatru, grupul se mută acasă la prietenul olandez, unde îşi petrecură cu toţii seara ; cînd începură să discute despre poezie, un olandez, prezent acolo, cunoscător al limbii engleze şi care ascultase cu multă atenţie tot ce se spusese, ridică în ambele mîini o roată aproape întreagă de brînză de Cheshire aflată pe masă, zicînd :

— Eu jdiu ge este boezia. Vrate al meu vi mare boet, ji zgris un karte uite aja gross.

Pickle, amuzat de metoda de a aprecia un autor după cantitatea operelor scrise, întrebă ce subiecte tratase bardul, dar despre aşa ceva fratele poetului nu-i putu da nici o lămurire, spunînd numai că poezia nu-i o marfă prea căutată şi că-i atîrna greu pe umeri, făcîndu-l să regrete că nu se dedicase unei alte meserii.

Singurul lucru deosebit din Amsterdam pe care prietenii noştri nu-l văzuseră erau sălile de muzică, sau de *Spuyl*, înfiinţate prin îngăduinţa autorităţilor, pentru a-i distra pe cei ce ar putea atenta la onoarea femeilor respectabile, dacă nu le-ar sta la îndemînă astfel de înlesniri. Sub conducerea comerciantului englez, călătorii se duseră la unul dintre cluburile astea de noapte, şi apoi fură conduşi la un alt loc, tot atît de faimos ca şi cafeneaua *Moll King* cu deosebire că, aici, clienţii nu erau chiar aşa de zurbagii ca spilcuiţii din Covent Garden, ci stăteau prinşi într-un cerc, în interiorul căruia unii dintre ei dansau pe muzica unei orgi obişnuite şi a altor cîteva instrumente ce intonau melodii în ton cu dispoziţia ascultătorilor, întreaga încăpere fiind plină de nori de fum, de nepătruns cu ochii. Cînd intră eroul nostru, ringul de dans era ocupat de două femeiuşti şi de cavalerii lor care, executîndu-şi dansul, îşi ridicau picioarele aidoma boilor înjugaţi la plug ; cum se întîmplă ca pipa unuia dintre ţopăitori să se

[1] Doamnă, în olandeză (n. tr.).
[2] Domn, în olandeză (n. tr.).

stingă în mijlocul sarabandei, acesta își scoase, foarte calm, tabacherea, și-o umplu și o aprinse din nou, fără a întrerupe dansul. Peregrine, nefiind ținut în frîu de guvernant, prea grijuliu față de reputația sa pentru a-i însoți în astfel de expediții, se duse la o tînără franțuzoaică vioaie ce părea să aștepte un client și, convingînd-o să-l ia de partener, o conduse în mijlocul cercului, unde, la rîndul lui, dansă un menuet, spre admirația celor prezenți. Intenționa tocmai să mai dea încă o dovadă de pricepere la arta dansului, cînd intră căpitanul unei fregate de război olandeze, și, văzînd că un străin dănțuiește cu fata cu care, se pare, se vorbise să-i fie tovarășă de pat, înaintă, fără nici un fason și, apucînd-o de braț, o trase în partea cealaltă a sălii. Aventurierul nostru, nefiind omul care să înghită un afront atît de brutal, se luă după răpitor cu mînie în ochi, și îmbrîncindu-l, puse mîna pe fata de dragul căruia se înfruntau, conducînd-o înapoi la locul de unde fusese tîrîtă. Înfuriat de obrăznicia tînărului, olandezul ascultă de primele impulsuri ale mîniei și-și pocni zdravăn rivalul în ureche, lovitură ce i se restitui imediat, cu dobîndă, după care eroul nostru își luă seama și puse mîna pe sabie, făcîndu-i adversarului semn să-l urmeze afară.

Nedînd nici o atenție dezordinii și zăpăcelii produse în sală de această întîmplare, nici străduințelor celor din grupul lui Pickle de a împiedica vărsarea de sînge, vrăjmașii ieșiră în stradă. Peregrine trase spada din teacă, dar încremeni de surpriză văzînd că marinarul vine spre el cu un cuțit lung, preferîndu-l pe acesta sabiei ce-i atîrna la șold. Mirat de o comportare atît de neregulamentară, tînărul i se adresă pe franțuzește, cerîndu-i să renunțe la arma plebee și să se bată ca un gentilom ; olandezul însă — care nu-i înțelese dorința și nici nu i-ar fi dat curs dacă ar fi priceput sensul ei — se năpusti ca un desperado, nedîndu-i vreme adversarului să intre în gardă ; dacă tînărul nostru gentilom n-ar fi fost dăruit cu o agilitate surprinzătoare, nasul i-ar fi căzut pradă furiei atacantului. Văzîndu-se în iminentă primejdie, sări într-o parte și olandezul, purtat de elan, vîjîi pe lîngă el ; Peregrine, cu un

vîrf de gheață bine țintit, îi încurcă atît de bine călciiele, încît căpitanul zbură ca fulgerul drept în canal și fu cît pe-aci să piară, fiindcă se prăbușise peste unul din stîlpii ce întăreau malurile.

După această performanță, Peregrine nu mai așteptă să se suie din nou căpitanul pe mal, ci, urmînd sfaturile ghidului său, se retrase în mare grabă și a doua zi se îmbarcă în *Skuyt*-ul de Haarlem, cu tovarășii săi. Prînziră acolo, iar seara ajunseră în vechiul oraș Leyden, unde cunoscură niște studenți din Anglia, fiind tratați de ei cu multă ospitalitate. Armonioasa lor conversație fu, însă, întreruptă de o ceartă ce se înfiripă între unul dintre tinerii învățăcei și doctor, privind metodele de tratare cu rece și cald a gutei și reumatismului. Se ajunse la un schimb de insulte atît de grele, încît Pickle, rușinat și mîniat de necuviința tovarășului său, îmbrățișă cauza celuilalt, dojenindu-l în auzul tuturor pentru arțagul lui grobian, ce-l făcea (spunea el) nepotrivit pentru societate și nevrednic de ea. Neașteptata declarație îl rușină și derută pe doctor ; îi pieri glasul instantaneu și tot restul serii șezu tăcut, fierbînd de supărare. Se prea poate că delibera în sinea lui dacă era sau nu cazul să protesteze împotriva libertății asumate de tînărul nostru gentilom, de a-i discuta caracterul de față cu persoane străine, dar, știind că nu cu un Pallet are de-a face, renunță, prudent la idee, și continuă să-și rumege ciuda în tăcere.

După vizitarea grădinii botanice, a universității, a sălii de anatomie și a tuturor celorlalte locuri recomandate, reveniră la Rotterdam și ținură sfat despre modalitățile de întoarcere în Anglia. Doctorul, a cărui pică împotriva lui Peregrine era atîtată, iar nicidecum potolită de indiferența și nepăsarea eroului nostru, începuse să profite de prostia pictorului, nespus de mîndru de eforturile pe care le făcea în vederea unei reconcilieri perfecte, și se folosi acum de prilej pentru a se despărți de aventurierul nostru, zicînd că el și prietenul său, domnul Pallet, se hotărîseră să facă drumul de întoarcere într-un slup de mărfuri, după ce-l auzise pe Peregrine protestînd împotriva acestei metode plicticoase, neplăcute și nesigure de călătorie. Pickle

pricepu numaidecît unde bate și, fără a se folosi de vreun argument ca să-i facă să se răzgîndească, fără a se arăta cît de cît îngrijorat de despărțire, le dori, foarte rece, drum bun și porunci ca bagajele lui să fie trimise la Helvoetsluys, unde și el, cu toți oamenii din suită, se îmbarcă a doua zi pe un vas de poștă și, ajutat de vîntul prielnic, sosi la Harwick după optsprezece ore.

CAPITOLUL LXXI

Peregrine își prezintă scrisorile de recomandare la Londra și se întoarce la garnizoană, spre bucuria de nedescris a comandorului și a întregii familii

Cînd se văzu pe pămînt englezesc, pieptul eroului nostru se umflă de mîndrie, amintindu-și în ce măsură se șlefuise de cînd plecase din țară. Începu să-și rememoreze, cu plăcere, interesantele întîmplări din copilărie, anticipă bucuria de a-și revedea prietenii din garnizoană după optsprezece luni de absență, iar chipul încîntătoarei Emilia, pe care alte impresii, mai puțin demne de laudă, îl ținuseră în umbră, redeveni stăpîn absolut al sufletului său. Își dădu seama, rușinat, că neglijase corespondența cu fratele fetei, de el însuși dorită, după ce primise, la Paris, o scrisoare de la acel tînăr gentilom. În ciuda acestor mustrări de conștiință, era prea încrezut ca să se teamă că nu va fi iertat pentru datoriile neîndeplinite ; începu să creadă chiar, că pasiunea i-ar putea dăuna demnității, dacă nu va reuși să și-o satisfacă într-un chip la care, pînă atunci, nici măcar nu îndrăznise să se gîndească.

Foarte mult regret că sarcina pe care mi-am asumat-o mă obligă să dezvălui în ce mod au degenerat sentimentele vanitosului nostru flăcău, aflat acum în floarea tinereții, amețit de conștiința propriilor sale însușiri, mîndru de norocul lui și plutind pe aripile unor speranțe imaginare. Deși îndrăgostit lulea de domnișoara Gauntlet, era departe de a face din cucerirea inimii fetei țelul ultim al curtoaziei sale : cu aceasta (nu se îndoia) avea să le îmblînzească și pe cele mai ilustre doamne din regat, satisfăcîndu-și astfel poftele și ambiția.

Între timp, din dorința de a face o surpriză plăcută din apariția sa la garnizoană, îl rugă pe domnul Jolter să nu-i

scrie comandorului deşi acesta nu mai primise ùn rînd de la ei de la plecarea din Paris, şi închirie o trăsură de poştă şi cai pentru Londra. Ieşind ca să dea ordine privitoare la trăsură, preceptorul uită un caiet deschis pe masă, iar discipolul său, aruncîndu-şi ochii pe pagină, avu ocazia să citească următoarele cuvinte : „15 sept. Am sosit cu bine, prin mila lui Dumnezeu, în nefericitul regat al Angliei. Aici se termină deci jurnalul ultimei mele peregrinări". Curiozitatea lui Peregrine fu stîrnită de extraordinara încheiere, aşa că o luă de la început şi citi cîteva pagini dintr-un jurnal din cele ţinute adesea de pătura de oameni cunoscuţi sub denumirea de preceptori însoţitori, pentru propria satisfacţie sau aceea a părinţilor sau ocrotitorilor elevilor, cît şi pentru edificarea şi amuzamentul prietenilor.

Ca să-şi facă şi cititorul o idee despre opera domnului Jolter, vom transcrie evenimentele uneia dintre zile, aşa cum au fost însemnate de el ; fragmentul va fi o mostră suficient de grăitoare a modului cum era plănuită şi executată lucrarea :

„3 Mai. Plecat la ora opt din Boulogne cu poştalionul. Dimineaţă rece şi ceţoasă. Întărit stomacul cu un lichior. Recomandat idem dlui P. ca antidot împotriva ceţii. Mem. A refuzat. Calul de lîngă trăsură murdar de unsoare pe chişiţa piciorului din spate. Sosim la Samers. Mem. Ultima etapă a fost de o poştă şi jumătate, adică trei leghe sau nouă mile englezeşti. Ziua se face frumoasă. Ţinut frumos de cîmpie, bine cultivat cu grîu. Surugiul îşi spune rugăciunile cînd trece pe lîngă o troiţă de lemn de pe drum. Mem. Caii împotmoliţi într-un pîrîiaş ce curge printr-o albie între două dealuri. Sosim la Cormont. Staţie obişnuită. Discuţie cu domnul P., care e încăpăţînat şi suferă de o nefericită prejudecată. Plecăm spre Montreuil, unde prînzim cu porumbei graşi. Plata foarte moderată. Camera fără oală de noapte, din pricina neglijenţei servitoarei. Aceasta-i o staţie de poştă banală. Pornim iarăşi, spre Nampont. Sînt necăjit de gaze şi indigestie. Domnul P e posomorît — mi se pare că a luat un rigiit drept vînturi făcute la spate. De la Nampont

pornim spre Bernay, unde sosim seara şi ne propunem să rămînem peste noapte. N.B. Ultimele două au fost la distanţă de două poşte, iar dobitoacele noastre sînt inimoase, dar nu puternice. Supeul cu un ostropel bun şi potîrnichi excelente, în tovărăşia d-lui H. şi a soţiei sale. Mem. Numitul H. m-a călcat din greşeală pe bătătură. Plătesc nota, nu tocmai rezonabilă. Discuţie cu dl. P., privitor la banii cuveniţi ospătăresei : el insistă să-i dau o monedă de douăzeci şi patru de *sou* [1], ceea ce-i de trei ori prea mult, orice s-ar spune. N.B. Fata era o individă obraznică şi nu merita nici un *liar*".

Pe eroul nostru îl supărară atît de rău unele aspecte ale acestui jurnal amuzant şi instructiv, încît, ca să-l pedepsească pe autor, introduse, între două paragrafe, următoarele cuvinte, cu un scris ce-l imita perfect pe al dascălului : „Mem. Am avut plăcerea de a bea pînă m-am îmbătat plăcut, toastînd pentru regele nostru legiuit şi familia sa regală [2], împreună cu nişte vrednici călugări ai Societăţii lui Iisus [3]".

După această mică răzbunare, porni spre Londra şi se duse la nobilii pentru care avea scrisori de recomandare de la Paris, fiind nu doar bine primit, ci de-a dreptul copleşit de complimente şi oferte de a i se îndeplini orice dorinţă, întrucît aceştia înţelegeau că e un tînăr gentilom înstărit care, departe de a avea nevoie de sprijinul şi ajutorul lor, avea să sporească, cu încă un membru folositor şi demn de încredere, rîndurile partizanilor lor. Peregrine avu onoarea de a sta cu ei la masă — ca urmare a insistentelor invitaţii ale acestora — şi de a petrece cîteva seri în compania doamnelor, cărora le făcu o impresie deosebit de bună, datorită înfăţişării sale, manierelor şi faptului că pierdu vîrtos la cărţi, fără a se sinchisi.

După ce a fost deci introdus în *beau monde*, consideră că venise timpul să-şi prezinte omagiile generosului său

[1] Monedă măruntă, leu, para (fr.) (n. tr.).

[2] Este vorba de James Francis Edward, fiul lui Iacob al II-lea, considerat de emigranţii iacobiţi regele de drept al Angliei, sub numele de Iacob III. Fraza introdusă de Peregrine în jurnalul lui Jolter indică speranţa acestuia din urmă în restaurarea Stuarţilor (n. tr.).

[3] Ordinul iezuiţilor (n. tr.).

binefăcător, comandorul ; deși, într-o dimineață, plecă înspre garnizoană cu toată suita și ajunse cu bine în aceeași seară. Cînd intră pe poartă — deschisă de un servitor nou, necunoscut lui — văzu pe vechiu-i prieten Hatchway plimbîndu-se prin curte, cu o tichie de noapte pe cap și o pipă în gură ; înaintînd, îi prinse mîna, înainte să-și fi dat seama locotenentul că se apropie cineva. Văzîndu-se salutat de un străin, marinarul se uită lung la el, cu tăcută mirare, pînă cînd își aminti de trăsăturile feței lui ; de cum îl recunoscu, aruncîndu-și pipa jos pe pavaj, zbieră : „Trăzni-mi-ar crucetele ! Bine-ai sosit în port !“ și-l strînse cu multă afecțiune la piept. Apoi, cu o cordială strîngere de mînă, își exprimă satisfacția de a-l revedea pe vechiul său camarad Tom, care-și duse fluierul la gură și făcu întreg castelul să răsune de trilurile lui.

Auzind binecunoscutul semnal, servitorii dădură fuga afară, plini de veselie și, văzînd că se întorsese tînărul stăpîn, îl ovaționară atît de puternic, încît stîrniră mirarea comandorului și a doamnei sale, emoționînd-o atît de tare pe Julia, încît inimoara-i se porni să bată violent, dînd fuga în curte, cu toată graba și neliniștea speranței ; fu atît de bucuroasă să-și vadă fratele, încît leșină cu adevărat în brațele lui. Se deșteptă însă repede din leșin, iar Peregrine îi dădu toate dovezile de afecțiune și de plăcere de a o revedea ; apoi se duse sus, să se prezinte în fața nașului și a mătușii. Doamna Trunnion se ridică și-l primi cu o grațioasă îmbrățișare, mulțumind Domnului că se întorsese nevătămat din țara nelegiuirii și a viciului, unde spera că moravurile nu-i fuseseră corupte și nici convingerile religioase nu-i fuseseră modificate sau diminuate. Bătrînul gentilom, care nu se mai putea ridica din scaun, rămase fără grai la apariția tînărului ; după ce făcu o serie de eforturi de a se scula, pînă la urmă împroșcă o salvă de sudalme la adresa propriilor sale mădulare și-i întinse finului său mîna, sărutată de acesta cu mult respect.

După ce sfîrși de apostrofat guta — obiectul zilnic, chiar de fiecare ceas, al înjurăturilor sale :

— Ei bine, băiete (zise), nu-mi pasă cît de repede o să mă duc la fund, acuma că te văd iarăși nevătămat în port;

şi totuşi, ce-ţi spun i-o minciună sfruntată : aş vrea să mă mai ţin pe linia de plutire pînă să pot vedea un băieţaş zdravăn, urmaşul tău. Blestemată fie-mi cheresteaua ! Te iubesc atît de mult, încît îmi vine să cred că eşti un puiet din trunchiul meu, deşi nu pot da nicicum socoteală de modul în care ai fi fost conceput.

Apoi, întorcîndu-şi privirea spre Pipes care, între timp, intrase şi el în odaie, salutîndu-l cu strigătul „Sănătate!"

— Ahoi (strigă), tu eşti, fiu de focă cu faţă de hering ! Ce lunecoasă păcăleală i-ai tras vechiului tău comandant ! Dar apropie-te, cîine, şi ia-mi laba : te iert, de dragul iubirii ce o ai pentru finul meu. Du-te şi strînge-ţi velele şi rostogoleşte în curte un butoi de bere tare, scoate-i cepul şi pune-n el un furtun, să se înfrupte din el toţi servitorii şi vecinii ! şi, auzi-mă, să tragă toate *patererourile*, iar garnizoana să fie luminată ca ziua, în semn de bucurie pentru sosirea stăpînului tău, viu şi nevătămat. Pe Dumnezeu ! Dacă m-aş putea folosi de afurisitele astea de proptele rablăgite, m-aş întrece cu cei mai buni dintre voi la un dans marinăresc !

Apoi îşi concentră atenţia asupra domnului Jolter, cinstindu-l cu semne deosebite de preţuire şi cu promisiunea repetată că-l va recompensa pentru toată viaţa, ca mulţumire pentru felul în care îndrumase educaţia şi buna purtare a eroului nostru. Generozitatea patronului îl mişcă atît de mult pe preceptor, încît îi curgeau lacrimi mari pe obraz în timp ce-şi rostea mulţumirile, pomenind şi de infinita satisfacţie obţinută prin contemplarea succeselor discipolului său.

Între timp, Pipes nu-şi neglijă ordinele primite ; fu adus butoiul cu bere, porţile fură date în lături ca să poată intra oricine dorea, casa era luminată de sus pînă jos şi *paterero*-urile traseră salvă după salvă. Un asemenea fenomen nu putea trece neobservat de vecini. Cei din clubul de la Tunley rămaseră cu gura căscată auzind bubuitul artileriei, căruia membrii preaînţeleptei societăţi îi găsiră felurite explicaţii. Hangiul observă că, după toate probabilităţile, comandorul primise vizita unor strigoi şi dăduse ordin să se tragă cu tunul pentru a da alarma, cum procedase şi acum douăzeci de ani, cînd fusese sîcîit de acelaşi necaz. Cu un mîrîit amuzat, perceptorul taxelor

de accizi se arătă îngrijorat de posibilitatea ca Trunnion să fi murit şi, prin urmare, *paterero*-urile să tragă dintr-o intenţie ambiguă : ca semnal al tristeţii doamnei sale sau, dimpotrivă, al bucuriei ei. Avocatul dădu glas bănuielii că Hatchway se căsătorise cu domnişoara Pickle şi că bubuiturile şi iluminaţia erau în cinstea nunţii lor ; la care Gamaliel descopri în adîncul fiinţei sale nişte vagi urme de emoţie şi, scoţîndu-şi pipa din gură, îşi arătă părerea că sora sa era condusă la pat.

În vreme ce se încurcau din ce în ce mai tare în plasa propriei lor imaginaţii, un grup de săteni care beau în bucătărie, cu picioarele mult mai zdravene decît închipuirea, ieşiră să afle ce sens are tot tărăboiul şi, înţelegînd că în curtea comandorului se găseşte, desfundat, un butoi cu bere tare, din care slugile îi îndemnară să guste, îşi cruţară osteneala şi cheltuiala de a se mai întoarce să-şi petreacă seara la han şi se înrolară sub stindardul lui Tom Pipes, care conducea festivităţile, ca maestru de ceremonii.

Cînd vestea despre întoarcerea lui Peregrine ajunse la parohie, preotul şi trei sau patru gentilomi din vecini, ce-l aveau în ochi buni pe eroul nostru, se înfiinţară numaidecît la garnizoană ca să-şi exprime bucuria provocată de fericitul eveniment. Fură reţinuţi la cină şi se pregăti un ospăţ elegant, supravegheat de domnişoara Julia, gospodină desăvîrşită ; comandorul prinsese noi puteri, de bucurie, şi ai fi zis că întinerise din nou.

Printre cei ce cinstiseră cu prezenţa lor evenimentul, se afla domnul Clover, tînărul gentilom ce-i făcea curte surorii lui Peregrine. Inima acestuia era atît de plină de iubire, încît, pe cînd ceilalţi meseni erau preocupaţi de băutură, găsi un moment cînd eroul nostru nu era prins în discuţii şi, cu nerăbdarea dragostei, îl conjură să nu se opună fericirii lui, promiţînd că se va învoi cu orice termeni pe care un tînăr cu averea lui îi putea respecta, de dragul unei fete ce domnea în inima sa fără să întîmpine vreo concurenţă.

Tînărul nostru îi mulţumi, foarte politicos, pentru sentimentele frumoase şi intenţiile onorabile faţă de sora lui, spunîndu-i că nu întrezărea nici un motiv ca să se opună dorinţei lui, că se va strădui să afle care sînt sen-

timentele Juliei şi va discuta apoi cu el metodele de a-i satisface dorinţa ; deocamdată, însă, îl ruga să nu-l silească să discute lucruri atît de importante pentru ei amîndoi şi, amintindu-i de prilejul fericit cu care se reîntîlniseră, făcu apel la sticlă tot mai des, aşa că veselia le deveni zgomotoasă şi neastîmpărată — izbucneau în hohote repetate de rîs, fără nici un alt motiv decît claretul. Izbucnirile acestea erau urmate de cîntece bahice, la care încercă să-şi alăture vocea însuşi bătrînul gentilom ; potolitul guvernant pocnea din degete în ritm, iar preotul parohiei îşi aducea obolul la cor cu un chip lipsit de orice expresie, ceea ce spunea multe. Înainte de miezul nopţii erau deja, toţi, lipiţi fără putere de scaunele lor, de parcă fuseseră legaţi de ele prin vrăjitorie şi, ceea ce făcea situaţia să fie încă şi mai nefericită, toţi slujitorii casei se găseau în aceeaşi stare, aşa că fură siliţi să se odihnească şezînd şi dînd din cap unul către altul, ca o adunătură de anabaptişti.

A doua zi, Peregrine discută cu sora sa subiectul căsătoriei cu domnul Clover, care (spuse ea) se oferise să pună pe numele ei patru sute de lire şi s-o ia de soţie, fără să pretindă zestre. Julia îi mai aduse la cunoştinţă că, în absenţa lui, primise mai multe răvaşe prin care mama lor o îndemna să se întoarcă la casa părintească ; ea, însă, refuzase să-i asculte porunca, la sfatul şi rugăminţile mătuşii şi ale comandorului, ce se potriveau cu propriile ei dorinţe, fiindcă avea toate motivele să creadă că tot ce urmărea mamă-sa era să se poată purta rău şi răzbunător cu ea ; resentimentul doamnei cu pricina devenise atît de mare şi de indecent încît, văzîndu-şi, într-o zi, fiica la biserică, se ridicase în picioare înainte de intrarea pastorului şi o ocărîse cu multă patimă, de faţă cu toţi enoriaşii.

CAPITOLUL LXXII

Asistă la căsătoria fericită a surorii sale. O vizitează pe Emilia, care-l primeşte aşa cum merită

Considerînd că cererea domnului Clover nu trebuie neglijată, cu atît mai mult cu cît inima Juliei bătea pentru el, fratele ei comunică întreaga problemă unchiului, iar acesta, avînd şi aprobarea doamnei Trunnion, se declară mulţumit de conduita pretendentului şi dori să se facă în cea mai mare grabă cununia, fără ştiinţa sau ajutorul părinţilor fetei, cărora (din cauza nefireştii lor cruzimi) nu le datora nici cel mai mic respect. Cu toate că aventurierul nostru vedea lucrurile în aceeaşi lumină, iar logodnicul, temîndu-se că ar putea interveni ceva, îşi rugă fierbinte iubita să se învoiască fără întîrziere, Julia nu putu fi convinsă să facă un pas atît de important fără să ceară, mai întîi, binecuvîntarea tatălui, hotărînd, totuşi, să-şi asculte chemarea inimii, dacă acesta va ridica obiecţii nedrepte sau lipsite de fond.

Împins de atitudinea hotărîtă a fetei, admiratorul ei îl căută, aşadar, pe domnul Gamaliel la birt şi, arătîndu-i tot respectul şi deferenţa, îl informă despre dragostea pe care i-o purta fiicei lui spunîndu-i şi ce avere are şi ce vrea să ofere pentru încheierea căsătoriei, iar, la sfîrşit, adăugă că e gata s-o ia de soţie fără zestre. Această din urmă ofertă păru să aibă un oarecare efect asupra tatălui ; el o primi foarte politicos, promiţînd ca într-o zi sau două să-i facă favoarea unui răspuns definitiv. Chiar în seara aceea se consultă cu nevastă-sa care, ieşindu-şi din pepeni la ideea că fiica ei îşi va cuceri independenţa, se împotrivi cununiei, cu proteste dintre cele mai virulente, numind-o un complot neobrăzat, anume ticluit de Julia ca să-şi insulte părinţii, faţă de care se făcuse, deja, vinovată de o

răutăcioasă neascultare. Pe scurt, se folosi de argumente atît de puternice, încît nu numai că-l făcu pe nevolnicul soț să-și schimbe părerea despre propunerea lui Clover, agreată de el pînă atunci, dar îl și instigă să meargă și să ceară mandat ca să-și aducă fiica acasă, sub cuvînt că era gata să se căsătorească fără știrea și încuviințarea lui.

Judecătorul de pace la care apelă nu-i putu refuza cererea ; cu toate acestea, nefiindu-i străină răutatea mamei, cunoscută ca un cal breaz în tot ținutul, ca și prostia lui Gamaliel, trimise știre la garnizoană despre cele întîmplate. Pe dată fură plasate două sentinele la poartă, și la cererea stăruitoare a logodnicului și din dorința comandorului, a fratelui și mătușii, Julia fu cununată fără alte amînări, ceremonia fiind oficiată de domnul Jolter, deoarece preotul paroh refuză, timid, să jignească pe cineva cu ceva, iar vicarul era prea vîndut dușmanului ca să le poată fi lor de folos.

După ce eroul nostru văzu această mică trebușoară de familie rezolvată așa cum își dorise, își escortă, a doua zi, sora la reședința soțului, care îi scrisese numaidecît o scrisoare socrului, arătînd din ce pricină trecuse peste autoritatea ei. Supărarea doamnei Pickle nu poate fi redată în cuvinte.

Tînărul gentilom și prietenul său Hatchway, cu alți cîțiva oameni de-ai lor, se mutară în casa domnului Clover pe vreo cîteva săptămîni, ca să-i apere de orice insultă pe tinerii însurăței. În acest timp, ei doi își vizitară, cum cerea obiceiul, cunoștințele din împrejurimi, iar cînd socoti că familia Juliei e îndeajuns de ferm constituită și de liniștită, iar contractul de căsătorie fu încheiat, în prezența comandorului și a doamnei lui, care-i dărui nepoatei cinci sute de lire pentru a-și cumpăra podoabe și rochii, domnul Peregrine nu-și mai putu înfrîna nerăbdarea de a o vedea pe frumoasa Emilia. Îi spuse unchiului că a doua zi intenționa să străbată ținutul călare, pentru a-și vizita prietenul, Gauntlet, de la care nu avea, de multă vreme, nici o știre.

Bătrînul domn, privindu-l țintă în ochi :

— Ah, că șiret mai ești (îi zise). Deci ancora ține bine. Crezusem că te-ai îndepărtat de mal și ai schimbat dana, dar văd acum că dacă un flăcău e cucerit de o fată faină,

poate să tragă cît o vrea la cabestan şi la gruie, că mai curînd va scoate afară stînca din Tenerife, decît să vireze ancora ! Mii de draci ! De-aş fi ştiut că tînăra e fiica lui Ned Gauntlet, n-aş fi dat semnalul de întrerupere a urmăririi !

Nu mică fu surpriza eroului nostru, auzind ce cuvinte îi adresează comandorul ; el trase imediat concluzia că prietenul său, Gauntlet, îl informase despre întreaga afacere. În loc să asculte această binecuvîntare a iubirii sale cu marea bucurie pe care ar fi simţit-o dacă şi-ar fi păstrat sentimentele neschimbate, fu mîhnit de declaraţia lui Trunnion şi supărat de cutezanţa tînărului militar de a da în vileag secretul ce i-l încredinţase. Roşind la faţă, din pricina acestor gînduri, îi dădu comandorului toate asigurările că niciodată nu se gîndise serios la însurătoare şi dacă-i spusese cineva că făcuse vreun legămînt de felul acesta, atunci profitase de credulitatea lui, fiindcă el, Peregrine, n-avea să încheie niciodată o astfel de înţelegere fără ştiinţa şi permisiunea lui expresă.

Trunnion îi lăudă prudenţa, zicînd că, deşi nu-i spusese nimeni ce fel de promisiuni făcuse Peregrine iubitei, era foarte limpede că el o curtase şi, prin urmare, era de presupus că avea intenţii onorabile ; el nu credea că, în adîncul sufletului, Peregrine era atît de ticălos încît să corupă fiica unui brav ofiţer ce-şi servise ţara cu cinste şi curaj. Neţinînd seama de dojana lui, pe care o atribui ignoranţei comandorului în cele lumeşti, Pickle porni spre locuinţa doamnei Gauntlet cu sentimentele urîte ale unui desfrînat care sacrifică totul poftei ce-l stăpîneşte. Deoarece Winchester îi cădea în drum, se hotărî să-şi viziteze nişte prieteni din acea localitate. În casa unuia dintre aceştia, află că Emilia se găsea chiar atunci în oraş, cu mama ei, aşa că îşi ceru scuze că nu poate rămîne la ceai şi porni numaidecît, aşa cum fusese îndrumat, spre locul unde trăseseră cele două femei.

Ajuns în faţa uşii, în loc să simtă emoţia la care e firesc să te aştepţi din partea oricărui îndrăgostit aflat în situaţia sa, Peregrine nu simţi decît vanitate şi orgoliu, sentimente pe care avea ocazia acum să şi le măgulească şi intră în odăile Emiliei cu aerul unui infumurat *petit maître,* iar nu cu acela al unui admirator respectuos ce-şi

vizitează aleasa inimii după o absență de șaptesprezece luni.

Tînăra domniță, supărată foc pentru felul jignitor în care neglijase Peregrine să răspundă scrisorii fratelui ei, își chemă în ajutor toată mîndria și determinarea de care dispunea și, mulțumită firii ei bune, reuși să ascundă atît de bine tristețea provocată de indiferența lui, încît de față cu Peregrine avu o comportare calmă și cît se poate de firească. Fu chiar încîntată văzînd că, din întîmplare, iubitul său hotărîse s-o viziteze chiar în momentul cînd era înconjurată de alți doi-trei tineri ce-i făceau curte. De cum fu anunțat cavalerul nostru, ea se folosi de toate șiretlicurile cochetăriei, arboră înfățișarea cea mai veselă și se strădui să chicotească tocmai cînd apăru el în prag. După schimbul de saluturi și complimente, ea îi ură, nepăsătoare, bun venit în Anglia, întrebă ce mai era nou pe la Paris și, pînă să poată răspunde eroul nostru, îi ceru unui alt gentilom să-și continue istorioara amuzantă din povestirea căreia fusese întrerupt.

Peregrine zîmbi în sinea lui, văzîndu-i comportarea prin care (nu se îndoia el defel) dorea să-l pedepsească pentru cruda-i tăcere din timpul cînd fusese în străinătate, convins fiind că inima fetei îi aparținea cu totul. Pornind de la această presupunere, se folosi de rafinamentele artei conversației învățate la Paris, rostind mii de drăgălășenii ca s-o complimenteze și învîrtindu-și atît de repede limba în gură, încît rivalii săi rămaseră muți de uimire, iar Emilia își pierdu cu totul răbdarea, văzîndu-se privată de prerogativele propriului ei sex. Cu toate acestea, el continuă să fie deosebit de vorbăreț, pînă cînd ceilalți găsiră potrivit să se retragă ; atunci își concentră spusele asupra problemei iubirii, dîndu-i o înfățișare cu totul diferită de cea cu care o obișnuise pe vremuri. În locul venerației respectuoase pe care i-o inspira, odinioară, prezența ei, în locul simțămîntului pur și al cuvintelor delicate, el o privea acum cu ochii unui craidon, fierbea de nerăbdarea de a-și satisface poftele, vorbea într-o manieră ce se păstra cu greu între limitele decenței și încerca să obțină micile favoruri pe care ea, în tandrețea iubirii lor reciproce, se arătase cîndva gata să i le dăruiască.

Deşi foarte mîhnită şi jignită de palpabila schimbare din conduita lui Peregrine, Emilia nu se înjosi să-i amintească de comportarea de altă dată ci, cu veselie prefăcută, îl tachină, spunîndu-i că făcuse progrese în curtoazie şi maniere ; departe însă de a încuraja libertăţile pe care dorea el să le ia, nu se lăsă deloc atinsă de el, nepermiţîndu-i nici măcar să depună un sărut pe frumoasa-i mînă, astfel că, tot timpul intrevederii de o oră, Peregrine nu avu altceva de cîştigat de pe urma eforturilor sale decît conştiinţa că-şi supraestimase importanţa şi că inima Emiliei nu era o garnizoană lesne de cucerit.

În cele din urmă, străduinţele îi fură întrerupte de sosirea mamei, care fusese plecată de una singură în vizită ; conversaţia deveni mai generală şi Peregrine află că Godfrey se afla la Londra, unde solicita o locotenenţă vacantă, chiar în regimentul său, iar domnioşara Sophy se afla acasă la tatăl ei.

Deşi aventurierul nostru nu se bucurase de succesul scontat, în această primă vizită, nu-şi pierdu speranţa de a cuceri fortăreaţa, încredinţat fiind că, pînă la urmă, va izbucni o răzmeriţă în favoarea sa. Aşadar, îşi continuă, asediul cîteva zile, fără să-i slujească la ceva perseverenţa. În cele din urmă, după ce le condusese pe doamne pînă la reşedinţa lor de la ţară, începu să socotească aventura respectivă vreme pierdută şi se hotărî să renunţe, deocamdată, la atac, doar-doar se va ivi o ocazie mai favorabilă. Îl mîna ambiţia să-şi arate, într-o sferă mai înaltă, însuşirile care — îi spunea orgoliul său nemăsurat — erau, acum, irosite.

CAPITOLUL LXXIII

Își îngrijește unchiul cu multă afecțiune, cînd e bolnav. Pleacă din nou la Londra și-l întîlnește pe amicul său Godfrey, convingîndu-l să-l însoțească la Bath ; pe drum se întîlnesc, întîmplător, cu o persoană care-i distrează cu o poveste curioasă despre un anumit grup de aventurieri

Cu hotărîrea aceasta în minte, își luă rămas bun de la Emilia și de la mama ei, sub cuvînt că trebuie să plece la Londra, cu o treabă urgentă, și se întoarse la garnizoană, lăsînd-o pe bătrîna doamnă foarte îngrijorată și pe fiică supărată foc de comportarea lui, cu atît mai neașteptată, cu cît Godfrey le spusese că Trunnion binecuvintase dragostea nepotului său.

Aventurierul nostru își găsi unchiul bolnav de gută, care-i luase în stăpînire, pentru prima oară, și stomacul, încît viața îi era amenințată și toată familia căzuse pradă disperării ; luă, deci, în mîinile lui frîiele gospodăriei, trimise chemare tuturor doctorilor din apropiere și-l îngriji chiar el, cu cea mai drăgăstoasă atenție, pe tot timpul crizei, care dură două săptămîni încheiate și apoi dădu îndărăt, înfrîntă de constituția robustă a comandorului.

Cînd își recăpătă sănătatea, bătrînul gentilom fu mișcat în așa măsură de devotamentul lui Peregrine, încît ar fi fost gata să-și treacă toată averea pe numele lui și să depindă de el pentru cele trebuincioase traiului, dacă tînărul nostru nu s-ar fi folosit de întreaga înrîurire pe care o avea ca să se opună, hotărît, legiferării donației, convingîndu-l, chiar, să întocmească un testament în care erau trecuți cu generozitate vechiul lui prieten Hatchway și toți ceilalți tovarăși de viață, iar mătușii i se asigura o viață îmbelșugată, așa cum și-o dorea. Rezolvînd și această problemă materială, porni, cu învoirea unchiului, spre Londra, după ce se îngrijise ca treburile familiei să fie administrate și rezolvate de domnul Jolter și de locotenent,

întrucît doamna Trunnion își devota acum tot timpul preocupărilor spirituale.

De cum ajunse la Londra, trimise o carte de vizită pe adresa lui Gauntlet, aflată de la mama acestuia, iar tînărul gentilom veni să-l vadă dimineața, dar fără să arate bucuria nerăbdătoare și căldura prietenească la care te-ai fi putut aștepta judecînd după strînsa amiciție existentă între ei pe vremuri. Nici Peregrine nu dădu dovada aceleiași nelimitate afecțiuni pentru soldat pe care o avusese altă dată. Pe lîngă jignirea adusă de Pickle cînd, din neglijență, nu-i răspunsese la scrisoare, Gauntlet fusese informat de maică-sa, printr-o misivă, de comportarea frivolă a junelui nostru față de Emilia cu prilejul recentei vizite la Winchester ; cît despre eroul nostru, el era (cum am văzut) dezgustat de presupunerea că, în absența lui, soldatul îi trădase comandorului secretul. În timpul întrevederii, fiecare fu conștient de supărarea celuilalt, așa că se tratară reciproc într-o manieră politicoasă, dar rezervată, cum se întîmplă de obicei între două persoane a căror prietenie este pe ducă.

Gauntlet intui numaidecît pricina supărării celuilalt și, pentru a-și apăra reputația, după întîiul schimb de complimente, se folosi de prilejul de a se fi interesat de sănătatea comandorului pentru a-i spune lui Peregrine că odată, cînd fusese găzduit la garnizoană, la întoarcerea de la Dover, conversația ajunsese la pasiunea amoroasă a eroului nostru, iar bătrînul gentilom se arătase foarte îngrijorat de întreaga afacere, remarcînd, printre altele, că ființa căreia-i dăruia Peregrine iubirea era, după bănuiala lui, o tîrfă jalnică, întîlnită pe vremea cînd mai era școlar. La care domnul Hatchway îi dăduse toate asigurările că era vorba de o tînără dintr-o familie la fel de bună ca oricare alta din țară și, după ce-l predispusese în favoarea ei, se aventurase (din zelul inspirat de prietenie) să-i dezvăluie identitatea fetei ; prin urmare, asta, și nu alta, era pricina descoperirii secretului : spera că domnul Pickle va recunoaște că el, Gauntlet, nu avea nici o vină în cele întîmplate.

Aflarea adevărului îl încîntă nespus pe Peregrine ; chipul i se lumină pe loc, atitudinea bătoasă, dispăru făcînd loc obișnuitei lui comportări prietenești ; ceru ier-

tare pentru nepolitețea de a nu fi răspuns scrisorii lui Godfrey, lucru ce nu se datorase — îl asigură el — vreunei desconsiderări, sau răciri a prieteniei, ci grabei impuse de un mare număr de preocupări tinerești, din pricina cărora își amînase răspunsul de pe o zi pe alta, pînă sosise vremea să se întoarcă acasă.

Tînărul soldat se arătă mulțumit de scuzele cerute; deși intențiile lui Pickle față de sora lui erau încă neclare și nedeclarate, socoti că nu se cuvine, deocamdată, să se arate supărat din acest motiv, ci avu destulă înțelepciune pentru a prevedea că reînnoirea prieteniei cu tînărul nostru gentilom ar fi putut fi mijlocul căutat pentru a reaprinde flacăra iubirii, stinsă de mulțimea preocupărilor noi. Cu acest gînd, renunță la orice rezervă și prietenia dintre ei reintră pe vechiul făgaș. Peregrine îl puse la curent cu toate aventurile trăite de cînd se despărțiseră, iar el, la fel de deschis la suflet, îi povesti ce remarcabile surprize îi rezervase soarta, dîndu-i să înțeleagă, printre altele, că, de îndată ce obținuse postul de ofițer, tatăl scumpei sale Sophy, fără să se intereseze măcar o dată despre motivul promovării, nu numai că-l tratase cu mult mai multă bunăvoință decît înainte, dar îi dăduse chiar o mînă de ajutor, promițîndu-i și sprijin bănesc, ca să primească o locotenență pe care, în acel moment, făcea totul ca s-o obțină; dacă însă n-ar fi reușit, printr-un noroc cu totul și cu totul întîmplător, să intre în cercurile înalte ale ofițerimii, avea toate motivele să creadă că respectivul gentilom, împreună cu toate rudele lui bogate, l-ar fi lăsat să tînjească în umbră și nefericire; și, preschimbîndu-și nenorocul în reproș, rosti o pledoarie împotriva lipsei de generozitate și de amiciție a acestora.

Înțelegînd situația amicului său, Peregrine ar fi dorit să-i ofere pe loc suma necesară pentru a grăbi, în toate cancelariile, aprobarea mandatului de ofițer, dar, cunoscîndu-i mult prea bine firea mîndră pentru a-și manifesta în felul acesta bunăvoința, găsi modalitatea de a fi primit în audiență de un gentilom din ministerul de război, care se arătă într-atît de convins de argumentele folosite spre binele prietenului său, încît problema lui Godfrey se rezolvă în doar cîteva zile, deși el însuși nu avea habar că se depuneau eforturi în interesul lui.

Între timp, se deschisese sezonul la Bath, iar eroul nostru, arzînd de dorința de a străluci în această stațiune, frecventată de lumea bună, îi comunică prietenului Godfrey dorința de a pleca, îndemnîndu-l să-l însoțească. Obținură — cu ajutorul influenței noilor prieteni sus-puși ai lui Peregrine — permisul de la regiment și cei doi tovarăși părăsiră Londra într-o trăsură de poștă, însoțiți, ca întotdeauna, de valetul *de chambre* și de Pipes, deveniți aproape la fel de necesari aventurierului nostru ca două importante organe ale trupului.

La **hanul** unde poposiseră pentru **a** prînzi, Godfrey zări **un** om ce se plimba de unul singur prin curte, cu un aer foarte gînditor, și, privind mai îndeaproape, îl recunoscu pe un cartofor profesionist, cu care făcuse cîndva cunoștință la Tunbridge. Pe acest temei îl acostă pe drumeț, fiind recunoscut imediat ; omul, clocotind de supărare și neputință, îi spuse că venea de la Bath, unde fusese despuiat de o haită de trișori, mînioși **pe el** fiindcă îndrăznise să lucreze pe cont propriu.

Peregrine, punînd întrebări pline de curiozitate, deoarece se gîndea că ar putea afla de la acest artist niște anecdote amuzante și folositoare, îl invită la masă și fu imediat informat pe larg de felul cum era organizată viața la Bath. Înțelese că la Londra ființa o mare companie de aventurieri ce folosea agenți, în diferitele ramuri ale șarlataniei, în tot regatul britanic, lăsîndu-le acestor reprezentanți un anumit procent al cîștigurilor rezultate din propria lor trudă și îndemînare, dar rezervînd cea mai mare parte pentru fondul comun, din care se plăteau cheltuielile necesare echipării oamenilor pentru diversele lor misiuni, precum și pierderile suferite în cursul feluritelor aventuri. Unii dintre aceștia, pe care compania îi socotea apți pentru o asemenea sarcină, își exercitau talentele făcînd curte femeilor bogate, primind, în scopul acesta, bani și haine, după ce au semnat, în beneficiul unuia sau altuia dintre directori, chitanțele, plătibile în ziua căsătoriei, pentru anumite sume proporționale cu zestrea pe care ar urma s-o capete. Alții, versați în știința riscului și în unele procedee secrete, frecventau toate localurile unde sînt permise jocurile de noroc, și, **maeștri ai** artei biliardului, tenisului și jocului **cu** bile, stăteau necontenit

la pîndă în locurile unde se întîmplă asemenea distracţii pentru a-i jupui pe ignoranţi şi imprudenţi. Cei din al patrulea grup mergeau la cursele de cai, fiind versaţi în misterioasele şmecherii prin care sînt păcăliţi cunoscătorii. Nu lipseau din organizaţie nici acei ce se culcau cu neveste rele de muscă, sau cu văduve bătrîne şi bogate, contra unei taxe, sau storceau bani prostituindu-se cu cei de propriul lor sex şi ameninţîndu-şi mai apoi admiratorii cu darea în judecată. Profiturile cele mai substanţiale însă le aducea trupa de agenţi ce-şi puneau în valoare priceperea prin nenumărate stratageme la masa de joc, unde nici un trişor nu era socotit prea infam pentru a fi primit, ba chiar adulat de persoane de rang înalt şi foarte distinse. Printre alte informaţii interesante, tînărul nostru gentilom află că agenţii respectivi, care-l ruinaseră şi pe musafirul său, dîndu-l afară din Bath, formaseră o alianţă împotriva tuturor jucătorilor şi monopolizaseră avantajul la absolut toate jocurile. Pe urmă îi spuse lui Gauntlet că, dacă ar consimţi să se lase îndrumaţi de el, s-ar întoarce, în tovărăşia lor, pentru a le pune o capcană atît de zdravănă, încît ar ruina, fără îndoială, societatea respectivă la jocul de biliard, întrucît ştia că Godfrey îi întrece pe toţi la acest sport.

Soldatul se scuză, zicînd că nu se poate angaja în nici un fel de partidă de acest fel şi, după prînz, călătorii se despărţiră, dar cînd discuţia dintre cei doi prieteni se concentră asupra informaţiilor primite, Peregrine concepu un plan pentru a-i pedepsi pe vrăjmaşii ticăloşi ai societăţii care-şi jefuiau semenii, iar planul fu pus în aplicare de Gauntlet după cum urmează :

CAPITOLUL LXXIV

Godfrey execută la Bath un plan prin care e ruinată o întreagă companie de trişori

În seara ce urmă sosirii la Bath, Godfrey, care îşi făcuse curaj în scopul acesta toată ziua, se duse, bine îmbrăcat, la masa de biliard, unde jucau doi gentilomi şi se porni să parieze cu atît de puţină judecată, încît unul dintre aventurierii aflaţi acolo fu cuprins de dorinţa de a profita de pe urma lipsei lui de experienţă şi, cînd se eliberă masa, îl invită să facă un joc de plăcere. Soldatul, luîndu-şi aerul unui prostovan încrezut, răspunse că n-are nici un chef să-şi piardă vremea degeaba, dar, dacă-i convine, va juca la o coroană partida. Declaraţia lui fu pe placul celuilalt, care dorea să i se mai confirme o dată părerea despre străin, înainte de a risca o miză mai serioasă. Partida fiind acceptată, Gauntlet îşi scoase haina şi, începînd jocul cu mare poftă, cîştigă prima rundă, deoarece adversarul se lăsă bătut, ca să-l încurajeze să rişte o sumă mai mare. Soldatul muşcă nada cu bună ştiinţă, miza fu dublată şi din nou ieşi victorios, cu îngăduinţa adversarului. Numaidecît se porni pe căscat şi afirmă că n-avea rost să-şi mai piardă vremea cu un joc atît de copilăresc; celălalt, prefăcîndu-se jignit, jură că se va înfrunta cu el la miza de douăzeci de guinee. Propunerea fu acceptată şi escrocul cîştigă banii (cu îngăduinţa lui Godfrey), întrebuinţîndu-şi toată priceperea, de teamă că potrivnicul său ar putea refuza să joace mai departe.

Văzîndu-se învins, Godfrey se prefăcu a-şi ieşi din fire îşi blestemă ghinionul, jură că masa nu stă dreaptă şi din cauza asta bilele aleargă anapoda, îşi schimbă tacul şi, înfierbîntat la culme, îşi provocă adversarul să du-

bleze suma. Trişorul mimă şovăiala, dînd însă în cele din urmă curs dorinţei lui şi, cîştigînd primele două bile, se oferi să plătească o sută de guinee contra cincizeci. Se făcură pariurile, iar Godfrey, lăsîndu-se din nou bătut, începu să spumege la gură de furie, rupse tacul în bucăţi, azvîrli bilele pe fereastră şi, în culmea indignării, îşi provocă adversarul să joace cu el a doua zi, după ce se va fi odihnit de osteneala călătoriei. Invitaţie cum nu se poate mai binevenită pentru cartofor, care, imaginîndu-şi că militarul se va dovedi o pradă bogată, îl asigură că se va prezenta negreşit în acelaşi loc, mîine dimineaţă, pentru a-i oferi revanşa dorită.

Gauntlet se întoarse acasă, încredinţat pe deplin că e mai bun la joc şi, împreună cu Peregrine, luă toate măsurile necesare desfăşurării în continuare a planului ticluit, în timp ce adversarul său îşi raportă succesul fraţilor din bandă, care hotărîră să fie de faţă la partida decisivă şi să profite de firea supărăcioasă a străinului.

După ce totul fu pus la cale, de ambele părţi, jucătorii se întîlniră, aşa cum stabiliseră, iar odaia se umplu cît ai zice peşte de chibiţi, veniţi fie din curiozitate, fie din întîmplare, fie cu intenţii precise. Se înţeleseră să joace la o sută de lire partida, protagoniştii îşi aleseră instrumentele şi-şi dezbrăcară vestoanele, iar unul dintre cavalerii ordinului se oferi să mai parieze încă o sută de lire pe capul asociatului lui. Godfrey acceptă numaidecît pariul. Un altul, demn de a fi încadrat în aceeaşi clasă, văzîndu-l atît de înfocat, îi ceru să tripleze suma şi propunerea lui se bucură de aceeaşi bună primire, spre uimirea spectatorilor, a căror curiozitate era acum aţîţată la culme. Începu jocul şi cînd soldatul pierdu primul punct, conjuraţii se oferiră, zgomotos, să încheie pariuri contra militarului, dar nimeni nu se arătă gata să rişte, mizînd pe o persoană total necunoscută. Escrocul cîştigă şi al doilea punct şi zgomotul crescu, devenind o larmă asurzitoare, făcută nu doar de cei din bandă, ci de aproape toţi ceilalţi spectatori, dornici să parieze la raportul de doi contra unu împotriva fratelui Emiliei.

Peregrine, aflat şi el acolo, socotind că lăcomia asociaţiei secrete fusese în destulă măsură stîrnită, deschise brusc gura şi acceptă toate pariurile, o mie două sute de

lire în total, plătite imediat, de ambele părți, în monede și bancnote, astfel că aceasta a fost (poate) cea mai importantă partidă de biliard jucată vreodată. Văzînd pariurile încheiate, Gauntlet lovi bila adversarului și o introduse în pungă, cît ai clipi, deși se afla într-o poziție în care oricărui jucător i-ar fi venit foarte greu să facă una ca asta. Performanța îi descumpăni puțin pe pariori, dar se consolară repede, punînd succesul pe seama întîmplării; cînd însă, la următoarea tură, trimise bila de-a curmezișul feței, chipurile li se strîmbară numaidecît și așteptară, în cel mai înfiorat suspeńs, lovitura următoare; aceasta fiind de asemenea cîștigată, cu infinită ușurință, de soldat, sîngele le fugi din obraji și interjecția *Drace!* pronunțată cu un ton disperat și o înfățișare consternată, țîșni din toate gurile în exact aceeași clipă. Fură năpădiți de uimire și ciudă, văzînd trei puncte cîștigate din tot atîtea lovituri, împotriva unui jucător îndemînatic, cum era prietenul lor și numaidecît intrară la bănuieli că totul era o conspirație pusă la cale anume pentru a-i distruge. Pornind de la asta, schimbară tonul și încercară să-și recupereze pierderile, propunînd să parieze în favoarea lui Gauntlet. Succesul tînărului gentilom operase, însă, o schimbare drastică de opinie în rîndul spectatorilor și nici unul nu riscă să îmbrățișeze cauza adversarului, care, îmbunătățindu-și, întîmplător, situația cu o lovitură norocoasă, făcu să mai scadă îngrijorarea și reînvie speranțele partizanilor săi. Raza norocului nu-i străluci însă prea multă vreme ; Godfrey își chemă în ajutor toată priceperea și îndemînarea și, ridicînd scorul la zece, își permise să arunce o privire peste toată adunarea. Culoarea obrajilor acestor maeștri se schimbase ori de cîte ori realizase un punct ; de la cea naturală, trecuse la o nuanță gălbuie, de aici la palid, de la palid la alb și acesta degenerase în culoarea mahonului ; iar acum, văzînd că o mie șapte sute de livre din fondurile lor atîrnă de o singură lovitură, stăteau ca tot atîția mauri oacheși, îngălbeniți de teamă și îngrijorare. Focul ce arsese firesc în obrajii și nasul jucătorului părea stins acum de tot și tăciunii lui dezvăluiau un chip livid, de parcă i-ar fi fost năpădită fața de cangrenă ; mîinile începură să-i tremure și tot trupul îi fu scuturat de trepidații, încît se văzu ne-

voit să dea de dușcă un pahar de brandy, pentru a-și potoli nervii. Tratamentul nu avu, totuși, efectul dorit ; fu atît de emoționat cînd ținti bordura cu bila, încît aceasta ricoșă dintr-un loc greșit și reveni într-un unghi care o aruncă direct în buzunarul mijlociu. Acest fatal accident smulse tuturor un geamăt, ca și cum întregul univers s-ar fi dus de rîpă. În ciuda calmului prin care se remarcă aventurierii, pierderea făcu o asemenea impresie asupra tuturor, încît fiecare în felul său își arătă suferința prin cele mai violente emoții. Unul își dădu ochii peste cap, mușcîndu-și buza de jos, altul se porni să pășească prin încăpere, rozîndu-și degetele ; al treilea îi insultă pe toți cu cele mai oribile ocări, iar cel ce jucase partida se strecură afară pe furiș, scrîșnind din dinți, cu o înfățișare ce desfide orice încercare de a o descrie, exclamînd, la trecerea pragului. „Diavolească potlogărie, fire-aș al naibii !"

Învingătorii, după ce-i însultară și mai tare, întrebîndu-i dacă sînt dispuși să-și ia revanșa, plecară cu cîștigul în buzunar, dînd impresia unui nețărmurit calm, deși inimile le erau inundate de bucurie, nu atît datorită pradei dobîndite, cît mai ales la gîndul că distruseseră total un cuib de secături periculoase.

Socotind că, în sfîrșit, sosise prilejul de a-și servi prietenul fără a-i jigni delicatul simț al onoarei, Peregrine îi spuse, de cum ajunseră la han, că norocul îl ajutase să devină oarecum independent, sau cel puțin să-și ușureze situația, cumpărînd comanda unei companii cu banii cîștigați. Zicînd asta, îi puse în mînă partea lui de cîștig, ca pe o sumă ce-i aparținea de drept, promițîndu-i că va scrie, în numele lui, unui nobil ce avea tot interesul să încurajeze avansarea lui rapidă în rîndurile ofițerilor.

Godfrey îi mulțumi pentru generoasa intenție, dar refuză categoric, cu multă demnitate în glas, să folosească în interes personal vreun bănuț din suma cîștigată de Pickle, părînd jignit că celălalt poate avea simțăminte atît de nedemne de caracterul său. Nici măcar nu se învoi să primească, sub formă de împrumut, suma cu care să-și completeze cîștigul, spre a obține prețul unei companii de infanteriști ; își exprimă, însă, nețărmurita încredere în viitoarele realizări ale talentului său, care fusese binecu-

vîntat cu un început atît de prosper. Eroul nostru, văzînd cu cîtă încăpăţînare face urechea toacă la vocea propriului său interes, luă hotărîrea să ţină seama, în viitoarele încercări prieteneşti de a-l ajuta, de experienţa avută cu scrupulozitatea irascibilă a lui Godfrey. Între timp, din primele roade ale norocului la joc, făcu o donaţie frumoasă spitalului şi puse deoparte două sute de lire pentru o pereche de cercei cu diamant, pe care intenţiona să-i dăruiască domnişoarei Emilia.

CAPITOLUL LXXV

Cei doi prieteni își eclipsează toți concurenții prin succesele amoroase și țes un plăcut plan de răzbunare împotriva vracilor localnici.

Vestea victoriei lor împotriva pungașilor se răspîndi imediat prin toate cercurile din Bath, așa că, la orice apariție publică, eroii noștri erau arătați cu o sută de degete întinse, fiind considerați desăvîrșiți maeștri ai variatelor arte șmecherești, pe care aveau, desigur, să le practice cu prima ocazie. Cu toate acestea, părerea încetățenită despre caracterul lor nu constitui un obstacol pentru primirea lor la petrecerile mondene din Bath, devenind, dimpotrivă, o bună recomandare care (după cum observasem) funcționează întotdeauna fără greș, spre avantajul celui în cauză.

Prin urmare, aventura le fu de folos, introducîndu-i în lumea bună din Bath care, destul de surprinsă, își văzu așteptările înșelate de conduita celor doi tovarăși. Departe de a se cufunda cu patimă în jocuri de noroc, evitară, de fapt, toate ocaziile de a angaja vreo partidă, concentrîndu-și atenția asupra curtării doamnelor, îndeletnicire în care eroul nostru strălucea fără rival. Însușirile lui fizice, ele singure, erau suficient de atrăgătoare pentru a le captiva pe reprezentantele obișnuite ale sexului frumos ; aceleași însușiri, dublate de o conversație spirituală și un stil foarte insinuant, deveneau irezistibile chiar și față de doamnele baricadate în spatele trufiei, precauției sau indiferenței. Totuși, printre toate nimfele acelui loc petrecăreț, nu află nici măcar una care să-și poată disputa inima lui cu Emilia ; prin urmare își împărți mai multora atenția, după cum îl îndemna mîndria sau capriciul, în așa fel încît, înainte să treacă o săptămînă de cînd sosise la Bath, le învrăjbi între ele pe toate femeile și dădu din belșug de

lucru celor o sută de limbi ce furnizau bîrfă și scandal. Splendoarea înfățișării sale îndemna la iscodeli de invidie, care, în loc să descopere lucruri ce i-ar fi putut păta reputația, aveau nefericirea să afle că e un tînăr gentilom de stirpe foarte bună, moștenitor al unei imense averi.

Protecția unora dintre prietenii lui sus-puși, veniți la Bath, confirmă aceste informații ; ca urmare, era căutat și cultivat foarte asiduu și cîteva reprezentante ale sexului frumos îi făcură avansuri atît de numeroase, încît avu noroc deplin în aventurile lui amoroase. Nici prietenul Godfrey nu ducea lipsa unor favoruri asemănătoare ; însușirile acestuia erau calculate exact pentru gustul feminin mijlociu ; pentru unele membre ale sexului opus, statura lui mușchiuloasă și încheieturile robuste constituiau o atracție chiar mai puternică decît constituția delicată a prietenului său. Domnea deci fără rival peste femeile îndrăgostite trecute de treizeci de ani, fără a trebui să le cîștige printr-o curte lungă și plictisitoare și se crede că își adusese contribuția, odată cu apele minerale, la vindecarea sterilității unor doamne ce-au avut mult de suferit de pe urma reproșurilor și dezgustului soților. Peregrine, în schimb, își instală tronul printre cele ce se zbăteau în ghearele cumplitei boli numite celibat, de la dezghețata domnișoară de cincisprezece ani, care, cu inima palpitîndă, își scutură buclele, scoate pieptul și chicotește involuntar cînd întîlnește un flăcău cu vino-ncoace, pînă la cumpătata fată mare de douăzeci și opt, care, luîndu-și o înfățișare pudică, ține lungi predici despre deșertăciunea frumuseții, nebunia tinereții sau prostia femeiască și brodează îndelung, în stilul unui filosof platonic, pe tema prieteniei, bunei-cuviințe și bunului simț.

Firile fiind atît de diverse, cuceririle lui erau însoțite de toate învrăjbirile, animozitățile și agitația geloziei și invidiei. Cele mai tinere se foloseau de orice prilej pentru a-și ruși în public rivalele mai vîrstnice, tratîndu-le cu tot disprețul revărsat (în ciuda privilegiului vîrstei), prin consensul și acceptarea tacită a întregii omeniri, asupra celor ce cunosc nenorocirea de a ajunge să li se spună fete bătrîne. Acestea din urmă le contracarau atacurile prin mașinațiunile ascunse ale calomniei, bazată pe experiență

și imaginație subtilă. Nu trecea nici măcar o zi în care să nu circule vreo poveste nouă, dăunînd uneia sau alteia dintre cele două tabere.

Dacă se întîmpla, în sala mare, ca eroul nostru să plece de lîngă una dintre moraliste, cu care stătuse de vorbă, atunci era acostat imediat de o reprezentantă a facțiunii opuse, care, cu zîmbete ironice, îi reproșa comportarea crudă față de biata doamnă ce abia plecase, îl ruga să aibă milă de suferințele ei și, întorcîndu-și privirea spre persoana pentru care punea vorbe bune, izbucnea într-un hohot răsunător de rîs. Pe de altă parte, dacă Peregrine dănțuise toată noaptea cu una dintre minore și-i făcea o vizită în dimineața următoare, platonicienele înhățau de îndată prilejul, își puneau imaginația la treabă, făceau asociații de idei și reproduceau, cu înțelepte insinuări, mii de amănunte ale întrevederii, care nu aveau nici un temei adevărat. Spuneau că dacă fetele sînt hotărîte să se poarte atît de sfruntat, trebuie să se aștepte să atragă asupra lor oprobriul lumii ; că domnișoara în chestiune era destul de mare ca să fie mai precaută , și se întrebau dacă mama i-ar fi permis vreunui tînăr să se apropie de ușa odăii, cît timp fiica ei era întinsă, goală, în pat. Cît despre privirile aruncate de slugi pe gaura cheii, desigur, asta era o treabă neplăcută, dar asemenea curiozități trebuiesc prevenite, iar slugilor să nu li se dea prilejul de a-și folosi mintea. Aceste reflecții, și altele asemănătoare, erau schimbate adeseori, în șoaptă, ca niște taine, între cele știute ca firi comunicative, în așa fel încît, după cîteva ore, deveneau subiectul conversației generale. Întrucît totul fusese divulgat sub semnul tainei, era aproape imposibil să mergi pe firul bîrfei pînă la izvor, deoarece fiecare persoană amestecată s-ar fi trădat că-și călcase cuvîntul, dacă ar fi numit-o pe cea ce-i împărtășise vestea.

În loc să domolească spiritele, Peregrine făcu totul pentru a atîța și mai mult competiția, împărțindu-și cu viclenie atenția diverselor participante, știind el prea bine că dacă interesul i s-ar concentra asupra unui singur punct, i-ar fi răpită pe loc plăcerea de a contempla lupta acerbă a celor două partide. Ambele tabere s-ar fi aliat atunci împotriva dușmancei comune și favorita lui ar fi fost per-

secutată de întreaga coaliție. Descoperi că, dintre agenții ascunși ai scandalului, nici unul nu era mai activ decît doctorii, un soi de lighioane ce locuiau în stațiunea aceea, asemănătoare corbilor ce dau tîrcoale unui hoit, gata să se încaiere între ei pentru a-și oferi serviciile, ca vîslașii de la debarcaderul Hungerford. Cea mai mare parte a acestora au agenți în Londra, a căror treabă este să culeagă date despre caracterul, biografia și bolile tuturor celor ce pleacă la Bath, pentru a beneficia de apele medicinale. Dacă nu pot stîrni interesul pacienților în suficientă măsură pentru a le recomanda serviciile prietenilor lor medici, înainte de a pleca spre băi, cel puțin îi înștiințează din vreme pe doctori de toate cele aflate, ca aceștia să poată folosi datele pentru propriul lor avantaj. Prin astfel de mijloace și cu sprijinul lingușelii și asigurărilor, adeseori se vîră sub pielea necunoscuților și, dibuindu-le părțile slabe, devin necesari și indispensabili pentru îndeplinirea poftelor acestora. Prin relațiile din rîndul farmaciștilor și surorilor de caritate, sînt informați despre tot ce se întîmplă într-o anumită familie, fiind, deci, capabili să dea satisfacție răutății și ranchiunei, să găsească căi de amuzament pentru cei plictisiți și arțăgoși și să mențină treaz flacăra curiozității indecente.

În cursul preocupărilor mai sus descrise, care au pus frecvent în pericol reputația celor doi aventurieri, eroul nostru începu să antipatizeze întregul corp medical și, după ce se sfătui de cîteva ori cu prietenul său, concepu o farsă pe care le-o jucă doctorilor așa cum se va vedea. Printre cei ce frecventau pavilionul cu ape minerale se găsea un ofițer bătrîn, al cărui temperament, arțăgos din naștere, fusese preschimbat de atacurile repetate de gută, ce-i răpeau aproape posibilitatea de a-și folosi mădularele, într-o remarcabilă combinație de violență și perversitate ; ofițerul punea înrăutățirea bolii pe seama nepriceperii unui doctor ce-l îngrijise în timp ce se chinuia din pricina urmărilor unei iubiri nefericite. Această presupunere îi inspirase o antipatie profundă față de toți practicanții artei medicale, constant sporită de veștile primite de la un amic londonez, care-l anunța că medicii din Bath obișnuiau să-și

îndemne pacienții să nu bea apă tămăduitoare, pentru a prelungi cura și, deci, îngrijirile date de ei.

Cu asemenea idei venise la Bath și, conformîndu-se unor instrucțiuni generale primite, folosea apele fără vreo altă indicație, nescăpînd nici un prilej de a-și face cunoscute ura și dezgustul față de fiii lui Esculap, atît prin cuvinte cît și prin gesturi, ba chiar ținînd un regim exact pe dos de cel pe care-l știa prescris altor pacienți aflați, după toate aparențele, în situația lui. Metoda asta, însă, oricît de mult succes ar fi avut în alte cazuri, nu se dovedi folositoare în al său. Lamentările lui, în loc să dispară, deveniră tot mai furioase pe măsură ce treceau zilele și în cele din urmă nu se mai putu ridica din pat, unde zăcea, blestemînd, de dimineața pînă seara și de seara pînă dimineața, mai hotărît, însă, decît pînă atunci să nu se abată de la principiile sale.

În vreme ce se chinuia el așa, devenind batjocura întregului oraș, datorită doctorilor ce se îngrijeau să-i facă povestea cunoscută, triumfînd pe seama nenorocirii sale, Peregrine, cu ajutorul domnului Pipes, îl puse pe un flăcău de la țară, venit la piață, să dea fuga în graba mare, dis-de-dimineață, pe la casele tuturor doctorilor din oraș, și să-i roage să vină la căpătîiul colonelului în cea mai mare grabă. Dînd urmare chemării, întreaga breaslă se puse în mișcare ; trei dintre cei mai de vază sosiră la colonel în exact același moment și, departe de a se întrece în politeți la ușă, încercă fiecare să intre pe puterile lui și se înțepeniră în cadrul ușii toți trei. În timp ce stăteau acolo, înghesuiți unul în altul, văzură doi fîrtați de-ai lor alergînd spre același potou, cu toată iuțeala dăruită de Dumnezeu picioarelor lor, drept care căzură de acord să formeze o alianță. Ajungînd la această învoială, se descîlcîră din ușă și, interesîndu-se de pacient, aflară de la servitorul acestuia că tocmai adormise.

De-ndată ce aflară vestea, luară în stăpînire anticamera și închiseră ușa ; ceilalți breslași, cînd sosiră, se postară afară, așa încît toată casa era plină de ei, din capul scărilor pînă la ușa de la stradă, iar oamenii casei, inclusiv ordonanța colonelului, rămaseră fără glas de uimire. Cei trei conducători ai bandei de învățați, de cum își consolidaseră poziția, ținură un consult despre maladia pacien-

tului, pretinzînd, fiecare, că se preocupa de ea cu multă seriozitate şi asiduitate. Primul care vorbi spuse că afecţiunea era o încăpăţînată artrită, al doilea afirmă că nu era nimic altceva decît sifilis confirmat, iar al treilea zise că era un caz rebel de scorbut. Diversele păreri fură argumentate cu o bogăţie de citate din autori medicali, antici şi moderni, dar aceştia nu aveau destulă autoritate sau, cel puţin, nu erau destul de expliciţi, pentru a putea tranşa disputa ; căci şi în medicină, ca şi în religie, există schisme multe şi fiecare sectă îşi poate invoca părinţii spirituali în sprijinul ideilor profesate. Pe scurt, gîlceava lor deveni o larmă atît de mare, încît nu numai că-i alarmă pe fîrtaţii de pe scări, dar îl trezi şi pe pacient din prima moţăială de care reuşise să se bucure timp de zece zile. De-ar fi fost vorba de o simplă deşteptare, le-ar fi mulţumit pentru tevatura cu care-l treziseră, căci, în acest caz, ar fi scăpat de chinurile focurilor iadului, cărora le fusese dat pradă în coşmarul său ; înspăimîntătoarea viziune însă fusese declanşată de impulsurile trimise creierului de insuportabila durere din încheieturi, astfel că, deşteptîndu-se, suferinţa, în loc să-i fie alinată, fu mai degrabă sporită de limpezimea mai mare a senzaţiilor. Cum vociferările confuze din odaia alăturată îi ajunseră la urechi în aceeaşi clipă, începu să creadă că visul e realitate şi, în culmea disperării, înhăţă clopoţelul atîrnat la capătul patului, sunînd din el îndelungat şi tare.

Clinchetele alarmate ale clopoţelului puseră numaidecît capăt altercaţiei celor trei doctori care, dîndu-şi seama că li se trezise pacientul, dădură buzna în cameră, fără prea multe fasoane ; doi îl apucară de braţe, iar al treilea îi puse mîna pe tîmplă. Pînă să-şi revină colonelul din uimirea provocată de neaşteptata năvală, camera se umplu cu restul breslaşilor, veniţi pe urmele servitorului, care intrase ca să dea ascultare chemării stăpînului, iar patul fu înconjurat, într-o clipită, de sfrijiţii slujitori ai morţii. Văzîndu-se asediat de o asemenea colecţie de chipuri şi figuri solemne, pentru care nutrise dintotdeauna cea mai desăvîrşită groază şi scîrbă, colonelul se înfurie, clocotind de indignare, şi mînia îl învigoră în aşa măsură, încît, deşi limba refuza să funcţioneze, celelalte mădulare îşi înde-

plinire cu ușurință misiunea. Se smulse din mîinile triumvirilor ce-i luaseră trupul în stăpînire, sări din pat, incredibil de sprinten și, înhățînd o cîrje, o abătu cu atîta putere pe spatele unuia dintre cei trei, ce se aplecase să examineze urina pacientului, încît peruca acestuia căzu în oala de noapte, iar doctorul se prăbuși pe podea și rămase acolo nemișcat.

Explicația aceasta, extrem de eficace, îi deconcertă pe toți membrii fraternității ; fiecare se întoarse, instinctiv, spre ușă, dar cum retragerea întregii comunități era blocată de eforturile făcute de fiecare individ în parte, singurul rezultat fu debandada și o larmă asurzitoare ; fiindcă, departe de a se mulțumi cu prima performanță, colonelul mînuia arma cu o dexteritate uluitoare și cu multă vigoare, fără a cruța pe nimeni, așa că puțini, sau poate nici unul dintre doctori nu scăpă neînsemnat de furia lui, pînă cînd puterile îi pieiră și se lăsă din nou să cadă, epuizat, pe pat. Profitînd de răgaz, breasla zdrobită își strînse pălăriile și perucile pierdute în încăierare și, văzînd că agresorul e prea stors de vlagă pentru a-și reînnoi atacul, își puseră toți gîtlejurile la contribuție, amenințîndu-l cu voce tare că-l vor face să plătească scump revoltătorul asalt.

Între timp, interveni și proprietarul casei și, interesîndu-se de pricina zarvei, fu informat despre cele întîmplate de către reclamanți, care-i comunicară, de asemenea, că fuseseră chemați cu toții, în dimineața aceea, să dea îngrijiri colonelului. Proprietarul îi asigură că fuseseră trași pe sfoară de vreun șmecher, întrucît chiriașul său nici măcar nu visase vreodată să consulte vreun membru al tagmei lor.

Înmărmuriți la auzul acestor cuvinte, ei încetară toți odată să mai vocifereze și, înțelegînd fiecare în parte ce fel de farsă li se jucase, se strecurară afară, fără o vorbă, în ciuda pierderii suferite, rușinați și umiliți, peste măsură, în vreme ce Peregrine și prietenul său, care se îngrijiseră să treacă pe acolo, întîmplător, se opriră, văzînd un puhoi atît de mare de doctori și se distrară pe seama înfățișării și stării fiecăruia, pe măsură ce apăreau. Mai mult, se apropiară, chiar, de cei ce păreau mai afectați de întîmplare, torturîndu-i răutăcioși, cu întrebări despre neobișnuita

adunare; apoi, culegînd informații de la gazdă și de la valetul colonelului, îi făcură pe doctori de rușine în tot orașul. Cum autorilor farsei le-ar fi fost imposibil să rămînă necunoscuți, din pricina neostenitelor întrebări ale medicilor, nu făcură nici un secret din faptul că ei regizaseră totul, deși avură grijă să recunoască într-un mod atit de ambiguu, încît să nu dea ocazia de a fi urmăriți prin lege.

CAPITOLUL LXXVI

Le chinuie pe gospodinele din Bath cu o altă glumă răutăcioasă. Peregrine umilește un cunoscut Hector și întîlnește, în casa unei anumite doamne, o persoană ciudată

Aventura aceasta fu urmată de un alt mic amuzament, care-i implică pe aproape toți locuitorii din Bath într-o întîmplare cu aspecte neplăcute și grotești. Printre altele, eroul nostru remarcase că în orașul acela nu existau dispozitive pentru a învîrti frigarea și că treaba asta o făceau cîinii, care apăreau fără greș, la ora potrivită, cu surprinzătoare punctualitate și consecvență, astfel încît fiecare familie se lăsa, cu toată încrederea, pe seama scrupulozității lor bine cunoscute, fără a-și mai da osteneala să-i aducă din vreme.

Camarazii noștri, așadar, ajutați de aghiotanții lor, care recurseră, în acest scop, la cîțiva hingheri, capturară toate animalele folositoare sîmbătă seara, și le încuiară într-o magazie, cu scopul de a-i lăsa cu buzele umflate pe oamenii ce abia așteptau prînzul duminical. Speranțele nu le-au fost dezamăgite. Mușchiulețul de vacă fu pus pe frigare la ceasul obișnuit și fetele de la bucătărie apărură în poartă aproape în același moment și, după ce priviră îngrijorate în susul și-n josul uliței, începură să alerge pe stradă și să fluiere din toate puterile, strecurînd, printre fluierături, sudalme la adresa inocentelor potăi, care erau împiedicate să asculte glasul datoriei. Deși întîmplarea aceasta ar putea părea un fleac, acolo era considerată o problemă de familie destul de importantă fiindcă, după ce fetele își înștiințară stăpînele, cît ai clipi din ochi, în fiecare casă, gospodarul, în tichie de noapte, papuci și halat, fu pus să găsească un remediu pentru îngrozitoarea calamitate, și un al doilea concert de fluierături avu loc, fără nici un rezultat. Formară chiar comitete, în mijlocul străzii, pentru a

discuta nemaiauzita dezertare a ciinilor şi, după ce-şi frămîntară degeaba creierii, se întoarseră pe la casele lor, înfricoşaţi foarte că vor fi privaţi de felul de mîncare preferat.

Pe lîngă supărarea lor, pe care tînărul nostru gentilom o gustă din plin, întristarea din fiecare gospodărie fu sporită — aveau să înţeleagă mai tîrziu — de insuccesul subterfugiilor la care trebuiseră să recurgă. Un cap de familie fu obligat de perversitatea slugilor să facă oficiul de învîrtitor de frigare *in propria persona* [1], distrugîndu-şi pofta de mîncare şi periclitîndu-şi sănătatea. Un altul, nevoit fiind să taie muşchiuleţul în fleici, se îmbolnăvi de ruşine şi fu cît pe-aci să-şi piardă minţile. Al treilea avu ideea de a suspenda muşchiul de vacă deasupra focului, ca să fie învîrtit de un slujitor dar, spre sfîrşitul operaţiei, sfoara se arse şi carnea, căzînd, împroşcă pe piciorul lui conţinutul tigăii în care picurase untura, arzîndu-l zdravăn. Ceea ce puse capac supărării fu că pe la ora unu, cînd dezamăgirea tuturor era în toi, Peregrine ordonă eliberarea prizonierilor şi toate bucătăriile primiră vizita unui patruped, venît parcă anume să-i insulte pe oameni în nefericirea pe care le-o provocaseră. Aceste şotii şi multe altele, făcute pe seama celor vrednici de a fi ridiculizaţi, urîţi şi dispreţuiţi, confirmară şi sporiră reputaţia aventurierilor noştri care, între timp, deveniseră spaima a tot soiul de delincvenţi de ambele sexe, de la trişorul neobrăzat şi femeia uşoară, pînă la uscata fată bătrînă ce se ocupă cu scandalul şi băuturile tari şi la plăpîndul codoş ce pare a fi renunţat la toate atributele bărbăteşti. Printre cei ce-şi aveau, nezmintit, reşedinţa la Bath în sezon, se afla un individ care, de la mizeria cea mai cruntă făcuse, datorită hărniciei şi abilităţii cu care mînuia cărţile, o avere de cincisprezece mii de lire ; acest tip, deşi-i mersese buhul, ştia să intre atît de insidios în graţiile celor din aşa-zisa lume bună, încît se ţineau foarte puţine petreceri particulare la care el să nu se afle în centrul atenţiei. Avea o statură gigantică, un chip pe care se citea neînfricarea şi firea lui, dintotdeauna autoritară, devenise, după atîtea aventuri încununate de succes, intolerabil de vanitoasă şi insolentă.

[1] El însuşi (lat.) (n. tr.).

Datorită trăsăturilor sale feroce și purtării îndrăznețe, dobîndise și faima unui curaj neînfricat, confirmat de feluritele aventuri prin care îi umilise pe eroii cei mai cutezători ai propriei lui profesiuni, încît acum domnea pretutindeni ca un Hector neînfrînt, fără să-i conteste cineva autoritatea.

Cu acest răsfățat al norocului încinse Peregrine, într-o seară o partidă de cărți și avu atîta succes, încît nu se putu abține să nu-și informeze prietenul de izbînda sa. Ascultînd portretul pierzătorului, Godfrey își dădu imediat seama despre cine era vorba, fiindcă-l întîlnise pe individ la Turnbridge. Asigurîndu-l pe Pickle că era un escroc de prima clasă, îl sfătui să nu mai aibă, pe viitor, nimic de-a face cu un tovarăș atît de periculos, care (afirmă el) îl lăsase să cîștige o sumă mică de bani, spre a-l încuraja astfel să piardă, cu altă ocazie, una mult mai mare.

Tînărul nostru gentilom îi prețui sfatul și, deși nu se feri să-i dea cartoforului prilejul de a-și recupera banii pierduți, cînd acesta dori să-și ia revanșa, a doua zi, refuză net să mai continue jocul, după ce adversarul își făcuse suma. Celălalt, luîndu-l drept un tinerel greu de cap și exaltat, încercă să-i zgîndărească mîndria, ca să joace mai departe, disprețuindu-i pe față stilul de joc și sfătuindu-l, printre alte expresii sarcastice, să se ducă înapoi la grădiniță, înainte de a mai îndrăzni să se pună cu maeștrii respectivei arte. Enervat de aroganța lui, eroul nostru răspunse, înfierbîntat, că se considera îndeajuns de bine pregătit pentru a se înfrunta cu oameni de onoare, care joacă cinstit, și spera că nu va înceta, cît va trăi, să socotească o infamie atît învățarea, cît și folosirea vicleșugurilor unui jucător profesionist.

— Sînge și tunete ! Vă referiți cumva la mine, domnule ? (strigă artistul ridicînd glasul și încrețindu-și fruntea într-o amenințătoare încruntătură). Mii de diavoli ! Am să tai beregata oricărui nemernic ce îndrăznește să creadă că nu joc la fel de cinstit ca orice nobil din regat ; și vreau neapărat o explicație de la dumneavoastră, domnule, sau — pe toată pucioasa din iad ! — voi cere satisfacție în alt chip !

Peregrine — cu sîngele începînd deja să-i clocotească — răspunse fără șovăire :

— Departe de a vă socoti dorința nerezonabilă, o să mă explic numaidecît, fără să ascund nimic, spunîndu-vă că știu, dintr-o sursă superioară oricărei bănuieli, că sînteți un escroc neobrăzat și un trișor ordinar.

Atît de uluit și descumpănit fu al nostru Hector de îndrăzneața acuzație, pe care nu crezuse niciodată că ar putea cuteza cineva s-o rostească de față cu el, încît nu-și putu reveni cîteva minute bune. În cele din urmă însă, șopti în urechea lui Peregrine o provocare, numaidecît acceptată. A doua zi dimineața, cînd ajunseră pe cîmp, jucătorul, înarmîndu-se cu cel mai înspăimîntător chip, înaintă cu o sabie monstruos de lungă și, luînd poziție, urlă cu o voce îngrozitoare :

— În gardă, înghiți-te-ar Gheena, în gardă, că numaidecît te trimit la strămoși !

Tînărul nu întîrzie să-i îndeplinească dorința ; într-o clipită scoase sabia din teacă și porni la atac, cu atîta curaj și îndemînare, că adversarul, reușind cu multă greutate să pareze prima lovitură, se dădu înapoi cîțiva pași și solicită un schimb de cuvinte. El se străduí să-l convingă pe eroul nostru că a-l obliga pe un om cu reputația lui să-i pedepsească obrăznicia era pasul cel mai nesăbuit și periculos pe care-l putea face ; fiindu-i însă milă de tinerețea lui Peregrine, era gata să-l cruțe, dacă-i va preda imediat spada și va promite să-și ceară scuze, în public, pentru insulta adusă. Atît de tare se enervă Pickle la auzul nemaiîntîlnitei insolențe, încît, necatadixind să răspundă, își aruncă pălăria în fața adversarului și șarjă din nou cu atîta cutezanță sprintenă, încît jucătorul, văzîndu-se în pericol de a-și pierde viața, își luă picioarele la spinare și zbură cu viteză incredibilă spre casă, urmat îndeaproape de Peregrine, care-și vîrîse sabia în teacă și, cum fugea, arunca în el cu pietre, silindu-l să se surghiunească singur, chiar în ziua aceea, din Bath, unde domnise ca un suveran atîta vreme.

Mulțumită victoriei dobîndite, devenită obiect de uimire pentru cei ce-l consideraseră pe fugar o persoană înzestrată cu un curaj eroic, faima eroului nostru crescu formidabil din toate punctele de vedere, deși prin actul său supărase mulți oameni influenți, cărora exilatul le devenise prieten intim și pe care-i indigna rușinea pățită de

acesta, ca şi cînd ar fi fost nenorocirea unui om de treabă. Preageneroşii protectori erau, cu toate acestea, mult mai puţini decît aceia pe care duelul îi umpluse de mulţumire, deoarece, pe timpul şederii la Bath, fie că fuseseră insultaţi, fie că se pomeniseră escrocaţi de cel învins. Nici doamnelor nu le fu greu să aprecieze dovada de curaj dată de eroul nostru, şi puţine dintre ele găsiră puterea de a se împotrivi cu succes forţei de seducţie exercitate de o asemenea realizare. De fapt, nici Peregrine, nici prietenul lui, Godfrey n-ar fi întîmpinat prea multă greutate în a-şi alege, în momentul acela, o drăgălaşă tovarăşă de viaţă, dar inima lui Gauntlet fusese deja dăruită lui Sophy, iar Pickle, pe lîngă iubirea pentru Emily, — mult mai puternică decît şi-ar fi închipuit chiar el — era într-atît de ambiţios, încît nici o cucerire galantă făcută la Bath nu l-ar fi putut satisface.

Din această pricină, vizitele lui nu aveau nici un alt motiv — afară de acela de a-i oferi prilej de distracţii şi, chiar dacă avansurile frumoaselor cucerite îi măgulеau orgoliul, nici măcar o singură dată nu-i trecu prin minte gîndul de a depăşi limitele curtoaziei obişnuite şi se feri cu grijă de orice convorbire între patru ochi. Ceea ce-l amuză însă mai mult decît oricare alte distracţii, fu istoria secretă a unor personaje din partea locului, aflată de la o persoană extraordinară, cu care făcuse cunoştinţă aşa cum vom vedea mai jos :

Aflîndu-se acasă la o doamnă oarecare, într-o zi de vizită, fu uimit să vadă apărînd un bătrîn ; de cum intră acesta în salon, stăpîna casei îl rugă politicos pe unul dintre oamenii de duh aflaţi acolo să-şi bată puţin joc de bătrînul dobitoc. Mîndru de misiunea primită, acest *petit maître* se îndreptă spre bărbatul virstnic, în a cărui înfăţişare se citea ceva extrem de neobişnuit şi semnificativ şi, salutîndu-l cu felurite reverenţe mondene, îl abordă cu următoarele cuvinte :

— Sluga dumneavoastră, bătrîne ticălos. Sper să am onoarea de a vă vedea în streang ! Pe Dumnezeul meu ! Arătaţi de speriat, cu ochii dumneavoastră urduroşi, obrajii scofîlciţi şi fălcile fără dinţi. Cum ! Te uiţi pe furiş la doamne, destrăbălat bătrîn ? Păi, da, îţi înţelegem pofta, dar să te mulţumeşti cu o slujnicuţă de la bucătărie,

auzi-mă ? Văd că dorești să șezi. Îți tremură ciolanele veștejite sub povara trupului, dar mai ai răbdare, hîrcă bătrînă, trebuie să ai. Doresc să te mai chinuiesc puțin, al naibii să fiu dacă nu !

Pe cei de față îi amuza atît de mult cuvîntarea lui, însoțită de felurite gesturi și strîmbături, încît izbucniră, pînă la urmă, într-un hohot de rîs homeric, prefăcîndu-se că se amuză pe socoteala unei maimuțe aflate în odaie, în lanțuri ; cînd rîsetele se potoliră, glumețul atacă din nou, cu următoarele cuvinte :

— Presupun că ești suficient de idiot ca să crezi că veselia a fost provocată de Pug ; da, iată-l, ar trebui să-l privești cu atenție, fiindcă face parte din familia dumitale, fire-aș al dracului ; dar rîsetele ți-au fost adresate dumitale și ai face bine să mulțumești Cerurilor că te-au zămislit atît de ridicol !

În timp ce își rostea ingenioasele complimente, bătrînul domn nu mai conținea cu plecăciunile, adresate, pe rînd, vorbitorului și maimuțoiului, care rînjea și sporovăia, imitîndu-l pe cavaler și, cu înfățișare foarte solemnă, zise :

— Domnilor, întrucît nu am onoarea să vă înțeleg complimentele, socotesc că ar fi mult mai potrivit să vi le adresați unul altuia.

Spunînd asta, se așeză, cu satisfacția de a vedea cum rîsetele se întorc împotriva agresorului, care rămase încurcat și rușinat și părăsi încăperea după cîteva minute, bolborosind în timp ce pleca : „bătrînul devine mojic, fire-aș al naibii !"

În vreme ce Peregrine se minuna pe tăcute de scena asta extraordinară, stăpîna casei, văzîndu-i uimirea, îl lămuri că bătrînul musafir era cu totul și cu totul lipsit de simțul auzului, că se numea Cadwallader Crabtree, era un mizantrop înrăit, primit în societate fiindcă înveselea lumea cu observațiile lui sarcastice și, din pricina infirmității sale, dădea ocazie unor gafe dintre cele mai distractive. N-a trebuit să se scurgă prea mult timp pînă să vadă eroul nostru un exemplu al comportării lui excentrice. Fiecare propoziție pe care o scotea pe gură era plină de venin, iar satira lui nu consta în aprecieri generale, ci dintr-o serie de observații filtrate printr-o inteligență capricioasă și sclipitoare.

Printre membrii onorabilei adunări se afla și un tînăr ofițer care, fiindcă obținuse, cumpărîndu-l cu bani, un loc în camera inferioară a Parlamentului, se simțea dator să discute probleme de stat și regala grupul cu o istorisire despre o expediție secretă pregătită de zor de francuji. Le dădu toate asigurările că o aflase chiar din gura ministrului, căruia-i fusese transmisă de unul din spionii din străinătate. Perorînd despre felul cum erau înarmați, spuse că aveau douăzeci de nave de linie, gata aprovizionate și cu echipajul la bord, la Brest, de unde urmau să plece la Toulon, pentru a se uni cu încă o dată pe atîtea și a porni de acolo într-o misiune al cărei secret nu-l putea, deocamdată, divulga.

După ce toți cei de față — în afara domnului Crabtree, ce suferea de surzenie — aflară vestea, cinicul fu acostat în scurtă vreme de una dintre doamne, care, cu ajutorul unui alfabet special, format prin felurite poziții și mișcări ale degetelor, îl întrebă dacă auzise, în ultima vreme, ceva ieșit din comun. Cu obișnuita-i politețe, Cadwallader îi răspunse că-l ia, probabil, drept curier sau spion, de vreme ce-l necăjește mereu cu întrebarea asta. Se lansă apoi într-o tiradă despre curiozitatea prostească a omenirii, care, zicea, nu putea avea altă cauză decît trîndăvia sau lipsa cronică de idei și repetă aproape cuvînt de cuvînt informațiile date de ofițer, spunînd că e vorba de un raport vag și ridicol, inventat de cine știe ce bufon ignorant, dornic să-și dea aere, și crezut numai de cei ce n-aveau habar de politica și forța militară a națiunii franceze.

Pentru a-și confirma spusele, se străduí să demonstreze cît de imposibil îi era respectivului popor să echipeze fie și o treime dintr-o astfel de flotă, la scurt timp după ce suferise mari pierderi în timpul războiului și-și întări demonstrația, spunînd că știe sigur că porturile Brest și Toulon nu sînt, deocamdată, în stare să formeze nici măcar escadre de cîte opt vase de linie.

Membrul Parlamentului nu aflase nimic despre mizantrop. Auzind cu cît dispreț îi sînt tratate afirmațiile, se aprinse de rușine și ciudă și, ridicînd vocea, începu să apere adevărul celor spuse de el, cu multă patimă și înflăcărare, amestecînd printre argumente nenumărate în-

vective usturătoare la adresa neobrăzării și lipsei de maniere ale presupusului său adversar, care tăcu, cu chipul rece și impenetrabil, pînă cînd ofițerul își slei toate puterile : în clipa aceea, spre evidenta lui exasperare, fu informat că antagonistul său e atît de surd, încît nici măcar trîmbițele Judecății de Apoi nu i-ar face nici o impresie dacă nu i s-ar vindeca, mai întîi, organele auzului.

CAPITOLUL LXXVII

Cultivă prietenia mizantropului, care-l onorează cu o scurtă schiță a vieții sale

Lui Peregrine îi făcu o deosebită plăcere această neașteptată punere la punct, atît de oportună, încît nu-i venea a crede că fusese întîmplătoare. Îl socotea pe Cadwallader cel mai straniu om din cîți întîlnise și cultivă prietenia bătrînului, purtîndu-se el foarte abil și cîștigîndu-i, după nici două săptămîni, încrederea. Odată, cînd se plimbau împreună pe cîmp, mizantropul își destăinui sufletul cu următoarele cuvinte :

— Deși nu-i multă vreme de cînd ne cunoaștem, ai observat, desigur, că am pentru dumneata un neobișnuit respect, datorat, te asigur, nu însușirilor dumitale personale, nici străduințelor dumitale de a-mi fi pe plac — pentru că pe cele dintîi le trec cu vederea, iar pe cele din urmă le-am dibuit ușor — ci faptului că există, în firea dumitale, ceva ce arată un adînc dispreț pentru lume și înțeleg că ai făcut eforturi încununate de succes ca să expui jumătate din omenire batjocurei celeilalte jumătăți. Fiindcă mă încred în dumneata, îți ofer sfatul și ajutorul pentru a pune la cale alte farse de aceeași natură și, ca să te conving că alianța nu-i tocmai de lepădat, am să-ți fac o scurtă schiță a istoriei vieții mele, istorie ce va fi publicată după moartea mea, în patruzeci și șapte de volume scrise chiar cu mîna mea.

M-am născut cam la patruzeci de mile depărtare de aici, din niște părinți care, nevoiți să asigure perpetuarea unui străvechi nume de familie, i-au lăsat toată averea fratelui meu mai mare, așa că de la tata n-am moștenit decît o doză bună de temperament coleric, căruia-i sînt îndatorat pentru multe aventuri, nu întotdeauna sfîrșite așa

cum mi-aş fi dorit. La optsprezece ani m-au trimis la oraş, cu o scrisoare de recomandare pentru un anumit pair, care a găsit diverse metode de a mă amăgi, timp de şapte ani buni, cu promisiunea unui patent de ofiţer ; aveam şansa de a face o bună carieră, datorită perseverenţei mele, dacă n-aş fi fost arestat şi azvîrlit în beciurile de la Marshalsea [1] la cererea gazdei mele, pe creditul căreia vieţuisem trei ani, după ce tata se lepădase de mine, pe motiv că eram un neisprăvit de vagabond. Am petrecut în închisoare şase luni printre deţinuţi lipsiţi de orice alt sprijin decît întîmplătoarele donaţii caritabile, şi am legat o prietenie foarte valoroasă, ce mi-a fost de mare folos în situaţiile grele de mai tîrziu.

De cum mi s-a dat drumul, ca urmare a unui act al Parlamentului ce-i punea în libertate pe datornicii insolvabili, m-am dus acasă la creditorul meu şi l-am ciomăgit fără milă ; apoi, ca să nu las neisprăvit nici unul dintre lucrurile ce trebuiau făcute, următorul meu drum a fost la Westminster Hall [2], unde mi-am aşteptat protectorul la ieşire şi l-am salutat cu o lovitură ce l-a lăsat lat pe trotuar ; retragerea mea de acolo, însă, n-a fost chiar atît de izbutită pe cît mi-aş fi dorit ; lacheii ce aşteptau şi hamalii m-au împresurat şi dezarmat cît ai clipi şi am fost vîrît la Newgate [3] şi împovărat cu lanţuri, iar un gentleman foarte sagace, spînzurat ceva mai tîrziu, judecîndu-mi cazul, m-a declarat vinovat de o crimă capitală, prevăzînd că voi fi condamnat la Old Baily [4]. Prezicerea a fost totuşi falsă ; cum la următoarea înfăţişare n-a apărut nici un acuzator, am fost pus în libertate, prin ordinul tribunalului. Mi-ar fi imposibil să-ţi povestesc, în limitele unei conversaţii de o zi, despre toate aventurile la care am luat şi eu parte ; ajunge să spun că, în diferite momente ale vieţii, am fost deţinut în toate închisorile, osîndit de toate

[1] Temniţa datornicilor din Londra (n. tr.).

[2] Clădire din secolul XI, reconstruită în 1397 şi folosită ca palat regal pînă în secolul XVI. În marea ei sală gotică se ţineau felurite festivităţi. În timpul lui Smollett, funcţionau acolo diferite instanţe judecătoreşti, fiind, ca şi acum, un fel de vestibul al Parlamentului, ceea ce explică vorbele lui Cadwallader (n. tr.).

[3] Una din marile închisori londoneze (n. tr.).

[4] Tribunalul penal din Londra (n. tr.).

păcatele omenești. Am fugit din toate carcerele de dincoace de Temple Bar [1]. În zilele cînd eram tînăr și disperat, nici un aprod nu îndrăznea să execute un mandat împotriva mea fără o duzină de ajutoare ; chiar și judecătorii tremurau cînd eram condus în fața lor.

Odată am fost cotonogit de un căruțaș, cu care m-am certat fiindcă-și bătuse joc de unealta mea bărbătească în ziua Sfîntului David ; cu o ocazie asemănătoare, un măcelar mi-a crăpat țeasta cu satîrul. Trupul mi-a fost străpuns de cinci ori cu spada și un glonte de pistol mi-a zburat vîrful urechii stîngi. După o înfruntare din astă, lăsîndu-mi vrăjmașul mort pe cîmpul de luptă, am avut destulă minte să fug în Franța și, la cîteva zile după ce am ajuns la Paris, intrînd în vorbă cu niște ofițeri, pe subiecte politce, s-a iscat o ceartă, în timpul căreia m-am pierdut cu firea și am vorbit atît de ireverent despre *Le grand Monarque* [2], încît a doua zi am fost trimis la Bastilia, printr-o *lettre de cachet* [3]. Am rămas cîteva luni acolo, lipsit de posibilitatea de a comunica cu ființe raționale, împrejurare pe care n-am regretat-o, întrucît îmi dădea răgazul să ticluiesc planuri de răzbunare împotriva tiranului care mă azvîrlise în temniță și a nenorocitului care mă pîrîse pentru cele spuse în particular ; pînă la urmă, însă, obosit de izvodirea atîtor scheme ce nu dădeau rezultate, am fost nevoit să-mi mai înmoi atitudinea severă și să fac conversație cu niște harnici păianjeni ce-și atîrnaseră ingenioasa pînză prin colțurile temniței.

Le-am examinat munca foarte atent și am devenit curînd un bun cunoscător al misterului țesutului, înarmîndu-mă cu atîtea observații folositoare și reflecții despre arta respectivă, încît voi putea compune un tratat foarte interesant, pe care doresc să-l donez Societății Regale, ca industria noastră a lînii să poată trage foloase de pe urma lui ; și aceasta cu scopul de a-mi face cunoscut numele și, nu de a-mi îmbuna țara, căci, har domnului, sînt înțărcat de orice astfel de legături și mă consider un tip puțin îndatorat oricărei societăți. Deși domneam, cu discreție ab-

[1] Sediul colegiului avocaților (n. tr.).

[2] Marele monarh (fr.) (n. tr.).

[3] Poruncă regală pentru arestarea unui om acuzat de les majestate (fr.) (n. tr.).

solută, peste insectele cu picioare lungi și împărțeam răsplăți și pedepse, fiecăreia după merit, nu mai puteam să-mi îndur situația și într-o zi, cînd predispoziția mea firească izbucni, ca un foc ce mocnise prea multă vreme, mi-am revărsat mînia și îndignarea asupra nevinovaților mei supuși, distrugînd întreaga rasă cît ai bate din palme. Pe cînd eram ocupat cu masacrul acesta general, temnicerul, venind cu mîncarea, deschise ușa și, văzîndu-mi criza de furie ridică din umeri și, lăsînd merindele, ieși mormăind: *„Le pauvre diable! La tête lui tourne"*[1]. De cum mi-a trecut furia, am hotărît să profit de părerea gardianului și din ziua aceea m-am prefăcut cu atîta succes că sînt un lunatic, încît după nici trei luni m-au scos din Bastilia și trimis la galere, socotind ei că acolo vigoarea trupească ar putea fi întrebuințată mai cu folos, chiar dacă facultățile mele mintale erau distruse. Înainte de a fi înlănțuit de vîslă, mi-au tras, în semn de bun venit, trei sute de bice, ca să fiu mai ascultător, deși am făcut tot ce-mi stătea în puteri pentru a-i convinge că *sînt nebun numai cînd bate vîntul de la nord-nord-vest, iar cînd vîntul suflă din sud, pot deosebi un șoim de un fierăstrău* [2].

În a doua călătorie, am avut norocul de a fi surprinși de o furtună, în timpul căreia sclavilor li s-au desfăcut legăturile, ca să facă și ei ce puteau pentru a salva galera de la pieire și să poată scăpa cu viață, în caz de naufragiu. De cum ne-au dat libertate de mișcare, am pus stăpînire pe vas, i-am jefuit pe ofițeri și am eșuat nava pe stîncile de pe coasta portugheză, de unde eu m-am îndreptat în mare grabă spre Lisabona, cu gîndul de a mă îmbarca pe vreo corabie ce pleca spre Anglia, unde speram că, după atîta vreme, păcatele îmi fuseseră uitate.

Înainte, însă, de a-mi putea realiza planul, geniul răului m-a împins să-mi caut ortaci și, îmbătîndu-mă, am început să-mi expun părerile cu privire la religie, care îi scandalizară și mîniară pe cîțiva dintre tovarășii mei. A doua zi am fost tras afară din pat de ofițerii inchiziției și zăvorît într-o celulă, în închisoarea tribunalului.

[1] „Bietul nenorocit, a înnebunit" (fr.) (n. tr.).
[2] *Hamlet*, act. II, sc. 2, 396—98 (n. ed. engl.).

La primul interogatoriu, furia îmi era destul de puternică încă pentru a-mi da putere să îndur tortura fără să clipesc ; dar determinarea mi-a scăzut, iar zelul mi s-a temperat imediat, cînd am înțeles de la un alt prizonier, care gemea de cealaltă parte a zidului, că se pregătea un *autodafé* și că voi fi, după toate aparențele, încredințat flăcărilor, dacă nu voi abjura convingerile eretice și nu voi primi cu supunere penitența pe care va crede de cuviință biserica să mi-o dea. Nenorocitul acela era pedepsit pentru iudaism, pe care-l practicase, cu acordul tacit al autorităților, mulți ani, pînă cînd strînsese o avere suficient de mare ca să atragă atenția bisericii. Devenise, deci, un sacrificat, și se pregătea să fie ars pe rug ; dar eu, neavînd ambiția să cuceresc coroana de spini a martirajului, am hotărît să cîștig timp. Așadar, cînd m-am dus la interogatoriu a doua oară, m-am dezis solemn de părerile mele și, neavînd avere lumească ce mi-ar fi putut împiedica mîntuirea, am fost primit la sînul bisericii și îndemnat să fac penitență străbătînd pe jos drumul pînă la Roma, în haine de pelerin.

Traversînd Spania, am fost reținut ca spion, pînă cînd inchiziția de la Lisabona mi-a confirmat identitatea. Purtarea mea fusese atît de hotărîtă și rezervată, încît, după eliberare, m-au considerat potrivit pentru a fi folosit drept culegător secret de informații, la o anumită curte. Am acceptat slujba fără șovăire și, primind bani și scrisori de credit, am trecut Pirineii, cu intenția de a mă răzbuna pe spanioli pentru tratamentul sever ce-mi fusese aplicat cît timp mă ținuseră captiv.

Deghizîndu-mă deci cu multă iscusință, cu haine noi și un petec negru pe un ochi, am închiriat un echipaj și mi-am făcut intrarea în Bologna ca medic itinerant, în care calitate am avut destul succes, pînă cînd slujitorii mei spălară putina, într-o noapte, cu toate bagajele, lăsîndu-mă gol pușcă, precum Adam. Pe scurt, am călătorit aproape pretutindeni în Europa, în calitate de cerșetor, pelerin, soldat, cartofor, vraci și am cunoscut extremele sărăciei și opulenței, ca și inclemența climei în toate manifestările

ei. Am învățat că pretutindeni dai peste aceleași tipuri de oameni, că bunul simț și onestitatea sînt mult mai reduse, proporțional, față de tîmpenie și viciu și că viața, în cel mai bun caz, e o treabă jalnică.

După ce-am îndurat nenumărate greutăți, pericole și umilințe, m-am întors la Londra și, cîțiva ani, am locuit într-o mansardă, cîștigîndu-mi traiul, modest cum era, vînzînd pe stradă purgative, de pe spinarea unui cal bălțat, poziție din care mă certam cu gloata, într-o engleză stricată, fiindcă pretindeam că-s un doctor din Germania de Sus.

În cele din urmă mi-a murit un unchi, lăsîndu-mi moștenire un venit de trei sute de lire *per annum*, deși cît timp trăise nu s-ar fi despărțit nici de șase pence ca să-mi salveze sufletul și trupul de la pierzanie.

Acum îmi fac apariția în lume nu ca membru al unei anumite comunități, adică ceea ce se numește o creatură socială, ci pur și simplu ca un spectator ce se amuză scălîmbăindu-se ca o paiață și-și hrănește spleenul privind cum se gîlcevesc dușmanii. Ca să mă pot bucura pe deplin de această situație, fără să risc vreo întrerupere, vreo primejdie sau vreo implicare, mă prefac surd, procedeu prin care nu numai că mă feresc de certuri și de urmările lor, dar și devin posesorul a sute de mici secrete, șoptite zilnic în prezența mea, fără să bănuiască cineva că ar putea fi auzite. Ai văzut, zilele trecute, cum l-am tratat pe politicianul ăla superficial, la Lady Plausible. Aceeași metodă o folosesc împotriva tory-ului bătut în cap, a whig-ului bigot, a pedantului acrit și înfumurat, a criticului arțăgos, a lașului fanfaron, a slugii lingușitoare, a codoșului obraznic, a trișorului viclean și a tuturor celorlalte specii de escroci și idioți ce mișună din abundență prin regatul ăsta.

Datorită rangului și firii mele, sînt oricînd primit de doamne, în rîndul cărora mi-am cîștigat porecla de Cronica Scandaloasă; fiindcă mă consideră (cîtă vreme tac) drept nimic altceva decît taburetul de sub picior sau scaunul cu brațe, discută în prezența mea fără nici o reținere, blagoslovindu-mi auzul cu lucruri ciudate, care (dacă m-aș

lăsa convins să dau lumii această satisfacție) ar compune o lucrare interesantă de istorie secretă și ar da la iveală o concepție despre oameni cu totul deosebită de cea susținută în mod curent.

Acum cred că-ți dai seama, tinere domn, că-mi stă în putere să-ți fiu un aliat valoros, și că-i în interesul dumitale să te arăți demn de încrederea mea.

CUPRINS

Tobias Smollett și romanul picaresc		5
Cap. I	O relatare despre domnul Gamaliel Pickle	21
Cap. II	I se povestește despre comandorul Trunnion și partizanii săi	26
Cap. III	Domnișoara Grizzle face tot posibilul pentru a-i găsi fratelui o partidă potrivită	38
Cap. IV	Purtarea domnișoarei Grizzle la cununie	43
Cap. V	Doamna Pickle ia în mînă hățurile guvernării în familie	47
Cap. VI	Domnișoara Grizzle nu mai obosește satisfăcînd dorințele cumnatei	54
Cap. VII	Sînt inventate și puse în practică diverse stratageme pentru a învinge încăpățînarea lui Trunnion	65
Cap. VIII	Se fac pregătiri pentru nunta comandorului	70
Cap. IX	E descoperit de locotenent, dus înapoi acasă	77
Cap. X	Comandorul arătîndu-se de cîteva ori îndărătnic, doamna sa recurge la artificii pentru a se instala mai comod pe tron	84
Cap. XI	Doamna Trunnion instituie tirania în garnizoană	90
Cap. XII	Peregrine e trimis la școala-internat	94
Cap. XIII	Își exersează talentul pe seama directorului	99
Cap. XIV	Comandorul îl ia pe Peregrine sub aripa sa	105
Cap. XV	Triumvirii îl supun pe comandor tirului spiritului lor	112
Cap. XVI	Tot prin urzeala complicilor, comandorul se angajează într-o aventură cu încasatorul taxelor	118

Cap. XVII	Comandorul descoperă maşinaţiunile conspiratorilor	124
Cap. XVIII	Peregrine se distinge între colegi	129
Cap. XIX	Are o aventură periculoasă cu un anumit grădinar	135
Cap. XX	Pedagogii intervin în treburile şcolare	142
Cap. XXI	Se interesează de situaţia tinerei femei de care s-a amorezat	150
Cap. XXII	Mesagerul are o neplăcere din care scapă printr-un tertip neobişnuit	158
Cap. XXIII	Peregrine e chemat să-şi ajute unchiul	164
Cap. XXIV	Purtarea lui Pickle îl mînie pe Trunnion	169
Cap. XXV	E insultat de profesor, pe care îl satirizează	175
Cap. XXVI	După multe încercări fără succes, găseşte mijloace de a da explicaţii adoratei sale	183
Cap. XXVII	Trăieşte o aventură la bal şi se ceartă cu perceptorul	192
Cap. XXVIII	Primeşte o scrisoare de la mătuşă-sa	199
Cap. XXIX	Devine melancolic şi abătut	206
Cap. XXX	Pe drum se dă o îngrozitoare alarmă	211
Cap. XXXI	Peregrine e ajuns din urmă de domnul Gauntlet	218
Cap. XXXII	Izvodeşte un plan de răzbunare	225
Cap. XXXIII	Domnul Sackbut şi elevul său complotează împotriva lui Peregrine	230
Cap. XXXIV	Cei doi tineri gentilomi fac dovada însuşirilor lor galante	238
Cap. XXXV	Peregrine are o întrevedere cu sora sa, Iulia	244
Cap. XXXVI	Comandorul îi trimite lui Gamaliel o provocare	249
Cap. XXXVII	Peregrine îşi ia rămas bun de la mătuşa şi sora sa	254
Cap. XXXVIII	Stabileşte metoda de a ţine legătura cu Gauntlet	258
Cap. XXXIX	Se îmbarcă pentru a pleca în Franţa	266
Cap. XL	Face o încercare neizbutită să fie galant	274
Cap. XLI	Se îndreaptă spre capitală	280
Cap. XLII	Pornesc la drum în grup	285
Cap. XLIII	La Paris e amestecat într-o aventură şi arestat de garda civilă	290

Cap. XLIV	Își face o idee clară despre guvernarea Franței	298
Cap. XLV	Domnul Jolter amenință să-l părăsească	306
Cap. XLVI	Peregrine hotărăște să se întoarcă în Anglia	314
Cap. XLVII	Își prezintă noii prieteni domnului Jolter.	322
Cap. XLVIII	Doctorul pregătește un ospăț în manieră antică	328
Cap. XLIX	Marchizul italian și baronul neamț sînt făcuți de ocară	338
Cap. L	Datorită fidelității lui Pipes, Jolter află despre soarta lui Peregrine	346
Cap. LI	Peregrine se veselește pe socoteala pictorului	350
Cap. LII	Pallet începe să-și disprețuiască din suflet tovarășul de drum și se atașează de Pickle	358
Cap. LIII	Nici doctorul nu e cruțat de batjocura lui Peregrine	365
Cap. LIV	Peregrine discută despre comportarea ostașilor	371
Cap. LV	Pickle angajează, cu un cavaler de Malta, o discuție despre scena engleză . . .	376
Cap. LVI	Pipes trăiește o aventură, cu urmarea că este concediat din serviciul lui Peregrine	384
Cap. LVII	Face unele progrese în a cîștiga grațiile doamnei	390
Cap. LVIII	Face un nou efort de a-și îndeplini dorința	395
Cap. LIX	Plecarea din Ghent. Eroul nostru are o discuție politică, supărîndu-și iubita . .	400
Cap. LX	Cocheta franțuzoaică înrobește inima evreului, împotriva căruia Pallet urzește o intrigă	406
Cap. LXI	Străduindu-se să descîlcească misterul tratamentului la care a fost supus. Pallet cade din lac în puț	411
Cap. LXII	Peregrine, aproape scos din fire de nesănsă, o imploră pe frumoasa flamandă să-l primească la Bruxelles	421

Cap. LXIII	Peregrine o reîntîlnește pe doamna Hornbeck	426
Cap. LXIV	Hornbeck e încunoștințat de aventura avută de soția sa cu Peregrine . . .	431
Cap. LXV	Peregrine e eliberat. Jolter se mîră de purtarea lui misterioasă	437
Cap. LXVI	Peregrine pornește din nou în căutarea pierdutei sale Amanda	444
Cap. LXVII	Călătorii pleacă spre Antwerp . . .	452
Cap. LXVIII	Cu multă artă, Peregrine aţiţă o ceartă între Pallet și doctor	458
Cap. LXIX	Doctorul jubilează, încîntat de victorie .	467
Cap. LXX	Ajung cu toții la Haga, de unde se îndreaptă spre Amsterdam	473
Cap. LXXI	Peregrine își prezintă scrisorile de recomandare la Londra și se întoarce la garnizoană	479
Cap. LXXII	Asistă la căsătoria fericită a surorii sale	486
Cap. LXXIII	Își îngrijește unchiul cu multă afecțiune cînd e bolnav	491
Cap. LXXIV	Godfrey execută la Bath un plan prin care e ruinată o întreagă companie de trișori .	496
Cap. LXXV	Cei doi prieteni își eclipsează toți concurenții prin succesele amoroase . . .	501
Cap. LXXVI	Le chinuie pe gospodinele din Bath cu o altă glumă răutăcioasă	509
Cap. LXXVII	Cultivă prietenia mizantropului, care-l onorează cu o scurtă schiță a vieții sale	517

Lector : DENISA COMĂNESCU
Tehnoredactor : VICTOR MAȘEK

Coli de tipar : 33. Bun de tipar : 12.09.1957

Com. nr. 70 227
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România